

ŚCIEŻKA AWANSU

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Czytelne zasady awansu zawodowego i oceny działalności naukowej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana zapisu dotyczącego zatrudnienia na stanowisku profesora uczelni, wymóg posiadania habilitacji do takiego zatrudnienia. Całkowite wyeliminowanie drapieżnych czasopism.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZMIANA ZASAD DLA STYPENDIUM MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecne warunki przyznania stypendium na podstawie wybiórczych osiągnięć oraz w odniesiu do obowiązującej listy czasopism oraz współczynnik ilości autorów są krzywdzące.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Konieczne jest rozpatrywanie całego dorobku kandydata jak w dawnych edycjach i recenzje dwóch ekspertów a nie przyznawanie punktów wg tabeli. W tym momencie aby być wybitnym naukowcem wystarczy mieć 5 monografii lub publikacji. Również czynnik ilości autorów jest krzywdzący. A przynajmniej powinien być brany stosunek ilości publikacji kandydata do ilości autorów w publikacjach. Można mieć 5 publikacji z jedynym autorstwem ale można mieć 30 z wieloma autorami świadczącymi o podejmowaniu różnej tematyki i współprac międzynarodowych. Okazuje się że przy obecnych regułach najważniejsze publikacje noblistów z dużą ilością autorów byłyby nic nie warte! Trzeba wprowadzić również inne czynniki które służą do oceny naukowców. Jak np całkowita cytowalność. To świadczy o tym jak ważna jest tematyka w której publikuje naukowiec. Oczywiście osobna sprawa jest punktacja czasopism wg listy ministerialnej. Tu również uważam że powinny być stosowane współczynniki używane na całym świecie jak IF oraz cytowalność (w przypadku kilkuletnich publikacji). Obecna listę pozostawię bez komentarza. Jeśli jednak miałyby pozostać podstawą oceny wymaga nie cofnięcia do list sprzed zmian a opracowania nowej listy w oparciu o najnowsze IF. Uważam że lista powinna mieć też większa różnorodność punktacji. Nie może być tak że czasopisma o IF 8 są w jednym worku z tymi o IF 40 czy więcej. Bardzo ważna jest również zmiana zasady ilości przyznawanych stypendiów w zależności od dziedziny. Jestem za tym aby w jakiś sposób porównywać osoby w danych dziedzinach między sobą. Jednak obecny system zakłada że w każdej dziedzinie pracuje tyle samo naukowców. W tym momencie dużo łatwiej zdobyć stypendium w dziedzinach wybieranych przez niewielką ilość osób. Ta zasada wymaga wprowadzenia zmiany i ilość stypendiów w każdej dziedzinie powinna być uzależniona od ilości osób które w danej dziedzinie prowadzą prace badawcze lub od ilości składanych w danej dziedzinie wniosków, tak aby procent sukcesu był podobny w każdej dziedzinie.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

LISTA CZASOPISM; MODEL KSZTAŁCENIA KADR DLA SZKOLNICTWA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Ewaluacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Wycena artykułów na podstawie IF; utworzenie jednostek badawczych i kształcących nauczycieli w każdym uniwersytecie

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wycena artykułów na podstawie IF, korekta punktacji monografii (zagraniczne - 1 poziom; uniwersyteckie- 2 poziom); utworzenie jednostek badawczych i kształcących nauczycieli w każdym uniwersytecie- mamy zapaść kadrową a dotychczasowe ministerstwo ignorowało problem- bez dobrej edukacji nie będzie kandydatów do uprawiania nauki

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Piróg, D. (2022). Powstawanie niedoborów kadrowych w szkolnictwie. Przegląd stanu badań oraz rekomendacje dla lokalnej polityki w zakresie usług edukacyjnych. *Rozwój Regionalny I Polityka Regionalna*, 15(61), 131–148. <https://doi.org/10.14746/rrpr.2022.61.10>

Piróg D., Hibszer A., 2022. Regional and temporal changes in demand for geography teachers in Poland. Results of job advert tracking in the years 2019–2020. *Miscellanea Geographica – Regional Studies on Development* 26(4), 2022, ISSN: 2084–6118, DOI: 10.2478/mgrsd-2022-0018

ŚCIEŻKA KARIERY DYDAKTYCZNEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Opracowanie ogólnych wytycznych ministerialnych kryteriów awansu zawodowego w ścieżce dydaktycznej szkoły wyższej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Niezbędne jest wprowadzenie ścieżki awansu dydaktycznego, gdyż ta założona w Ustawie 2.0 nie została wprowadzona w większości uczelni, nie określiły one kryteriów awansu zawodowego dla pracowników, którzy chcieliby się rozwijać dydaktycznie. Zmniejszająca się liczba studentów i silna konkurencja wymagają od uniwersytetów nie tylko rozwoju naukowego, ale przede wszystkim wysokiego poziomu dydaktyki. Obecne warunki wymuszające rozwój naukowy często skutkują niskim poziomem dydaktyki, która dla władz uczelni znajduje się na ostatnim miejscu. Stanowiska dydaktyczne są traktowane jako te przeznaczone dla nieudolnych naukowo pracowników, dydaktyka jest deprecjonowana i nie zajmuje należytego miejsca w szkolnictwie wyższym, którego jednym z podstawowych zadań jest przecież kształcenie przyszłych specjalistów. Pracownicy skupieni na zdobywaniu punktów nie mają czasu i motywacji na zadania organizacyjne czy rozwój kompetencji dydaktycznych. Docenienie najbardziej zaangażowanych i uzdolnionych dydaktycznie i organizacyjnie pracowników znacznie podniosłoby poziom dydaktyki w polskich uczelniach oraz pozwoliło pracownikom na wykorzystanie ich potencjału. Realny

podział stanowisk na dydaktyczne, badawczo-dydaktyczne i badawcze oraz silne wsparcie pracowników wszystkich wymienionych ścieżek w rozwoju pozwoliłoby na wykorzystanie kwalifikacji wszystkich zatrudnionych osób – nikt nie jest w stanie osiągnąć najwyższych wyników we wszystkich aspektach, realna specjalizacja stanowisk skutkowałaby sukcesem uczelni. Wysoki poziom dydaktyki oraz działania organizacyjne, promujące naukę i kierunki studiów, współpraca z otoczeniem zewnętrznym wymagają często więcej czasu i energii niż pisanie artykułów, należy docenić i zmotywować dobrych dydaktyków i skończyć ze skostniałym podejściem deprecjonującym dydaktyczną ścieżkę kariery. Młodszy pracownicy uczelni przeciążeni obowiązkami organizacyjno-dydaktycznymi, których nie chcą dzielić pracownicy habilitowani nie mają często możliwości rozwoju naukowego. Jeśli postulujemy wolność nauki, to również wolność wyboru ścieżki rozwoju zawodowego powinna być normą.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

NCN – DOFINANSOWANIE I ZMIANY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Należy znacząco zwiększyć finansowanie NCN a także ustanowić stanowisko "Senior Researcher"; "Research Assistant"

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększenie finansowania NCN jest niezbędne. Obecny "succes rate" we wnioskach finansowanych przez NCN jest stanowczo za niski, przez co świetne projekty i sotjący za nimi naukowcy tracą szansę na rozwój i pozostanie w nauce. Inną kwestią jest promowany przez NCN model "namnażania" doktorantów i brak ścieżki rozwoju dla naukowców, którzy nie chcą zakładać własnej niezależnej grupy badawczej. Należy ustanowić stanowiska dla doświadczonych naukowców po doktoracie, z adekwatną pensją (poziom "postdoc" lub wyższy, w zależności od doświadczenia).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PUBLIKACJE A EWALUACJA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Aby ograniczyć wysyp publikacji pisanych wyłącznie dla punktów, a jednocześnie zwiększyć ich jakość, każdy pracownik zgłoszony do liczby N powinien przedstawiać najwyżej punktowaną publikację, która ukazała się w ciągu okresu objętego ewaluacją, a nie w każdym roku.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wystarczy wprowadzić odpowiedni zapis w nowej ustawie bądź znowelizować już istniejącą.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wprowadzenie wskazanego rozwiązania pozwoli przygotować, zgłosić i doczekać się publikacji tekstu w prestiżowym czasopiśmie zagranicznym (m.in. eliminując raptory) albo przygotować monografię. Wówczas taka publikacja ma szansę zyskać realny rezonans międzynarodowy, zaś badacze nie będą mogli tłumaczyć się brakiem czasu wymuszonym przez konieczność corocznego publikowania pod groźbą zwolnienia.

NAUKA OPIERA SIĘ O EDUKACJĘ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nauki podstawowe służą do pogłębiania potencjału edukacyjnego szkolnictwa wyższego (oprócz zaspokojenia naszej ciekawości)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Integracja nauki z edukacją na poziomie wyższym

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Mimo, że działalność dydaktyczna nie jest ulubionym zajęciem nas wszystkich, jej prowadzenie jest ważne z punktu widzenia wszystkich zaangażowanych w rozwój nauki. Działalność taka zmusza nas do wyjścia poza ścisłą specjalizację, ergo poszerza horyzonty. Konfrontuje nasze pomysły z pomysłami innych, pozwala je przećwiczyć w dyskusji. Mówię tu o edukacji na poziomie wyższych lat uniwersyteckich, gdzie student w coraz większym stopniu staje się partnerem wykładowcy. Z drugiej strony, kontakt z najwybitniejszymi spośród uczonych podniesie jakość naszych uczelni. Nie przypadkiem bowiem stosunek liczby studentów do profesorów mamy słaby w porównaniu z najlepszymi uczelniami świata.

Wciągnięcie magistrantów i młodszych a aktywnych studentów w prace projektów badawczych byłoby tu drugą stroną od wciągania kierowników w celowane projekty dydaktyczne. Celem byłoby integrowanie edukacji aktywnych studentów z pracami badawczymi a nie izolacja dydaktyki od badań. To najlepsza metoda do społecznej korzyści z prowadzenia badań, praktyczne skutki podstawowych odkryć zazwyczaj są odległe i nie tak częste. Zdolność zaś wiązania trudnych i złożonych problemów jest najszybszym efektem edukacji.

POWRÓT DO CENTRALNEJ KOMISJI I LIKWIDACJA RDN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obiektywizacja procesu awansów naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana ustawy

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ODPOLITYCZNIENIE RADY NPRH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Upolitycznienie Rady NPRH, rekomendującej projekty do finansowania.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rada NPRH powinna być powoływana przez Ministra spośród osób desygnowanych przez Komitet Nauk Historycznych PAN.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PRZENIESIENIE BUDŻETU I PROJEKTÓW NCBiR DO NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych,

Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problem problem budżetu NCN.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przekierowanie środków finansowych i konkursów NCBiR (budżet 8 miliardów)) do NCN (budżet 1.3mld), zastrzeżeniem, że badanie podstawowe w NCN muszą mieć 25% wskaźnik sukcesu. Czyli min 2.5mld na badania podstawowe a 7mld na badania rozwojowe i praktyczne. Procedury recenzowania grantów podstawowych i rozwojowe takie jak w NCN do tej pory: dwa etapy + zagraniczni recenzenci + zmienni przewodniczący panelu.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

OCHRONA PRAW DOKTORANTA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzić ochronę doktoranta jak to jest w stosunku do pracownika przy umowie o pracę.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana przepisów w kwestii praw doktoranta.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Ze względu na brak ochrony prawnej, doktoranci są wykorzystywani przez przełożonych, stosowany jest mobbing, 40 dni urlopu jest tylko na piśmie, bo zazwyczaj (zwłaszcza w instytutach) doktoranci nie mogą wykorzystywać więcej niż połowy tych dni. Doktoranci mimo niezbyt wysokiego stypendium nie mogą pracować np. w weekendy lub muszą robić to po kryjomu, ponieważ przełożeni robią im z tego powodu awantury. Niestety, ale jest to standard, na który pracownicy przysmykają oczy.

LIKWIDACJA AK

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Likwidacja Akademii Kopernikańskiej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy zlikwidować instytut, który stanowi parodię instytutu naukowego

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

POWIĄZANIE LISTY MINISTERIALNEJ Z CITESCORE/IF

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Powiązanie (np. ustawowo) punktacji z listy ministerialnej z zagranicznymi wskaźnikami jakości czasopisma (np. CiteScore lub IF)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozporządzenie ministra nauki bądź poprawka do ustawy

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Ministerialna lista od zawsze boryka się z problemami odpowiedniej punktacji czasopism, w których publikują swoje prace naukowcy. Wypracowanie spójnego rozwiązania zawsze rodzi opór ze strony osób publikujących w podrzędnych czasopismach. Kadencja – na szczęście już byłego – ministra nauki dobiegła końca, a wraz z nią głośny proceder rozdawnictwa i punktozy. Czas jednoznacznie, jednokrotnie i stanowczo ukrócić arbitralność decyzji ministra w sprawie punktacji czasopism i powiązać je bezpośrednio ze znanymi wskaźnikami jakości czasopisma, które – jak każdy wskaźnik – mają swoje wady, ale przynajmniej są niezależne od niczyjej decyzji.

USUNIĘCIE PODZIAŁU NA DYSCYPLINY W STYPENDIUM MINISTRA DLA MŁODYCH NAUKOWCÓW.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Usunięcie podziału na dyscypliny pozwoli na uzyskiwanie stypendium faktycznie najlepszym naukowcom, a nie takim, którzy są w łatwiejszej dyscyplinie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana regulaminu stypendium.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

FINANSOWANIE CELOWE DLA NAJLEPSZYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pieniądże przychodzące na uczelnię nie trafiają do osób, które je wypracowują.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Część środków trafia do osób które faktycznie mają osiągnięcia.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WALORYZACJA I PŁACE, SPRAWA MINIMUM EGZYSTENCJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

start i warunki życia młodych badaczy

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

wzrost minimalnego stypendium doktoranckiego

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Stypendium doktoranckie przed oceną śródkresową jest stanowczo za niskie. Choć głośne są deklaracje o podwyżkach stawek o 30% dla wszystkich pracowników naukowych (które mam nadzieję, oczywiście wejdą w życie), to warto zwrócić uwagę na ten problem. Od stycznia płaca minimalna będzie wynosić 4242 zł brutto, czyli ponad 3200 zł netto. Natomiast nawet po waloryzacji, bez dostosowania tych stawek, kalkuluję, że startujący doktorant będzie dostawał ok. 3000 zł netto ze stypendium. Uważam, że jeśli chcemy robić naukę na europejskim poziomie, to powinno się na start zapewnić młodym badaczom choć minimum wsparcia, tak, żeby młodzi badacze nie musieli dorabiać np. w sektorze gastronomicznym by choćby przeżyć albo liczyć na wsparcie rodziny, które przecież nie jest zasadą, bo nie każdy młody badacz ma przywilej wywodzić się z dobrze sytuowanej rodziny. W związku z tym, chociaż minimum przyzwoitości jest żeby minimalne stypendium doktoranckie w szkołach doktorskich na start równe było minimalnej płacy netto, choć oczywiście powinno być wyższe, ale jestem świadom, że na zmianę pewnych fundamentów trzeba czekać w szerszym horyzoncie czasowym.

ZATRUDNIANIE I STUDIA DOKTORANCKIE DLA NAJLEPSZYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Bardziej jasne wytyczne oceny zatrudniania i oceny podczas rekrutacji do szkoły doktorskiej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana rozporządzenia

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

**ZAKAZ DOPISYWANIA SIĘ PROFESORÓW I HABILITOWANYCH DO ARTYKUŁÓW INNYCH OSÓB
WYMUSZANYCH PODLEGŁOŚCIĄ SŁUŻBOWĄ – SĄ PROFESOROWIE, CZŁONKOWIE PAN,**

**KTÓRZY OD LAT POZA RECENZJAMI NIC NIE PISZĄ, A SĄ DOPISYWANI. SĄ PROFESOROWIE,
KTÓRZY NA DOPISANYCH ARTYKUŁACH**

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

negacja środowiska dla osób które mają inflację publikacji naukowych,, brak stopni i tytułów naukowych dla osób bez własnych indywidualnych międzynarodowych publikacji.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Publiczne zwrócenie uwagi na tę procedurę i wyśmianie osób z inflacją nie swoich publikacji i "od Sasa do Lasa"

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

REDUKCJA KADRY BADAWCZEJ, KTÓRA NIE WYKAZUJE AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rozwiązanie umowy, lub przeniesienie na etaty czysto dydaktyczne naukowców na etatach badawczych lub dydaktyczno -badawczych, którzy w okresie ostatnich kilku lat nie opublikowali nic, lub mało w słabych pismach

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ostatnia ewaluacja wykazała, że dużo obecnej kadry nie prowadzi tak naprawdę badań naukowych, lub w bardzo ograniczonym zakresie. Takie osoby nie powinny być na stanowiskach badawczych, najwyżej na czysto dydaktycznych. Systemowe wymuszenie przeniesienia takich osób ze stanowisk badawczych lub nawet rozwiązywanie z nimi umów zmniejszy źle wydatkowane środki na naukę i pozwoli zainwestować je w aktywne naukowo osoby.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

SPRAWIEDLIWA LOTERIA GRANTOWA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Niska szansa na sukces w grantach i nieprzewidywalne wyniki konkursów NCN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Usunięcie drugiego etapu oceny w NCN i zastąpienie go loterią. Wymaga jedynie zmiany regulaminu. Słabe wnioski byłyby odrzucane na I etapie. Spośród dobrych decydowałaby loteria, po kolei do wyczerpania budżetu. Oszczędności można przeznaczyć na granty Miniatura. Wdrożenie można rozpocząć od wybranego konkursu, np. Miniatura czy Preludium.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6996170/>

FINANSOWANIE BAZ CZASOPISM MIĘDZYNARODOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wstrzymanie przez ministra Czarńka centralnego finansowania baz czasopism międzynarodowych w szerokim zakresie

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Powrót do centralnego finansowania baz czasopism międzynarodowych w szerokim zakresie

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

UJAWNIE NIE DANYCH EWALUACJI 2017-2021

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak przejrzystości Ewaluacji 2017-2021 i niemożliwość pełnej analizy w tym podjęcie kroków naprawczych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Otwarcie bazy OPI w zakresie przedstawionych osiągnięć przedstawionych przez poszczególne jednostki

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

LISTA CZASOPISM PUNKTOWANYCH I WYDAWNICTW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Ewaluacja, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uczciwe przypisanie punktów za publikacje.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Oparcie systemu punktowego wyłącznie na wskaźnikach bibliograficznych (również dla polskich czasopism np wg IndexCopernicus), usunięcie czynnika ludzkiego w procesie przypisywania punktów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

UCZCIWE USTALANIE PROGÓW REFERENCYJNYCH W KOLEJNEJ EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Polska Akademia Nauk, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ustalanie progów referencyjnych w ewaluacji na podstawie analizy statystycznej, a nie jak obecnie wg poważania KEN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustalanie progów referencyjnych na podstawie analizy statystycznej, a nie jak obecnie wg poważania KEN - to główny powód nieudanej Ewaluacji. Progi referencyjne powiązać np z kwartylami w poszczególnych kryteriach np. Q1=A, Q2=B+, Q3=B, Q4=C (lub wg wartości centylowych analogicznie do czasopism))

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

USUNIĘCIE Z EWALUACJI 'METODY PORÓWNAŃ PARAMI' ZAŁ 2

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Sprawiedliwsza Ewaluacja

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Usunięcie z Ewaluacji 'metody porównań parami' Zał 2 i wprowadzenie metody frontów pareto lub innej metody dającej obiektywne rozwiązanie i utrudniające 'ręczne sterowanie'

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PROGRAM I FUNDUSZ NA DZIAŁANIA Z ZAKRESU KOMUNIKACJI I PROFESJONALIZACJI KOMUNIKACJI NA RZEC NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Polityków nie interesuje nauka, bo w społeczeństwie nie ma powszechniejszego zrozumienia związku między badaniami naukowymi w kraju - i odpowiednim wysiłkiem finansowym w tym kierunku - a długoterminowym rozwojem kraju i dobrobytem mieszkańców. Sadzę, że nie będzie politycznej woli i kapitału potrzebnego do reformy i finansowego wysiłku państwa, bez umiejętnej komunikacji społecznej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustanowienie specjalnego zespołu (w ramach PAN, ministerstwa czy jednej z agencji) i fundusz, który wspierałby na zasadzie konkursu projekty z zakresu komunikacji społecznej

w celu efektywnego informowania o społecznych korzyściach odpowiedniego finansowania nauki.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszam ten bardzo ogólnie sformułowany pomysł jako osoba prywatna, a nie pracownik Europejskiej Rady ds. Badan Naukowych, gdzie jestem szefem zespołu ds. mediów i treści. Pozdrawiam!

DOKTORANTAMI NAUKA STOI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W drodze do Szacunku: Przemiany w Polskim Środowisku Doktoranckim"

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jako doktor nauk ścisłych byłam oczywiście doktornatką...dziś jestem na stażu podoktorskim na jednej z najlepszych uczelni na świecie w USA. Tutaj również są doktoranci i system wygląda zupełnie inaczej. Przede wszystkim doktorant nie jest wyłącznie realizatorem grantu swojemu szefowi, po to aby ten mógł następnie wpisać jego osiągnięcie do własnego dorobku naukowego. Jest to niestety praktyka, która nie jest etyczna a ciągle nagminna w Polsce, Doktorant jest często tak długo trzymany w projekcie mimo że jest już gotowy do obrony, jak długo opłaca się to jego szefowi. Bardzo przykro to brzmi, ale doktorant traktowany jest jak wyrobek w otrzymanym grantie. Często doktoranci nie otrzymują należnego wsparcia, nie mogą wdrażać własnych pomysłów, jeśli te kolidują z zamysłem szefa. Przykre jest to, że nie mają zapewnionego wynagrodzenia które gwarantowałoby im normalne dorosłe życie. Nie każdy ma szansę realizować grant w projekcie naukowym finansowanym ze źródeł zewnętrznych. Ale i tutaj pojawia się problem - granty przyznawane są na 5 lat, a doktorant otrzymuje finansowanie swojej pracy na 3 lata. Za co ma się utrzymać przez dwa kolejne?

Zacznijmy doktorantów traktować jako ważnych pracowników, którzy de facto wyrabiają cytowania swoim szefom i to oni osiągają wyniki o których tak chętnie się szefowie chwala w czasopiśmie naukowych. Doktorant w USA ma regularną pensję, która pozwala na wynajęcie mieszkania i normalne życie. Tak również powinno być w Polsce - doktoranci to dorośli ludzie, często już z dziećmi, rodzinami, którzy otrzymują (lub nie), bo to często dobra wola uczelni, śmieszne stypendia naukowe. Wielu moich znajomych, genialnych wręcz ludzi nie zdecydowało się na kontynuację nauki, mimo iż była to ich pasja bo nie mieli by z czego się utrzymać. Zresztą ja sam rozpoczęłam studia doktoranckie później niż regularnie, z tego samego powodu.

Doktoranci powinni być traktowani z szacunkiem, mieć szansę ewaluacji swojemu przełożonemu bez obawy, że zostaną za to ukarani. Uczelnie powinny mieć komisje antymobingowe złożone z osób spoza uczelni, bo jest to również problem.

I ostatnia sprawa- zacznijmy wysyłać starszych pracowników naukowych na emerytury, nie trzymajmy ich dożywotnio na uczelniach. Młodzi muszą w końcu zacząć kształcić kolejne

pokolenia. Wdrażać nowoczesność, nowe idee, poglądy, świeże spojrzenie, nowoczesne narzędzia komunikacji. Niestety nie mają jak i mimo zapału nie mają jak zostawać na uczelniach bo "stara gwardia" trzyma swoje stanowiska za wszelką cenę. To również wymaga zmiany.

Podsymbowując:

1: Etyczne Aspekty Traktowania Doktorantów

Praktyki nieetyczne w Polskim systemie doktoranckim

Doktoranci jako kluczowi wykonawcy, a nie tylko realizatorzy grantów

2: Brak Finansowego Bezpieczeństwa dla Doktorantów

Niedostateczne wsparcie finansowe dla doktorantów w Polsce

Konieczność zapewnienia stabilnego dochodu na czas trwania studiów doktoranckich

3: Potrzeba Zmian w Systemie Grantowym

4: Walka z Mobbingiem na Uczelniach

Konieczność utworzenia komisji antymobingowych z udziałem osób spoza uczelni

Bezpieczna przestrzeń dla rozwoju i ewaluacji doktorantów bez obaw o represje

5. Emerytury dla Starszych Pracowników Naukowych

Wprowadzenie skutecznych mechanizmów przenoszenia starszych pracowników na emerytury

Tworzenie przestrzeni dla młodych naukowców do objęcia nowych stanowisk i

wprowadzenia świeżego spojrzenia

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

FORMALIZACJA PROCESU RECENZJI DOKTORATÓW, HABILITACJI I AWANSÓW PROFESORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rozwiązanie kwestii jakości recenzji w procedurach awansowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy po pierwsze wprowadzić systemowe, komputerowe wypełnianie recenzji (dr, hab, prof) w formularzu online (na wzór tych grantowych w OPI). Podzielić na rubryki stałe (metodologia, struktura, ocena pracy, uwagi polemiczne, uwagi krytyczne) etc. Oczywiście sama kształt formularza i wyszczególnienie części recenzji do dyskusji. Powinna też każda część zawierać rubrykę Inne, aby przy równoczesnym dyscyplinowaniu recenzentów nie odebrać im wolności. W przypadku doktoratów pilnie należałoby zmienić sposób oceny na 4 stopniowy: Przyjęty/Pozytywna, Do małych poprawek, Do dużych poprawek, Odrzucony/Negatywna. Z tym, że administracyjnie należy narzucić czas poprawek w przypadku odesłania do małych np. 3-6 miesięcy, w przypadku odesłania do dużych poprawek 6-12 miesięcy. Nie zmieniać ocen hab i profesur.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

MODYFIKACJA WYKAZU CZASOPISM PUNKTOWANYCH – USUNIĘCIE DRAPIEŻNYCH CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zaoszczędzenie setek milionów złotych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Usunięcie z wykazu płatnych czasopism

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WPROWADZENIE DO EWALUACJI KRYTERIUM TYPU "REJECT FACTOR"

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Inflacja wykształcenia; obniżanie jakości kształcenia; dążenie do zwiększania ilości studentów zamiast przyłożenia większej wagi do jakości kwalifikacji absolwentów.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie do ewaluacji kryterium ilości odrzuconych kandydatów na studia (reject factor).

Uzasadnienie

Ilość osób chcących studiować w danej jednostce jest rynkowym odzwierciedleniem jej atrakcyjności, prestiżu, jakości, opinii jaką mają absolwenci wśród pracodawców itp. Z kolei przyjmowanie na studia nadmiernej ilości studentów powoduje spadek jakości kształcenia. Efekt ten był widoczny w czasie gdy ilość pieniędzy otrzymywanych przez jednostkę naukową zależała bezpośrednio i proporcjonalnie od liczby studentów. Poza tym zwiększanie ilości osób z dyplomem studiów wyższych powoduje inflację wartości wykształcenia oraz pogarszanie jakości kształcenia. Dlatego ograniczenie tej liczby ma bezpośredni wpływ na jakość kwalifikacji absolwentów. W takiej sytuacji miarą atrakcyjności danej jednostki jest ilość odrzuconych kandydatów. Sprzyja to optymalizacji kształcenia – zmniejszenie liczby studentów w grupach, tworzenie warunków do indywidualnych interakcji studentów z nauczycielami akademickimi.

Innym wariantem kryterium reject factor mogłaby być ilość studentów, która nie zaliczyła pierwszego roku (w sytuacji gdy dana jednostka decyduje się na przyjmowanie wszystkich kandydatów).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Inflacja wykształcenia jest problemem znanym i dyskutowanym nie tylko w środowisku akademickim.

DECENTRALIZACJA MIKROFINANSOWANIA NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie naukowcom brakuje środków na bieżące funkcjonowanie i prowadzenie badań, gdyż środki na badania zostały ograniczone do dużych grantów, które trafiają do wąskiej grupy badaczy. Sytuacja to tworzy bariery dla rozwoju naukowego i ogranicza finansowanie badań do bardzo wąskiej grupy osób.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jednostki podlegające ewaluacji powinny otrzymywać konkretną dotację z przeznaczeniem wyłącznie na mikrofinansowanie badań osób z liczby N. Zasady jej podziału poszczególne jednostki mogą wypracowywać same, z zastrzeżeniem, iż środki mogą zostać przeznaczone wyłącznie na mikrofinansowanie badań, ich upowszechnianie + ewentualnie udział w konferencjach. Ministerstwo we współpracy ze środowiskiem może opracować propozycje najlepszych praktyk w tym zakresie o charakterze rekomendacji.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Proponowana zmiana ma dwa podstawowe uzasadnienia.

Pierwszym jest fakt, że badań nie można prowadzić od projektu do projektu. W obecnej sytuacji brak grantu oznacza skrajne niedofinansowanie badacza, szczególnie jeśli prowadzi badania w dziedzinie nauk eksperymentalnych, wymagające odczynników i innych środków o charakterze bieżącym, aczkolwiek ma to znaczenie również w innych dziedzinach, wymagających np dostępu do licencji na specjalistyczne oprogramowanie itd. Brak środków oznacza też wyłączenie z obiegu naukowego poprzez odcięcie od konferencji naukowych.

Drugą przesłanką wprowadzenia zmiany jest fakt, że system grantowy wiąże się z długotrwałością i utrudnia, jeśli nie uniemożliwia, reagowanie na pojawiające się okazje badawcze, np do prowadzenia badań we współpracy z innymi ośrodkami. Choć w przypadku dużych środków weryfikacja merytoryczna ma swoje uzasadnienie, to ograniczenie finansowania badań wyłącznie do takich dużych projektów czyni system finansowania badań skrajnie nieelastycznym.

Teoretycznie, alternatywą (choć niedoskonałą) dla przedstawionego pomysłu mogłoby być uelastycznienie obecnego systemu grantów NCN, poprzez granty znacznie mniejsze, przyznawane i rozliczane w systemie uproszczonym. Mając jednak na uwadze potencjalną liczbę takich wniosków ich procedowanie bez jakiegokolwiek automatyzacji tego procesu byłoby jednak raczej niewykonalne. Z kolei automatyzacja wymaga długiego czasu budowania systemu i jego testowania, co oznaczałoby odsunięcie takiego finansowania na wiele lat.

PRZESTRZEŃ DLA DOSKONAŁOŚCI NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Niektóre z najwybitniejszych centrów badawczych Polskiej Akademii Nauk borykają się z wielkim problemem związanym z ograniczeniem przestrzeni do rozwoju, po mimo tego, że uzyskały najbardziej prestiżowe granty Horizon Europe czy ERC.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przestrzeń pomiędzy wszelkimi instytucjami Polskiej Akademii Nauk powinna być udostępniana z naciskiem na doskonałość naukową, zamiast kierować się historycznymi czy instytucjonalnymi nawykami. W celu realizacji tego celu konieczne jest przeprowadzenie audytu, a nieużywane obszary w jednostkach PAN powinny być efektywnie zagospodarowane przez zespoły i ośrodki PAN, które mają rzeczywistą potrzebę korzystania z tej przestrzeni. Jednostki PAN powinny być zamykane jedynie w przypadku skrajnych sytuacji nieproduktywności.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WŁĄCZENIE ASYSTENTÓW DO SZKÓŁ DOKTORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Asystenci są pozbawieni wsparcia formalnego przy pisaniu pracy doktorskiej i stypendium. Doktoranci zazwyczaj pracują mimo pobierania stypendium co jest dyskryminacją asystentów, pozbawionych stypendium ustawowo.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana ustawy

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PODWYŻKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Odptyw kadry i wypalenie

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Trzeba niezwłocznie podnieść pensje

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

STOP OBOWIĄZKOM ADMINISTRACYJNYM DLA PRACOWNIKÓW NAUKOWO DYDAKTYCZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wykorzystywanie ludzi

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nauczyciele nie powinni być zmuszani do pracy w komisji rekrutacyjnej, koordynowania programu Erasmus na wydziale, koordynowania praktyk studenckich.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

NIZSZE USTAWOWE PENSUM MAKSYMALNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ciężko robić naukę, gdy jest się zakopanym w dydaktyce. Ciężko też dbać o jakość zajęć, gdy jest ich za dużo.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uczelnie dają pracownikom tak wysokie pensum jak tylko ustawa pozwala, a jednocześnie możliwie najniższą pensję. To nie wpływa dobrze na morale. Obniżenie ustawowego pensum stwarza szansę by realnie skupić się na nauce i zadbać o wyższą jakość zajęć.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

LISTA CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecna lista czasopism jest pełna absurdów, delikatnie mówiąc.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

A może wrócić do listy sprzed Czarnka?

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WYJŚCIE DO LUDZI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uczelnie są mało otwarte na społeczeństwo

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Intensyfikacja działań na rzecz lojalnych społeczności, otwarte spotkania, prelekcje, warsztaty, współpraca z przedsiębiorcami, szkołami itp.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WIĘCEJ PIENIĘDZY NA NAUKĘ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nie ma środków na prowadzenie badań

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększenie subwencji

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PRAWA PRACY NA UCZELNI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uczelnie łamią prawo pracy

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pracownik na L4 otrzymuje 80% wynagrodzenia. Jednocześnie, zajęcia trzeba odrabiać (bo pensum i interes studentów). Dlaczego zatem po odrobieniu zajęć pracownikowi nie dopłaca się tych 20%? Czy to kara za bycie chorym? Przecież zajęcia są wykonane w 100%.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZWOLNIĆ NIEROBÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zbyt dużo ludzi nie robiących naukę

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwolnić osoby, które nie produkują publikacji od lat

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zacząć zwalniać niepotrzebnych/starodawnych/leniwych naukowców

NORMALIZACJA WYNIKÓW EWALUACYJNYCH PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pracownicy PAN nie prowadzi dydaktyki więc na naukę przeznaczają 80-90% czasu pracy a są ewaluowani jak uczelnie, których pracownicy 40-45 % czasu pracy przeznaczają na dydaktykę a drugie tyle na badania.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. Ustalenie progów na kategorie na poziomie 1,8 progów dla danej kategorii dla uczelni 2. Likwidacja Instytutów, które nie osiągnęły progów 1,8 dla swojej dyscypliny w ostatniej ewaluacji, 3. Włączenie Instytutów PAN jako institutes of advanced studies do uczelni badawczych i pozostawienie PAN roli korporacji uczonych; alternatywnie 3a wygospodarowanie środków na powstanie alternatywnej wobec PAN sieci Instytutów PAU

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

ZMIANY USTAWOWE WSPOMAGAJĄCE ZNACZENIE KODEKSU ETYKI PRACOWNIKA NAUKOWEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie nowych regulacji w ustawie na wypadek łamania Kodeksu Etyki Pracownika Naukowego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Szanowni Państwo,

chciałam podzielić się z Państwem kilkoma spostrzeżeniami. Mianowicie, uważam, że Kodeks Etyki Pracownika Naukowego w PAN obecnie nie ma żadnej mocy sprawczej, a świadomość jego istnienia w młodszym pokoleniu jest niewielka. Doktoranci nie są zapoznawani z Kodeksem Etyki, nie mają świadomości opisanych w nim zasad, ponieważ przełożeni nie traktują Kodeksu poważnie. Panuje powszechnie przyjęty autokratyczny sposób zarządzania (o czym w kodeksie również jest mowa), co pociąga za sobą szereg bardzo poważnych konsekwencji, w tym umniejszanie wagi zasad zapisanych w Kodeksie Etyki Pracownika Naukowego czy Kodeksie Pracy. Brak naukowej, otwartej dyskusji sprawia, że wiele spraw nie wychodzi na światło dzienne, a patologiczne zachowania są przekazywane i utrwalane przez pokolenia.

W mojej ocenie drugą bardzo poważną konsekwencją nieetycznego zachowania jest nieracjonalne wydatkowanie państwowych funduszy. Przy braku dyskusji lub w przypadku nadzoru i decyzyjności jednoosobowej (promotor/kierownik), młode pokolenie zmuszane jest do realizowania wizji przełożonego bez dyskusji, a często pozorna próba dyskusji w ostateczności sprowadza się do poddania się woli szefa, nawet jeśli przeczy ona dowodom naukowym, do których przecież wszyscy mamy równy dostęp. W konsekwencji realizujemy zadania, bez wiary w ich powodzenie i z poczuciem zmarnowanego czasu i często bardzo dużych pieniędzy. Jedną z moich obserwacji jest fakt, że w obecnym systemie hipotezy naukowe często weryfikowane są na bardzo wczesnym etapie prac, a wyniki tworzone tak długo, aż potwierdzą hipotezę, bo odrzucenie hipotezy traktowane jest jak porażka. Taka

praktyka prowadzi nie tylko do utraty wiarygodności przez naukowców, ale też do znikomych cytowań naszych prac na arenie międzynarodowej. Myślę, że kolejną kwestią jest nieetyczne recenzowanie prac, artykułów, projektów, czy rozpraw doktorski. Króluje zasada koleżeństwa, lub strach przed „zemstą” gdy to nasza praca będzie recenzowana. Dzieje się to kosztem jakości.

Kodeks Etyki zachęca również do współpracy, wymiany informacji, uzupełniania wiedzy i współdzielenia sprzętów. Myślę, że w tym obszarze można wprowadzić pewne zmiany. Jak choćby przez udostępnienie na stronie internetowej Instytucji listy najważniejszych, najbardziej nowoczesnych sprzętów, wraz z krótkim opisem ich możliwości technicznych i warunków korzystania, w tym współdzielenia kosztów amortyzacji. Jednak koszty, te powinny być ocenione obiektywnie, a nie sztucznie zawyżone w celu pokrycia kosztów zakupu sprzętu. Udostępnienie i aktualizowanie takiej listy, może ułatwić racjonalne planowanie eksperymentów, pisanie przemyślanych projektów, czy oszczędzenie pieniędzy, przez korzystanie z infrastruktury Instytucji macierzystej, a nie zewnętrznej. Obecnie w moim odczuciu udostępnianie aparatury pozostawia wiele do życzenia. Ścieżka docierania takich głosów jak mój do Dyrekcji jest ograniczona. W obecnym systemie do Dyrekcji informacje docierają, tylko na spotkaniach Kierowników, co z pewnością jest jednostronną i nieobiektywną wymianą informacji. Uważam, że dyskusja powinna być prowadzona również w obrębie innych grup tj. postdoców, doktorantów, administracji.

Proponowane rozwiązania to:

- 1) wprowadzenie do ustawy o szkolnictwie wyższym precyzyjnych informacji dotyczących kar za nieprzestrzeganie zasad Kodeksu Etyki Pracownika Naukowego oraz rozszerzenie zakresu tych kar. W tej chwili kara przewidziana jest w trzech przypadkach: Fabrykowanie, Fałszowanie, Popelnianie plagiatu. Obecnie nie przewidziano skutecznych kar za łamanie innych zasad np. powtarzającego się wielokrotnie, czy poczynionego z premedytacją blokowanie rozwoju młodszych pracowników, zaniżane pozycji zawodowej, nękanie, lub w wypadku jednoczesnego łamanie wielu zasad etyki, które według Kodeksu nie zaliczane są do rażących. A mimo to mocno wpływają na jakość i motywację młodych ludzi nauki.
- 2) wprowadzenie dodatkowych opiekunów dla doktorantów. Wiem, że taki pomysł już jest, ale obawiam się że w praktyce sprowadzi się do zasady "ja nie będę ingerował/a w prace Twoich doktorantów, a Ty moich". Może wprowadzenie opiekuna z zewnątrz, byłoby dobrym rozwiązaniem.
- 3) odczytanie kodeksu etyki naukowej podczas inauguracji roku akademickiego, byłoby dobrym zwyczajem.
- 4) większy nacisk na spotkania i dyskusje, kosztem autokratycznego kierowania Instytucjami Naukowymi. Myślę, że przy dzisiejszym równym i nieograniczonym dostępie do wiedzy dyskusja, wymiana poglądów i wiedzy, a nie samo jej posiadanie, jest gwarancją rozwoju i sukcesu.
- 5) organizacja cyklicznych np. raz na kwartał, spotkań z każdą grupą zawodową w obrębie Instytucji.
- 6) doprecyzowanie warunków współpracy międzyzakładowych, z pracownikami oraz zasad korzystania z dostępnych sprzętów w obrębie Instytucji.

Dziękuję za możliwość przedstawienia swojej opinii i podzielenia się spostrzeżeniami. Taka otwartość na dyskusję daje mi nadzieję na lepsze jutro.

Z wyrazami szacunku,

Magdalena Surdyka

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

SPÓJNOŚĆ ZE ŚWIATEM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W poszczególnych dyscyplinach czasopismami wysoko punktowanymi powinny być te, które mają uznanie np. w Europie zachodniej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zespoły w ramach dyscyplin oceniające czasopism wg ustalonych wytycznych (identyfikacja list czasopism, ustalenie jasnych reguł dla czasopism spoza listy)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PUNKTOZA I FINANSOWANIE PUBLIKACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rezygnacja z punktów za publikacje, pozostawienie tylko impact factor, pełne finansowanie kosztów publikacji z budżetu uczelni a nie z kieszeni osoby publikującej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozporządzenie ministra

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

LICZBA N

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zniesienie zakazu pracy w więcej niż 1-2 uczelniach na etacie lub jego części.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pracownik może być zatrudniony w 2 i więcej uczelniach, bez ograniczenia wymiaru etatu i wskazywania miejsca podstawowego; ewaluacja na podstawie wyników publikacji -IF.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

JAWNOŚĆ NAGRÓD I DODATKÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych,
Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rektorzy i dziekani nietransparentnie rozdają nagrody i dodatki tworząc "klientelizm polityczny"

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Strony bip wydziałów i rektorów z dokładną informacją o wysokości dodatku/nagrody, beneficjencie i dokładnym uzasadnieniu (nagroda za osiągnięcia naukowe - ok, jakie dokładnie?)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

OBCIĄŻENIA ORGANIZACYJNE I DYDAKTYCZNE PRZELICZANE NA PUNKTY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Niesprawiedliwy rozkład obciążeń organizacyjnych i dydaktycznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Udział w radach, komisjach, redakcjach czasopism przeliczany na punkty; większa liczba punktów za nowe zajęcia dydaktyczne, niż prowadzone od lat - limity i porównania pracowników pod wzgl liczby ww punktów w semestrze (takie rozwiązania np w Irlandii)

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

TRANSPARENTNOŚĆ LOSOWANIA RECENZENTÓW W RDN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Sitwy recenzenckie mimo losowania recenzentów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Informacja o operacie i technice losowania recenzentów przy decyzji RDN powołującej recenzenta

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

DOKTORANT TEŻ CZŁOWIEK (I NALEŻY MU SIĘ GODNE WYNAGRODZENIE)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Doktoranci w szkołach doktorskich nie mają za co żyć.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana systemowa szkół doktorskich.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W trakcie pierwszych dwóch lat w szkole doktorskiej doktoranci otrzymują stypendium w wysokości ok 2200zł miesięcznie, w kolejnych dwóch latach ok 3300zł. Jest to oczywiście kwota, która nie zapewnia możliwości przeżycia, zatem wszyscy są zmuszeni do podejmowania dodatkowej pracy zarobkowej, co bezpośrednio negatywnie wpływa na rozwój ich dysertacji. Proponuję aby wszyscy doktoranci w szkołach doktorskich obowiązkowo byli zatrudnieni w uczelniach na podstawie umowy o pracę ("junior staff member") i otrzymywali wynagrodzenie częściowo z uczelni za wykonywaną, a częściowo w formie stypendium (jak dotychczas)

LIKwidACJA USTAWY O ZamÓwIENIACH PUBLICZNYCH DLA NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przez konieczność przetargów kupuje się stary sprzęt po nieaktualnych cenach z wielomiesięcznym opóźnieniem.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana ustawy o zamówieniach publicznych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wniosek do NCN składamy grudniu, decyzja w czerwcu, przetarg i sprzęt dostajemy w lutym. Mija ponad rok; kupujemy sprzęt wg cennika sprzed 14 miesięcy...

ELEKTRONICZNA LEGITYMACJA DOKTORANTA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie e-legitymacji do aplikacji mObywatel

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie zmian w systemie i aplikacji mObywatel.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Legitymacja studencka jest dostępna w mObywatelu od dawna.

AUDYT POLITYKI I PRAKTYK KADROWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rekrutacja celowa.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Audyt polityki kadrowej uniwersytetów.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Konkursy pisze się pod konkretne osoby, które mają być zatrudnione.

SENSOWNE ROZWIĄZANIA NA DOKTORAT W WOLNEJ STOPY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ujednoczenie zasad robienia doktoratu z wolnej stopy

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jednolite, jasne i łatwe do znalezienia zasady robienia doktoratu z wolnej stopy

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Jako praktyk z dużym doświadczeniem i zacięciem naukowym, chciałabym wrócić do akademii, zrobić doktorat i wnieść swoją perspektywę do mojej dyscypliny, która obecnie jest totalnie i absolutnie odklejona od rzeczywistości. A sądzę że i badania i kształcenie studentów jakoś do praktyk zawodowych powinny się odnosić. Rozumiem, że doktorat to sporo pracy i wysoki poziom. Ale lakoniczne informacje wygrzebane z sieci wskazują że teraz każda uczelnia ustala własne stawki i zasady więc albo człowiek odbija się od "nie obchodzi nas to" albo może "kupić po tanioci" oraz "to skomplikowane"

MOBILNOŚĆ AKADEMICKA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ograniczona mobilność kadry i studentów w celu współpracy – z Polski i do Polski.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększenie finansowania mobilności

Docenianie systemowe mobilności

Ocena efektów mobilności

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Przed wszystkim chodzi o umożliwienie nam wszystkim kontaktów w świecie akademickim, które dają lepszy obraz istniejących rozwiązań oraz motywują do poszukiwania nowych i rozwijają naszą wiedzę oraz umiejętności. Kwestia dotyczy mobilności w różnych celach naukowo-dydaktycznych.

POPRAWA SYSTEMU OKRESOWEJ OCENY PRACOWNIKA UCZELNI W CAŁYM KRAJU (RAMOWE WYTYCZNE OPARTE O STANDARDY EUROPEJSKIE)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Każda uczelnia ocenia pracowników na podstawie swoich pomysłów, które są często subiektywne

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Konsultacje społeczne

Wypracowanie konkretnych ramowych kryteriów oceny dla obszaru nauki i dydaktyki, w które muszą wpisać się szczegółowe kryteria uczelniane

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Brak

PRZYWRÓCENIE PODMIOTOWOŚCI NAUKOWCOM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Najlepsi naukowcy pozostający w mniejszości mają zerowy wpływ na swoje warunki pracy; liderzy wyłaniani przez większość nie są liderami nauki; liderzy ci tworzą warunki sprzyjające większości; osoby ponadprzeciętne są traktowane wrogo – podnoszą standardy; efekt: albo się pakujesz i wyjeżdżasz za granicę, izolujesz się, dopada Cię wypalenie zawodowe, depresja itd,

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

A. Dziekani nie powinni być mianowani przez Rektora.

1. W wyborach Rektora obowiązkiem osoby kandydującej powinno być przedstawienie Dziekanów. Jest to ważny postulat, ponieważ społeczność akademicka jest obszerna. My

nie współpracujemy na co dzień z Rektorem a z Dziekanem. Nie może być tak, że Dziekan jest jak tzw. „kot w worku”. Stąd, osoba Dziekana jest np. dla mnie osobiście, nawet bardziej istotna, niż osoba Rektora. To Dziekan ma bezpośredni wpływ na moje warunki pracy. Stąd ten postulat. Chciałabym mieć wpływ na to, kto będzie organizował pracę codzienną wydziałowej społeczności, której jestem członkiem. Doktorzy habilitowani i Profesorowie powinni mieć wpływ realny na wybór swojego Dziekana.

Inne warianty realizujące ten sam postulat – czyli aby społeczności wydziałowe partycypowały w wyborze Dziekanów, jest np. wybór przez grono pracowników trzech kandydatów na Dziekanów, spośród których Rektor wybiera Dziekana ostatecznego; lub odwrotnie – Rektor przedstawia 3 kandydatów, a pracownicy wybierają z tej listy jednego. Lub być może jeszcze inna, lepsza forma, która realizuje postulat partycypacji społeczności wydziałowych w wyborze swoich Dziekanów.

Pozbawianie społeczności takiego wpływu osłabia społeczność oraz indywidualne poczucie minimalnego wpływu na własną rzeczywistość, która jest fundamentalną potrzebą pracowników wiedzy. Uważam, że dokładnie pozbawienie naszej społeczności poczucia podmiotowości i sprawczości, przyczynia się do osłabienia "well being" pracowników, widocznego w statystykach Działu HR (wypalenie zawodowe, depresje itd.).

B. Utrzymanie stopni i tytułów

Nie uważam, że istnienie tych stopni to problem – problemem jest tu co najwyżej tryb ich przyznawania. Musi istnieć mechanizm nadający osobom wybitnym ich status. Inaczej osoby wybitne zginą w starciu z większością, której aspiracje nie idą w parze z aspiracjami osób wybitnych. Bez wybitnych osób nie uzyskamy widoczności polskiej nauki na świecie. Nie podniesiemy standardów. Osoby reprezentujące wysokie standardy naukowe powinny zyskać status zapewniający im widoczność i wpływ na standardy innych. Niech to inni „ciągną” do najlepszych a nie jak obecnie ściągają ich w dół. Pamiętajmy, że środowiska naukowe to środowiska o wysokiej neuroróżnorodności. To nie jest typowe środowisko organizacyjne.

C. Granty na działalność naukową związane ze statusem lub zwiększenie funduszy NCN. Szarpiemy za krótką koldrą. Co ma zrobić wybitny naukowiec, dla którego zabrakło środków z NCN ze swoim potencjałem naukowym? Wyjechać? Powinny istnieć naukowe granty statusowe ministerialne na podstawową minimalną działalność naukową osób wybitnych. Granty powinny być przydzielane z uwagi na obiektywne wskaźniki i pozostawać bez związku z życzliwością czy zrozumieniem aktualnych władz instytucjonalnych. Takie rozwiązanie zapobiega poczuciu braku sensu. Brak sensu zabija pracownika wiedzy.

D. Dbamy finansowo o doktorantów. Nie dbamy finansowo o osoby promujące doktorów. To odbiera poczucie sprawiedliwości.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

STYPENDIUM DLA WYBITNYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych,
Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W ocenie wniosków do stypendium dla wybitnych młodych naukowców nie bierze się pod uwagę faktycznej "wybitności"

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W ostatnich trzech edycjach (uwzględniając tą trwającą) ocenia się "wybitność" na podstawie bibliometrii. Szczytem bezmyślności była poprzednia edycja (ogłoszenie wyników w czerwcu 2023). Należy oprócz bibliometrii brać w ocenie pod uwagę samodzielność badacza, autorstwo koncepcji, wagę badań, konsekwencję (np cykl artykułów). Jeżeli wnioski nie zaczną być oceniane pod względem merytorycznym to należy z nazwy stypendium usunąć "wybitnych".

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

JAKOŚCIOWA PSYCHOLOGIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zadbanie o jakość studiów psychologicznych w Polsce

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zadbanie o to, aby psychologię otwierały uczelnie dobrze do tego przygotowane.

Ograniczenie możliwości otwierania psychologii w trybie online oraz w formie przyspieszonej 2.5 roku.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PAN SUPER UNIWERSYTET - NAJLEPSI STUDENCI - NAJLEPSZE BADANIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie dydaktyki do najlepszych jednostek PAN (A+) i utworzenie elitarnych kierunków studiów na kształt etosu MIT

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

porozumienie między najlepszymi dyrektorami PAN przynajmniej w zakresie nauk LS & PE - wnioski do Ministerstwa o akredytację na studia BSc & MSc wykłady, ćwiczenia w jednostkach laboratoria face to face z naukowcami - nowoczesna dydaktyka, nie przestarzała !!!

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Odływ studentów ze studiów mgr, mało chętnych na doktoraty, absolwenci wydziałów chemicznych UW, UJ, PW są przeciętni bądź słabi. Jeśli nie weźmiemy spraw w swoje ręce nie pomoże nam nawet zwiększenie finansowania w NCN bo nie jest ono konkurencyjne z najlepszymi ośrodkami w Europie, a zaciąg hinduski czy irański nie wnosi polotu w nauki eksperymentalne w Polsce.

ZAPOMNIJMY O CYTOWANIACH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Cytowania są błędnie uważane za miarę jakości nauki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Indeksy cytowań są mocno powiązane z dyscypliną naukową, a także ze zrozumiałością i popularnością tematyki, którą dana osoba się zajmuje. Nie powinny być więc używane do ewaluacji pracownic/pracowników ani jednostek naukowych ani w sposób bezpośredni, jako wskaźniki używane w ewaluacji, ani pośredni, jako oszacowanie jakości naukowej opublikowanych prac.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZWIĘKSZENIE FINANSOWANIA WIRTUALNEJ BIBLIOTEKI NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Po cięciach w finansowaniu prenumerat czasopism nie ma dostępu do niektórych najważniejszych czasopism w dziedzinach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Dodatkowe finansowanie z Ministerstwa Nauki pozwalające na dostęp do baz czasopism w zakresie sprzed 2022/2023.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

REWALORYZACJA WYNAGRODZENIA POST-DOC

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

rewaloryzacja wynagrodzenia dla osób zatrudnionych w projektach NCN na stanowisku post-doc

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

podniesienie wynagrodzenia

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Osoby zatrudniane w projektach NCN na stanowiskach typu post-doc zajmują na tzw. 'rynku pracy' pozycję wyraźnie nie-uprzywilejowaną. Zatrudnione są na kontrakt czasowy

najczęściej 2 – 3 lat bez żadnej gwarancji ponownego zatrudnienia. Co więcej ich możliwość zatrudnienia wygasa w 7 lat po obronie doktoratu. Ich sytuacja jest wręcz definicją prekariatu: są to osoby najczęściej młode, siłą rzeczy dobrze wykształcone, zaznajomione z nowoczesnymi technologiami, nowymi metodami badawczymi i często (przynajmniej na wczesnym etapie kariery w nauce polskiej) wysoko produktywne i pełne entuzjazmu. Po zakończeniu kontraktu w projekcie NCN ich szanse na regularne zatrudnienie w instytucjach badawczych są dość niskie ze względu na całkowite 'zabetonowanie' tychże instytucji a na regularnym rynku pracy ich kwalifikacje okazują się często nieadekwatne (overqualified).

Ze względu na powyższe – w obec zwariowanych cen wynajmu nieruchomości, katastrofalnych cen żywności i paliwa – od dawna nie rewaloryzowana stawka maksymalna NCN na zatrudnienie post-doca, nie zapewnia nawet podstawowego bezpieczeństwa finansowego dla młodych badaczy w sytuacji w której muszą starać się o ponowne zatrudnienie czy to na zwykłym rynku pracy, czy też oczekiwać (czasem kilka miesięcy) na szansę pracy w kolejnym projekcie NCN. Tak niskie płace działają skrajnie demotywująco na tych młodych specjalistów i są poważnym czynnikiem skłaniającym ich do porzucenie pracy w polskiej nauce na rzecz pracy w branżach w których specjaliści i eksperci z potencjałem mogą liczyć na godne (rynkowe) płace i bezpieczne formy zatrudnienia (umowa na czas nieokreślony).

PODNIESIENIE PUNKTACJI ZA MONOGRAFIE NAUKOWE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rozdrobnienie publikacji zamiast całościowych opracowań monograficznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przywrócenie należytej rangi monografiom naukowym (podniesienie punktacji, by trud przygotowania książki, zwykle wieloletni, został nagrodzony, nawet jeśli monografia nie ma statusu wybitnej dzięki nagrodom – bardzo limitowanym).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Problem znany od kilku lat, jednak lekceważony.

PRACOWNICY BADAWCZO-DYDAKTYCZNI DOCENIENI ZA PRACĘ NA 1 ETACIE.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pracownicy wykonujący z zaangażowaniem obowiązki na 1 etacie są niedoceniani.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Gratyfikacja finansowa dla pracowników, którzy angażują się w pracę na 1 etacie (i rezygnują z wieloletowości, dodatkowej pracy zarobkowej uniemożliwiającej pełne zaangażowanie w pracę na uczelni macierzystej).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Problem znany od lat, lekceważony, mimo negatywnych konsekwencji dla pracowników nie decydujących się na liczne prace dodatkowe kosztem jakości pracy na uczelni.

NIE WDROŻENIE PROCEDURY PRYZNAWANIA TYTUŁU PROFESORA UCZELNI OSOBOM Z DOKTORATEM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Na Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie od kilku lat nie wdrożono zasad przyznawania tytułu profesora uczelni osobom ze stopniem doktora (mimo iż przewiduje go ustawa)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego powinno interweniować i skłonić władze uczelni do ustalenia i wdrożenia zasad przyznawania tytułu profesora uczelni

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ISTOTNE ZWIĘKSZENIE FUNDUSZY DLA NARODOWEGO CENTRUM NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak pieniędzy dla NCN doprowadził do załamania się systemu grantowego w NCN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zagwarantowanie funduszy dla NCN by wskaźnik sukcesu w konkursach grantowych był na zdrowym poziomie (np. 25-30% dla flagowego konkursu OPUS), obecnie jest 8%.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PRZYWRÓCENIE STAŻU PRZYGOTOWUJĄCEGO DO PRACY NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO DLA STUDENTÓW II STOPNIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zachęcenie studentów do pozostania na uczelni.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nowelizacja ustawy o szkolnictwie wyższym

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KARTY POBYTU DLA OBCOKRAJOWCÓW (DOKTORANTOW/POST-DOCOW)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pomoc prawna w uzyskaniu karty pobytu na czas doktoratu/ projektu dla naukowca i jego rodziny z innego kraju. Rodzinie (żona i dziecko) naszego post-doca odmówiono wizy do

Polski. Problemy ciągną się od roku i jako współpracownicy staramy się im pomóc/wesprzeć. Wysiłki instytutu nie były wystarczające i postdoc zmuszony jest do częstych wyjazdów rodzinnych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nie wiem.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

REDUKCJA BIUROKRATYZACJI DZIAŁAŃ POWIĄZANYCH TZW. WEWNĘTRZNYM ZAPEWNIENIEM JAKOŚCI KSZTAŁCENIATA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak zrozumienia istoty działań na rzecz poprawy jakości kształcenia

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

- obowiązek przeszkolenia władz uczelni w zakresie istoty działań projakościowych w uczelniach,
- przeszkolenie w ww. zakresie wszystkich pracowników uczelni, w tym administracji i obsługi,
- uelastycznienie procedur, rezygnacja z wielu niepotrzebnych działań – np. wydłużenie okresów oceny dla wyróżniających się pracowników, rezygnacja z hospitaacji nauczycieli akademickich z dużym doświadczeniem, wielokrotnie wcześniej nagradzanych,
- radykalne zmniejszenie biurokracji, bezproduktywnego angażowania znaczących zasobów w działalność nieprzynoszącą efektu w postaci poprawy – komisje, pełnomocnicy, raporty, analizy itp. których działanie nie prowadzi do określenia i standaryzacji rzeczywistych i skutecznych działań doskonalących, podnoszących poziom jakości kształcenia,
- gruntowne przeformatowanie działalności Polskiej Komisji Akredytacyjnej – rezygnacja z dotychczasowego systemu prowadzącego do powstania klik, kumoterskich grup "preferowanych" ekspertów, nie mających zazwyczaj odpowiedniego przygotowania merytorycznego w zakresie zarządzania jakością, na rzecz praktykowanej w skali europejskiej instytucjonalnej ewaluacji prowadzonej przez niezależnych ekspertów w odpowiednio dobranych zespołach międzynarodowych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

1. Wyniki projektu NCN – OPUS 4 nr 2012/07/B/HS4/02929 "Dorobek zarządzania jakością a kontekst prawny projakościowego zarządzania w polskim szkolnictwie wyższym.

Sprzeczność czy harmonia?" lata 2013–2017

2. Grudowski P., Perspektywa jakości w szkolnictwie wyższym. O modelu QualHE. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa, 2020.

WADLIWOŚĆ EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

System ewaluacji prowokuje zachowania naganne etycznie i stymulucje aktywność publikacyjną samą w sobie, bez istotnych treści naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. Uprościć skalę oceny czasopism. Wprowadzić skalę trzystopniową. Kategoria najniższa, obejmująca 20–40% czasopism, kategoria podstawowa "dobry standard" obejmująca 40–60% czasopism oraz kategoria czasopism wybitnych. Podstawą powinny być miary wpływu (współczynnik wagi 0.75) oraz ocena ekspercka (współczynnik wagi 0.25). Dążymy do tego, aby jak największa część pracowników naukowych publikowała w kat. "dobry standard" oraz okazjonalnie w kategorii wybitnej.

2. Aby system zadziałał, trzeba jeszcze ograniczyć mechanizmy promujące samą liczbę publikacji, tak aby stworzyć zasoby na konkurencję w obszarze JAKOŚCI publikowanych prac. Postulat: ograniczyć slot "publikacja/autor/rok" do wartości 2. Przy dominującym, wieloautorskim stylu obecnej aktywności publikacyjnej, listy publikacji pojedynczych autorów będą wystarczająco długie.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obcny system nasila patologie w procesie uprawiania nauki. W Polsce, retractowanie prac dopiero raczkuje:

<http://retractiondatabase.org/RetractionSearch.aspx?AspxAutoDetectCookieSupport=1>

ale czeka na prawdziwe trzęsienie ziemi w tej sprawie.

FINANSOWANIE BADAŃ PRZEZ NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zaprzeczenie rzeczywistości w finansowaniu badań

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie zmian prowadzących do zwiększenia wartości współczynnika sukcesu grantobiorców. UWAGA – propozycja dotyczy zmian wychodzących poza oczywisty postulat zwiększenia poziomu finansowania nauki w Polsce

1. Zmniejszenie liczby konkursów NCN w kierunku zwiększenia udziału konkursów otwartych dla wszystkich
2. Ustalenie pułapów finansowania projektów dla poszczególnych PANELI NCN
3. Ustalenie pułapów/limitów koncentracji projektów pod względem geograficznym i instytucjonalnym
4. Ustalenie limitów indywidualnych/zespołowych dla liczby projektów prowadzonych w tym samym czasie
5. Eliminacja oczywistego nachylenia geograficznego NCN w kierunku preferencji jednostek małopolskich. (Od lat nie mogę doprosić się w NCN analizy pokazującej, że powyższa teza jest fałszywa)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecny system utrwała patologię finansowania, "petryfikując" kastowe podziały na tych, co granty otrzymują permanentnie oraz tych trwale grantów nie otrzymujących. Tymczasem powinniśmy dążyć do tego, aby jak najszersze kręgi badaczy, miały doświadczenia prowadzenia projektów o dużym znaczeniu naukowym oraz prestiżu. Problem "krótkiej kołdry" nie zniknie, i nie można udawać, że namysł o skutkach określonego sposobu finansowania jest niepotrzebny.

SZERZEJ DOSTĘPNE "CENTRA DOSKONAŁOŚCI/MAB" SZANSĄ DLA UTRZYMANIA DOBRYCH ZESPOŁÓW BADAWCZYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Brak możliwości zapewnienia stabilnej pracy, rozwoju i utrzymania kadry już istniejących dobrych i produktywnych zespołów, działających w otoczeniu skostniałych i podatnych na populizm struktur uczelni wyższej (niestety także w grupie uczelni badawczych)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Utworzenie stabilnego strumienia finansowania, np. w trybie konkursowym (np. przez NCN lub FNP), w postaci programu o profilu zbliżonym do idei MAB/Centrów Doskonałości, ale o szerszym, tj. mniej elitarnym, poziomie dostępności. Programu celowanego dla dobrych zespołów, ale który to program nie byłby ograniczony tylko do kilku (nastu) najlepszych zespołów w skali całego kraju.

Proponuję program przewidujący projekty o perspektywie realizacji co najmniej 4-5 lat i budżetem co najmniej 8-10 mln zł+ (z możliwością cyklicznego ubiegania się o przedłużenie dla zespołów z wysoką oceną realizacji założonych celów). Pozwoli to kierownikom takich projektów utrzymać dobre zespoły badawcze, borykające się dzisiaj nie tyle z naborem nowych/młodych kadr (studenci i doktoranci) co z utrzymaniem zdolnych, produktywnych młodych doktorów i oferowaniem im jakiegokolwiek stabilizacji oraz perspektywy zatrudnienia.

Otwarcie takiego programu (bazując na dobrych praktykach i doświadczeniach podobnych konkursów, np. MAB) pozwoliłoby w szybkiej perspektywie (ok. 6-12 mies.) wybrać i uruchomić takie projekty. Dając tym samym kierownikom dobrych zespołów nadzieję i szansę ich utrzymania, mimo niesprzyjających perspektyw utrzymania kadry w macierzystych jednostkach. Potrzebna jest szybka inwestycja w kapitał ludzki - inwestycja celowana w recenzowane w trybie konkursowym projekty/zespoły. Będąca niejako "poza regulacjami wewnętrznymi uczelni", aby środki te nie ugrzęzły i nie "rozmyły" się w ogólnej masie jednostek. Potrzeba jest projektów umożliwiających stabilne i godne zatrudnienie i wynagradzanie czołowych członków zespołów badawczych. Zarówno nowych jak i tych już zatrudnionych już na stałe, ale będących na "dolnych granicach odpowiadającego zajmowanemu stanowisku % pensji minimalnej profesora". Aby mogli się skupić na rozwiązywaniu problemów naukowych a nie tylko na odbijaniu się od kolejnych konkursów granty (patrz skuteczność ostatnich konkursów NCN). Tu i teraz. Inaczej, liczne wartościowe zespoły nie przetrwają ewolucyjnych (tj. wolnych) zmian w uczelniach wyższych. Inaczej

"wykrwawimy się" czekając na długofalowe zmiany. A raz straconego kapitału ludzkiego, nie będzie łatwo odbudować.

Proponuję program promujący dodatkowo zespoły posiadające już dobre zaplecze aparaturowe, posiadające już doświadczenie i zauważane w środowisku, acz borykające się z problemami kadrowymi dziedziczonymi z poziomu problemów całej jednostki podstawowej lub nawet całej uczelni. Zespoły, które mogą za niedługi czas zostać z dobrze wyposażonymi, ale pustymi laboratoriami, w których nie będzie komu obsługiwać cennej aparatury.

Możliwe źródła finansowania ww. propozycji: a) przekierowanie części środków z NCBiR do NCN (co jest już postulatem w publicznej dyskusji o naprawie nauki); b) głębsze sięgnięcie do kieszeni KPO? (w którym w dotychczasowych planach, szczęśliwie byłego już rządu, tylko poniżej 1% (!) jest przeznaczonych na naukę. Co także w publicznej dyskusji się ostatnio pojawia). Jak nie teraz to kiedy?

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Reforma/zmiany w szkolnictwie wyższym, w tym jego finansowania, potrwa długie lata a działanie potrzebne jest tu i teraz. Inaczej z uczelni odejdą najlepsi, zarówno młodzi jak i Ci starsi, nie mający perspektywy utrzymania swoich dobrze rozwijających się zespołów. Piszę z perspektywy osoby (patrz poniżej) zmuszonej ostatnio do wybrania N kandydatów do zatrudnienia (utrzymania w zespole) spośród listy co najmniej 3N kandydatów - "permanentnych" post-doków (z wieloletnim stażem pracy na kolejnych umowach czasowych, w kolejnych projektach. Osoby już samodzielnie pozyskujące projekty, z dorobkiem u progu habilitacji. A tacy rekordziści u nas mają już na karku ponad 8 lat... pracy na "czasówkach/śmieciówkach"). Czyli trochę jak w NCN ostatnim czasie... muszę(my) wybrać najlepszych spośród wspianiałych kandydatów, co znaczy że muszę(musimy) odmówić stałego zatrudnienia także bardzo dobrym, sprawdzonym i potrzebnym w naszych zespołach kandydatom. Osoby te, widząc tak małe szanse na stabilne zatrudnienie, uciekają nam zarówno do przemysłu jak i do innych uczelni w Polsce, gdzie "dzień po doktoracie" dostają stały etat adiunkta (coś całkowicie abstrakcyjnego w mojej Alma Mater). I owszem, z jednej strony czuję dumę, że nasi wychowankowie znajdują uznanie licznych pracodawców. Zajmujemy się wszak, z sukcesami i od wielu lat, nowoczesnymi badaniami podstawowymi, aplikacyjnymi i symulacjami komputerowymi na potrzeby wielu działów gospodarki. A z drugiej strony za progiem mojego (naszego) laboratorium zieleje coraz większa dziura pokoleniowa. Za chwilę nie będzie "tych młodszych", którzy przekażą praktyczną wiedzę i umiejętności kolejnym studentom i doktorantom. Piszę tu o praktycznych umiejętnościach codziennej pracy badawczej - bo o ile starzejąc się nabieramy doświadczenia i widzimy problemy badawcze z szerszej perspektywy (my, tzn. bardziej doświadczeni naukowcy), to jednocześnie "ucieka" nam umiejętność bieżącej obsługi najnowszej aparatury badawczej, obsługi najnowszego oprogramowania, itp. Umiejętności te, tu pełna zgoda że wg. prawidłowej kolejności rzeczy, oddajemy młodszym współpracownikom, a sami rozwiązujemy duże problemy naukowe, zarządzamy zespołami i pozyskujemy finansowanie badań.

Piszę także z perspektywy osoby współzarządzającej zespołem katedry na uczelni badawczej i jak własnym zespołem badawczym w jej strukturze (z-ca kierownika katedry, kierownik pracowni). Mam szczęście i zaszczyt pracować w jednym z najlepszych zespołów (katedr) w mojej uczelni, regularnie realizującym projekty zarówno krajowe jak i międzynarodowe. Zespołu, w którym pracują osoby nagradzane prestiżowymi stypendiami – m.in. Fulbrighta (3 os.), START FNP (4 os.), Ministra dla wybitnych młodych naukowców (co najmniej 5 os.), i in. Z perspektywy 2 lat współzarządzania Katedrą widzę, że mimo osiągnięcia b. dobrych wyników (32% udziału w subwencji badawczej jednostki podstawowej przy zatrudnieniu stanowiącym ok. 18% tejże), z trudem udało nam się przywrócić poziom zatrudnienia sprzed 2 lat (czyli z momentu objęcia Katedry). Naturalne zmniejszanie etatów (emerytura, nagła śmierć) nie są na bieżąco uzupełniane, co tłumaczone jest stanem całej jednostki. W tym czasie, mimo niezliczonych negatywnie zaopiniowanych prób i próśb o uzupełnienie zespołu, jako sukces (wywalczony dopiero na poziomie centralnych władz Uczelni) uznajemy uzupełnienie składu zespołu do poziomu sprzed 2 lat (przy nie kończącej się obstrukcji zarówno administracji uczelni, jak i władz kolejnych szczebli). Spalamy się na takiej walce, zamiast produktywnie pracować. Proponowane projekty celowane dla istniejących zespołów pozwolą na konkurencyjne funkcjonowanie i przetrwanie dobrych zespołów badawczych także w niesprzyjającym środowisku i niesprzyjającym czasie.

Chciałbym poruszyć tu także pod dyskusję możliwość rozluźnienia obecnego obecnie w regulaminach konkursów NCN ograniczenia możliwości zatrudniania post-doków w ich macierzystych jednostkach. Myślę, wiem i wierzę, że w wymóg migracji post-doków pomiędzy jednostkami jest co do zasady słuszny. Jednak z perspektywy mojego ośrodka, mimo że funkcjonuje w dużej aglomeracji śląskiej, możliwości przenoszenia się kadry (jedna duża uczelnia techniczna) jest bardzo trudne. Możliwe do wypłacania stawki wynagrodzenia także nie są na tyle atrakcyjne, aby zachęcić naukowców z dużych ośrodków do przeprowadzki na Śląsk (zwłaszcza że osoby te często muszą migrować z rodzinami). Wierzę, że gdyby perspektywa zatrudnienia była dłuższa, tak o horyzoncie na ok. 5–6 lat, byłoby to łatwiejsze i w ogóle wykonalne. Proponowane projekty mogłyby to umożliwić lub pozwolić na zatrzymanie w naszych zespołach jakże potrzebnych nam wartościowych współpracowników.

ISTOTNE ZWIĘKSZENIE FINANSOWANIA NAUKI Z KPO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zbyt mały udział alokacji środków z KPO na naukę

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Intensywny lobbying na poziomie rządu RP, parlamentu RP i PE ws. istotnego zwiększenia udziału środków na naukę w ramach KPO. Potrzebne są pilne i natychmiastowe działania.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Poziom finansowania nauki z KOP wg dotychczasowych planów, szczęśliwie byłego już rządu, zaproponowany na poniżej 1% (!) jest zdecydowanie niewystarczający. W świetle innych (pewnie równie ważnych i licznych) wydatków, oceniam że ciężiej będzie wydzielić istotne dla nauki środki z budżetu państwa, niż spróbować uszczknąć coś z KPO (które to środki nie zostały jeszcze w całości wydane/zaplanowane).

TOTALNA ZMIANA W EDUKCJI POWSZECHNEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Całkowite odejście od modelu pruskiego w nauczaniu, który zabija pasję w zdobywaniu wiedzy i zniechęca do rozwoju.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Likwidacja ocen w formie stopni, Wprowadzenie formuły szkoły demokratycznej, Wprowadzenie przedmiotów do wyboru, Nauka przez zabawę i eksperymenty, Wyjście z ławek, Korzystanie z nowych technologii, Nacisk na rozwój kompetencji miękkich – zajęcia z psychologami i terapeutami, Zmiana formuły zadań domowych, Więcej projektów, a mniej "wkuwania", Wyjście poza szkołę, zaangażowanie w działania społeczne.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100094542585314>

LIKWIDACJA HABILITACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

likwidacja procesu habilitacyjnego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

wprowadzenie drogi awansu opartej na aktywności naukowo-organizacyjnej, decyzja rady wydziału/ senatu uczelni o nadaniu tytułu profesora uczelni bez procesu habilitacyjnego który jest uznaniowy

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PRZYWRÓCENIE WOLNOŚCI W NAUCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wieloletnia destrukcja przyzwoitości etyki naukowej. Bolszewickie zasady wyboru gremiów naukowych na Uniwersytetach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzić uchwałę o zmianie zasad dotyczących udziału wszystkich pracowników samodzielnych na Wydziale do decydowania o sprawach nauki. Zatrudnianie kompetentnych naukowców.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

LIKWIDACJA PUNKTOZY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

punktacja czasopism i monografii oraz innych dokonań naukowych jest wypacza ewaluację

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

proponuję zlikwidować listę czasopism w obecnej postaci, na to miejsce proponuję opublikowanie warunków jakie musi spełniać czasopismo aby je uznać za naukowe; poza tym list czasopism wiodących dla danej dyscypliny ustalonych w drodze głosowania w komitetach naukowych PAN odpowiadających dyscyplinom; oraz opublikowanie warunków jakie muszą być spełnione aby uznać monografię za naukową, a tym samym zlikwidować listę wydawnictw; w ewaluacji punkty zastąpić oceną jakościową ekspercką, nawet w formule obecnej zasady ewaluacyjnej wskazywania przez każdego pracownika 4 najważniejszych publikacji

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

obecna sytuacja po działaniach min. Czarńka to kompromitacja systemu punktacji czasopism; potrzebna jest sytuacja wyzerowania, radykalna, żeby uniknąć protestów i procesów, np. podmiotów prowadzących czasopisma, którym min. Czarnek przyznał zdecydowanie za dużo (dużo ponad rekomendacją KEN) a teraz min. Wierzbicki obniży

NAUCZYĆ STUDENTÓW JAK SIĘ UCZYĆ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Uczniwie nie umieją się efektywnie uczyć

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzić nowe humanistyczne zajęcia na pierwszym roku

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://bethink.space/kursy/kurs-efektywnej-nauki/>

STWORZENIE SIECI NOWOCZESNYCH MUZEÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

W Polsce za mało skupiamy się na popularyzacji nauki wśród ludzi, więc i świadomość tego czym się nauka zajmuje jest niewielka.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stworzyć sieć dużych "muzeów": historii naturalnej, techniki, technologii cyfrowej, chemii, fizyki, etc...

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zdaję sobie sprawę że to pomysł bardzo drogi, ale jednocześnie według mnie konieczny do realizacji. Ponieważ bez tego typu obiektów świadomość w społeczeństwie jest niewielka. A dodatkowo pokazuje, że Państwu wcale na rozwoju nie zależy tak mocno jak powinno.

AK DO ZAMKNIĘCIA!

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Akademia Kopernikańska powinna zostać zamknięta jak najszybciej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zamknięcie Akademii Kopernikańskiej (AK) jest kluczowe dla poprawy sytuacji nauki w Polsce. Instytucja ta jest bliźniaczym tworem dla Polskiej Akademii Nauk i niezrozumiałe dla mnie jest to po co w Polsce mamy tak podobne instytucje. AK jest poza tym kolebką kołesiostwa, zaś wszystkie "wybory" i "nabory" w tej instytucji od samego początku jej istnienia są przeprowadzane bez zachowania jakiegokolwiek otwartości i transparentności. Jest to publiczna instytucja, w której wszelkie stanowiska są obsadzane "swoimi ludźmi". Poza tym, finansowanie nauki w Polsce jest na stałym poziomie od wielu lat, a utrzymanie kolejnej instytucji, jaką jest AK, wymaga dodatkowych nakładów finansowych. To jest zwykłe marnotrawstwo pieniędzy! Nie może być więc mowy o nowoczesnej, dobrze finansowanej nauce, jeśli musimy w Polsce borykać się z takimi niejasnymi postępowaniami. Jest to niedopuszczalne! Z takim podejściem nie ma co myśleć o poprawie sytuacji nauki w Polsce.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

LIKWIDACJA LISTY CZASOPISM PUNKTOWANYCH DLA HUMANISTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Lista czasopism punktowanych ogranicza wolność naukowców.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W przypadku nauk hum., należy zastąpić listę oceną ekspercką, podczas obowiązkowej oceny pracownika co 4 lata.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Postuluję zlikwidowanie listy czasopism punktowanych. Lista ta ogranicza wolność wyboru naukowców, infantylizuje ich, gdyż zakłada, że należy im odgórnie wskazać, jakie czasopisma są wartościowe. W przypadku neofilologii innych niż angielska, wpływa na konieczność publikacji w czasopismach polskich, gdyż inne (np. francuskie) są nieobecne na liście. Lista zawsze pozostanie subiektywna, nie będzie obejmowała wszystkich dobrych czasopism, będzie jedynie reprezentowała partykularne interesy gremiów biorących udział

w jej tworzeniu. Jest to tylko fenomen polski. Pamiętam czasy sprzed powstania listy i mój dorobek był wtedy bardziej umiędzynarodowiony, a ja miałam pełną możliwość wyboru, gdzie chcę publikować.

PUNKTACJA CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Punktacja czasopism powinna być ściśle powiązana z IF danego czasopisma.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana punktacji czasopism.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZMIANA OBLICZANIA SŁOTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie system promuje prace badawcze, w których współautorami są naukowcy z różnych dziedzin, a dyskredytuje prace współautorów z tej samej dziedziny, przyznając im udziały jednostkowe w publikacjach (sloty).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Dla najwyższej punktowanych czasopism (np. 140 i 200 pkt) nie powinno być podziału pomiędzy współautorów z tej samej dziedziny (udziałów jednostkowych w publikacjach).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

WERYFIKACJA CZASOPISM KRAJOWYCH POD WZGLĘDEM WYSTĘPOWANIA PRAKTYK CZASOPISM DRAPIEŻNYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wykluczenie/zmniejszenie punktacji/ czasopismom krajowym stosującym praktyki typowe dla czasopism drapieżnych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ze względu na zaobserwowane występowanie w krajowych czasopismach o punktacji 100 i więcej punktów publikowania "masowego" artykułów po otrzymaniu zwiększonej punktacji (wzrost liczby numerów z kilku do kilkunastu, wzrost liczby artykułów w numerze do kilkudziesięciu, publikowane przez jednego autora kilku artykułów w jednym numerze, wątpliwy proces recenzyjny etc.) sugeruję weryfikację, wszystkich czasopism budzących wątpliwości, pod względem jakości procesu recenzyjnego.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZMIANA SŁOTOWEGO SYSTEMU EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obecny slotowy system w Q1 jest zbyt skomplikowany i pomija dorobek wybitnych jednostek pracujących w niewielkich zespołach

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecny system ewaluacji oparty o sloty i udziały z założenia miał przekonać naukowców do zwiększenia jakości kosztem ilości publikowanych artykułów naukowych. Niestety ostateczna jego realizacja spowodowała ogromną komplikację systemu ewaluacyjnego oraz ustawiła cel ewaluacyjny na niskim poziomie (4 pełnych udziałów na pracownika w skali całej 4-5 letniej ewaluacji). Zasadniczo optymalny wybór artykułów o różnej wartości udziałów nie jest rozwiązywalny analitycznie (zakładając potencjalną możliwość rezygnacji z udziałów naukowców, którzy opublikowali więcej niż 4 sloty udziałów w okresie ewaluacyjnym i w ten sposób mogą podnieść wartość udziałów pozostałych autorów z jednostki) i wymaga stosowania iteracyjnych programów optymalizacyjnych przy jednostkach/dyscyplinach o n większych od 35.

Jednocześnie, zgodnie z zasadą pareto najlepsi naukowcy, maszyny pociągowe uniwersytetów i instytutów badawczych (ok 20%) są autorami 80% najlepszych artykułów w danych jednostkach. Nie uwzględnianie wybitnych grup w ocenie jednostki jest polityką naukową nakierowaną na przeciętność i równanie do mediany.

Dlatego jeszcze przed ostatecznym ukazaniem się rozporządzenia ewaluacyjnego proponowaliśmy (IKIFP PAN, KEN) częściowe odejście od systemu slotowego, na rzecz starego systemu, który automatycznie uwzględniałby najlepsze publikacje (np. 200 i 140 pkt) w ocenie jednostki. Dopiero po wyczerpaniu tych publikacji system slotowy mógłby dobrać do reszty puli publikacje o niższej wartości. Takie rozwiązanie ma następujące zalety: 1. nie eliminuje dorobku wybitnych naukowców, publikujących w małych zespołach (przez co ich udziały nie mogą być "scedowane" na innych pracowników przez nie zaliczenie do dorobku swojego udziału) z oceny jednostki, 2. upraszcza system ewaluacyjny (bo można wyobrazić sobie wypełnienie 3N po prostu najlepszymi publikacjami danej jednostki licząc od góry listy) a przez to zmniejsza obciążenie administracyjne z nią związane, 3. wciąż przedkłada jakość (wyrażoną lepiej lub gorzej w pkt) nad ilość (wiele publikacji o niskiej wartości wchodzi z limitem slotowym do puli ale dopiero po uwzględnieniu publikacji w wartościowych czasopismach).

Oczywiście należałoby wymyślić, w jaki sposób pomniejszać dostępną pulę slotów dla jednostki po zaliczeniu publikacji wysokopunktowych. Jest to problem techniczny, który ma kilka rozwiązań po

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

NOWA, CZĘŚCIOWO ZAUTOMATYZOWANA, LISTA CZASOPISM PUNKTOWANYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak transparentności w przyznawaniu punktacji dla czasopism naukowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podział sposobu oceny czasopism wg dziedzin naukowych na takie, w których publikuje się po angielsku (o zasięgu globalnym – np. inżynieryjno-techniczne, ścisłe i przyrodnicze itp.) i na takie, w których publikuje się po polsku (o zasięgu krajowym – np. humanistyczne, teologiczne itp.).

Dla dyscyplin o zasięgu globalnym można wykorzystać już istniejącą klasyfikację czasopism wykonaną przez Web of Science. W ten sposób czasopisma z I kwartyła otrzymałyby 200p, z II kwartyła – 140p, z III kwartyła – 100p i z IV kwartyła – 70p. Czasopisma nieposiadające współczynnika IF oceniane byłyby przez komisję ekspertów (tak jak obecnie) z maksymalną punktacją na poziomie 70p.

Dla dyscyplin o zasięgu krajowym czasopisma oceniane byłyby jak do tej pory (przez komisję ekspertów).

Opis działań, jakie są niezbędne, aby pomysł wprowadzić w życie:

Przypisanie dyscyplin naukowych do grup o zasięgu globalnym oraz o zasięgu krajowym, powołanie komisji ekspertów do oceny czasopism nieposiadających współczynników IF.

Napisanie algorytmu, który w sposób automatyczny mógłby oceniać czasopisma posiadające IF.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

BUDŻET NAUKOWY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych,

Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Finansowanie nauki pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych na uczelniach wyższych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Problem z finansowaniem nauki pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych na uczelniach wyższych, którzy są w początkowych okresach kariery, a nie posiadają odpowiednich "układów".

Obecnie wygląda to w ten sposób, że aby otrzymać środki na finansowanie badań należy albo otrzymać środki od kierownika bądź uzyskać grant naukowy albo zapłacić z własnych środków.

Niestety, często kierownicy jednostek nie są chętni na finansowanie badań. Już nawet nie chodzi o duże kwoty, ale nawet nie można się doprosić kilkuset dolarów. Z drugiej strony początkujący naukowiec, który wcześniej nie był "dopisany" przez "znajomych" do publikacji, za czym idzie niewielki dorobek naukowy nie ma co liczyć na grant. Stypendia uczelniane z reguły kierowane są do "wybitnych" (czyt. wybranych) pracowników.

Wezmę siebie za przykład. Obroniłem doktorat z wyróżnieniem, w swojej karierze naukowej nie otrzymałem ani złotówki na badania (finansowałem wszystko z własnych oszczędności, nawet komputer kupiłem za własne pieniądze) i zawsze publikowałem w zamkniętych pismach. Kiedy chciałem opublikować w OpenAccess, mój kierownik nie wyraził zgody na finansowanie publikacji. Zaznaczę, że zarówno on jak i jego "znajomi" publikują w takich pismach. Problem znają inni pracownicy i też nie pochwalają takich niesprawiedliwych praktyk, ale nikt nie jest w mocy rozwiązania tego problem - musi zostać rozwiązany odgórnie.

Jest wiele osób, które znajdują się takiej sytuacji, gdzie kierownik blokuje ich karierę naukową, znam wiele przykładów, gdzie tacy pracownicy w efekcie opuszczają uczelnię. Ci co zostają żyją we frustracji i braku spełnienia zawodowego (naukowego).

Dodam jeszcze, że stronicze zachowania kierowników doprowadzają do sytuacji, że ewaluacja pracowników jest także niesprawiedliwa, gdyż Ci który nie otrzymują finansowania mają znacznie mniejsze szanse na konkurowanie z faworyzowanymi pracownikami, którzy takie finansowanie otrzymują.

Jednym z rozwiązań jakie przychodzą mi do głowy jest wprowadzenie budżetu naukowego dla pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych, który mógłby zostać wykorzystany przez pracownika na publikacje bądź niezbędne materiały do badań naukowych.

W ten sposób każdy naukowiec byłby odpowiedzialny za swoją pracę naukową i mniej uzależniony od decyzji przełożonego, którego decyzje są bardzo często niesprawiedliwe.

Działania jakie należy podjąć:

- 1) Określenie wysokości Budżetu naukowego
- 2) Wprowadzenie odpowiednich przepisów prawnych

Problem obejmuje wszystkich pracowników naukowych oraz naukowo-dydaktycznych

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PROFESOROWIE BIZNESOWI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Trudność łączenia pracy na etacie z nauką

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zrozumienie wartości praktyków dla nauki. Są możliwości, lecz trzeba zmienić myślenie uczelni

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

OBOWIĄZKOWO ZAGRANICZNY RECENZENT DLA DOKTORATÓW I HABILITACJI "Z MONOGRAFII" (POMYSŁ NIE DOTYCZY NAUK HUMANISTYCZNYCH)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ogromna większość słabych habilitacji i doktoratów powstaje w oparciu o monografie wydawane przez lokalne czasopisma uczelni i recenzowane przez znajomych promotora czy kierownika jednostki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W przypadku nauk ścisłych i technicznych wprowadzenie obowiązku powołania co najmniej jednego recenzenta zagranicznego w przewodach habilitacyjnych i w doktoratach które opierają się na monografiach a nie na cyklu publikacji naukowych w czasopismach z bazy JCR

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Ogromna większość słabych habilitacji i doktoratów (doktoranci bez publikacji, habilitanci z dorobkiem co lepszego doktoranta) opiera się o monografie wydawane przez lokalne czasopisma (np. słynne Zeszyty) uczelni/institutów i recenzowane przez znajomych promotora czy kierownika jednostki. W przypadku wąskich dyscyplin nie ma w zasadzie możliwości znalezienia recenzentów którzy nie znalazłyby się mniej lub bardziej z pracownikami jednostki właściwej dla doktoranta/habilitanta. Jest to ogromne pole do generowania potencjalnych konfliktów interesów, a o bezstronną recenzję w tak ciasnym gronie - bardzo trudno. Warto by porównać procent negatywnych recenzji w przypadku habilitacji i doktoratów na podstawie monografii do tych uzyskanych w oparciu o cykl artykułów z JCR. O ile doktoraty i habilitacje realizowane w ramach cyklu opublikowanych artykułów w recenzowanych czasopismach z bazy JCR przeszły już recenzje, to dla monografii jest to pierwsza ocena merytoryczna. Obowiązek powołania zagranicznego recenzenta przez kompletnie niezależną od władz jednostki doktoranta/habilitanta jednostkę - byłby milowym krokiem do ograniczenia nadużyć.

PROPOZYCJE MŁODEGO NAUKOWCA, DZIEKUJE ZA MOŻLIWOŚĆ UDZIAŁU W ANKIECIE.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Z punktu widzenia młodego pracownika nauki (z tyt.dr, początkowy etap kariery zawodowej) ewaluacja nauki bezsprzecznie jest tematem do pilnej naprawy.

Dotychczasowe tempo zmian punktacji czasopism, kryteriów i "gimnastykowania" się aby w ewaluacji wypaść dobrze lub bardzo dobrze "gubi" idee, które powinny przyswiecać pracy naukowo-badawczej. W związku z tym postuluje za zmianą listy czasopism - przypisanych punktów lub być może nowego podziału punktowego, który odzwierciedla faktyczny trud naukowca wykonany przy osiągnięciu publikacji swoich badań. Również postuluje za zmianą kryteriów przyznawania stypendiów dla młodych naukowców.

Całokształt dorobku we wniosku powinien być oceniony przez ekspertów. W rzeczywistości MY pracownicy naukowcy, pracownicy uczelni i instytutów doskonalone wiemy jak powinny wyglądać rzetelnie ocenione wnioski. Nikt inny jak osoba ze środowiska naukowego nie przedstawi tego tematu lepiej, tym samym nakreślając wskazówki kryteriów oceny pracy pracownika naukowo-badawczego. Niezmiernie się cieszę na nadchodzące zmiany, ponieważ w końcu jest szansa na rzetelność i przywrócenie etycznego postępowania.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. Zmiana punktacji listy czasopism – 3 stopniowa skala: czasopisma z dolnego pułapu, czasopisma "dobre" – standard, w który powinien celować naukowiec, oraz czasopisma wybitne, które wymagają zazwyczaj kilku lat prowadzenia badań.
2. Zmiana sposobu oceny wniosków o stypendium dla młodych naukowców. Zamiast punktacji wprowadzenie oceny eksperckiej w danej dyscyplinie naukowej.
3. Zwiększenie finansowania na mikrogranty dla młodych pracowników nauki, tak aby każdy miał możliwość prowadzenia mniejszych zadań badawczych.
4. I bezsprzecznie postulowanie o większe nakłady dla NCN, które jest podstawowym organem wspierającym badaczy na każdym etapie kariery zawodowej.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

INTERDYSCYPLINARNA HABILITACJA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecny wymóg, aby w postępowaniu habilitacyjnym wykazać „znaczny wkład (...) w rozwój określonej dyscypliny naukowej” znacznie utrudnia, a w zasadzie uniemożliwia prowadzenie badań interdyscyplinarnych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecny wymóg, aby w postępowaniu habilitacyjnym wykazać „znaczny wkład (...) w rozwój określonej dyscypliny naukowej” znacznie utrudnia, a w zasadzie uniemożliwia prowadzenie badań interdyscyplinarnych. Polski naukowiec jest z jednej strony bardzo do interdyscyplinarności namawiany – przez różnorakie ciała, rekomendacje, czy w ramach samej ewaluacji (kryterium III). Z drugiej strony, gdy przychodzi czas „rozliczenia” habilitacyjnego, najważniejsza okazuje się „czystość” dyscyplinarne, czyli np. osadzenie w ramach teoretycznych właściwych konkretnej dyscyplinie, aktywność w odpowiednich stowarzyszeniach itp.

Najważniejszym elementem oceny eksperckiej powinno być to, czy habilitantowi udało się rozwiązać konkretny, ciekawy z perspektywy badawczej i społecznie ważny PROBLEM BADAWCZY. Tymczasem recenzenci skupiają się sprawdzaniu „dyscyplinarnej czystości” i blokują awans osobom zajmującym się właśnie konkretnym problemem, a nie działalnością w ramach dyscypliny.

Proponuję, aby znieść wymóg znacznego wkładu do dyscypliny. Można go zastąpić – po prostu – „znacznym wkładem do nauki” (pomijam to, czy w ogóle powinno się wspominać o „znacznym wkładzie”, bo takowy ma naprawdę niewielu naukowców). Recenzenci

powinni być wybierani pod kątem znajomości tematu, którym zajmuje się habilitant, nie zaś na podstawie zgodności dyscyplin.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WERYFIKACJA LISTY WYDAWNICTW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Całkowicie nieadekwatna merytorycznie dwupoziomowa lista wydawnictw książkowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Na liście wyżej punktowanych wydawnictw znajdują się tak egzotyczne, jak np. Brespols Publishers, Harrasowitz Verlag, czy Franz Steiner Verlag, a nie ma naprawdę prestiżowych, jak Springer, Elsevier, czy Wiley. Lista punktowanych niżej wydawnictw zawiera b. dobre (jak wspomniane Elsevier, czy Wiley, a także np. Macmillan, czy Pergamon Press), jak i tak egzotyczne, jak Księgarnia Świętego Jacka, czy Wydawnictwo Rys, a książki wydane w tych pierwszych punktowane są tak samo, jak wydane w tych ostatnich. Konieczne wydaje mi się pilne zweryfikowanie jakości wydawnictw, ale także odejście od idei zaledwie dwóch poziomów. Optymalne byłoby wyodrębnienie czterech poziomów, a minimum to trzy poziomy.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WERYFIKACJA UCZELNI PROWADZĄCYCH STUDIA NA RÓŻNYCH KIERUNKACH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Fatalna jakość kadry nauczającej na wielu uczelniach

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Począwszy od tzw. reformy Kudryckiej, minimalizującej rolę wykształcenia kadry nauczającej a potem likwidującej minimum kadrowe mamy do czynienia z ogromną liczbą uczelni, oferujących kształcenie na tzw. modnych kierunkach. W przypadku psychologii (to jest mi akurat najbliższe, ale jestem pewien, że nie dotyczy to tylko tego kierunku) jeszcze kilka lat temu było ok. 30 uczelni, na których można było ją studiować, a obecnie jest ich około 200. Problem w tym, że w znakomitej większości przypadków kadra nie ma w swoim składzie żadnego profesora, czy doktora habilitowanego, a w wielu jest tylko kilku (3-4) doktorów. W dodatku często nie są to psychologowie, czy ludzie mający dorobek naukowy z zakresu psychologii, ale "czują się psychologami". Jest to tym bardziej przerażające, że chodzi o studia magisterskie (a nie tylko licencjackie), a za kilka lat tacy pseudopsychologowie, nie mający żadnej wiedzy ani kompetencji wejdą na rynek pracy. Konieczne jest:

po pierwsze, jak najszybsze wycofanie się regulacji prawnych pozwalających tak łatwo uruchamiać kierunki studiów

po drugie, całkowita zmiana funkcjonowania PAKi, która podejmuje zdecydowanie zbyt liberalne (najogólniej mówiąc) decyzje, pozwalające na utrzymywanie tej patologii.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

UPROSZCZENIE ŚCIEŻKI KARIERY NA WZÓR ANGLO-SASKI, POPRZECZ LIKWIDACJĘ HABILITACJI I PROFESURY TYTULARNEJ.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

W obecnym modelu brakuje nam czasu i pieniędzy na badania, wobec czego ewaluacja osiągnięć naukowca powinna się odbywać na podstawie dorobku i osiągnięć, podobnie jak w przypadku oceny dorobku w konkursach NCN. Na tej podstawie można wypracować model awansu na stanowisko profesora uczelni, zamiast tracić czas, środki i energię na skomplikowane i czasochłonne, a niewiele wnoszące recenzje i procedury angażujące wiele osób.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W pierwszej kolejności konieczne jest przekonanie naukowców, że to nie różnej jakości procedura habilitacyjna, lecz łączny dorobek decyduje o tym, czy ktoś jest samodzielnym pracownikiem naukowym. Dorobek taki można ocenić na poziomie uczelni, jeśli w drodze ewaluacji otrzyma ona odpowiednie uprawnienia. Nie tytuł, lecz osiągnięcia świadczą o tym, czy ktoś jest pracowitym naukowcem.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

DOWARTOŚCIOWANIE ETATÓW DYDAKTYCZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

W tej chwili pracownicy naukowcy łączą dydaktykę i naukę, bo to jest najbardziej opłacalne dla uczelni; tym niemniej istnieje potrzeba zatrudniania zawodowych dydaktyków z energią, pomysłami i wiedzą, by ci przejęli dużą część zajęć z korzyścią dla studentów i samych prowadzących badania naukowe.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana przelicznika finansowania pracownika uczelni w taki sposób, by zatrudnianie dydaktyków nie oznaczało pogorszenia warunków finansowania uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wysokiej jakości dydaktycy są uczelni potrzebni. Nie muszą oni koncentrować się na samych badaniach naukowych, a raczej na nowych metodach dydaktycznych.

ZMIANA W KPO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Współpraca jednostek naukowych z przedsiębiorstwami oraz usprawnienie transferu wiedzy i innowacji do gospodarki – całkowicie pominięto w KPO rolę uczelni/institutów innych niż SBŁ i tworzonych w ich otoczeniu od kilkunastu lat instytucji otoczenia biznesu.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W strategicznym dokumencie, jakim jest KPO, powinny zostać uwzględnione wszystkie jednostki sektora nauki (w szczególności te umocowane ustawowo), skoncentrowane na transfer wiedzy i technologii.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

https://pactt.pl/fcp/xGBUKOQtTKlQhbx08SlkTURZeUTgtCgg9ACFDC0RPWGFbWxslAxtlFSVcViU/2/public/2020-09-11_opinia_pactt_dot_zmian_ustawy_o_ncbr.pdf

UTWORZENIE FUNDUSZU INWESTYCYJNEGO NA NAJBARDZIEJ NOWOCZESNE URZĄDZENIA BADAWCZE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak inwestycji na nowoczesny sprzęt w laboratoriach, które dostały w przeszłości nowoczesny sprzęt i po np. 10 latach potrzebowały by jego upgradu/wymiany np. TEM, SEM, APT.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Utworzenie funduszu celowego na wymianę takiego sprzętu w ośrodkach o dużym dorobku.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Laboratorium badania Materiałów Politechnika Śląska

ZASADY PARAMETRYZACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Określenie jasnych zasad obowiązujących w parametryzacji przed okresem, którego będzie dotyczyć.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nie zmienianie zasad w trakcie okresu ocenianego, nie manipulowanie listami czasopism, jasne ustalenie obowiązujących kryteriów przynajmniej pół roku przed rozpoczęciem okresu, który będzie podlegał ewaluacji

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PRAWDZIWA NAUKA – WYSOKIE OSIĄGNIĘCIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Racjonalna ocena czasopism i osiągnięć naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uwzględnić nową, sprawiedliwą ocenę czasopism naukowych, zlikwidować niesprawiedliwy, ewaluacyjny "pęd" punktowy, docenić polskie czasopisma, posiadające regularną wieloletnią działalność, cytowalność w bazach i pełne, dostępne wersje angielskie. Osiągnięcia naukowe oceniać przez pryzmat rzeczywistej pracy i osiągnięć, a nie charakterystyk punktowych i wskaźnikowych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Problem dotyczy, wielu, praktycznie wszystkich dyscyplin naukowych. Zainteresowani są wszyscy ambitni i pracowici naukowcy w Polsce.

REFORMA W ETATACH DYDAKTYCZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pomyśleć nad zlikwidowaniem etatów dydaktycznych lub zwiększenie obowiązków pracowników będących na etatach dydaktycznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

obecnie na uczelniach najlepsze warunki zatrudnienia (w przeliczeniu na stawkę godzinową) mają .... osoby na etatach dydaktycznych. Oprócz kilku dodatkowych grup nie muszą pisać skryptów, przygotowywać nowych zajęć, brać udziału w popularyzacji nauki (Festiwal Nauki) - to wszystko biorą na barki osoby bardziej aktywne (zwykle adiunkci naukowo-dydaktyczni). Tworzy się ogromna dysproporcja między obciążeniem pracą pracowników dydaktycznych a naukowo-dydaktycznych, a przy tym zarobki są zbliżone. Jest to niezrozumiałe, że osoby, które od początku odmówiły aktywności naukowej, mają tak małe obciążenie pracą w porównaniu do pracowników naukowo-dydaktycznych, którzy oprócz nauki (ubieganie się o granty, publikacje na światowym poziomie JCR, monografie, habilitacje) ogrom pracy wkładają również w dydaktykę. W praktyce Prof. Uczelni ma gorsze warunki zatrudnienia niż osoby na etacie dydaktycznym. Sprawia to że etat dydaktyczny staje się bezstresową świetnie płatną posadką dla osób pasywnych i najmniej ambitnych a realizujących się poza uczelnią (np. prowadząc własną działalność gospodarczą) - zdecydowanie zmniejsza to poziom motywacji pozostałych szczególnie młodych pracowników.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZMIANA WYKAZU DYSCYPLIN NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Konieczność "uwolnienia" dyscypliny Energetyka jako niezależnej dyscypliny z poddyscyplinami OZE, Energetyka Ciepła, Elektroenergetyka, Energetyka Jądrowa

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy zmodyfikować wykaz obecnych dyscyplin naukowych. W szczególności dotyczy to dyscyplin Inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka. Obecnie Energetyka tak ja miało to miejsce w poprzednim podziale i jak proponowano w pierwszym nowym wykazie powinna być niezależną dyscypliną naukową. Wynika to z faktu realizującej się obecnie transformacji energetycznej i konieczności uwzględnienia poddyscyplin OZE, Energetyka Ciepła, Energetyka Jądrowa, Elektroenergetyka, Energetyka niekonwencjonalna. W roku 2018 w pierwszej propozycji nowych dyscyplin Energetyka występowała jako niezależna, jednak interwencja ówczesnego p. Jacka Sasina u Ministra J.Gowina doprowadziła do sztucznego połączenia trzech wskazanych powyżej dyscyplin. Działanie to było czysto polityczne a nie merytoryczne. Spowodowało to bardzo wiele problemów natury organizacyjnej. Jednym z nich jest ostatni wynik wyborów do RDN, gdzie środowisko energetyków nie ma swojego przedstawiciela.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Komitet Termodynamiki i Spalania PAN

DOWARTOŚCIOWANIE EDYCJI KRYTYCZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Dowartościowanie edycji krytycznych, będących istotnym (często bardzo czasochłonnym) elementem pracy naukowej w wielu dyscyplinach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększenie punktacji przyznawanej za edycje krytyczne do poziomu monografii.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Edycje krytyczne źródeł są istotnym elementem pracy naukowej w wielu dziedzinach nauki. Niestety od pewnego czasu ich wartość jest deprecjonowana przez zaniżoną punktację, pomimo tego, że ich przygotowanie jest bardzo czasochłonne i wymagające, a znaczenie dla dyscypliny bardzo duże (często kluczowe). Prowadzi to do paradoksu, iż edycje takie są przez państwo finansowane (np. w programie NPRH), ale z drugiej strony nie są odpowiednio doceniane.

LISTA CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Punktacja listy czasopism oparta na IF

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zlikwidowanie przypisywania dyscyplin do czasopisma. Ewaluacja oparta na IF lub innych indeksach czasopism. Większe zróżnicowanie wydawnictw książek naukowych

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

POZYTYWNA EDUKACJA OPARTA NA PARTNERSTWIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Podniesienie rangi dydaktyki (także w oczach pracowników) w uczelniach publicznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przygotowanie dla kierunków studiów mapy kompetencji absolwenta, które zwiększają szansę na karierę zawodową wykorzystującą profil kształcenia. Dopasowanie przedmiotów do wymagań kompetencyjnych. Kształcenie pracowników pod względem umiejętności dydaktycznych. Odejście od systemu edukacji opartego na metodach podawczych. Gwarantowanie zajęć z praktykami – staży, wolontariatu. Ograniczenie liczby godzin pracy zawodowej na pełen etat na studiach dziennych. Wprowadzenie mikrokredytów dla studentów z możliwością umorzenia za np. bdb wyniki.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

EWALUACJA INNA NIŻ "PUNKCIKI"

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Aktualnie pracownicy naukowo-dydaktyczni są oceniani jedynie przez pryzmat zdobytych w danym roku, dzięki publikacjom punktów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pracownicy naukowo-dydaktyczni, choć owszem, podlegają okresowej ocenie tak naprawdę są oceniani (przynajmniej w mojej jednostce) przez pryzmat tego ile punktów zdobywają dzięki opublikowanym artykułom. Norma min. 70pkt rocznie (w przeliczeniu na jednego autora) nie jest normą specjalnie wyśrubowaną, ale powoduje powstawanie mniej odkrywczych, mniej ciekawych prac które uda się opublikować w przeciągu roku. W naukach przyrodniczych eksperymenty połowe trwają nierzadko minimum 2-3 lata, lub więcej. I ten okres pozwala na zdobycie ciekawych danych, które faktycznie wzbogacają świat nauki opublikowane następnie w dobrym czasopiśmie. Zauważam wśród pracowników różne podejścia. Jedni skupiają się na prowadzeniu długoletnich badań, specjalizują się w jednej dziedzinie, które co kilka lat skutkują dobrym artykułem. W

międzyczasie, wypuszczają artykuły gorszej jakości, tak aby wyrobić niezbędne minimum punktowe. Jest to marnowanie i ich czasu, ale i środków na badania, publikacje open access itd. Z kolei druga grupa przyjęła model tworzenia co roku jakichkolwiek prac, które pozwolą na wyrobienie zakładanej normy, porzucając wieloletnie badania pochłaniające wiele lat pracy. Środki na prowadzenie badań pochodzące z podziału subwencji zdobywają w kolejnych latach Ci, którzy wyrobili najwięcej punktów. Jeśli ktoś chce prowadzić długoletnie badania i w 100% się na nich skupić, angażować kolejne roczniki studentów - ma problem. Drugim problemem który wynika z tego podejścia jest mniejsze zaangażowanie w inny niż przynoszące punkty za artykuły działania, takie jak dydaktyka prowadzona na bardzo wysokim poziomie, popularyzacja nauki, aktywność edukacyjna na innych polach niż tylko zajęcia dla studentów uczelni macierzystej.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

LIKWIDACJA DEMORALIZUJĄCYCH INSTYTUCJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ministerstwo utworzyło jednostki, których jedynym celem jest namnożenie stanowisk. To jest demoralizujące dla środowiska. Jeśli się nie zlikwiduje, to będzie sygnał, że to popłaca

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Likwidacja Akademii Kopernikańskiej

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ETYKA AI JAKO KIERUNEK NA FILOZOFII

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wdrażanie sztucznej inteligencji wymaga rozwiązań technicznych, ale też coraz bardziej uwzględnienia aspektów społecznych i etycznych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Utworzyć nowy, praktyczny kierunek na filozofii

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KAMPANIA SPOŁECZNA O POLARYZACJI SPOŁECZNEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Bańki informacyjne i media społecznościowe coraz bardziej dzielą społeczeństwo prowadząc do bardzo niebezpiecznych zachowań dużych grup i uniemożliwiając porozumienie ponad podziałami

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Kampania społeczna uświadamiająca niebezpieczeństwa oraz potrzebę dyskusji między spolaryzowanymi grupami

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

UPORZĄDKOWANIE WYKAZU CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecny wykaz czasopism jest bardzo nieprzejrzysty i mało funkcjonalny, co nakłada na naukowców dodatkową i niepotrzebną pracę związaną z poszukiwaniem odpowiednich tytułów.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wykaz czasopism mógłby zostać uporządkowany poprzez następujące zmiany (z zachowaniem jednak już istniejących filtrów): wprowadzenie kolejności alfabetycznej, umieszczenie wszystkich tytułów w jednej kolumnie, wskazanie języków danego czasopisma.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

UPORZĄDKOWANIE WYKAZU CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecny wykaz czasopism jest bardzo nieprzejrzysty i mało funkcjonalny, co nakłada na naukowców dodatkową i niepotrzebną pracę związaną z poszukiwaniem odpowiednich tytułów.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wykaz czasopism mógłby zostać uporządkowany poprzez następujące zmiany (z zachowaniem jednak już istniejących filtrów): wprowadzenie kolejności alfabetycznej, umieszczenie wszystkich tytułów w jednej kolumnie, wskazanie języków danego czasopisma.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

DEREGULACJA SYSTEMU ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH W OBSZARZE NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nadmierna regulacja wynikająca z systemu zamówień publicznych, ogranicza możliwości elastycznego i sprawnego wydatkowania funduszy i powoduje znaczące opóźnienia w realizacji projektów..

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Projekty, które mają przyznane finansowanie w ramach funduszy typu NCN, projektów ministerialnych, wojewódzkich itp. przeszły przez trudną i szczegółową weryfikację merytoryczną i finansową. Na tej podstawie można utworzyć wyjątek w prawie o

zamówieniach publicznych, dopuszczający całkowite odejście od procedur przetargowych na zakupy aparatury w ramach tego typu projektów, pozostawiając kierownikowi pełną swobodę i odpowiedzialność w ramach przyznanych funduszy.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZMIANA SYSTEMU STYPENDIÓW DLA DOKTORANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wielu doktorantów nie jest obecnie w stanie utrzymać się finansowo bez dodatkowego wsparcia innych osób lub innej pracy niezwiązanej z nauką.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W pierwszej kolejności należałoby zagwarantować coroczną waloryzację stypendium poprzez jej powiązanie np. z płacą minimalną.

Następnie warto byłoby wprowadzić jakiś system motywacyjny dla doktorantów, oferujący stypendia (lub wyższe stypendia) tym, którzy wykazują większe osiągnięcia naukowe.

Mogłoby to nastąpić np. poprzez coroczną ocenę osiągnięć naukowych doktorantów i tworzenie list rankingowych. Byłoby to dokonywane oddzielnie na poziomie każdej uczelni i dyscypliny. Najlepsza ćwiartka mogłaby uzyskiwać stypendium np. w wysokości dwukrotności kwoty podstawowej, kolejna w wysokości 1,5x, kolejna w wysokości nominalnej, a ostatnia wcale. Premiowanie systemem stypendialnym osób, które nie wykazują się osiągnięciami nie znajduje uzasadnienia.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WIĘKSZA JAWNOŚĆ WYNIKÓW W KONKURSACH NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Listy rankingowe w konkursach NCN i związane z nimi kryteria zakwalifikowania do finansowania są nieprzejrzyste.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

NCN mógłby uwzględniać na listach projektów zakwalifikowanych do finansowania % punktów, które dany projekt uzyskał.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

DYDAKTYKA W EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Na wielu wydziałach dydaktyka jest traktowana jako przykry obowiązek, a uczelnie są traktowane jak fabryki wiedzy naukowej. Takie podejście, sprzeczne z interesem

społecznym, jest odzwierciedlone w strukturze wynagrodzeń, gdzie granty naukowe stanowią zasadniczą część uposażeń.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększenie prestiżu pracy dydaktycznej poprzez związanie jakości nauczania z wysokością wynagrodzeń. Osiągnięcie tego celu jest możliwe na wiele sposobów, na przykład poprzez granty dydaktyczne.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

UWZGLĘDNIENIE KONSORCJÓW WE WNIOSKU NA STYPENDIUM DLA MŁODYCH, WYBITNYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie do stypendium można zgłaszać tylko projekty, których jest się kierownikiem. Moim zdaniem bycie współautorem/kierowanie krajową częścią grantu Horyzont albo dużego, krajowego projektu jest większym osiągnięciem niż np. kierowanie miniaturą.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmienić kryteria oceny, regulamin i sposób wypełniania wniosku stypendialnego.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WALORYZACJA LISTY CZASOPISM PUNKTOWANYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Bieżąca waloryzacja nowo powstałych czasopism z listy uwzględniająca aktualny Impact Factor.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Aktualizacja listy czasopism w oparciu o Impact Factor, tak aby czasopisma uznane w międzynarodowych rankingach miały przypisaną adekwatną liczbę punktów ministerialnych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Na liście czasopism znajdują się pozycje o wysokim IF (Impact Factor) z przypisaną najniższą liczbą punktów ministerialnych. Ma to wpływ zarówno na indywidualną ocenę pracowników jak i jednostek, a także na współpracę międzynarodową naukowców.

Wymagane jest prowadzenie bieżącej ewaluacji nowo powstałych czasopism i wypracowanie metody przypisywania im punktów ministerialnych, tak aby uwzględniały międzynarodową ocenę czasopism opartą na liczbie cytowań.

ZMIANA FINANSOWANIA GRANTÓW NAUKOWYCH W POLSCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

zbyt niskie wynagrodzenie dla doktorantów oraz post-doców

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustalanie odgórnie wysokości wynagrodzenia dla doktorantów i post-doców jako procent średniej krajowej ma kluczowe znaczenie. Sytuacje, w których wynagrodzenie minimalne (a co za tym idzie, koszty życia) dorównują wynagrodzeniom osób z wyższym wykształceniem, które starają się rozwijać naukę w Polsce, nieuchronnie prowadzą do odpływu cennych jednostek zarówno spoza kraju, jak i ze świata akademickiego. Jesteśmy znani na świecie z wybitnych specjalistów w wielu dziedzinach nauki. Dlaczego więc nie możemy zatrzymać tych samych utalentowanych osób w Polsce?

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

UZALEŻNIENIE WYPŁATY OD OSIĄGNIĘĆ.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Niestety ale osoby ciężko pracujące naukowo często zarabiają mniej niż takie, które pracują na uczelni latami i nic przez te lata nie robią.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Bardziej transparentny system wynagrodzeń i uzależnienie systemu od osiągnięć.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZWALNIANIE PRACOWNIKÓW, KTÓRZY NIC NIE ROBIĄ POZA DYDAKTYKĄ.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Niestety jest dużo "naukowców" którzy nie prowadzą badań i przez to obniżają wyniki danej jednostki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana rozporządzeń i większe możliwości usuwania pracowników.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

BRAK STANOWISK (DYREKTOR, KIEROWNIK, DZIEKAN) DLA OSÓB BEZ DOROBKU NAUKOWEGO.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Niestety ale często rządzą nami osoby, które w życiu grantu naukowego nie napisały przez co nie rozumieją problemów pracujących naukowców.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Odpowiednie rozporządzenia, które będą pozwalały ubiegać się o stanowiska tylko osobom z odpowiednim dorobkiem naukowym.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PLAGIATY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przejrzyste określenie odpowiedzialności za plagiaty

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany legislacyjne

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Konieczne jest przejrzyste i ułatwiające ściganie sprawców określenie odpowiedzialności za plagiaty. Np. Utworzenie niezależnej komórki, gdzie można zgłaszać plagiaty, dysponującej narzędziami do wyciągania konsekwencji, likwidacja przedawnienia karnej odpowiedzialności (obecnie to tylko 5 lat), przejrzyste określenie skali plagiatu powodującego zwolnienie dyscyplinarne sprawcy. Skrócenie drogi od powzięcia wiadomości o zaistnieniu plagiatu do wyciągnięcia konsekwencji. Obecnie panuje w tym względzie niemal bezkarność.

OCENA GRANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Kryteria oceny grantów NCN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wysyłanie do recenzentów projektów bez podanych danych osobowych kierownika projektu. Tak żeby oceniany był faktycznie sam projekt (opisy i zaplanowane koszty), a nie miejsce pracy czy kojarzenie nazwiska. W przypadku wybrania do finansowania dużej ilości projektów przedstawiać recenzentom jedynie najważniejsze informacje o kierowniku- ilość publikacji, IF, indeks Hirsha, ilość cytowań. Ograniczy to ocenę projektów na podstawie ilości realizacji projektów, ewentualnych znajomości, tak żeby każdy miał szansę na zdobycie grantu.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

LAISSEZ FAIRE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Systemowe podejście do nauki bazujące na likwidacji feudalizmu i kontroli państwa nad nauką

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przez lata z uporem maniaka mówi się, że Polska Nauka nie nadąza za światową.

Jednocześnie cały czas, kolejne rządy mają swoją ideę na to, żeby Polska Nauka świat czapkami nakryła w ciągu jednej kadencji. Środowisko naukowe kiwa głowami i uznaniem i bierze udział w kolejnych eksperymentach które pojawiają się regularnie co około 6 lat. Dlatego skoro pacjent już zmarł a od samego mieszania przez MNiSW herbata nie robi się słodka, proponuję wycofanie się państwa ze wszelkich ewaluacji i realizowania celów politycznych na plecach polskich naukowców.

1. Pieniądze idą za naukowcem a nie do jednostki. Naukowiec jest ewaluowany na podstawie h-indeksu (ile lat po doktoracie taki też h-indeks) + sumaryczny CiteScore powinien być wyższy niż 10-krotność lat stażu pracy po doktoracie.
2. Liczy się tylko CiteScore, skończmy z krajowymi listami. Jeśli z czegoś się na świecie śmieją w zakresie Polskiej Nauki to tylko z tych list czasopism.
3. System motywacyjny dla pracowników nauki, nagradzanie za publikacje i granty.
4. Likwidacja budżetów katedr/institutów. Patologia z wydawaniem pieniędzy na swoich jest wszechobecna i każdy profesor dba tylko o swoich podwładnych i kolegów. Pogłębia to feudalizm a MNiSW tylko zapewnia trwanie tego procederu.
5. Profesorowie powyżej 70-tego roku życia idą na emeryturę. Niestety 90% stanowisk to przechowalnia dla emerytów utrzymywana z pieniędzy które nie idą na przykład na premię.
6. Ewaluowanie przede wszystkim profesorów. Ryba psuje się od głowy. Tak samo jeśli szukamy problemów w Polskiej Nauce, zajrzyjmy do szafy kadry profesorskiej. Każdy trzyma tam niejednego trupa.
7. Likwidacja habilitacji. Awans na stanowisko profesora uczelni na podstawie recenzji dorobku przez zagraniczne grono akademickie.
8. Likwidacja stanowiska profesora belwederskiego. To stanowisko jest kwintesencją feudalizmu w Polskiej Nauce. Jeśli redakcja FA faktycznie chce być obiektywna to proszę prześledzić postępowania awansowe na to stanowisko. Można szczerze powiedzieć, że właśnie tzw. "Belweder" jest symbolem miernego wpływu na naukę przez MNiSW.
9. Ostatecznie, likwidacja MNiSW. Ostatnie dwa lata pokazały, że Polska Nauka nie potrzebuje takiego organu. Jeśli rząd potrzebuje politycznie działać w tym zakresie, to niech stworzy Ministerstwo ds. Studenckich i Szkolnictwa Wyższego.
10. Bonus: Likwidacja PAN. Jako naukowiec z ponad 10-letnim stażem nigdy nie słyszałem nic dobrego o PAN. Jest to przechowalnia "kolesi" których wpływ na Polską Naukę jest mikroskopijny.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

FIKCJA -2.0

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Transparentność konkursów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmusić zatrudniających na okres nieokreślony (lub zatrudnienie po post doku) do wyznaczania zewnętrznych członków komisji zatrudnieniowych. Poprawi to jakość zatrudnień i wyeliminuje fikcyjność konkursów.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

MINIMALNE WYNAGRODZENIA PROFESORÓW - DWUKROTNOŚĆ ŚREDNIEJ KRAJOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

niekonkurencyjne wynagrodzenia naukowców, utrata prestiżu naukowców, odpływ kadr, niska atrakcyjność kariery naukowej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzić ustawy zapis wg. projektu ZNP i Lewicy: wysokość minimalnego wynagrodzenia profesora wynosi co najmniej dwukrotność przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 5 ust. 7 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 998)

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://docplayer.pl/234043511-Ustawa-z-dnia-2023-r-o-zmianie-ustawy-prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-i-nauce.html>

MOBILNOŚĆ NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

system feudalny w Polskiej nauce

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Powszechnie wiadomo, że na polskich uczelniach od lat istnieją niezdrowe zależności pomiędzy młodymi naukowcami, a ich byłymi opiekunami, które trwają latami, system feudalny. Najczęściej, przez wiele lat po otrzymaniu stopnia doktora, młody naukowiec pracuje na swojego byłego promotora/opiekuna, czasami nawet po uzyskaniu habilitacji, a prawdziwą niezależność zapewnia sobie po wielu latach. Należy wymusić mobilność

naukowców w Polsce, aby zminimalizować te zależności. Rozwiązaniem jest wymóg, wprowadzony odgórnie przez MNiSW, aby jednostka, w której młody naukowiec uzyskał stopień doktora, nie mogła takiej osoby zatrudnić przez okres 5 lat. Należy ten wymóg powiązać z realizacją grantów badawczych, np. regulacją w ramach NCN, w której młody naukowiec nie może realizować badań przez 5 lat od daty uzyskania w tej samej jednostce, w której uzyskał stopień doktora. Konsekwencje będą następujące:

1) zarzuty o niemożliwości kontynuacji badań:

"Wykształciłem/am sobie pracownika i realizujemy projekt, a w tej sytuacji nie będzie to możliwe."

Kontrargument: młody naukowiec, aby się rozwijać powinien zmieniać miejsce pracy oraz częściowo tematykę badań.

Kierownik badań musi być świadomy, że ma pracownika na określony czas i być do tego przygotowanym, tak jak jest to z postdocami, którzy przyjeżdżają na 1-3 lata. Normalna rzecz.

2) pojawi się silny sprzeciw władz, głównie dużych jednostek, ponieważ one na początku najwięcej mogą stracić: odpływ potencjalnych osób do zatrudnienia.

W długiej perspektywie czasowej, duże uczelnie (najczęściej bogatsze) na tym zyskają bo mogą oferować wyższą stawkę płacową przy zatrudnianiu.

Dodatkowo, proces mobilności w naturalny sposób wymusi rywalizację pomiędzy jednostkami, aby zapewnić młodym naukowcom jak najlepsze warunki pracy.

Konsekwencją będzie naturalny proces wyłaniania się dobrych jednostek, do których będą ciągnąć najlepsi młodzi naukowcy. Trzeci argument jest taki, że nie będzie zatrudniania "swoich", tylko nastąpi normalne otwarcie rynku pracy.

3) Najważniejszą konsekwencją będzie prawdziwa niezależność młodych naukowców. W przypadku otwartego rynku, dany naukowiec będzie mógł zmienić miejsce zatrudnienia, jeśli coś mu nie będzie pasowało. W dzisiejszych warunkach, rezygnacja z pracy w danej jednostce zwykle wiąże się odejściem z pracy w nauce i pójściem do przemysłu. Obecnie nie zatrudnia się osób bez polecenia, których ktoś do środowiska nie wprowadzi. Zmiany spowodują normalne zatrudnianie na podstawie dorobku oraz szczegółowych rozmowach kwalifikacyjnych. Może to również otworzyć drogę do pracy w nauce dla osób, które wcześniej pracowały w przemyśle.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

WSPARCIE ROZWOJU INNOWACJI NA ETAPIE B+R, T.J. ETAPIE KOSZTOWNYM I NAJBARDZIEJ RYZYKOWNYM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

W tej chwili wśród instrumentów wsparcia działalności innowacyjnej, poza konkursem Proof of Concept, nie ma systemowego wsparcia rozwoju innowacji na uczelniach na etapie badań przemysłowych (od TRL 2 w górę). Jest to etap, gdzie wychodzi się z badań podstawowych z hipotezami co do możliwego zastosowania wyników badań w praktyce. Jest to etap kosztowny i ryzykowny. Nie pojawia się on po stronie przedsiębiorców -

przedsiębiorcy zwykle unikają ryzyka i angażują się w projekty wdrożeniowe na wyższych poziomach TRL (co ma swoje odzwierciedlenie w warunkach konkursów typu SMART w ramach FENG). Nie ma systemowego wsparcia dla jednostek naukowych w zakresie rozwoju pomysłów na innowacje na etapach wcześniejszych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uruchomienie stałego, dostępnego dla jedn. naukowych i konsorcjów naukowo-przemysłowych, otwartego na różne dyscypliny i tematy, programu umożliwiającego sfinansowanie badań przemysłowych na poziomie 2-4 TRL, nastawionych na opracowanie innowacji produktowej lub procesowej. Prace b+r na tym etapie są bardzo ryzykowne, kosztowne i zwykle nie podejmowane przez jedn. naukowe samodzielnie z uwagi na brak wystarczających środków (NCN finansuje wyłącznie badania podstawowe), jak również nie podejmowane samodzielnie przez przedsiębiorców z uwagi na wysokie ryzyko i brak wykwalifikowanych kadr badawczych (programy typu SMART wymagają wyższego poziomu TRL i niskiego ryzyka). Czyli chodzi o wsparcie innowacji na etapie Proof of Concept, ale na większą skalę i o większym możliwym do pozyskania budżecie niż program FNP uruchomiony w ramach FENG (w tej chwili budżet jednego projektu w ramach PoC w FNP to max. 700 tys. zł). Premiowane powinny być projekty wpisujące się w konkretne potrzeby danej branży, przedsiębiorcy czy proponujące rozwiązanie istotnego problemu technologicznego, środowiskowego czy społecznego.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Jako inspiracja wywiad z prof. Błockim: https://www.rmfm24.pl/nauka/news-przemysl-powinien-finansowac-nauke-u-nas-czesto-jest-odwrotn,nid,1849582#crp_state=1

ROZWIĄZANIE LOSOWEGO PRZYPISYWANIA CZASOPISM DO DANYCH DZIEDZIN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Istnieją obszary badawcze, które są bardzo pomocne w rozwoju różnych dziedzin badawczych, np. nanotechnologia, czy inżynieria materiałowa. Naukowcy aktywnie działający w tych obszarach prowadzą często prace interdyscyplinarne z wieloma różnymi zespołami, bardzo często spoza swojej dyscypliny i potem się okazuje że ich dokonania są raz publikowane w czasopiśmie gdzie ich własna dyscyplina jest uwzględniona a raz nie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Oddzielenie punktacji czasopism od dyscyplin naukowych reprezentowanych przez naukowców, bo często nawet publikowanie w o wiele lepszych czasopismach, ale akurat nie uwzględnionych w dziedzinie, do której przypisany jest naukowiec, bo jego działalność jest w ten sposób ograniczana a nie rozwijana, i wychodzi na to że pracowanie w projektach interdyscyplinarnych jest bez sensu, bo nie chodzi o rozwijania nauki ale o wybór czasopisma, które będzie każdemu pasowało.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

OBNIŻENIE LICZBY SŁOTÓW DLA KIEROWNIKÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Osoby funkcyjne z uwagi na ogrom innych obowiązków powinny mieć obniżone sloty, jak w przypadku urlopów macierzyńskich.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rektor i prorektorzy: minus 2, dziekani i dyrektorzy instytutów badawczych: minus jeden, kierownicy jednostek wydziałowych/instytutowych: minus pół.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

WZROST PENSJI NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie pensje nauczycieli akademickich są niezwykle niskie: ok. 5000 PLN brutto dla adiunkta, 7210 PLN dla profesora.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pensja powinna być znacząco podwyższona. Planowana (czy ów plan jest nadal aktualny?) na 2024 r. pensja profesora w wys. 9370 PLN jest dobry początkiem systemowych zmian – o ile nie jest zamrożona na następne kilka-kilkanaście lat. W związku z tą obawą należy powiązać pensję profesora np. ze średnią minimalną lub – lepiej – z pensją średnią wg GUS.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ŚRODKI FINANSOWE NA PUBLIKACJĘ ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH W CZASOPISMACH OPEN ACCESS

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Czołowe czasopisma naukowe coraz częściej wprowadzają model open access, w którym autorzy/uczelnie są zobowiązane do uiszczenia bardzo wysokich opłat publikacyjnych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy przeznaczyć, w ramach finansowania uczelni wyższych oraz instytutów naukowych, środków finansowych na opłacenie kosztów publikacji w czasopismach open access.

Chodzi tu o czołowe czasopisma branżowe a nie tzw. czasopisma drapieżne. Np. w dziedzinie astronomii czasopismo takie jak Monthly Notices of the Royal Astronomical Society wprowadziło w tym roku opłatę w wys. 2310 GBP, zaś The Astrophysical Journal znacząco wprowadziło trzy progi efektywnie podwyższając przeciętną opłatę do wys. 2923 USD. Jedynym czasopismem astronomicznym o podobnej renomie, które nie wprowadziło opłaty jest Astronomy and Astrophysics (jednak krążą pogłoski, że i tu mają zajść zmiany).

Od naukowców oczekuje się publikowania wyników badań najwyższej jakości. W zmieniającym się modelu biznesowym wydawców (nie tylko czysto komercyjnych, jak Springer czy Elsevier) konieczne jest zapewnienie na to środków finansowych. Nawet w przypadku bycia beneficjentem grantu NCN jest problem ze środkami na ten cel – obecnie regulaminy nie pozwalają na przeznaczenie środków bezpośrednich na publikacje, stwierdzając, że należy je pokrywać ze środków pośrednich pozostających do dyspozycji uczelni – co często prowadzi do "proszenia się o własne pieniądze", co jest zarówno upokarzające, jak też niepotrzebnie wydłuża całą procedurę oraz wymaga dodatkowej pracy nad wnioskami/podaniami do władz własnej uczelni. Przy tej okazji – powrót do alokowania środków bezpośrednich explicite na publikacje w grantach NCN jest pożądany.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Źródła dot. kosztów publikacji ww. czasopism:

<https://academic.oup.com/mnras/pages/mnras-open-access>

<https://journals.aas.org/article-charges-and-copyright/>

ZWIĘKSZENIE LIMITÓW WYNAGRODZEŃ DOKTORANTÓW FINANSOWANYCH Z NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Aktualnie, doktoranci finansowani z budżetów projektów NCN mogą zarabiać jedynie określoną kwotę wyrażaną w formie "brutto brutto", która jest bliska płacy minimalnej. Zwiększenie wynagrodzeń nauczycieli i innych stanowisk budżetowych nie może pomijać zwiększenia limitów nadawanych przez NCN na stanowiskach doktoranckich.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększenie limitów wydatkowych w aktualnych i przyszłych projektach NCN na wypłaty na stanowiskach doktoranckich. Zabezpieczenie specjalnie przeznaczonych funduszy z budżetu państwa na ten cel.

Ewentualnie, pozostawienie limitów płac tylko na dany projekt, tj. praca w każdym kolejnym projekcie wiąże się ze zwielokrotnieniem wynagrodzenia.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ŚCIEŻKA PRZEDSIĘBIORCZA OBOK NAUKOWEJ I DYDAKTYCZNEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Brak przewidzianej ścieżki rozwoju dla naukowców którzy decydują się założyć firmę i chcą zostać na uczelni

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Usankcjonowanie takiej ścieżki i zmodyfikowanie oczekiwań dydaktycznych oraz badawczych dla osoby która nią podaży

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ŚRODKI FINANSOWE DLA DOKTORANTÓW Z PRZEDŁUŻONYM TERMINEM ZŁOŻENIA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ Z POWODU PANDEMII

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Doktoranci ze szkół doktorskich nie mają zapewnionych przez MEiN środków finansowych w okresie przedłużenia przygotowywania rozprawy doktorskiej z powodu pandemii

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zobowiązanie przez Ministerstwo Nauki podmiotów prowadzących szkoły doktorskie do wypłacania comiesięcznie środków finansowych w wysokości stypendiów doktoranckich doktorantom w całym okresie przedłużenia przygotowywania rozprawy doktorskiej z powodu pandemii. Obecnie uczelnie mają jedynie taką możliwość, a nie obowiązek (link do komunikatu MEiN w polu "Komentarz"), i odmawiają przyznania takich środków. Dzieje się tak, mimo że przedłużenie terminu złożenia rozprawy doktorskiej nie jest winą doktorantów - wynika np. z zamknięcia przez kilka m-cy w okresie tzw. lockdownu laboratorium badawczego, w którym prowadzone było badanie w ramach doktorskiego projektu badawczego, czy też z awarii urządzenia badawczego, którego naprawa również trwała kilka m-cy. W obecnej sytuacji po 4 latach pobierania stypendium doktoranckiego ze szkoły doktorskiej i długotrwałej pandemii doktoranci zostają bez żadnych środków finansowych, więc muszą podejmować dodatkową aktywność zarobkową, a jednocześnie ze strony uczelni jest presja, żeby złożyć rozprawę doktorską w wyznaczonym przedłużonym terminie i jeszcze w międzyczasie publikować artykuły w wysokopunktowanych czasopismach. Taka sytuacja to patologia polskiej nauki, ponieważ może negatywnie wpłynąć na jakość rozprawy doktorskiej, a nawet doprowadzić do rezygnacji z jej przygotowania po kilku latach przeznaczania na to środków publicznych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/komunikat-do-podmiotow-prowadzacych-szkoly-doktorskie-w-sprawie-mozliwosci-przedluzenia-terminu-zlozenia-rozprawy-doktorskiej-w-zwiazku-z-sytuacja-pandemiczna>

RATOWANIE PROJEKTÓW Z LIST REZERWOWYCH NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak finansowania przez NCN niektórych najlepiej ocenionych projektów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jeżeli zakres finansowania NCN utrzyma się na dotychczasowym niskim poziomie i nadal będą tworzone tzw. listy rezerwowe (są to projekty, które zostały pozytywnie ocenione, ale zabrakło dla nich funduszy), to projekty z tej listy powinny otrzymywać dodatkowe punkty przy ocenie w ramach następnego konkursu (jeżeli zostaną ponownie złożone, proporcjonalnie do miejsca na liście rezerwowej). Będzie to dodatkowa motywacja, przy obecnym demotywującym poziomie wskaźnika sukcesu, aby projekt ponownie złożyć do oceny.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

MAŁE GRANTY DLA HUMANISTYKI I NAUK SPOŁECZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak finansowania mniej kosztochłonnych badań przy bardzo niskich szansach zdobycia większego finansowania, np. z NCN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nowy program grantowy NCN albo NPRH dla indywidualnych badaczy z limitem finansowania na poziomie 50 tysięcy złotych, przy success rate na poziomie 30%.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Badania w obszarze nauk humanistycznych i społecznych nie zawsze są bardzo kosztochłonne, a w obecnej sytuacji tylko niewielki procent aplikujących ma szansę na duży grant (sukcesowość projektów Opus dla nauk HS na poziomie 7%). W efekcie są oni w ogóle odcięci od pieniędzy na badania, gdyż pieniądze na badania statutowe w wielu jednostkach są niskie lub ogóle ich nie ma. Badania w humanistyce prowadzone są zwykle przez indywidualnych badaczy i zwykle nie wymagają powołania nowych zespołów. Kwerendy, badania terenowe, analiza źródeł wiążą się z kosztami, których nie sposób pokryć z niskich wynagrodzeń naukowców. System małych grantów (do 50 000 zł), podobnych do tych otrzymywanych w konkursie Miniatura NCN (które jednak mogłyby być przyznawane wielokrotnie) pomógłby odpowiedzieć na ten problem. Ważne, żeby granty te były dostępne niezależnie od stopnia kariery i wieku badaczy, a jednocześnie byłyby przyznawane drogą konkursową w oparciu o dobrze sprecyzowany projekt podlegający recenzjom.

WZROST WYNAGRODZEŃ DOKTORANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Stypendia doktorantów są zbyt niskie aby mogli oni utrzymać się i w pełni poświęcić pracy naukowej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wysokość stypendiów doktoranckich netto powinna być co roku ewaluowane do wysokości średniej krajowej netto.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecna wysokość stypendiów jest zbyt niska co znacznie obniża jej potencjał. Wzrost wynagrodzeń zachęci więcej zdolnych osób do zajęcia się badaniami naukowymi.

UZALEŻNIENIE WYSOKOŚCI STYPENDIÓW DOKTORANCKICH I WYNAGRODZEŃ DLA PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH OD WSKAŹNIKA INFLACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie wysokość stypendiów doktoranckich i wynagrodzeń dla pracowników akademickich jest tragicznie niska i ustalana arbitralnie przez rząd, co w zależności od jego poglądów może opóźniać podwyżki nawet o kilka lat mimo coraz wyższych wynagrodzeń w innych sektorach gospodarki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustawowe zapewnienie dalszego wzrostu wysokości stypendiów doktoranckich i wynagrodzeń w 2025 r. o min. 30% i o tyle samo w 2026 r., a także uzależnienie dalszych corocznych wzrostów wysokości stypendiów doktoranckich i wynagrodzeń pracowników naukowych od średniego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, tak żeby stypendium doktoranckie czy wynagrodzenie asystenta nie były od niego niższe. Z kolei wynagrodzenie asystenta powinno zostać podniesione tak, żeby było co najmniej równe stypendium doktoranckiemu po ocenie śródkresowej.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZMIANA ZASAD EWALUACJI DOROBKU NAUKOWEGO PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie ewaluacja dorobku naukowego pracowników naukowych opiera się na punktacji za publikacje w czasopiśmie z listy MEiN.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ewakuacja powinna opierać się częściowo na impact factor czasopisma i jego tzw. rejection rate. Publikacje w czasopiśmie o wysokim IF i rejection rate powinny być oceniane najwyżej. Lista tzw. czasopiśm punktowanych powinna zostać zlikwidowana,

ponieważ jest żenującym kuriozum obrażającym inteligencję naukowców, którzy mają rozpoznawalny na świecie dorobek naukowy, a nie piszą do czasopism, które dostały 100 czy 200 pkt. tylko z powodów politycznych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

JASNY I SPÓJNY POMYSŁ NA TO, KIM JEST PRACOWNIK NAUKOWY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Kim właściwie jest pracownik badawczo-dydaktyczny? Naukowcem czy nauczycielem akademickim?

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Niektóre dziedziny nauki cieszą się obecnie znacznie mniejszym zainteresowaniem studentów, na przykład nauki przyrodnicze. Tymczasem władze uczelni oczekują, że studentów na kierunkach takich jak geologia, oceanografia czy fizyka będzie tylu, co na prawie czy ekonomii. W ślad za tym idą krzywdzące działania, takie jak ograniczanie liczby godzin wliczanych do pensum za pracę z niewielką grupą studentów albo zamykanie kierunków cieszących się małą popularnością. Wystarczy otwierać kierunki studiów wtedy, kiedy są potrzebne i nie porównywać do siebie dziedzin nauki o diametralnie różnej specyfice.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PROCES RECENZJI WNIOSKÓW GRANTOWYCH W NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zagraniczny recenzent nie gwarantuje sensownej oceny wniosku grantowego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proces recenzji wniosków grantowych zależy głównie od recenzentów z ośrodków zagranicznych być może zmniejsza ryzyko nierzetelnej recenzji z powodów czysto ludzkich takich jak zazdrość, ale wprowadza inną komplikację: niezrozumienie krajowych realiów. Zagraniczni recenzenci, dla których studenci wysoko zmotywowani i publikujący w swoim ojczystym języku angielskim są czymś oczywistym, zdają się nie wiedzieć (bo też skąd mieliby to wiedzieć), że w Polsce, na przykład w naukach przyrodniczych, to bynajmniej nie jest norma. A to sprawia, że ocena wniosku grantowego w dużym stopniu zależy od szczęścia i trafienia na właściwego recenzenta. Celujemy w naukę atrakcyjną, o której będzie można opowiedzieć w telewizji i zamieścić zgrabny nagłówek generujący kliknięcia w Internecie czy w naukę rzetelną, która nie zawsze jest błyszcząca? Może wystarczy, żeby koordynatorzy ze strony NCN rzetelnie czytali wpływające recenzje i zwracali recenzentom uwagę na to, że punktacja została obniżona za coś, co nie jest przedmiotem oceny? (jak na przykład obniżanie punktacji w Preludium za brak doświadczenia!)

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZADBANIE O SYTUACJĘ FINANSOWĄ NAUKOWCÓW POPRZECZ ZLIKWIDOWANIE OSOBLIWYCH ZASAD DOT. WYNAGRODZEŃ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

(1) Naukowcy muszą sami opłacać koszty pracodawcy - zatrudniając się w grantach- mimo środków pośrednich, jakimi dysponują ich jednostki; (2) Wysokość dodatków do grantów po odliczeniu wszystkich danin jest niewspółmierna do kosztów, które trzeba ponieść - np. kierowanie grantem za 2mln złotych - w zamian - dodatek do pensji 1700 zł netto - NCN OPUS (3) Podwyżki w nauce zawsze dotyczą tylko tych, którzy zarabiają najmniej (najniższe stawki)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Granty NCN: (1) Wprowadzenie polityki, która sprawi, że jednostki będą chętniej pokrywać koszty pracodawcy ze środków pośrednich grantów; nie będą obarczać kierowników kosztami pracodawcy (np. zwiększenie % kosztów pośrednich w grantach pod warunkiem płacenia kosztów pracodawcy przez jednostkę); (2) Zniesienie w NCN limitów dodatkowych wynagrodzeń (obecnie zwykle do 3000 brutto brutto dodatku; np. OPUS lub nawet gorzej np. SONATA NCN). Etaty: (3) Wprowadzenie podwyżek także dla tych osób, które zarabiają powyżej minimum (nadal nie są to godziwe kwoty, mając na uwadze sytuację na rynku pracy - za chwilę w Lidlu będzie można zarobić więcej, niż na samym etacie naukowym).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

WYMUSZANIE NIEUSTAJĄCEJ MOBILNOŚCI NA NAUKOWCACH, KTÓRZY MAJĄ JUŻ NAWIĄZANĄ STABILNĄ WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYKRAJOWĄ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Większa wolność wyboru :)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie w polskiej nauce próbuje się na siłę wprowadzać model amerykański, który ma mnóstwo zalet, ale również wad. Przede wszystkim jednak, jest on niedostosowany do polskich realiów, gdzie mobilność ogólnie jest dużo mniejsza niż w US. W związku z tym, wymaga się, by doktoranci, doktorzy, habilitowani doktorzy (profesorzy mogą chyba nieco odetchnąć) wciąż nawiązywali współpracę z zagranicznymi ośrodkami. A może nawet nie tyle ją nawiązywali, co w nich ochoczo przebywali, opuszczając swoje rodziny. Sama mam takich współpracowników wiele i bardzo je doceniam. Nie mam jednak poczucia, że w dobie komunikacji meets/zoom/przebywania na konferencjach, gdzie dzieje się networking, przebywanie przez kilka miesięcy w miejscu X, gdzie mieszkają także zagraniczni naukowcy, będzie jakimś gamechangerem. Mam takie wyjazdy na swoim koncie i uważam, że przecenianie ich wartości jest szkodliwe (zwykle wystarczy nawiązanie kontaktu i podtrzymanie go w formie zdalnej). Jest także formą dyskryminacji takich osób, które ze względów zdrowotnych nie mogą pozwolić sobie na intensywną mobilność. Jest

formą dyskryminacji osób, które mają rodziny (zwłaszcza małżonków spoza nauki, których sytuacja zawodowa w Polsce jest stabilna, z której są zadowoleni). Warto pochylić się nad tą sprawą. Dać szansę na długotrwałe wyjazdy, ale nie zmuszać do nich polityką premiowania itd.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

NAUKA DLA NAUCZYCIELI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Otwórzmy instytucje nauki dla nauczycieli przewidując szczególny tryb dla ich zatrudnienia i studiów doktoranckich.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana ustawy o szkolnictwie wyższym oraz ustawy prawo oświatowe w celu zwiększenia drożności systemu edukacji w zakresie nauczycieli. Należy umożliwić a) uczestniczenie nauczycieli w szkołach doktorskich, w tym finansowanie, b) przechodzenie między instytucjami oświatowymi i szkolnictwa wyższego, tzn. np. okresowe zatrudnienie nauczyciela na uczelni bez utraty przywilejów karty nauczyciela, czy też podejmowanie pracy w szkołach przez wykładowców aby rozpoczynali od zaszeregowania odpowiadającego ich doświadczeniu (a nie początkującego nauczyciela), c) zaliczenie relacji z uczelniami do punktów za rozwój zawodowy do awansu nauczycielskiego, np. uczestniczenia w zespołach badawczych, pracach rozwojowych, czy upowszechnieniu nauki. Efektem byłoby wzmocnienie zasobu kadrowego w edukacji, szczególnie na poziomie szkół średnich i studiów pierwszego stopnia.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Przykład omówienia problemu

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02619768.2016.1246528>

REFORMA NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Potrzebne jest zreformowanie NCN - jednostki niezwykle ważnej z perspektywy naukowców, a wciąż dalece niedoskonałej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Narodowe Centrum Nauki jest kluczowe z perspektywy dalszego rozwoju polskiej nauki.

Wiele mechanizmów funkcjonuje tam dużo lepiej niż np. w Ministerstwie, gdzie można dostać rekomendację panelu ekspertów do finansowania grantu i ostatecznie grantu i tak nie dostać, bo Minister Czarnek uzna, że nam się nie należy. Mimo to, kilka kwestii wymaga naprawy:

1. NCN powinien otworzyć wszystkie swoje konkursy – tzn. nie dążyć do modelu nominacji z „zewnątrz”, a pozwolić wszystkim chętnym, by sami mogli zgłosić się do nagród, grantów

itd. Dotyczy to chociażby Nagrody NCN, do której nie można zgłosić się samemu. Zasada ta sprawia, że dorobek i osiągnięcia laureatów i laureatek odgrywają kwestie drugoplanową. Najważniejsze jest wejście w dobre relacje z osobami, które mogą zgłaszać do nagrody. Takie systemy są w mojej ocenie reliktem minionego ustroju i powinny zostać natychmiast zmodyfikowane. Zachęcam do sprawdzenia scholara osób, które dostały te nagrody np. w ostatnim rozdaniu.

2. NCN powinien zadbać o większą możliwość tworzenia zespołów składających się z doświadczonych badaczy/badaczek. W tej chwili nie jestem w stanie stworzyć dobrego stanowiska dla moich współpracowników, którzy mają etaty w jednostkach naukowych i chcą pracować w moich grantach dodatkowo. Jedynym realnym rozwiązaniem jest zatrudnianie ich za 1000zł netto/miesięcznie, co w mojej ocenie jest nieporozumieniem. Czy osoba, która posiada zdolności analityczne, które pozwalają na liczenie zaawansowanych modeli SEM, MLM i ma 15 lat doświadczenia w badaniach naukowych powinna tyle zarabiać? NCN tworzy fikcyjne stanowiska dla seniorów, ale nikt nie traktuje ich na poważnie, bo wymagają od jednostki częściowego pokrywania kosztów zatrudnienia tychże osób w grantach NCN. A jednostki na takie rzeczy nie stać.

3. Budżety NCN (wynagrodzenia dodatkowe) od lat nie uwzględniają kwestii inflacji. Należy to zmienić.

4. NCN nie ma rozwiązania dla kobiet, które pracują jako kierowniczkę w grantach NCN, pobierają wynagrodzenie dodatkowe i chcą się udać na urlop macierzyński. Pomimo tego, że z dodatkowego wynagrodzenia pobieranych jest mnóstwo opłat, wynagrodzenie NCN nie jest uwzględniane przy wyliczaniu zasiłku macierzyńskiego. Tę kwestię należy zmienić.

5. NCN ogranicza możliwość zatrudniania przeszłych doktorantów. Przykład: nie jestem w stanie stworzyć stanowiska w grantzie dla takiej osoby, której byłam promotorką. Rozumiem, że to sposób na zmuszenie do poszukiwania nowej współpracy, ale sytuacja doktorantów w Polsce (i w ogóle) jest na tyle napięta, że wg mnie tego rodzaju przymusy tylko pogarszają sprawę. NCN powinien dać naukowcom wybór, stworzyć perspektywę. Zamiast tego, bazuje na nakazach/zakazach. To należy zmienić.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

SERIA WYKŁADÓW W FORMIE KONFERENCJI I NAGRAŃ ONLINE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Otwarty dostęp w nauce, Polska Akademia Nauk, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Popular Science Summit

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Organizacja konferencji hybrydowej o nazwie "Popular Science Summit" obejmować będzie serię wykładów o popularnej tematyce związanej z medycyną, zdrowiem, lekami oraz czynnikami chorobotwórczego ryzyka. Wykłady będą nagrywane i udostępniane

bezpłatnie dla społeczeństwa poprzez platformę internetową w celu prewencji chorób i popularyzacji nauki.

Aby zrealizować "Popular Science Summit", niezbędne będą środki finansowe na:

- Catering i obsługa przerw kawowych i jednej kolacji
- Opłaty dla prelegentów
- Opłaty za wynajęcie pomieszczenia wykładowego i obsługę techniczną w Instytucie Biologii Doświadczalnej im. Nenckiego PAN, gdzie konferencja będzie miała miejsce,
- Stworzenie plakatu reklamowego oraz strony internetowej,
- Pokrycie kosztów podróży i noclegu dla prelegentów.

Z zapałem podejmę się organizacji wszystkich aspektów konferencji.

Po ukończeniu konferencji wykłady będą dostępne dla wszystkich na platformie YouTube i w ten sposób ludzie uzyskają do nich dostęp na zawsze.

Będzie to wydarzenie medialne na które będzie można się zarejestrować i uczestniczyć w nim zarówno online jak i przez internet.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wstępny plan konferencji:

Dzień 1:

- 9:30–10:00 "Wprowadzenie do Światowej Nauki" Omówienie tematyki serii i celów edukacyjnych.

Blok o tematyce Nowotworowej:

- 10:00–10:45 "Czynniki Nowotworowe: Źródła i Zapobieganie" Identyfikacja czynników wpływających na rozwój nowotworów oraz metody prewencji.
- 11:00–11:45 "Terapie Leczenia Nowotworów: Kiedyś, Teraz i W Przyszłości" Przegląd różnych terapii leczenia nowotworów, w tym porównanie do stanu sprzed 100 lat.
- 12:00–12:45 "Nowotwory a Układ Immunologiczny i Mikrosrodowisko"

Lunch Break 13:00–14:00

Blok o tematyce Prewencyjnej:

- 14:00–14–45 "Wprowadzenie do Szczepionek: Rodzaje i Przykłady" Szczegółowe spojrzenie na różne rodzaje szczepionek oraz ich praktyczne zastosowanie.
- 15:00–15:45 "Wiek Epigenetyczny: Badania i Implikacje"
- 16:00–16:45 "Microbiom: Rola Flory Bakteryjnej w Zdrowiu"
- 17:00–17:45 "Choroby Tropikalne: Wyzwania i Nowoczesne Podejścia" Analiza chorób tropikalnych oraz nowoczesnych metod ich zwalczania.

Kolacja Przywitalna i dyskusja przy przystawkach 18:00–20:00

Dzień 2:

Blok o tematyce Mózgu i Zdrowia Psychicznego:

- 9:00–9:45 "Neurony: Sekrety Struktury i Funkcji", "Depresja zdefiniowana biochemicznie"
- 10:00–10:45 "Miłość Zdefiniowana Chemicznie: Jak Nasz Mózg Odczuwa Miłość – Uzależnienie bez Substancji Aktywnej"
- 11:00–11:45 "Zespół Stresu Pourazowego (PTSD) i Odporność po Stresie"

• 12:00–12:45 "Zdrowie Psychiczne: Radzenie Sobie z Ludźmi Narcystycznymi, Bipolarność"

Lunch Break 13:00–14:00

Blok o tematyce Substancji Psychoaktywnych:

• 14:00–14:45 "Rape Drug – Ketamina: Ryzyka i Skutki"

• 15:00–15:45 "Dopalacze: Mechanizmy Działania i Zagrożenia" – Badanie skutków używania dopalaczy na organizm i psychikę.

• 16:00–16:45 "Psychodeliki i Antydepresanty: Nowe Kierunki w Leczeniu"

Zakończenie sesji

Dzień 3:

Blok o tematyce Estetycznej:

• 10:00–10:45 "Ozempic: Nowoczesne Leczenie Cukrzycy, czy Lek Odchudzający – Debata Dziesięciolecia" – Przegląd nowatorskiego leczenia cukrzycy preparatem Ozempic i jego innych zastosowań.

• 11:00–11:45 "Implanty Silikonowe: Rodzaje i Długotrwały Wpływ na Układ Immunologiczny" – Analiza różnych rodzajów implantów silikonowych oraz ich wpływu na układ odpornościowy.

• 12:00–12:45 "Przeszczep Tłuszczu: Wpływ na Metabolizm i Układ Kardiológiczny"

• Badanie efektów przeszczepu tłuszczu na metabolizm i układ krążenia.

Lunch Break 13:00–14:00

Blok podsumowujący:

• 14:00–14:45 "Narażanie na Zimno w Nauce" – Morsowanie: Czy są dowody na jego zdrowotny wpływ?

• 15:00–15:45 "Lobby Patentowe i Medyczne: Kulisy Przemysłu Farmaceutycznego" – Analiza wpływu lobby patentowego na rozwój medycyny i farmacji.

Podsumowanie i Zdjęcia Grupowe 16:00–16:15

PROMOWANIE "SLOW SCIENCE"

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej, Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Podjęcie rzetelnej dyskusji dot. tego jak można odejść od wyścigowego modelu kariery naukowej (czyli jeszcze nie rozwiązanie problemu, ale dostrzeżenie go w debacie publicznej)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

(1) ewaluacja indywidualnej kariery naukowej w oparciu o zobiektywizowane kryteria jakościowe, bardziej niż ilościowe (skrajnie trudne zadanie!), (2) zindywidualizowane uposażenie osób uprawiających naukę, w zależności od ich faktycznych dokonań (z pktu 1.), (3) istotne zmniejszenie pensum dydaktycznego (i/lub indywidualizacja pensum), (4) większy nacisk na indywidualny tutoring dla studentów (pomagający naukowcom tworzenie zespołów badawczych z udziałem b. młodych ludzi, nawet bez dużego finansowania zewnętrznego), inne możliwości tworzenia zróżnicowanych zespołów badawczych, (5) duże wsparcie administracyjne dla wniosków grantowych itp.

To tylko przykłady działań, które mogłyby sprawić, że zamiast bić się o granty i zabijać o kolejne publikacje w wysokoimpaktowanych czasopismach, moglibyśmy na spokojnie planować badania, które faktycznie miałyby wnieść coś nowego do nauki i na spokojnie publikować ich wyniki, nie maksymalizując jakiegokolwiek punktów, tylko skupiając się na odbiorze tych wyników w środowisku naukowym i w społeczeństwie.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Nie mam większej nadziei na takie zmiany, bo "fast science" to nie jest specjalność polska, tylko ogólny trend. Niemniej jednak moglibyśmy spróbować przekonać się, co się dzieje, jeśli pozwalamy przynajmniej części naukowców uprawiać naukę w stylu "slow".

KOMISJA DS ETYKI NAUKOWEJ PRZY MINISTERSTWIE/BIURO RZETELNOŚCI NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Problem braku rzetelności naukowej (korzystanie z fabryk artykułów), plagiaty o czym wielokrotnie pisał Pan Marek Wroński w FA. Komisje uczelniane nie działają właściwie i tuszują przypadki nierzetelności naukowej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Powołanie takiej Komisji przez Ministra, w skład powinni wchodzić również specjaliści z prawa własności intelektualnej.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Przykłady nierzetelności naukowych, które występują w środowisku akademickim:

<https://forumakademickie.pl/sprawy-nauki/plagiat-juz-nie-hanbi/>;

<https://miesiecznik.forumakademickie.pl/czasopisma/fa-2-2023/fabryki-artykulow%e2%80%a9/>

ZMIANA FORMY UMÓW PROJEKTOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Formulacje prawne które zagwarantują objęcie ustawowymi podwyżkami pensji pracowników zatrudnionych w projekcie

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W mojej opinii należy w trybie pilnym wprowadzić regulacje w ustawie, które zapewnią wzrost wynagrodzeń naukowcom zatrudnionym w projektach. Większość osób pracujących w projektach nie ma szans na wzrost wynagrodzenia przy kolejnych ustawowych podwyżkach, ponieważ większość lub cały etat pokrywa projekt, osoby takie nie są też objęte premiami, jak "trzynasta pensja". Grupa osób zatrudnionych na projektach to zwykle naukowcy młodszego pokolenia, którzy fizycznie generują wyniki i bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, a mimo to są najbardziej poszkodowaną finansowo grupą. Dodatki świąteczne odbierane są często jak jałmużna, bo większość pracowników

naukowych klasyfikuje się w 4 grupie zarobkowej, co w przypadku ostatniego dodatku świątecznego wiązało się z otrzymaniem 240 zł.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WERYFIKACJA/ZMIANA KONCEPCJI PROGRAMU MINIATURA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Redukcja nic nie wnoszących wydatków budżetu NCN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zgodnie z zapisami na stronie NCN, program Miniatura ma na celu "finansowe wsparcie działania naukowego służącego przygotowaniu przyszłego projektu badawczego planowanego do złożenia w konkursach NCN, innych konkursach ogólnokrajowych lub międzynarodowych", a osoba będąca jego beneficjentem "3. nie kierowała i nie kieruje realizacją projektów badawczych finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki; 4. nie jest laureatem konkursów na stypendia doktorskie ETIUDA lub na staże (w tym FUGA i UWERTURA) finansowane ze środków NCN; 5. nie jest wnioskodawcą, kierownikiem projektu ani kandydatem na staż we wniosku złożonym lub zakwalifikowanym do finansowania w innym konkursie Narodowego Centrum Nauki;". W założeniu wszystko jest zrozumiałe i zrozumiała jest intencja wsparcia osób, które nie miały szczęścia uzyskać finansowania w innych konkursach NCNu. Problemem jest jednak to, że w dużej mierze beneficjentami Miniatury są osoby, które nie aplikują o finansowanie do NCNu lub innych instytucji. Myślę, że mając do dyspozycji dane, którymi dysponuje NCN, po 7 zakończonych edycjach (a pewnie co najmniej 5 już w pełni ocenionych) można śmiało ocenić ile z zakończonych działań badawczych skutkowało przygotowaniem "przyszłego projektu badawczego planowanego do złożenia w konkursach NCN". Myślę, że przedstawienie tych danych zweryfikowałoby sens istnienia Miniatury w obecnej formie i z obecnym regulaminem, gdyż spośród znanych mi osób, zdecydowana większość po zakończeniu Miniatury nie aplikowała o dalsze finansowanie. Co więcej, wątpliwości budzą wspomniane przeze mnie wyżej warunki dotyczące potencjalnego beneficjenta Miniatury. Jak wspomniałem, zdecydowanie rozumiem systemową chęć niesienia wsparcia dla osób, które nie miały szczęścia uzyskać finansowania. Niemniej jednak uważam, że dalece zasadne byłoby wprowadzenie innego wymogu, że potencjalny beneficjent powinien wykazać podczas składania wniosku poprzedzającą go chęć aplikowania o środki NCNu, wyrażoną poprzez składane przez niego/nią wnioski. Oferta NCNu jest bardzo bogata, więc nie można używać argumentu braku okazji do aplikowania. Obecnie sytuacja wygląda tak, że środki z Miniatury otrzymują w dużej mierze osoby, które nigdy wcześniej i nigdy później nie aplikowały do NCNu, a często również do innych instytucji. Z tego względu te osoby nie powinny być wspierane publicznymi pieniędzmi, gdyż jest to po prostu zwykłe rozdawnictwo dla osób, które same nie wykazują chęci do pozyskiwania środków zewnętrznych. Osoby te w bardzo łatwy sposób (umówmy się, dostanie Miniatury nie jest najtrudniejszym zadaniem w karierze naukowej) mogą pozyskać środki np. na kilkumiesięczny zagraniczny staż naukowy. Jednocześnie brak (albo zbyt mała ilość) tego

typu staży jest często podnoszonym przez recenzentów projektów NCN argumentem używanym jako słaba strona wniosku. Osobiście stykam się w tym argumentem (too low international mobility) podczas każdej recenzji Sonaty czy Opusa mimo, że odbyłem dwa 3-miesięczne staże zagraniczne, jeden krótszy oraz spędziłem 1 semestr zagranicą jako student programu Erasmus. Nie mogę jednak aplikować o środki w ramach programu Miniatura, gdyż zanim został on uruchomiony dostałem już projekt Sonatina. Jednocześnie, nie stać mnie aby z własnej kieszeni sfinansować sobie kilkumiesięczny staż np. w Szwecji, Holandii czy Hiszpanii, który pomógłby mi w aplikowaniu o dalsze środki. A tymczasem, osoby, które nigdy nie aplikowały o żadne środki, a często niespecjalnie zajmują się w ogóle pracą naukową, dostają w ramach programu Miniatura po 50000 zł na kilkumiesięczne staże, które zgodnie z założeniami NCNu mają na celu "finansowe wsparcie działania naukowego służącego przygotowaniu przyszłego projektu badawczego planowanego do złożenia w konkursach NCN, innych konkursach ogólnokrajowych lub międzynarodowych", a po odbyciu stażu wracają do uprzedniego nicnierobienia i nieaplikowania o granty.

Uważam więc, że NCN powinien przedstawić statystyki po kilku zakończonych już edycjach Miniatury (myślę, że próba statystyczna jest już bardzo duża), ilu z beneficjentów spełniło założenia dotyczące dalszego aplikowania o środki zewnętrzne.

Ponadto, wymogiem Miniatury powinno być wcześniejsze aplikowanie o takie środki, co odsiałyby osoby nic nie robiące.

I do tego warunkiem zapisanym w umowie i weryfikowanym, powiedzmy maksymalnie po 2 czy 3 latach, dostarczenie informacji o złożonym wniosku o finansowanie będącym następstwem Miniatury. Brak tej informacji powinien skutkować koniecznością zwrotu środków, gdyż oznaczałoby to zmarnowanie publicznych pieniędzy.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZMIANA DOT. SUMOWANIA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Większość zakupów realizowanych w dużych instytucjach (np. UW) jest procesem trudnym i skomplikowanym.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana sposobu sumowania wartości zamówień - zamiast sumować dla całej jednostki (np. UW) możnaby sumować osobno dla poszczególnych wydziałów lub grantów.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WERYFIKACJA RECENZJI W PROJEKTACH NCN PRZEZ PANELE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zespół Ekspertów NCNu absolutnie nie weryfikują indywidualnych opinii przygotowanymi niezależnie przez ekspertów oraz recenzentów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Miałem okazję wielokrotnie aplikować już o finansowanie ze środków NCNu. Kilukrotnie po otrzymaniu recenzji (czy to po 1 czy po 2 etapie) przygotowywałem odwołanie i do tej pory mam 50% skuteczność (2/4 odwołań uwzględnione), która wynika tylko i wyłącznie z tego, że Zespół Ekspertów nie weryfikuje w żaden sposób sporządzanych opinii Ekspertów/Recenzentów, co jest po prostu marnowaniem czasu i publicznych pieniędzy. Nie jest możliwe, żeby zespół ekspertów (którzy zdaje się powinni czytać te opinie i jednocześnie znać formalne reguły oceny wniosków w programach NCN) dopuszczał dalej recenzje zawierające tego typu sformułowania:

- "5) The proposal does not mention any specific funding sources or budget considerations, which raises questions about the availability of resources to support the proposed research" - w sytuacji gdy informacja o źródle finansowania (NCN) zawarta jest na 1 stronie wniosku, a budżet z uzasadnieniami poszczególnych pozycji zajmuje ponad KILKANAŚCIE stron wniosku,
- "2) The proposal does not provide a detailed methodology or experimental plan. It fails to describe the specific techniques, procedures, or equipment that will be used to address the identified challenges and achieve the desired modifications of plant-based fillers." - jak wyżej, metodologia wraz z technikami, metodami, procedurami, normami ISO/ASTM, urządzeniami wraz z producentami i modelami oraz warunkami badań zajmuje KILKA stron opisu szczegółowego,
- "Just a point to be discussed should be related to the technological approach to be implemented for the production and successive scale-up of the project output (i.e., application in building sector as an active façade element)" - słaba strona to brak opisu implementacji rozwiązania w produkcji gdy mówimy o badaniach podstawowych?
- "The cost of a modified PLA could be a brake for the commercialization, since PLA cost is already much higher than the cost of fossil based counterpart." - słabą stroną wniosku był koszt materiału, co utrudniłoby komercjalizację, znów badania podstawowe.
- "Autor projektu ma już w swoim dorobku prace prezentujące wykorzystanie młota browarnianego (materiału odpadowego) jako składnika do wytwarzania kompozytów polimerowych. Brał m.in. udział w realizacji projektu: Utilization of brewers' spent grain in polymer materials, który zakończył się publikacjami" - to było bardzo ciekawe, bo recenzent w Sonatinie wiedział o jakichś projektach, w których brałem udział, a okazało się, że te informacje pochodziły z portalu researchgate.net, gdzie istotnie na moim profilu znajdowała się informacja o „projekcie” zatytułowanym Utilization of brewers' spent grain in polymer materials. Niemniej jednak te „projekty” na portalu researchgate.net wykorzystywane były (bo tej funkcji już nie ma) tylko w celu możliwie najdokładniejszego indeksowania publikacji na profilu i ułatwienia przeglądania profilu i wyszukiwania odpowiednich treści użytkownikom portalu. Te „projekty” nie były w żaden sposób tożsame z jakimikolwiek projektami naukowymi realizowanymi w ramach programów np. NCN lub NCBiR. Tymczasem recenzenci NCNu bazowali na tego typu informacjach i nie było to w żaden sposób weryfikowane.

Poza powyższymi cytatami, mógłbym przytoczyć kilka innych przypadków gdzie recenzje sugerowały, że wadą wniosku jest stosowanie jakiejś metody przetwórstwa, podczas gdy o tej metodzie we wniosku nie było ani słowa.

I gdyby tylko ktokolwiek z Zespołu Ekspertów ze zrozumieniem przeczytał i wnioski i oceny to do żadnego z odwołań nie byłoby podstaw, co oznaczałoby mniej dodatkowych recenzji, które po prostu kosztują. Jednocześnie w znaczący sposób przyczyniłoby się do zmniejszenia frustracji aplikujących i wyeliminowałoby recenzentów, którzy nierzetelnie recenzują wnioski, co spowodowałoby podniesienie poziomu recenzji, a zdaje się na tym nam zależy. W końcu to wszystko są nasze publiczne pieniądze.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZMIANA (NIESTETY W MOJEJ OCENIE KONIECZNA DO WYMUSZENIA ODGÓRNIC) PODEJŚCIA DO PRACY NAUKOWEJ NA UCZELNIACH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Niewywiązywanie się pracowników naukowych ze swoich obowiązków, do których zdaje się należy praca naukowa

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Od razu chciałbym zaznaczyć, że moja opinia nie opiera się na kiludziesięcioletnim doświadczeniu, bo w nauce jestem od 2013 roku (wtedy rozpocząłem doktorat) i obecnie pracuję na 2 uczelni, na wydziale o innym profilu (wcześniej chemiczny, obecnie inżynieria mechaniczna). Niemniej jednak pewnych rzeczy nie da się nie zauważyć. Ja po obronie pracy doktorskiej nie doświadczyłem zaszczytu zatrudnienia na uczelni macierzystej jako etatowy pracownik (a jednocześnie uczelnia zgłaszała mnie jako kandydata do międzyuczelnianej nagrody przyznawanej studentom i absolwentom uczelni wyższych z pewnego miasta w wieku do 30 lat, za wybitne osiągnięcia naukowe). Powodem był rzekomy brak godzin dydaktycznych, a po niezatrudnieniu mnie przez bodaj 3 lata zatrudniono 4 osoby na pensum po 240 godzin każda. Z tych 4 osób dwie już nie pracują na uczelni, co bardzo pokazuje sensowność wydania tych środków. Jednocześnie mój dorobek naukowy (publikacje, projekty, nagrody) od tego czasu przebija dorobek tych 4 osób, co nieskromnie zaznaczę. Niemniej jednak z pewnych względów prywatnych nie mogłem zmienić miejsca zamieszkania i aplikowałem o granty z NCN i NCBRu, uzyskałem finansowanie dla 2 projektów (czyli nieskończenie więcej niż powyżej wymienione 4 osoby, gdyż jak wiemy dzielenie przez zero zmierza do nieskończoności). Niestety nie zmieniło to stosunku uczelni do mnie (do momentu gdy zatrudniłem się na innej, wtedy wszyscy żalowali nagle). Obecnie pracuję w innym mieście, na innej uczelni.

Tyle o mnie i o mojej krótkiej karierze. Niemniej jednak nawet podczas tej krótkiej kariery zdążyłem zauważyć pewne rzeczy. Mianowicie marnotrawienie publicznych pieniędzy na zatrudnianie pracowników naukowo-dydaktycznych, którzy są jedynie nauczycielami. Ja bardzo rozumiem sens umów na czas nieokreślony i argumenty za ochroną pracownika,

naprawdę. Ale jednocześnie wydaje mi się logiczne, że jeśli ktoś jest zatrudniony na stanowisku NAUKOWO-dydaktycznym to nie jest nauczycielem jedynie prowadzącym zajęcia, a również, a kolejność członów wskazuje, że przede wszystkim naukowcem, więc powinien móc pochwalić się dorobkiem naukowym. Tymczasem niedawna ewaluacja pokazała wiele przypadków, gdzie tego rodzaju pracownicy wykazali dorobek równy 0. Przyjmując minimalną pensję asystenta (a często nie byli to tylko asystenci) na poziomie roku 2023, czyli 3610 PLN brutto, koszty pracodawcy wyniosły przez 4 lata ewaluacji (a warto zaznaczyć, że ostatnia trwała 5 lat) około 210 000 PLN za jedną osobę. To jest wartość minimalna zmarnowana na zatrudnienie jednego pracownika NAUKOWO-dydaktycznego, który po 4 latach nie jest w stanie wykazać ŻADNEGO dorobku naukowego. Nikt nie oczekuje, że ktoś ma to oddawać do budżetu, ale taka osoba nie powinna dalej pracować na uczelni, a z pewnością nie jako pracownik NAUKOWO-dydaktyczny i z tym należy walczyć. Takich osób jest według mojej orientacji całkiem niemało, a każde 5 osób (średnio) to jest jedna SONATA z NCNu, a każde 10 osób (znów średnio) to jeden OPUS. Nie wspominając już, że jednocześnie po obronie doktoratu zatrudnienia na uczelniach nie znajduje wiele osób, które realnie chciałyby podjąć taką pracę, bo NIE MA GODZIN DYDAKTYCZNYCH, bo są zajęte przez pracowników naukowo-dydaktycznych, którzy nie pracują naukowo, bo ciężko mi sobie wyobrazić sytuację, w której 4 lata pracy naukowej nie pozwalają wygenerować ŻADNEGO dorobku. Świadczy to jedynie o niekompetencji pracownika i niewywiązywania się z obowiązków, co powinno stanowić podstawę do zakończenia zatrudnienia. Wydaje mi się, że w normalnie funkcjonującym świecie, gdzie ogół pracowników uczelni potrafi spojrzeć szerzej i bardziej dalekosiężnie na sytuację w nauce i ogólnie w kraju, tego typu sytuacje nie miałyby miejsca, bo budziłyby wewnętrzny sprzeciw każdego pracownika w związku z marnowaniem czasu, potencjału, ale przede wszystkim publicznych środków. Obecna sytuacja świadczy jednak, że daleko jest do normalności, a działanie na szkodę uczelni i państwa nie jest niczym nagannym w ocenie wielu pracowników i władz uczelni, więc należałoby wprowadzić pewne odgórne mechanizmy oczyszczające uczelnie z nierobów.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

REKOMENDUJĘ DZIAŁANIA NA RZECZ ŁĄCZENIA NAUKI Z BIZNESEM. TYLKO NAUKA PROWADZI DO POWSTAWANIA INNOWACYJNYCH, KONKURENCYJNYCH FIRM. PROBLEM KOMERCJALIZACJI WYTWORÓW NAUKI (KNOW HOW, WYNAŁAZKI ITP.) PROWADZI DO TWORZENIA ROZWIĄZAŃ, KTÓRYCH RYNEK NIE POTRZEB

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Nieefektywna komercjalizacja, brak kompetencji miękkich

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Inicjatywy oddolne z NGO, nowoczesne metody edukacji,

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

GRANICE AUTONOMI UCZELNI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Czy autonomia uczelni powinna być prawie niczym nie ograniczona? Może to prowadzić do wprowadzenia centralistycznego zarządzania, które może nie dać się zmienić wewnątrz uczelni, taka sytuacja ma miejsce na UŚ w Katowicach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należałoby wprowadzić pewne zabezpieczenia w ustawie o Szkolnictwie Wyższym, które przeciwdziałają przejęciu władzy na Uniwersytecie przez bardzo wąską grupę osób, które następnie wprowadzają zarządzania centralistyczne, które niszczy demokrację i samorządność na uczelni. Mam wrażenie, że na niektórych uczelniach sposób zarządzania jest kalką sposobu zarządzania Państwem które prowadziło PIS, tylko w skali mikro.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

FINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zapaść w finansowaniu badań podstawowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Reprezentuję dyscyplinę matematyka. W pewnym momencie kariery naukowej w NCN zostaje tylko grant OPUS, w którym wskaźnik sukcesu w STI jest w tej chwili na poziomie 8%. Uczelnia dostaje dofinansowanie z ministerstwa na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego, ale pieniądze te nie są znakowane, więc Rektor może wydać je na cokolwiek. Niektórzy na mojej uczelni dostają 300 zł na cały rok na badania.

Proponuję przekazywanie pewnej kwoty na utrzymanie potencjału badawczego bezpośrednio do każdego badacza przynależnego do N, która nie mogłaby podlegać uszczupleniu na uczelni, a większe finansowanie, bardziej dostępne (wskaźnik sukcesu 25%-50%) realizować przez NCN, dbając o równomierny dostęp do funduszy na każdym etapie kariery naukowej. Wprowadzić przez NCN małe granty dostępne na każdym etapie kariery naukowej.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZANIOŻONA PUNKTACJA PRESTIŻOWYCH CZASOPISM Z WYDAWNICTWA NATURE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Bardzo prestiżowe czasopisma wydane przez Nature np. Nature Reviews Earth & Environment posiadające IF = 42.1 ma na liście czasopism 20 pkt na 200 możliwych. Inne czasopisma o podobnej renomie i wskaźnikach od zawsze miały na liście maksymalną wartość punktową (dawniej 50 pkt lub obecnie 200).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zastosowanie algorytmu oceny czasopism opartego na wskaźnikach bibliometrycznych (np. IF, SNIP, percentyle w danej dziedzinie), odzwierciedlających rzeczywistą rangę międzynarodową czasopisma.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

link do wskaźników bibliometrycznych wskazanego czasopisma

<https://www.nature.com/natrevearthenviron/journal-impact>

OGRANICZENIE PUNKTÓW ZA PUBLIKACJE W WYDAWNICTWACH STOSUJĄCYCH DRAPIEŻNE PRAKTYKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie limitu punktów np. 100 pkt dla czasopism wydawanych przez wydawców stosujących drapieżną politykę wydawniczą np. MDPI

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzić limity w punktacji czasopism (np. Sustainability) i wydawnictw (np. MDPI) znajdujących się oficjalnie na międzynarodowych listach czasopism drapieżnych np. <https://beallslit.net/>.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

NIESTOSOWANIE OBECNEJ LISTY CZASOPISM PRZY OCENIE STYPENDIÓW MINISTRA NAUKI DLA MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Niestosowanie obecnej listy czasopism przy ocenie stypendiów Ministra Nauki dla młodych naukowców

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecna lista czasopism zawiera szereg nieuzasadnionych zmian wprowadzonych przez byłego ministra edukacji. Zmiany te (np. 200 pkt dla lokalnych periodyków uczelnianych) zrównujących wysokiej jakości publikacje międzynarodowe z lokalnymi przyczynkarskimi artykułami wypaczają ocenę dorobku młodych ambitnych osób pretendujących do otrzymania tego prestiżowego stypendium w najbliższym konkursie.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZAPŁATA ZA NADGODZINY/DODATKOWE URLOPY W CELU UNIKNIĘCIA WYPALENIA ZAWODOWEGO I UTRATY ZDROWIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W naukach biomedycznych często trzeba pracować po godzinach, kiedy np. bada się zjawisko w interwałach czasowych, albo technika wymaga powrotu do laboratorium w godzinach wieczornych aby dokończyć assay – nie zawsze taką sytuację się przewidzi podczas aplikowania o grant, wtedy często pracuje się po godzinach nieodpłatnie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podczas aplikacji o grant wyróżnienie zadań, które mogą wymagać pracy po godzinach i przewidzenie puli pieniędzy na takie wynagrodzenia. Opracowanie systemu rejestrowania takiej pracy oraz jej efektów, celem uniknięcia nieuczciwych wyłudzeń pieniędzy.

Alternatywnie- w sytuacji częstej pracy po godzinach, możliwość wzięcia dodatkowego płatnego urlopu celem podratowania zdrowia i rekompensacji takich nadgodzin.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

W WYKAZACH MEIN Z R. 2023 CZASOPISMA "MATERIALS SCIENCE AND ENGINEERING C (ISSN 0928-4931, EISSN 1873-0191) PRZYPISANO 20 PKT, MIMO WYSOKIEJ POZYCJI W RANKINGACH I WARTOŚCI IF (7,9 W R. 2022). W WYKAZIE Z 2021 DO TEGO CZASOPISMA PRZYPISANO 140 PKT. WSKAZA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Liczba punktów w wykazie ministerstwa przypisanej do czasopisma Materials Science and Engineering C (ISSN 1873-0191, eISSN 1873-0191) została w r. 2023 bezpodstawnie obniżona ze 140 do 20, mimo wysokiej pozycji czasopisma w rankingach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Weryfikacja i korekta liczby punktów w wykazie ministerstwa przypisanej do czasopisma Materials Science and Engineering C (ISSN 1873-0191, eISSN 1873-0191)

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/komunikat-ministra-edukacji-i-nauki-z-dnia-03-listopada-2023-r-o-zmianie-i-sprostowaniu-komunikatu-w-sprawie-wykazu-czasopism-naukowych-i-recenzowanych-materialow-z-konferencji-miedzynarodowych>

OGRANICZNIENIE MINIMALNEJ LICZBY N PRACOWNIKÓW DO OCENY W DANEJ DYSCYPLINIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie do oceny w danej dyscyplinie wymagane jest w jednostce minimalnie 12 pracowników. Odbiera to szanse małym zespołom badawczym na bycie ocenianym w danej dyscyplinie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ograniczenie minimalnej liczby pracowników do oceny w ramach danej dyscypliny (np. do 5 osób)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WARUNKI PRACY DOKTORANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Umowa stypendialna ze szkołą doktorską określająca prawa i obowiązki doktoranta

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Umowa stypendialna regulująca czas pracy, prawo do urlopu, zasady zwolnienia zdrowotnego i obowiązki doktoranta. W tym momencie wszystko to zależy od dobrej woli promotora i prowadzi do bardzo różnych warunków pracy dla doktorantów w różnych grupach. Warto też by przyjrzeć się temu czy jest możliwość zmuszenia banków do uznawania dochodu ze stypendium doktoranckiego i grantów m.in. NCN jako dochodu podstawowego dla doktorantów w przypadku chęci wzięcia kredytu. Być może formalne podpisanie umowy stypendialnej by też mogło w tym pomóc.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

SYSTEM ZGŁASZANIA PRZEMOCY W PRACY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Środowisko akademickie jest przemocowe – to nie jest żaden sekret. Pracownicy lepiej usytuowani, wykorzystują swoją pozycję aby wymuszać od młodych pracowników i doktorantów nieodpłatną pracę, blokować rozwój ich kariery (np. poprzez przetrzymywanie prac doktorskich latami).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Opracowanie systemu interwencji w przypadku odnotowania rażących przykładów mobingu i przemocy wb. pracowników oraz edukacja w zakresie możliwości otrzymania takiej pomocy. Wyciąganie realnych konsekwencji w stosunku do przemocowców. Opisanie jasnych zasad współpracy między promotorem a doktorantem, w kwestii składania pracy doktorskiej/spinki. Np. ustalenie limitu czasowego, w którym promotor ma obowiązek sprawdzić przygotowaną monografię/publikację. Znam sytuacje, przez które osoby nie mogą się obronić latami, ponieważ promotor wykorzystuje pracę doktorską jako pałkę żeby dyscyplinować doktoranta (np. do dodatkowej nieodpłatnej pracy po godzinach). Opiekuni doktorantów nic nie robią, bo są z takimi promotorami dobrymi znajomymi, poza tym też nie mają narzędzi do interwencji. Zapisy w umowach, które uniemożliwiają kierownikom zakładów blokowanie aplikacji grantowych/wyjazdów na konferencje/możliwości realizacji grantów przez swoich pracowników o statusie młodego naukowca. Bardzo często młodzi naukowcy, pełni zapału

i pasji, tracą to światełko po zetknięciu z antagonistami (własnymi promotorami/szefami). Brak poczucia sprawczości i możliwości zmiany swojej sytuacji prowadzi do marazmu, apatii i wypalenia. Kolejny przypadek z życia: młody naukowiec dostaje grant – szef szantażuje naukowca odebraniem dostępu do aparatury/modelu badawczego, bez wykonywania dla niego nieodpłatnej pracy. Konieczność rozliczenia grantu pałką na młodego naukowca.

Oczywiście na uczelniach i w PAN istnieją "systemy antymobingowe", ale to są wydmuszki – nikt w nie nie wierzy. Każdy boi się konsekwencji zgłoszenia przemocy (Co zrobić jak przemocowiec to dobry, wieloletni przyjaciel starej, dobrze usytuowanej kadry?).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

DROGOWSKAZY (BADANIA->PATENT->DZIAŁANIA WDROŻENIOWE)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W USA doktoranci nauk technicznych/biomedycznych już na wczesnym etapie bardzo nastawieni są na wdrażanie swoich badań – u młodych naukowców w Polsce brakuje morale ale też wiedzy jak przekuć wyniki swoich badań w aplikacje.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stworzenie przy jednostkach ciała doradczego, bądź cykliczne organizacje szkoleń i konsultacji dot. patentowania, tworzenia start-upów, aplikacji o fundusze publiczne, bądź prywatne umożliwiające prace wdrożeniowe. Także szkolenia przez prawników czy osoby już osadzone w biznesie na temat prawa, ryzyka etc. wskazówki gdzie pójść, z kim porozmawiać aby w przypadku specyfiki danego wynalazku/odkrycia, przyspieszyć działania wdrożeniowe. Wielu młodych naukowców marzy o wdrażaniu swoich pomysłów podpartych wynikami, ale nie za bardzo wie gdzie zacząć. Uczelnie publiczne i Instytuty PAN ze względu na swoją atmosferę niekoniecznie są na ten moment miejscami wspomagającymi, przyjaznymi i podsycającymi zapał do podjęcia tego typu działań.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

JEDNOLITY SYSTEM EWALUACJI NAUKOWCÓW W PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W obrębie Instytutów PAN 2 Wydziału każdy Instytut tworzy własne systemy ewaluacji, przez co tracimy czas, a wyniki ewaluacji są nieporównywalne między Instytutami.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jednolity system oceny aktywności naukowej pracowników, wypracowany wspólnie przez np. Instytuty i Wydział, pozwoliłby: 1) stworzyć dobry, zweryfikowany od strony prawnej i rozsądny system, 2) stworzyć system, który byłby spójny i porównywalny między jednostkami, 3) pozwoliłby zaoszczędzić dużo czasu (tworzenie systemu ewaluacji jest czasochłonne, ale negatywne skutki nieprawidłowego systemu też są bardzo kosztowne –

np. odwołania od ocen negatywnych, konieczność powtarzania ocen, itp.). Obecnie każdy Instytut opracowuje system ewaluacji na własną rękę, w efekcie w ramach Wydziału ten sam problem jest rozwiązywany wielokrotnie, nie zawsze dobrze.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Jestem otwarty na dyskusję o problemie, nie przygotowałem jego dłuższego opisu.

NOWOCZESNE SPRAWOZDANIA ROCZNE W PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Polska Akademia Nauk, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obecne schematy przygotowywania sprawozdań rocznych funkcjonujące w Instytutach PAN są mało praktyczne, ich przygotowywanie pochłania dużo czasu, a ich użyteczność jest znikoma – to wymaga pilnej zmiany

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przeanalizowania wymaga cel tworzenia sprawozdań (dla kogo je robimy?) i lepsze przemyślenie formy. Obecnie to duże (minimum kilkadziesiąt stron), przestarzałe, niewiele mówiące o nauce dokumenty, których nikt nie czyta, działają z pewnością odstraszająco na czytelników, a ich przygotowanie zajmuje ogrom czasu. Sprawozdania roczne powinny być wizytówką Instytutów, reklamą, dokumentem, który zachęci przyszłych doktorantów i pracowników, to powinny być nowoczesne dokumenty pokazujące, co ciekawego dzieje się w PAN, jak ważne robimy badania, dlaczego finansowanie nauki ma sens, itp.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Jestem chętny do dyskusji na wspomniany temat.

OGRANICZENIE WPŁYWU ŚRODOWISK ANTY-NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

W Polsce funkcjonują grupy prawników, których biznesplanem jest bezzasadne utrudnianie bądź blokowanie badań naukowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Etyczne traktowanie zwierząt laboratoryjnych jest rzeczą bardzo ważną i rzutującą także na to, czy badanie będzie dobrze wykonane i miarodajne. Wszelkie przypadki okrutnego i bezmyślnego traktowania zwierząt laboratoryjnych, np. poprzez powtarzanie w kółko przez lata badań, nieprzynoszących efektów powinny być zdecydowanie blokowane. Ale od jakiegoś czasu obserwuje się aktywności licznych fundacji ochrony praw zwierząt, których celem nie wydaje się być dialog, zwiększenie świadomości na temat dobrego traktowania zwierząt laboratoryjnych i współpracy między naukowcami aby ograniczyć ich udział w badaniach, a efekt mrożący który ma uniemożliwić prawnie wykonanie badań w terminie. Często zaskarżanie pozytywnych decyzji komisji etycznych ds. badań na zwierzętach przez

takie grupy jest wyraźnie „pisane na kolanie”, po to tylko aby opóźnić/uniemożliwić wykonywanie pracy. W efekcie topione są pieniądze, ale też – paradoksalnie – może dojść do konieczności uśmiercenia większej liczby zwierząt laboratoryjnych, np. w sytuacji, kiedy ze względu na działania mrożące badania nie mogą odbyć się w planowanym harmonogramie. Takie działania są szkodliwe dla nauki i zwierząt.

Rozwiązaniem z poziomu uczelni może być zatrudnienie eksperta od prawa, który rozwiewałby wątpliwości związane z prawem i etyką w takich sytuacjach. Rozwiązaniem systemowym, może być także narzucenie konieczności dokładnego i zgodnego z aktualną wiedzą naukową argumentowania swoich sprzeciwów przez takie fundacje, celem ograniczenia „pisanych na kolanie” dokumentów, których celem jest nic innego jak efekt mrozący. Również skrócenie przewidywanego terminu na odpowiedzi na takie pisma i przyspieszenie ewentualnych rozpraw sądowych. Przerzucanie się papierami przez rok, a potem czekanie rok na wyniki rozprawy aby rozpocząć grant, który ma skończyć się za 2 lata to absurd.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZATRUDNIANIE "DOKTORÓW PRZED OBRONĄ"

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Osoby po złożeniu doktoratu a przed obroną są często wykluczone z konkursów na stanowisko adiunkta/post-doca, przez co szukają pracy w innych krajach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Często problemem jest błędne sformułowanie wymogów w konkursie; NCN wymaga doktoratu do końca roku kalendarzowego zatrudnienia, ale instytucje ogłaszające konkursy wpisują wymóg doktoratu w momencie podpisania umowy. W kwestii adiunktów problem jest większy – ustawa definiuje adiunkta jako osobę ze stopniem doktora. Ten wymóg powinien być rozluźniony, tak by na stanowisku adiunkta można było zatrudnić osobę np. z wyznaczoną datą obrony.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

PRZEKSZTAŁCENIE PAN W SZKOŁY DOKTORSKIE.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Instytuty PAN często nie tworzą środowiska współpracy wybitnych naukowców.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Głównym celem Polskiej Akademii Nauk powinno być kształcenie nowych naukowców przez wybitnych naukowców. Wzorem może być European University Institute (lecz z bezterminowym zatrudnieniem profesorów), który tworzy warunki do współpracy między wybitnymi naukowcami i przekazywania doktorantom najlepszych standardów. Obecnie wielu profesorów PAN pojawia się w pracy tylko sporadycznie, przez co trudno widzieć w

instytutach żywe środowiska rozwoju i współpracy. Jasna misja edukacyjna PAN uzasadniłaby też znaczny wzrost nakładów finansowych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

JASNE PROCEDURY ANTYPLAGIATOWE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zbyt wielu naukowców nie ponosi odpowiedzialności za plagiaty.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Centralizacja odpowiedzialności dyscyplinarnej naukowców, np. przekazanie uprawnień Komisji Etyki PAN. W obecnej sytuacji osoba oskarżona o plagiat może zostać obroniona przez kolegów i koleżanki z rady dyscypliny na swojej uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WZMOCNIENIE NAUCZANIA W SZKOŁACH DOKTORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Szkoły doktorskie nie przygotowują naukowców na europejskim poziomie

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Szkoły doktorskie powinny oferować znacznie więcej zajęć. Należy wprowadzić znacząco podwyższone stypendium dla osób, które zobowiążą się nie podejmować działalności zawodowej poza nauką. W ten sposób będzie można uznawać prowadzenie badań do doktoratu jako pełnoetatowe zajęcie. Obecnie nie można się spodziewać, że polscy naukowcy – pracujący jednocześnie poza nauką – będą konkurować z zachodnimi naukowcami, którzy pracują w nauce na wyłączny pełen etat.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

MŁODZI W NAUCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pomysł dotyczy humanistyki oraz rozwiązuje problemy związane z niesprawiedliwą oceną młodych badaczy, nietransparentnością konkursów na wybitnych młodych uczonych i niedofinansowanie najważniejszego grantodawcy.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Po pierwsze: Należy zrezygnować z list czasopism, które faworyzują publikacje w wielkich konsorcjach wydawniczych za bardzo duże opłaty APC i należy wziąć pod uwagę czasopisma w liście DOAJ, które umożliwiają publikacje w open Accessie bez dużych restrykcji wydawniczych. Tworząc kryteria ewaluacji należy spojrzeć szerzej, m.in. na

współpracę zagraniczną a także na obecność młodego badacza w kręgu wybitnych światowych uczonych (w publikacjach zarówno w czasopiśmie jak i w monografiach). Należy wziąć pod uwagę w jaki sposób ewaluacja jest przeprowadzana m.in. w krajach UE, żeby nie tworzyć bezsensownych list o nietransparentnych zasadach. Co więcej, powinien być brany indywidualnie prestiż czasopiśm, np. w mojej dziedzinie badań nad Syrią starożytną jedno z najważniejszych czasopiśm ma jedynie 70 punktów, a publikują tam najważniejsze postaci z dziedziny historii, archeologii i języków.

Po drugie: Trzeba w trybie natychmiastowym podwyższyć budżet NCN, ponieważ nie ma funduszy na pionierskie badania w kraju. To pozwoli także młodym naukowcom podejmować pracę w nauce i reprezentować ją na najlepszym światowym poziomie, a także pozwoli naukowcom z całego świata aplikować o polskie granty i podnosić polską naukę do rangi światowej.

Po trzecie: należy zweryfikować kryteria oceny i ewaluacji w programie stypendiów młodych badaczy pod względem transparentności oceny dorobku. W humanistyce, zwłaszcza w małych dziedzinach nie należy kierować się cytowalnością (która jest niestety bardzo złym kryterium wiedząc, że znajomi promują znajomych oraz rzadko profesorowie cytują młodych badaczy), a jakością publikacji sensu stricto. Uważam, że powinna być możliwość dołączenia do wniosku prac, żeby recenzujący wnioski zapoznawali się z treścią a nie ilością punktów czy cytowań. Powinno także być bardziej brane pod uwagę kryterium obecności młodego badacza w swojej dziedzinie na różnych konferencjach czy stażach. Nie można tych samych kryteriów stosować dla nauk ścisłych i humanistycznych, a także wewnątrz humanistyki. Dopóki nie zostaną stworzone przejrzyste i uczciwe kryteria ocen wniosków, konkurs powinien być wstrzymany.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

USPRAWNIENIE USTAWY O ZAMÓWNIENIACH PUBLICZNYCH INSTYTUCJI NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Niskie, nierealistyczne limity kosztów, ponad których wymagane są konkurencyjne oferty lub przetargi. Problemem jest wysokość limitów na całą instytucję.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększenie limitów kosztów zamówień lub wprowadzenie zapisów na ciągłą współpracę z wybranym dostawcą produktów (preferred provider). Pozwoli to na usprawnienie administracji, mniejsze wykorzystywanie czasu na badania spędzonego na zamówienia i lepsze ROI dla instytucji finansujących naukę (mniejsze koszty obrotu funduszy).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

PUNKTACJA CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

podatna na naciski punktacja czasopism

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ocena dorobku podczas składania projektów krajowych i zagranicznych opiera się na Impact Factorze. Odejźmy od absurdalnych punktów, które zawsze ktoś będzie chciał naciągać pod swoje interesy i oprzyjmy ewaluację uczelni i naukowców na IF. W przypadku dyscyplin, które mają mało takich czasopism, można stworzyć coś na wzór "zastępczego IF" na podstawie oceny ekspertów. Będzie to max kilkaset (a nie jak dotąd przeszło 30 tys.) czasopism, ograniczy to zrównanie takich periodyków jak "Cement, wapno, beton" i "Nature". Dodatkową zaletą jest to, że nie będzie wątpliwości, czy buduję swój dorobek, żeby dostać projekt czy dobrą ocenę.

Zdaję sobie sprawę, że różne dziedziny są różnie cytowalne, ale ponownie, można w takim wypadku zastosować osobne kryterium do oceny

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

EWALUACJA _PROMOWANIE PIERWSZYCH AUTORÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

obecnie system promuje publikowanie z autorami spoza swojej jednostki bez znaczenie na którym miejscu listy autorów się znajduje, często "pokonując" w rankingach badaczy publikujących na pierwszych miejscach ale w zespołach wewnątrz instytutowych; nasza propozycja zapobiega też działaniu spółdzielni publikacyjnych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

wystarczy zmienić wagę i dzielniki np.:

- Ilość punktów za publikację dzieli się przez ilość wszystkich autorów bez względu na afiliację,
- Pierwszy autor/korespondencyjny otrzymują dodatkowo 50% wartości punktowej publikacji.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wraz z dr Maciejem Mendecki proponujemy podobne zmiany wewnątrz naszego instytutu i mamy przygotowane dokładniejsze opisy i uzasadnienia, które chętnie doślemy w przypadku zainteresowania.

OD POMYSŁU PO SUKCES

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W dobie nieograniczonego dostępu do informacji oraz sztucznej inteligencji zmiana modelu kształcenia jest nieunikniona.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stawiamy na dyskusję, zrozumienie zagadnień, być może model learning by doing.

Ciekawą inicjatywą są przedmioty, które wprowadzamy w koncepcji "Od pomysłu po sukces"

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZWIĘKSZENIE ZNACZENIA ETATÓW BADAWCZYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Należy zachęcić uczelnie do umożliwienia pracownikom przechodzenie na efekty naukowe i premiować je w ewaluacji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Premie w ewaluacji, możliwość wykazania większej liczby publikacji lub slotów

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZWIĘKSZENIE SUBWENCJI DLA UCZELNI NIEPUBLICZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zwiększenie subwencji na utrzymanie potencjału badawczego dla zespołów pracujących na Uczelniach niepublicznych wraz z zobowiązaniem władarzy tych Uczelni do przekazania jej młodym naukowcom

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany ustawowe

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

MŁODZI NAUKOWCY Z PRAWEM GŁOSU

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak reprezentacji młodych naukowców, którzy są jedyną pominiętą grupą środowiska akademickiego, w strukturach decydujących o kierunkach rozwoju uczelni.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668)

gwarantujące w zapewnienie reprezentacji grupie młodych naukowców w organach uczelni. Zmiana Art. 29 uwzględniająca nie tylko profesorów, pracowników niebędących

nauczycielami akademickimi oraz grupy studentów i doktorantów, ale również odpowiedni procentowy udział młodych naukowców w Senacie uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecny kształt ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie zakłada potrzeby reprezentacji młodych pracowników nauki, mimo podania ich definicji i zaznaczenia ich roli. Senat, czyli de facto jeden z trzech obowiązkowych organów uczelni publicznej uwzględnia prawo do włączenia w jego skład określonych grup pracowników w odpowiednich proporcjach. Istnieje jednak wyjątek w postaci nauczycieli akademickich, którzy nadany mają stopień doktora, ale są jeszcze przed uzyskaniem habilitacji, a przeważająca ich część wypełnia definicję młodych naukowców. Potencjalny wpływ młodych naukowców na strategię, bieżącą politykę i działalność uczelni może wzbogacić i przyspieszyć jej rozwój. Warto skorzystać z perspektywy osób mających świeże spojrzenie na naukę i funkcjonowanie Uniwersytetu. Dodatkowo świadomość grupy młodych naukowców o posiadaniu reprezentantów może być jednym z czynników (choć zapewne nie decydującym) zatrzymujących świeżo wypromowanych naukowców.

REZYGNACJA Z COROCZNEJ INWENTARYZACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Strata kilku dni/tygodni

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana przepisów, ewentualnie ubezpieczenie OC osób odpowiedzialnych.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

NIEZALEŻNOŚĆ MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Problem z osiągnięciem niezależności naukowej przez młodych naukowców i brak międzynarodowości i izolacja polskiej nauki na arenie międzynarodowej z powodu wymogu posiadania habilitacji przez osoby nadzorujące pracę doktorantów oraz uczestniczące w życiu naukowym w Polsce

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zniesienie habilitacji.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WYMÓG WYRÓZNIAJĄCEGO SIĘ DOROBKU CZŁONKÓW RADY DOSKONAŁOŚCI NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Niektórzy członkowie Rady Doskonałości Naukowej nie mają kompetencji pozwalających na ocenianie innych naukowców

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Powinny zostać określone minimalne wymagania, które musieliby spełniać kandydaci do Rady Doskonałości Naukowej. Nie jest możliwa do zaakceptowania obecna sytuacja, w której członkowie RDN nie prezentują wyjątkowego poziomu, nie mają osiągnięć naukowych albo nie mają rozeznania w międzynarodowym obiegu. Ich rola wykracza poza funkcje administracyjne i powinni mieć kompetencje do oceny międzynarodowego dorobku kandydatów do awansów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Mam nadzieję, że ten komentarz pozostanie anonimowy.

LIKWIDACJA URLOPÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nonsensowne przepisy urlopowe rodem z PRL, stosowane jednak nie dla robotników w fabrykach tylko na pracownikach naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana przepisów

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZBADANIE DNA PRACOWNIKÓW NAUKI I ADMINISTRACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nepotyzm

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obejść RODO, przeprowadzić i przeanalizować testy

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

ZMNIEJSZENIE PENSUM DYDAKTYCZNEGO NA STANOWISKU ADIUNKT BADAWCZO-DYDAKTYCZNY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie obowiązuje na polskich uczelniach wysokie pensum dydaktyczne na stanowisku adiunkt badawczo-dydaktyczny (ok. 210h w skali roku, dla porównania jest to ok. 120h w przypadku pozycji tenure-track w USA lub krajach Europy zachodniej z możliwością

zmniejszenia w przypadku otrzymania grantów), co negatywnie wpływa na czas poświęcany na tym etapie kariery na badania.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmniejszenie pensum dydaktycznego na stanowisku adiunkt badawczo-dydaktyczny

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZNZ ZDAŁ NIE ZDAŁ/ZALICZYŁ NIE ZALICZYŁ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Oceny numeryczne nie są miarodajne i nie kreują odpowiedzialnych obywateli

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zrezygnować z ocen numerycznych. Wprowadzić zerojedynkowosc typu zdał/nie zdał wraz z rozmową motywującą na temat postępów z danego przedmiotu.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

REFORMA NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uważam że NCN może działać lepiej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Aby NCN działał lepiej, niezbędne jest usunięcie z rady upolitycznionych radnych, którzy zgłaszają niebezpieczne dla nauki pomysły.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PUNKTOWANIE CZASOPISM I CZAS PUBLIKACJI LISTY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Działanie punktacji wstecz (publikowanie list na konie roku z mocą za rok publikacji).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustalenie procedury zawieranej terminy wykonywania czynności przy określaniu punktacji dal czasopism naukowych (nie wymaga nakładów finansowych)

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Mam więcej przemyśleń dotyczących tego problemu i innych związanych zwłaszcza z uprawnieniami do nadawania stopni naukowych oraz samej ewaluacji.

FUNDOWAĆ PIĘCIOLETNIE, SOWITE STAŻE DLA WYBITNYCH NAUKOWCÓW W MAŁYCH OŚRODKACH W POLSCE, BY TWORZYLI TAM ZESPOŁY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W nauce (w tym w grantach) dominują duże ośrodki - by pomóc mniejszym zacząć uprawiać naukę, warto podsyłać im najlepszych do tworzenia wzorów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Konkurs MNiSW dający pensję profesorską x2, środki na tworzenie zespołu i urlop bezpłatny z uczelni macierzystej.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

STAŁE ZESPOŁY DS. OCENY CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

brak stałych zespołów powoduje problemy z czasopismami drapieżnymi, jak i z czasopismami, których ranga się zmienia szybko

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stałe zespoły do każdej dyscypliny, w których skład MUSZĄ wchodzić ludzie, którzy uprawiają naukę na poziomie naprawdę międzynarodowym (aby nie dopuścić do głosu koterii udających naukę). Te zespoły powinny mieć prawo dyskwalifikowania czasopism z listy, jak i dobierania wskaźników oceny.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

JAKOŚCIOWA OCENA JEDNOSTEK

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

czysto punktowa ocena skłania do gry systemem

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

trzeba wprowadzić system oceny jakościowej małej liczby wybranych publikacji (np. max. 0,1N, ale nie mniej niż 10) dla danej jednostki.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ułatwienie procesu zamówień publicznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Złagodzenie ustawy o zamówieniach publicznych i zaufanie naukowcom pod kątem wyboru dostawców w projektach naukowych, przyspieszenie procesu zakupowego

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PUNKTACJA CZASOPISM POWIĄZANA ALGORYTMEM ZE WSKAŹNIKAMI ŚWIATOWYMI (A NIE LISTA CZASOPISM!)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zlikwidowanie patologicznej punktacji, przykładowo: czasopismo MDPI Q3 ma 140 p. a czasopismo z serii Nature o wysokim IF ≤ 100 p

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

ALGORYTM – powiązać punktację z wartością IF (lub SNIP) i kwantylem Q1, Q2, Q3, Q4. Nie tworzyć osobnych, polskich list czasopism, które zawsze będą podatne na wpływ różnych grup interesów. Nie tracić czasu na tworzenie zespołów, które będą pracować nad kolejnymi wersjami list czasopism. Mamy przecież bazy Scopus i WoS.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Dodatkowo proponuję: 1) zrezygnować z nielogicznego odpisywania udziałów, 2) obliczać udziały (sloty) uwzględniając wszystkich autorów (ograniczyć to działalność interdyscyplinarnych "spółdzielni" z kilku jednostek, 3) ograniczyć finansowanie OA z publicznych funduszy, zamiast finansowania badań, wydajemy miliony na publikacje kiepskiej jakości, zasilając budżety drapieżnych wydawnictw (Frontiers, Springer Nature – Scientific Reports, MDPI– Energies, Sustainability; ACS Omega, i wiele innych. 4) ograniczyć nagrody za dużą liczbę publikacji, premiować jakość a nie ilość.

USUNIĘCIE LUDZI NISZCZĄCYCH NAUKĘ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Usunięcie ludzi zarządzających z zerowym dorobkiem, którzy niszczą każdego kto się sprzeciwi, kto ma inne zdanie. Osoby szukające dowartościowania z przerośniętym ego.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Niestety w Uniwersytecie Warszawskim doświadczyłem mobbingu podaję pełne i nazwisko mobbera – Daniel Przystek (proszę nie cenzurować, publicznie nazwisko powinno paść).

Ten Pan przy bierności władz Uniwersytetu na czele z Rektorem Nowakiem wielokrotnie dopuścił się mobbingu wobec mnie, obrażając mnie, insynuując na mój temat, publicznie mnie znieważał, za plecami obgadywał. W efekcie doprowadził do zniszczenia mnie. Mimo zgłoszeń (nie tylko moich) władze Uniwersytetu pozostają głuche i nie widzą problemu Daniela Przystka. Ten facet zniszczył Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, niszczy regularnie ludzi, każdego kto ośmieli się mu sprzeciwić. Dla takich osób nie powinno być miejsca na Uniwersytetach, on uczy młodzież. Od usunięcia takich trutni należy rozpocząć jakiegokolwiek zmiany w nauce!

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PONOWNE OGŁOSZENIE KONKURSU O STYPENDIUM MINISTRA DLA WYBITNYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW I ZMIANA ZASAD OCENY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Nagradzanie słabych "punktowiczów"

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana zasad oceny przez powrót do oceny całego dorobku, a nie 5 publikacji, w sposób jakościowy, a nie bibliometryczny. Konieczne jest uwzględnienie współpracy międzynarodowej (doktorat w systemie cotutelle/joint-degree, udział w zagranicznych projektach badawczych, inne formy współpracy z zagranicznymi instytucjami naukowymi (i ewentualnie instytucjami kultury)). Włączenie do oceny wartościowych publikacji zagranicznych opublikowanych w czasopiśmie indeksowanych w bazach innych niż Scopus (bazy istotne dla regionów, pól badawczych, języków publikacji) i nieznajdujących się na polskiej liście czasopism, co usunie dyskryminację badaczy zajmujących się tematyką zagraniczną, zwłaszcza będącymi jedynymi lub nielicznymi badaczami tematu w Polsce). Uwzględnienie zagranicznych staży badawczych krótszych niż 3 miesiące. Dowartościowanie monografii (absurdu punktowania wyżej niektórych artykułów niż obszernych monografii). Dowartościowanie kierowania projektem badawczym i udziału w międzynarodowych projektach. Uwzględnienie wykładów gościnnych (na zaproszenie). Tegoroczny nabór powinien zostać ogłoszony na nowo po zmienionych zasadach.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Głosy na temat degradacji stypendiów do roli wyróżnienia słabych i miernych kolekcjonerów punktów słyszane są coraz częściej. Przeprowadzenie tegorocznego konkursu na aktualnych zasadach, ogłoszonego jeszcze przez poprzedniego ministra, podniesie skalę słabych laureatów, odbierając szansę osobom o istotnych osiągnięciach (monografie, współpraca międzynarodowa etc).

PRZEDŁUŻENIE TERMINU ZŁOŻENIA ROZPRAW W SZKOŁACH DOKTORSKICH Z UWAGI NA PANDEMIĘ (NIEZALEŻNIE OD USTAWOWYCH 2 LAT))

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Całkowite zignorowanie opóźnień wywołanych pandemią wśród doktorantów szkół doktorskich i ich dyskryminacja wobec doktorantów starego trybu, którzy otrzymali kilka kolejnych przedłużeń (mimo że część z nich doktoraty powinna była skończyć przed wybuchem pandemii)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie dodatkowego, co najmniej rocznego przedłużenia terminu złożenia rozpraw dla doktorantów szkół doktorskich, których projekty zostały zastopowane/opóźnione przez pandemię (zwłaszcza rocznik rozpoczynający w 2019, który nie wiedział, że przyjdzie mu

przewodzą badania w nowych warunkach, w przeciwieństwie do kolejnego rocznika). Ustawowe 2 przedłużenia przysługują np. z uwagi na wypadki, choroby doktorantów, konieczność opieki nad chorym członkiem rodziny czy na badania wymagające większej ilości czasu. W tej sytuacji doktorant, który np. miał problemy zdrowotne, ma duży projekt, a do tego jego badania zostały wstrzymane przez pandemię, może skorzystać tylko z przedłużeń wprowadzonych do ustawy, gdy nikt nie wiedział o pandemii, a więc uwzględnia się tylko część okoliczności wpływających na opóźnienia. Podczas gdy doktoranci starego trybu otrzymali 4 przedłużenia z uwagi na pandemię, doktorantom nowego trybu nie zaoferowano żadnego dodatkowego przedłużenia i zakłada się, że mają okroić swoje projekty, złożyć byle jakie doktoraty, byle były złożone w terminie, przy czym nie bierze się pod uwagę negatywnego wpływu obrony słabego doktoratu na przyszłą karierę, zwłaszcza zagranicą, gdzie standardy uprawiania nauki są wyższe. Część władz szkół doktorskich wprost neguje negatywne skutki pandemii lub uznaje, że doktoranci muszą się dopasować do sytuacji. Dodatkowe przedłużenie powinno być niezależne od 2 przedłużeń ustawowych i przyznane na poziomie państwowym, tak, by wyeliminować uznaniowość w decyzjach poszczególnych szkół doktorskich.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszam problem w imieniu własnym i pozostałych sygnatariuszy pisma do ministerstwa w tej sprawie z wiosny 2020 r., na które nie otrzymaliśmy odpowiedzi.

ZARZUCENIE ENDOGAMII I WPROWADZENIE KONKURENCJI W ZATRUDNIANIU NA UCZELNIACH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Uniwersytety zatrudniają swoich własnych absolwentów studiów doktoranckich na pozycjach profesorskich, co prowadzi do pielęgnowania feudalnych relacji, braku konkurencji, braku weryfikacji jakości studiów doktoranckich i braku innowacyjności intelektualnej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Istniejące badania wskazują jednoznacznie, że endogamia w akademii powiązana jest z gorszą jakością nauki i wieloma innymi sytuacjami patologicznymi. Endogamia jest praktykowana szeroko na świecie, ale niektóre systemy szkolnictwa wyższego mają znacznie mniejszy jej wskaźnik. W Stanach Zjednoczonych jest to ugruntowane zwyczajowo, że uniwersytety (z pewnymi wyjątkami) nie zatrudniają własnych absolwentów studiów doktoranckich, dopóki nie uzyskają tzw. tenure na innym uniwersytecie (czyli stałej posady, powiązanej z pozycją associate professor lub wyższą). W innych krajach takich jak Hiszpania jest to uregulowane, gdzie np. uczelnia taka jak Uniwersytet Pompeu Fabra nie może zatrudnić swoich absolwentów przez 2 lata po uzyskaniu doktoratu (<https://www.upf.edu/web/regulations-in-english/titol-6-personal-academic-articles-92-al-124->).

System taki ma dwie podstawowe zalety. Po pierwsze, wprowadza otwartą konkurencję w zatrudnianiu na pozycje profesorskie (adiunkta i wyższe), co umożliwi zatrudnianie "najlepszych", a nie po prostu "swoich". W Polsce notorycznie postępowania rekrutacyjne na uczelniach przyciągają jednego kandydata. Są zatem fikcją. Po drugie, wprowadza to rynkowy system weryfikacji jakości kształcenia doktorantów. Obecnie nie da się jednoznacznie ocenić, jak uczelnie kształcą doktorantów, jeżeli i tak ich same zatrudniają. Jest wiele innych powodów, dla których zniesienie endogamii jest kluczowe dla prawidłowego rozwoju nauki w Polsce.

Jak wprowadzić to w życie? Niewątpliwie, zmiana taka spotkałaby się z wielką krytyką i niezadowolaniem środowiska naukowego w Polsce. Uczelnie jednocześnie potrzebowałyby czasu by poprawić kształcenie własnych doktorantów i żeby przygotować się do zatrudniania na otwartym, być może międzynarodowym rynku akademickim. Istotnym czynnikiem są oczywiście pieniądze, ale moim zdaniem to nie jest wcale czynnik najważniejszy. Wymagałoby to szerszej zmiany mentalnej, która wymagałaby również dostosowania tak przeróżnych kwestii jak harmonogramy konkursów, poszerzenie kryteriów w konkursach pozwalających na przyciągnięcie szerszej gamy kandydatów, czy zmiana języka w konkursach z suchego i formalnego na taki, który w atrakcyjny sposób przedstawia dany uniwersytet czy miasto jako dobre miejsce do życia i rozwoju kariery akademickiej. Istotne byłoby również większe otwarcie się na obcokrajowców, głównie (ale nie tylko) poprzez zniesienia wymogu znajomości języka polskiego (lub systemu pośredniego praktykowanego w krajach takich jak Szwecja, Hiszpania czy Holandia, który wymaga osiągnięcia odpowiedniego stopnia znajomości języka polskiego na przykład w okresie dwóch czy trzech lat od rozpoczęcia pracy).

Jako że nie wierzę w samoregulację tej kwestii przez żaden uniwersytet w Polsce, wymagałoby to prawdopodobnie działań ministerstwa. Warte rozważenia są dwa sposoby: odgórny nakaz/zakaz zatrudniania własnych absolwentów, np. przez dwa lata po uzyskaniu doktoratu lub dobrowolny program połączony z szeregiem zachęt finansowych, by wesprzeć uczelnie zatrudniające na rynku akademickim. System dobrowolny byłby moim zdaniem lepszym rozwiązaniem, ale wymaga zaangażowania wystarczających środków by zachęcić największe i najlepsze uczelnie.

Możliwe jest, że jednym z argumentów krytyków takiej zmiany byłoby to, że ich uniwersytet jest jedynym, który kształci doktorantów w jakiejś wąskiej specjalizacji. O ile, moim skromnym zdaniem, to więcej mówi o zapotrzebowaniu na tak wąską specjalizację niż o czymkolwiek innym, można wyobrazić sobie system kompromisowy. Na przykład, że na przestrzeni 5 lat, minimum 80% zatrudnionych na stałych posadach na uniwersytecie powinno posiadać doktorat z innej uczelni lub minimum dwa lata pracy po doktoracie na innej uczelni. Wymusiłoby to też pewną wewnętrzną konkurencję, gdzie różne wydziały czy inne jednostki organizacyjne musiałyby konkurować ze sobą o przydział "pozwolenia" na zatrudnienie z chowu wsobnego.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Szerszy opis problemu endogamii:

https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137461254_2

ZMNIJSZENIE OBCIĄŻENIA DYDAKTYCZNEGO NA UCZELNIACH BADAWCZYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pracownicy nauki mają zbyt duże obciążenie dydaktyczne by uprawiać naukę

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Problem zbyt dużego obciążenia dydaktycznego na uczelniach badawczych jest oczywisty. Mam prostą propozycję, która może w pewnym stopniu pomóc mu zaradzić. Gdy porówna się programy studiów pierwszego stopnia na uczelniach badawczych w Polsce i w Stanach Zjednoczonych, jedno rzuca się w oczy: studenci w Polsce są przeładowani liczbą godzin, które spędzają na wykładach czy ćwiczeniach. Te same godziny są godzinami, które naukowcy nie poświęcają nauce. W Stanach Zjednoczonych na uczelniach badawczych przykłada się olbrzymią wagę do pracy indywidualnej i grupowej studentów poza godzinami dydaktycznymi. To nic nadzwyczajnego, że na każdą godzinę kontaktową, student spędza dodatkowe trzy, cztery albo i więcej godzin na pracy indywidualnej i grupowej.

Jako że programy studiów są zdefiniowane wg. wymaganej liczby punktów ECTS, zmianę taką można wprowadzić poprzez reformę indywidualnych przedmiotów na uniwersytetach, wprowadzając (gdzie zasadne i możliwe) więcej pracy indywidualnej i grupowej, co podwyższyłoby liczbę punktów ECTS w ramach danego przedmiotu. Oznaczałoby to, że do ukończenia studiów, student potrzebowałby mniejszej liczby przedmiotów. Taka zmiana pozwoliłaby albo zmniejszyć liczbę studentów na każdy przedmiot, albo zmniejszeniu liczby przedmiotów/godzin dydaktycznych prowadzonych przez pracowników naukowych. Zmiana taka może zatem równocześnie wspomóc jakoś dydaktyki jak i nauki.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WSPARCIE FINANSOWE NA UKOŃCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ (ZWŁASZCZA DLA OSÓB, KTÓRYCH PROJEKTY DOKTORSKIE ZOSTAŁY NA DŁUGO WSTRZYMANE/OPÓŹNIONE PRZED PANDEMIEJĄ)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nieukończenie doktoratów z uwagi na opóźnienia o pandemii i brak wsparcia finansowego na przedłużeniu

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozwiązanie głodowej sytuacji rocznika doktorantów, który rozpoczął kształcenie w 2019 (i ewentualnie 2020 r.) i który w większości z uwagi na pandemię jest już na przedłużeniu, a więc został pozbawiony środków do życia w postaci stypendium. Sytuacja rocznika rozpoczynającego w 2019 r. jest szczególnie tragiczna i grozi nieukończeniem wielu rozpraw z uwagi na konieczność rozpoczęcia pracy poza nauką, by zapewnić sobie środki na przeżycie. Rocznik ten rozpoczął kształcenie w szkołach doktorskich, gdy były one

całkowicie nowym tworem, co przełożyło się na ogólny chaos, ale też – na wielu uczelniach – brak możliwości pozyskania finansowania badań przez pierwsze miesiące z uwagi na to, że dopiero tworzone były odpowiednie programy (dla przykładu na UJ pierwsze konkursy w ramach Inicjatywy Doskonałości ruszyły dopiero wiosną 2022 r., a więc po 2,5 roku od rozpoczęcia kształcenia w przypadku edycji z 2019 r.). W wielu przypadkach administracja i władze uczelni nie wiedziały, jak traktować doktorantów szkół doktorskich, tzn. czy podlegają oni pod wydziały, co np. na części wydziałów na UJ spowodowało brak możliwości skorzystania z dotacji celowych, które doktoranci starego trybu mogli wykorzystać na finansowanie kwerend, konferencji itd. Na to nałożył się wybuch pandemii, który w wielu przypadkach wstrzymał realizację projektów doktorskich na wiele miesięcy lub co najmniej znacznie ją utrudnił (konieczność pracy nad innymi zadaniami badawczymi niż zaplanowane na ten moment). Nie odbywały się też konferencje na żywo, a te online nie dawały ekwiwalentnej możliwości nawiązywania kontaktów naukowych. W związku z tym projekty doktorskie rocznika rozpoczynającego w 2019 r. w tym momencie – choć formalnie są oni już na 1. przedłużeniu – dopiero się rozkręcają, gdyż wiele na poważnie rozpoczęło się dopiero pod koniec 2. lub na początek 3. roku. Jako że stypendia doktoranckie skończyły się we wrześniu 2023 r., a uczelnie nie wydzieliły środków na wsparcie tej grupy, większość doktorantów tego rocznika musiało zacząć pracę, która przy obecnych kosztach życia musi być w większości pracą na pełen etat poza środowiskiem naukowym. Utrudnia to znacznie realizację badań, zwłaszcza w przypadkach projektów wymagających wizyt w laboratoriach, archiwach, bibliotekach czynnych w określonych godzinach, czy też wyjazdów. Ponadto nie ma się co łudzić, że przy 40h pracy tygodniowo postęp nad doktoratami będzie odpowiedni, by ukończyć rozprawy w rok czy dwa, na co pozwalają przedłużenia. Wielu doktorantów już zrezygnowało z kończenia rozpraw, a w przypadku braku wsparcia finansowego ze strony państwa (wiele uczelni unika tego tematu) wskaźnik ukończenia rozprawy będzie jeszcze niższy.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Konieczne jest wypracowanie rozwiązań na poziomie ogólnopolskim, gdyż w innym przypadku będzie jak z wysokością stypendium – wybrane uczelnie może udzielić wsparcia, a reszta nie, co doprowadzi do nierównych szans na ukończenie rozpraw. Nasze doświadczenia próby rozmów z władzami na UJ wskazują na to, że uczelnie dążą do zignorowania problemu i skłaniania doktorantów do składania doktoratów na szybko, choćby znacznie okrojonych.

ZWOLNIENIE BADAŃ NAUKOWYCH Z ZAKRESU OBJĘTEGO PRAWEM O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

prawo zamówień publicznych paraliżuje działania naukowe

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

wyjęcie badań naukowych z zakresu działania prawa o zamówieniach publicznych

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

NIESKRĘPOWANY, STABILNY ROZWÓJ NAUKI, INSTYTUCJI NAUKOWYCH I NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Polska Akademia Nauk, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Spójność tematyki badań, stabilność pracy i rozwoju oraz niezależność instytucji naukowych i naukowców.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Znaczny wzrost dotacji instytucjonalnych na badania naukowe, zapewniający pełne pokrycie niezbędnych kosztów.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PODNIESIENIE JAKOŚCI ZARZĄDZANIA UCZELNI NIEPUBLICZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Na uczelniach niepublicznych często we władzach dziekańskich są powoływane osoby niekompetentne

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustawowe zobowiązanie uczelni niepublicznych do obsadzania ludzi kompetentnych na stanowiskach kierowniczych – większą kontrola nad jakością tych uczelni w Polsce

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

PROMOCJA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Promocja – decentralizacja

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy zdecentralizować promocje wydziałów i pozwolić ją prowadzić ludziom na wydziałach.

Oni najlepiej wiedzą co i gdzie należy promować .

Niestety nie ma promocji bez nakładów. Nie można zostawiać wydziałów bez wsparcia finansowego na tej płaszczyźnie.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

EWALUACJA PLACÓWEK PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Konieczna jest rzetelna ewaluacja placówek PAN, która powinna skutkować zamknięciem tych najmniej produktywnych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Żeby PAN mógł iść z naukowym duchem czasu musimy otworzyć nowoczesne instytuty co z kolei wymagać będzie zamknięcia/przekształcenia szeregu innych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

USTAWOWE WPROWADZENIE MOŻLIWOŚCI URLOPÓW DLA DOKTORANTÓW SZKÓŁ DOKTORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nieuznawanie zwolnień lekarskich, konieczności opieki nad chorym członkiem rodziny i innych uzasadnionych przesłanek do urlopu

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie ustawowej możliwości skorzystania z urlopów wstrzymujących bieg terminów ustawowych w innych sytuacjach niż ciąża. Najważniejszą sprawą jest uregulowanie uznawania L-4 jako urlopu zdrowotnego, który wstrzymuje bieg terminów ustawowych (a więc złożenia dokumentów i, co najważniejsze, rozprawy). Okres zwolnień powinien być sumowany i włącznie przedłużać termin na złożenie rozprawy tak, by nie dyskryminować osób z problemami zdrowotnymi i zmniejszyć skalę problemu, jaką jest odchodzenie ze szkół doktorskich z uwagi na problemy zdrowotne. Inną kluczową kwestią jest ustawowe wprowadzenie urlopu z uwagi na konieczność opieki nad chorym członkiem rodziny. Należy także rozważyć inne przesłanki uzasadniające urlop, jak np. konieczność realizacji (a zwłaszcza ukończenia) zadań do rozliczenia grantów czy staże badawcze (na wzór regulaminu szkół doktorskich na UW). Rozwiązanie to powinno zostać wprowadzone ustawowo, gdyż obecnie każda jednostka ma wolną rękę w tej sprawie, a w efekcie na niektórych uczelniach są tego typu urlopy, a na niektórych nie uznaje się nawet zwolnień lekarskich i zmusza doktoranta do realizacji projektu i kształcenia zgodnie z planem nawet w przypadku ciężkich chorób czy wypadków. Katalog uzasadnionych przesłanek do wnioskowania o urlop powinien być odpowiednio szeroki, by uwzględnić zarówno okoliczności naukowe (by realizacja doktoratu nie blokowała innych aktywności naukowych młodego badacza, np. realizacji czy udziału w grantach), jak i losowe (choroby, wypadki itd.).

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Aktualnie wprowadzona możliwość wstrzymania kształcenia jedynie w wyniku ciąży jest wyrazem skrajnie prawicowego przekonania poprzednich władz i agresywnej polityki proprokreacyjnej. Premiuje ona osoby, które z własnej woli decydują się na wstrzymanie kształcenia, jednocześnie dyskryminując te, którym sytuacji losowe czasowo je uniemożliwiły. Warto dodać, że brak uregulowania tej sprawy na poziomie ogólnokrajowym wpływa negatywnie na wprowadzanie możliwości urlopów w regulaminach niektórych szkół doktorskich (np. na UJ mimo zgłoszeń ze strony doktorantów urlopów nadal nie ma, gdyż prawnicy obawiali się, że ich wprowadzenie do regulaminów szkół będzie sprzeczne z ustawą). Warto też dodać, że brak urlopów jest sprzeczny nie tylko z rozwiązaniami dla doktorantów starego trybu, a nawet studentów, ale też z rozwiązaniami w innych krajach. Z własnego doświadczenia podam przykład, że na mojej drugiej uczelni, poza Polska (w ramach umowy cotutelle) zarówno badacze, jak i administracja nie mogły mi uwierzyć, że w Polsce nie mogę skorzystać nawet z urlopu ze względów zdrowotnych, a moje zwolnienia respektowane w tym kraju są nieuznawane w Polsce.

OGŁASZANIE KONKURSÓW NA NOWE, SAMODZIELNE PRACOWNIE/ZAKŁADY NA UNIwersytetach I Instytutach PAN.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pomysł dawałby szansę wybitnym naukowcom, np. powracającym zza granicy, na otworzenie własnej pracowni i stworzenia swojej grupy badawczej. Dzisiaj w przeważającej większości, struktura Uniwersytetów i Instytutów PAN jest skostniała – objęcie kierownictwa dokonuje się po śmierci lub przejścia na emeryturę szefa. Brak jest otwartych konkursów co nie zachęca ani polskich wybitnych naukowców do powrotu do Polski, ani międzynarodowych naukowców do wybrania Polski jako miejsca pracy naukowej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Odgórnie działanie pozwalające/zachęcające/obligujące rektorów/dyrektorów do tworzenia w podległych strukturach nowych grup badawczych (na np. 5-letni okres, po którym następuje ewaluacja działalności takiej grupy).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

SZERSZE GRONO KANDYDATÓW DO STYPENDIUM DLA WYBITNYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie młodzi naukowcy zatrudnieni na umowę zlecenie, umowę o dzieło, na stanowiskach technicznych i administracyjnych nie mogą wnioskować o Stypendium dla Wybitnych Młodych Naukowców.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uważam, że należy poszerzyć status "młodego naukowca" o osoby, które uzyskały stopień doktora w ciągu ostatnich 7 lat, ale nie znalazły zatrudnienia na stanowisku nauczyciela akademickiego i zamiast tego są zatrudnione na umowę zlecenie, umowę o dzieło, jako pracownicy techniczni oraz administracyjni. Bardzo często takie osoby mają bogaty dorobek naukowy i aktywnie publikują, ale nie każda jednostka jest chętna do zatrudniania nowych adiunktów i asystentów w danym momencie. Takie osoby powinny mieć możliwość aplikowania o Stypendium dla Wybitnych Młodych Naukowców i powinny być oceniane na podstawie swojego dorobku naukowego, a nie pomijane z przyczyn od nich niezależnych. Co więcej, ze względu na niższe wynagrodzenie, takie osoby tym bardziej skorzystałyby ze Stypendium dla Wybitnych Młodych Naukowców, które dodatkowo zachęciłoby je do "pozostania w nauce" w najtrudniejszym czasie, krótko po obronie doktoratu.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

MA BYĆ NORMALNIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Punktacja czasopism

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

powiązać punktacje czasopism z wskaźnikami z bazy SCOPUS

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

LIKwidACJA PODZIAŁU NA UCZELNIE BADAWCZE I INNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Pracownicy badawczo-dydaktyczni mniejszych uczelni nie mają szans na zdobycie grantów w ramach „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”, które są przewidziane wyłącznie dla pracowników uczelni badawczych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Likwidacja podziału na uczelni badawcze i "pozostałe". Moi koledzy z uczelni badawczych mogą ubiegać się o granty z IDUB, podczas gdy ja, prowadząc swoje badania, nie mam szans na taki grant, ponieważ uczelnia, w której pracuję, nie jest uczelnią badawczą. Np. kolega otrzymał 40.000 zł na badania, a ja nie mogę liczyć nawet na konferencję zagraniczną, bo nie ma na to wystarczających środków.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

WSPARCIE TWORZENIA KAPITAŁU ŻELAZNEGO PRZEZ UCZELNIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uczelnie publiczne uzależnione są w zbyt wielkim stopniu od środków budżetowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Kapitał żelazny to rozwiązanie niezwykle powszechne w Stanach Zjednoczonych, gdzie stanowi on element niezależności finansowej uniwersytetów, również tych publicznych, od polityki. Pozwala na mobilizację środków prywatnych w celu wsparcia różnych elementów nauki czy szkolnictwa wyższego. W uproszczeniu, kapitał taki jest inwestowany i odsetki z tych inwestycji, bez naruszania kapitału, używane są do finansowania określonych zadań. Zadaniem takimi mogą być przeróżne kwestie, począwszy od stypendiów, poprzez finansowanie konkretnych jednostek w ramach uczelni czy mini-grantów na badania, po finansowanie konkretnych pozycji profesorskich.

W Polsce jest to rozwiązanie stosowane na niezwykle małą skalę, praktycznie nieistniejące. Uczelnie nie starają się przyciągać środków od swoich absolwentów czy też z szerokiego otoczenia biznesowego, pomimo ich wiecznego niedofinansowania. To też sprawia, że uczelnie oderwane są od oczekiwań tych interesariuszy. W Stanach Zjednoczonych uczelnie dbają o swoich studentów a następnie absolwentów również dlatego, że mają w tym interes finansowy---chcą przyciągać darowizny.

Jest wiele przyczyn, dlaczego taki system nie istnieje obecnie w Polsce. Oprócz oczywistej mniejszej zamożności społeczeństwa, chyba jednak najważniejszym czynnikiem jest brak odpowiedniej kultury, tak i samego społeczeństwa jak i wśród zarządzających uniwersytetami (ile uczelni aktywnie zabiega o 1.5% podatku, które podatnicy mogą przekazać na rzecz OPP?). Uważam jednak, że nie ma w Polsce lepszych instytucji niż właśnie uniwersytety do wpływania na wytworzenie odpowiedniej kultury filantropii na rzecz nauki i szkolnictwa wyższego.

Pomimo, że większość istotnych zmian musiałaby wyjść od samych uniwersytetów, uważam, że jest też miejsce na odpowiednią politykę rządową która wsparłaby odpowiednie zmiany. Wsparcie takie byłoby istotne w dwóch kwestiach.

Po pierwsze, wypracowanie odpowiednich ram i pewnego modelu istnienia i funkcjonowania funduszy żelaznych, który mógłby być stosunkowo łatwo przyjęty przez również te mniejsze i mniej zamożne uniwersytety. Mogłoby to być też połączone z dialogiem z instytucjami finansowymi, które, przynajmniej na początku, musiałyby wziąć na siebie zarządzanie takimi funduszami.

Po drugie, wprowadzenie odpowiednich zachęt finansowych, może nawet dźwigni finansowej, która pozwoliłaby skokowo przyciągnąć więcej środków prywatnych do sektora nauki. Mogłoby to wyglądać na dwa różne sposoby: 1) jako tzw. "seed capital", czyli wpłata pierwszych, powiedzmy, 5 mln zł z budżetu ministerstwa dla uczelni, które utworzą odpowiedni fundusz wraz z przyjęciem planu przyciągania środków prywatnych; 2) jako tzw. "gift matching", czyli zobowiązanie do, np. wpłaty jednego złotego na taki fundusz na każdą złotówkę uzyskaną od darczyńców. Można to oczywiście lepiej dopasować tak i do

dostępnych środków, jak i do stworzenia odpowiednich zachęt. Np. wprowadzić limit do, powiedzmy, 50 mln zł albo zwiększyć dotację do 2 zł na każdy 1 zł dla pierwszych 10 mln zł. Wprowadzenie drugiej części tego pomysłu wymaga oczywiście środków finansowych, ale byłoby to mocno rozłożone w czasie. Do tego, trochę na zasadzie dźwigni finansowej, pozwoliłoby zwielokrotnić środki na naukę. Długoterminowo, wprowadziłoby też, miejmy nadzieję, większą chęć współpracy uczelni z otoczeniem biznesowym i większą troskę o losy własnych absolwentów.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

PROGRAM FINANSOWY DLA NAUKOWCÓW NIEPRACUJĄCYCH ANI NA UCZELNI, ANI W INSTYTUCJACH NAUKOWO-BADAWCZYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzić program finansowy dla naukowców niepracujących ani na uczelni, ani w instytucjach naukowo-badawczych, a prowadzących badania naukowo-badawcze.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wykorzystać potencjał i zaangażowanie ludzi mających stopnie i tytuły naukowe (mających dorobek naukowy, a pracujących poza sektorem nauki i szkolnictwa wyższego), a które nie są obecnie wykorzystywane na rzecz wzrostu innowacyjności danego regionu i kraju. Obecnie programy NCN, NCBiR, MNiSW i innych są tylko przeznaczone dla pracowników instytucji szkolnictwa wyższego, instytutów naukowych i badawczych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

WPROWADZENIE SPRAWOZDANIA COROCZNEGO I KONTROLI EFEKTÓW PRACY INSTYTUTÓW BADAWCZYCH I NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie sprawozdania corocznego i kontroli efektów pracy instytutów badawczych i naukowych, gdyż tylko niewielka część jednostek może poszczycić się efektami, a wiele z nich nie spełnia podstawowych warunków prowadzenia działalności naukowo-badawczej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy skończyć z powoływaniem ich "do życia" pod wpływem impulsu politycznego, a nie merytorycznego lub logicznego (w światowej literaturze jest bardzo wiele badań wskazujących, że inicjowanie takich podmiotów pod wpływem politycznym nie przynosi korzyści ekonomicznych w zakresie innowacyjności, co najwyżej do marnotrawstwa zasobów, które można było spożytkować bardziej efektywnie)

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Brzezicki, Ł. (2022). Działalność publicznych instytutów badawczych w Polsce. *Nauki Ekonomiczne*, 36, 35–83. [https://doi.org/10.19251/ne/2022.36\(2\)](https://doi.org/10.19251/ne/2022.36(2)).

WPROWADZIĆ SPRAWOZDANIE COROCZNE I KONTROLĘ EFEKTÓW DZIAŁALNOŚCI PARKÓW NAUKOWYCH, NAUKOWO-BADAWCZYCH I BADAWCZYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzić sprawozdanie coroczne i kontrolę efektów działalności parków naukowych, naukowo-badawczych i badawczych, gdyż jednostki te nie gromadzą niezbędnych informacji o skuteczności swojej działalności, a przez to nie wiadomo czy środki publiczne są wydawane racjonalnie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W światowej literaturze jest bardzo wiele badań wskazujących, że inicjowanie takich podmiotów pod wpływem politycznym nie przynosi korzyści ekonomicznych w zakresie innowacyjności, co najwyżej do marnotrawstwa zasobów, które można było spożytkować bardziej efektywnie.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Brzezicki, Ł. (2023). Działalność parków naukowo-technologicznych w Polsce. *Nauki Ekonomiczne*, w druku.

WYKORZYSTAĆ INSTYTUTY NAUKOWE I BADAWCZE ZAJMUJĄCE SIĘ DZIAŁALNOŚCIĄ FILOLOGICZNĄ W ZAKRESIE JĘZYKA ANGIELSKIEGO DO DARMOWEGO TŁUMACZENIA PRAC NAUKOWYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Otwarty dostęp w nauce, Polska Akademia Nauk, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problem zgłaszania artykułów naukowych, poza kwestiami finansowymi jest tłumaczenie publikacji na profesjonalny język angielski

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wykorzystać instytuty naukowe i badawcze zajmujące się działalnością filologiczną w zakresie języka angielskiego do darmowego tłumaczenia prac naukowych naukowców, aby mogli je zgłaszać do zagranicznych czasopism i w ten sposób zwiększyć rozpoznawalność polskiej nauki w obiegu światowym, a po drugie promocji polskich naukowców na arenie międzynarodowej, a także przedstawianie wyników badań dla znacznie większego grona naukowców posługujących się językiem angielskim.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZMIANA MODELU KARIERY I SPOSOBU ZATRUDNIANIA W SEKTORZE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zmiana modelu kariery i sposobu zatrudniania w sektorze szkolnictwa wyższego. Zatrudnienie na początku kariery naukowej nowych pracowników w grupie pracowników dydaktycznych, a jeśli się wykażą tylko wówczas w grupie dydaktyczno-badawczych (to powinno być wyróżnienie a nie być przyznawane z automatu), jak również zmiana struktury zatrudnienia już pracujących na uczelniach z przerostu grupy dydaktyczno-badawczych na dydaktycznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nie możemy dłużej udawać, że każdy pracownik pracujący na uczelni jest naukowcem, bo wówczas mamy takie efekty jakie mamy tzn. mizerne. Jedynie w przypadku, gdy pracownik dydaktyczno-badawczy się nie przykłada do pracy naukowej w długim czasie, to albo koledzy ręką za niego, że jest produktywny naukowo, a bardzo rzadko jest przesuwany do grupy pracowników dydaktycznych bo to zmniejsza finansowanie dla uczelni (bo jak można "degradować" kolegę - to jest patologia, ocena za efekty pracy, a nie za znajomości i układy)

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

NOWE KONKURSY NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zwiększenie zakresu dostępności konkursów dla doświadczonych naukowców

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie nowych rodzajów konkursów NCN dla naukowców z dłuższym stażem (powyżej 10 lat od doktoratu); obecnie dostępne są w zasadzie tylko konkursy OPUS, albo takie w których beneficjentami są osoby o bardzo silnej pozycji akademickiej, a brakuje możliwości rozwoju np. dla naukowczyń, które urodziły dziecko przed doktoratem, ale obowiązki rodzinne utrudniały im szybki rozwój kariery. Konieczne jest istotne zwiększenie finansowania konkursów NCN.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

USPRAWNIENIE PRACY NAUKOWCÓW, PROSTY POMYSŁ NA PODWYŻKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Polepszenie warunków pracy naukowców

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Umożliwienie pracy na dwóch etatach (bez zgody rektora) profesorom i doktorom habilitowanym przy zmniejszeniu ich pensum do 90 godzin. Przez to nie będą musieli

dorabiać, biorąc nadgodziny, a skupią się na pracy z młodszymi pracownikami naukowymi, wspierając ich. Ponieważ, jeśli będą pracować na dwóch uczelniach, będą musieli wypełniać sloty swoimi publikacjami na każdej uczelni osobno (ta sama publikacja nie może się liczyć podwójnie). W ten sposób będą zarabiać więcej i pracować efektywniej bez praktycznie żadnego wzrostu nakładów na szkolnictwo wyższe. Nie będą też szukać tzw. fuch poza uczelnią, bo podwójna pensja będzie zadowalająca.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

UWIARYGODNIENIE HABILITACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wycofanie się z cyklu habilitacyjnego na jeden temat.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Habilitacja musi być nadawana transparentnie. W każdej dyscyplinie należy określić minima punktowe (Min. Nauki, IF lub inne) oraz cytowań, jakie musi spełnić habilitant, aby dostać habilitację. Zamiast tego należy wycofać się z recenzji (często nieobiektywnych). Zmiana ta sprawi, że naukowcy będą mogli pracować nad aktualnymi, zmieniającymi się tematami, nie ugrzęzną w jednym temacie (do tzw. cyklu habilitacyjnego), nie będą też kierowali się w wyborze tematu habilitacją, tylko tym, co naprawdę ważne i ciekawe. Habilitacja z czasem "przyjdzie im sama", o ile spełnią kryteria. Kryteria te muszą być wcześniej znane i możliwe do osiągnięcia. Oczywiście jedni osiągną je szybciej, inni wolniej. Ale też habilitacja jest sitem, przez które nikt nie będzie obawiał się przejść, o ile spełni kryteria.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

WPROWADZENIE SYSTEMOWEJ MOŻLIWOŚCI ZGŁASZANIA CZASOPISM DO ROZWAŻENIA NA LIŚCIE MINISTERIALNEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak wielu istotnych czasopism na liście ministerialnej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Poza odideologizowaniem polskiej listy czasopism należy wprowadzić mechanizm systemowego zgłaszania przez każdego badacza lub grupę badaczy tytułów do rozważenia w trakcie aktualizacji listy. Oczywistym jest, że jakkolwiek dobrze dobrana lista ekspertów nie jest w stanie stworzyć jednej listy, która uwzględni wszystkie dyscypliny, ale też obszary badań. Aktualna lista jest skupiona – poza polskimi tytułami – na jednej jedynej prywatnej bazie danych, jaką jest Scopus. Ignoruje to fakt, że dla wielu pól badawczych, zwłaszcza tych, w których wiodącym językiem nie jest angielski, a inne ważne języki jak francuski czy hiszpański, Scopus nie jest żadnym punktem odniesienia, gdyż istnieje szereg ważniejszych dla danego obszaru i języka baz, które stosowane są w trakcie tworzenia systemów ewaluacji w innych krajach. Aktualna lista dyskryminuje działających w naszym

kraju badaczy zajmujących się tematami w Polsce mało znanymi, jak np. w humanistyce historia, literatura czy kultura bardziej odległych krajów (nawet europejskich!). Dla przykładu jestem jedną z trzech w Polsce badaczy danego obszaru (wciąż europejskiego, ale z przyczyn losowych mało znanego w Polsce, mimo że w skali międzynarodowej badania nad nim są od dekad bardzo popularne) w danej epoce, przez co opracowywane przeze mnie publikacje, np. na zaproszenie do numerów tematycznych z gronem najważniejszych ekspertów na świecie, są całkowicie pomijane w ewaluacji, gdyż czasopisma te nie znajdują się na polskiej liście (jak mają się znajdować, skoro w Polsce nikt poza naszą trójką nie jest w stanie stwierdzić, że są to wiodące czasopisma dla pola badawczego?). Problem ten dotyczy także wielu badaczy tematów bardziej popularnych w naszym kraju, ale w których wiodącym językiem publikacji nie jest angielski lub polski. Sytuacja ta pogłębia zaściankowość i izolację polskiej nauki (zwłaszcza w humanistyce), gdyż wielu badaczy znajdujących się w tej sytuacji ze względów praktycznych decyduje się na publikacje w polskich tytułach znajdujących się na liście, które są kompletnie nieznane poza Polską. W niektórych przypadkach dodatkowo jednostki badawcze wywołują presję, by nie pisać do uznanych czasopism zagranicznych spoza polskiej listy (lub bardzo nisko punktowanych), a zamiast tego publikować w no-name'owych czasopismach lokalnych znanych i sprawdzonych jedynie przez polskich badaczy. Bez wprowadzenia systemowej możliwości zgłaszania konkretnych tytułów do rozważenia w trakcie aktualizacji listy pozostanie ona fantomem z gatunku science-fiction (nomen omen), który premiuje polskich badaczy zajmujących się wciąż tym samym, a często również wciąż tymi samymi od lat lub wieków metodami, a dyskryminuje badaczy, którzy mają realną pozycję w skali międzynarodowej i próbują wprowadzać do polskiej nauki tematy i pola badawcze dotąd niebadane. Możliwość zgłoszeń tytułów do rozważenia (wraz z argumentacją, tak ilościową - np. podanie baz, w których indeksowane jest czasopismo, jak i jakościową - np. piszący do nich autorzy i ich pozycja na podstawie realnie odzwierciedlających ją czynników, jak np. pozycja na top X na Academia.edu, a nie tylko całkowicie fikcyjnie liczby cytowań z Google Scholar) powinna zostać wprowadzona jak najszybciej, tak by nowoopracowywana w 2024 r. lista zaczęła odzwierciedlać realną pozycję pisma w środowisku naukowym w skali międzynarodowej. Możliwość zgłoszenia czasopismach powinna mieć nawet jedna osoba z polskiego środowiska naukowego lub grupa badaczy.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Problem dotyczy także listy wydawnictw, która poza wydawcami polskimi i anglosaskim nie uwzględnia prawie żadnych innych, co przyczynia się do równie zaściankowych i nieetycznych praktyk finansowania z pieniędzy polskiego podatnika tworzonych przez Polaków serii o tytułach typu "Warsaw Studies in..." w jedynych "uznawanych" wydawnictwach z I poziomu typu Brill, Routledge czy Palgrave, do których to serii nie pisze nikt poza Polakami lub wybranymi znajomymi z krajów sąsiadujących. Jeszcze bardziej nieetyczną praktyką, do której doprowadziła lista wydawnictw w obecnym kształcie, jest tworzenie przez polskie jednostki umów o koedycji z wydawnictwami zagranicznymi z I poziomu, by stworzyć fikcję, że książka została wydana zagranicą, podczas gdy cały proces

recenzyjny i wydawniczy prowadzony jest w Polsce. W konsekwencji wydana (często bez udziału pieniędzy polskiego podatnika) w innym ważnym wydawnictwie monografia na kilkaset stron (nad którą pracuje się kilka lat, a recenzowana jest przez zagranicznych specjalistów) w ewaluacji jest warta nic, podczas gdy artykuł na kilkanaście stron do czasopisma typu "Journal of Polish..." daje 70 czy 100 pkt. Rozwiązaniem byłaby możliwość zgłaszania wydawnictw przez poszczególnych badaczy lub, ewentualnie, wprowadzenie osobnej kategorii punktowej dla wydawnictw zagranicznych ogółem.

UWZGLĘDNIENIE CYTOWAŃ W EWALUACJI OŚRODKÓW NAUKOWYCH I INDYWIDUALNYCH BADACZY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Powoduje, że praca w instytucji naukowej nabierze odrobinę związku z nauką

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Urzednicy ministerstwa muszą napisać kilka zdań a sam minister musi złożyć podpis

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Być może fakt ten nie jest znany urzędnikom ministerstwa ale publikacje naukowe dzielą się na lepsze, gorsze i zupełnie beznadziejne. Jakość publikacji jest jej własnością immanentną i nie ma zupełnie związku z punktami wymyślonymi przez kilku starszych panów z obojętne jakiego urzędu. Dla przykładu: Grigoryj Perelman opublikował swe przełomowe prace na stronie internetowej, której polski urząd żadnych punktów nie nadał. Najpowszechniejszą miarą jakości artykułu jest jego ilość cytowań. Jest to miara zawodna i niedoskonała ale obiektywna i dość łatwa do zastosowania. Finansowanie jednostek naukowych za publikowanie w wysoko punktowanych pismach spowoduje, że polscy badacze będą publikować w wysoko punktowanych pismach. I nic ponad to.

UWZGLĘDNIENIE II I III MISJI UCZELNI W EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

System ewaluacji nie uwzględnia w swoim głównym - z perspektywy pracownika - module dydaktycznej ani społecznej funkcji nauki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponuję wprowadzić możliwość wypełnienia (opcjonalnego) jednego ze slotów ewaluacyjnych publikacją o charakterze dydaktycznym lub popularnonaukowym (w tej drugiej grupie należałoby uwzględniać formy nie tylko książkowe, np. kursy typu MOOC). Prace tego typu wcale niekoniecznie są mniej pracochłonne od stricte naukowych, a z pewnością pożyteczne.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

LIKwidACJA AkADEMII KOPERNIKAŃSKIEJ W NAJSZYBSZYM MOŻLIWYM TERMINIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Akademia Kopernikańska to inicjatywa, która zamiast promować naukę na najwyższym światowym poziomie promuje układy rodzinne oraz koleżeńskie. Ak jest bardzo upolityczniona, nie ma związku z rzetelnie zarządzaną instytucją naukową oraz grantową.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustawa o likwidacji Akademii Kopernikańskiej. O ile to możliwe wstrzymanie finansowania AK od zaraz. Przekazanie funduszy na NCN.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Sposób przyznawania grantów (można porównać procedury w NCN oraz w AK), brak transparentności (np. sposób powoływania dziekanów Izby AK), nepotyzm. Sekretarz generalny Prof. dr hab. Krzysztof Marian Górski, jest bratem prof. Grzegorza Górskiego, rektora Kolegium Jagiellońskiego - Toruńska Szkoła Wyższa (od 2022 Akademii Jagiellońskiej w Toruniu") <https://akademiajagiellonska.pl/uczelnia/>. Obecnie rektorem jest córka profa Grzegorza Górskiego, pani dr Joanna Górka - Szymczak. Natomiast teść pani dr. Joanny Górskiej, prof. Marian Szymczak jest członkiem Izby Astronomii i Nauk Matematyczno-Przyrodniczych <https://akademiakopernikanska.gov.pl/organy-akademii/#zgromadzenie-ogolne>.

W jaki sposób Nagrody AK mają wspomóc rozwój nauki polskiej?

W Toruniu są dwa ośrodki akademickie kształcące doktorantów w dyscyplinie astronomii, jest to Instytut Astronomii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz toruński oddział Centrum Astronomicznego im. Mikołaja Kopernika PAN. Lepiej byłby dofinansować istniejące ośrodki niż tworzyć kolejny (i to bardzo wirtualny).

30 mln rocznie nie uzdrowi polskiej nauki, ale mogłoby pomóc w finansowaniu grantów badawczych przyznawanych przez Narodowe Centrum Nauki, które zapewnia bardzo wysokie standardy przeprowadzania konkursów.

LISTA CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zmiana punktacji z 20 punktów czasopisma Current Research in Food Science wyd. Elsevier IF powyżej 6.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podwyższenie punktacji.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZNACZNE PODWYŻKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Polska Akademia Nauk, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zapowiadane 30% podwyżki nie rozwiążą tragicznie niskich zarobków grupy, która kształci wszystkich pozostałych. W dalszym ciągu jest to niewiele w porównaniu do zarobków wszystkich innych grup zawodowych!

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podwyżka adekwatna do wykształcenia i powiązanie zarobków pracowników naukowych ze średnią krajową.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

DYWERSYFIKOWANIE METOD EWALUACJI DYSCYPLIN NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

One-size-fits all to założenie leżące u podstaw ostatnich ewaluacji dyscyplin naukowych, które należy zmienić.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W kontekście polskiego systemu ewaluacji dyscyplin naukowych, istnieje zasadnicza potrzeba zastosowania zróżnicowanych kryteriów oceny, dostosowanych do specyfiki poszczególnych dziedzin. Nie jest możliwe ani właściwe stosowanie jednolitych kryteriów oceny dla dyscyplin tak różnorodnych jak nauki społeczne, przyrodnicze, medyczne, techniczne, czy humanistyczne. Taka zróżnicowana metodologia ewaluacyjna pozwoli na bardziej adekwatną i precyzyjną ocenę postępu w obrębie każdej z dyscyplin. Dodatkowo, indywidualne podejście do procesu ewaluacyjnego w każdej z dziedzin naukowych może przyczynić się do redukcji długotrwałych dyskusji i konfliktów między przedstawicielami różnych dziedzin nauki, które często wynikają z niezrozumienia specyfiki i potrzeb poszczególnych dyscyplin. Taka polityka ewaluacyjna jest nie tylko korzystna dla rozwoju poszczególnych dziedzin, ale również sprzyja integracji środowiska naukowego, umożliwiając lepsze zrozumienie i szacunek dla różnorodności dyscyplinarnych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

SZKOLNICTWO WYŻSZE TO PRZEDĘ WSZYSTKIM SZKOLNICTWO.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Dydaktyka jako ważna zmienna nie istnieje w systemie szkolnictwa wyższego w Polsce.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W kontekście polskiego szkolnictwa wyższego, nasuwa się niezbędność intensyfikacji uwagi poświęcanej dydaktyce oraz jej adekwatnego docenienia. Dydaktyka, będąca fundamentem procesu edukacyjnego, odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu jakości kształcenia oraz wpływa bezpośrednio na przyszłe ścieżki zawodowe absolwentów, a także na dynamikę rozwoju gospodarczego kraju.

Należy z naciskiem podkreślić, że dzięki wysokiej jakości dydaktyce, uczelnie wyższe w Polsce promują absolwentów, którzy w znaczący sposób przyczyniają się do wzrostu gospodarczego. Są oni kluczowymi aktorami w procesie przyciągania inwestycji zagranicznych, zakładania siedzib międzynarodowych korporacji w metropoliach oraz w podnoszeniu średnich wynagrodzeń w gospodarce narodowej. Nie ulega wątpliwości, że nauczanie akademickie stanowi najistotniejszy, z punktu widzenia ekonomicznego, wymiar działalności uczelni wyższych.

W związku z powyższym, postuluje się, aby w ramach procedur ewaluacyjnych oraz oceniania pracy nauczycieli akademickich priorytetowo traktowano jakość realizowanej przez nich dydaktyki. Jest to aspekt o fundamentalnym znaczeniu dla utrzymania i podnoszenia standardów nauczania, co ma bezpośredni wpływ na jakość procesu kształcenia i konkurencyjność absolwentów na rynku pracy.

Konieczne jest także opracowanie i implementacja dobrych praktyk dydaktycznych, dostosowanych do specyfiki poszczególnych dyscyplin naukowych. Takie zindywidualizowane podejście umożliwi efektywną optymalizację procesu dydaktycznego, a także dopasowanie programów nauczania do aktualnych wymogów rynku pracy i potrzeb społecznych.

Podsumowując, akcentowanie roli dydaktyki w szkolnictwie wyższym w Polsce jest kwestią o fundamentalnym znaczeniu dla rozwoju ekonomicznego państwa oraz dla podniesienia jakości życia obywateli. Inwestycja w dydaktykę przyniesie długofalowe korzyści zarówno dla społeczeństwa, jak i dla całego systemu edukacji wyższej.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

EGALITARNY I EFEKTYWNY MODEL KARIERY AKADEMICKIEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Habilitacja i profesura jako kosztowne metody zarządzania kadrami.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W obliczu wyzwań stojących przed polskim szkolnictwem wyższym, istotne wydaje się przemyślenie sposobów na uatrakcyjnienie kariery akademickiej dla młodych naukowców, szczególnie w kontekście konkurencji ze sfery prywatnej. Oto kilka propozycji zmian, które mogą przyczynić się do osiągnięcia tego celu:

Przyspieszenie osiągania samodzielności zawodowej: Warto rozważyć mechanizmy umożliwiające młodym badaczom szybsze zdobywanie autonomii w prowadzeniu własnych badań i projektów, co pozwoliłoby na szybsze rozpoczynanie samodzielnej ścieżki naukowej.

Zwiększenie możliwości osiągania wysokich wynagrodzeń: Aby zachęcić młodych ludzi do wyboru kariery akademickiej, niezbędne wydaje się dostosowanie systemu wynagrodzeń w nauce do warunków panujących na rynku pracy, co z kolei mogłoby przyczynić się do zatrzymania talentów w sektorze akademickim.

Wyposażenie młodych pracowników nauki w poczucie sprawczości i sensu: Istotnym aspektem jest stworzenie środowiska akademickiego, które wspiera innowacyjność,

kreatywność i samodzielność myślenia, odchodząc od skostniałych modeli kariery naukowej.

Uniezależnienie młodych naukowców od długotrwałych sieci interesów akademickich: Warto promować kulturę równości szans i przejrzystości w awansie naukowym, unikając nepotyzmu i faworyzowania długotrwałych powiązań akademickich.

W kontekście tych zmian, do rozważenia pozostaje kwestia zlikwidowania habilitacji i profesur, a wygosparowane w ten sposób środki finansowe można by przeznaczyć na zwiększenie funduszy dostępnych w Narodowym Centrum Nauki. Taki krok mógłby przyczynić się do bardziej efektywnego wspierania badań naukowych i projektów innowacyjnych, co z kolei mogłoby zwiększyć atrakcyjność kariery akademickiej w oczach młodych badaczy, widzących obecny system jako przestarzały i ograniczający ich możliwości rozwoju.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Diagnostując proces awansu naukowego w Polsce, szczególną uwagę zwraca się na etapy habilitacji i profesury, które są znamienne dla kariery akademickiej. Te etapy charakteryzują się znacznym nakładem czasu i zasobów, wymagając od kandydatów prowadzenia skomplikowanego procesu administracyjnego, przygotowywania wniosków, realizacji publikacji naukowych oraz ponoszenia kosztów alternatywnych związanych z procedurami awansowymi.

Należy przy tym podkreślić, iż powszechne pojmowanie habilitacji i profesury jako mechanizmów służących podnoszeniu jakości pracy naukowej nie zostało do tej pory dostatecznie empirycznie potwierdzone. Brak jest solidnych badań, które mogłyby jednoznacznie wykazać, że te procedury faktycznie przyczyniają się do poprawy jakości badań naukowych. W związku z tym, bezkrytyczne traktowanie tych etapów jako niezbędnych i optymalnych może okazać się postawą nie do końca uzasadnioną. Z drugiej strony, habilitacja i profesura mogą być postrzegane jako narzędzia do zarządzania zasobami ludzkimi oraz podziału środków w środowisku akademickim. Jednakże, istnieje przypuszczenie, że te cele można osiągnąć efektywniej i ekonomiczniej poprzez inne formy administracji na poziomie uczelni wyższych.

Podsumowując, istnieje wyraźna potrzeba dokonania przeglądu i ewentualnej rewizji procedur habilitacyjnych i profesorskich, z uwzględnieniem ich realnej efektywności i kosztów, co mogłoby przyczynić się do usprawnienia systemu awansu naukowego w Polsce.

OCENA NA PODSTAWIE IF

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Istnienie listy ministerialnej czasopism punktowanych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ministerialna lista czasopism punktowanych tworzy pole do nadużyć, w którym prywatne interesy i znajomości niejednokrotnie wpływają na to, jak punktowane są publikacje.

Jaskrawym tego przykładem jest jej ostatnia wersja, gdzie niejednokrotnie czasopisma wydawane jedynie po polsku, nieposiadające IF otrzymywały maksymalną liczbę punktów, która to liczba powinna być zarezerwowana dla najbardziej prestiżowych wydawnictw. Sztuczne podnoszenie punktacji polskim czasopismom nie przyczynia się poprawy renomy polskiej nauki na arenie międzynarodowej. Wręcz przeciwnie, istotnie ją obniża. Dlatego, ta lista powinna przestać funkcjonować, a ewaluacja powinna być oparta wyłącznie o wskaźniki IF.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZWIĘKSZENIE ZNACZENIA POLSKICH CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Niska renoma polskich czasopism

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Polskie czasopisma, wydawane w języku angielskim, nie cieszą się obecnie renomą za granicą. Sztuczne działania, mające na celu podniesienie ich znaczenia poprzez zawyżanie punktacji na ministerialnej liście czasopism punktowanych, nie są w stanie odwrócić tego trendu. Potrzebne jest wsparcie finansowe, które pozwoliłoby na zlecenie ekspertom z zagranicy pisanie kilku tematycznych artykułów (najlepiej przeglądowych w trybie open access). Takie artykuły byłyby chętnie cytowane, co miałyby największe szanse na poprawę pozycji polskich wydawnictw na arenie międzynarodowej, w tym nadanie IF i włączenie do bazy Web of Science.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

RESTRUKTURYZACJA ADMINISTRACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nieefektywna kadra administrująca.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Administracja w polskich uczelniach jest nadmiernie rozbudowana, przy czym pracownicy nie są godziwie wynagradzani za swoją pracę, nie funkcjonuje jasny podział obowiązków, a system motywacyjny jest uznaniowy i oparty o sympatie i preferencje zamiast o wyniki. W obecnym systemie, pracownicy administracyjni są bardzo liczni, dochodzi do rozmycia odpowiedzialności, a wiele obowiązków przerzucanych jest na pracowników naukowych. Dominuje przekonanie, że jeżeli pracownikowi naukowemu na czymś zależy, to powinien sam tego dopilnować (a najlepiej sam wszystko przeprowadzić). Należałoby zredukować kadrę i na nowo zdefiniować konkretne stanowiska administracyjne, które miałyby jasno określony zakres praw, obowiązków i zadań. Konieczne jest również wprowadzenie systemów motywacyjnych, opartych o arbitralne wyniki, które zachęcałyby pracowników do bardziej efektywnej pracy. Dodatkowo, wskazana byłaby konieczność ewidencjonowania wykonanych zadań i/lub czasu pracy. Wszystkie te zmiany powinny być

połączone ze zwiększeniem pensji – mniej pracowników, ale zarabiających lepiej, zmotywowanych do pracy i bardziej efektywnie wykorzystujących czas pracy.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ODPOWIEDNIE MOTYWOWANIE PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Brak odpowiedniego systemu motywacyjnego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

System motywacyjny w polskich uczelniach często oparty jest na uznaniowości – Rektor przydziela środki na Wydział, w ramach Wydziału Dziekani mogą scedować na Kierowników Katedr/Zespołów przydzielanie premii. Problem jest taki, że brak jest określonych jednoznacznych, uniwersalnych kryteriów do przyznawania premii. W efekcie, niejednokrotnie dochodzi do sytuacji, w których premie rozdzielane są po równo na wszystkich pracowników. Jest to działanie nieprzemyślane i demotywujące. Osoby, które pracują ciężiej przekonują się, że nie ma po co bardziej się starać, skoro i tak premia przyznawana jest wszystkim taka sama. Osoby pracujące mniej przekonują się, że jest to prawidłowy tok postępowania – czy się stoi, czy się leży, premia i tak się należy. Należałoby wprowadzić jednoznaczne, uniwersalne w skali uprawianych dyscyplin kryteria przyznawania premii i motywowania pracowników.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

REDEFINICJA STANOWISK PRACY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Poszczególne etaty w polskich uczelniach nie posiadają jasno określonych ram, które pozycjonowałyby je za granicą.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Polski model kariery naukowej znacząco odstaje od tego panującego w większości krajów Europy. Osoby zatrudnione na stanowiska adiunkta (Assistant Professor), które w domyśle powinny zacząć się usamodzielniać i rozpoczynać budowanie swojego zespołu naukowego, nie mają określonych jasnych wymagań, często w praktyce zatrudniani są bezterminowo, a jedyną podstawą do rozwiązania umowy jest ewentualny niekorzystny wynik ewaluacji. Przy okazji, są bardzo często uzależnieni od swojego dawnego promotora. Taki system nie promuje rozwoju i nie motywuje do wybicia się na niezależność naukową. Z drugiej strony, nie ma również zunifikowanego systemu szkoleń z umiejętności miękkich, który pomógłby nabyć niezbędnych do rozwoju kompetencji interpersonalnych i przywódczych. Konieczne byłoby wprowadzenie zunifikowanego w skali kraju systemu zatrudniania pracowników naukowych, który zakładałby odpowiednie ramy czasowe, definiował wymagania, a przy tym zawierał system szkoleń, przygotowujący nowych

naukowców do samodzielnej pracy. Tacy naukowcy mieliby jasno określoną rolę na uczelni, posiadaliby autonomię, a z drugiej strony, byłyby wobec nich jasno określone kryteria, które muszą spełniać, żeby zostać na uczelni i dalej się rozwijać w kierunku Profesorów uczelni (Associate Professor). Do zostania profesorem uczelni nie powinno wystarczyć zdobycie habilitacji lub doktoratu – powinny być jasno i jednoznacznie określone kryteria, zunifikowane dla danej dyscypliny naukowej, takie same dla każdej uczelni.

Podobnie, o etacie na uczelni w ogóle nie powinny decydować osobiste koneksje, a osiągnięcia i kompetencje (również miękkie).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

SZKOLENIA Z ZARZĄDZANIA DLA KIEROWNIKÓW.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Osoby zatrudniane na stanowiskach kierowniczych często nie posiadają odpowiednich kompetencji miękkich.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie, czynnikiem decydującym o powołaniu na stanowiska kierownicze jest przede wszystkim renoma naukowa osoby powoływanej. Często osoby takie nie posiadają wystarczającej wiedzy i umiejętności zarządzania zespołem – są wrzucani na głęboką wodę i zmuszeni do uczenia się na własnych błędach. Konieczne byłoby wprowadzenie systemu obowiązkowych szkoleń i certyfikowania z umiejętności miękkich oraz zarządzania. Znacznie poprawiłoby to funkcjonowanie zespołów, co z kolei powinno przełożyć się pozytywnie na efektywność pracy i współpracy polskich grup naukowych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

RZECZNIK PRAW PRACOWNIKA NAUKOWEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Utworzenie niezależnego od uczelni organu (jak np. RPO) zajmującego się rozstrzygnięciem problemów mobbingowych i dyscyplinarnych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustawa o Rzeczniku Praw Pracownika Naukowego

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Elementy nieprawidłowości związanych ze złym ustawodawstwem w zakresie postępowań dyscyplinarnych na uczelniach były tematem rozmów Fundacji Science Watch Polska z RPO, który ewidentnie stwierdził niewłaściwe zapisy w Ustawie 2.0

CUM HOC ERGO PROPTER HOC ALBO KULT CARGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wskazuję na bezsensowność obecnego systemu ewaluacji i finansowania nauki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pracownicy ministerstwa muszą zapełnić pismem kilka kartek, minister musi złożyć podpis

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecny system oceny i finansowania nauki opiera się na dość absurdalnym pomysle: ocena jednostek naukowych jest uzależniona od liczby punktów zdobytych przez ich pracowników drogą publikowania w pismach naukowych, którym wcześniej w sposób dość niejasny przypisano rzeczony punkty. Kierownictwo nauki wierzy, że artykuły publikowane w dobrych pismach (cokolwiek by to miało znaczyć) stają przez to dobre. Kierownictwo nauki padło ofiarą starego sofizmu znanego jako Cum hoc ergo propter hoc czyli razem a więc jedno z drugiego wynika. W tym przypadku istotnie istnieje związek przyczynowo-skutkowy ale w stronę przeciwną: pismo jest dobre, bo publikuje dobre artykuły, nie odwrotnie. Odwrócenie związku przyczynowo-skutkowego nazywane jest niekiedy kultem cargo i jest dość kompromitujące, sugeruję wycofanie się.

NIEZALEŻNI RECENZNCI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie systemu losowania recenzentów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Poprawka w Ustawie 2.0

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W postępowaniach awansowych należy wprowadzić system doboru NIEZALEŻNYCH recenzentów oceniających osiągnięcia osób ubiegających się o awans naukowy. Recenzent powinien mieć status biegłego w rozumieniu art. 84 § 1 k.p.a (postępowanie awansowe jest postępowaniem administracyjnym). Obecnie mamy mnóstwo przykładów na wybieranie recenzentów nawet w przypadku występowania konfliktu interesów. Recenzenci powinni podlegać karze za nierzetelnie i nieobiektywnie wykonane recenzje.

KRYTERIA OCENY DOROBKU

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie konkretnych kryteriów oceny osiągnięć naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Poprawka w Ustawie 2.0

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Należy wprowadzić konkretne kryteria oceny osiągnięć naukowych dla osób ubiegających się o awans naukowy (od stopnia doktora po tytuł profesora). Obecnie brak jakichkolwiek danych ilościowych powoduje ogromne dysproporcje w zakresie przedstawiania dorobku naukowego nawet w obrębie jednej dziedziny (co z kolei prowadzi do uznaniowego recenzowania dorobku).

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uproszczenie procedur zakupowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy przeformatować ramy ograniczające wydawanie pieniędzy w badaniach naukowych. Naukowcy nie mogą być traktowani, jak osoby chcące robić 'przekręty' (ale wszelkie czarne owce powinny być przykładowo karane). Obecne procedury zakupowe są skomplikowane i wymagają wielu formalności, a często są ograniczane długotrwałymi procedurami przetargowymi. Prowadzi to do obniżenia konkurencyjności polskich badań w porównaniu do 'zachodu', gdzie można samemu wybrać i kupić daną rzecz potrzebną do badań wprost od producenta, a czasem nawet z takich miejsc jak ebay/amazon itp, jeśli jest to korzystne cenowo i otrzymać ją na drugi dzień. Na polskich uczelniach każde zamówienie generuje stos formularzy, przechodzi skomplikowany i wieloosobowy proces decyzyjny, żeby na końcu można było wyjątkowo kupić z wolnej ręki lub przeprowadza się długotrwałe przetargi (czasem są korzystne, dla typowych i powtarzalnych rzeczy, ale czasem powoduje to wstrzymanie/niemożność przeprowadzenia pewnych badań lub wygenerowanie cen wyższych niż przy zakupie detalicznym).

Obecne prawo powoduje nadprodukcję zadań administracyjnych (włącznie z obciążeniem naukowców, bo uczelnie zwykle nie mają pieniędzy na 'lab managerów' którzy by takie zadania kompetentnie załatwiali). Sekcje finansowe i kontrolne są rozbudowane, ze względu na możliwe przy pomyłkach w procedurach sankcje (moja interpretacja) administracja bardziej niż na załatwienie problemu, jest nastawiona na wypełnienie wszystkich procedur. Zmiany w tym zakresie prowadziłyby do uwolnienia części roboczogodzin, przyspieszyła procesy (przede wszystkim badawcze) na uczelniach oraz odciążała pracowników, także naukowych od części obowiązków administracyjnych. Przy tym koszty nie powinny się zwiększyć (nikt nie będzie kupował wyraźnie droższych

produktów lub usług przy ograniczonych środkach, jeśli nie będzie zmuszony procedurami i np. zwycięzcą przetargu).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

MNIEJ KOSZTOWNY OTWARTY DOSTĘP

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zmiana podejścia do procedur OA

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Gdyby usunąć wymóg OA w obecnym kształcie dla publikacji to byłaby możliwość zaoszczędzenia nawet 20-40k zł na jednym artykule (które to środki pochodzą często z NCN, programów uczelnianych lub pieniędzy wydziałowych). OA w obecnym kształcie wzmacnia też patologiczne publikowanie w wydawnictwach o małej lub negatywnej renomie (czasopisma drapieżne). Moim zdaniem polityka ta wymaga przeformatowania, być może powołania jednostki centralnej odpowiadającej za gromadzenie wyników badań powstałych ze środków publicznych, zdobywanie ich od naukowców i udostępnianie ich na żądanie zainteresowanych czy przedsiębiorców. Obecnie podatnik płaci podwójnie, za nieuczciwie kosztowny OA oraz np. subskrypcje czasopism hybrydowych. Idea dostępności jest jak najbardziej trafna, ale obecny stan, którego zmiany na horyzoncie światowym wciąż nie widać, jest głównie kolejnym obciążeniem finansowym budżetu, badaczy i uczelni (także administracyjnym, gdyż trzeba wiedzieć gdzie można opublikować i jak oraz wykonać odpowiednie zabiegi, aby publikacje mogły być podstawą rozliczenia badań). Ogólnie też, tak szczegółowe badania jakie w każdej z dziedzin są prowadzone, nie są w zainteresowaniu 'statystycznego obywatela' czy przedsiębiorcy, a bez eksperckiej wiedzy interpretacja czasem może wręcz prowadzić do fałszywych wniosków. Być może rozwiązaniem byłoby objęcie wymogiem i finansowaniem OA (być może z państwową negocjacją cen) tylko najbardziej prestiżowych czasopism z każdej dziedziny (może te za 200p przy założeniu, że listy zostaną jakościowo zweryfikowane) i tych działających dla najszerszej publiki na większym poziomie ogólności, czy multidyscyplinarnych.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

CZASOPISMA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Lista czasopism punktowanych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Niezbędna jest ponowna weryfikacja listy czasopism punktowanych w oparciu o rzetelne kryteria. Zapowiadany powrót do listy z 26.06.2023 wcale nie jest dobrym pomysłem.

Czasopisma powinny być weryfikowane na podstawie wskaźników bibliometrycznych ze SCOPUSA i WoS (minimum 100 pkt.) a pozostałym czasopismom polskim nie będącym we wskazanych bazach przyznać dla zachęty 70 pkt.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PROJEKTY BADAWCZE MINISTERSTW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Projekty badawcze ministerstw, np. MON, MEiN nie są zaliczane do ewaluacji jako projekty badawcze.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozszerzyć listę instytucji finansujących, których projekty są uwzględniane w ewaluacji w kryterium 2.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wiele ministerstw ogłasza własne konkursy na projekty badawcze, nie są jednak one uwzględniane w kryterium 2 ewaluacji. Naukowcy realizują takie projekty, poświęcają czas, robią użyteczne rzeczy, a ich praca jest kompletnie niedoceniana. Paranoją jest, że nawet projekty badawcze konkursowe ministerstwa nauki nie są uwzględniane w ewaluacji robionej przez to ministerstwo.

OGRANICZYĆ PUBLIKOWANIE W MDPI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Masowe publikowanie w MDPI generuje szereg niskich jakościowo publikacji, za które płacimy miliony.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmniejszyć punktację czasopism MDPI. Przynajmniej niektórych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Za kwotę wydaną z polskiego budżetu na publikacje MDPI można sfinansować wiele wartościowych projektów badawczych.

WIĘCEJ KONKURSÓW GRANTOWYCH DLA MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zbyt mało konkursów dla naukowców bez doktoratu – którzy sami piszą wnioski grantowe.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Więcej niewielkich konkursów dla młodych naukowców bez doktoratu, którzy sami wymyślają projekt i piszą wnioski grantowe. Pomaga to rozwinąć kreatywne, nieszablonowe myślenie tak ważne w nauce i przygotować się do pisania większych projektów po doktoracie.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

LIKWIDACJA PUNKTOZY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zastąpienie punktów systemem oceny eksperckiej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Moim zdaniem punkty trzeba w ogóle zlikwidować, pogrupować czasopisma w kilka list (więcej niż miało to miejsce przed reformą Gowina), a do ewaluacji jednostek naukowych/dyscyplin wystawiać pewną liczbę publikacji z każdej grupy zależną od liczby pracowników na etatach naukowych. Najwięcej z tych uznanych czasopism o zasięgu międzynarodowym. Recenzja dorobku dyscypliny powinna być oparta o merytoryczną wartość wystawionych publikacji. Istotną rolę powinny odegrać także książki, konferencje i wdrożenia oraz patenty. Uważam także, że działalność popularyzatorska powinna być odrębnym punktem umów z pracownikami poza naukową i dydaktyczną. Wspomniane przeze mnie grupy czasopism powinny być opracowane w całości przez KEN, razem z kryteriami przejścia.

W odniesieniu do dyscyplin naukowych powinno się według mnie wyprodukować listę sugerowanych czasopism, która nie może być listą obligatoryjną. Naukowcy powinni sami decydować gdzie publikują.

Jeśli natomiast chodzi o ocenę dorobku poszczególnych pracowników powinna się ona odbywać na zasadzie recenzji WSZYSTKICH dokonań jednostek budujących instytuty lub wydziały z różnych obszarów (publikacje, projekty, patenty, wdrożenia, konferencje, książki, itd.) i być tym surowsza im więcej jest zatrudnionych osób. Czy to jest odpowiedzialność zbiorowa? Nie. To jest umiejętność zarządzania zespołem.

kto za to zapłaci i co zrobić jeśli nie będzie chętnych recenzentów?

Moim zdaniem ocena powinna być w jakiejś części sfinansowana przez państwo, aby Ci mniejsi mogli się wybić, ale również powinna być finansowana przez uczelnie i instytuty na zasadzie podatku, który byłby przeznaczony dla potrzeb recenzji. Czyli sorry, ale trzeba sobie częściowo zarobić na trwanie na wolnym rynku. W całym takim systemie ważne byłoby to, aby Ci recenzenci byli losowani, byli z różnych uczelni i krajów oraz, aby nie mogli wykonać zbyt wielu recenzji.

Jeśli nie będzie chętnych recenzentów to możliwym rozwiązaniem jest także utrzymywanie kategorii na podstawie określonej złożonej liczby publikacji z każdej z grup.

To jest model do dyskusji. Ma pewne cechy, które mogą doprowadzić do stagnacji. Stąd KEN powinna być także rozliczana z dynamiki i myślenia międzynarodowego.

Poza tym wszystkim, należy ludzi przekonywać, że nauka jest międzynarodową działalnością i wymaga docierania do szerokiego grona odbiorców. System edukacji należy przekierować na tory takiego myślenia już od kształcenia przedszkolnego.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

STANOWISKA UCZELNIANE POPULARYZATORÓW NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie stanowiska pracy popularyzatora-dydaktyka lub popularyzatora nauki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmuszanie na siłę wszystkich do tworzenia wielkiej nauki jest bez sensu. Wiele osób odnajdzie się w roli popularyzatorów, pisząc teksty w tym duchu. Może być to także etap przejściowy lub podsumowujący pracę naukową. Uczelnie już teraz mogą tworzyć nowe stanowiska jednak systemowo nikt do tego nie zachęca.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Nie dotyczy

OBIEKTYWIZACJA PROCEDUR AWANSU NAUKOWEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obecne procedury awansu naukowego w zakresie habilitacji oraz profesury są nieobiektywne co prowadzi do odpływu wielu osób ze środowiska akademickiego.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecne polskie procedury awansowe w zakresie habilitacji i profesury są w mojej opinii wyjątkowo nieobiektywne, co w wielu przypadkach prowadzi do niesprawiedliwości. W swoich założeniach procedury awansowe są oparte na wewnętrznych recenzjach, co samo w sobie jest pozytywne, jednak w wielu przypadkach dochodzi do niesprawiedliwych rozstrzygnięć, które wynikają z poza naukowych przesłanek. W obecnym stanie wielu młodych polskich badaczy zaczęło publikować w dobrych zagranicznych czasopiśmie, odbywać staże naukowe itp., a ich dorobek obiektywnie należy ocenić wysoko. Jednak potem w wielu postępowaniach awansowych (zwłaszcza w naukach społecznych) dorobek ten traktowany jest wręcz jako wada – np. brak publikacji w języku polskim, brak typowej książki. W efekcie osoby o uznanej pozycji międzynarodowej nie są w stanie uzyskać habilitacji bądź profesury. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdzie recenzentami są osoby nieposiadające żadnych publikacji anglojęzycznych, nieposiadających staży zagranicznych itp. W mojej opinii, zwłaszcza w naukach społecznych, w ogromnej liczbie przypadków recenzje dorobku naukowego nie są obiektywne. Nie uważam też, że istnieje możliwość ich zobiektywizowania, co wynika niestety ze stanu polskiego środowiska naukowego gdzie ścierają się różne wizje. Wszystko to prowadzi do tego, że kariera naukowca w Polsce dla młodych osób jest wyjątkowo nieatrakcyjna. Sam proces uzyskania habilitacji czy profesury nie stanowi "filtra" (częsty argument za utrzymaniem habilitacji), ponieważ w aktualnym stanie prawnym osoby bez żadnego dorobku a jedynie z jedną monografią mogą taki stopień pozyskać – wszystko zależy od szczęścia w doborze recenzentów. W związku z tym sugeruję, aby podjąć próbę obiektywizacji procedury awansowej w Polsce. W ujęciu wąskim należałoby przynajmniej wprowadzić konieczność uwzględniania całego dorobku naukowego habilitanta, a nie

pozycji wskazanej przez niego jako tej stanowiącej istotny wkład w rozwój nauki. W ujęciu szerokim należałoby wskazać zestaw obiektywnych kryteriów na podstawie których można byłoby uzyskać awans zawodowy. Takie kryteria powinny być ustalane na podstawie osiągnięć naukowców w danej dyscyplinie. Mogłyby one być ustalone na podwyższonym poziomie. Dzięki temu osoby, które publikują, są cytowane, mają granty, nie byłyby skazane na subiektywne opinie recenzentów. W tym przypadku argument mówiący o tym, że np. wysoka cytowalność czy inne kryteria nie stanowią o istotnym wkładzie w rozwój nauk nie wydaje mi się za zasadny. My jako naukowcy uprawiamy naukę nie dla siebie ale dla całego społeczeństwa i jeżeli społeczeństwo dostrzega naszą pracę jako ważną poprzez cytowania to należy takie osoby doceniać. Oczywiście mogą zdarzyć się sytuacje gdzie faktycznie osiągnięcia te mogły zostać stworzone w jakiś sztuczny sposób, jednak po pierwsze skala takich nieprawidłowości byłaby znacznie mniejsza od tego co obserwujemy w tej chwili a po drugie można ustawić odpowiednie kryteria, które by przed tym zapobiegły. Generalnie, wydaje mi się, że polska nauka musi się zmienić, jesteśmy wyjątkowo nieatrakcyjnym miejscem pracy dla młodych ludzi, a ponadto gdzie w wielu przypadkach zbytnia ambicja jest traktowana jako coś niepożądanego.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

DOKTORANCI JAKO ASYSTENCI W SZKOŁACH DOKTORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Doktoranci w szkołach doktorskich mają szereg problemów związanych ze swoim hybrydowym (student-pracownik) statusem, np. ich stypendium nie jest uznawane przez banki jako wynagrodzenie będące podstawą zdolności kredytowej i doktorantki nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego i rodzicielskiego, lecz szkoła doktorska musi wypłacać im stypendium ze swoich (nieprzewidzianych środków), co może prowadzić do dyskryminacji przy rekrutacji; nie mają prawa do urlopu zasiłku chorobowego czy urlopu zdrowotnego.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

By rozwiązać ten problem należy dokonać zmiany ustawy PSWiN, tak by doktoranci w szkołach doktorskich zatrudnieni byli na umowach na czas określony jako asystenci naukowi (z jako określonym, minimalnym zaangażowaniem dydaktycznym), a w związku z tym zamiast stypendium dostawaliby regularne wynagrodzenie, mieli prawo do urlopów, urlopów zdrowotnych, "zwyczajnych" zasiłków. Umowa byłaby zawiera na okres 4 lat i mogłaby być rozwiązana pod negatywnej ocenie promotora po zakończeniu danego roku lub też obligatoryjnie po negatywnej ocenie śródkresowej. W przypadku przedłużenia doktoratu mogłaby zostać zawierana umowa analogiczna do umowy o wolontariat (bezpłatna), zaś urlopy zdrowotne, macierzyńskiego, rodzicielskie mogłyby wydłużać okres umowy za wynagrodzeniem.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZMNIJSZENIE PENSUM DYDAKTYCZNEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obciążenia dydaktyczne są nieproporcjonalnie wysokie do obecnych zarobków oraz oczekiwań względem działań badawczych podejmowanych przez pracowników naukowo-dydaktycznych (czyli większości finansowanych ze środków budżetowych), szczególnie na wczesnych etapach kariery. Przy obecnych pensjach ok. 210 h rocznie dla asystentów i adiunktów zawsze cierpi jakość jednego z komponentów: dobre przygotowanie dydaktyki wyklucza prowadzenie badań w tym samym czasie, a decyzja, by prowadzić badania, pogarsza jakość dydaktyki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Możliwe rozwiązania są różne, ale wszystkie sprowadzają się do zmniejszenia obciążeń dydaktycznych: 1. Istotne obniżenie pensum, np. o 60h, dla wszystkich. 2. Wliczanie do pensum godzin poświęcanych na przygotowanie zajęć, co pozwoli urealnić wysiłki włożone w przygotowanie zajęć (obecnie niewidzialne dla systemu). 3. Stopniowe podnoszenie pensum dla pracowników zaczynających karierę na stanowiskach asystentów/adiunktów (jest fikcją systemu, że nowy pracownik badawczo-dydaktyczny przychodzi z dobrze przygotowanymi sylabusami na 210 godzin i z marszu prowadzi je na najwyższym poziomie, jednocześnie prowadząc badania itd.)

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wydaje mi się, że sprawa pensum dobrze pokazuje błędne koło, w które wpadło wiele uniwersytetów. Wysokie pensja wymuszają tworzenie dużej liczby przedmiotów na wielu programach studiów, żeby pracownicy mieli zrealizowane godziny; duża liczba przedmiotów wymusza zatrudnianie odpowiednio liczebnej kadry i teoretycznie uzasadnia nowe zatrudnienia itp. W efekcie często jednak programy puchną, a studenci mają mnóstwo niepotrzebnych drobnych przedmiotów przede wszystkim dlatego, że konieczne jest ich prowadzenie ze względu na potrzebę zapełnienia pensów itd. Ostatecznie te liczne przedmioty dostają przeciętni prowadzący, a odbiorcami są studenci o zbyt rozbudowanych siatkach zajęć.

Być może problem można by sprowadzić do braku rzeczywistego wykazywania jakichkolwiek działań na uniwersytetach: ewidencjonowana jest wysokość pensum, ale nikt nie weryfikuje czasu poświęconego na inną aktywność: przygotowanie zajęć (tzn. zarówno ich merytoryczne opracowanie, jak i coroczną pracę ze studentami, przygotowującymi prace pisemne czy inne projekty wymagające konsultacji, indywidualnych informacji zwrotnych), działalność administracyjną (zgoda na uczestnictwo w pracach komisji czy inne funkcje niekierownicze jest zazwyczaj zgodą w ciemno – nie ma nigdy mowy o realnych szacunkach czy udziale godzinowym takiego obciążenia w ogólnym czasie pracy) ani naturalnie prowadzenie badań.

DOWARTOŚCIOWANIE MONOGRAFII

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Monografia ma 100 punktów MNiSW, pisze się na kilka lat. Tyle samo ma artykuł w czasopiśmie pisany kilka tygodni

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Monografia powinna być punktowana na poziomie około 300 punktów licząc ok. 8 arkuszy. Odpowiednik ok 8 artykułów.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZMIANA SPOSOBU ROZLICZANIA PRACOWNIKÓW ADMINISTRACYJNYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Na mojej uczelni (UW) wielu pracowników administracyjnych interpretuje wszelkie przepisy z ogromnym marginesem bezpieczeństwa, zazwyczaj na niekorzyść badaczy, aby za wszelką cenę nie ponieść negatywnych konsekwencji w przypadku ew. błędu wykrytego podczas kontroli..

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie pracowników administracyjnych motywuje do pracy jedynie chęć uniknięcia problemów w razie kontroli, niż realna pomoc w problemach badaczy.

Odwroćenie tego trendu jest trudne. Być może pomogło by:

1. Zwiększenie płac w administracji aby przyciągnąć lepszych kandydatów.
2. System motywacyjny: premie, atrakcyjniejsza ścieżka awansu.
3. Uproszczenie procedur i reguł, np. zasad wydatkowania środków w projektach (zmiana na szczeblu instytucji finansujących naukę).
4. Zmiana w zarządzaniu na szczeblu jednostek badawczych- odpuszczamy maniakalną kontrolę każdego kroku (np. dotyczącego zakupu) przez kilkoro kolejnych pracowników administracyjnych. Dopuszczamy, że błędy się zdarzają, ale za to nie musimy zatrudniać sztabu ludzi (w ogólnym rozrachunku na tym oszczędzamy).
5. Ew. nadmiar pracowników administracyjnych, który wyniknie z propozycji nr 4 zaprzęgamy do pomocy w wypełnianiu formularzy, zamiast do kontroli formularzy wypełnionych przez badaczy.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

MODEL KARIERY NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zbyt duże obciążenie sprawami organizacyjnymi i rozproszenie wymogów awansowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uważam, że nauczyciele akademicy powinni mieć możliwość wyboru jasno określonej ścieżki rozwoju (kariery naukowej). Obecnie podział na pracowników badawczych,

badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych jest niewystarczający, a najliczniejsza grupa (badawczo-dydaktycznych) ma rozproszone i zróżnicowane wymogi awansowe. Prowadzenie zajęć dydaktycznych, publikowanie, prowadzenie badań oraz realizacja grantów wymagają innych umiejętności i różnego nakładu pracy. Często skupienie się na jednym (np. zwiększenie godzin dydaktyki) powoduje brak możliwości pełnego zaangażowania się w pozostałe. Wybór nadgodzin podyktowany jest niskimi zarobkami i pozostaje często pierwszym wyborem w dylemacie: zapewnienie środków do utrzymania vs. rozwój naukowy. Jasno zdefiniowane obszary aktywności, których ważność w ewaluacji byłaby porównywalna skutkowałoby w mojej ocenie podziałem i specjalizacją wśród pracowników akademickich. Małe zespoły mogłyby w ten sposób zoptymalizować swoje wysiłki celem zapewnienia sobie wysokiej jakości (co odbija się na wyniku ewaluacji). Obecny system sprawia, że dość znacząca grupa nauczycieli akademickich jest zmuszona zaangażować się w wiele spraw równocześnie, co nie wypływa dobrze na efektywność i nie przyczynia się do rozwoju nauki. Tworzenie „na siłę” publikacji by zdobyć punkty i przygotowanie wielu projektów (raczej tych o edukacyjnym charakterze) by pozyskać dofinansowania (istotne jako element ewaluacji, które następnie należy dobrze zrealizować) konsumuje czas i siły. W przypadku grantów, moje główne zastrzeżenia dotyczą zbyt niskiego finansowania dla grantów ściśle badawczych. Granty edukacyjne, których główne działania skupiają się na tworzeniu elementów dydaktyki (np. w ramach programu Erasmus+), powinny być brane pod uwagę „w drugiej kolejności”. Pierwszym zadaniem uczelni jest odkrywanie i tworzenie nauki, rozwój badań naukowych i popularyzacja ich wyników, zaś dopiero w drugim – wprowadzanie innowacji edukacyjnych.

Wskazanie możliwości zaangażowania się pracowników akademickich w różne sfery pozwoliłoby na skupieniu sił i umiejętności na jednej dziedzinie, a nie rozpraszaniu ich na kilka. Każda z tych dziedzin powinna być na tyle atrakcyjna pod względem wzięcia jej pod uwagę w ewaluacji jednostki i rozwoju kariery akademickiej, że nie powinno być dylematu co się „bardziej opłaca”.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Powyższa opinia jest oparta na moim osobistym doświadczeniu zawodowym, ponieważ przez wiele lat pracowałam jako menedżer projektów i prowadząc badania naukowe jako niezależny badacz, a obecnie pracując na uczelni zaangażowana jestem w prace małej dyscypliny naukowej co wymaga ode mnie koordynacji międzynarodowego projektu naukowego i udziału w innym, prowadzenia zajęć dydaktycznych (w tym realizacji nadgodzin ze względu na niskie wynagrodzenie podstawowe w porównaniu do warunków rynkowych) oraz publikowaniu wyników badań naukowych kierując się wyborem czasopism podyktowanym „optymalizacją” korzyści punktowych. W tych warunkach niezwykle trudno jest godzić życie zawodowe z rodzinnym, tym bardziej, że zatrudniona jestem w mieście oddalonym o 200 km od swojego miejsca zamieszkania.

OGROMNY PRZEROST DOKUMENTACJI NA UCZELNIACH WYŻSZYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Naukowcy są przytłoczeni ilością dokumentów. Wiele dokumentów musi być drukowane, następnie podpisywane i skanowane. Istny absurd!

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie zunifikowanego systemu obsługi na wszystkich uczelniach w Polsce, który zredukuje ilość niezbędnej dokumentacji do minimum

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

SYSTEM ONLINE POZWALAJĄCY NA ROZDZIELANIE PUNKTÓW ZA PUBLIKACJE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie rozdzielanie udziałów w publikacjach wymaga pisemnych oświadczeń współautorów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stworzenie zunifikowanego systemu w Polsce, który by wysyłał do wszystkich współautorów link z proponowanymi udziałami w publikacji (założenia by robił pierwszy/korespondencyjny autor). Obecnie może dochodzić do dziwnych sytuacji, kiedy autor korespondencyjny nie ma wpływu na przydzielanie udziałów w publikacji, a podzielenie udziałów następuje to poprzez działania administracyjne innych współautorów, takie jak. np. postępowanie awansowe. Niestety ale takie sytuacje naprawdę się zdarzają i zamiast posiadania 50-60% udziałów autora korespondencyjnego, system przydziela równe udziały, np. po 10% kiedy autorów jest 10.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZDECYDOWANA POPRAWA PARAMETRYZACJI PUBLIKACJI W NAUKACH TECHNICZNYCH I ŚCISŁYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zmiana parametru CiteScore na parametr SCIMAGO

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana sposobu rankingu punktowego czasopism. Zamiast CiteScore wprowadzić lepszy parametr SCIMAGO

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Artykuł w Forum Akademickim z kwietnia 2023, pt. "O parametrycznej i eksperckiej ocenie pracy naukowej"

OBNIŻENIE PUNKTACJI CZASOPISM MDPI DO POZIOMU MAXIMUM 70P

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Czasopisma MDPI zbyt często akceptują artykuły o niskim poziomie nowatorskości publikowanych wyników co zniekształca obraz parametryzacji i przynosi duże finansowe straty

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obniżenie (w proporcji zależnej od SCIMAGO) punktacji czasopism MDPI tak aby te o najwyższym SCIMAGO oraz IF otrzymały 70p a te o niższych parametrach bibliometrycznych 40p i 20p. Natychmiast pojawią się duże oszczędności na znacznych kosztach w większości słabych publikacji. Jednocześnie parametryzacja poprawi się znacząco. Przydałoby się ujawnić jak dużo pieniędzy poszło na płatne publikacje MDPI przez ostatnie 4 lata a ile przez wcześniejsze 4 lata.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

artykuł z Forum Akademickiego z kwietnia 2023, Zembaty Z., Lewiński T., "O parametrycznej i eksperckiej ocenie pracy naukowej"

KOREKTA ZASAD EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Celem jest silniejsze niż dotychczas motywowanie do współpracy i publikacji w renomowanych czasopismach, wyróżnienie osiągnięć wybitnych, a także docenianie wpływu nauki na społeczeństwo i gospodarkę, niezależnie od reprezentowanej dyscypliny naukowej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Skorygowane zasady ewaluacji powinny:

1. Motywować do współpracy zarówno w ramach dyscyplin reprezentowanych w jednej uczelni, między uczelniami krajowymi jak i do współpracy międzynarodowej. Tej ostatniej proponowałbym nadać wyraźnie wyższą wagę,
2. Motywować do publikowania w czasopismach indeksowanych w Scopusie lub Web of Science, natomiast zniechęcania (amotywacji) do publikowania w czasopismach drapieżnych, również tych, które (przed przypadkiem) są w tych bazach,
3. Likwidować ograniczenie liczby artykułów autorstwa jednego badacza w przypadku publikacji w czasopismach najwyższej rangi (np. TOP 10% Journal),
4. Doceniać osiągnięcia wybitne, takie jak np.: nagrody naukowe o zasięgu międzynarodowym, nagrody Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, nagrody Premiera i Ministrów etc.,
5. Zawierać jednakową dla wszystkich dyscyplin wagę wpływu badań na społeczeństwo i gospodarkę (tzw. 3 kryterium).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Proponuję wykorzystać 2024 rok na dyskusję w środowisku akademickim nad kierunkiem zmian w ustawie o szkolnictwie wyższym i nauce i nie wprowadzać żadnych istotnych zmian pochopnie. Pauperyzacja pracowników uczelni oraz instytutów badawczych już dawno przekroczyła próg wytrzymałości, a środowisko akademickie jest zmęczone nieustannymi zmianami, a to ono zdecyduje o tym, czy zmiany pozostaną na papierze, czy zostaną wdrożone, stąd moja propozycja.

Z uwagi na radosną twórczość przy modyfikacjach ministerialnej listy czasopism po 2020 r., uważam za zasadne odstępianie od ewaluacji jakości badań naukowych w latach 2022–2024, zachowując kategorie przyznane na podstawie ewaluacji dotyczącej lat 2017–2021. Zdaję sobie sprawę z tego, że lista czasopism nie odzwierciedla jakości publikacji, jednak jakiegokolwiek zmiany, moim zdaniem spowodują więcej szkód niż korzyści.

POPRAWA TRANSPARENTNOŚCI RANKINGÓW W NCN I DOPUSZCZENIE WNIOSKODAWCÓW DO WSKAZYWANIA BŁĘDÓW W OCENACH RECENZENTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Dopuszczenie w konkursach NCN do odpowiedzi ocenianej osoby na zarzuty ekspertów i recenzentów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Inicjatywa ministerialna do poważnej dyskusji z kierownictwem NCN lub zmiana ustawy o NCN

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

NCN stosuje bardzo nietransparentny wybór recenzentów (nie znają ich nawet członkowie grup ekspertów), jednocześnie blokując ew. krytykę błędów w recenzjach ze strony zgłaszającego projekt. W ten sposób ranking projektów zawiera często rażąco zaniżone oceny oparte o błędne recenzje które deprecjonują niektóre bardzo dobre pomysły badawcze a podnoszą oceny słabszych projektów. W systemie odwoławczym NCN nie wysyła kwestionowanych projektów do ponownej oceny celem sprawdzenia reklamacji wnioskodawcy. Ewentualne spory NCN z Wnioskodawcą mógłby rozstrzygać ten z 3 recenzentów który przydzielił środkową ocenę. Poza tym NCN nie dostosowuje swoich ocen do specyfiki pod-dyscyplin naukowych w ramach nauk technicznych. Więcej jest w artykule z Forum Akademickiego z maja 2022 "Moje przygody z NCN".

POZAUCZELNIANE CENTRUM MEDIACJI I PRZECIWDZIAŁANIA DYSKRYMINACJI I MOBBINGOWI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Centrum złożone z niezależnych od uczelni prawników i mediatorów, które poza "układami" a zgodnie z procedurami rozwiązywania sporów i kodeksem pracy będzie reagowało na

mobbing i akty dyskryminacji i w sytuacjach, kiedy zachodzi podejrzenie o popełnieniu przestępstwa, kierowało sprawę do sądu pracy lub karnego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stworzenie zespołu ekspertów w zakresie mediacji i rozwiązywania konfliktów, znających kodeks karny i kodeks pracy

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

TWORZENIE LOKALNYCH SIECI WSPÓŁPRACY EKSPERTÓW NAUK SPOŁECZNYCH ZE ŚRODOWISKIEM, ODRÓŻNIENIE KANAŁÓW WSPÓŁPRACY Z PRAKTYKAMI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Istnieje pilna potrzeba tworzenia grup ekspertów- badaczy, których wyniki badań będą wprowadzane d życie celem rozwiązywania bieżących problemów społecznych, z zakresu edukacji, itp.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Powołanie zespołu ekspertów na gruncie nauk społecznych, który opracuje model wdrożenia osiągnięć naukowych i wyników badań na gruncie rozwiązań lokalnych takich pilnych problemów społecznych ,jak przemoc wobec dzieci, problemy w edukacji, problemy psychiczne dzieci i młodzieży, itp. zespół ten będzie opracowywał rozwiązania wertykalne (w środowiskach lokalnych) i horyzontalne (z uczelniami i odpowiednimi ministerstwami).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

OGRANICZEINA W OCENIE DOROBKU NAUKOWEGO (EWALUACJA)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Publikacje we własnych ośrodkach tekstów bez należytej oceny jakości.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Dodanie jednego paragrafu w zarządzeniu Ministra ds. ewaluacji:

Paragraf mógłby mieć brzmienie:

Ocenie nie podlegają publikacje (artykuły) opublikowane w czasopiśmie, którego redaktor naczelny afiliowany jest w tej samej instytucji, w której pracuje autor tekstu.

Zapis ten powinien działać do przodu, czyli mieć zastosowanie od roku 2025.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ROZLICZANIE RECENZJI DLA CZASOPISM W RAMACH DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problem z dostępnością recenzentów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Punkty za recenzje dla czasopism proporcjonalnie do ich wagi (np. 20% punktów za artykuł w danym czasopiśmie)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Czasopisma potrzebują recenzentów, zaś ich brak opóźnia proces publikacyjny.

Wykonywanie recenzji daje okazję zapoznać się z trendami badawczymi. Recenzje obecnie nie są punktowane, więc recenzenci niechętnie podejmują się takich zadań.

Gdyby np. recenzje liczyły się do wyników ewaluacji, naukowcy z Polski podejmowaliby się takich zadań znacznie częściej. Jest to problem globalny, więc Polska mogłaby się stać liderem poprzez promowanie recenzowania prac dla czasopism.

Oczywiście mógłby zaistnieć problem recenzji robionych "po łebkach", ale można by było to łatwo rozwiązać poprzez ograniczenie przyznawania punktów do tzw. "open peer review".

NAJPIERW NIECH SIĘ TYM ZAJMIE KTOŚ KTO MA POJĘCIE JAK SIĘ ROBI BADANIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Debil, który sporządził tę ankietę powinien powtórzyć studia, bo pierwsze pytanie ujawnia, że nie zna metodyki badań.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Poważnie? Pytanie otwarte na dzień dobry? Dziżus, poziom asystenta z gimnazjalną wiedzą.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

W PRZYPADKU PLANOWANYCH PODWYŻEK DLA NAUCZYCIELI AKADEMICKICH W 2024 ZWIĘKSZY SIĘ RÓWNIEŻ ZWYKŁE STYPENDIUM. NIE WPLYWA TO NA KWOTĘ STYPENDIUM Z PROGRAMU DOKTORAT WDROŻENIOWY, KTÓRE W ZAMYŚLE MIAŁO BYĆ WYŻSZE NIŻ PODSTAWOWE STYPENDIUM. TWORZY TO KURIOZIAL

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Podwyżka stypendium dla obecnych i przyszłych uczestników programu doktorat wdrożono

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podwyżka stypendium dla doktoratu wdrożeniowego + w ramach takich zmian umożliwienie doktorantom wdrożeniowym opuszczenie programu i przejście bez żadnych konsekwencji na zwykły doktorat.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Problem będzie znany i dyskutowany z Krajową Radą Doktorantów <https://krd.edu.pl/>

ZAJĘCIA ZDALNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zwiększenie liczby godzin (procent) zajęć zdalnych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana w ustawie

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

POPRAWA KONKURENCYJNOŚCI POLSKIEJ NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

poprawa konkurencyjności polskiej nauki na tle Europy i świata

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. stworzenie mechanizmu wymuszającego mobilność młodych naukowców – z moich obserwacji (obszar fizyka/chemia materiałów) wynika, że w zdecydowanej większości przypadków, młodzi doktorzy pozostający w macierzystej jednostce po obronie doktoratu, najczęściej stają się "klonami" swoich promotorów i nie wykazują się kreatywnością / interdyscyplinarnością a ich prace / projekty są najczęściej przyczynkowe.
2. urealnienie konkursów na stanowiska naukowe – większa konkurencja (pod warunkiem, że stworzone warunki finansowe/infrastrukturalne i rozwój kariery są atrakcyjne) i konkursy prawdziwie otwarte będą sprzyjały w dłuższej perspektywie poprawie jakości.
3. nie jestem zwolennikiem ślepego naśladownictwa, ale może warto zaadaptować zachodnie modele, wypracowane przez lata i jak widać skuteczne (porównując choćby skuteczność pozyskiwania środków z ERC).
4. to wszystko będzie miało sens jedynie, gdy zarobki w obszarze nauk podstawowych będą co najmniej porównywalnie atrakcyjne do obszarów "łatwiejszych" jak IT, B&R
5. urealnienie i 'odkolesiowanie' recenzji doktoratów / habilitacji / profesur – moim zdaniem obecnie warunki są takie (dość wąskie grono specjalistów w Polsce, które na wzajem ocenia postępowania awansowe w "siostrzanych" jednostkach i vice versa), że trzeba mieć odwagę by skytykować lub przedstawić negatywną recenzję.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZEŃSTWA O ROLI NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

brak zrozumienia w społeczeństwie czemu służy nauka i naukowcy

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. włączenie kryterium "popularyzacja nauki i społecznej roli nauki" do ewaluacji jednostek naukowych i oceny indywidualnej naukowców, a także jako kryterium oceny w trakcie pozyskiwania grantów finansowanych ze środków publicznych

2. uważam rolę doradczą instytutów badawczych (np. PAN, ale nie tylko) za kluczową w podejmowaniu wielu decyzji nawet politycznych/zdrowotnych

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

JASNY SYSTEM MOTYWACJI PRACOWNIKÓW NAUKOWO-BADAWCZYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Osoby publikujące i osiągnące określone wyniki /mniej tylko punktacją/ powinny otrzymywać coś na wzór premii oczywiście na jasno określonych zasadach. Do tego ważne jest aby na konkretne stopnie naukowe były bardziej doprecyzowane kryteria, stwierdzenie że kandydat musi mieć znaczący dorobek – jest interpretowane w bardzo różny sposób.

Moim zdaniem dla konkretnej dyscypliny można wskazać bardziej doprecyzowane wymagania i zdefiniować co to jest znaczący dorobek w konkretnej dyscyplinie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W dyscyplinach powołać zespoły eksperckie które złożą propozycję zdefiniowania co to jest znaczący dorobek np. w dyscyplinie psychologia, pedagogika i innych. Obecnie jest naprawdę duża dowolność w interpretacji tego pojęcia.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

RADY NAUKOWE PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

udział młodej kadry naukowej w radach naukowych PAN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie parytetów na listach wyborczych do rad naukowych PAN ze względu wiek i na płeć. Większość kandydatów stanowią leciwi profesorowie, a młodsza kadra naukowa zepchnięta jest na dalszy plan. Wg mnie jest to niedopuszczalne. Młodszy pracownicy naukowcy również powinni mieć głos w radach naukowych i brać odpowiedzialność za losy danej jednostki PAN.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOSZTY POŚREDNIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Jak zagospodarowywane są pieniądze z kosztów pośrednich w grantach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pracownicy naukowcy, którzy są kierownikami grantów powinni mieć wpływ na to, na jakie cele kierowane są pieniądze z kosztów pośrednich w ich grantach. W tym momencie w IFJ PAN nie wiadomo na co te pieniądze są przeznaczone. Dyrekcja powinna informować kierowników grantów o tym, na co zostały przeznaczone te pieniądze. Byłoby dobrze, gdyby kierownicy projektów mogli mieć częściowy dostęp do tych środków np. aby 25% kosztów pośrednich mogłoby być przez nich wykorzystane na konkretny cel, np. wyjazd na konferencję dla kierownika lub dla doktoranta.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PROFESOR NADZWYCZAJNY PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Jasne określenie kryteriów ubiegania się o profesora nadzwyczajnego w PAN oraz wprowadzenie parytetów ze względu na wiek i płeć. .

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie, nie ma jasno zdefiniowanych kryteriów dotyczących ubiegania się o profesora nadzwyczajnego w IFJ PAN. Istnieje dyskryminacja ze względu na wiek. Młodszy pracownicy naukowcy z tytułem dr hab. nie zawsze mogą ubiegać się o takie stanowiska, bo jak ostatnio usłyszałam, jestem za młoda. Uważam, iż wprowadzenie jasnych kryteriów i wymagań wiele ułatwi.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMPETENCJE KIEROWNIKÓW ZAKŁADÓW NAUKOWYCH W IFJ PAN.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Częsta weryfikacja kompetencji kierowników zakładów i oddziałów naukowych w IFJ PAN.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Osoby zajmujące stanowiska kierowników zakładów i oddziałów w IFJ PAN bardzo często nie mają odpowiednich umiejętności do kierowania zakładem lub oddziałem. Spotykam się z sytuacją stronniczości. Poza tym kierownicy za mało kontrolują swoich podwładnych, bardzo często nie interesują się w ogóle tym, co robi ich pracownik ! Jestem pracownikiem naukowym z dr hab., a mój przełożony w ogóle nie interesuje się tym, co robię i za co biorę pieniądze. Wg mnie wprowadzenie cotygodniowych spotkań w ramach zakładów oraz omawianie postępów w pracy naukowej jest koniecznością.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

REGIONALIZACJA ZARZĄDZANIA UCZELNIAMI WYŻSZYMI W POLSCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Centralizacja zarządzania uczelniami – jeden model uczelni dla całego kraju

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przekazanie uczelni samorządowi wojewódzkiemu. Finansowanie uczelni przez samorząd należy zapewnić poprzez zwiększenie udziału samorządu w podatkach CIT i PIT. Samorządy natomiast mogą decydować o tym jak ma wyglądać działanie uczelni, zgodnie z przyjętą strategią rozwoju regionu i oczekiwaniami społecznymi. Mogą one podlegać bezpośrednio pod samorząd lub działać na zasadzie spółki użyteczności publicznej (potrzeba zmian prawnych, by taki podmiot mógł być tworzony dla prowadzenia uczelni), do której będą dopuszczane inne podmioty np.: firmy, zrzeszenia biznesowe, sami naukowcy i pracownicy uczelni jako udziałowcy itp. Nie będzie zatem jednego modelu funkcjonowania uczelni, tylko kilka w zależności od regionalnych uwarunkowań. Ewaluacja i ocena działania uczelni, zależna będzie tylko i wyłącznie od regionalnych wytycznych. Takie rozwiązanie pozwoli na realizację konstytucyjnej zasady pomocniczości w zarządzaniu szkolnictwem wyższym. Rozwiązanie to wymaga, także zmian w modelu kariery akademickiej. Doktorat powinien być jedynym i ostatnim stopniem naukowym uznawanym na poziomie całego kraju. Inne tytuły i stopnie powinny być lokalnie uwarunkowane przez uniwersytet. Powinny mieć charakter tytułu związanego ze stanowiskiem pracy.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

DR HAB

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Model kariery naukowej, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

1) problem dydaktyków szczegółowych z zakresu nauk ścisłych i przyrodniczych – brak możliwości kierowania doktoratami i właściwie brak możliwości ścieżki rozwoju naukowego a przynajmniej znaczne jej utrudnienie, co przekłada się też na kształcenie nauczycieli przedmiotowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1) wyznaczenie możliwości ścieżki rozwoju naukowego, np przy którym wydziale, gdzie są liczone punkty za publikację, gdzie procedować obrony i który wydział za to płaci (obecnie resztki osób które pracują w laboratoriach dydaktyk szczegółowych zatrudnione są na wydziałach przedmiotowych np. biologii, fizyki itd)

2) ewaluacja czyli punkty przyznawane za publikację w czasopiśmie, w których możemy publikować. Np Journal of Biological Education albo International Journal of Science Education

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Sprawa ta jest dość pilna, bo za chwilę nie będzie komu kształcić przyszłych nauczycieli przedmiotowych, z 14 zakładów dydaktyki chemii obecnie w Polsce są 4, z biologią i fizyką jest jeszcze gorzej. W tych pracowniach większość osób ma problemy z habilitacją, gdyż na macierzystych wydziałach nie uznają tego za dorobek z tej dyscypliny i podobnie jest na wydziałach pedagogicznych. Sprawa dotyczy też wydziałów matematycznych.

BIOLOG BIOLOGOWI NIERÓWNY – ZASADY EWALUACJI WEWNĄTRZ DYSCYPLIN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Subdyscypliny wewnątrz dyscyplin (przykładowo w naukach biologicznych: genetyka i ekologia) charakteryzują się czasami zupełnie odmienną specyfiką prowadzenia badań i publikowania wyników, co powinno mieć odzwierciedlenie w ewaluacji.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy dokładnie przyjrzeć się wykazowi czasopism punktowanych. Wiele jakościowych, rozpoznawanych w międzynarodowym środowisku periodyków otrzymało niewiele punktów (40-70) ze względu na przynależność do wąskiej tematyki. Badacze specjalizujący się w tego typu zagadnieniach są na straconej pozycji. Należy zindywidualizować proces ewaluacji i zlikwidować sztywne wymagania dotyczące liczby publikacji i punktów za nie. Prowadzenie badań w wielu branżach niejednokrotnie jest bardziej długotrwałe i wymagające niż w innych, co powoduje nakładający się problem w postaci liczby możliwych do opublikowania artykułów. Nie jest sprawiedliwe ocenianie według tych samych wytycznych genetyka, który jest w stanie opublikować 2-3 wysokopunktowane artykuły w ciągu roku i ekologa, którego badania niejednokrotnie są wieloletnie i tylko takie złożone projekty badawcze mają szansę publikować się za wysokie punkty. Należy zlikwidować dzielenie się punktami za publikacje wśród naukowców z jednego ośrodka – nie zawsze możliwe jest zbudowanie międzyuczelnianego zespołu szczególnie w przypadku bardzo ważnych lokalnych badań. W ewaluacji kluczowe powinno być podejście indywidualne czyli obiektywna ocena działalności naukowej naukowca biorąc pod uwagę jego indywidualne możliwości.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZAJĘCIA ONLINE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zwiększenie ilości godzin zajęć zdalnych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana w ustawie dająca możliwość realizacji zajęć w 80% zdalnie.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

SZKOŁA DOKTORSKA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Za krótki czas na napisanie dobrej pracy doktorskiej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W szkole doktorskiej są 4 lata na zrobienie doktoratu. Jest to czas z stypendium. Potem maksymalnie 2 lata można przedłużyć. Okres pandemii odciął doktorantów od możliwości prowadzenia badań. W moim przypadku jest to około roczne opóźnienie. Rząd nie widzi problemu doktorantów ze szkół doktorskich. Głównym jest gonitwa za terminami i strach przed ich przekroczeniem. To nie sprzyja nauce.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

TYTUŁ PROFESORA WYRAŹNIE ODRÓŻNIĆ OD STOPNIA DR HAB.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak motywacji w obecnym systemie prawa do uzyskiwania tytułu profesora. ma to wpływ na jakość nauki .

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Dr hab. To nie profesor. Trzeba to jednoznacznie oddzielić i dać nową nazwę . Ważne też aby określić minimum liczby profesorów tytularnych w dyscyplinach naukowych. Należy też wrócić do wyboru tajnego dziekanów !

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WIĘCEJ "MAŁYCH" GRANTÓW NCN DO 50 000 ZŁ.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Aktualnie bardzo niewielu naukowców otrzymuje finansowanie na swoje badania. Więcej "małych" grantów dla większej liczby naukowców.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Aktualnie bardzo niewielu naukowców otrzymuje finansowanie na swoje badania. Więcej "małych" grantów oznacza, że większa liczba naukowców otrzymałaby środki umożliwiające prowadzenie badań oraz publikację ich wyników .

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

DOBRA PŁACA ZA DOBRĄ PRACĘ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zróźnicowanie płac powinno być uzależnione od jakości pracy.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Aktualnie występują ogromne zróźnicowania wynagrodzeń w danej grupie pracowników, np. profesorów uczelni. Ostatnie podwyżki wynagrodzeń nie były powiązane z jakością pracy, np. podwyżka o 7,8% dla wszystkich. Dlatego też nie zniwelowały, ale zwiększyły zróźnicowanie wynagrodzeń. Ustalając wynagrodzenie, warto uwzględnić jakość nauki, dydaktyki oraz obciążeń organizacyjnych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

EWALUACJA/FINANSOWANIE NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Koniec z punktozq, niestety nowe jest wrogiem dobrego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Sloty w dziedzinie nauk medycznych do zmiany. W tej dziedzinie nie jest możliwe prowadzenie badań opracowanie ich wyników pisanie publikacji w pojedynkę szczególnie w przypadku współpracy naukowej jednostki badawczej z kliniczną. Aby uzyskać 4 wymagane sloty trzeba by napisać przynajmniej 4 publikacje (w przypadku 4 autorów) co przy obecnym finansowaniu badań statutowych jest niewykonalne. IF był wystarczającym kryterium oceny pracownika naukowego.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

OTWARTA NAUKA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nie może być tak, że Polscy naukowcy którzy chcą publikować w najlepszych czasopismach, nie mają po pierwsze na to pieniędzy, a po drugie dostępu do wszystkich publikacji.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Moim zdaniem Ministerstwo Nauki powinno opłacić centralnie za cały kraj dostęp do publikacji wszystkich wydawnictw i opłacić w tej samej skali możliwość publikowania w open access

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Jestem adiunktem na Politechnice Łódzkiej

ZMIANA PUNKTACJI NA WSKAŹNIK IF

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problem ewaluacji gdzie w zależności od partii rządzącej zmieniana jest punktacja czasopism

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Punktacja nie jest obiektywna. Partia rządząca może robić wszystko co im się żywnie podoba promując bezsensowne czasopisma typu Wapno i Beton nadając mu 200pkt przy współczynniku IF 0.05 stawiając je na tym samym poziomie co np Nature o współczynniku 69. Z tego względu ocena naukowca powinna odbywać się z przynajmniej częściowym uwzględnieniem współczynnika IF, ponieważ w niektórych dziedzinach współczynniki nie są tak wysokie jak u innych, dlatego powinna być wprowadzona chociaż częściowe sugerowanie się tym parametrem.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PODZIAŁ ETATÓW NA UCZELNIACH NA NAUKOWO-DYDAKTYCZNE I DYDAKTYCZNO-NAUKOWE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wysokie pensum (wyższe niż w jakimkolwiek innym kraju) uniemożliwia efektywną pracę w nauce osobom zatrudnionym na uczelniach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Realny (nie jak obecnie, gdzie etaty badawcze są tylko w ramach projektów) podział etatów na uczelniach na naukowo-dydaktyczne (z pensum np. 60 h rocznie, czyli po jednym wykładzie w semestrze) oraz dydaktyczno-naukowe (z pensum wyższym niż obecne, ale niższymi wymaganiami naukowymi).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Taki podział etatów pozwoliłby na efektywną pracę osobom zatrudnionym na uczelniach, które chciałyby się również realizować naukowo, co jest trudne przy obecnych obciążeniach dydaktycznych. Dodatkowo zrównałby szanse np. otrzymania grantów oraz pozwolił na ujednolicone kryteria awansów naukowych przez osoby z uczelni i PAN.

STYPENDIUM DOKTORANCKIE NA POZIOMIE MINIMALNEGO WYNAGRODZENIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecne stypendia doktoranckie (przed oceną śródkresową) nie pozwalają na samodzielne utrzymanie się

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stypendia doktoranckie powinny być wyższe (zwłaszcza w pierwszych dwóch latach), co najmniej na poziomie minimalnego wynagrodzenia, żeby doktoranci mogli się skupić na doktoracie, a nie dorabianiu, żeby przeżyć.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Przy obecnej wysokości stypendium doktoranckiego nie ma realnej możliwości zachęcenia najzdolniejszych studentów do kontynuowania naukowej ścieżki kariery.

NPRH – ZESPOŁY BADAWCZE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W konkursach NPRH wprowadzono jakiś czas temu wymóg tworzenia zespołów badawczych na wzór nauk ścisłych – wymóg ten ignoruje specyfikę nauk humanistycznych, zwłaszcza w węższych dyscyplinach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należałoby powrócić do zasady obowiązującej w początkach istnienia NPRH, że projekty – zwłaszcza w konkursie Uniwersalia 2.2 – mogą być realizowane jedno-osobowo LUB przez zespoły badawcze.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wprowadzenie wymogu, aby wszystkie projekty w konkursach ogłaszanych przez NPRH były zgłaszane przez zespoły badawcze, na wzór nauk ścisłych, ignoruje specyfikę nauk humanistycznych. W naukach humanistycznych gros pracy opiera się bowiem na wiedzy indywidualnego badacza i zwłaszcza w wąskich dyscyplinach trudno jest znaleźć więcej niż jednego specjalistę od danego tematu. Widać to zwłaszcza w konkursie Uniwersalia 2.2, gdzie wprowadzenie wymogu zespołów badawczych spowodowało powstanie wielu 2-osobowych zespołów, które powstały tylko dlatego, że wymagał tego konkurs, bez realnego wkładu dla projektu. Mówimy tu wszak o konkursie, który w założeniu ma wprowadzać do humanistyki polskiej najważniejsze dzieła humanistyki światowej – projekt ten może być więc realizowany wyłącznie przez Polaków – często bywa jednak tak, że danym dziełem zajmuje się w Polsce tylko jeden specjalista, który tym samym nie może brać udziału w konkursie ze względów formalnych albo, jeśli chce wziąć w nim udział, to musi szukać drugiej osoby jako tak zwanego "słupa". Idealnym rozwiązaniem byłoby więc wprowadzenie zasady, że projekty mogą być realizowane przez indywidualnych badaczy LUB zespoły badawcze, aby zapewnić możliwość uczestnictwa w programie, jak najszerszemu gronu naukowców. Jednocześnie, w duchu prawdziwej wolności nauki, należy zlikwidować nieformalne (jaki i formalne) tematy przewodnie, aby o tym, czy dany projekt otrzyma finansowanie, decydowała wyłącznie wartość merytoryczna wniosku, a nie wpisywanie się w taki czy inny klucz.

MAŁE GRANTY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zdarza się, że badania naukowe prowadzone są w ramach pracy otrzymywanej w jednostce, w której dany badacz jest zatrudniony, jednak potem brakuje później funduszy na opublikowanie wyników.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należałoby wprowadzić małe granty – do 50 tysięcy złotych – które przeznaczone byłyby zasadniczo na pokrycie kosztów publikacji wyników: wydanie monografii, opublikowanie artykułu w wolnym dostępie itp.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecny system grantowy prowadzi do rozmaitych patologii. Jedną z nich jest sztuczne zawyżanie kosztów badań, np. poprzez konieczność uwzględniania kosztów pośrednich lub poprzez zakup aparatury, która nie jest wcale niezbędna do ukończenia projektu (do obsługi edytora tekstów nie jest bowiem potrzebny najdroższy laptop firmy Apple za kilkanaście tysięcy złotych – równie dobrze działa bowiem klasyczny PC za kilka tysięcy złotych). Bywa jednak tak, że pracownicy naukowcy prowadzą swoje badania w ramach obowiązków służbowych bez dodatkowego, zewnętrznego finansowania: w takim przypadku zwykle okazuje się, że jednostka nie ma funduszy na to, aby pokryć koszty publikacji wyników badań. Obecny system grantowy przewiduje wyłącznie finansowanie badań, które mają dopiero się odbyć – tu jednak chodzi o pokrycie kosztów publikacji badań, które już się odbyły. Za równowartość jednego obecnego grantu można by jednak pokryć koszty kilku, a może i kilkunastu publikacji – wprowadzenie małych grantów na publikacje (do 50 tysięcy złotych) wydaje się więc pomysłem, który mógłby znacząco wesprzeć naukowców przy stosunkowo małych kosztach.

ETYKA W NAUCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Należy wprowadzić instytucję, która będzie czuwać nad przestrzeganiem etyki w nauce.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić instytucję, która będzie czuwać nad przestrzeganiem etyki w nauce. Instytucją taką mogłaby być istniejąca już Komisja ds. Etyki w Nauce przy PAN, której uprawnienia powinny być jednak znacznie zwiększone tak, aby mogła ona np. odbierać stopnie i tytuły nierzetelnym naukowcom.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Niestety w nauce polskiej aż roi się od rozmaitego rodzaju patologii. Tymczasem właściwie jedynym przewinieniem, za jakie w obecnych warunkach można odebrać badaczowi tytuł lub stopień, jest popełnienie plagiatu w pracy, za którą dany stopień lub tytuł uzyskał, a i to nie zawsze. Prowadzi to do sytuacji, w której nierzetelni badacze nie tylko pozostają bezkarni, ale także wychowują grono własnych uczniów, nierzadko w duchu tolerancji dla różnego rodzaju skandalicznych praktyk. Skandalem jest bowiem sytuacja, w których przedstawiciele środowiska naukowego negują na przykład skuteczność szczepionek lub rozprzestrzeniają w przestrzeni publicznej informacje o rzekomych wpływach

pozaziemskich cywilizacji na dzieje ludzkości. Przesłęstwa przeciwko rzetelności naukowej powinny więc być traktowane tak, jak wszystkie inne przestęstwa, to znaczy spotykać się nie tylko z moralnym potępieniem (które, co warto dodać, w naszych warunkach z reguły nie zachodzi), ale powinno być surowo karane. I nie chodzi tu o to, by nierzetelnych naukowców od razu wsadzać do więzień, ale by odbierać im stopnie i tytuły, aby nie mogli legitymizować swojej nierzetelnej działalności posiadanymi stopniami i tytułami. Taka realna kara miałaby również efekt odstraszający dla wszystkich, którzy mogliby myśleć o nierzetelności i nieuczciwości w badaniach naukowych oraz ogłaszaniu ich wyników. W związku z tym należałoby:

- stworzyć kodeks etycznego postępowania naukowego, który szczegółowo wyliczałby rozmaite przewinienia w nauce wraz z wyliczeniem realnych konsekwencji za każdy delikt (jego podstawą mógłby być przygotowany przez Komisję ds. Etyki przy PAN Kodeks dobrych praktyk w nauce - wymaga on jednak znacznego rozbudowania)
- wprowadzenie centralnej instytucji lub zwiększenie uprawnień instytucji już istniejących, która mogłaby odbierać stopnie i tytuły nie tylko za plagiat, ale za wszelkie inne rażące uchybienie godności naukowca oraz za przestęstwa przeciwko nauce. Oczywiście, od decyzji takiej powinno przysługiwać odwołanie, jednak w razie stwierdzenia rażącego przestęstwa, kara powinna być nieuchronna.
- działania tego rodzaju dobrze byłoby podejmować we współpracy z organizacjami zajmującymi się nagłaśnianiem i walką z patologiami w nauce, np. Science Watch Polska.

-SKROCENIE I UPROSZCZENIE SYSTEMU ZAMÓWIEŃ SPRZETU LABORATORYJNEGO JAK I ODCZYNNIKÓW -LIKWIDACJA HABILITACJI, TO ELEMENT SPOWALNIAJĄCY ROZWÓJ MŁODYCH NAUKOWCÓW, KTÓRZY WIELOKROTNIENIE MOGĄ BYĆ PROMOTORAMI DOKTORANTÓW, STYPENDYSTÓW WE WŁASNYCH GRANTACH -

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

-skrocenie i uproszczenie systemu zamówień sprzętu laboratoryjnego jak i odczynników - likwidacja habilitacji, to element spowalniający rozwój młodych naukowców, którzy wielokrotnie nie mogą być promotorami doktorantów, stypendystów we własnych grantach - jasne kryteria awansów zawodowych (przyznawane powinny być z automatu po spełnieniu określonych wymagań) - kryteria ewaluacji powinny być znane na samym początku okresu ewaluacyjnego - zwiększenie nakładów na naukę, szczególnie na opłaty OA związane z publikowaniem prac

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

-skrocenie i uproszczenie systemu zamówień sprzętu laboratoryjnego jak i odczynników - likwidacja habilitacji, to element spowalniający rozwój młodych naukowców, którzy wielokrotnie nie mogą być promotorami doktorantów, stypendystów we własnych grantach - jasne kryteria awansów zawodowych (przyznawane powinny być z automatu po spełnieniu określonych wymagań) - kryteria ewaluacji powinny być znane na samym początku okresu ewaluacyjnego - zwiększenie nakładów na naukę, szczególnie na opłaty OA związane z publikowaniem prac

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

LISTA CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecna lista nie oddaje w żaden sposób prawdziwej wartości i znaczenia czasopism.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należałoby wprowadzić mechanizm, który pozwala indywidualnym naukowcom lub grupom na w miarę regularne zgłaszanie braków czasopism na liście.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

O problemach z obecną listą czasopism napisano już wiele. Najlepiej byłoby ją pewnie po prostu zlikwidować, ale zapewne taki pomysł nie przejdzie. Wszystkich problemów nie rozwiąże jednak ani powrót do listy sprzed zmian Czarnka ani, tym bardziej, oparcie jej wyłącznie na Scopusie – swoją drogą warto postawić pytanie dlaczego prywatna baza danych nieafiliowana przy żadnej znaczącej instytucji naukowej miałaby być wyznacznikiem czegokolwiek? A nawet jeśli Scopus cokolwiek wyznacza, to raczej w naukach ścisłych, ale na pewno nie w humanistycznych. Nauki humanistyczne uprawiane są bowiem nie tylko w sferze kultury anglosaskiej, ale także w innych obszarach językowych. Czasopisma z tych obszarów często nie dbają o to, czy są uwzględnione w Scopusie, czy nie – liczy się to, że są one prestiżowe w swoich dyscyplinach, często wąskich. Jeśli lista czasopism i wydawnictw dalej ma istnieć i jeśli listy te mają mieć sens, to należałoby wprowadzić mechanizm, który pozwalałby indywidualnym badaczom lub grupom badawczym na w miarę regularne zgłaszanie propozycji aktualizacji listy, które następnie byłyby weryfikowane na poziomie centralnym. Pozwoli to na stworzenie w dłuższej perspektywie systemu, który rzeczywiście będzie oddawał znaczenie czasopism w różnych dyscyplinach naukowych także w tych, którymi w naszym kraju zajmuje się mniejsza liczba badaczy. Idea, że jedna osoba lub nawet jedna tylko grupa badaczy jest w stanie stworzyć system, który będzie stosował się do wszystkich badaczy bez wyjątku jest bowiem mrzonką, którą należy odrzucić – istota badań naukowych polega wszak na ciągłym współdziałaniu i nieustannym korygowaniu stanu obecnego.

POWRÓT DO ETATÓW DYDAKTYCZNO-NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Likwidacja etatów dydaktycznych i badawczy

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Patrz wyżej

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wprowadzenie etatów dydaktycznych pozwoliło wszystkim tym, którzy nic Nie robili naukowo kilka czy kilkanaście lat pozostać na uczelniach i niestety pozostać na poziomie naukowym również sprzed kilkunastu lat. Nie ma możliwości aby uczyć studentów nie rozwijając warsztatu badawczego, to jest pomyłka! Powinno być tak jak poprzednio. Odpowiedni czas na doktorat i habilitację!

RECENZJE GRANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak transparentności w systemie przyznawania grantów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należałoby wprowadzić zasadę, że nazwiska recenzentów przygotowujących recenzje wniosków grantowych są jawne.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W zamyśle twórców systemu grantowego utajnienie nazwisk recenzentów miało uchronić ich przed negatywnymi konsekwencjami w przypadku nieprzychylnych recenzji. W praktyce doprowadziło jednak do rozmaitych patologii. W obecnej sytuacji jest bowiem tak, że recenzenci wiedzą wszystko o osobie, którą oceniają, mając pełny dostęp do wniosku, w tym do wszystkich danych osobowych – mają oni bowiem za zadanie ocenić, czy dana, konkretna osoba, jest w stanie zrealizować dany projekt badawczy. Tymczasem osoba składająca wniosek nie wie nawet, czy osoby, które ją oceniają, mają po temu wystarczające kompetencje (a często, niestety, zdarza się, że nie mają). Jeśli jednak nazwiska recenzentów w postępowaniach o awans naukowy mogą być jawne (a przecież od wyników takich postępowania zależy nie mniej niż od postępowaniach przy przyznawaniu grantów), to i w takich przypadkach nazwiska te powinny być jawne, w celu zapewnienia większej transparentności. Z pewnością ukróciłyby to dość powszechną praktykę bezkarnego odrzucania dobrych wniosków ze względu na osobistą niechęć do wnioskodawcy, jak również bezpodstawnego zawyżania oceny przez osobistą sympatię do wnioskodawcy – anonimowość zapewnia bowiem bezkarność dla tego rodzaju praktyk.

PRZEMYŚLENIE NA NOWO IDEI DYSCYPLIN NAUKOWYCH I ICH ZNACZENIA DLA KARIERY NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Dziś podział na dyscypliny naukowe jest bardziej przeszkodą niżli pomocą w kierowaniu własnym rozwojem naukowym

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uważam, że należy na nowo rozważyć zasadność podziału na dyscypliny naukowe, ewentualnie przemyśleć ich funkcjonalność z administracyjnego punktu widzenia, jak i ich liczbę czy zakresy, np. sztywny podział między języko- i literaturoznawcami warto zastąpić

szerszą kategorią: filolodzy. Z własnego doświadczenia wiem, że zamiast wspierać inter- i transdyscyplinarność podział na dyscypliny skutecznie blokują takowe działania, a zwłaszcza te, które mieszczą się na styku kilku sfer – w moim przypadku są to językoznawstwo (50%) oraz nauki o kulturze i religii (50%), które udaje mi się, jak sądzę, umiejętnie połączyć, badając zjawiska religijne i polityczne (nauki o kulturze i religii) przez pryzmat tekstów i faktów językowych (językoznawstwo). Fakt, że zmuszony jestem sztucznie przypisywać kolejne publikacje naukowe do tylko jednej dyscypliny działa na moją niekorzyść przy ocenie dorobku w procesie ewaluacji, ponieważ jestem zmuszony sztucznie intensyfikować swoją działalność wydawniczą, by wypełnić obowiązkowe sloty – pomijam przy tym złożoność wzorów matematycznych, które weryfikują wypełnianie slotów, ponieważ nie ułatwiają mi one, a właściwie uniemożliwiają, samokontrolę i to w sytuacji, gdy z matematyka nie miałem najmniejszych problemów w szkole średniej. Podział na dyscypliny okazał się być problematycznym w czasie przygotowań do habilitacji, gdy okazało się, że monografię będę musiał umieścić w jednej z dyscyplin, odrzucając równocześnie tę część dorobku naukowego, który przypisałem do drugiej, w tej sytuacji, zupełnie ignorowanej dyscypliny – jest to wyraźne, w mej ocenie, zaprzeczenie idei inter- i transdyscyplinarności. Z rozmów z kolegami i koleżankami wiem też, że na wielu uczelniach przypisanie do konkretnej dyscypliny ma charakter arbitralny – wynika z faktu finansowania właśnie dyscyplin – i nie ma większego odzwierciedlenia w rzeczywistych zainteresowaniach czy badaniach poszczególnych osób. Podział na dyscypliny wyobrażam sobie raczej jako pomoc w kategoryzacji wiedzy o działalności badacza, niż jako podstawowe narzędzie służące dywersyfikacji środków finansowych w ramach uczelni, które zachowały tradycyjne struktury administracyjne w postaci wydziałów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

MOBILNOŚĆ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Niska wymiana naukowców między krajowymi jednostkami

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany według załączonego opisu

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://docs.google.com/document/d/17R709GTWJMwKP2qSeXW5tjaiY8DYDYI07AsGnWellSA/edit?usp=sharing>

PROJAKOŚCIOWA REFORMA PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Polska Akademia Nauk (zarówno korporacja jak i instytuty) wymaga gruntownej projakościowej reformy, a dotychczasowe propozycje są bardzo zachowawcze i nie doprowadzą do pożądaných zmian.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Działania w korporacji:

- wymóg zagranicznych recenzji dorobku w procesie wyboru członków Akademii;
- odmłodzenie struktury członkowskiej korporacji przez wprowadzenie systemu przechodzenia członków nieaktywnych zawodowo lub/i po osiągnięciu danego wieku w stan spoczynku (z prawem udziału w zgromadzeniach, bez prawa do głosowania, z możliwym podniesieniem uposażenia) i wyboru nowych członków na miejsce członków w stanie spoczynku;
- zniesienie wypłacania uposażenia dla nowych członków (z wyjątkiem przechodzenia w stan spoczynku);
- dokonanie i upublicznienie audytu nieruchomości PAN wraz z informacją o sposobie ich użytkowania;
- wprowadzenie międzynarodowego Senatu z członkami spoza polskiego środowiska naukowego (zagraniczni naukowcy najwyższej klasy, interesariusze społeczni), którego rolą będzie formułowanie rekomendacji, co do działania Akademii np. otwierania i zamykania jednostek;

Działania w instytutach:

- przeprowadzenie i opublikowanie audytu jakości badań naukowych we wszystkich jednostkach PAN przeprowadzony przez międzynarodowy zespół ekspercki.

Działania w instytutach: (nauki ścisłe):

- wprowadzenie międzynarodowych komitetów doradczych (MKD);
- wprowadzenie klarownej struktury grup badawczych, w celu możliwości oceny ich działalności naukowej przez MKD;
- zakaz „dziedziczenia” grup badawczych – po przejściu na emeryturę kierownika grupa jest rozwiązywana;
- zatrudnianie kierowników grup badawczych jedynie w otwartych konkursach prowadzonych przez MKD;
- regularna ocena ekspercka działalności grup badawczych przez MKD, której efektem są rekomendacje, co do dalszego działania takich grup.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

SYSTEM MAŁYCH GRANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Finansowanie badań, nie wymagających pełnego finansowania z grantów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Odpowiednie przepisy, zabezpieczenie środków, system automatycznej obróbki wniosków

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

[https://docs.google.com/document/d/1-](https://docs.google.com/document/d/1-NULaZ6ppdNIOJWIZI7BBdYDBewXDoYBcwL47Qyzz7M/edit?usp=sharing)

[NULaZ6ppdNIOJWIZI7BBdYDBewXDoYBcwL47Qyzz7M/edit?usp=sharing](https://docs.google.com/document/d/1-NULaZ6ppdNIOJWIZI7BBdYDBewXDoYBcwL47Qyzz7M/edit?usp=sharing)

RÓŻNORODNOŚĆ PŁAC PROMUJĄCA LEPSZE UCZELNIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Promowanie uczelni i naukowców uczelni znaczących

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

zmiana ustawy o szkolnictwie

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Uważam że musi pojawić się trend wznoszący ważne uczelnie na mapie polski. Uczelnie dominujące powinny mieć zagwarantowane ustawowo większe finansowanie na zarobki pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych, tak aby z założenia przekonywać osoby do rozwijania się w lepszych ośrodkach. Ta wyższa płaca musi rekompensować 1. wyższe koszty życia w dużych miastach, 2. wyższe wymagania jakie stawiają uczelnie 3. Uczelnie 'peryferyjne' powinny być szkołami edukacji wyższej - mniejsze wymagania, mniejsze płace. Naukowiec pracujący w nauce, z dużymi osiągnięciami lub z dużymi aspiracjami bez problemu znajdzie miejsce w czołowych uczelniach.

KTO ZA CHWILĘ BĘDZIE UCZYŁ?

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

nierówne traktowanie awansów badaczy i dydaktyków

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie ścieżek awansu dydaktyków opartych o inne kryteria niż badaczy.

Zrównanie znaczenia obu grup. Zapewnienie finansowania na etaty dydaktyczne.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

System "punktozy" zabija dydaktykę. Pracownicy uczelni starają się wypełniać sloty co w naukach stosowanych jest karkołomnym zadaniem. Brak możliwości publikowania w czasopiśmiech wysoko punktowanych skutkuje wchodzeniem we współpracę z badaczami nauk podstawowych na straconej pozycji. Wiąże się to niejednokrotnie z wydatkowaniem prywatnych funduszy. Osoby zajmujące się badaniami są pochłonięte nawiązywaniem kontaktów, zdobywaniem finansowania oraz procesem redakcyjnym publikacji. Dydaktykę traktują marginalnie i jako zło konieczne. Uczelnie nie są instytutem badawczym. Mają kształcić studentów. Jest to wpisane w statutach wszystkich szkół wyższych. To rola

dydaktyków. Są oni jednak pozbawieni ścieżek awansu zawodowego a uczelnie nie otrzymują finansowania na ich etaty. Pomijam tu obciążenie dydaktyczne poszczególnych grup oraz działalność organizacyjną (elementy oceny okresowej).

LISTA CZASOPISM MINISTERIALNYCH ORAZ OA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ewaluacja

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponuję, aby w przypadku czasopism z zakresu nauk ścisłych i technicznych nie generować listy czasopism i sztucznej punktacji, a oprzeć ją na IF czasopism. Aby zrównać punkty ministerialne dla danej dyscypliny można wprowadzić faktor. Ułatwiłoby to nam, naukowcom, wybór czasopisma, w którym planujemy opublikować wyniki badań. Obecnie stoimy w rozkroku – czy kierować się punktacją MNiSW czy IF. A rozbieżności pomiędzy tymi listami są ogromne.

Open Access w wydawnictwach typu Elsevier czy Springer

Polska finansuje publikacje w OA w wybranych czasopismach tych wydawnictw. Niestety, są dyscypliny (np. oceanografia), której topowe czasopisma nie znalazły się na liście do finansowania OA. W związku z tym proponuję, aby powrócić do systemu, który funkcjonował kilka lat temu. Wtedy dostępna była pewna ilość manuskryptów, którą można było opublikować w OA danego wydawcy bez wskazania konkretnych czasopism.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WPROWADZENIE MIKRO CZESNEGO ZA STUDIA W WYSOKOŚCI OK 1 K EURO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Dopływ pieniędzy oraz likwidacja patologii szkół wyższych rozdających dyplomy za dotację na studenta

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

zmiana konstytucji, lub istotna zmiana ustawowa wprowadzająca współczynnik płatne – bezpłatne np. 20 procent studentów bezpłatne reszta płatne

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

NOWY MODEL FINANSOWANIA UCZELNI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Poprawa sytuacji finansowej uczelni publicznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uniezależnienie finansowania wydziałów i kierunków od liczby studentów

Zaniechanie finansowania uczelni niepublicznych

Nowy model finansowy kładący nacisk na kadre, wyposażenie pracowni i możliwości rozwoju po studiach – zamiast produkcji hord magistrów lepiej wykształcić kilkoro specjalistów przygotowanych do podjęcia pracy w branży od razu po studiach

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

lukasz.nicewicz@us.edu.pl

INDYWIDUALNY BUDŻET NAUKOWY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie stałego budżetu dla każdego naukowca od stopnia doktora na finansowanie badań naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie wiele czasu naukowcy spędzają na wypełnianiu wniosków na granty. Procedury są czasochłonne i zanim badacz uzyska środki często temat badań jest już mniej aktualny. Co więcej, w ocenie wniosku liczy się często dotychczasowy dorobek i prowadzenie grantów. W konsekwencji tworzy się grupa osób, która z założenia ma większe szanse otrzymać kolejny grant. Badaczy jest na uczelniach coraz mniej, a wśród powodów odejść jest często wskazywany brak środków na badania. Ponadto, ze względu na procedury grantowe wiele zadań w projektach jest nieefektywnych. Zatem wraz ze zwiększeniem puli środków na badania naukowe warto zmienić formułę, przyznawania środków tworząc Indywidualny budżet naukowy dla każdego badacza, którzy pozwoliby zatrudnić współpracownika, wykupić usługę do badań czy wspierać publikowanie w międzynarodowych czasopismach. Do zalet tego rozwiązania można zaliczyć powszechność dostępu do środków na badania, elastyczność badacza w zarządzaniu budżetem oraz zwiększenie aktualności badań i ograniczeni procedur administracyjnych i konkursowych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rezygnacja z procedury przetargu na zakup sprzętu komputerowego.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uproszczenie lub rezygnacja z procedur przetargowych w przypadku zakupu sprzętu komputerowego oraz urządzeń peryferyjnych. Przynajmniej w przypadku tego typu zakupów byłoby to ogromne (!) ułatwienie. Obecnie, np. na zakup myszki komputerowej trzeba czekać ok. roku, zanim trafi ona do odbiorcy, po całej procedurze przetargowej. Problem jest nawet bardziej dotkliwy, gdy zakupy są w ramach grantu. Administracja blokuje zakupy z grantu, gdy umowa grantowa kończy się przed procedurą przetargową. Jest to dramat! Nie mogę zrealizować zakupów w ramach zaplanowanego projektu i na dodatek zaaprobowanego podpisem głównej księgowej!!!

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PROMOTORSTWO OSÓB KIERUJĄCYCH PROJEKTAMI ALE BEZ HABILITACJI NAD DOKTORANTAMI.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak możliwości sprawowania opieki promotorskiej nad doktorantem bez habilitacji nawet jeśli jest się kierownikiem projektu w którym doktorant jest zatrudniony.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie aby być promotorem doktoranta należy posiadać habilitację. Nawet jeśli osoba posiadająca stopień doktora jest kierownikiem projektu np Opus w ramach którego jest zatrudniony doktorant to nie może być jego promotorem głównym tylko pomocniczym. Czyli dorobek tej osoby został na tyle doceniony żeby dać jej kilku milionowy projekt do realizacji ale nie jest wystarczający żeby sprawować realną opiekę nad doktorantem. Rodzi to wiele dziwnych sytuacji gdzie formalnym promotorem jest osoba z habilitacją, często nie mająca zielonego pojęcia o realizowanej pracy a rzeczywistym jest osoba bez – promotor pomocniczy. Można by wprowadzić zmianę która pozwalałaby osobom kierującym projektem na sprawowanie opieki nad doktorantem, nawet jeśli nie posiadają habilitacji. Zwiększyłoby to pulę potencjalnych promotorów dla doktorantów o spora grupę młodych osób ze świetnymi pomysłami i zapalem do nauki. Korzyść dla obu stron, gdyż nie tylko doktoranci na tym by zyskali ale również młodzi doktorzy mieliby możliwość rozwijania swoich zdolności kierowniczych i uczyliby się budować zespół mogący realizować bardziej skomplikowane zadania badawcze.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

JEDNOZNACZNE OKREŚLENIE STANOWISKA PRAWNEGO DOKTORANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Aktualnie doktoranci nie są ani pracownikami naukowymi, ani studentami. Co oznacza, że z jednej strony nie przysługuje im zdolność kredytowa ani nawet zakupy na raty, a z drugiej nie obowiązują ich zniżki studenckie (tylko doktoranckie – na komunikację). Doktoranci nie mają wakacji jak studenci, ale nie mają również jasno wyłożonego prawa do urlopu.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Odgórnie zmiany prawne (Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce)

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

REFORMA HABILITACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Badania wskazują, że habilitacja przyczynia się do dyskryminacji kobiet.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nasze badania pokazują, że badacze w krajach z habilitacją są w znaczącym stopniu mniej produktywni niż badacze w krajach bez habilitacji, a efekt zmniejszenia produktywności naukowej w krajach z habilitacją wynika tylko i wyłącznie z negatywnego wpływu systemu na produktywność naukową kobiet.

Sugeruję aby w Polsce zastosować rozwiązanie wzorowane na wielu zachodnich systemach, gdzie to jednostki naukowe w otwartym konkursie wybierają profesorów prowadzących grupy badawcze, którzy otrzymują wtedy możliwość prowadzenia doktorantów. Takie rozwiązanie nie tylko zwiększy autonomię uczelni, ale także zniweluje barierę z jaką muszą mierzyć się zagraniczni uczeni nie posiadający habilitacji aplikujący o pracę w Polsce oraz ułatwi awans w interdyscyplinarnych dziedzinach badań.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://osf.io/preprints/osf/yr8me>

UZNAWIE WIELOTOROWOŚCI MOŻLIWEGO ROZWOJU AKADEMICKIEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Eliminacja wymogu mobilności, promowanie zarówno mobilności, jak realizacji licznych projektów badawczych lokalnie i w przemyśle

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana zasad oceny wniosków habilitacyjnych/profesorских

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Jak zapewne wskazuje liczna grupa pracowników naukowych, wymóg mobilności do awansu naukowego jest bardzo toksyczny i eliminuje wiele osób. Zdecydowanie lepiej wprowadzić narzędzia oceny i rozliczać tzw. "sitwy lokalne" i "szkodliwy chów wsobny", niż wycinać ze świata nauki zdolne osoby o innych możliwościach relokacyjnych lub realizujące doskonale swoją tematykę w wybranym miejscu. Przedstawiciele przemysłu zdecydowanie nie interesuje, czy dany ekspert był na stażu podoktorskim w MIT czy Stanford, potrzebują aktywnej współpracy między swoim R&D i uczelniami wyższymi. Nie przerwę realizacji wieloletniego projektu wdrożeniowego, zwłaszcza że w międzyczasie podjąć mogę kilka dodatkowych tematów do dalszego rozwiązania, tylko po to, żeby wyjechać do innego ośrodka w celu poznania jakiejś metody badawczej lub sposobu pracy innego zespołu. Przy awansie naukowym powinno być uwzględnione założenie, że mobilność to jest jedna z wartości dodanych. Osoby z rodziną, nieneuronormatywne mogą się na wyjazdach wypalić i zmarnować czas, a być wybitne w swoim miejscu pracy, otwarte na nowe współprace i tematyki badawcze oraz wspierać rozwój krajowych ośrodków. Nie rozwijamy nauki kosztem tych wszystkich jednostek, ponieważ na przestrzeni

kilkudziesięciu lat zaobserwujemy załamanie szkolnictwa wyższego i ośrodków badawczych.

O PRZYSZŁOŚĆ POLSKIEJ NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obowiązujące rozwiązania, przynajmniej w obszarze nauk społecznych, nadają się tylko do kosza.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy zmienić sposób wyznaczania recenzentów w postępowaniach doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich. Dobór koleżeński należy zastąpić doborem merytorycznym – recenzent powinien się znać na przedmiocie pracy, czego wyjątkowo często nie ma. Do kosza trzeba też wyrzucić obecną punktację publikacji. Ona sprawia, że większości piszących nie zależy na tym, czy ktoś to przeczyta i przywoła w swojej, ale ile dostanie punktów za tę publikację. Punkty – przynajmniej w naukach społecznych – mają się nijak do rzeczywistego znaczenia czasopisma, jak i wydawnictwa, w którym ukazała się monografia. Należy docenić publikacje w zagranicznych periodykach, które obecnie najczęściej mają 5 pkt, nawet jeżeli jest to czasopismo wydawane przez Akademię Nauk tamtego państwa. Zamiast dziwnych szkół doktorskich należy powrócić do asystentur; to nikomu nie zaszkodziło.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Opracowania dr hab. Grzegorza Wierczyńskiego, prof. UG w czasopismach: "Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny" oraz "Państwo i Prawo"

ŚWIECKIE WŁADZE NA WSZYSTKICH UCZELNIACH PAŃSTWOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Kuriozum dzisiejszego polskiego szkolnictwa wyższego to przyzwolenie na zarządzanie publicznymi uczelniami przez księży oraz statuty uczelni bazujące na systemie religijnym – np. na UKSW księża zarządzają uczelnią i narzucają całej społeczności akademickiej katolicki światopogląd w swoich przemówieniach, listach, rozsyłanych e-mailowo zaproszeniach na msze, w symbolice religijnej obecnej w każdej sali wykładowej (krzyże), a doktoranci otrzymują do podpisania formularz ślubowania, w którym mają zobowiązać się do przestrzegania chrześcijańskich.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustawowe odebranie Kościołowi rzymskokatolickiemu władzy na państwowych uczelniach poprzez zakaz wybierania do władz uczelni osób duchownych reprezentujących dyscypliny naukowe podlegające zwierzchnictwu Kościoła, tj. prawo kanoniczne i teologia (a na

wydziałach reprezentujących te dyscypliny i inne – zakaz wybierania takich osób do władz wydziału) oraz poprzez zakaz bazowania na jakimkolwiek systemie religijnym na uczelni, w tym: w jej statucie, w formularzach ślubowania doktorantów, w umowach o pracę itp., zakaz obecności symboli religijnych na terenie uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wystarczy przejrzeć stronę internetową UKSW, żeby zobaczyć, jak wyglądają w praktyce ww. problematyczne kwestie:

uksw.edu.pl

PRAWORZĄDNOŚĆ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Punktowanie wstecz jest niepraworządne.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Dziś 31 grudnia – prace polskich naukowców, te opublikowane od początku roku właśnie do dziś, zostaną urzędowo wycenione według punktacji.

Równocześnie trwa wielka społeczna debata o punktach za teksty naukowe i punktowaniu pracy naukowców. Czytam o punktach już nie tylko w branżowych niszowych opracowaniach, ale także w "Wyborczej", w "Polityce", w "Gazecie Prawnej". Nawiasem – nie wyczytałem dotąd o podobnej punktacji dla na przykład urzędników w ministerstwach. Gdyby punkty sprawdzały się w przypadku autorów w nauce, to może to dobra okazja, by je wprowadzić i w innych twórczych światach?

Minister w grudniu 2023 zapowiada, że "powracamy do wykazu zaakceptowanego przez Komisję Ewaluacji Nauki w dniu 29 czerwca 2023 r." oraz że punktacja, która obowiązuje do końca tego roku, nie będzie anulowana, a "wszyscy ci, którzy na jej podstawie otrzymali punkty, będą je zachowywali".

Jednak niektórzy z niewiadomych powodów w czerwcu potracili punkty za teksty publikowane pomiędzy styczniem i czerwcem, choć kierowali się w publikowaniu w tym czasie dobrą wiarą i obowiązującą do końca czerwca listą. Prawo zadziałało wstecz na niekorzyść uczonych i ich instytucji.

Oczywiste jest, że w praworządnym i sprawiedliwym punktowaniu punkty powinny być przywrócone i zachowane w wysokości co najmniej obowiązującej w chwili publikacji, a nie obniżonej bez wcześniejszej zapowiedzi.

Cały ten wywód z wnioskiem na rzecz uczciwego przyznania punktów nie zmienia faktu, że punkty, punktacje, punktowość i punktoza są zjawiskiem fatalnym. Od dziesięciu lat obserwuję je od wewnątrz w ramach stworzonego przez państwo i niektórych naukowców systemu, który niszczy poczucie przydatności wielu osób. Są to obserwacje warte książki. Której napisanie byłoby równie celowe jak zjadanie własnego ogona.

<https://wyborcza.pl/7,162657,30551652,czy-urzednikow-panstwowych-powinno-sie-oceniac-analogicznie.html> (Czy urzędników państwowych powinno się oceniać analogicznie jak naukowców za ich publikacje)

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

MOBBING W UNIWERSYTECIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Mobbing na uczelniach wyższych niestety nadal jest obecny i spotyka się z akceptacją władz Uniwersyteckich

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podaję z imienia i nazwiska, ponieważ należy takie zachowania piętnować. Daniel Przystek dziekan Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego regularnie dopuszcza się mobbingu wobec młodszych pracowników naukowych. Niestety władze Rektorskie nie reagują mimo, że znają problem. Przystek uważa, że Wydział jest jego prywatną własnością. Niszczy każdego, kto w jakikolwiek stopniu nie zgadza się z nim lub ma inną wizję uniwersytetu. On publicznie grozi pracownikom wydziału!

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

JAWNOŚĆ DECYZJI O ZATRUDNIENIU NA UCZELNIACH I PROCEDURY ODWOŁAWCZE.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Otwarty dostęp w nauce, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Nepotyzm, ejdżyzm i inne działania dyskryminujące

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozwiązania prawne – jawność kryteriów do spełnienia dla osób kandydujących na stanowisko naukowe i naukowo-dydaktyczne. Jawność przyznanych ocen i jawność uzasadnienia decyzji wyboru. W wypadku decyzji odmownej dla osoby spełniającej kryteria – propozycja analogicznego stanowiska w tej samej lub innej uczelni. Procedury odwołania od decyzji do wyższej instancji, możliwość uzyskania propozycji realizacji i finansowania badań społecznie użytecznych z pominięciem struktury uczelni. Uczelnia jako samodzielne królestwo to pole do nepotyzmu i nadużyć.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

INTEGRACJA ŚRODOWISK

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Stworzenie warunków do autentycznej współpracy dwóch środowisk naukowego i dydaktycznego. dwóch środowisk naukowego i

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Tworzenie wspólnych działań dla ludzi nauki i dydaktyków. Zaangażowanie się świata nauki w działania oddolne praktyków.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Chęć współpracy obu środowisk oraz wzajemne wspieranie nie marginalizowanie się

WPROWADZENIE NOWEGO RODZAJU FINANSOWANIA BADAŃ NAUKOWYCH – TZW. PROGRAMY BADAWCZE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rozdrobnienie badań naukowych ze względu na krótkotrwałe granty badawcze oraz duże obciążenie administracyjne związane z częstym przygotowaniem i rozliczaniem takich grantów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie konkursów na 5-letnie (lub dłuższe) programy badawcze, które byłyby skierowane do najlepszych naukowców w Polsce min. 10 lat po doktoracie, wykazujących się dużymi osiągnięciami naukowymi oraz zrealizowanymi projektami badawczymi (krajowymi i zagranicznymi), które zostały bardzo dobrze ocenione. W przeciwieństwie do projektu badawczego, program badawczy nie posiadałby konkretnych zadań badawczych do realizacji, a jedynie zarys tematyki badań, cel i potencjalne korzyści. Wydatki byłyby planowane bardzo elastycznie, bez precyzyjnego kosztorysu (potrzeby byłyby jedynie jego zarys). Rozliczany byłby na podstawie publikacji naukowych w najlepszych wydawnictwach międzynarodowych. Poziom finansowania 3-5 mln PLN na 5 lat z możliwością przedłużenia na kolejne 5. Pomysł zainspirowany przez Prof. Zbigniewa Sojkę (Wydział Chemii UJ)

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

INNA OCENA PRACOWNIKÓW ORAZ JEDNOSTEK W ZALEŻNOŚCI OD FUNKCJI UCZELNIA/INSTYTUT NAUKOWY I BADAWCZY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie innego systemu oceny i wag w ocenie pracownika Uczelni czy Instytutu, gdyż pracownicy Uczelni mają obowiązek edukacji studentów, który zajmuje im gro czasu pracy, w porównaniu z pracownikami Instytutów, którzy takiego obowiązku nie mają, a obie grupy są oceniane tak samo za tzw. naukę.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie w ankiecie pracownika, a także ocenie jednostki odpowiedniej klasyfikacji w zależności od tego co należy do obowiązków pracowników danej jednostki. Czy są to pracownicy Uczelni, czy Instytutu, czy jest to Uczelnia, czy też Instytut.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Pracownicy Uczelni mają obowiązek dydaktyczny (prowadzenie zajęć ze studentami i doktorantami), naukowy i organizacyjny, pracownicy Instytutów: obowiązek pracy naukowej i organizacyjnej. W ankiecie pracownika Uczelni praca dydaktyczna powinna być doceniona w sposób wymierny – odpowiednio punktowana – obecnie to mizerne parę punktów w porównaniu z punktacją w ankiecie pracownika dotyczącej pracy naukowej. Jednak gro czasu pracownik Uczelni poświęca pracy dydaktycznej – przygotowanie i ciągła aktualizacja wykładów, ćwiczeń; przeprowadzenie wykładów i ćwiczeń; praca z dyplomantem (inżynierant, licencjusz, doktorant), praca z członkami kół naukowych, przeprowadzanie/ sprawdzanie kolokwiów i egzaminów, praca z tutee itp. Pracownik Instytutu nie ma obowiązku dydaktycznego. Jednak obie grupy oceniane są wg podobnych kryteriów. Takie samo podejście jest w ocenie/ewaluacji jednostek: uczelnia vs Instytut. Nierzadko praca naukowa pracownika naukowo-dydaktycznego Uczelni prowadzona jest w czasie wolnym od pracy i kosztem życia prywatnego, gdyż doba ma tylko 24 godz., a obowiązków jest moc. Nie twierdzę, że pracownicy naukowo – dydaktyczni uczelni nie powinni być oceniani pod względem naukowym i organizacyjnym, jak najbardziej tak, ale waga stosowana w ocenie powinna być stosowna w zależności od zadań jednostki (uczelnia vs instytut).

ZMIANY W ZAKRESIE ROZWOJU PO DOKTORACIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Słaba jakość habilitacji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Brak możliwości zatrudniania doktorów tuż po obronie w jednostce, w której przygotowywana była praca doktorska. Przed ewentualnym zatrudnieniem wymagany powinien być 1-2 roczny pobyt/zatrudnienie w innym ośrodku (najlepiej zagranicznym). Działalność naukowa w tym ośrodku powinna zostać potwierdzona publikacjami z afiliacją uniwersytetu, w którym odbyło szkolenie.

W ocenie dorobku po doktoracie najważniejszą część powinny stanowić nowa wiedza, umiejętności i techniki nabyte/poznane w okresie po doktoracie. Recenzenci powinni ocenić, czy są one bardziej zaawansowane niż te zdobyte w trakcie przygotowywania pracy doktorskiej, a więc czy nastąpił rzeczywisty rozwój kandydata. Mniej istotna powinna być liczba impaktów, które są często wynikiem "dopisywania się" lub publikowania w czasopiśmie o wątpliwej renomie. Należy też sprawdzić, czy wyniki prezentowane w osiągnięciu nie pochodzą z badań realizowanych w ramach pracy doktorskiej.

Zapis Ustawy: "Osiągnięcie (...) może stanowić część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o stopień ..." jest bardzo niefortunny. W większości przypadków trudno ocenić rzeczywisty wkład habilitanta w powstanie prac, które są bardzo często wieloautorskie, niekiedy z udziałem kilku profesorów (w tym promotora doktoratu), a wydzielone zagadnienie nie jest istotną

częścią tych prac. Należy wprowadzić zmiany dotyczące tego punktu Ustawy (np. ograniczając liczbę autorów prac oraz autorów z wyższym niż kandydat stopniem) lub najlepiej usunąć go z tekstu Ustawy.

Recenzenci powinni być wybierani na podstawie słów kluczowych w bazie recenzentów, a nie w wyniku losowania. W przypadku negatywnej oceny habilitacji przez jednego z recenzentów, osiągnięcie powinno być poddane ocenie przez zewnętrznego eksperta wybranego przez organ funkcjonujący poza RDN. Nierzetelni recenzenci (przygotowujący recenzje złej jakości, bez wskazania słabych i mocnych stron pracy, podejmujący się recenzji poza obszarem swojej specjalności, piszący wyłącznie pozytywne recenzje) nie powinni otrzymywać wynagrodzenia za tego typu recenzje i/lub otrzymać zakaz recenzowania przez pewien czas.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Brak możliwości zatrudniania własnych doktorantów bez odbycia stażu post-doc jest często spotykany w krajach zachodnich, a zwłaszcza USA. Ocena rozwoju kompetencji po doktoracie jest podstawą oceny kandydatów przez ekspertów w europejskich projektach MSCA.

ZMIANY W SPOSOBIE OCENY WNIOSKÓW PRZEZ NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Badania naukowe w Polsce nie nawiązują tematycznie do nauki światowej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

NCN powinno ogłaszać zaproszenia do składania wniosków (calls for proposals) podobne do tych ogłaszanych przez Komisję Europejską w programie Horizon. W ten sposób prowadzone w Polsce badania będą nawiązywać tematycznie do prac realizowanych w innych krajach Europy, a badacze będą mieli większe szanse aplikując w konkursach europejskich.

Eksperti w NCN powinni być wybierani z bazy ekspertów, do której powinni zgłaszać się naukowcy podając adresy prywatne, a nie służbowe (podobnie jak ma to miejsce w bazie NCBiR). Obecne kryteria wyboru ekspertów i recenzentów w NCN są niejasne.

Ze względu na małą ilość środków przeznaczonych obecnie na badania w Polsce, kwoty przydzielane na jeden projekt OPUS powinny zostać ograniczone (np. do 1 mln). W ten sposób większa liczba badaczy otrzymałaby finansowanie badań.

Można rozważyć ograniczenie liczby grantów określonego typu finansowanych przez NCN, którą mógłby otrzymać dany badacz. Np. po uzyskaniu 2-3 grantów typu OPUS, badacz powinien/zostałby zobligowany do wnioskowania o granty unijne. Ograniczenie finansowania kolejnych badań tych samych osób z jednego źródła powinno przyczynić się do większego udziału polskich badaczy w projektach unijnych i równocześnie do rozwoju różnych dyscyplin naukowych w Polsce (także tych mniej popularnych), które obecnie nie mają szans na rozwój (a są ważne np. dla gospodarki).

Przygotowanie grantu pochłania dużo czasu, a szanse na sukces są niewielkie. Aby oszczędzić czas wnioskodawcom i ekspertom należałoby wprowadzić ocenę 2-etapową, polegającą na tym, że w pierwszym etapie składane są tylko skrócone wersje projektów, a następnie autorzy najlepszych z nich proszeni są o złożenie wersji rozszerzonej (podobnie jak w wielu konkursach ogłaszanych przez KE). To bardzo frustrujące, gdy po kilku tygodniach pracy wnioskodawca składa wniosek, którego nikt nawet nie przeczyta, bo zostanie odrzucony w pierwszym etapie.

Alternatywnym rozwiązaniem może być powoływanie, osobno dla każdego konkursu, naukowców z różnych dziedzin jako moderatorów do przeprowadzenia oceny projektów, którzy wybierac będą recenzentów/ekspertów z bazy ekspertów na podstawie słów kluczowych (podobny system obowiązuje w Komisji Europejskiej). Następnie osoby oceniające wnioski spotykają się, dyskutują i wybierają najlepsze wnioski do finansowania. Spotkanie jest prowadzone przez moderatora, który nie bierze udziału w ocenie. Taki sposób oceny powinien ograniczyć do minimum przyznawanie środków na badania ciągle tym samym wnioskodawcom.

W przypadku, gdy istnieje podejrzenie o wystąpieniu nieprawidłowości (powinien powstać kanał umożliwiający zgłoszenie), np. gdy granty zostają przyznane kilku badaczom w tej samej jednostce na podobne tematy w tym samym konkursie na łączną kwotę kilku milionów zł, należy poddać proces oceny w danym konkursie audytowi przeprowadzonemu przez zewnętrznych ekspertów.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zaproponowane zmiany oparte są o praktyki stosowane w większości innych polskich i zagranicznych instytucji zajmujących się finansowaniem badań naukowych zarówno podstawowych, jak również B+R. Laureat wielu projektów NCN powinien być zachęcany do składania wniosków do KE, a nie do produkowania kolejnych podobnych wniosków krajowych, blokując w ten sposób rozwój innych ważnych dyscyplin naukowych w Polsce. Osoba zgłaszająca była zapraszana wielokrotnie jako ekspert to oceny projektów europejskich różnego typu (FP VI, FP VII, Horizon, IMI JU, MSCA, Accelerator, ERA PerMed) i nigdy, nawet jako recenzent, przez NCN, co ze względu na dużą liczbę ocenianych przez tę instytucję projektów i wymóg rotacji ekspertów jest zadziwiające. Ponieważ po 13 latach funkcjonowania NCN polskie uniwersytety w rankingach światowych zajmują w dalszym ciągu bardzo odległe miejsca, należałoby podjąć zdecydowane działania w celu zmian w sposobie finansowania nauki przez NCN lub wnioskować do Ministerstwa o utworzenie jednostki alternatywnej.

ZMIANY W KONKURSIE NA DUŻE INWESTYCJE APARATUROWE MNISW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Fundamentalne zmiany na poziomie Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce w zakresie w konkursu na duże Inwestycje Aparaturowe o wartości przekraczającej 500 000 zł

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany w konkursie na duże Inwestycje Aparaturowe MNiSW w zakresie aparatury naukowo-badawczej o wartości przekraczającej 500 000 zł Wspieranie rozwoju zaawansowanej infrastruktury badawczej stanowi kluczowy element skutecznej polityki naukowej państwa. Inwestycje w najnowocześniejsze sprzęty pomiarowe mają istotny wpływ na rozwój kraju, umożliwiając polskim naukowcom prowadzenie ambitnych badań odzwierciedlających światowe trendy danej dyscypliny. Posiadanie więc nowoczesnych narzędzi badawczych nie tylko przyspiesza tempo prowadzonych badań, ale również stanowi istotny czynnik przyciągający uzdolnionych naukowców z różnych zakątków świata. W dalszej perspektywie jest to inwestycja, która daje możliwość trwałego rozwoju społecznego, gospodarczego i technologicznego państwa.

Inwestycje w infrastrukturę badawczą w kontekście globalnej konkurencji, daje polskim naukowcom wyposażone w zaawansowane zaplecze badawcze, które zyskuje prestiż również w międzynarodowej społeczności naukowej. To z kolei buduje i rozwija tworzenie sieci współpracy, co posiada bezpośredni wpływ na innowacyjność gospodarki.

W Polsce niestety brak jest spójnej i klarownej polityki w zakresie rozwoju inwestycji aparaturowych. O instrumenty, których koszt zakupu, wytworzenia lub rozbudowy przewyższa 500 000 zł, można aplikować tylko raz w roku (termin ustawy to 31.07 każdego roku kalendarzowego) w konkursie organizowanym przez MNiSW na Inwestycje aparaturowe.

Link: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/inwestycje>

Konkurs ten jest organizowany również w identycznej formule na Inwestycje budowlane oraz informatyczne. Jednakże w niniejszej analizie skupię się wyłącznie na kwestiach związanych z zakupem aparatury (zgodnie z wytycznymi Ministerstwa powyżej wartości 500 000 zł). Aparatury tak kosztownej nie można nabywać z grantów NCN – „Zakup aparatury naukowo-badawczej nie może być głównym celem projektu” – jak czytamy w wytycznych szczegółowych do konkursów. I tu pojawia się kwestia źródła zakupu specyficznej, kosztownej aparatury... Do tego dochodzą kwestie zakupu sprzętów, które są też bardzo kosztowne, ale stanowią obecnie standardowe wyposażenie danej jednostki naukowej, tj. np. spektrometr NMR (koszt 4-5 mln zł). Skąd brać fundusze? Pamiętajmy, że każdy sprzęt po 10-15 latach od zakupu, nawet przy najlepszej obsłudze operatorskiej, zaczyna „chorować”; czasami jest to tylko „przeziębienie” – wystarczy kosztowny serwis, a czasem niestety „śmierć” – brak części zamiennych na rynku lub koszt ich wyprodukowania do ‘poprzedniego’ modelu to np. połowa wartości nowego aparatu.

Kwestie problemowe konkursu na duże Inwestycje Aparaturowe:

- Na rozstrzygnięcie tzw. ‘konkursu aparaturowego/inwestycyjnego’ trzeba czekać ok. 11 miesięcy, w praktyce decyzja ministra o przyznaniu lub odmowie środków musi być podjęta do 30. czerwca następnego roku. Stąd też, na etapie przygotowywania wniosku jest już rekomendowane planowane kosztorysu 1,5 roku do przodu (w praktyce: wrzesień/październik następnego roku to modelowy okres podpisywania umów z Ministerstwem, listopad/styczeń – to czas procedur przetargowych, luty/maj – instalacja sprzętu, szkolenia i płatność – czyli praktycznie po dwóch latach od napisania wniosku!). Czy taka formuła dalej ma sens, w tak szybko zmieniającym się świecie?

- Opinia Zespołu doradczego powołanego przez Ministra (skład jest podany i aktualnie aktualizowany rozporządzeniami) jest dostępna „na żądanie”, gdy wnioskodawca zgłosi formalną chęć jej poznania (co wydaje się już nieprzystające do realiów epoki w której żyjemy). W ciągu kilku dni jest ona udostępniana w systemie OSF lub jest przesyłana na emaila osoby odpowiedzialnej za sporządzenie wniosku. Znana jest rekomendacja ww. Zespołu ekspertów, treść oceny, pozycja na liście rankingowej (bez informacji statystycznych, w tym ile wniosków było złożonych na konkurs i ilu przyznano finansowanie) oraz decyzja ws. finansowania (zgodnie ze sformułowaniem w systemie OPI: „Czy wniosek został wyłoniony przez Ministra do finansowania? TAK/NIE”). I tu samonarzucające się pytanie przy takim sformułowaniu pytania: Czy zwycięskie wnioski ‘wyłonione przez Ministra’ to te które są najwyżej ocenione przez Zespół ekspercki?

- MEiN ogłasza dopiero oficjalnie w postaci rozporządzenia w kolejnym roku od decyzji ws. finansowania listę jednostek, którym je przyznano (a więc de facto dwa lata po ogłoszeniu danego konkursu!). Skąd taka nietypowa procedura i dlaczego to wszystko jest trzymane w atmosferze niejawności? Przecież dostanie takiej dotacji aparaturowej jest chlubą dla jednostki naukowej i naukowca odpowiedzialnego za sporządzenie wniosku – dającą możliwość dalszego rozwoju, zdobycia nowych partnerów naukowych i gwarancją, że prowadzone badania naukowe na wnioskowanym sprzęcie będą najwyższej jakości, jak i następnie będą sprzyjać tworzeniu nowych sieci naukowych. Wszystko to trzeba jednoznacznie opisać/udowodnić na etapie pisania wniosku, do którego należy dołączyć kilka listów rekomendujących zakup wnioskowanej aparatury z Polski i najlepiej jeszcze zagranicą. Napisanie takiego wniosku jest wyzwaniem, które angażuje wiele osób ze środowiska naukowego w którym wnioskodawca się znajduje. Dodatkowo, wniosek musi zawierać wyczerpujący opis innych ważnych informacji:

- Wykaz wraz z opisem badań naukowych lub prac rozwojowych oraz innych zadań, do których niezbędna jest planowana inwestycja, w tym ich znaczenie dla rozwoju międzynarodowej współpracy w zakresie nauki i techniki;
- Planowane wyniki prac lub zadań oraz ich znaczenie dla rozwoju nauki, innowacyjności i gospodarki;
- Informacja o osiągnięciach naukowych wnioskodawcy, wykazanymi z 4 lat poprzedzających złożenie wniosku (publikacje, patenty lub inne) – powiązanych z wnioskowaną inwestycją (nie więcej niż 20 najważniejszych osiągnięć);
- Możliwość wykorzystania wnioskowanej inwestycji przez inne podmioty, w ramach współpracy wnioskodawcy z tymi podmiotami;
- Przygotowanie wnioskodawcy do realizacji inwestycji i użytkowania finansowanej infrastruktury.

- Na przedmiotowych listach ujawnianych w formie rozporządzenia nie ma informacji nt. nazwy przedmiotu/aparatury rekomendowanej do finansowania na podstawie wniosku złożonego dwa lata wcześniej, nie ma również tytułu projektu, czy też jego numeru. Znana jest jedynie kwota dotacji, oraz pozycja na liście projektów finansowanych tzn. ‘wyłonionych przez Ministra’. W przypadku uczelni wyższych nie ma żadnej informacji o wydziale, który dostał finansowanie, stąd ciężko jest powiązać np. dotację z kategorią

naukową wydziału na którym zaawansowana aparatura służąca rozwojowi naukowego kraju została zainstalowana.

- Kwoty dotacji inwestycyjnych są dzielone na 6 kategorii:

1. Instytuty badawcze
2. Instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz
3. Instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk
4. Międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie ustaw działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
5. Uczelnie publiczne
6. Inne jednostki.

Czy stosowanie takich ogólnych kryteriów podziału środków jest właściwe? Jak ma się to do doskonałości naukowej? Czy sterowanie kwotami dotacji na poszczególne kategorie jednostek jest 'fair play' w stosunku do wszystkich wnioskujących o sprzęty do prowadzenia najambitniejszych badań w Polsce?

- Minister w myśl obecnej formy Ustawy 'wyłania' z listy rankingowej Zespołu powołanego wcześniej wnioski do finansowania, których zakres rzeczowy jest tajny na podstawie poufnej listy rankingowej Zespołu (która powstała w wyniku wieloetapowej kosztownej czasowo i finansowo ewaluacji, koszty działania Zespołu są opisane w rozporządzeniu). Czy to znaczy, że lista Zespołu jest tylko dla Ministra sugestią, z której wyłania (=wybiera?) pewne pozycje spośród wielu? Słowo 'wyłaniać' zgodnie z definicją Wielkiego Słownika Języka Polskiego, znaczy również wybierać w drodze losowania...

- Ocena punktowa złożonych wniosków jest tajna nawet dla samych wnioskodawców chcących poznać recenzje, brak jest informacji nt. punktów przydzielonych wg. ocenianych w myśl Ustawy przez Zespół doradczy powołany przez Ministra kryteriów. Jak na podstawie takiej fragmentarycznej informacji można poprawić wniosek i przygotować na kolejny konkurs? Czy to jest działania zgodne z zasadami dobrej praktyki stosowanej przez większość agend grantowych w Polsce i Unii Europejskiej? Przecież formalne kryteria oceny są podane zarówno w Ustawie, jak i odpowiednim rozporządzeniu:

Art. 373.

Pkt 2. Przy przyznawaniu środków finansowych, o których mowa w art. 365 pkt 4 lit. a, uwzględnia się w szczególności:

- 1) znaczenie planowanej inwestycji dla uczelni;
- 2) wpływ planowanej inwestycji na bezpieczeństwo jej użytkowników oraz na obniżenie kosztów eksploatacji obiektów uczelni;
- 3) możliwość współfinansowania przewidzianych do realizacji prac lub zadań z innych źródeł;

Dodatkowo znajduje się również Pkt. 4:

- 1) poziom naukowy prac lub zadań i ich znaczenie dla rozwoju nauki;
- 2) praktyczną użyteczność wyników prac lub zadań oraz ich znaczenie dla rozwoju innowacyjności i gospodarki;
- 3) znaczenie realizacji prac lub zadań dla rozwoju międzynarodowej współpracy w zakresie nauki i techniki;

4) możliwość współfinansowania przewidzianych do realizacji prac lub zadań z innych źródeł;

5) wpis na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej.

Zaś w Rozporządzeniu Ministra Nauk i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie przyznawania, rozliczania i przekazywania środków finansowych na realizację inwestycji związanych z kształceniem oraz działalnością naukową w § 8. Par. 2 podaje następujące kryteria oceny:

a) zasadność wykorzystania infrastruktury przewidzianej do finansowania do realizacji planowanych prac lub zadań;

b) możliwość wykorzystania infrastruktury przewidzianej do finansowania przez inne podmioty w związku z jej planowanym udostępnianiem lub w ramach współpracy wnioskodawcy z tymi podmiotami;

c) przygotowanie wnioskodawcy do realizacji inwestycji i użytkowania infrastruktury przewidzianej do finansowania;

d) prawidłowość wykorzystania i rozliczania wcześniej przyznanych środków finansowych na realizację inwestycji.

- W Sekcji „Opis inwestycji – wykorzystanie inwestycji” należy opisać możliwości wykorzystania inwestycji przez inne podmioty, w ramach współpracy z nimi. Sekcja ta jest bardzo ważna, ale skoro nie wiadomo ze strony Ministerstwa wprost – kto i na co dostał finansowanie – jak można myśleć o planowaniu współpracy z laureatami konkursu aparaturowego? I jak laureaci mają informować potencjalnych chętnych do skorzystania z aparatury? Pewnych szcztkowych informacji dostarcza baza RADON (Środki z budżetu państwa: Część 28 – Szkolnictwo Wyższe i Nauka), lecz należy po prostu wiedzieć, że tam należy tych informacji szukać... co nie jest oczywiste. Przedmiotowe informacje są jednak ‘wymieszane’ z innymi, a wyszukiwarka nie pozwala na ich bezpośrednią prezentację. LINK: <https://radon.nauka.gov.pl/dane/inwestycje>

Proponowane zmiany i usprawnienia ws. dużych Inwestycji Aparaturowych MEiN:

- Zorganizowanie konkursu na Inwestycje wg jasnych i klarownych kryteriów wypracowanych przez ponad 10 lat przez NCN, przez analogie do flagowych konkursów tej agendy lub przeniesienie przedmiotowego konkursu do NCN i nadanie mu rangi transparentnego konkursu w typowej formule konkursów na prowadzenie badań podstawowych.

- Przyspieszenie etapu od złożenia wniosku do wyników do max. 5-6 miesięcy, z możliwością rozpoczęcia procedury zakupu już po 6-7 miesiącach od wysłania wniosku.

- Zaangażowanie do procesu ewaluacji recenzentów krajowych i zagranicznych o uznanym autorytecie w danej dziedzinie, obecnie wnioski ocenia Zespół o składzie podanym w rozporządzeniu Ministra. Czy ujawnienie przed ewaluacją składu Zespołu ekspertów do oceny wniosków w formie rozporządzenia, jest najlepszą praktyką? Czy na pewno godną naśladowania praktyką jest ta, gdy jeden i ten sam ekspert przez kilka lat z rzędu opiniuje wnioski? A więc również wnioski, które są powtarzane w przypadku braku finansowania w poprzedniej edycji. Czy może powinna być karencja, która jest naturalną praktyką stosowaną w agendach grantowych? Jakie są kryteria wyboru ekspertów do Zespołu ministerialnego? Czy skoro są znane ich dane, nie powinny być znane też ich

osiągnięcia naukowe, aby pokazać zarówno prestiżowy charakter Zespołu, jak i potwierdzić publicznie jego wysoki poziom naukowy, gwarantujący odpowiedni poziom ewaluacji wniosków na duże inwestycje aparaturowe, których zakup wpłynie dalej na rozwój polityki naukowej Polski i jej innowacyjność?

- Stworzenie krajowej bazy aparatury finansowej z ww. konkursu aparaturowego; będzie to sprzyjało transparentności, jak i będzie zachęcało badaczy do krajowych współprac w powiązaniu z finansowaną aparaturą powyżej 500 00 zł, dodatkowo w przypadku sprzętów do bardzo specyficznych pomiarów i wysoko kosztownych będzie uniemożliwiało to dublowanie się identycznej aparatury pomiarowej. Być może czasem niewiedza nt. obecności danego sprzętu na terenie Polski (a więc potencjalnie szybka możliwość dostępu/dojazdu) powoduje, że są składane aplikacje na identyczne/podobne aparaty. Baza powinna zawierać również wykaz artykułów naukowych, które powstały po zakupie wnioskowanego sprzętu – monitorowanych np. przez okres 5. lat po instalacji sprzętu, by rozliczyć naukowo celowość tego zakupu oraz jednocześnie pokazać jego użyteczność dla lokalnego, jak i krajowego środowiska naukowego.

Obecny trwa konkurs – w systemie widnieje nota: "Odebrany – w trakcie analizy formalnej".

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszam swoje uwagi jako pracownik, który jest współtwórcą wniosku aparaturowego, który dostał finansowanie w 2011 r. lokując się na pierwszym miejscu listy rankingowej. Od 2019 składamy z pracownikami Instytutu (ICHO PAN) inne wnioski aparaturowe i bazując na (złych) doświadczeniach z przebiegu całej procedury konkursowej, postanowiłem to wszystko szczegółowo opisać – w ramach inicjatywy PAN z Forum Akademickim, którą gorąco popieramy.

M. Górecki

CO PANIE Z MDPI?

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Jasne ustalenie stosunku polskiego środowiska naukowego do wydawnictwa MDPI, czy opublikowane tam prace powinny być uwzględniane w przewodach doktorskich, habilitacyjnych itd

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustalenie stanowiska polskiej społeczności naukowej czy wydawnictwo MDPI zostaje uznane za predatory journals, czy też nie. Jeżeli tak to usunięcie pozycji wydawnictwa MDPI z listy ministerialnej oraz nie uwzględnianie w przewodach doktorskich czy habilitacyjnych. Jeżeli nie, to usunięcie zapisu z wewnętrznych regulaminów jednostek o np. finansowanie open access zapisu, że nie dotyczy to czasopism MDPI.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

MAŁE GRANTY DLA WSZYSTKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Brak środków na cokolwiek

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

po prostu inny podział środków

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Z racji już nie krótkiego doświadczenia wiem, że dzisiaj na naukę idą duże środki i granty i na tym miała polegać ta zmiana z czasów Gowina- żeby wreszcie granty były milionowe i wreszcie można było coś za nie kupić i mieć jak komu za wszystko dookoła zapłacić (choćby doktorantom czy obsłudze)..... tyle, że z kąpielą wylano dziecko. Wczesne i średnie etapy kariery nie mają praktycznie na papier czy tusz do drukarki... teoretycznie za szkołami doktorskimi idzie jakieś dofinansowanie ale de facto to promotor rządzi na co wydatkuje się środki. Osoby z doktoratem ale ze swoim pomysłem nie będące w jakichś większych zespołach też praktycznie nie mają szansy na finansowanie.... a z doświadczenia wiem że mówimy o kwotach rzędu DO 20 tys zł na rok... chociażby na celowe prace projektowe/dyplomowe..... Jak coś wyjdzie można się starać już dalej w NCN/NCBiRze itd... ale w naukach przyrodniczych nie zawsze wychodzi- więc bez tego typu środków część nawet nie próbuje nowatorskich rzeczy bo niby jak by się mieli z tego potem rozliczyć...? Wnioskuje o małe jednoroczne granty (3-20 tys zł) dla wszystkich bez hab i bez prof. Można dostać raz na 3 lata, jak dostałeś to next najwcześniej za 2 lata możesz się starać o kolejny (wiadomo budżetu nie stać na miliony książek, kwerend bibliotecznych, wyjazdów na konferencje....bo pewnie część poszła by i na to... ale że nie ma na enzym czy papier do drukarki/tusz... to już czasami zakrawa o paranoję)

IĘCEJ NA NAUKĘ Z PKB

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Polska Akademia Nauk, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolni

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Czy kogoś trzeba przekonować?

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

strajki, palenie opon itp ... to co robią górnicy :-// :-9

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Co tu komentować... budżety grantowe najniższe w historii, pensja profesorska poniżej średniej krajowej :- (

PROBLEMY NAUKI I EDUKACJI PROPOZYCJA ROZWIĄZANIA TO, ŻE NAUKA ORAZ EDUKACJA ZNAJDUJĄ SIĘ W STANIE KRYZYSU NIE JEST ODKRYWCZĄ KONSTATAcją. PONIŻSZE PROPOZYCJE MOGĄ BYĆ INTERESUJĄCE ZARÓWNO DLA SZKÓŁ WYŻSZYCH, ALE TEŻ, JAKO NIEZALEŻNY OŚRODEK, DLA M.IN. PAR

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Edukacja, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

jak sądzę, w zakresie zaznaczonych pól pomysł podsuwa rozwiązanie ww problemów.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jakub Z. Lichański

PROBLEMY NAUKI I EDUKACJI

PROPOZYCJA ROZWIĄZANIA

To, że nauka oraz edukacja znajdują się w stanie kryzysu nie jest odkrywczą konstatacją. Poniższe propozycje mogą być interesujące zarówno dla szkół wyższych, ale też, jako niezależny ośrodek, dla m.in. partii politycznych. Oraz mogą stanowić materiał „wyjściowy” do przygotowania programu w zakresie reformowania obu tych dziedzin.

NIEZALEŻNY OŚRODEK BADAWCZY

Sądzę, że trzeba powołać, na wzór choćby zachodni, niemiecki bądź amerykański, Institute for Advanced Studies (są one zlokalizowane m.in. w Princeton, Wiedniu, Frankfurtach, także przy PAN – PIASt – zdaje się, że został zlikwidowany) i spróbować wykorzystać te wzory, dla zbudowania podobnego albo na uniwersytecie, albo jako zaplecze naukowe np. partii politycznej (chodzi o instytucjonalne „zakotwiczenie”). Taki Instytut musiałby oczywiście mieć regulamin, itd., ale to są w tej chwili kwestie uboczne. Jego pracownicy (wyłącznie profesorowie-emeryci, którzy wyrazili by chęć uczestniczenia w takim przedsięwzięciu) realizowali by konkretne prace badawcze oraz mieli by obowiązek wygłaszania jakiejś liczby wykładów publicznych (trochę na wzór tych, które są organizowane przez uniwersytety, ale w tym przypadku bez dodatkowych honorariów). Do rozważenia jest kwestia finansowania: sądzę, że powinny być to nie etaty, ale konkretne granty, w ramach których profesorowie mogliby zatrudniać swoich doktorantów (raczej dawnych, bo nowi nie wchodzi w rachubę). Z tych grantów byłyby te osoby opłacane (bez „szaleństw”, a więc: koszty m.in. wyjazdów do bibliotek, udział w konferencjach, prowadzenie kwerend, przygotowywanie artykułów i książek).

Także taki Instytut, o ile byłyby na to środki, mógłby zapraszać tych badaczy z Polski, którzy nie są związani z żadną placówką badawczą (są tacy i mam zaszczyt znać takie osoby, które obecnie działają głównie w różnych towarzystwach naukowych) a także badaczy z zagranicy (tu koszty musiałyby być wliczone w koszt grantu!) i dla prowadzenie wspólnie badań, których wyniki szłyby głównie na konto uniwersytetu, gdyby on taki ośrodek zorganizował.

Szczegóły podejmę się opracować, o ile cały pomysł zostałby wstępnie zaakceptowany. Jak sądzę, w fazie początkowej, wymagałby on niewielkich nakładów finansowych; koszty wzrosłyby dopiero, gdy przedstawilibyśmy propozycje grantów. Granty mogły by być albo z ogólnej puli grantów (fundowanych przez różne podmioty), albo z puli uniwersytetu, albo

celowe, jako rozwiązanie konkretnych zadań zleconych np. przez partię polityczną, organizację społeczną, itp. Ponieważ jestem w kontakcie z wydawnictwem naukowym, które działa zarówno w Polsce, jak i we Francji, nie byłibyśmy, jako Instytut, uzależnieni od „mocy przerobowych” np. wydawnictw uniwersyteckich.

Innym typem badań mogłyby być badania dotyczące reformy edukacji. Jest ona konieczna, ale należałoby to robić ostrożnie, ponieważ dotychczasowe reformy raczej wprowadziły spory zamęt. Taka propozycję wstępnie przygotowałem i dołączam ją do niniejszej propozycji.

TIMEO DANAOS ET DONA FERENTES . CZY I JAK ZREFORMOWAĆ NAUKĘ ?

WPROWADZENIE

Nie miałem zamiaru pisać raz jeszcze o kwestiach reformy nauki – za często ją reformowano, podobnie jak szkolnictwo w ogóle – ale ostatnia wypowiedź ministra Przemysława Czarneka w pewnym sensie sprowokowała mnie do tego. Zaczęę zatem od obszernego cytatu :

Sposób oceny uczelni jest bardziej skomplikowany niż sposób oceny skoków narciarskich, dlatego zdecydowanie go uprościmy – zapowiedział w Bydgoszczy minister edukacji i nauki Przemysław Czarnek [...] szef MEiN zapowiedział zmiany w zasadach oceny uczelni, a także zmiany w punktowaniu publikacji w czasopismach naukowych.

– Rzeczą absolutnie priorytetową, nad którą pracuje intensywnie zespół profesorów z całej Polski, na którego czele stoi pan prof. Grzegorz Górski, absolutnie konieczną jest zmiana sposobu oceny uczelni. Ten sposób oceny uczelni, który mamy dziś, który musimy dokończyć, jest zdecydowanie bardziej skomplikowany niż ocena skoków narciarskich [...]/.

– I tak być nie może, bo uczelnia jest od tego, by poszukiwać prawdy, naukowcy są od tego, by prowadzić badania naukowe, są od tego, by publikować wyniki swoich badań naukowych, uczelnia jest od tego, by poświęcać się dydaktyce, a nie jest od tego, by kombinować z liczbą n, ustawiać odpowiednio różne elementy w tej uczelni, by na koniec wbić się w jakiś dobry wynik. I to zmieniamy, zdecydowanie uprościmy sposób oceny uczelni – zapowiedział minister edukacji i nauki. Jak mówił, temu służyły prace prowadzone przez ostatnie półtora roku. Dodał, że były one poddane bardzo mocnej krytyce.

[...]. Punktacja czasopism to jeden wielki skandal. Potworzyły się mafie czasopismowe, które wykupują miejsca w tych czasopismach zagranicznych, którym daliśmy 200 punktów. Jakość artykułów w tych czasopismach jest bardzo różna. I znów dochodzi do sytuacji, kiedy to nie jakość tych wyników badań naukowych ma znaczenie, ale to, gdzie jest to opublikowane [...]. Z tym też trzeba skończyć, trzeba promować polskie czasopisma [...].

– Możemy umiędzynarodowić wyniki polskiej nauki, prace naszych naukowców również naszymi czasopismami. Nie musimy być na łasce tych, które za ogromne pieniądze dają nam odrobinę miejsca po to, byśmy dostali 200 punktów. Kończymy z tym, wypływamy na spokojne wody – mówił. – I chcę państwa zapewnić, że ewaluacja wychodzi nieźle.

Jesteśmy na końcowym etapie tych prac, za chwilę decyzje, a od decyzji odwołania – i liczę na odwołania z odpowiednim uzasadnieniem, bo jestem od tego, co powtarzam od półtora roku, by nie stała się krzywda w takich miastach, jak Bydgoszcz, jak Toruń, jak Lublin, jak Szczecin, jak Rzeszów. Jestem od tego, by nie dopuścić do zrealizowania planu, zgodnie z którym miało być tylko 10 uczelni w Polsce, które nadawałyby doktoraty, habilitacje, a

cała reszta byłaby jakimiś tylko regionalnymi uczelniami. Wszystkie uczelnie w kraju są tak samo ważne. Na wszystkich tych uczelniach pracują znakomici naukowcy i nie ma znaczenia czy naukowiec jest z Warszawy, Szczecina czy Bydgoszczy. Każdy musi być oceniany według swojej pracy, a nie według tego, skąd pochodzi i w jakim mieście jest jego uczelnia [...].

Niby wszystko jest pięknie, bo i kwestia czasopism, w tym polskich, i umiędzynarodowienie, i ewaluacja. Ale całość, zgoda to jest tylko wywiad, a nie oficjalna deklaracja „powieszona” na stronie Ministerstwa, a jednak...

OCENA UCZELNI

Problem pierwszy to zagadnienie oceny uczelni. Problem dydaktyki a nie „kombinowania z liczbą n” brzmi nieźle, ale...obciążenie właśnie dydaktyką, zmiana finansowania Wydziałów, czy raczej, wedle obecnej Ustawy, dziedzin, to różne oblicza tej samej kwestii. Wydziały straciwszy de facto samodzielność, są uzależnione od dziedzin (oraz Rektora). Dla nauk matematyczno-biologicznych (proszę wybaczyć dawną i pewno „przestarzałą” [niby w czym?] nomenklaturę) ma to mniejsze znaczenie niż w wypadku humanistyki, która np. w obrębie filologii polskiej, musi pogodzić się z faktem, że ma konkurencję filologii obcych. Tu „kłania się” kwestia publikacji, bowiem właśnie filologia polska, ale i historia, filozofia, a zapewne i socjologia, których przedmiotem jest często POLSKA recepcja np. obcych myśli, bądź odwoływanie się do źródeł istniejących wyłącznie w języku polskim, czy wreszcie zajmują się kwestiami ważkimi dla Polski (od początku do czasów współczesnych), nie ma szans w starciu z filologiami obcymi, dla których m.in. publikacja w językach obcych (nie wspominając o fakcie, że ich rozważania mają mały bądź nikły związek z Polską) jest dość naturalna.

Tu jednak konieczne jest uzupełnienie na temat języka polskiego. Do powiedzianego dodam, że zainteresowanie językiem polskim w badaniach nie tylko filologicznych, ale i historycznych jest duże w Europie (i nie tylko) w takich krajach, jak Litwa, Austria, Niemcy, Wielka Brytania a też i USA – prac i badaczy obcych nie będę przypominał, ale jest ich wiele(u). Wspomniana ustawa o języku nakłada na nas pewne obowiązki, które są dość oczywiste, a z których wypełnieniem zaczyna być...kłopot, bo mamy publikować w obcych językach, a raczej – tylko w jednym.

UMIĘDZYNARODOWIENIE

Powiada Pan Minister, że „Możemy umiędzynarodowić wyniki polskiej nauki, prace naszych naukowców również naszymi czasopismami”. To piękna idea, ale – musimy przecież wejść z informacją o naszych publikacjach do baz międzynarodowych. Czy ta kwestia została rozwiązana? Czy np. indeksowanie pisma w bazie BazHum, albo ICI, niejako automatycznie zostanie przejęte przez bazy np. Scopus, ERIH, itp. ? A tylko to zapewni nam obieg międzynarodowy ! Czy te kwestie zostaną rozwiązane systemowo, tzn. przez MEiN? Bo pojedynczo / samodzielnie działając jako przedstawiciel choćby wskazanych baz nie sądzę, aby takie szanse owi przedstawiciele mieli.

Jednakże – czy kwestia cytowań rozwiązuje problem wartości publikacji, badacza bądź uczelni? Raczej nie; istotnym elementem jest zatem sposób organizacji takich baz.

Zaproponowaliśmy pewne rozwiązanie tego problemu w latach 90-tych, gdy przedstawiliśmy projekt bazy dla nauk humanistycznych. Istotnym novum jest to, że poza

opisem bibliograficznym zawiera ona zwięzły abstrakt na temat zawartości treściowej artykuły i/lub książki.

LICZBA N

Zarazem – owa nieszczęsna liczba n. Czy uwzględnia się fakt (doświadczenie mówi mi, że NIE), że jest spora liczba badaczy, którzy, acz nie wliczają się do liczby n, jednak dość obficie publikują? Ich punkty – a mają oni obowiązek podawania afiliacji w uczelniach, gdzie są już np. emerytami i do żadnej klasyfikacji nie wchodzi, przecież na rzecz tychże uczelni „robią punkty”. Że o „robieniu nauki” oraz „poszukiwaniu prawdy” nie wspomnę. Ale poza nimi trzeba pamiętać i o badaczach, którzy z żadną uczelnią, formalnie, nie są związani, a prowadzą niezwykle ważne i efektywne badania (tu afiliacją jest m.in. konkretne towarzystwo naukowe). Tych ostatnich „ratuje” związek z towarzystwami naukowymi, ale czy to jest rozwiązanie systemowe, czy raczej dość, in summa, przypadkowe?

(LICZBA) UCZELNI WYŻSZYCH

Problem liczby uczelni polskich oraz zatrudnionego tam personelu naukowego musi budzić poważny niepokój. Może jednak pomysł ze swoistą „redukcją” uczelni, czy raczej podziałem na „badawcze” i pozostałe jednak ma jakieś uzasadnienie? Za przytoczonymi w przypisie 12 cyframi „idą” m.in. wyposażenie w biblioteki (tylko one, na ile znam przepisy prawne, mogą zapewnić dostęp do baz, w tym pełnotekstowych; pojawia się tu zagadnienie, także finansowe, na jak długo wykupuje się taki dostęp i na ile stanowisk), sprzęt (i to nie tylko komputery, ale serwery, kopiarki, itp.), że o takim drobiazgu jak budynki nie wspomnę. A co za tym idzie – „kłania się” tu kwestia dofinansowania uczelni państwowych / publicznych (pomysł prof. Czarneckiego a priori odrzucam, jako coś raczej z dziedziny sf). Zarazem WSZYSTKIE uczelnie mają prawo do startu w staraniach o granty i...wtedy „zaczynają się schody”.

Zgadzam się, że Minister ma rację gdy mówi: Wszystkie uczelnie w kraju są tak samo ważne. Na wszystkich tych uczelniach pracują znakomici naukowcy i nie ma znaczenia czy naukowiec jest z Warszawy, Szczecina czy Bydgoszczy. Każdy musi być oceniany według swojej pracy, a nie według tego, skąd pochodzi i w jakim mieście jest jego uczelnia. Tylko jak to pogodzić np. z liczbą grantów? A przecież oczywiste jest, dla każdego kto jest związany z jakąkolwiek uczelnią, że NIE JEST ONA W STANIE samodzielnie sfinansować tego, co, jakże słusznie, Minister nazwał: [...] uczelnia jest od tego, by poszukiwać prawdy, naukowcy są od tego, by prowadzić badania naukowe, są od tego, by publikować wyniki swoich badań naukowych, uczelnia jest od tego, by poświęcać się dydaktyce [...]. Badania oraz publikacje KOSZTUJĄ, co jest raczej trywialną konstatacją i tu system grantowy jest nie przywilejem czy czyjąś uprzejmością, ale KONIECZNOŚCIĄ. Państwo, nawet najbogatsze, nie byłoby w stanie zapewnić takiego systemu grantowego, aby zaspokoić wszystkie uczelnie oraz wszystkich badaczy.

Czy zatem poza narzekaniem można przedstawić coś pozytywnego, co ewentualnie Minister i jego resort mogliby i powinni wziąć pod uwagę? Oczywiście.

FINANSOWANIE CZASOPISM

Kwestią pierwszą jest systemowe rozwiązanie dofinansowania czasopism polskich, które są na liście MEiN. Sądzę, że winny one otrzymać gwarancję otrzymywania dotacji na druk i redakcję (odpowiednie dokumenty musiałby składać Wydawca z kontrasygnatą redaktora

naczelnego pisma), pod warunkiem, że pismo jest w bazie BazHum bądź ICI (potwierdzenie z baz byłoby obligatoryjne) oraz że jest np. na stronie www odpowiedniego Instytutu danej uczelni. Problem ten dotyczy też pism spełniających ww warunki a wydawane np. przez towarzystwa naukowe.

Tu także istotną kwestią jest przywrócenie punktacji i to wysokiej za...recenzje; mam na myśli oczywiście recenzje w pismach naukowych. Bez takiej zmiany trudno będzie o przywrócenie wysokiego poziomu publikacji naukowych. Tu, niejako na marginesie, obecna Ustawa o nauce preferuje wyłącznie publikacje w j. angielskim, a nie w tzw. językach kongresowych; to trzeba zmienić! Jeden z moich kolegów, który jest uczonym zarówno amerykańskim, jak i niemieckim zwrócił mi uwagę, gdy przygotowywałem recenzję jego książki, że powinienem ją napisać w języku niemieckim, a ograniczenie do języka angielskiego uznał za pewne...dziwactwo.

EMERYTOWANI PRACOWNICY UCZELNI

Kwestią drugą jest sprawa nie tyle liczby n, co raczej pracowników emerytowanych związanych ze swą dawną uczelnią; problem ten powinien także zostać rozwiązany systemowo; np. poprzez wyrażenie przez MEiN zgody, aby uczelnia mogła ich dorobek wliczać do swego dorobku tworząc dla nich np. stanowiska badawcze, które mogą ale nie muszą obejmować także dydaktykę (w ramach choćby zajęć zleconych, tak jak jest to często rozwiązywane i obecnie, albo tworząc Pracownie). Trzeba wtedy znaleźć formę ich wynagradzania, np. poprzez osobny fundusz stypendialny (tak jak jest to często przyjmowane w USA, czy krajach Europy Zachodniej). Dodatkową zaletą tej propozycji mogłoby być „ściągnięcie” na takie stypendia uczonych (Polaków, ale i obcokrajowców) dla prowadzenia badań właśnie w Polsce. Wyniki ich badań niejako automatycznie wzmacniałyby i uczelnię (ogólnie –uczelnie polskie), i dawały możliwość „wejścia” do międzynarodowych baz.

Kwestia wykorzystania baz jest osobnym problemem. Uczelnie, a ściślej biblioteki, ponoszą wielkie koszty na zakup tychże, ale czy wiemy, jaki jest stopień ich wykorzystania? Czy nie powinno być obligatoryjnym wobec prac ogłaszanych drukiem bądź w formie e–publikacji (artykuły, książki, itd.), aby było zaznaczone, że autor / autorzy wykorzystali takie a takie bazy? Zdaję sobie sprawę, że byłoby to pewną niewygodą, ale przecież w wielu pracach, w bibliografii, podaje się często źródła; czyż baza nie jest takim źródłem, trochę innym, niż np. zbiory archiwalne, ale jednak, w pewnym stopniu, jest takim archiwum?

Muszę wreszcie poruszyć jeszcze jedną kwestię dość wstydliwą; oto obciążenie dydaktyczne to jedno i tu nikt nie będzie podnosił sprzeciwu wobec obowiązujących przepisów. Jednak pracownicy naukowcy oraz naukowo–dydaktyczni są obciążeni OBOWIĄZKAMI ADMINISTRACYJNYMI, często bardzo czasochłonnymi, które nie są nijak „rozliczane”. A może jednak powinny te obowiązki być także punktowane; może to być punktacja zestandaryzowana przez MEiN w skali kraju i niezależna od rodzaju uczelni (publiczna, niepubliczna, badawcza bądź nie–badawcza).

GRANTY

Kwestią trzecią jest problem grantów. Sądzę, że pewien pomysł, jeszcze z PRL (nie wszystkie rozwiązania były wtedy złe), aby wprowadzić system grantów finansowanych przez Państwo trochę na wzór dawnych tzw. problemów węzłowych. Do ich realizacji można by

wtedy „wciągać” także właśnie emerytowanych profesorów, bądź gości z zagranicy; wśród takich grantów mogłoby być np. nawiązanie do idei, jeszcze rozpoczętych przez Akademię Umiejętności w okresie przed rokiem 1914, niedokończonych, a szalenie nam potrzebnej Encyklopedii Polskiej.

Problemem jest obecny system przyznawania grantów i ograniczenia obejmujące np. konieczność wprowadzania młodej kadry, a także de facto ograniczenie tegoż finansowania poprzez narzucanie różnych ograniczeń (poza tzw. młodą kadrą, są to: b. długi czas rozpatrywania wniosków, b. skomplikowany sposób wyliczania kosztów, czy wreszcie nie zawsze jasny sposób ich oceniania).

STRUKTURA WYDZIAŁOWA ORAZ KIERUNKI ZAMIAST DZIEDZIN

Kwestią czwartą jest danie uczelniom możliwości powrotu do dawnej struktury Wydziałów oraz kierunków zamiast dziedzin. Nie sugeruję, aby odrzucić a priori pomysł dziedzin, ale aby ich wprowadzenie było zależne od decyzji danej uczelni. Niejako automatycznie należałoby przywrócić Rady Wydziałów, aby to one, a nie Rady Dziedzin decydowały o np. dydaktyce, ustanawianiu kierunków, powoływaniu stanowisk badawczych dla emerytowanych pracowników (np. poprzez Pracownie) czy badaczy-gości. Oraz one zatwierdzałyby plany badań (krótko- i długoterminowych, rozliczałyby badaczy z wykonania tychże planów, wstępnie przyjmowały lub odrzucały ich wykonanie). Muszę tu także poruszyć kwestię dość drażliwą, a mianowicie – współpracę uczelni (wszelkich typów czy rodzajów) ze szkołami średnimi i podstawowymi, przedsiębiorstwami, np. To musi być kwestia systemowa, a nie zależna od indywidualnych decyzji władz danej uczelni. Stąd jasno widać, że kwestie „zarządzania nauką” oraz „zarządzania menedżerskiego” muszą być zarazem rozdzielone, np. na poziomie Senatu (we współpracy z Radami Wydziałów) i połączone (osobne ciało powinno analizować, zatwierdzać oraz rozliczać plany dydaktyczne i badawcze, a osobne z perspektywy możliwości finansowania tychże planów) .

AUTONOMIA FINANSOWA WYDZIAŁÓW

Kwestią piątą byłaby zmiana w kwestii podziału funduszy i przywrócenia, w jakimś zakresie, autonomii finansowej Wydziałów (por. kwestie trzecia i czwarta). Oczywiście wymagałoby to przygotowywania m.in. wieloletnich planów badań oraz ich rozliczanie (tu można zastosować, może po modyfikacji, obecny system rozliczania grantów, por. wcześniejszą uwagę). Przy planach wieloletnich oczywiście musi być zagwarantowana trwałość ich finansowania.

INTEGRACJA ŚRODOWISKA NAUKOWEGO

Wprowadzenie tych zmian mogłoby także pomóc zintegrowaniu środowiska badaczy, którzy obecnie działają na uczelniach publicznych, w PAN lub PAU, czy uczelniach niepublicznych. Nie wpłynęłoby to na system grantów indywidualnych, ale tu (por. uwagę w przypisie 12) koniecznym byłoby, w porozumieniu z Ministrem Finansów, zachęcenie, poprzez zmiany w systemie podatkowym, aby granty fundowali także przedsiębiorcy. Na kwestię tę zwracałem już uwagę w opracowaniu dla Towarzystwa Naukowego Warszawskiego .

PROBLEMY EDUKCJI – SZKOŁA ŚREDNIA

czyli O PROBLEMACH ZWIĄZANYCH Z NAUCZANIEM JĘZYKA, LITERATURY I KULTURY POLSKIEJ W SZKOLE ŚREDNIEJ

Problemy poruszone w artykule Pauliny Nowosielskiej i Patrycji Otto Ten straszny język polski DGP, 20 marca 2023, nr 55 (5969), nie zaskoczył mnie a raczej potwierdził obawy, które wyrażałem już od kilku lat, także na posiedzeniach CKE poświęconych tym zagadnieniom. Najpełniej wyraziliśmy, bo także i inni autorzy, nasze obawy na łamach „Forum Artis Rhetoricae” i to wielokrotnie. Przede wszystkim w numerze poświęconym IV Kongresowi Dydaktyki Polonistycznej (Poznań, 20–23 listopada 2019), ale także i w innych numerach naszego kwartalnika.

NAUKA O JĘZYKU, O LITERATURZE I KULTURZE POLSKIEJ

Jednym z podstawowych problemów, który zresztą przewija się w przywołanym artykule dotyka bardzo poważnej kwestii, a mianowicie jak połączyć naukę o języku z nauką o literaturze oraz o kulturze (że o historii, retoryce czy elementach historii filozofii nie wspomnę). Pozornie kwestia wygląda prosto, ale w praktyce dydaktycznej rzecz się komplikuje.

Podstawowym problemem jest oczywiście „zmieszczenie” tych wszystkich informacji w siatce zajęć. Nie zapominajmy, że jest za mało lekcji języka i literatury polskiej; ich ilość można by zwiększyć kosztem innych, np. religii (2 godziny tygodniowo na każdym poziomie to jednak zbyt wiele. Poza tym religia powinna wrócić do sal parafialnych, co wiązałoby mocniej wiernych z parafią i wychodziło naprzeciw postulatam synodalnym). Zapewne także – w sposobie przygotowywania podręczników oraz dostępie do tekstów, w tym tekstów z opracowaniami. Jak słusznie zwrócono mi uwagę, należałoby wyrugować pirackie inicjatywy typu Wydawnictwo Greg, gdzie na marginesach lektur są słowa–klucze do każdej sceny i wskazówki, co będzie na teście <https://www.greg.pl/lektury>. To skutecznie pozwala na czytanie wyrywkowe i zapamiętywanie informacji pod kątem ich użyteczności (czyli zabija sens czytania). Ale jak ma być inaczej, skoro ta oficyna bierze udział w NPRC <https://www.greg.pl/narodowy> ? Najprostszym rozwiązaniem byłoby przygotowanie platformy internetowej, która ułatwiałaby orientację – dla nauczyciela ale głównie dla ucznia – w tej złożonej materii. Takie platformy istnieją i najprościej byłoby wykorzystać je na potrzeby nauczania języka i literatury polskiej. Także z literatury, jak choćby z książki Liz Kolb pt. *Learning First, Technology Second: The Educator’s Guide to Design Authentic Lessons*, [b.m.w.] 2017 (podkr. JZL). Wynika z niej jasno, że wszelka pomoc technologiczna musi być właśnie – pomocą dydaktyczną. W realiach polskich pierwsze jest nie nauczanie, a sprawozdawczość i zbieranie dokumentacji do kolejnych stopni awansu nauczyciela. Poza tym szkoły polskie nadal mają jedną–dwie pracownie komputerowe, które są potrzebne do nauczania informatyki (co ciekawe, na wsi jest pod tym względem dużo lepiej, niż w niejednym mieście). Nauczyciele pozostałych przedmiotów, zwłaszcza starsi stażem, nie garną się do dokształcania w obsłudze komputera. W efekcie wiedzą mniej w tym zakresie, niż ich uczniowie. Poza tą pracą inne wskazywaliśmy kilkakrotnie, ostatnio w numerze „Forum Artis Rhetoricae” 2021: 84 (2).

MOŻLIWOŚĆ ZMIAN W PROCESIE DYDAKTYCZNYM

Jednak problemami są także dwie kwestie: (a) możliwość wprowadzenia w czasie normalnego toku dydaktycznego lekcji, na których zachęcano by uczniów do dyskusji nad

przeczytanymi tekstami, oraz (b) stałego uzupełniania wiedzy nauczycieli w formie spotkań, w czasie których otrzymywali by nowe narzędzia pomagające w dydaktyce. Do tego trzeba byłoby zmienić sposób uczenia, bo teraz nie ma uczenia czytania ze zrozumieniem. Retoryka mogłaby pomóc. Trzeba byłoby też odświeżyć listy lektur, ale wtedy nauczyciele będą szukać pomocy na uczelni. Należałoby też stworzyć zespoły informatyczno-dydaktyczne przy współpracy Ośrodków Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli i kuratorów oświaty. Ale oni też są niedofinansowani i zapracowani. Poza tym nauczyciele musieliby zrezygnować z części swojego czasu wolnego, a na to się nie zgodzą- zwłaszcza po ostatnich podwyżkach pensum (https://www.edziecko.pl/starsze_dziecko/7,79351,28958157,godziny-czarnkowe-w-praktyce-nauczycielka-siedze-za-darmo.html).

Te sugestie wiążą się z przygotowaniem materiałów w postaci nie tyle podręczników (jest ich dość), ale w formie poradników metodycznych (są, ale wciąż jest ich zbyt mało). Szczególnie dotyczy to poradników, których tematyka „nie mieści się” w podstawie programowej (bo dotyczą tematów, które w podstawie programowej nie są obligatoryjne, tylko fakultatywne!) i których Wydawcy nie są chętni do publikowania, bo właśnie ich tematyka „nie mieści się” w podstawie programowej. W ten sposób powstaje błędne koło, bo przygotowanie takich poradników wymaga nakładów finansowych, a tych nie można uruchomić, bo „nie mieszczą się” w podstawie. Da capo al fine.

SPOTKANIA NAUCZYCIELI I PLATFORMY INTERNETOWE

A poza tym wszelkie dodatkowe spotkania nauczycieli są szalenie utrudnione, bowiem wiążą się z odrywaniem ich od bieżącej pracy w szkole, z kosztami, itd.

Dodatkowy problem stwarzają, o czym wspomniałem, już istniejące w internecie wszelkiego rodzaju pomoce, których przydatność jest, delikatnie mówiąc, może nie wątpliwa, ale na tyle ogólnikowa, że stwarza tylko i dla nauczyciela, i przede wszystkim dla ucznia, dodatkowy problem. Zarazem istnieją przecież wydawane w ramach serii „Vademecum Polonisty” publikowanej przez IBL PAN i Wydawnictwo Ossolineum tomy, których udostępnienie w internecie mogłoby, choć częściowo, rozwiązać problemy, na które wskazują autorki przywołanego artykułu (o podobnych pomocach opublikowanych przez np. PWN czy PZWS nie wspomnę). Tu jednak znów pojawiają się kwestie finansowe (kto pokryłby koszty takiej publikacji?!). Mówiąc krótko - tak naprawdę wszystko rozbija się o zbyt małe nakłady na oświatę; z tego co wiem, np. w Chinach nakłady te mają sięgnąć 13% w budżecie (o czym obecnie w Polsce, gdy mamy recesję po pandemii i kłopoty, mówiąc najdelikatniej, w związku z wojną w Ukrainie, możemy tylko pomarzyć szarą godziną zmierzchu).

KONKLUZJA

Jak sądzę sugerowane propozycje nie naruszyłyby w sposób zasadniczy obecnej Ustawy; dałyby tylko uczelniom oraz badaczom trochę „luzu” w ich planowaniu oraz realizowaniu zarówno badań naukowych, dydaktyki, jak i publikacji.

Najpoważniejsza zmiana dotyczyłaby tylko kwestii czasopism polskich i gwarancji ich finansowania. Także, ze strony MEiN oczekiwalibyśmy podjęcia rozmów z administratorami baz takich, jak Scopus, czy ERIH, aby określiły one pod jakimi warunkami zaakceptowały by one dołączenie do nich baz takich jak BazHum czy ICI, bądź podjęcie przez MEiN decyzji, że

udział czasopism w tychże bazach byłby tak samo oceniany jak udział w bazach typu Scopus czy ERIH. Moje doświadczenie podpowiada mi, że taka możliwość istnieje, ale musi ona być zrealizowana nie przez administratorów tychże baz, ale właśnie przez MEiN . Wypowiedź Ministra, od której zacząłem niniejsze uwagi, otwiera drogę do dyskusji nad zmianami, jakie winniśmy wprowadzić, aby nasze uczelnie, ale przede wszystkim nauka polska znalazły należne jej miejsce w nauce światowej. Mam pełną świadomość, że proponowane zmiany mogą być dobrym punktem wyjścia nie do kolejnej reformy (czemu byłby, w chwili obecnej, przeciwnikiem, abyśmy nie wprowadzili, przy najlepszych chęciach, większego bałaganu), ale do ulepszenia tego, co już zostało zrobione.

Tu jeszcze jedno uzupełnienie: ponieważ w chwili obecnej jest zamiar aby wprowadzić nową dyscyplinę – polonistykę, zaczyna panować spory chaos (głównie w kwestiach finansowych). Dlatego pomysły reformy trzeba rozważyć, ale, jak pisałem, robić to trzeba ostrożnie, aby nie wprowadzić poważnych zakłóceń w funkcjonowaniu obecnego systemu (który jest fatalny, por. wcześniejsze uwagi), ale jako tako działa. Raczej trzeba to przemyśleć, jak wprowadzać drobne zmiany (np. poprzez wprowadzenie do baz m-nar. naszych baz, ale to zadanie Ministerstwa, redakcje pism, czy wydawnictw same nic nie zrobią, potem może kwestie przywrócenia Rad Wydziałów, danie autonomii finansowej Wydziałom, oraz poważne przemyślenie kwestii, czy jednak nie wprowadzić odpłatności za studia [w niewielkim zakresie], a też rozważyć nie likwidację części wyższych uczelni, ale przetworzenie części z nich, na wzór amerykański, w Kolegia, no i zagadnienie najtrudniejsze – co zrobić z wieloletowością?).

Warszawa, 2022-06-24/2023-08-11

UWAGI KOŃCOWE

Niniejsze wstępne uwagi należałoby oczywiście uaktualnić, uzupełnić, itd. Zależałoby mi na ocenie czy w ogóle warto to robić, w jakim kierunku powinny pójść zmiany i uzupełnienia, itp. Kwestie edukacji i dydaktyki zostały nazwane, ale nie opracowane; są one jednak przygotowane i w każdej chwili mogę je dodać.

Czekam zatem na uwagi i sugestie, bowiem po zmianie rządu, czeka nas prawie syzyfowa praca, aby przywrócić normalność także i w tych dziedzinach – nauki oraz edukacji. A trzeba to będzie robić tak, aby nie zaszkodzić; może metodą wprowadzenia zmian na jednej uczelni (jednej z tych dużych takich, jak np. UW, UJ, UW, UŁ) aby sprawdzić co i jak zmieniać, aby nie zaszkodzić.

Natomiast kwestią najpoważniejszą, która na pewno napotka olbrzymi opór ze strony środowiska naukowego dotyczy trzech spraw, które musimy rozwiązać:

- i. Całkowity zakaz dwuetatowości; dopuszczalne są tylko wykłady gościnne, ale w ich wypadku nie mogą stać się „przykrywką” dla de facto drugiego etatu! Jak to rozwiązać – mogę przygotować projekt;
- ii. Ograniczenie liczby wyższych uczelni, por. wcześniejsze uwagi; większość z nich może zostać jako uczelnie półwyższe (coś na wzór szkół typu College, które kształcą tylko do poziomu licencjatu, czyli szkoły trzyletnie);
- iii. Wprowadzenie, bo dokładnej analizie kosztów kształcenia na poszczególnych kierunkach, częściowej odpłatności za studia; równolegle trzeba zaproponować system

stypendialny (po ukończeniu studiów student/absolwent musi go spłacić) – rzecz jest do zrobienia, ale nie na „chybicka”, ale trzeba go dokładnie policzyć.

Druga kwestia, daleko bardziej skomplikowana, dotyczy problemów punktacji; sądzę, że rozsądniej byłoby, trochę wg wzorów uniwersytetów zagranicznych, aby pracownicy sami deklarowali ilość przygotowywanych artykułów, książek, itp., które zobowiązują się przygotować w ciągu np. 4 lat. I aby byli z tego rozliczani.

***

Kwestie dotyczące edukacji, zwłaszcza szkolnej na poziomie średnim, dotykam tylko marginalnie. Także jak i problemy zmian w zakresie przygotowania nauczycieli (wiem, że są pewne plany zmiany w zakresie kształcenia uniwersyteckiego nauczycieli, ale znów są to kwestie, które będą omawiane i na przygotowywanym na rok 2024 Kongresie nt „Retoryka – Edukacja – Innowacja”, i zapewne na posiedzeniach Rady Naukowej Instytutu Polonistyki Stosowanej UW). To tylko przykład, ale wiem, z kontaktów z koleżankami i kolegami z innych ośrodków, że podobne spotkania odbywają się bądź odbędą i w innych ośrodkach. Obie kwestie wymagają osobnego omówienia.

Warszawa, 2023-08-11/ 2023-09-08

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

obecnie mogę tylko powiedzieć, że jest to mój pomysł, ale konsultowałem go z grupą koleżanek i kolegów zarówno z uniwersytetów, jak i badaczami niezależnymi

ELASTYCZNE PENSUM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Sztywne pensa zabijają kreatywność dydaktyków oraz organizację zajęć i prac badawczych w ogóle- nie mówiąc o pozycji studentów w tym wszystkim :-)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. Obniżenie pensum w ogóle – to szkółka czy uczelnia wyższa i studiowanie?
2. Uelastycznienie pensum – masz pensum takie i takie, ale możesz mieć +/-20% w danym roku (w kolejnym musisz dobić brakujące godziny w poprzednim do limitu) + większa swoboda w dysponowaniu dodatkowymi godzinami przez kierownika Katedry (nie Dziekana, czy Rektora)– jeśli pracownik robi coś więcej niż tylko odbębniecie wymaganej do pensum dydaktyki
3. Zdjęcie atrapy w postaci pracy własnej studenta w ECTSach+dopisanie tych godzin nauczycielom i w formie obowiązkowych konsultacji/tutoringu itp...

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Sztuczne pensje zabijają elastyczność w dzisiejszych czasach. Kto nie jest elastyczny umiera. Zobaczcie jak radzą sobie prywatne uczelnie w tej kwestii i od razu będzie wiadomo dlaczego w rekrutacji uczelnie państwowe przegrywają w tej materii :-)

REGULAMIN WYBORU DYREKTORA JEDNOSTKI PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Wyrównanie szans w wyborach dyrektorów jednostek naukowych PAN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Odpowiednie zapisy w regulaminie wyboru dyrektorów jednostek naukowych PAN.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

1. Obecnie funkcjonujący regulamin wyboru dyrektorów jednostek PAN faworyzuje dyrektora z poprzedniej kadencji (nawet jeżeli doprowadził do osłabienia jednostki – spadek w kategoryzacji). Dyrektor jednostki ubiegając się o kolejną kadencję, otrzymuje dodatkowe "punkty" za kierowanie dużą grupą ludzi. Nikt nie bierze pod uwagę, czy sposób kierowania jednostką przyczynia się do jej dobrostanu. Należy dokonać rozliczenia poprzedniej kadencji wraz z oceną, która będzie wpływała na ilość przydzielonych punktów za kierowanie jednostką. Dyrektorzy, którzy doprowadzili do spadku jednostki w kategoryzacji, powinni mieć zakaz kandydowania na kolejną kadencję.
2. Konieczne jest zwiększenie roli pracowników w wyborach dyrektora jednostki, aby nie dochodziło do paradoksu, gdzie ponad 50% pracowników (w dużej mierze młodych naukowców) chce zmiany dyrektora, a komisja ponownie wybiera tego samego dyrektora. Jest to szczególnie ważne w dobie problemów kadrowych w jednostkach naukowych, gdzie jest brak młodych naukowców, którzy odchodzą po zrobieniu doktoratu. Jeżeli nie będzie dialogu dyrektora-pracownicy zabraknie kluczowych pracowników. Należy wprowadzić listy poparcia kandydatów na dyrektora, które będą bezwzględnie respektowane przez komisje.
3. Wprowadzenie przejrzystego systemu oceny dorobku naukowego kandydatów. Komisje nie potrafią obiektywnie porównać dorobków naukowych kandydatów, których dzieli kilkadziesiąt lat doświadczenia. Młodszy kandydat z doktoratem nie ma szans z profesorami w tym obszarze.

MOBBING W UNIWERSYTETACH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Struktura uczelni wyższych sprzyja temu, aby „starsi” stopniem naukowym często nadużywali swojej pozycji naukowej wobec młodszych osób, niestety często niszcząc im kariery.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W mojej uczelni Uniwersytet Warszawski Rektor – mimo wiedzy, że dziekan WNPISM dopuszcza się regularnie przemocy psychicznej wobec pracowników Wydziału nie reaguje. Bardzo bym chciała, aby Rektor ponosił pełną odpowiedzialność za to, co z pracownikami wydziału robi dziekan. Brak działania stanowi przyzwolenie na tego typu zachowania.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

WYSOKOŚĆ STYPENDIUM DOKTORANCKIEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problem dotyczy znaczącej różnicy między wysokością minimalnego stypendium doktoranckiego a kwotą minimalnego wynagrodzenia za pracę, w związku z czym postuluje się wprowadzenie zmian legislacyjnych polegających na zwiększeniu aktualności i elastyczności regulacji, dotyczącej stawek podstawowego stypendium doktoranckiego pobieranego w szkołach doktorskich poprzez dostosowanie ich do zmieniających się warunków rynkowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Realizacja tego postulatu mogłaby zostać dokonana poprzez ukształtowanie stypendium doktoranckiego w wysokości:

- 1) 37% wynagrodzenia profesora – do miesiąca, w którym została przeprowadzona ocena śródk okresowa, jednak nie mniejszej niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanej na podstawie odrębnych przepisów;
- 2) 57% wynagrodzenia profesora – po miesiącu, w którym została przeprowadzona ocena śródk okresowa, jednak nie mniejsza niż kwota przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego z trzeciego kwartału roku poprzedniego.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Krajowa Reprezentacja Doktorantów

Opis:

W ocenie Krajowej Reprezentacji Doktorantów konieczne jest holistyczne zwiększenie nakładów na sektor szkolnictwa wyższego i nauki, w tym również na stypendia doktoranckie – co pozwoli uczelniom i innym podmiotom tego sektora na pełną realizację ustawowej misji – prowadzenia najwyższej jakości kształcenia oraz działalności naukowej, kształtowanie postaw obywatelskich, a także uczestnictwo w rozwoju społecznym oraz tworzeniu gospodarki opartej na innowacjach, a ponadto realizację innych obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów prawa.

Zgodnie z aktualnie obowiązującym przepisem art. 209 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm. – dalej jako: PSWiN), minimalna wysokość stypendium doktoranckiego w szkołach doktorskich wynosi odpowiednio przed i po ocenie śródk okresowej – 37% albo 57% wynagrodzenia profesora.

Postuluje się wprowadzenie zmian legislacyjnych polegających na zwiększeniu aktualności i elastyczności regulacji, dotyczącej stawek podstawowego stypendium doktoranckiego pobieranego w szkołach doktorskich poprzez dostosowanie ich do zmieniających się warunków rynkowych. Realizacja tego postulatu mogłaby zostać dokonana poprzez ukształtowanie stypendium doktoranckiego w wysokości:

- 1) 37% wynagrodzenia profesora – do miesiąca, w którym została przeprowadzona ocena śródkresowa, jednak nie mniejszej niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalane na podstawie odrębnych przepisów;
- 2) 57% wynagrodzenia profesora – po miesiącu, w którym została przeprowadzona ocena śródkresowa, jednak nie mniejsza niż kwota przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego z trzeciego kwartału roku poprzedniego.

W razie wejścia w życie projektu rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki zmieniającego rozporządzenie w sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej (numer w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Edukacji i Nauki – 238), kwoty te będą prezentować się następująco: 3466,90 zł brutto przed oceną śródkresową 5340,90 zł brutto po ocenie śródkresowej. Stwierdzić należy, iż kwota stypendium przed oceną śródkresową, wówczas istotnie zbliży się do postulowanej wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, które w 2023 r. wynosi 3490,00 zł brutto (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2022 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023 r., Dz.U. 2022 poz. 1952). Jednakże trzeba zauważyć, że w 2024 r. ma nastąpić zwiększenie minimalnego wynagrodzenia za pracę przewidziane w dwóch etapach. Kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę od 1 stycznia 2024 r. ma być równa 4242 zł brutto, a od 1 lipca 2024 r. 4300 zł brutto (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2024 r., Dz.U. 2023 poz. 1893) De facto oznacza to, że wysokość stypendium doktoranckiego w 2024 r. znów będzie zasadniczo odbiegać od wskazanej kwoty wynagrodzenia minimalnego.

Z kolei kwota stypendium po ocenie śródkresowej w dalszym ciągu będzie daleka od przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego, które w drugim kwartale 2023 r. wyniosło 7194,95 zł. (Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 10 listopada 2023 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w trzecim kwartale 2023 r.

Dopuszcza się jednak elastyczność w tym zakresie w związku z ewentualnymi postulatami innych gremiów sfery szkolnictwa wyższego i nauki – kwestia ta wymaga szerokiej debaty środowiskowej.

USTAWOWE UMOCOWANIE RZECZNIKA PRAW DOKTORANTA KR D W USTAWIE PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Postulowana zmiana ma na celu usankcjonowanie w przepisach ustawowych działania Rzecznika Praw Doktoranta KR D, który jest obecnie wyłącznie organem statutowym Krajowej Reprezentacji Doktorantów, co jest podyktowane potrzebą zapewnienia ochrony

przestrzegania praw doktorantów oraz coraz większym zainteresowaniem działalnością tego organu wśród społeczności akademickiej, co przekłada się na stale rosnącą liczbę spraw wpływających do Rzecznika

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (PSWiN)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Krajowa Reprezentacja Doktorantów

Postulowana zmiana ma na celu usankcjonowanie w przepisach ustawy działania Rzecznika Praw Doktoranta KRD (dalej jako: „Rzecznik” lub „RPD”), który obecnie jest wyłącznie organem statutowym Krajowej Reprezentacji Doktorantów, powoływanym przez Zarząd KRD w drodze konkursu (§15 ust. 1 pkt 10 Statutu KRD). Rzecznik stoi na straży praw doktoranta wynikających z aktów prawa powszechnie obowiązującego oraz aktów prawa zakładowego (§20 ust. 1 Statutu KRD). Ponadto jego zadaniem jest badanie, czy skutek działania lub zaniechania organów, organizacji lub instytucji, zobowiązanych do przestrzegania i realizacji praw doktoranta, nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej (§20 ust. 2 Statutu KRD). Szczegółowe formy działalności RPD określone zostały w Statucie KRD. Rzecznik realizuje zadania przy pomocy Zespołu Prawnego, a Przewodniczący Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta jest zastępcą Rzecznika (§29 ust. 4 Statutu KRD).

Proponowana zmiana podyktowana jest potrzebą wprowadzenia ustawowego umocowania Rzecznika w zakresie podejmowanych przez niego działań, która wynika z coraz większego zainteresowania działalnością tego organu wśród społeczności akademickiej, co przekłada się na stale rosnącą liczbę spraw wpływających do Rzecznika. Należy zwrócić uwagę, że prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jest specyficzną gałęzią prawa, w której zasadniczą rolę oraz swoistą dyrektywę przy interpretacji przepisów odgrywa i stanowi konstytucyjnie i ustawowo przyznana szkołom wyższym autonomia. Niejednokrotnie rodzi to potrzebę monitorowania i analizy zgodności z prawem uchwalanych aktów wewnętrznych z aktami powszechnie obowiązującego prawa. Co więcej, uchwalanie nowych regulacji prawnych w ramach tej gałęzi prawa również unaocznia większą potrzebę edukacji i pomocy prawnej środowiska doktoranckiego. Dowodzi tego liczba spraw zarejestrowanych w 2019 r., kiedy to do życia powołane zostały szkoły doktorskie oraz wyznaczono termin graniczny na wszczynanie przewodów doktorskich w tzw. starym trybie, tj. na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Wskazać należy, że Rzecznik Praw Doktoranta to organ, którego zasięg oddziaływania obejmuje nie tylko doktorantów, ale całą społeczność akademicką. Z prośbą o zajęcie stanowiska zwracają się do niego nie tylko doktoranci, ale i pracownicy administracji uczelnianej, przedstawiciele Władz uczelni, instytutów i szkół doktorskich, jak również promotorzy oraz kandydaci do szkół doktorskich. Współpraca na tym polu wskazuje zatem na zasadniczą rolę tego organu w kształtowaniu jednolitej wykładni obowiązujących

przepisów, aprobowanej przez różne gremia środowiska naukowego oraz w dążeniu do wypracowywania wspólnych rozwiązań w razie rozbieżności interpretacyjnych. Ponadto wydaje się, że ustawowe umocowanie funkcji Rzecznika jest uzasadnione ze względu na narastającą liczbę zidentyfikowanych i zgłaszanych do Rzecznika (bądź innych podmiotów) przypadków mobbingu, molestowania seksualnego czy naruszenia dóbr osobistych doktorantów przez innych członków społeczności akademickiej. Zważyć należy, że problemy na tym polu do tej pory nie były szeroko dyskutowane, stąd też niewielka liczba wdrażanych w szkołach wyższych rozwiązań mających na celu ich niwelowanie i rozwiązywanie. Niepokojącą skalę problemu obrazują wyniki badań mobbingu na uczelniach przeprowadzonych przez Fundację Science Watch Polska. Również w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich „wciąż brakuje systemowych rozwiązań zapobiegających mobbingowi i molestowaniu na uczelniach wyższych oraz skutecznych mechanizmów reakcji”. Niestety ze względu na brak adekwatnych środków możliwość udzielenia realnej pomocy prawnej przez Rzecznika osobom dotkniętym mobbingiem bądź inną formą werbalnej bądź niewerbalnej przemocy jest mocno ograniczona. Umocowanie ustawowe tego organu z pewnością byłoby krokiem ku przeciwdziałaniu negatywnego zjawiska mobbingu w podmiotach kształcących doktorantów.

Na koniec warto dodać, iż proponowana zmiana jest związana z samorozwojem organizacji, jaką jest Krajowa Reprezentacja Doktorantów oraz rozwojem samorządności społeczności doktoranckiej, która przekłada się na kształtowanie i promowanie społeczeństwa obywatelskiego. Zmiany mogłyby ponadto kompleksowo obejmować także społeczność studencką poprzez umocowanie Rzecznika Praw Studenta w przepisach PSWiN przy woli i aprobachie Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej.

PRZEDSTAWICIELSTWO DOKTORANTÓW W KOMISJI EWALUACJI NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rola KEN jest niezwykle istotna z perspektywy kształtowania optymalnych warunków kształcenia doktoranckiego z uwagi na to, iż do kompetencji tego organu należy przeprowadzenie ewaluacji szkół doktorskich. Natomiast doktoranci będący de facto podmiotem tego procesu powinni otrzymać instytucjonalną możliwość zajmowania stanowiska w tak ważnych kwestiach ich dotyczących.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zagwarantowanie członkostwa w KEN przedstawicielowi doktorantów, w szczególności Przewodniczącemu KRD poprzez reformę przepisów regulujących strukturę KEN

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Krajowa Reprezentacja Doktorantów

Komisja Ewaluacji Nauki (KEN) jest podmiotem, do którego kompetencji należy m.in. przeprowadzanie ewaluacji jakości kształcenia w szkole doktorskiej. Zgodnie z art. 271 ust. 1

ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (PSWiN), KEN powołuje minister. W skład KEN wchodzi po 3 przedstawicieli poszczególnych dziedzin oraz 7 osób z doświadczeniem w zakresie polityki naukowej. Wymagania co do członkostwa w KEN wskazane zostały w art. 272 PSWiN. Jednym z nich jest posiadanie co najmniej stopnia doktora (pkt 3).

Rola KEN jest niezwykle istotna z perspektywy kształtowania optymalnych warunków kształcenia doktoranckiego. Ewaluacja szkół doktorskich pociąga za sobą daleko idące konsekwencje nie tylko dla podmiotów, które je prowadzą, ale także dla samych doktorantów. W ocenie KRd, doktoranci będący de facto podmiotem tego procesu powinni otrzymać instytucjonalną możliwość zajmowania stanowiska w tak ważnych kwestiach ich dotyczących. Doktoranci jako podmioty procesu kształcenia posiadają bogate doświadczenie praktyczne co do funkcjonowania określonych rozwiązań w praktyce, a także sposobu ich stosowania przez szkoły doktorskie. Szczególną rolę w tym zakresie pełni Krajowa Reprezentacja Doktorantów, która jest ustawowym przedstawicielem społeczności doktoranckiej w Polsce. Do głównych celów statutowych KRd należą m.in.: wyrażanie opinii i przedstawianie wniosków w sprawach dotyczących ogółu doktorantów, w tym opiniowanie projektów aktów normatywnych, ochrona praw i interesów doktorantów w kraju oraz polskich doktorantów za granicą, dbanie o podnoszenie jakości kształcenia doktorantów (§ 3 ust. 1 pkt 2-4 Statutu KRd). Z tego względu KRd jest organizacją, która ustawicznie analizuje jakość procesu kształcenia doktorantów oraz stan poszanowania ich praw, a także podejmuje w tym zakresie odpowiednie działania.

W rezultacie - w celu spełnienia opisanych potrzeb - Krajowa Reprezentacja Doktorantów postuluje zagwarantowanie członkostwa w KEN przedstawicielowi doktorantów, w szczególności Przewodniczącemu KRd poprzez reformę przepisów regulujących strukturę KEN. Niestety w obecnym kształcie członkostwo doktoranta w przedmiotowym gremium jest niemożliwe m.in. z uwagi na brzmienie art. 271-272 PSWiN.

KWESTIA ZAWIESZENIA/PRZERW W KSZTAŁCENIU W SZKOŁACH DOKTORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak ustawowej regulacji umożliwiającej skorzystanie z przerwy w kształceniu np. w razie choroby oraz ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w tym okresie; brak prawa do świadczeń w okresie ustawowego zawieszenia kształcenia

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz innych ustaw regulujących ubezpieczenia społeczne, w szczególności ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa; ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Krajowa Reprezentacja Doktorantów

Problem obejmuje:

1) Wypłata świadczeń w okresie zawieszenia kształcenia w przypadku, o którym mowa w art. 204 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (PSWiN) oraz w razie choroby doktoranta

2) Zmiany umożliwiające zawieszenie kształcenia/przerwy w kształceniu w przypadku innym niż określony w art. 204 ust. 3 PSWiN

W ustawie przewidziany został tylko jeden przypadek zawieszenia kształcenia, tj. zawieszenie na okres odpowiadający czasowi trwania urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego oraz urlopu rodzicielskiego, określonych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy. Jednakże trzeba wskazać, że zachowanie prawa do stypendium za okresy niezdolności do pracy oznacza brak prawa do świadczeń w razie choroby i macierzyństwa w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, a także brak prawa do zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego w czasie trwania ubezpieczenia wypadkowego.

W efekcie postuluje się wprowadzenie rozwiązań prawnych mających na celu umożliwienie pobierania świadczeń z tytułu macierzyństwa z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w okresie zawieszenia kształcenia, o którym mowa art. 204 ust. 3 PSWiN. W szczególności możliwe jest rozważenie unormowania przedmiotowej kwestii w sposób zbliżony do regulacji zawartych w przepisach prawa pracy, traktując stypendium doktoranckie jako swoisty odpowiednik wynagrodzenia za pracę. Dodatkowo należy podkreślić, że w ramach postulowanej zmiany konieczne zdaje się wprowadzenie również odpowiednich uregulowań przewidujących inne przypadki zawieszenia kształcenia/przerw w kształceniu w szkole doktorskiej oraz zagwarantowanie możliwości pobierania świadczeń w przypadku choroby doktoranta.

ZAPOMOGA DLA DOKTORANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak możliwości otrzymania zapomogi przez doktorantów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Krajowa Reprezentacja Doktorantów

Zgodnie z art. 90 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (PSWiN), zapomogę może otrzymać student, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Niestety analogicznego uprawnienia pozbawieni zostali doktoranci. Trzeba podkreślić, że różne, trudne sytuacje losowe mogą dotyczyć także doktorantów. Sytuacje te utrudniają bądź uniemożliwiają prawidłową realizację badań, a nawet prawidłowe funkcjonowanie. Dlatego postuluje się wprowadzenie możliwości przyznania doktorantom zapomogi, co stanowiłoby realną formę wsparcia w trudnych sytuacjach i sprzyjałoby kształtowaniu optymalnych warunków kształcenia doktoranckiego.

MOŻLIWOŚĆ MIĘDZYDZIEDZINOWEGO NADANIA STOPNIA DOKTORA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Brak możliwości międzydziedzinowego nadania stopnia doktora

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (PSWiN)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Krajowa Reprezentacja Doktorantów

Zgodnie z obowiązującą ustawą zasadą jest, że stopień doktora nadawany jest w dyscyplinie (art. 185 ust. 1 i 2 PSWiN). Na podstawie art. 185 ust. 3 PSWiN w przypadku, o którym mowa w art. 177 ust. 6, stopień doktora może być nadany w dziedzinie nauki przez podmiot doktoryzujący, który posiada kategorię naukową A+, A albo B+ w ponad połowie dyscyplin zawierających się w tej dziedzinie. Wspomniany przepis stanowi, iż jeżeli rozprawa doktorska obejmuje zagadnienia naukowe z więcej niż jednej dyscypliny naukowej zawierającej się w danej dziedzinie nauki i nie jest możliwe wskazanie dyscypliny, o której mowa w ust. 5, stopień doktora nadaje się w dziedzinie nauki.

Co za tym idzie, ustawa dopuszcza wyłącznie nadanie stopnia w ramach jednej dziedziny w sytuacji opracowywania dysertacji z zakresu więcej niż jednej dyscypliny. Jednakże założeniem wprowadzenia szkół doktorskich, jak i przyjęcia nowego modelu procedury awansu naukowego zmierzającej do nadania stopnia doktora jest wspieranie i rozwój interdyscyplinarności. Jak zauważono w uzasadnieniu do projektu ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce: "Formuła szkół doktorskich będzie wspierać interdyscyplinarność w badaniach naukowych związanych z przygotowywanymi przez doktorantów rozprawami oraz kształcenie zaawansowanych kompetencji transferowalnych". Niestety w obecnym kształcie ustawa nie daje możliwości doktoryzowania w ramach więcej niż jednej dziedziny w odniesieniu do rozpraw nie tylko o charakterze interdyscyplinarnym, ale wręcz interdyscyplinarnym. Okoliczność ta negatywnie wpływa na prowadzenie wielu wartościowych badań, które wykraczają poza ramy jednej dyscypliny, czy dziedziny.

Podkreślić należy, że problem ten nie jest jedynie abstrakcyjny, ale jego istnienie widoczne jest w przypadkach wielu doktorantów, którzy przygotowują wspomniane, międzydziedzinowe rozprawy doktorskie.

Postuluje się zatem wprowadzenie regulacji umożliwiających nadanie stopnia doktora w odpowiednich dziedzinach nauki w sytuacji, gdy rozprawa doktorska obejmuje zagadnienia naukowe z dyscyplin naukowych zawierających się w różnych dziedzinach nauki i nie jest możliwe wskazanie dyscypliny, o której mowa w art. 177 ust. 6 PSWiN.

STUDIA WIECZOROWE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Rezygnowanie studentów ze studiów dziennych na rzecz pracy.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmniejszenie limitów na studiach dziennych. Wprowadzenie równości w programach i wymaganiach na studiach wieczorowych i dziennych. Dostosowanie godzin studiów wieczorowych do możliwości osób dorosłych w danym mieście (ich pracy) . Nie łączenie zajęć studentów dziennych z wieczorowymi. Opracowanie jasnych zasad przechodzenia z jednego trybu na drugi. Umożliwienie przechodzenia z jednego trybu na drugi w trakcie semestru.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zbyt duże limity miejsc na studiach dziennych w połączeniu z łączeniem pracy ze studiami przynosi efekt w postaci obniżenia aktywności naukowej studentów i pociąga w dużej mierze obniżenie z czasem programu studiów.

Odbiór przez część ludzi studiów wieczorowych i zaocznych jako gorszych przez zwykłe niższe wymagania formalnie zapisane lub też wynikające z podejścia kadry.

FINANSOWANIE ZAJĘĆ PRAKTYCZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

zwiększenie dotacji na przedmioty praktyczne/terenowe

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększenie mnożnika za zajęcia terenowe/praktyki terenowe na takich kierunkach jak geografia, archeologia itp

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obniżanie w ostatnich 15 latach środków za zajęcia terenowe spowodowało znaczące skrócenie przedmiotów zwanych zajęciami terenowymi, gdzie studenci w sposób praktyczny sprawdzali wiedzę nabytą na zajęciach w murach uczelni. Zajęcia te wiązały się zwykle z wyjazdami terenowymi i kosztami zakwaterowania studentów, przejazdami. W ostatnich latach miały miejsce dwa podstawowe zjawiska obniżenie wymiaru godzin aż do usunięcia (części)zajęć (w części uczelni) oraz przerzucanie kosztów na studentów. Zwłaszcza to drugie działanie było w niektórych przypadkach ukrywane przez uczelnię w momencie rekrutacji na studia...

Problem wiąże się także z kwestią utrzymania bazy ośrodków terenowych poszczególnych uczelni. Możliwe że rozwiązaniem byłyby wspólne ośrodki kilku uczelni w celu dzielenia kosztów utrzymania.

PLAGIAT I ŚCIAGANIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nieuczciwość w życiu społecznym na uczelni

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przestrzeganie zasad opisanych we wszelkich deklaracjach o etycznej pracy na uczelni. Niezwłoczne informowanie odpowiednich organów państwowych i uczelnianych o wszelkich wykrytych przypadkach nieuczciwości naukowców i studentów. Zero przyzwolenia na przeciąganie procedur wszczęcia postępowania przez rektorów. Z czasem usunięcie ścieżki komisji dyscyplinarnej w tej kwestii i przeniesienie całej procedury na sądy powszechnych w celu uniknięcia stosowania komisji dyscyplinarnej jako straszaka czy też sądu kapturowego.

Jednocześnie automatyczne wygaszanie stosunku pracy w przypadku prawomocnego wyroku sądu powszechnego z dostępem zakazem pracy w edukacji.

Zero przyzwolenie na ściąganie na kolokwiach i egzaminach. Sprawdzanie wszelkich prac odpowiednimi programami.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

ROZWIĄZANIE HONORARYJNO-EWALUACYJNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pomysł rozwiązuje problem wynagradzania oraz regulacji czasu pracy nauczycieli akademickich

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Celem zmiany jest uporządkowanie kwestii wynagrodzenia oraz zwiększenie atrakcyjności pracy na uczelniach. Punktem wyjścia jest ustalenie podstawowej stawki w sektorze publicznym przy likwidacji dodatku stażowego (wprowadzony zostaje inny system waloryzacji – tym de facto jest „stażowe”). Wynagrodzenie musi być atrakcyjne, ale przy dzisiejszym rozwarstwieniu wynagrodzeń w regionach ustalenie jednej stawki sprawi, że w dużych miastach nadal może nie być wystarczająco atrakcyjna, lub w średnich będzie absurdalnie wysoka. Stąd postuluje się powiązanie wynagrodzenia ze średnim wynagrodzeniem w regionie NUTS2. Wyjściowa pensja profesora w takim systemie ustalona byłaby na 200% (podobny stosunek jest w krajach anglosaskich). Wyznaczenie wysokiej pensji oznaczać musi zakaz przyznawania wynagrodzeń dodatkowych z projektów – w szczególności NCN. Pracownicy badawczy i badawczo-dydaktyczni mają obowiązek prowadzenia badań, dodatek co do zasady powinien być za dodatkowe zadanie, a tu mamy tożsamość zadań. Brak dodatkowego wynagrodzenia wpłynie również na liczbę wniosków składanych do NCN – część jest składa dla dodatków, w sytuacji gdy można realizować badania (szczególnie HS i teoretyczne) bez grantu.

Zwiększenie poziomu finansowania musi iść w parze z obniżeniem pensum, dzisiejszy standard wyznaczony w ustawie dla pracownika badawczo-dydaktycznego to do 240 godzin + 1/4 nadgodzin, co daje łącznie do 300 godzin dydaktycznych (przy czym na uczelni spędza się i tak zegarowe choćby przez przerwy między zajęciami). Przygotowanie do zajęć i ewaluacja to co najmniej 1,5:1 godziny „przy tablicy”. Daje łącznie 750 godzin. Wraz z konsultacjami dydaktyka zabiera co najmniej 1/2 czasu pracy – o ile podzielimy te godziny na 12 miesięcy, tymczasem trzeba te godziny dzielić na nie więcej niż 9. Do tego należy doliczyć zadania organizacyjne oraz badawcze. Pracownicy badawczo-dydaktyczni

w tym ostatnim zakresie mają takie same wymagania ewaluacyjne jak badawczy. Oznacza to, że należałoby bądź zwiększyć 2x liczbę slotów dla badawczych bądź zmniejszyć dla badawczo-dydaktycznych (przy czym moja osobna propozycja sugeruje dalej idącą zmianę tj. eliminację w ogóle oceny publikacji w obecnym modelu). Na koniec należy wprowadzić do ustawy regulację powielającą (obowiązującą, ale nie przestrzeganą w praktyce) art. 128 KP. Nauczyciele akademicki nie mają wskazanych zwykłych dni pracy, na wielu uczelniach pracują 7 dni w tygodniu. Zadaniowy czas pracy nie ma tu nic do rzeczy. W przypadku, gdy prowadzą zajęcia w weekendy powinni mieć wskazane inne dni jako wolne i w takim wypadku nie muszą w tych dniach wykonywać pracy, też brać urlopu w te dni gdy chcą np. gdzieś wyjechać. 5-cio dniowy tydzień pracy jest standardem ogólnym tak samo jak dobowe i tygodniowe okresy wypoczynku. Nauczyciele pozostają w dyspozycji 7 dni, to przypomina dyspozycyjność służbową, a nie pracowniczą.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZMIANA SYSTEMU EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zmiana filozofii oceny parametrycznej w kierunku oceny efektywności finansowej przy odejściu od centralnego przyznawania "prestżu" jednostkom

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Z zakresu ewaluacji powinno zostać wykreślone w kryterium I publikacje. Od czasów reformy min. Kudryckiej ewaluacja publikacji przysparza najwięcej problemów.

Nieuniknienie (mimo zarzekania się autorów reformy jak prof. Kulczycki) ewaluacja jednostek wpływa na ewaluację pracowników i często irracjonalne zmiany schematów publikacji. Utrzymanie tego elementu kryteriów jest również czynnikiem korupcyjnym w systemie ewaluacji. Do tego przedkładamy formę nad treść tj. miejsce publikacji staje się ważniejsze od samej treści – oczywiście założeniem jest weryfikowanie jakości przez publikator, ale oznacza to, że w dużej mierze o rozporządzaniu budżetem polskim decydują zagraniczni wydawcy – to po raz kolejny jest elementem potencjalnie korupcyjnym. Jakość publikacji przekłada się tymczasem wprost na rozpoznawalność autorów oraz ich szanse na pozyskanie grantu. Tym samym ocena kryterium II jest w pośrednio zależne od publikacji i w pewnym zakresie punkty przyznaje się 2 razy za to samo. Jeżeli mamy dobrych autorów to są oni potencjalnymi kierownikami grantów.

Racjonalność i logika wydawania środków publicznych wymaga również zmiany ewaluacji w kryterium II. Ta propozycja jest powiązana zarówno ze sposobem finansowania (tj. kończymy z dodatkowymi wynagrodzeniami z grantów i wprowadzamy godną pensję) oraz reformą NCN (tu powinny być finansowane badania, które nie są możliwe do finansowania przez uczelnię jako statutowe. Inaczej mamy do czynienia z naruszeniem reżimu finansów publicznych. NCN to część sfery budżetowej, uczelnie dostają dofinansowanie na prowadzenie badań statutowych więc finansowanie tego co mogą finansować same jest podwójnym finansowaniem. Finansowanie to jest jednak niezbędne

dla otrzymania dobrej oceny w kryterium II. Stąd postuluje się przyznawanie w kryterium II punktów jedynie za pozyskanie środków, które zwiększają poziom finansowania nauki, a nie są pozyskiwane środków budżetowych tylko innym kanałem niż subwencja (lub inne ministerialne programy – co znów eliminuje ryzyko korupcyjne). Tym samym punkty przyznawane były tylko za granty ze środków niepolskich (jak unijne) oraz prywatnych. W tym ostatnim zakresie należy wprowadzić zmiany podatkowe, tak by zachęcić sektor przedsiębiorstw do finansowania nauki (odpis jak na NGO).

Ewaluacja musi być prowadzona, ale równocześnie jako niemożliwa (ze względów finansowych, co pokazuje przykład brytyjski) do przeprowadzenia w sposób jakościowy, powinna służyć przede wszystkim wyznaczeniu kategorii finansowania. Jednostki efektywniejsze dostają premię finansowania. Ministerstwo nie jest od tego by wskazywać „kategorię naukową”. Prestiż i naukowość uzyskujemy przez ocenę środowiskową i rankingi branżowe. Natomiast ministerstwo musi dbać o reżim finansów publicznych i stopniowe zwiększanie budżetu na B+R do co najmniej 3% PKB.

W proponowanym systemie ewaluacji podlegają tylko:

Kryterium I: efekty materialne: patenty, wzory itp.;

Kryterium II: środki pozyskane spoza budżetu RP;

Kryterium III: bez zmian.

Ocena przeprowadzana jest w celu sprawdzenia efektywności naukowej i pozyskiwania środków po to żeby premiować ośrodki sprawne w tym zakresie. Inne elementy zostają wyprowadzone poza system ewaluacji (w tym prawo do doktoryzowania i habilitowania – to należy przeprowadzić ocenę jakościową, która może podjąć w trybie wnioskowym Rada Doskonałości Naukowej).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

ZMIANA PERCEPCJI DECYDENTA USTALAJACEGO WYNAGRODZENIA NAUCZYCIELI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zmiana logiki systemu wynagradzania poprzez obowiązek wskazania pensji asystenta a nie profesora

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy zmodyfikować przepisy tak, żeby minister w rozporządzeniu wskazywał pensję Asystenta a od niej procentowo były wskazywane pensje innych pracowników i stypendium.

Propozycja to w dużej mierze jedynie sztuczka, która w założeniu ma uniemożliwić wyznaczenie dla asystenta na uczelni pensji w wysokości pensji minimalnej – dużo ciężiej będzie wprost wpisać (to hipoteza) żenująco niską stawkę dla asystenta niż bliską średniej krajowej pensję profesora...

Propozycja ma sens tylko wtedy jeżeli odrzucimy dalej idące zmiany dotyczące powiązania pensji nauczycieli z pensją średnią (w mojej innej zgłoszonej propozycji średniej w danym NUTS2).

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Skala jest drobna jeżeli chodzi zmianę przepisów, ale wielka jeżeli chodzi o psychologię decydentów i co za tym idzie kształtowania systemu płac w szkolnictwie

NAUKA W POLSCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W celu transparentności oceny wniosków grantowych i uniknięcia nierzadko niemających merytorycznego uzasadnienia uwag (np. odnoszenie się do osoby kierownika projektu a nie do merytorycznej wartości projektu) należy ujawnić personalia Recenzentów oceniających wnioski grantowe (np. NCN, NCBiR).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ujawnienie personaliów Recenzentów oceniających wnioski grantowe oraz publikacja (na stronach instytucji finansujących, np. NCN, NCBiR) liczby punktów uzyskanych przez beneficjentów finansowanych projektów badawczych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

LISTA CZASOPISM PUNKTOWANYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przy ocenie publikacji bazowanie i uwzględnienie wyłącznie Impact Factor danego czasopisma.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Likwidacja punktów przyznawanych przez MNiSW i bazowanie wyłącznie na IF danego czasopisma. Absurdem jest przyznawanie 200 pkt czasopismom, które posiadają np. IF: 0.7, zaś czasopismom o IF = 11 jedynie 20 pkt.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

WCZEŚNIEJSZE EMERYTURY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

By polska nauka mogła konkurować z nauką światową, by była konkurencyjna, powinna być możliwość pracy dla młodych pracowników, nie zniechęconych i zdemotywowanych dotychczasowymi zmianami, dlatego dotychczasowi pracownicy w średnim wieku powinni mieć możliwość odejść na wcześniejszą emeryturę, by zrobić miejsce młodym. tową,

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Dac możliwość odejścia na wcześniejszą emeryturę w wieku 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn. Odświeżyłoby to zdecydowanie kadre naukową uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

UZALEŻNIENIE PENSJI NA WSZYSTKICH SZCZEBLACH OD MINIMALNEJ KRAJOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Stypendia/pensja wypłacana doktorantom/doktorom jest na tyle niska w odniesieniu do stawianych wymagań, że następuje dramatyczny spadek zainteresowania pracą naukową. Młodzi ludzie odchodzą do przemysłu otrzymując wynagrodzenie 2 do 3 razy wyższe. Nigdy w historii nie było tak dramatycznych różnic jakie obserwowane są w ostatnich latach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uzależnienie wynagrodzenia minimalnego na stanowiskach NA od minimalnej lub średniej krajowej w celu zwiększenia konkurencji i zainteresowania pracą na tych stanowiskach.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

DOCENIENIE MONOGRAFII W HUMANISTYCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Monografia, będąca owocem wieloletnich studiów, traktowana jest jako nieznaczące dzieło naukowe

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W zakresie ewaluacji: przyznanie właściwej rangi osiągnięciu, jakim jest monografia naukowa

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

LIKWIDACJA PUNKTOZY DLA DYSCYPLIN NIEHUMANISTYCZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Oparcie ewaluacji w dyscyplinach STEM jedynie na cytowaniach i IF

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Modyfikacja listy ministerialnej tak, aby obejmowała tylko dyscypliny, w których cytowania nie są uniwersalnym międzynarodowym wskaźnikiem jakości publikacji

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

PROJEKTY KOMPETENCYJNE – STEAM W DZIAŁANIU

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Proponujemy wdrożenie projektów kompetencyjnych, które angażują uczniów i studentów na różnych etapach edukacji w inspirujące zadania dostosowane do ich zainteresowań i świata, z wyraźnym naciskiem na praktyczne zastosowanie i widoczne efekty zewnętrzne, poprzez połączenie wykładów prowadzonych przez wybitnych specjalistów (supernauczycieli), dostępnych w formie interaktywnych nagrań, z bezpośrednim wsparciem lokalnych nauczycieli, co umożliwi uczniom efektywną naukę w modelu odwróconych lekcji, gdzie teoria staje się praktyką, a edukacja nabiera realnego sensu poprzez konkretne wdrożenia i doświadczenia.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jesteśmy firmą z branży programistycznej typu Software House i z inicjatywy Miasta Łodzi współpracujemy z Politechniką Łódzką, Uniwersytetem Łódzkim, Uniwersytetem Medycznym w Łodzi, Akademią Humanistyczno-Ekonomiczną, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi.

W ramach programu Młodzi w Łodzi już teraz realizujemy efektywne inicjatywy edukacyjne. Programu „Młodzi w Łodzi” ma na celu wspieranie rozwoju kariery zawodowej studentów oraz tworzenie synergii pomiędzy lokalnymi przedsiębiorstwami a ośrodkami akademickimi.

Nasz program stażowy został skonstruowany tak, aby maksymalizować korzyści dla stażystów oraz przedsiębiorstw. Wyróżnia się on następującymi cechami:

1. Zapewnienie stażystom wartościowego doświadczenia zawodowego, wykraczającego poza rutynowe zadania.
2. Jasne określenie celów i zakresu stażu, co pozwala na świadome i efektywne angażowanie się w proces nauczania.
3. Dostęp do mentorów, którzy zapewniają wsparcie i przekazują wiedzę praktyczną.
4. Gwarancja płatności za staż, co stanowi istotny aspekt motywacyjny.
5. Uproszczony i efektywny proces rekrutacji poprzez scentralizowany portal ofert stażowych.

W ramach staży i współpracy z uczelniami wyższymi, realizujemy projekty, które obejmują pełen cykl życia produktów oprogramowania. Przykłady naszych inicjatyw obejmują:

- 1) Projekt „Emergency Eye” w ramach programu Horizon2020 EIT Health – innowacyjny system wsparcia komunikacji ratunkowej: <https://emergencyeye.de/en/>
- 2) Gra mobilna „Hop&TRach” – projekt edukacyjno-rozrywkowy realizowany we współpracy z Centrum Komiksów i Narracji Interaktywnej.
- 3) Rozwój rozszerzenia sprzętowego i programowego dla edukacyjnego komputera micro:bit, mające na celu ułatwienie uczniom dostępu do technologii IoT.

NASZA PROPOZYCJA ZMIANY:

Pragniemy zaproponować dodatkowe inicjatywy, które mogą znacząco przyczynić się do podniesienia poziomu edukacji. Te inicjatywy skupiają się na wcześniejszych etapach

edukacji (młodzież traci motywację i zaangażowanie na długo zanim rozpoczyna edukację na uczelni) oraz na integracji różnych dziedzin wiedzy i technologii, aby lepiej przygotować młodych ludzi do rozwiązywania złożonych problemów i inspirować ich do ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego.

1) Projekty Kompetencyjne w Szkolnictwie: Proponujemy wprowadzenie ciągłych projektów kompetencyjnych w szkołach średnich i podstawowych i oczywiście na uczelniach wyższych też, które będą integrować nauki ścisłe, humanistyczne oraz umiejętności miękkie i pracę zespołową. Taki model edukacji pozwoli uczniom dostrzec praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy i umiejętności w realnych sytuacjach. Projekty te powinny być dostosowane do ich zainteresowań i świata, w którym żyją, np. wykorzystanie nowoczesnych platform komunikacyjnych do publikowania wyników projektów.

2) Finansowanie Projektów Kompetencyjnych i Staży: Zalecamy wykorzystanie funduszy B+R oraz Pre-commercial Procurement (PCP) do finansowania projektów i staży, które byłyby skupione na realizacji praktycznych zadań –potrzebnych społecznie. Kluczowe jest tu zaangażowanie zarówno przedsiębiorstw, jak i ekspertów z zakresu edukacji, aby zapewnić wysoką jakość realizacji projektów oraz ich zgodność z celami edukacyjnymi. Finansowanie jest niezbędne by zapewnić wysoki poziom mentoringu oraz kontroli jakości – projekty nie mogą być fikcyjne.

3) Interdyscyplinarne Podejście Edukacyjne – Model STEAM: Popieramy integrację modelu STEAM w systemie edukacji, co umożliwi holistyczne podejście do nauczania, integrując nauki ścisłe, technologię, inżynierię, sztukę i matematykę. Taka interdyscyplinarna edukacja sprzyja rozwijaniu kreatywności, innowacyjności oraz zdolności do zastosowania wiedzy w praktyce. To bardzo ważne – młodzi ludzie dziś przechodzą przez cały proces edukacji i rozpoczynając pracę w zawodzie nie są zdolni do rozwiązywania problemów złożonych i rozumienia faktycznego celu swojej pracy.

4) Zmiana Modelu Nauczania i Obiegu Wiedzy: Proponujemy adaptację modelu "odwróconej klasy", gdzie uczniowie najpierw zapoznają się z materiałem (w formie krótkich, angażujących materiałów wideo), a następnie uczestniczą w dyskusjach i zajęciach praktycznych, zarówno online, jak i tradycyjnie. To podejście pozwoli na efektywniejsze wykorzystanie czasu nauczycieli i lepsze dostosowanie do indywidualnych potrzeb uczniów. To bardzo ważne by każdy uczeń, nawet z dziś wykluczonych rejonów Polski, mógł uczestniczyć w lekcjach prowadzonych przez SUPERnauczycieli. Część takich lekcji może być w postaci krótkich i łatwych do przyswojenia materiałów video, ale część musiała by być online w czasie rzeczywistym i rotacyjnie na żywo – ważne jest by zapewnić w tych lekcjach doświadczenie realnego kontaktu. Ważne jest też by ten proces edukacji był też kontrolowany). Nauczyciele ze stacjonarnych jednostek edukacyjnych mieli by wtedy więcej czasu by bardziej indywidualnie pomóc uczniom nagonić braki lub rozwijać ich indywidualny talent.

5) Wykorzystanie Nowoczesnych Technologii i Platform: Należy zintegrować edukację z platformami i narzędziami, które są częścią codziennego życia młodych ludzi, np. Discord, Minecraft. Taka integracja może znacznie zwiększyć zaangażowanie i motywację uczniów do nauki. więcej: oni sami w ramach projektów kompetencyjnych realizowanych wspólnie z

przedsiębiorcami i uczelniami mogli by ta integrację wykonać i przygotować gotowe lekcje dla kolejnych roczników np:

1. Bot do publikacji wyników pomiarów zanieczyszczenia powietrza na Discord
2. System publikacji wyników eksperymentów z biologii na facebook czy innej bezpiecznej platformie społecznościowej
3. Implementacja na Minecraft Education Edytion gier z elementami zadań matematycznych
4. Tworzenie zagadek lingwistycznych czy filologicznych na komputerach edukacyjnych micro:bit

Z pełnym przekonaniem o wartości tych inicjatyw, deklarujemy naszą gotowość do współpracy oraz angażowania naszych zasobów i doświadczenia w realizację tych projektów. Wierzimy, że wspólnymi siłami możemy przyczynić się do stworzenia nowoczesnego, efektywnego i inspirującego systemu edukacji, który będzie odpowiadał na wyzwania współczesnego świata.

POMYSŁY DO WDROŻENIA DZIŚ BEZ KONIECZNOŚCI WIELKICH ZMIAN:

1. Astro Pi Mission ZERO: <https://astro-pi.org/pl/mission-zero>

Astro Pi to projekt Europejskiej Agencji Kosmicznej (zapłaciliśmy za niego ale do dziś nie korzystamy powszechnie). Projekt umożliwia w ramach 3 - 4 godzin lekcyjnych (według autorów w ramach jednej ale jedna nie pozwoli wszystkim zrozumieć tego co robią) napisania na emulatorze komputera Raspnerry Pi programu, który **NAPRAWDĘ WYSŁANY BĘDZIE w MISJĘ KOSMICZNA**. Program każdego ucznia uruchomiony będzie na jednym z dwóch znajdujących się na stacji ISS komputerów Raspberry Pi. Każdy uczeń dostanie certyfikat potwierdzający odbycie "lotu" z informacją kiedy jego program był na stacji ISS uruchomiony, jak długo działał i gdzie wtedy znajdowała się stacja ISS. Uczeń zdobywa na tej lekcji nie tylko kompetencje cyfrowe. Uczy się wykonywać pomiary parametrów środowiskowych. Może też np. obliczyć ile kilometrów przebyła stacja kosmiczna ISS w trakcie działania jego programu np. odległość równo dystansowi, który dzieli Bydgoszcz od Berlina.

2. Wyposażenie każdego dzieciaka klas 1 - 3 w komputer micro:bit a nauczycieli w gotowe i od lat sprawdzane konspekty lekcji z tej platformy: <https://microbit.org/teach/featured/>
Komputer micro:bit stanowi rewolucyjne narzędzie w edukacji cyfrowej, obniżając próg wejścia dla uczniów w świat programowania i kompetencji cyfrowych. Dzięki intuicyjnemu graficznemu językowi programowania, takiemu jak MakeCode, uczniowie mogą łatwo rozpocząć swoją przygodę z kodowaniem, stopniowo przechodząc do bardziej zaawansowanych języków, takich jak Python. Jest to płynne przejście, które umożliwia uczniom rozwijanie umiejętności na coraz wyższym poziomie w sposób naturalny i motywujący.

Micro:bit łączy świat cyfrowy z rzeczywistym, oferując uczniom możliwość przeprowadzania praktycznych eksperymentów i obserwacji. Dzięki szerokiej gamie czujników i możliwościom podłączenia dodatkowych modułów, micro:bit pozwala na mierzenie wielu parametrów środowiskowych, od temperatury po ruch, co otwiera drzwi do fascynujących eksperymentów interdyscyplinarnych, łączących nauki ścisłe, technologię i inżynierię,

stając się tym samym cennym narzędziem w realizacji projektów edukacyjnych opartych na modelu STEAM.

Dodatkowo, nasza firma we współpracy z Politechniką Łódzką i innymi uczelniami jest gotowa oferować wsparcie w przygotowywaniu specjalistycznych lekcji i rozszerzeń dla micro:bit, które dotychczas nie były dostępne. Dzięki naszemu doświadczeniu i wiedzy technicznej możemy stworzyć zaawansowane moduły edukacyjne, które jeszcze bardziej wzbogacą możliwości tego komputera. Wprowadzenie takich nowych narzędzi i materiałów dydaktycznych pozwoli na jeszcze efektywniejszy proces edukacji, dając uczniom szansę na głębsze eksplorowanie i wykorzystywanie technologii micro:bit w różnorodnych, praktycznych zastosowaniach, co jeszcze bardziej zwiększy ich kompetencje cyfrowe i zainteresowanie naukami ścisłymi oraz technologią.

Zapraszamy do kontaktu

Pozdrawiam

Jan Ekiel

jan.ekiel@likims.com

tel 501 355 227

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

LIKI przy opracowywaniu realizacji projektów edukacyjnych i naukowych współpracuje z:

1. Politechnika Łódzka
2. Uniwersytet Łódzki
3. Uniwersytet Medyczny w Łodzi
4. Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna
5. Instytut Medycyny Pracy w Łodzi
6. Orange Labs - Centrum Badawczo Rozwojowe Orange PL i Orange Innovation
7. Związek Pracodawców SoDA - Software Development Association Poland

OGRANICZENIE/ŁĄCZENIE WYDZIAŁÓW/LIKWIDACJA SZKÓŁ PRYWATNYCH O WĄTPLIWEJ JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obecnie wydziały np. chemii nie są absolutnie skorelowane z potrzebami rynku oraz demografią. Studenci są coraz słabsi i "przetrzymywani/przepychani" przez wydziały. Ilość studentów vs ilość "pracowników samodzielnych" jest odrealniona od rzeczywistych potrzeb.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie otrzymuje się tzw. papier, nie wykształcenie. 80% szkół prywatnych jest do likwidacji (socjologia, filozofia, turystyka i rekreacja). Tu kończę swój wywód. A teraz sprawa ważna. Pomijając realne wyniki ewaluacji (te sprzed ery odwołań i nagłych skoków z B na A+), widać jak na dłoni, że polski przemysł nie potrzebuje tylu absolwentów uczelni wyższych na np. kierunkach chemicznych. Przykład wydział chemii UKSW nie ma

studentów. Obecnie na WAT (stan 01.2024) na studia mgr po obronie wybiera się 4/5 osób z 9 (!) inżynierantów. Zapewne sytuacja kształtuje się podobnie w Rzeszowie, Częstochowie, Radomiu, Kielcach, Politechnice Krakowskiej, a może również na UŚ w Katowicach. To krzywda dla studentów i pracowników. Przy obecnej ilości studentów i nakładów na naukę lepiej byłoby wydziały konsolidować jak pięknie pokazuje przykład laureata nagrody FNP 2023 Prof. Liberka, który pracuje na Międzyuczelnianym Wydziale Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego i Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Można !? Czy nie łatwiej byłoby przyciągnąć studentów i uzyskać pieniądze tworząc wspólny Wydział Chemii i Technologii Chemicznej pomiędzy UW i PW, UW r i PW r, UJ i AGH, UG i PG, UAM i PP. Dorzucając do tego elitarne kształcenia najlepszych studentów w jednostkach PAN, które byłyby skonsolidowane z uniwersytetami ale afiliacyjnie niezależne, to ten kontrowersyjny lecz bezpośredni pomysł powinien doprowadzić do wzmocnienia tej gałęzi nauk ścisłych

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

JAWNOŚĆ GŁOSOWANIA PRZY AWANSACH NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ujednolicony, jawny tryb głosowania w postępowaniach awansowych podczas wszystkich etapów w sprawach o nadanie stopni doktora i doktora habilitowanego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany w zapisach ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w Rozdziale 2 – Stopień doktora oraz w Rozdziale 3 – Stopień doktora habilitowanego i inne odnośne

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgodnie z Ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stopień naukowy albo stopień w zakresie sztuki w drodze decyzji administracyjnej nadaje senat lub inny organ uczelni/instytutu (np. rada dyscypliny, rada naukowa) stosując wewnętrzne zapisy ujęte w statutach organizacji i odpowiednich uchwałach. Prowadzi to do różnych praktyk (jawne bądź tajne głosowanie nad nadaniem lub odmową nadania stopnia w uczelniach/instytutach), które mogą skutkować nierównym traktowaniem kandydatów. Praktyka pokazuje, że jedynie w głosowaniu jawnym wniosek kandydata ma szansę uzyskać rzetelne głosy poparcia lub ewentualnej odmowy poparcia, a uprawnieni do głosowania członkowie rady, oddając głos powinni móc otwarcie uzasadnić swoją decyzję, np. podczas dyskusji w ramach posiedzenia. Odmiennie, tajne głosowanie w postępowaniach awansowych zamyka dyskusję i bywa niekiedy obarczone brakiem obiektywizmu z powodu koneksji lub osobistych uprzedzeń w stosunku do kandydata. Niestety taki przypadek miał miejsce w mojej Alma Mater, w minionym roku Rada Dyscypliny Nauki Farmaceutyczne UMW w głosowaniu tajnym odmówiła nadania stopnia doktora habilitowanego kandydatce mimo pozytywnej opinii powołanej przez RDN komisji habilitacyjnej i generalnie pozytywnych recenzji (jednej z uwagami odnośnie spełnienia

kryterium opisanego w art. 219. 1, 3) „istotna aktywność naukowa”). Przytoczę w tym miejscu także habilitację pana Radosława Sierpińskiego i głosowanie w Radzie Dyscypliny Nauki Medyczne UMW, która budziła duże emocje w środowisku
<https://wyborcza.pl/7,75398,27179932,wielka-dotacja-dla-uniwersytetu-i-szybka-habilitacja-szefa-agencji.html>

UMIĘDZYNARODOWIENIE NAUKI W POLSCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej
JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

wprowadzenie nauki w języku angielskim

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

- doktoranci powinni pisać prace doktorskie w języku angielskim a prace te powinny być recenzowane przez najlepszych naukowców w dziedzinie a nie przez ludzi tylko z Polski
- powinno być więcej seminariów dla magistrantów i doktorantów gdzie czytana i omawiana jest literatura (nowe artykuły) w danej dziedzinie
- generalnie magisterium w naukach ścisłych powinno też odbywać się w języku angielskim żeby zachęcić przyływ ludzi zza granicy
- powinno być wymagane aby doktoranci przynajmniej raz wygłosili referat na dużej międzynarodowej konferencji

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

CZASOPISMA HUMANISTYCZNE WYMAGAJĄ INNYCH KRYTERIÓW OCENY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Niedobra lista czasopism

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W pierwszej kolejności należy zmienić rozporządzenie o liście wydawnictw i czasopism <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180002152/O/D20182152.pdf> - obecnie zbyt krępuje ona polskie czasopisma humanistyczne (program „Rozwój czasopism” ogłoszono ostatnio w 2021 roku - był zbyt uznaniowy i nie wiadomo, dlaczego preferencje zapisano tylko dla zagranicznych pism z ERIH). Dla polskich czasopism powinna znaleźć się dodatkowa, mniej rygorystyczna furтка - po prostu, ocena przez zespół powołany przez Ministra (z zastrzeżeniem ogólnym: nowe czasopismo na liście mogłoby „na starcie” otrzymać jedynie 20 pkt).

Słynny „Cement, beton” to jedna strona medalu - druga dotyczy wielu dobrych czasopism humanistycznych, które zostały wciągnięte na dwie ostatnio modyfikowane listy czasopism; dla humanistyki powrót do dawniejszych list wcale nie będzie dobrym rozwiązaniem (stąd lepszym pomysłem byłoby po prostu kierowanie się ostatnią opublikowaną listą - zresztą, taki zapis jest w rozporządzeniu - i jednocześnie obniżenie punktacji pozycjom wątpliwym).

Listy czasopism nawet w obecnym układzie prawnym nie są ustalane przez KEN (obecny jego skład został powołany przez min. Czarnką), a przez Ministra. Powinny być natomiast

rekomendowane przez wyłonione już w wyborach Komitety PAN (tam, gdzie komitety nie pokrywają się z listą dyscyplin, minister powinien powołać dodatkowe zespoły). Jednocześnie należy wprowadzić jasną ścieżkę postulowania o wpisanie na listę czasopism/ wydawnictw, jak również ustalić „na sztywno”, że lista ukazuje się raz w roku, konkretnego dnia.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Koleżanki i koledzy z nauk ścisłych, przyrodniczych i medycznych powinni mieć ograniczone pole do decydowania o sposobach uprawiania nauki przez nauki humanistyczne i artystyczne. Analogicznie, dla zdecydowanej większości tych ostatnich środowisk rzadko akceptowane są współczynniki cytowań, płacenie za publikacje w czasopismach itd. (wielokrotnie byłem świadkiem nieporozumień płynących z niezrozumienia przez przedstawicieli science tego, co jest ważne dla humanistyki, np. edycji źródeł czy tłumaczeń z aparatem naukowym).

PUBLIKACJE 2021 NIEZALICZONE WCZEŚNIEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

zaliczenie do nowej ewaluacji artykułów, rozdziałów, monografii wydanych w roku 2021, które ukazały się za późno, by 'zmieścić się' w poprzedniej ewaluacji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

zwrócenie uwagi na problem

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

UMIĘJĘTNOŚCI MIĘKKIE - KOMUNIKACJA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak umiejętności miękkich osób z obszaru nauk ścisłych, co prowadzi do złej komunikacji i zaburzeń psychicznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Popularyzować wagę self-care, umiejętności komunikowania swoich problemów jak rozumienie problemów innych: uczyć inteligencji emocjonalnej. Dbać o stan psychiczny osób zamkniętych i intowertycznych w dobie pandemii szkodliwych mediów socjalnych itp.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

POWIĄZANIE PŁAC Z PŁACĄ ŚREDNIĄ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Poziom niedofinansowania płac na uczelniach jest tak palący, że powiązanie płacy profesora z wynagrodzeniem średnim powinno raz na zawsze ten problem rozwiązać.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponuję ustawowe ustalenie pensji profesora jako dwukrotności średniej płacy określonej przez GUS dla mijającego roku kalendarzowego. Pensja byłaby waloryzowana raz w roku, bądź dwa razy – o ile inflacja będzie wyższa niż ustalony wskaźnik.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Pensje na uczelniach w porównaniu do płac w gospodarce są obecnie nieśmiesznym żartem. Każde nowe podwyżki, które otrzymujemy, są reaktywne i wpisywane 'na pałę'. Tymczasem problem należy rozwiązać raz na zawsze wiążąc pensje profesora ze średnią płacą w gospodarce. Pensja ta powinna być dwukrotnością pensji średniej. Tak, ja wiem, że to oznacza mniej więcej wzrost wynagrodzeń o 100%, ale zacznijmy wreszcie traktować naukę jako sektor strategiczny a nie pomyje spływające do rynsztoka.

DOFINANSOWANIE PRACY DOKTORANTÓW NA PRZEDŁUŻENIU

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Doktoranci przedłużający kształcenie w szkołach doktorskich w celu ukończenia pracy pozbawieni są środków do życia

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie dodatkowego stypendium dla osób przedłużających kształcenie w szkołach doktorskich o kolejny rok. Dofinansowanie mogłoby mieć formę specjalnego stypendium, o które należy wnioskować w przypadku konieczności przedłużenia kształcenia, albo stanowić powrót do kwoty otrzymywanej przez doktorantów przed oceną śródkresową.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W ubiegłym roku akademickim 4letnie Szkoły Doktorskie kończył pierwszy rocznik doktorantów. Na Uniwersytecie Warszawskim w Szkole Nauk Humanistycznych obroniła się 1 osoba, w Szkole Międzydziedzinowej 2. Większość doktorantów przedłużyła kształcenie, ale ustawa nie przewiduje dla nas żadnego dofinansowania na kończenie doktoratów. W związku z tym musimy utrzymywać się z innej pracy, co stawia pod znakiem zapytania powodzenie w kończeniu rozpraw. W obecnej sytuacji doktoranci na przedłużeniu, czyli 5. roku, nie mogą ubiegać się o żadne środki, nawet o stypendium socjalne.

OGRANICZENIE BIUROKRACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ilość papierów i druczków, które trzeba obecnie produkować na uczelniach DO WSZYSTKIEGO jest zatrważająca i uniemożliwia skupienie się na nauce.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić całkowicie elektroniczny obieg dokumentów. Wymaganie jakichkolwiek dokumentów podpisywanych analogowo o przesyłanych zwykłą pocztą to totalny anachronizm, zwłaszcza po doświadczeniu pandemii. Należy ograniczyć liczbę ciał pośrednich pomiędzy szeregowym pracownikiem a rektorem/senatem. To się również wiąże z koniecznością uproszczenia pewnych procedur administracyjnych, które obowiązują na uczelniach – i to pewnie należałoby ustalić na poziomie ustawowym. W każdym razie, jeśli widzę, że na moim rozliczeniu delegacji musi się ODRĘCZNIE podpisać (poza mną): dziekan, Pani z działu płac, kwestor, zastępca kwestora i prawnik, to chyba jest coś nie tak!

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

LIKWIDACJA HABILITACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Habilitacja jest dziwnym, anachronicznym, typowo polskim tworem. W dodatku kryteria jej przyznawania ciągle się zmieniają.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Likwidacja habilitacji.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WPROWADZENIE POZYCJI DOŚWIADCZANEGO BADACZA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Umożliwienie rozwoju kariery naukowej w kierunku wysoko wykwalifikowanych specjalistów bez konieczności zakładania grup badawczych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nie wszyscy naukowcy mają kompetencje, by być liderami grup badawczych czy kierownikami projektów. Co nie umniejsza ich kompetencjom badawczym. W systemie finansowania nauki (czy na poziomie dotacji czy też grantodawców) powinna być ścieżka godnego wynagradzania doświadczonych badaczy. Są osoby z cenną dla grup badawczych wiedzą i umiejętnościami, których jednak nie sposób wynagrodzić (stosownie do wartości pracy) w obecnych regulacjach grantowych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

STATUS MŁODEGO NAUKOWCA WYDŁUŻONY O OKRES 18 MIESIĘCY ZA KAŻDE DZIECKO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przedłużenie okresu "7 lat od uzyskania stopnia doktora" w przypadku kobiet - o 18 miesięcy za każde urodzone lub przysposobione dziecko.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana art. 360 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Obecnie młodym naukowcem jest m.in. osoba, która posiada stopień doktora od uzyskania którego nie upłynęło 7 lat. Do okresu tego nie wlicza się okresów faktycznego przebywania na urlopie związanym z rodzicielstwem. Prowadzi to do nierównego traktowania kobiet wracających do pracy badawczej po urlopie macierzyńskim, które nie chcą rezygnować z prowadzenia badań, ale jednocześnie nie są w stanie w pełni poświęcić się nauce do czasu większego usamodzielnienia się dzieci. Alternatywne podejście funkcjonuje m.in. w konkursach ERC i NCN - tam status wnioskodawcy w niektórych konkursach ulega wydłużeniu dla kobiet nie tylko o okres przebywania na urlopiach związanych z rodzicielstwem, ale również w wymiarze 18 miesięcy po urodzeniu dziecka - jeżeli taki sposób wskazania przerw w karierze naukowej jest bardziej korzystny. Niniejszy postulat zmierza więc do ujednoczenia podejścia do naukowców wracających do pracy badawczej po urodzeniu dziecka i wprowadzenia możliwości wykazania okresu przerwy w karierze naukowej w wymiarze 18 miesięcy za każde urodzone/przysposobione dziecko - jeżeli taki sposób wskazania przerw w karierze naukowej jest bardziej korzystny.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

NALEŻY POSTAWIĆ NA EFEKTY PRAKTYCZNE PROWADZONYCH BADAŃ. DOTYCZY TO NAUK STOSOWANYCH, JAK NAUKI TECHNICZNE CZY MEDYCZNE. W TAKIM PRZYPADKU RÓWNIE WAŻNE, A CZĘSTO WAŻNIEJSZE NIŻ PUBLIKACJE NAUKOWE SĄ WDROŻENIA. OSTATNIE REFORMY PRAKTYCZNIE ZNISZCZYŁY WCZES

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak motywacji naukowców do uzyskiwania praktycznych wyników badań.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Konieczna zmiana systemu oceny osiągnięć praktycznych w obszarach nauk stosowanych. Wyższa ocena wdrożeń zamiast stawiania na patenty, które są często tylko elementem dla pozyskania punktów w ocenie jednostek naukowych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://miesiecznik.forumakademickie.pl/czasopisma/fa-9-2021/patent-wart-wiecej-%E2%80%A8niz-wdrozone-%E2%80%A8rozwiązanie-%E2%80%A9/>

KOMERCJALIZACJA PATENTÓW: WSPARCIE W SPRZEDAŻY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem
JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zgłoszenia patentowe jeśli są nie sprzedane do 12 m-cy, stają się bezwartościowe

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Doposażenie CTT w środki i pion sprzedażowy (brokerski)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Naukowcy zwykle wymyślają patenty, ew. konstruuja prototyp i aktywnie uczestniczą w pisaniu zgłoszenia patentowego. Uczelnie w Polsce (i PAN i instytuty) zgłaszają patenty tylko na Polskę (wedle mojej najlepszej wiedzy), z uwagi na koszty. Od tego momentu jest 12 m-cy na przedłużenie patentu do PCT (świat). W międzyczasie, zgłoszenie należy sprzedać, gdzie nabywca (zwykle firma z branży) pokrywa (pokaźne) koszty PCT. Bez mechanizmu wsparcia sprzedaży zgłoszeń (na cały świat) marnujemy miliardy PLN, rocznie ponieważ samodzielna próba sprzedaży przez naukowca patentu do firmy graniczy z cudem.

JASNE KRYTERIA AWANSU

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

brak koleracji pomiędzy dorobkiem a osiągnięciami naukowymi w Polsce (problem wskazany w Kwiek, Globalna Nauka, Globalni Naukowcy)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

np. nauki społeczne, 5 publikacji (>140 punktów z uzglednieniem ilości współautorów, lub proporcjonalnie więcej 100 punktowych) na habilitacje 10-20 po habilitacji na profesure; w każdej dziedzinie na zachodzie sa opracowane takie kryteria

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Brak kryteriów awansów, uniemożliwia młodym osobom planowanie kariery w długim horyzoncie; chaotyczne dostosowanie się młodych osob to modeli rozwoju kariery narzucanych przez reformy, podczas gdy na zachodzie sa jasne kryteria od dekad

FINANSOWANIE PROGRAMU SEMINARIOW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

izolacja polskiej nauki (nauki społeczne), tworzenie sieci współpracy międzynarodowej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

regularne zapraszanie zagranicznych gości na seminaria, które w wiodących ośrodkach powinny się odbywać 1-2 (lub więcej) w tygodniu

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Seminaria nawet na wiodących uczelniach np UW odbywają się rzadko, wcale lub online. Na zachodzie jest to metoda promowania własnej nauki, tworzenia sieci, a także inspirowania pracowników, są one ważne dla młodych osób aby budować kapitał naukowy. Obecnie seminaria są głównie organizowane lokalnie, często są formą prezentowania badań na danej uczelni. W długim okresie seminaria powinny służyć budowaniu środowiska naukowego.

DWUSTOPNIOWY SYSTEM EWALUACJI JEDNOSTEK

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Proponuję wprowadzenie uproszczonego systemu oceny ilościowej oraz dodanego etapu oceny jakościowej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

I. Co należy usunąć i dlaczego.

1. Należy nie tylko usunąć punktację czasopism wprowadzoną przez Ministra Czarnka, ale należy wyzerować całą dotychczasową punktację (co nie znaczy, że należy zupełnie zrezygnować z obiektywnych miar oceny dorobku). Niezależnie od absurdalnej punktacji czasopism krajowych wprowadzonych przez poprzedniego Ministra, również punktacja pozostałych czasopism, jak reszta w ogóle reguły ich punktowania i rangowania, wymagają ponownej refleksji.
2. Należy usunąć skomplikowany system liczenia slotów, ich pierwiastkowanie, dzielenie – system należy maksymalnie uprościć i każdy powinien bez kalkulatora móc ocenić swoje dokonania, w tym swój wkład do oceny dyscypliny.
3. Należy odejść od zasady „ścianienia makówek”, to znaczy równania do średniej w danej jednostce i obcinania dokonań wybitnych pracowników tej jednostki. W większości obszarów działania, też w nauce, obowiązuje zasada Pareto, to znaczy wkład do całości nigdy nie jest równomiernie rozłożony. W jednostkach naukowo-dydaktycznych są zarówno doskonali jak i słabsi badacze, doskonali i słabsi dydaktycy, sprawni i mniej zaangażowani organizatorzy. Na ogół mało jest osób, które są doskonałe w każdym z tych obszarów. Miarą osiągnięć jednostki naukowej są osiągnięcia najlepszych, a nie najgorszych czy średnich. Dlatego ograniczenia odgórne do liczby 4 publikacji czy slotów na osobę nie pozwalają jednostce wykazać swoich najlepszych osiągnięć.
4. Absolutnie niezbędne jest podjęcie decyzji w sprawie tzw. czasopism drapieżnych i płatnych czasopism open access. Tu konieczna jest rola ekspertów, wzmocniona ekspertami zagranicznymi. Wskazane czasopisma należy usunąć z analiz nawet jeżeli figurują na liście Scopus.

II. Propozycje zmian

Proponuję dwustopniowy system ewaluacji, łączący wskaźniki ilościowe z ocenami jakościowymi.

I. Ocena ilościowa

1. Jako wskaźniki ilościowe proponuję:

(a) dla czasopism listę Scopus z 5 lub 6 progami: top 10%, Q1, Q2, Q3, Q4. Pozostałe czasopisma, w tym krajowe, na ostatnim progu, poniżej Q4. Miarą ilościową dorobku jest proporcja artykułów drukowanych w czasopismach z określonego progu.

(b) dla monografii – zwiększenie progów do przynajmniej trzech, a najlepiej czterech – liczone według rangi wydawnictwa.

2. Nauki społeczne są naukami empirycznymi i powinny być oceniane według tych samych zasad co nauki przyrodnicze i ścisłe, choć przyjęte progi mogą być inne. Jeśli idzie o humanistykę – zostawiłabym to do decyzji odpowiednich środowisk.

3. Proponuję, żeby w danej jednostce (dyscyplinie) utrzymać zasadę 3N przy czym każdy pracownik na etacie naukowo-dydaktycznym lub naukowym dostarcza po jednej swojej najlepszej publikacji, pozostałe 2N wypełniane jest najlepszymi publikacjami w latach oceny. Ogólny wskaźnik może być modyfikowany in plus lub in minus w zależności od odchylenia od proporcji Pareto 20:80.

4. W publikacjach wieloautorskich proponuję wrócić do starej zasady: do 10 autorów każdemu liczy się autorstwo jako jedna publikacja, powyżej 10 – odpowiednio mniejszy procent.

5. Ocena ilościowa jest punktem wyjścia do oceny jakościowej (drugi etap) i jest miarą tego, na ile pracownicy zatrudnieni w danej dyscyplinie publikują w obiegu międzynarodowym i w jak uznanych miejscach. Można ustalić ogólny próg zaliczenia danej jednostki do określonej kategorii, na przykład poprzez odpowiednią proporcję publikacji w czasopismach z pierwszego kwartyla na liście Scopus lub rozdziałów / monografii z I poziomu listy – na przykład 75% złożonych prac w 3N z Q1 oraz najwyższego poziomu wydawnictw dla kategorii B-plus.

II. Ocena jakościowa

1. Drugim etapem oceny dyscypliny jest ocena jakościowa prowadzona przez zespół ekspercki, w tym przez reprezentantów środowiska międzynarodowego. Ocena powinna dotyczyć wybranych przez jednostkę publikacji oraz jakościowego opisu osiągnięć. W ocenie powinno się brać pod uwagę liczbę publikacji, których pierwszymi autorami są pracownicy jednostki, oryginalność prac, ich cytowalność, obecność zespołów badawczych i ich osiągnięcia, liczbę grantów i ich jakość itd. Można przyjąć, że od tej oceny zależeć będzie przyznanie kategorii A i A-plus, ewentualnie modyfikacja (np. w górę) oceny wynikającej z wskaźników ilościowych.

2. Nie wszystkie jednostki będą musiały przechodzić przez ocenę ekspercką – część usatysfakcjonuje się kategorią B lub B-plus. Można przyjąć, że do oceny eksperckiej nie kwalifikują się w ogóle jednostki, które w ocenie ilościowej wypadły poniżej pewnego progu.

3. Taki system oznacza rezygnację z rangowania jednostek w ramach dyscypliny na rzecz przyjęcia pewnych progów minimum. Jeżeli w danym obszarze wszystkie jednostki osiągają ten próg, wszystkie otrzymują odpowiednią kategorię. Progi jednak powinny być jednoznaczne i uzasadnione merytorycznie. Daje to jednostkom poczucie bezpieczeństwa, klarowne reguły gry i łatwość określenia swojej pozycji w stosunku do innych jednostek.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zdaję sobie sprawę ze stopnia złożoności problemu ewaluacji jednostek naukowych. Przez cztery lata byłam członkiem KEJNu, potem zespołu ewaluacyjnego, zespołu ds. ewaluacji czasopism (krajowych), zabierałam głos w sprawie ewaluacji wielokrotnie. Wiem jak bardzo jest to skomplikowane. Niemniej jakąś decyzję trzeba podjąć, zwłaszcza, że jesteśmy na półmetku ewaluacji 2022-2025 i pracownicy muszą znać jej zasady. Całość pomysłu w zasadzie przedstawiłam powyżej.

UDZIAŁ W POMYŚLE OSÓB ZWIĄZANYCH Z NAUKAMI APLIKACYJNYMI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Do gremium zarządzającego pomysłem "Nauka do naprawy" KONIECZNIE powinny być zaangażowane min. 2 osoby z Politechnik.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy nawiązać współpracę z politechnikami. Efekt działania nauki i jej znaczenie w społeczeństwie będzie dostrzeżone, a co za tym idzie: docenione, jeśli społeczeństwo będzie dostrzegać efekty pracy naukowców. W składzie są już osoby ze świata medycznego. Ale nauki techniczne to nie Uniwersytet Warszawski i nie Uniwersytet w Białymstoku. Powinny być odrębne sekcje dla nauk ścisłych teoretycznych i nauk ścisłych praktycznych.

Co więcej nauki ścisłe praktyczne w Polsce są jeszcze parę lat w tyle za naukami podstawowymi, które są parę (naście/dziesiąt?) ładnych lat w tyle za nauką na świecie. Tu jest największa i najistotniejsza luka w funkcjonowaniu nauki dla społeczeństwa, które je finansuje.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

DWUSTOPNIOWA EWALUACJA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

usuwa dominację punktozy w ewaluacji jednostek naukowych i może pozwolić na usunięcie naciągania

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecna ewaluacja zastąpić dwustopniową. W pierwszym etapie uszczelniona ocena punktowa podobna do obecnej, szczegóły do uzgodnienia. To prowadzi do grup jednostek o zbliżonej randze (sile). Następnie najlepsze oceniają eksperci zagraniczni wybrani przez uznane autorytety na emeryturze. Ci eksperci opierają się głównie na ocenach najlepszych i najsłabszych osiągnięć. Z kolei jednostki drugiej (trzeciej) grupy oceniają eksperci powołani z pierwszej (drugiej) grupy wsparci mniejszościowym udziałem ekspertów zagranicznych (by patrzyli na rece co utrudnia przekrety i koleśiostwo). Przez jednostkę obecnie należy rozumieć dyscyplinę w danej jednostce, ale należałoby też wrócić do ewaluacji jednostek (czy to wydziałów czy instytutów w zależności kto zgłaszałby się do ewaluacji). Osobno należy oceniać wyższe uczelnie – osobno instytuty naukowe i

badawcze, których pracownicy nie mają obowiązków dydaktycznych. A jeśli razem to uwzględnić wagę, powiedzmy 30% na zajęcia dydaktyczne na uczelniach.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)
chyba zbędny

ZMIANY W PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

zmiana niedoskonałej struktury

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozdzielenie korporacji uczonych i instytutów naukowców-badawczych. Obecna struktura to post-komunistyczny twór. Oba twory – korporacja i instytuty nie mają ze sobą wiele wspólnego (choć instytuty powstawały zwykle wokół wybitnych uczonych). Instytuty PAN (bez zmiany nazwy bo jest uznana) powinny być koordynowane przez Radę Dyrektorów, ale powinny być osobnymi jednostkami. Pracownicy instytutów PAN nie powinni mieć dodatkowych zatrudnień w uczelniach a raczej koncentrować się na intensywnych i twórczych badaniach naukowych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)
zbędny

WSPARCIE NAUK PODSTAWOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

problem NCN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Trzykrotne zwiększenie finansowania NCN kosztem NCBiR tak by doprowadzić do około 30% poziomu sukcesu w grantach NCN.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Nauki podstawowe są podstawą rozwoju szczególnie w naszym kraju gdzie tzw. nauki stosowane stoją dość nisko. Wskutek nadmiernego ograniczenia finansowania nauk podstawowych od szeregu lat obserwujemy ich powolny regres w rankingach, gdzie z początków 20. lat w świecie jeszcze 40 lat temu osiągały trzecią dziesiątkę nawet w czołowych (matematyka, fizyka, chemia) dyscyplinach. Obok szeregu bardziej fundamentalnych kroków, które należy podjąć by długoczasowo poprawić sytuację natomiast należy urealnić finansowanie projektów badawczych aktywnych naukowców.

WYBORY REKTORA Z WIĘKSZYM WPŁYWEM OSÓB WNOŚĄCYCH WIĘKSZY WKŁAD W ROZWÓJ UCZELNI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Podział na grupy pracowników przy wyborach kolegium elektorów, zależy od osiągniętych stopni/tytułów naukowych, proponuję podział wg wkładu w rozwój uczelni bazując na ocenach okresowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Inny sposób wyborów elektorów przy wyborach rektora. Kryterium osiągniętych stopni/tytułów zastąpić wkładem w rozwój uczelni mierzonym oceną okresową pracownika.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W proponowanym rozwiązaniu, chodzi o zmniejszenie wpływu na wybór rektora osób o postawach zachowawczych. Kandydaci na rektorów, którzy proponują rozwiązania promujące np zwiększenie wydajności pracy naukowej, mają małą szansę na zwycięstwo w wyborach. Fakt, że wyborca osiągnął wyższy stopień/tytuł naukowy niekoniecznie oznacza, że jest on/ona aktywnie zainteresowana procesem reformowania uczelni. Wybory elektorów są niebezpośrednie i nieproporcjonalne i takie powinny pozostać. Proponuję aby, przy wyborach do kolegium elektorów, dzielić wyborców nie na grupy doktorów, doktorów habilitowanych i profesorów tytularnych, lecz na osoby o różnym wpływie na rozwój uczelni. Miernikiem mogłyby być uzyskane oceny pracownicze (przy wszystkich ułamnościach tych ocen).

INNY SPOSÓB TWORZENIA LISTY CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Tworzyć listy rankingowe czasopism dla każdej dyscypliny oddzielnie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stworzenie nowej listy punktacji czasopism naukowych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Listy czasopism utworzone w roku 2019 była operacją wieloetapową. Dążono do nadania każdemu czasopismu jednoznacznej punktacji. Stąd wyniki rankingu dla każdej z dyscyplin były uśredniane między dyscyplinami. Tymczasem, czasopismo ważne w jednej dyscyplinie może być niezbyt istotne w innej. Dlatego powinno się utworzyć osobne listy dla każdej z dyscyplin. Nie będzie to prowadzić do niejednoznaczności, bowiem naukowcy deklarowali swoją przynależność do dyscyplin.

JASNE ZASADY PRYZNAWANIA SPRZĘTU DO PRACY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Brak jasnych kryteriów na jakich zasadach można otrzymać sprzęt niezbędny do pracy

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie regulaminów i kryteriów przyznawania sprzętu do pracy naukowej/dydaktycznej

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Grupa: Adiunkci jednej z uczelni wyższych

Problem: Na naszej uczelni (i innych), nie ma jasnych kryteriów przyznawania sprzętu komputerowego (i nie tylko) niezbędnego do pracy. Wielu z nas po prostu nie otrzymało żadnego sprzętu komputerowego, niektórzy mają sprzęt sprzed 15 lat (komputer stacjonarny) na którym nie pracują bo się nie da (jest za wolny). Pracujemy w jednostce zajmującej się informatyką i każdy z nas kupuje sprzęt komputerowy z własnych środków (niektórym udało się zakupić sprzęt z grantu, ale nie każdemu). Wydaje nam się, że problem może mieć znacznie większą skalę i wykraczać poza granice naszej uczelni (znamy kilka innych przypadków). Problem jest istotny gdyż stanowi barierę rozwoju dla wielu z nas (nie każdy ma środki na zakup sprzętu do pracy przez co efektywność pracy na starym zużyтым sprzęcie jest znacznie niższa).

Rozwiązanie: Wprowadzenie jasnych kryteriów otrzymywania sprzętu do pracy. Nie chcemy niczego więcej niż rozwiązań jakie wynikają z kodeksu pracy oraz które są standardem na rynku komercyjnym.

FINANSOWANIE PUBLIKACJI W OPEN ACCESS

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Otwarty dostęp w nauce, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Jasne kryteria finansowania publikacji w Open Access

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Problem:

Ewaluacja jest uzależniona od liczby punktów uzyskanych za publikację. Open Access pozwala na znacznie szybszą publikację niż w tradycyjnych pismach i często za większą liczbę punktów. Jednak aby opublikować artykuł w piśmie Open Access trzeba zapłacić, a pokryć te koszty można jedynie przy aprobacie kierownika. Stwarza to taką sytuację, gdzie kierownik ma ogromny wpływ na wynik ewaluacji pracowników poprzez aprobatę kosztów publikacji bądź jej brak. Oznacza to, że w ewaluacji lepsze wyniki osiągają ci których kierownik faworyzuje.

Nasze oczekiwania, proponowane rozwiązanie:

Wprowadzić jasne regulaminy na uczelniach (przestrzegane przez wszystkich) bądź na wyższym stopniu w zakresie finansowania publikacji Open Access bądź kryteriów ewaluacji. Obecnie wygląda to tak, że "ulubieńcy" kierownika otrzymują finansowanie

(niezależnie od regulaminu uczelni), a pozostali słyszą nie "nie ma pieniędzy", albo że artykuł nie spełnia subiektywnych oczekiwań kierownika. Nasza propozycja jest taka, aby było z góry określone, że każdy pracownik naukowy bądź naukowo-dydaktyczny ma prawo do dwóch publikacji Open Access rocznie, a gdzie on to opublikuje to już niech sam decyduje. W ten sposób każdy będzie odpowiedzialny za swój własny rozwój kariery i nie będzie ograniczony od łaski kierownika. W ten sposób każdy pracownik będzie mógł samodzielnie pracować na wynik ewaluacji.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Pracownicy naukowcy i naukowo-dydaktyczni uczelni wyższych

4 PROGI NA LIŚCIE WYDAWCÓW MONOGRAFII NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie do ustawy 4 progów punktowych dla wydawców książek zamiast dwóch, które są obecnie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Lista wydawców monografii nie powinna zawierać 2 progów punktowych a 4. Dwa progi prowadzą do patologicznej sytuacji, w której wydawcy o bardzo różnym prestiżu znajdują się w tej samej grupie. Dla przykładu, niektórzy komercyjni wydawcy, wydający książki na masową skalę, znajdują się w tej samej grupie co najbardziej prestiżowe zagraniczne wydawnictwa uniwersyteckie, w których publikacja jest dużo trudniejsza i bardziej prestiżowa. Inne podobnie działające wydawnictwa zagraniczne znajdują się z kolei w tej samej grupie co polskie wydawnictwa, publikujące wyłącznie na rynek lokalny. Jest to kompletnie niesprawiedliwe, bo publikacja w dobrym wydawnictwie o zasięgu międzynarodowym powinna być wyżej „punktowana” niż tekst wydany w wydawnictwie lokalnym.

Wydaje się, że naturalne byłyby 4 progi dla wydawnictw:

1. Najbardziej prestiżowe wydawnictwa o zasięgu międzynarodowym.
2. Wydawnictwa o zasięgu międzynarodowym.
3. Najlepsze wydawnictwa o zasięgu krajowym.
4. Pozostałe wydawnictwa.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZRÓWNOWAŻONA EWOLUCJA, NIE REWOLUCJA, JAKO PODSTAWA STABILNYCH ZMIAN W ROLI POLSKIEJ NAUKI W ROZWOJU POLSKI I EUROPY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Otwarty dostęp w nauce, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Problemem polskiej nauki jest wieczne niedopfinansowanie i rewolucyjne zmiany targające nami w ostatnich latach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. Nałożenie obowiązku wydatkowania min. 1% przychodu dużych firm działających w Polsce na współpracę z uczelniami działającymi w Polsce
2. Wprowadzenie do parametrów ewaluacji naukowców szerzenia otwartej wiedzy – np w praktycznie niepunktowanych obecnie publikacji na stronach internetowych, konferencjach naukowych, publikacji w dziennikach, informacji medialnych, wespół oczywiście z wymogiem publikowania części badań w uznanych czasopiśmie naukowych, niezależnie od wydawcy (co jest w kontrze do obecnego trendu supresji publikowania w wydawnictwie MDPI oferujących szybki czas od zgłoszenia do publikacji. – w praktyce może to oznaczać powrót do stanu sprzed niszczących dla nauki rewolucji min. Gowina i min. Czarnka i dopiero doskonalenie tamtych parametrów
3. Wprowadzenie dodatkowej punktacji za udział w projektach badawczych osób wykluczanych obecnie ze względu na ksenofobię, homofobię, transfobię
4. Doprowadzenie zarobków naukowców ze stopniem doktora i wyższym do poziomów porównywalnych z poziomami zarobków lekarzy z podobnym poziomem wykształcenia
5. Zatrzymanie tendencji do rozwijania "punktozy" co czyni, że obecnie działalność naukowców jest w większości modulowana wyłącznie przez pryzmat uzyskania niezbędnej ilości punktów w danej jednostce czasu.
6. Zbliżanie parametrów oceny wartości polskiego naukowca i polskich czasopism do światowych kryteriów – Impact Factor, Indeks –H itp

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

NAUKA DLA ŻYCIA (A NIE ŻYCIE DLA NAUKI).

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Gospodarka potrzebuje wsparcia techniki a technika nauki, a jest odwrotnie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Gruntowna zmiana zadań całego szkolnictwa. Kariera powinna być nagrodą a nie celem.

Należy robić a nie wiedzieć.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Dlaczego Jan Łukasiewicz obawiał się opublikować swoją wizję logiki nieklasycznej?

Ponad 100 lat temu tzw. szkoła lwowsko-warszawska wskazała "niewygodne" problemy.

Prof. Kotarbiński coś tam napisał, ale umarł.

ODEJŚCIE OD PUNKTOZY.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Należy zaprzestać podliczania "punktów ministerialnych" lub sum IF w ocenie jakości uzyskiwanych wyników naukowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Problemy stanowią pół-uczciwe wydawnictwa, jak MDPI czy Frontiers, gdzie za stosowną opłatą APC można opublikować w trybie otwartego dostępu nawet najgorsze wyniki badań, miernie opisane. My wszyscy publikujemy właśnie tam i właśnie w taki sposób, ponieważ są to "łatwe punkty", a bez punktów nie ma awansu, nie ma pozytywnych ocen w ewaluacjach ani dofinansowania.

Mimo, że oficjalnie w awansach (np. w postępowaniu habilitacyjnym – wg RDN) nie bierze się już pod uwagę sumarycznych wyników bibliometrycznych, to w skostniałych Radach Dyscyplin na poszczególnych Wydziałach (i jak mi nie wiadomo w większości Uniwersytetów) "wymaga" się ich, są "dobrze widziane" lub uzasadnia się ich wymaganie "tradycją".

Recenzenci w postępowaniach awansowych też nie trzymają się tych wytycznych i bezlitośnie podkreślają z jednej strony osiągnięcia zobrazowane uzyskanymi punktami, z drugiej zaś pośledniej jakości wydawnictwa lub czasopisma, w których opublikowane zostały prace będące podstawą postępowania awansowego.

Centralne przepisy lub wytyczne wskazujące inne wskaźniki (np. stosunek ilości opublikowanych manuskryptów do ilości cytowań, liczby sumarycznych cytowań danego autora lub z danego okresu, albo wymaganie od Rad Dyscyplin samodzielnej oceny jakości materiału publikacyjnego) pozwoliłoby na publikowanie się nie tylko dzięki dysponowaniu środkami finansowymi, ale przede wszystkim w czasopiśmie o możliwie najszerszym zasięgu, a także w subskrypcjach (bez APC).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KONSORCJA PROJEKTOWE Z JEDNOSTKĄ PUBLIKACZNĄ JAKO LIDEREM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie jako lidera jednostek publicznych w konsorcjach projektowych z podmiotami gospodarczymi pozwoli lepiej wykorzystać pieniądze publiczne (bardziej uczciwie), dofinansować lepiej pracę B+R w zakresie infraskrutury oraz rozwoju ścieżek awansu oraz określenie właściwego kierunku transferu „know-how”.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany dokumentacji przyszłych projektów badawczych i wdrożeniowych

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

1. STYPENDIUM MINISTRA (CZ. 1) DLA WYBITNYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Równa liczba stypendiów na każdą dyscyplinę, pomimo nierównej liczby badaczy w dyscyplinach

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Liczba stypendiów przyznawanych dla młodych naukowców danej dyscypliny powinna być uzależniona od rzeczywistej liczby osób realizujących badania w tej dyscyplinie, a nie tak jak obecnie każda dyscyplina otrzymuje ich po 5 (z drobnymi rozsadami). Obecna stan prawny faworyzuje małe dyscypliny, w których badania prowadzi kilkakrotnie mniej osób. W oczywisty sposób dyskryminuje to osoby z dużych dyscyplin. Obecny mechanizm po 5 stypendiów na dyscyplinę można zamienić na mechanizm od 2 do 8 stypendiów na dyscyplinę (przy zachowaniu łącznej liczby stypendiów na poziomie 5-6x liczba dyscyplin, np. 240). Do wyznaczenia liczby stypendiów, które w danym roku przypadną na daną dyscyplinę mogą pomóc następujące dane: realna liczba młodych naukowców w danej dyscyplinie (jeśli da się wyznaczyć), liczba osób składających wnioski w danej dyscyplinie, liczba obronionych doktorantów w danej dyscyplinie w przeciągu ostatnich 7 lat oraz liczba N dla danych dyscyplin w całym kraju. Liczba stypendiów przeznaczanych na daną dyscyplinę byłaby ogłaszana corocznie w momencie ogłoszenia wyników konkursu.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

2. STYPENDIUM MINISTRA (CZ. 2) DLA WYBITNYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Dzielenie punktów za artykuły/monografie przez liczbę autorów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W obecnym stanie prawnym liczba punktów przyznanych młodemu naukowcowi za publikację/monografie zależy od liczby autorów danej publikacji. System ten jest niesprawiedliwy gdyż wspiera te obszary danej dyscypliny, w których nie jest wymagana duża liczba osób do powstania danego dzieła (np. badania teoretyczne lub symulacje w przeciwieństwie do badań eksperymentalnych). Liczba punktów w tym przypadku powinna zależeć od wkładu merytorycznego danej osoby w powstanie dzieła, a nie liczby osób, które je stworzyły. Oczywiście na uzyskany wyniki punktowy nadal powinny wpływać m.in. liczba punktów ministerialnych czy znaczenie opisanych wyników.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

3. STYPENDIUM MINISTRA (CZ. 3) DLA WYBITNYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Marginalne znaczenie punktowe za staże odbyte w prestiżowych jednostkach zagranicznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie maksymalna liczba punktów jakie można otrzymać w tej kategorii stypendium wynosi 60, podczas gdy za artykułu/monografie aż 1000. Dane te pokazują niedowartościowanie tej kategorii stypendium. Proponuję aby maksymalna liczba punktów w tej kategorii stanowiła przynajmniej 10% (maksymalnie do 20%) maksymalnej liczby punktów do zdobycia w zakresie artykułów/monografii.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

4. STYPENDIUM MINISTRA (CZ. 4) DLA WYBITNYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zasady przyznawania stypendium corocznie zmieniane w dużym zakresie

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Sposób oceny wniosków jest co publikowany przez rozpoczęciem konkursu (na szczęście przed, bo jeszcze dwa lata temu był publikowany w momencie ogłoszenia wyników!). Niestety ten sposób oceny wniosków co roku przechodzi diametralne zmiany. Świadczy to o lekceważącym podejściu władz ministerstwa nauki (poprzednich póki co) do młodych naukowców. Dlatego proponuję aby te zasady oceny zostały ustalone raz a porządnie przy pomocy Rady Młodych Naukowców oraz ekspertów z NCN, FNP i NAWA, którzy mają doświadczenie w ocenie dorobku młodych naukowców w innych konkursach. Finalnie zasady te powinny zostać wpisane do rozporządzenia ministra w sprawie stypendiów ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki dla studentów i wybitnych młodych naukowców. Zmiana tego rozporządzenia wymaga już zasięgnięcia opinii różnych gremiów i nie jest taka prosta, jak po prostu opublikowanie sposobu oceny wniosków ustalonego przez nie wiadomo kogo. Gwarantowałoby to większą stabilność tych zasad na przestrzeni lat.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

5. STYPENDIUM MINISTRA (CZ. 5) DLA WYBITNYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ocena tylko wybranego wąskiego zakresu publikacji naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wg obecnych zasad ocenie podlega maksymalnie pięć wybranych publikacji w postaci artykułów/monografii. Biorąc pod uwagę fakt, że dorobek można gromadzić już w trakcie doktoratu i 7 lat po jego uzyskaniu, liczba tylko 5 publikacji wydaje się zbyt mała do określenia dorobku młodego naukowca. W tym samym czasie w konkursach NCNU przeznaczonych dla doktorantów i młodych naukowców ocenianych jest po aż 10 publikacji. Proponuję zwiększenie liczby ocenianych publikacji do 8. W tym samym czasie zwiększenie liczby ocenianych pozycji w innych kategoriach do 4 (obecnie po 3). Warto

zaznaczyć, że w przepisach sprzed kilku lat oceniany był cały dorobek publikacyjny młodego naukowca.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

6. STYPENDIUM MINISTRA (CZ. 6) DLA WYBITNYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Stypendium przyznawane za publikacje w czasopiśmie drapieżnych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Tak samo jak w przypadku ewaluacji, do konkursu można zgłosić dowolne publikacje znajdujące się na liście ministerialnej. Stąd można zgłosić np. 5 publikacji opublikowanych w czasopiśmie semi-drapieżnych. Ogólnie w czasopiśmie gdzie trzeba zapłacić żeby opublikować, a współczynnik acceptation rate jest bardzo wysoki (ponad 50%, np. wiele czasopiśm z MDPI). Stąd można dostać stypendium ministra kupując sobie publikacje w wybranych wydawnictwach, gdzie bardzo łatwo jest coś opublikować. Można byłoby nawet wziąć kredyt za 1/3 kwoty stypendium, którą się finalnie otrzyma na zakup 5 publikacji jednoautorskich, które bardzo mocno zwiększałyby szanse otrzymania stypendium, no bo wg obecnych zasad bardziej liczy się liczba autorów publikacji a mniej ich jakość. Dlatego proponuję aby maksymalna liczba zgłaszanych do konkursu takich publikacji (tj. takich gdzie trzeba zapłacić aby opublikować) była nie większa niż 25% całkowitej liczby publikacji jaką można zgłosić. Przykładowo dla 5 publikacji do wykazania byłaby tylko jedna z takich czasopiśm, a dla ośmiu publikacji do wykazania tylko dwie z takich czasopiśm.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

7. PRZEZNACZENIE DODATKOWYCH ŚRODKÓW NA BADANIA MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zbyt mała liczba środków finansowych na młodych naukowców

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponuję aby w ramach programu Inicjatywa Doskonałości Uczelnia Badawcza, jego laureaci mieli obowiązek przeznaczenia np. co najmniej 20% otrzymanej kwoty na młodych naukowców (w tym oczywiście doktorantów). I ogólnie aby co najmniej 50% kwoty otrzymanej przez uczelnie w tym konkursie była wykorzystana na badania, tak aby uniknąć sytuacji, że większość tej kwoty przeznaczona jest na dodatkowe stypendia, nagrody i wynagrodzenia, co w tej chwili jest bardzo popularne na uczelniach.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

8. ZMIANA W ZAKRESIE ZATRUDNIANIA/ZMIANY ZATRUDNIENIA OSÓB PO DOKTORACIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pensja osoby po doktoracie mniejsza niż doktoranta i pracownika na kasie w sklepie

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Powinien zostać wprowadzony obowiązek aby osoby, które są zatrudnione na uczelni na stanowisku asystenta, po uzyskaniu stopnia doktora były maksymalnie po np. 4 miesiącach „przenoszone” na stanowisko adiunkta. To zapobiegłoby sytuacji, że po uzyskaniu doktoratu trafia się na uczelni na etat asystenta z minimalną krajową. Podobny przepis wewnętrzny istnieje na Politechnice Wrocławskiej. To samo dotyczyłoby osób, które np. startują w konkursie na stanowisko asystenta, ale przed rozpoczęciem zatrudnienia uzyskują stopień doktora. Wtedy w przeciągu 4 miesięcy od rozpoczęcia zatrudnienia byłby obowiązek zmiany jego formy zatrudnienia (oczywiście na wniosek osoby zainteresowanej).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

9. ROZSZERZENIE ZAKRESU BYCIA PROMOTOREM POMOCNICZYM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ograniczone możliwości bycia promotorem pomocniczym młodych naukowców

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W myśl obecnych przepisów doktorant może mieć promotora pomocniczego tylko wtedy gdy ma jednego promotora. Nie można mieć promotora pomocniczego w przypadku posiadania więcej niż jednego promotora. Ogranicza to docenienie roli młodych naukowców jako promotorów pomocniczych, którzy bardzo często pomagają doktorantom, niezależnie od liczby posiadanych przez nich promotorów. Skutkuje to tym, że często nie widnieją jako oficjalne osoby sprawujące opiekę nad doktorantem, mimo ich ewidentnego wkładu. Proponuję zmianę przepisu ustawy prawo o nauce i szkolnictwie wyższym (art. 190 ust. 1) na taki, który pozwalałby mieć promotora pomocniczego niezależnie od liczby posiadanych promotorów. Pomogłoby to w rozwoju młodych naukowców, bo sprawowanie opieki nad doktorantami jest m.in. uwzględniane przy nadawaniu habilitacji.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

10. NOWE ZASADY POWOŁYWANIA CZŁONKÓW RADY MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uznaniowe zasady powoływania członków Rady Młodych Naukowców

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie minister nauki powołuje kogo chce na członków Rady Młodych Naukowców.

Należy wysłać tylko formularz aplikacyjny. Podczas rekrutacji w ubiegłym roku jednym z

„wymogów” dla kandydatów było posiadanie znaczących osiągnięć naukowych. Niestety wśród wybranych osób są takie, które nie posiadają ani jednej publikacji w bazach Scopus, ORCID czy WoS, a reprezentują np. dyscypliny nauk inżynieryjno-technicznych. Zasady powoływania członków RMN powinny być bardziej przejrzyste i sprecyzowane, formularz aplikacyjny mniej ograniczony, a wybór danych osób posiadający uzasadnienie.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

1. MOŻLIWOŚĆ OCENY RECENZENTÓW PRZEZ SKŁADAJĄCYCH WNIOSKI W NARODOWYM CENTRUM NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nierzadko nierzetelna ocena wniosków przez recenzentów NCNu

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponuję aby każda osoba wysyłając wniosek w jakimkolwiek (to do dyskusji) konkursie NCNu miała możliwość anonimowej oceny recenzenta, tj. odpowiedzi na krótkie, zamknięte pytania, np. czy recenzent merytorycznie odniósł się do przedstawionego wniosku, czy ocena była rzetelna, czy rekomendujesz recenzenta do oceny innych wniosków w tym panelu. Sprawi to, że osoby składające wnioski będą miały większe poczucie możliwości zmian w NCN, a samym organom NCNu pomoże zidentyfikować nierzetelnych recenzentów. Ponadto sami recenzenci będą w związku z tym bardziej się starać. Być może warto pilotażowo przetestować to na przykładzie OPUSa.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

2. ZNACZĄCY WZROST NAKŁADÓW NA NARODOWĄ AGENCJĘ WYMIANY AKADEMICKIEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Głodowe stypendia na staże zagraniczne do krajów wysokorozwiniętych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

NAWA oferuje ciekawą ofertę na realizację staży badawczych (np. w formie postdocków) w ośrodkach naukowych z prawie całego świata. Miesięczne kwoty stypendium/wynagrodzenia dla polskich warunków mogą robić wrażenie (np. 12 tys. zł miesięcznie w sztandarowym programie Bekker NAWA). Niestety kwoty te są zdecydowanie niewystarczające na utrzymanie w krajach wysokorozwiniętych, a to właśnie w tych krajach znajdują się najlepsze zespoły badawcze i uczelnie (np. USA). Problem jest tym większy jeśli naukowiec planujący odbyć staż posiada rodzinę. Dodatki na członków rodziny są nieetycznie niskie, co w szczególności uderza w kobiety-mamy planujące rozwijać swoją karierę naukową. Okres realizacji staży-postdocków to właśnie okres dla większości ludzi (tzn. wiek), w którym planuje się swoje potomstwo. Dlatego uważam, że NAWA jest dużo bardziej niedofinansowana niż NCN. W związku z tym proponuję: znaczące i natychmiastowe zwiększenie budżetu NAWA – nawet o 50%; podniesienie współczynnika

sukcesu w programie Bekker do poziomu co najmniej 30%; uzależnienie miesięcznej kwoty stypendium od kraju/region, do którego planowany jest wyjazd (tak działa np. program Erasmus oraz Fulbright, gdzie dla każdego stanu w USA wyszczególnione są różne kwoty zależne od kosztów życia); znaczące zwiększenie kwoty dodatku na członka rodziny (co najmniej 25% kwoty stypendium na każdego członka).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

3. ZWIĘKSZENIE MAKSYMALNEJ KWOTY NA ZAKUP APARATURY BADAWCZEJ W NCN I NCBI R

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak wzrostu maksymalnej kwoty na zakup aparatury badawczej mimo znaczącego wzrostu inflacji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Od wielu lat w NCN i NCBI Rze istnieje podział, że zakup aparatury badawczej jest możliwy tylko wtedy gdy nie przekracza ona jednostkowo 500 tys. zł. Niestety w ciągu ostatnich kilka lat wzrost inflacji pociągnął za sobą znaczący wzrost cen wszelkiej aparatury badawczej. Dlatego proponuję podniesienie wartości tej kwoty do 700 tys. zł. Brak podniesienia tej kwoty może spowodować znaczące ograniczenie w tworzeniu i realizacji wniosków konkursowych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

4. ZWIĘKSZENIE NAKŁADÓW NA ZAKUP DUŻEJ INFRASTRUKTURY BADAWCZEJ Z PRZEJRZYSTYMI ZASADAMI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przyznawanie małej ilości środków i w nieprzejrzysty sposób przez ministerstwo na zakup infrastruktury badawczej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ministerstwo co roku organizuje konkurs na zakup dużej infrastruktury badawczej (koszt powyżej 500 tys. zł). Konkurs jest jak najbardziej potrzeby m.in. w celu zwiększenia możliwości i konkurencyjności polskich uczelni. Niestety nie istnieją żadne publicznie dostępne kryteria oceny wniosków w tym konkursie, co jest główną wadą tego konkursu. Ponadto bardzo mało wniosków otrzymuje finansowanie, co sprawia, że zakup nowej infrastruktury badawczej, w szczególności dla nowych zespołów badawczych, jest bardzo trudny. Dlatego proponuję ogłaszanie kolejnych konkursów z precyzyjnie określonymi zasadami i kryteriami oceny, z uwzględnieniem finansowania młodych naukowców. Dodatkowo konieczne jest znaczące zwiększenie środków na ten cel.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

5. DODATKOWE FINANSOWANIE APARATURY BADAWCZEJ W KONKURSACH NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ograniczone możliwości finansowania aparatury badawczej poprzez konkursy NCNu

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W NCNie istnieje podział, że zakup aparatury badawczej jest możliwy tylko wtedy gdy nie przekracza ona jednostkowo 500 tys. zł. Proponuję aby była możliwość finansowania również dużej aparatury badawczej w kwocie powyżej 500 tys. zł w konkursach NCNu. Środki na zakup tej aparatury nie byłyby pokrywane z subwencji NCNu, ale dodatkowo finansowane przez Ministerstwo w ramach dotacji celowej na sfinansowanie dużej aparatury. Zalety rozwiązania: wniosek oceniany rzetelnie w NCNie; Ministerstwo nie musi oceniać wniosku, a jedynie przekazuje środki na konkrety cel; mniejsze zużycie środków z subwencji NCNu, co pozwoli na alokację środków gdzie indziej. Rozwiązanie to powinno istnieć równolegle z organizowanym corocznie konkursem na zakup dużej infrastruktury badawczej przez Ministerstwo.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY EWALUACJI CZ. 1 – UWZGLĘDNIENIE INTERDYSCYPLINARNOŚCI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak sprzyjania interdyscyplinarności w ewaluacji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W trakcie ewaluacji danej dyscypliny na danej uczelni powinna być możliwość uwzględnienia dorobku pracowników z innej dyscypliny. Ten dorobek pracowników z innej dyscypliny powinien stanowić maksymalnie 10% (lub inna seansowa wartość) całości slotów zgłoszonych przez tą dyscyplinę. Po pierwsze będzie to sprzyjać interdyscyplinarności. Po drugie na większości uczelni istnieją wydziały, które są w większości tożsame z istniejącymi dyscyplinami. Dzięki temu mała grupa pracowników z danego wydziału, która formalnie jest przypisana do innej dyscypliny, nie będzie musiała być przypisana do niej (tej innej dyscypliny niż ta główna wydziału), co ułatwi dystrybucję środków na wydziały wewnątrz uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY EWALUACJI CZ. 2 – ROZPIĘTOŚĆ PUNKTACJI CZASOPISM I PRZYPISANIE PUNKTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W jaki sposób przypisać punkty czasopismom?

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Istnieje dyskusja wg jakich kryteriów przypisać punkty do czasopism (np. za pomocą IF lub CiteScore). Proponuję (zachowując obecną konwencję, tj. 200 pkt za najbardziej wartościowe czasopisma) aby użyć do tego tzw. kwartyli (Q1, Q2, Q3 i Q4), niezależnie od

tego czy byłyby one z bazy Scopus czy WoS. Wtedy czasopisma z Q1 miały by 200 pkt, Q2 150 pkt, Q3 100 pkt i Q4 50 pkt albo odpowiednio 200, 160, 120 i 80. Jakie korzyści z tego wynikną? Prosty sposób podziału (KEN mógł podnieść lub obniżyć o 1 poziom wartość danego czasopisma, np. ze 100 na 150 pkt); mniejsza rozpiętość punktów (poniżej o tym piszę); bardziej równomierny rozkład czasopism w grupie (każda grupa punktowa ma po tyle samo czasopism); Kwartyłe pozwolą również (i tak to wygląda w bazach WoS i Scopus) na przypisanie różnej wartości punktów dla różnych dyscyplin w obrębie tego samego czasopisma, co obecnie nie ma miejsca i jest problemem do rozwiązania.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

MOŻLIWOŚĆ ODNIENIA SIĘ DO RECENZJI W NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak możliwości merytorycznego odniesienia się do recenzji i ocen ekspertów w NCN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Warto wprowadzić możliwość odniesienia się do ocen ekspertów, a następnie do recenzji recenzentów w procedurze oceny wniosków w NCN. By nie zaburzyć ani nie wydłużyć zbytnio całego postępowania, należałoby wcześniej ogłosić w jakim momencie dostępne będą w systemie OSF oceny ekspertów oraz recenzje i uprzedzić wnioskodawców, że będą mieli 48h na ustosunkowanie się do ocen (wraz z limitem odpowiedzi). Odpowiedź ta mogłaby być brana pod uwagę przez panel i zwrócić uwagę na najpoważniejsze i najbardziej oczywiste błędy merytoryczne, które pojawiają się czasami w procesie oceny. Oczywiście, nie jest to rozwiązanie idealne i z racji ekonomiki procedury wnioskodawcy nie pozwoli na wyczerpujące odniesienie się do recenzji, ale wydaje się, że pozwoli na pewien rodzaj partycypacji wnioskodawców w procesie oceny wniosków i zmniejszenie frustracji.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY EWALUACJI CZ. 3 – LIMIT OSÓB EWALUOWANYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przerzucanie osób ze słabymi wynikami naukowymi na etaty dydaktyczne

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podczas ostatniej ewaluacji wiele osób, które słabo publikowało zostało przerzuconych na etaty dydaktyczne tak, aby nie były brane one pod uwagę przy ewaluacji, co pozwoliło na osiągnięcie lepszego wyniku. Często takie osoby nie prezentują również wartościowego poziomu dydaktycznego co negatywnie wpływa na poziom nauczania. Dlatego proponuję aby w obrębie uczelni wprowadzić pewne limity osób, które powinny zostać uwzględnione w ewaluacji, aby uniknąć powyższej sytuacji. Tzn. jeśli uczelnia chce być ewaluowana to wśród wszystkich nauczycieli akademickich na niej zatrudnionych, ewaluacji poddanych powinno zostać np. co najmniej 90% z nich (lub inna sensowna wartość, nie znam dokładnie danych w tym zakresie). No bo czy uczelnią badawczą może się nazywać

uczelnia, która ma tylko 70% nauczycieli badawczych, bo 20% przetruciała na etaty dydaktyczne przed ewaluacją? Takie działanie sprawi również, że będzie przykładana większa waga do tego kogo się zatrudnia i do wymagań od pracowników aby jednak prowadzili wartościowe badania.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY EWALUACJI CZ. 4 – CZĘSTOTLIWOŚĆ UKAZYWANIA SIĘ LISTY CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Publikowanie listy czasopism z mocą wsteczną

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zakładając, że ewaluacja przebiega co 4 lata, to lista ministerialna czasopism powinna być publikowana co 2 lata. Data publikacji listy powinna następować przed zakończeniem się danego roku kalendarzowego. Wtedy obowiązywała by ona przez kolejne 2 lata kalendarzowe. Aktualizacja listy co roku mija się z celem, gdyż zmiany wartości różnych parametrów typu IF nie są aż tak duże w przeciągu jednego roku. W trakcie 2letniego obowiązywania listy KEN mógłby jedynie dokonywać korekt punktacji (lub usunięcia) w stosunku co do zidentyfikowanych czasopism drapieżnych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY EWALUACJI CZ. 5 – ODDZIELNA LISTA DLA POLSKICH CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Te same punkty dla polskich czasopism i czasopism zagranicznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponuję oddzielną listę dla czasopism polskich i zagranicznych, z tą samą skalą punktową, ale inną wagą w zależności od dyscypliny. Ten temat szerzej opisał Pan prof. Jan Cieśliński z UB na łamach Forum Akademickiego, którego serdecznie pozdrawiam za to i wiele innych wartościowych komentarzy na FA.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY EWALUACJI CZ. 6 – LICZBA SŁOTÓW ZALEŻNA OD DISCYPLINY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Niedopasowana liczba slotów do realiów – pogoń za punktami

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Każdy ewaluowany pracownik powinien teoretycznie wypełnić 4 sloty na okres ewaluacji. Dla badań eksperymentalnych, gdzie przy powstaniu danego dzieła bierze udział duża liczba osób wypełnienie 4 slotów jest trudne. Pracownicy sięgają wtedy po drogę na skrót

publikując dodatkowe, słabe publikacje w płatnych czasopismach aby podciągnąć swoje wyniki. To powoduje stratę ich czasu oraz dodatkowe koszty. Zmniejszenie liczby slotów i ich właściwe dostosowanie do danej dyscypliny pozwoli na naukowcom skupić się na pracy i publikować może mniej, ale bardziej wartościowych publikacji i de facto zajmować się prowadzeniem jakościowych badań. Zmniejszenie liczby slotów oczywiście nie rozwiąże problemu publikowania w płatnych czasopismach o gorszych standardach recenzji, ale na pewno ograniczy to zjawisko.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY EWALUACJI CZ. 7 – WARUNKI OBNIŻENIA KATEGORII NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Mobilizacja władz jednostek do osiągnięcia dobrego wyniku ewaluacji a nie jakości naukowej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponuję wprowadzić zasadę, że dana dyscyplina na danej uczelni w wyniku ewaluacji może spaść o maksymalnie jedną kategorię w dół. Pozwoli to na zajmowanie się badaniami bez jakiegoś stresu, że nagle straci się uprawnienia do nadawania stopni (gdy np. ktoś ma kategorię A). Taki stresu generuje chęć polepszenie swojego wyniku i publikowania artykułów w płatnych czasopismach stawiając na ilość, a nie jakość, co zabiera czas i środki na badania. Presję w tym zakresie wywierają również władze jednostek, gdyż wpływa to na ich wynik finansowy. Dla jednostek z kategorią A+ punktem odniesienia była by kategoria A.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY EWALUACJI CZ. 8 – WKŁADÓW AUTORÓW W DZIEŁA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Dopisywanie do publikacji autorów, którzy nie mieli w nie wkładu

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uważam, że każdy artykuł, który ma być poddany ewaluacji powinien zawierać w swojej zawartości tzw. CRediT (Contribution Roles Taxonomy) author statement. Określenie roli danego współautora w powstaniu dzieła jest bardzo ważne i pozwoli zweryfikować dany wkład podczas np. nadawania habilitacji czy w konkursach ministra na stypendia dla młodych naukowców. Poza tym uważam, że ograniczy to dopisywanie osób, które nic nie zrobiły a są dopisane. Łatwiej jest dopisać tylko kogoś nazwisko niż dodatkowo dopisać co jeszcze zrobił (co jest bardziej nieetyczne i może stanowić swego rodzaju blokadę). Oczywiście mogą być czasopisma, które sobie nie życzą mieć opisu wkładu autorów, wtedy można by to pominąć, ale dla wszystkich czasopism z np. Elseviera i Springera to nie jest problem, wręcz przeciwnie.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY EWALUACJI CZ. 9 – UWZGLĘDNIENIE LICZBY CYTOWAŃ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Użycie do oceny czasopism współczynników IF/CiteScore jest niewystarczające

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponuję aby uwzględnić liczbę cytowań artykułów do ewaluacji w następujących sposób. Dana dyscyplina w przykładowej ewaluacji za lata 2022–2025 opublikowała x artykułów. W kolejnej ewaluacji za lata 2026–2029 opublikowała ileś artykułów, za które otrzymała y punktów. W tym momencie liczymy średnią liczbę cytowań z , w stosunku do artykułów x , na koniec 2029 roku, bez autocytowań i w ogóle nie licząc cytowań przez artykuły z Polakami (żeby uniknąć wzajemnego pomagania sobie w tym zakresie). Szeregujemy tą z dla wszystkich ewaluowanych dyscyplin i w zależności od uzyskanego wyniku punkty y (za ewaluacje 26–29) są mnożne przez dany współczynnik, np. dyscyplina z najwyższą wartością z ma punkty y mnożone razy 1,1 (albo 1,2!) a ta z najmniejszą wartością z ma po prostu mnożenie przez 1, czyli brak dodatkowych punktów. Szczegóły do dyskusji.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY EWALUACJI – OGRANICZENIE WPŁYWU CZASOPISM PŁATNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wykupowanie słabej jakości publikacji w celu wypełnienia slotów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy szybko skończyć z tym procederem! Proponuję aby maksymalnie 25% slotów wypełnianych przez danego naukowca mogło być zapełnione przez czasopisma płatne (tj. takie gdzie trzeba zapłacić aby opublikować, np. MDPI, ale też inne nawet ze Springera czy Elseviera). Przykładowo jeśli naukowiec zgłasza 4 wypełnione sloty, to tylko 1 z nich może być za czasopisma płatne. Jeśli 2 sloty, to tylko 0,5 slota za płatne. Jeśli zgłasza 4 sloty, a 1,75 z tego to sloty z czasopism płatnych to może on zgłosić finalnie tylko 3 sloty do ewaluacji (2,25 „normalnych” i 0,75 płatnych (25%)). Jeśli ktoś chce publikować takie artykuły i za to płacić to niech to robi, ale nie trzeba tego wszystkiego brać do ewaluacji. Nie twierdzę też, że wszystko co jest publikowane w takich czasopismach jest słabe. Są oczywiście dobre artykuły. Niestety, niektórzy młodzi naukowcy i doktoranci są od początku uczeni drogi na skróty.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZWIĘKSZENIE BUDŻETU WIRTUALNEJ BIBLIOTEKI NAUKI NA WYKUPIENIE OPEN ACCESS PUBLIKACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ograniczona pula budżetu Wirtualnej Biblioteki Nauki na wykupienie open access publikacji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozlicznie projektów finansowanych przez NCN wymaga publikowania artykułów z dodatkową opcją Open access. Brak finansowania tej dodatkowej opcji przez WBN sprawia, że trudno jest rozliczyć te projekty lub samemu trzeba płacić za to. W obecnej chwili budżet WBN jest zbyt niski i niektóre wartościowe czasopisma wypadły z puli finansowania Open access (szczególnie z Elseviera). Należy zwiększyć ten budżet i podpisać nowe umowy tak aby była w tym zakresie ciągłość. Bo nie może być tak, że z jednej strony finansujemy badania z NCNu, który ma takie zasady, a z drugiej ograniczamy finansowanie na ten cel.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZMIANA ZASAD OKRESOWEJ OCENY NAUCZYCIELI AKADEMICKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecny system okresowej oceny nauczycieli akademickich jest wadliwy

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponuję aby wprowadzić oddzielny system dla oceny działalności naukowej i dydaktycznej. Oceny te powinny być przeprowadzane w różnym czasie i za różny okres rozliczeniowy: naukowa za lata kalendarzowe, a dydaktyczna za lata akademickie. Powinny istnieć ustawowe określone minimalne wymagania dot. teź oceny, które uczelnia mogłaby podwyższyć. Obecnie poziom oceny jest niski i bardzo trudno dostać ocenę negatywną, co utrudnia wydalenie osób, które pracują na uczelni na poziomie minimalnym lub dorywczym. Te osoby są często przerywane na etaty dydaktyczne (bo nie mają wyników naukowych), blokują dużą liczbę godzin dydaktycznych i tym samym miejsca do zatrudnienia dla młodych, zdolnych naukowców, o które jest coraz trudniej w obliczu zmniejszającej się liczby studentów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZASADY WSPOMAGANIA WYBORU RECENZENTÓW DOKTORATÓW I HABILITACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zbyt duża losowość w wyborze recenzentów habilitacji i zbyt duże koleżeństwo w wyborze recenzentów doktoratów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponuję aby poza istniejącymi obecnie dyscyplinami (to czy niektóre powinny istnieć czy nie to już dyskusja na oddzielny temat) wprowadzić pojęcie poddyscyplin. Służyły by one wyłączeniu w celu wspomaganie wyboru recenzentów do prac doktorskich i habilitacji. W obecnej chwili istnieje zbyt duża losowość wyboru recenzentów do habilitacji i trafiają się osoby, które nie koniecznie znają się na temacie, a z jakiś powodów zgadzają się recenzować. W przypadku doktoratów tej losowości nie ma i recenzenci wskazywani są oni po koleżeńsku (choć na temacie się znają). Dlatego proponuję aby stworzyć bazę poddyscyplin (nawet mogłoby ich istnieć kilkadziesiąt w obrębie danej dyscypliny), na podstawie których następowałoby losowanie recenzentów. Np. dany recenzent przypisał się do 6 poddyscyplin i aby mógł być wylosowany na recenzenta pracy (która również ma zdefiniowanych kilka poddyscyplin przez jej autora) musi mieć np. zgodność 3 poddyscyplin. Dana osoba mogłaby przypisać sobie pewną liczbę poddyscyplin, ale nie większą niż pewna określona wartość. Można byłoby oczywiście wybierać poddyscypliny z dyscypliny innej niż ta, do której jest się przypisanym.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

PRZESUNIĘCIE 5% ŚRODKÓW EFRR NA ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU PL W HORYZONCIE EUROPA (ERC, MSCA, EIC I INNE)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zbyt mało bardzo dobrych wniosków z Polski otrzymuje finansowanie z Horyzontu Europa (ERC, MSCA itp) ze względu na ograniczony budżet tych programów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przełożenie do 5% środków z EFRR na inne programy Horyzontu Europa wg. str. 8

dokumentu [https://eur-lex.europa.eu/legal-](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?toc=OJ%3AC%3A2022%3A421%3AFULL&uri=uriserv%3AOJ.C_.2022.421.01.00)

[content/EN/TXT/?toc=OJ%3AC%3A2022%3A421%3AFULL&uri=uriserv%3AOJ.C_.2022.421.01.00](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?toc=OJ%3AC%3A2022%3A421%3AFULL&uri=uriserv%3AOJ.C_.2022.421.01.00)

[07.01.ENG = https://eur-lex.europa.eu/legal-](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022XC1104(02))

[content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022XC1104\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022XC1104(02))

Chodzi o przekazanie wprost np. 10 mln EUR z funduszy spójności bezpośrednio do wybranych konkursów z budżetu HE na realizację indywidualnych (mono beneficiary) grantów z Polski (tzn. krajowych badawczy startujących w tych konkursach i plasujących się wysoko) - kwalifikują się tu np. ERC, MSCA (Postdocs, COFUND), EIC.

Jest to narzędzie unijne przeznaczone dla Widening Countries, niektóre WC już z tego skorzystały np. Litwa.

Ta zmiana może być też wprowadzona stosunkowo łatwo, bo przesuwając budżet do już istniejących programów HE, nie trzeba tworzyć nowych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Przykład Litwy: <https://finmin.lrv.lt/en/news/lithuania-allocates-eur-18-5-million-for-the-breakthrough-of-lithuanian-science-and-business-under-the-horizon-europe/> - ten

przykład wskazał Tomasz Poprawka (Dyrektor PolSCA)

Z ramienia MCAA i EMBO działam w Initiative for Science in Europe (ISE), Working group Horizon Europe, jestem częścią Task Force zajmującą się Widening Countries – przykład naszych rekomendacji (mid-term paper): <https://initiative-se.eu/2023/03/03/press-release-ises-midterm-review-position-paper> W ISE jesteśmy w częstej komunikacji z kluczowymi postaciami HE (np. Manuel Heitor), ERC (Maria Leptin) i między innymi poszukujemy rozwiązań, które zwiększyły by udział Polski w HE. W pierwszej kolejności jesteśmy przez nich odsyłani do w.w. wspomnianego rozwiązania, które jest pierwszym zaimplementowanym już mechanizmem, dzięki czemu można to zrobić przez decyzję przesunięcia środków w ramach budżetu danego kraju, decyzją danego kraju. Z pewnością przesunięcie 5% EFRR do programów HE takich jak ERC, MSCA, EIC zaowocowałoby wzmocnieniem nie tylko doskonałości badań podstawowych (ERC), biznesowych (EIC), ale też mobilności do kraju (MSCA). Zwłaszcza ERC i MSCA by na tym skorzystały proporcjonalnie dużo – biorąc pod uwagę, że tego typu grantów mamy tylko kilka rocznie w kraju, dorzucenie finansowania na kolejne kilka byłoby już wzrostem dwukrotnym – zmiana jest więc jednocześnie mała w skali finansowej, ale duża w znaczeniu dla nauki.

ZMIANA LISTY CZASOPISM PUNKTOWANYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wypaczające wszelkie standardy ocenianie dorobku naukowego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana listy czasopism punktowanych powinna być głębsza, niż tylko przywrócenie poprzedniej listy (to jest moim zdaniem plan minimum). Konieczne jest opracowanie nowej, równoważącej wobec siebie punktacje czasopism z różnych dyscyplin naukowych (w poprzedniej liście czasopisma humanistyczne, również międzynarodowe, były punktowane bardzo słabo).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZMIANA KOSZTOCHŁONNOŚCI DYSCYPLIN HUMANISTYCZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Bez zmiany (podwyższenia!) kosztochłonności dyscyplin humanistycznych rozwój humanistyki w Polsce jest w zasadzie niemożliwy

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana kosztochłonności dyscyplin humanistycznych pozwoli na ich rozwój. Ta zmiana jest konieczna, bo choć humanistyka jest traktowana jako "niedochodowa" gałąź nauki, wyniki polskich naukowców w tej dziedzinie (np. pozyskiwanie grantów w ramach ERC) są bardzo dobre. Tymczasem pozyskiwanie finansowania na granty humanistyczne jest w Polsce bardzo trudne, również z powodu wadliwego działania NCN-u oraz NPRH.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

REFORMA NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uznaniowe przyznawanie grantów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Konieczna jest reforma NCN, instytucji, która choć oparła się części politycznych wpływów, jest skostniała, niechętna do dialogu i posługuje się bardzo uznaniowym modelem oceny wniosków (skala 5-punktowa w przypadku najważniejszych parametrów), z niejasną funkcją "uzgadniania oceny przez panel ekspertów". Obecnie system zgłaszania wniosków w NCN-ie jest bardziej rozbudowany niż w ERC, a merytoryczny zwrot, jaki NCN dostarcza składającym wnioski, jest zerowy. Do natychmiastowej zmiany jest system oceny (powinna funkcjonować skala 100 punktowa, w której najlepszy wniosek w danym panelu otrzymuje 100 punktów, a kolejne odpowiednio mniej), powinien zacząć funkcjonować - realnie, a nie na papierze - system odwoławczy (zdarzają się eksperci nieznający regulaminu konkursu i np. limitów wynagrodzeń), a wreszcie NCN powinien dostarczać składającym wnioski informacji zwrotnej, jakie jest ich miejsce na liście rankingowej w danym panelu. Brak istnienia takiej listy (także dla wniosków nieskierowanych do finansowania) jest rażącym naruszeniem przejrzystości oceny wniosków i rodzi podejrzenia, że o skierowaniu danego wniosku do finansowania lub dalszego etapu oceny decydują parametry inne niż punktowe.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

CORE.FACILITY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wspieranie kultury core facility

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Granty dedykowane organizacji infrastruktur badawczych w jednostkach naukowych w formie core facility

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Potrzebna jest spójna wizja wsparcia infrastruktur badawczych (SPUB, Infrastart, granty ministerialne, mapy infrastruktury,etc.)

PRZEDŁUŻENIA I STYPENDIA DLA DOKTORANTÓW W SZKOŁACH DOKTORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak możliwości ukończenia prowadzonych badań i rozpraw doktorskich.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Doktoranci, którzy rozpoczęli naukę w roku akademickim 2019/2020 nie mieli możliwość pozyskania materiałów w ramach prowadzonych projektów naukowych (pandemia pojawiła się zaledwie kilka miesięcy po rozpoczęciu kształcenia).

Sytuacja ta szczególnie dotyczy osób prowadzących badania terenowe lub osób, które opierają swoją pracę na kwerendach muzealnych/bibliotecznych. Obecnie, jesteśmy już na ustawowym przedłużeniu (max 2 lata). Wielu z nas musi pracować, dlatego mamy ograniczony czas na swoje badania. Każdy doktorant powinien mieć możliwość ukończenia zaplanowanych badań i napisania dobrej rozprawy doktorskiej. Niezbędne jest przedłużenie kształcenia o roku lub dwa lata (z powodu trwania pandemii i problemów z prowadzeniem badań po pandemii) z uwzględnieniem wszystkich przywilejów doktorantów, w tym stypendium. Dla w/w rocznika przedłużenie powinno być potraktowane jako sytuacja nadzwyczajna oraz być traktowane dodatkowo, pozostawiając do dyspozycji kolejne dwa lata – przedłużenie uwzględnione w ustawie (m.in. z powodu konieczności prowadzenia badań naukowych lub cięży). Nie możemy udawać, że pandemia i okres po pandemii (m.in. długi czas oczekiwania na wizytę muzealną) nie wstrzymały prowadzonych przez doktorantów projektów. Wiele osób rozpoczęło swoje badania przed oceną śródkresową. Wobec tego, nie można oczekiwać, że doktorant w krótkim czasie przeprowadzi dobre badania, które zwieńczone zostaną odpowiednio napisaną rozprawą doktorską.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

NOWE JEDNOSTKI UCZELNIANE DS. KOMUNIKACJI I POPULARYZACJI NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W zagranicznych ośrodkach zazwyczaj jest takie stanowisko jak science communicator czyli osoba odpowiedzialna za przekazywanie wiedzy o badaniach naukowych i kontakt ze społeczeństwem. Takie stanowiska czy jednostki powinny powstać na polskich uczelniach gdyż obecnie mamy brak połączenia i porozumienia między naukowcami i praca na uczelni a światem poza uczelnią. Przeciętny Polak nie ma pojęcia o tym co i dlaczego robimy. Nie wszystkie dziedziny są na tyle medialne, żeby wiadomości ze świata nauki trafiały do szerszej publiki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Utworzenie roli komunikatora nauki i stworzenie jednostek odpowiedzialnych za komunikację społeczną i popularyzację nauki na uczelniach w Polsce. Mają to być osoby, które będą miały realny wpływ na komunikację ze społeczeństwem i szerzenie wiedzy o pracy na uczelni oraz badaniach naukowych. Realizowanie szkoleń z zakresu popularyzacji nauki i innych przedsięwzięć pomagających naukowcom i doktorantom w pracy oraz zachęcających potencjalnych doktorantów i badaczy do spróbowania swoich sił w nauce. Organizowanie wydarzeń popularyzacyjnych, tworzenie podcastów i pisanie artykułów i postów związanych z osiągnięciami naukowców z danej jednostki.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

BADANIA WSTĘPNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

finansowanie badań wstępnych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

wprowadzenie kategorii projektów w NCN przeznaczonych na finansowanie badań wstępnych o budżecie wysokości 100–150 kPLN , które umożliwią wstępne zweryfikowanie hipotezy przed złożeniem projektu głównego np OPUS.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

UŁATWIANIE MOBILNOŚCI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przenoszenie się między jednostkami jest trudne, zwłaszcza gdy ma się granty

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jednym z problemów polskiej nauki jest to, że po doktoracie większość osób zostaje w swoim dotychczasowym miejscu kształcenia i nie zmienia go przez całą karierę. To nie motywuje ani uczelni/instytutów do dbania o potrzeby osób zatrudnionych, ani tych osób do poszerzania horyzontów. Wymuszanie mobilności jest oczywiście nierealistyczne, ponieważ nie każda osoba ma możliwości zmiany miejsca zamieszkania (co – pewnie poza Warszawą – jest konieczne przy chęci zmiany pracy w nauce), ale system nie powinien utrudniać przenoszenia się osobom, które przenieść się chcą. Jednym z problemów przy chęci przeniesienia się w inne miejsce jest przywiązanie grantów (nie tylko w NCN) do jednostki, w której są realizowane, a nie do osoby, która uzyskała finansowanie. W rezultacie przeniesienie grantu albo jest niemożliwe, albo wymaga zgody jednostki. To utrudnia uczelniom przyciąganie najlepszych osób, które mogłyby wzbogacić istniejące środowisko naukowe, a tym osobom często uniemożliwia taką zmianę miejsca pracy, która pozwoliłaby na zerwanie współpracy z jednostką, która nie zapewnia odpowiednich warunków do spełniania się w swoim zawodzie. Dla przykładu, granty ERC czy brytyjskiej RCUK "idą" za osobami, które je uzyskały. Nie ma więc żadnych powodów, dla których polskie agencje grantowe nie mogłyby wprowadzić podobnych rozwiązań, umożliwiając przenoszenie projektów tam, gdzie są najlepsze warunki do ich realizacji oraz możliwość konkurencyjności uczelni o najlepsze osoby, a także przecinając jedną z nici feudalnej zależności naukowców/naukowczyń od pracodawcy.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

PODWYŻSZENIE WYNAGRODZEŃ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Niskie wynagrodzenia stanowią źródło 99% problemów z polską nauką – od produkcji makulatury celem wywalczenia premii, przez traktowanie grantów jako źródła zarobku, do dorabiania w godzinach 'pracy' na 23-ciej umowie zlecenia

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Potrzebne jest uzmysłowienie sobie przez rządzących, że bez nauki ten kraj zawsze będzie stał na montowaniu pralek i produkcji okien dachowych. A nauki na poważnie w tym kraju nie będzie, dopóki kariera akademicka nie będzie atrakcyjna dla ludzi, którzy – dysponując odpowiednim poziomem inteligencji – szybko mogą się zorientować, że znacznie łatwiej zorganizować sobie sensowne życie wybierając zupełnie inną ścieżkę zawodową. Żaden z innych pomysłów na zmienianie nauki nie ma NAJMNIJSZEGO sensu bez wcześniejszego urealnienia wynagrodzeń. Dlatego dodatkowym 'pomysłem' zgłaszanym tutaj jest, że dopóki wynagrodzenia nie są atrakcyjne, powinno obowiązywać embargo na jakiegokolwiek zmiany w systemie nauki – być może poza zwiększeniem budżetu NCN, co sprowadza się do uznania, że skoro nie możemy mieć dobrej nauki w ogóle, bo przecież nie płacimy pensji, to przynajmniej stać nas na finansowanie pojedynczych dobrych naukowców. Dotychczasowe doświadczenie jasno pokazuje, że wszelkie 'reformy', którym nie towarzyszy prawdziwy wzrost wynagrodzeń, tylko pogarszają sytuację. Wzrost wynagrodzeń to nie powinny być wzrosty 30% stawek minimalnych – to najwyżej wyrównuje inflację z ostatnich lat – tylko realne wzrosty o 100%, połączone z przypięciem stawek do średniego wynagrodzenia w gospodarce, żeby po dwóch dalszych latach inflacji i wzrostu wynagrodzeń w gospodarce pensje znowu nie zaczęły wyglądać jak kpina, połączona z nieśmiertelnym 'przecież dwa lata temu były podwyżki'.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

BADANIA STOSOWANE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wsparcie badań stosowanych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie nowej kategorii projektów w NCBR do wyokości 1-2 mln PLN na badania stosowane dla jednostek naukowych

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

LIKwidACJA LISTY CZASOPISM PUNKTOWANYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zlikwidowanie tzw. punktozy i zastąpienie jej merytorycznym wkładem i ewaluacją dorobku naukowego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zlikwidowanie listy czasopism punktowanych i wprowadzenie merytorycznej oceny dorobku naukowego. Lista czasopism jest projektem w znacznej mierze politycznym i w krajach o wiodącej roli w świecie nauki nie znajduje odpowiedników.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Ostatnie lata pokazały, że lista czasopism punktowanych jest upolityczniona i łatwo sterować ręcznie wartością punktową przypisywaną do czasopism. Lista mogłaby zostać zastąpiona wykazem czasopism rekomendowanych, ale o jakości dorobku naukowego powinna zawsze stanowić merytoryczna ocena, a nie suma niewiele mówiących punktów.

ZLIKwidOWANIE EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Pomysł rozwiązuje problem systematycznego skrzywienia działalności naukowej, która zamiast prowadzić do wkładu w światową naukę prowadzi do produkcji takich czy innych punktów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Niezbędnym działaniem jest wydanie rozporządzenia likwidującego zabawę w 'złap punkciki do koszyczka'. Oczywiście zmiana ta – jak w ogóle wszystkie zmiany – ma sens dopiero po podniesieniu wynagrodzeń. Bez sensownych wynagrodzeń nie ma nauki, a w konsekwencji nie ma czego ewaluować, więc cała ta zabawa to i tak tylko teatr cieni. Jeżeli już jednak wynagrodzenia pójdą w górę, a uniwersytety zaczną przyciągać ludzi, którzy chcą i umieją prowadzić badania naukowe, to należy sobie zadać pytanie, po co komukolwiek jest ewaluacja. W założeniu ma to pewno być ocena działalności naukowej, ale w obecnym kształcie to nie jest żadna ocena – jest to seria wskazówek, co naukowcy mają robić, żeby dobrze wypaść w ewaluacji. Wskazówki te sprowadzają się do wskazania, gdzie mamy publikować. To jest oczywiście bez sensu, bo właściwa ocena musiałaby dotyczyć treści, nie zaś miejsca publikacji. Twórcy polskiej ewaluacji bazują na tym, że jakość treści koreluje z miejscem publikacji. Tak niewątpliwie jest, ale tylko jeśli zignoruje się samo istnienie ewaluacji. Wprowadzenie ewaluacji zaburza sytuację – miara staje się celem i przestaje cokolwiek mierzyć. Mając do wyboru siedzieć 2 lata nad projektem, żeby opublikować artykuł w wiodącym czasopiśmie z mojej dziedziny, a trzasnąć jakieś głupoty i opublikować je w – dajmy na to – Scientific Reports, co w obu przypadkach skutkuje 140 punktami, ani ja, ani nikt inny nie będzie miał długo dylematów. Tego się nie da załatwić zmianami w punktacji – każdy system punktowy będzie pchał naukowców w stronę robienia rzeczy łatwych, a w ten sposób żadnego prestiżu nauki polskiej się nie zbuduje. Na

pewno można jednak jeszcze rzeczy popsuć – już widzę, jak następną punktacją czasopism oprze się na takich czy innych impact factorach, dzięki czemu wszyscy zaczniemy publikować artykuły przeglądowe open access. Tylko w Polsce może się komukolwiek wydawać, że taka działalność ma cokolwiek wspólnego z nauką. A na to wszystko nakłada się nieśmiertelne pytanie – po co komu jest ta ewaluacja? Pieniądze nie mają z nią wiele wspólnego, nadawać stopnie w Polsce ostatecznie i tak może prawie każda uczelnia, a jeśli chodzi o rangowanie uczelni na potrzeby 'przyciągania najlepszych', to a) ja jeszcze nie widziałem studenta, który w ogóle wiedziałby, co to jest ewaluacja i na jej podstawie decydował, gdzie zacząć studiować, b) jako naukowca interesują mnie warunki zatrudnienia, a nie jakieś polskie rojenia o prestiżu na podstawie absurdalnych punktów. Cała para dyskusji o ewaluacji w Polsce idzie w gwizdek wygrywający marsz żałobny polskiej nauki. Szkoda na to czasu i wysiłku.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZAMÓWIENIA W NAUCE A USTAWA O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Dostosowanie/przygotowanie interpretacji Ustawy o zamówieniach publicznych do warunków realizacji grantów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy dostosować tak, żeby możliwość realizacji grantów nie była limitowana długimi i uciążliwymi procedurami zamówień. Budżet pojedynczego grantu powinien być traktowany jako całościowy budżet. Budżety grantów nie powinny być sumowane w skali całego wydziału/institutu/uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Problem był wielokrotnie w przeszłości dyskutowany, np. przez KPN pod przewodnictwem M. Nowotnego

https://web.archive.org/web/20221025223941/https://www.gov.pl/documents/1068557/1069061/20190305_KPN_o_PZP.pdf

czy też Prof. M. Żylicza z FNP

<https://naukawpolsce.pl/aktualnosci/news%2C78225%2Cbadacze-prawo-zamowien-publicznych-prowodzi-w-nauce-do-licznych-absurdow>

wzorem Niemieckiej ustawy, mogłyby się pojawić wyjątki, wykluczenia dla nauki.

Obecne procedury powodują ogromne opóźnienia w realizacji grantów, często powoduje, że kupowany jest produkt droższy niż gdyby zakup był z wolnej ręki. Bywa, że wygrywa produkt, odczynnik z innej firmy i nie ma możliwości kontynuacji badania. Co generuje dodatkowe koszty badań, których można było uniknąć.

Nowoczesna nauka wymaga dynamicznej oprawy administracyjnej.

1. A. KOMISJE I SPOTKANIA REKRUTACYJNE; B. POPRAWA KOMUNIKACJI MIĘDZY DONOREM A UCZELNIAMI; 2. A. INNE ZASADY EWALUACJI DLA HUMANISTYKI I UELASTYCZNIENIE DISCYPLIN; 3. A. POWRÓT ŚRODKÓW NA BADANIA WŁASNE.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

1. Poprawa transparentności rekrutacji na uczelnie wyższe i poprawa transparentności realizacji projektów badawczych; 2. Dostosowanie modelu ewaluacji do konkretnych dyscyplin naukowych; uelastycznienie dyscyplin naukowych przypisanych do konkretnego instytutu; 3. zmiana sposobu finansowania badań

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. Poprawa transparentności rekrutacji na uczelnie wyższe i poprawa transparentności realizacji projektów badawczych;

A. Poprawa transparentności rekrutacji na uczelnie wyższe. Poza członkami komisji z zewnątrz, którzy często są ustawiani tak czy inaczej, warto by wprowadzić obowiązek przeprowadzania spotkań z kandydatami oraz jasne zasady punktacji poszczególnych kandydatów. Nie może być tak, że wysyłam papiery i ocenia mnie gabinet cieni, których nie znam i nigdy nie widzę, przyjmując zwykle lobbowanych kandydatów. Spotkania powinny być nagrywane, a protokoły ze spotkań udostępniane, bez strachu ze strony kandydata, że "jak poproszę o protokół to nigdy nie będę mogła złożyć papierów na tą uczelnie, bo będę negatywnie postrzegana" - case autorki niniejszego wpisu, byłam w ten sposób straszona.

B. Poprawa transparentności realizacji projektów badawczych; wprowadzenie mechanizmu pozwalającego bez strachu przez konsekwencjami i "złą oceną" zwrócić pieniądze z zadania, które zostało niezrealizowane bez winy ze strony PI lub wydatkować środki inaczej. Przykładowo, doktorantka pracująca w moim projekcie zrealizowała tylko połowę badań terenowych (1,5 miesiąca zamiast 3 miesięcy). Nie oddała środków, więc zostały one przez nią sprzeniewierzone, nie wywiązała się też z części zadań. Normalną procedurą byłoby oddanie przez nią środków i zagospodarowanie ich inaczej w projekcie; byłoby to transparentne wydatkowanie pieniędzy publicznych. Niestety instytut przez który realizowany był projekt nie reagował na sytuację, m.in. ze względu na strach przez reakcją agencji finansującej projekt, ale też ze względu na nepotyczne układy np. byłam zmuszana do podpisywania, że wspomniana doktorantka zrealizowała daną umowę o dzieło, mimo iż w części się nie wywiązywała. Rozwiązaniem byłby jasny komunikat ze strony agencji finansujących projekty, co robić w sytuacjach tego typu, bez ciśnienia i presji "ukarania" PI lub instytutu. Tak więc - mechanizmy transparentnej i otwartej współpracy i komunikacji.

2. Dostosowanie modelu ewaluacji do konkretnych dyscyplin naukowych; uelastycznienie dyscyplin naukowych przypisanych do konkretnego instytutu;

A. Inne kryteria ewaluacji humanistyki i dyscyplin "ścisłych", ze względu na to, że rządzą się one innymi prawami. W przypadku humanistyki, nie zawsze artykuł w renomowanym czasopiśmie zapewnia czytelność czy cytowania, czasami lepiej wyniki badań opublikować w formie raportu, czy, krótkiego artykułu analitycznego. Niestety raporty z badań nie są w ogóle punktowane, podobnie jak, krótkie artykuły analityczne. Mimo iż są bardzo cenne i widoczne w przestrzeni międzynarodowej jeśli np. dotyczą aktualnych

wydarzeń społecznych i politycznych. Teraźniejszy sposób ewaluacji praktycznie wyklucza możliwość realizacji takich zadań.

B. uelastycznienie dyscyplin naukowych przypisanych do konkretnego instytutu. W humanistyce to praktycznie konieczne, bez tego nie możliwe jest tworzenie interdyscyplinarnych zespołów badawczych; deklarowana dyscyplina często znacznie odbiega od rzeczywistości i powoduje to duże problemy, w realizacji zadań badawczych.

3. zmiana sposobu finansowania badań

Poza agencjami finansującymi badania jak NCN, NAWA etc. powinno się wrócić do praktyki finansowania badań własnych, ze względu na możliwość realizacji zadań, które wymagają więcej czasu np. 5-10-15 lat i stworzenie konkretnych, wyspecjalizowanych zespołów w ramach instytutów. Poza tym, teraz finansowane projekty, są niekoniecznie realizowane przez wybitnych naukowców, ale przez takich, którzy umieją się odnaleźć w obecnym systemie finansowania nauki. Wyklucza to osoby bardzo zdolne, ale nie posiadające takiej umiejętności; takie osoby są marginalizowane przez neoliberalny system, mimo iż mogą wiele wnieść do nauki. Autorka tego wpisu realizuje projekty z różnych źródeł, ale widzi, że inne osoby, dużo wybitniejsze od niej są blokowane dlatego, że nie "umieją" sprostać wymaganiom donorów.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

JAKOŚĆ I PROSTOTA. POWRÓT DO WYSOKIEJ JAKOŚCI KSZTAŁCENIA NA POZIOMIE WYŻSZYM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pomysł stanowi remedium na pogłębiającą się degradację jakości kształcenia na poziomie wyższym oraz przeciążanie systemu wymaganiami biurokratycznymi.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Memorandum w sprawie

strukturalnych problemów jakościowych szkolnictwa wyższego

i sposobów ich rozwiązania

Część I. Problemy

I. Katalog najważniejszych problemów jakości kształcenia na poziomach 6 i 7 PRK System kształcenia na poziomach 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji (popularnie – „na studiach”), obciążony jest poważnymi mankamentami, generowanymi bezpośrednio przez same przepisy prawa. Problemem jest także styl stosowania przepisów, uprawiany przez organy administracji rządowej, w szczególności przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego.

Do najważniejszych problemów można zaliczyć:

1) protezowanie braku kluczowych rozwiązań pro jakościowych drugoplanowymi (w kontekście efektywności i jakości kształcenia) rozwiązaniami z zakresu nadzoru i kontroli administracyjnej nad tokiem dydaktycznym, które przez kierownictwa uczelni i kadre dydaktyczną postrzegane są jako „rozrost biurokracji”;

- 2) brak rozwiązań pozwalających na skuteczną eliminację ewidentnych zjawisk patologicznych w szkolnictwie wyższym, jak funkcjonowanie uczelni wydających dyplomy ukończenia studiów bez przeprowadzania jakichkolwiek zajęć i egzaminów;
- 3) zastępowanie systemowego modelu kształcenia na poziomie wyższym, budującego etos wykształcenia wyższego i zwiększającego zaufanie społeczne do instytucji wyższego wykształcenia, poprzez model wywierający skutki odwrotne: dewaluację znaczenia wykształcenia wyższego i obniżające zaufanie społeczne do tej instytucji;
- 4) faktyczne faworyzowanie ekonomiczne studentów pochodzących z rodzin lepiej sytuowanych finansowo, na niekorzyść studentów pochodzących z rodzin mających gorszą sytuację finansowo – majątkową.

2. Przykłady z praktyki

(...)

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Szanowni Państwo, moje opracowanie obejmuje kilkanaście dalszych stron tekstu ze szczegółowym opisem założeń legislacyjnych. Proszę o wskazanie adresu e-mail, pod który mogę wysłać całość. Przesyłanie go poprzez link nie jest dla mnie dostępne.

NSTYTUTY BADAWCZE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

zaszeregowanie pod konkretne ministerstwo

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

ustawa przypisująca np PIWet do min rolnictwa lub min nauki

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://pulawy.24wspolnota.pl/informacje-pulawskie/pulawy-pracownicy-piwet-pib-bliscy-strajku-kto-nas-ostrzeze-przed-skazeniami/wgFRQ1cuFsohKXHIFzm>

POWROT DO SYSTEMU "GRANTOW POCIESZENIA" DLA UCZONYCH KTORYCH WNIOSKI O GRANTY ERC PRZESZLY DO II ETAPU KONKURSU

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

mierne wyniki polskich naukowców w konkursach ERC: dobre wnioski trzeba doceniac!

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Umowa pomiędzy ministerstwem a NCN o finansowanie projektów badawczych powiazanych z wnioskami o granty ERC dla wnioskodawców ocenionych pozytywnie w I etapie

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Podobne rozwiązanie było już realizowane podczas urzędowania minister Kudryckiej, lecz niestety obecnie taki program finansowania projektów nie funkcjonuje. Jego przywrócenie, n.p. w formie propozycji finansowania w wysokości 1/5 wartości pierwotnego wniosku złożonego do ERC nie uszczupliłoby zbyt wiele budżetu NCN (bo polskich wniosków w II turze niestety ma za wiele :), a dodatkowo zachęci wyróżniających się badaczy do składania (dobrych!) wniosków do ERC i wynagrodzi ich prace...

UTWORZENIE 'CENTRALNEGO PARASOLA' POD KTORYM POLSKA BĘDZIE FINANSOWAĆ ROCZNE POBYTY BADAWCZE POST-DOCOW Z ZAGRANICY, NA WZOR FUNDACJI HUMBOLDTA I FULBRIGHTA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zapraszanie postdoców realizuje niezależnie wiele agend (NCN, NAWA, FNP, ministerstwa itp) ale skutek dla promocji Polski jako kraju gdzie warto przyjeżdżać i prowadzić badania naukowe jest niewystarczający.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Połączyć działania instytucji zapraszających postdoców do Polski i stworzyć jedną markę (szyld) pod patronatem rządu (sejmu/prezydenta), tak jak to jest zorganizowane w Niemczech i USA

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Każdy uczony chętnie wpisze do CV pobyt badawczy w Niemczech w ramach stypendium Humboldta czy w USA na stypendium Fulbrighta (sam zawsze tak robię)

Coraz więcej postdoców pracuje czasowo w Polsce, ale ich praca nie przekłada się na popularyzację Polski za granicą. Wydawane pieniądze na pobyty gości w Polsce zostaną lepiej wykorzystane, gdyż powstanie 'wspólny parasol' (i wspólna nazwa!) oraz zostanie utworzona sieć byłych stypendystów podobnie jak to działa w przypadku Humboldta i Fulbrighta. W roku 1992 w Krakowie założono Fundację Braci Sniadeckich, która właśnie miała za cel organizację rocznych pobytów badawczych w Polsce dla uczonych z zagranicy. Fundacja pozyskiwała środki na przyznanie około 20 stypendiów, lecz niestety z braku środków zawiesiła swoją działalność. Dobrze byłoby taką działalność kontynuować pod patronatem władz RP.

STANOWISKO ASYSTENTA NAUKOWEGO DLA MAGISTRANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Aktualnie studenci (magistranci najczęściej) są zatrudniani w projektach NCN na zasadzie stypendium. Podobnie jak doktoranci nie posiadają statusu zatrudnienia.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić przymus zatrudniania w projektach NCN na umowę o pracę jeśli współpraca ma powyższy charakter. Stypendia powinny być dodatkową gratyfikacją dla

wybitnie uzdolnionych, ale nie podstawową formą finansowania pracy naukowej na wczesnym etapie kariery.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZACHĘCENIE MŁODYCH DO PODEJMOWANIA SIĘ PRACY NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Młodzi ludzie, mimo zapątu, nie chcą być pracownikami naukowymi.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

-Zwiększenie zarobków naukowców (lepsze finansowanie badań naukowych)

-Popularyzacja nauki i metod naukowych

-Więcej możliwości dla młodych w angażowanie się w aktywności naukowe

-Likwidacja punktowania czasopism, które zostały ostatnio wprowadzone (młodzież często nie traktuje przez to na poważnie polskiego systemu naukowego)

-walka z mobbingiem i nadużyciami w świecie akademickim

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Jestem uczennicą liceum ogólnokształcącego i poważnie rozważam zostanie naukowcem. Z wyżej wskazanych powodów, nie jestem jednak pewna czy aby na pewno się na takową zdecyduję.

FAST TRACK DLA NAJLEPSZYCH PROJEKTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak aplikacyjności bardzo wielu dobrych pomysłów bezpośrednio do przemysłu.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Cała idea polega na tym, aby istniała jedna platforma dostępna zarówno dla przedstawicieli akademii (studenci studiów magisterskich, studiów doktoranckich, profesorowie i inni), na której ich badania byłyby szeroko dostępne. Z drugiej strony, do tej samej platformy mieliby dostęp odpowiedni przedstawiciele przemysłu. Kiedy pojawi się potrzeba, przedstawiciele mogliby mieć wgląd do tego co się dzieje w interesujących ich projektach i zapewnić szybką ścieżkę do wdrożenia. Oczywiście, platforma zapewniałaby bezpieczeństwo zarówno realizatora projektu jak i podmiot który projektem jest zainteresowany aby nie dochodziło do patologicznych sytuacji, gdzie jedna strona kradnie pomysł lub know-how drugiej.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

POPRAWIENIE DOSTĘPNOŚCI DO LITERATURY NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Na przestrzeni ostatnich kilku lat znacząco pogorszył się dostęp do czołowych czasopism (przykładowo: J. Chem. Phys., Carbon)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększenie finansowania "Wirtualnej Biblioteki Nauki", tak aby licencja krajowa mogła pokryć koszty dostępu do wszystkich numerów czołowych czasopism. Warto również przyjąć przejrzyste zasady wyboru czasopism, do których dostęp jest finansowany.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ROZDZIELENIE STANOWISK POST-DOC I ADIUNKT

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Usunięcie niejasności interpretacyjnej, czym jest stanowisko adiunkta.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jasne zdefiniowanie czym jest stanowisko adiunkta. Obecnie, w zależności od sytuacji obejmuje ono zarówno młodych post-doc, jak i osoby które otrzymują dużą niezależność i rozpoczynają budowanie grupy badawczej. Powoduje to, że sporą niejasność. Można by przyjąć, że adiunkt, jest pozycją typu "tenure track".

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

POWIĄZANIE WYNAGRODZEŃ NAUKOWCÓW Z WYNAGRODZENIAMI W GOSPODARCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wynagrodzenie naukowców są przedmiotem sporu politycznego, co powoduje niski związek pomiędzy wynagrodzeniami a aktualną sytuacją gospodarczą.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nowelizacja Prawa o Szkolnictwie Wyższym tak, aby minimalne wynagrodzenia na poszczególnych stanowiskach były powiązane z pewnymi parametrami określającymi sytuację gospodarczą. Przykładowy system w załączniku.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

https://docs.google.com/document/d/1ODP2YgGzO_550SZpj_fiFNJ4WrnedTGmCTXIGsw_XgA/edit?usp=sharing

EWALUACJA NA PODSTAWIE OCENY EKSPERCKIEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problem publikowania makulatury we 'wskazanych' czasopismach

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jeżeli już ewaluacja musi być – choć nie bardzo wiadomo po co – to należy ją odspawać od czasopism. Jakkolwiek chwalebny jest publikowanie w dobrych czasopismach, ewaluacja oparta na punktach tego nie zapewnia, zamiast tego skłaniając badaczy do wysyłania do czasopism gwarantujących największy zwrot punktów za najmniejszy nakład pracy. Jediną oceną w nauce jest ocena ekspercka. Oczywiście taka ocena, zastosowana do wszystkich jednostek naukowych w Polsce, byłaby niesamowicie droga. Nie jest jednak dobrym argumentem w świecie nauki, że 'nie stać nas na zrobienie czegoś dobrze, więc zrobimy to źle'. Lepiej wtedy nie robić tego w ogóle. Ocena ekspercka musi się wiązać z przesłaniem artykułów naukowych do oceny recenzentom z zagranicy – Polska ma dużo za płytki rynek nauki, żeby dało się znaleźć wiarygodnych ekspertów od wszystkich dziedzin (nie wspominając o konflikcie interesu). Taka ocena musiałaby się też wiązać ze zmniejszeniem liczby ocenianych artykułów – nie jest racjonalne, aby wysoko opłacani eksperci z zagranicy przebijali się przez stosy artykułów, które – zważywszy na przeciętny poziom polskiej nauki – doprowadziłyby tych ekspertów do załamania nerwowego. Szczerze mówiąc, ewaluacja ekspercka mogłaby dotyczyć kilku artykułów z danej dyscypliny na jednostkę naukową, przy zastrzeżeniu, że autorzy tych artykułów powinni być różni, aby uniknąć sytuacji, że oceniana tak naprawdę jest jedna osoba.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

TAJNA LISTA PUNKTOWANYCH CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pozbycie się co bardziej wynaturzonych form polskiej punktozy

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jeżeli już ewaluacja musi być i jeżeli polska nauka nie może dorosnąć do oceny eksperckiej, upierając się przy punktach za czasopisma, to przynajmniej odrobinę mniej złą metodą takiej oceny jest brak jawnej punktacji w trakcie okresu poddawanego ocenie. Jawna punktacja powoduje, że ocena przestaje być oceną, a staje się celem – naukowcy przestają się zastanawiać, jak zrobić dobre badania i opublikować wyniki tak, żeby trafiły do właściwych czytelników, a zamiast tego zajmują się maksymalizacją punktów, do których polskie uczelnie mają tendencję przypinać systemy premiowe, robiąc z ewaluacji pośmiewisko. Tajna lista – opracowywana pod koniec okresu poddawanego ewaluacji – powoduje, że ocena przestaje przynajmniej w części być celem. Przy czym oczywiście lista nie może zależeć od wskaźników bibliometrycznych, które nie mają praktycznie żadnego przełożenia na jakość czasopisma (przynajmniej w mojej dziedzinie), a musi być rezultatem oceny eksperckiej.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZMNIJSZENIE LICZBY SŁOTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

produkcja makulatury metodą salami

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jeżeli już ewaluacja musi być, i musi ona być przeprowadzana na podstawie punktacji czasopism, to należy zmniejszyć liczbę slotów, a przynajmniej zróżnicować tę liczbę ze względu na ocenianą dyscyplinę. Obecne cztery sloty powodują, że prowadząc wspólne laboratorium z osobą z mojej jednostki i zatrudniając jednego post-doca, teoretycznie powinienem w ciągu 4 lat wygenerować 12 publikacji. Jeżeli byłbym w stanie zrobić badania do 12 publikacji na dobrym poziomie w 4 lata, to zatrudniłbym się na Harvardzie, a nie na polskiej uczelni. Obecne zasady ewaluacji mówią mi więc, że zamiast robić rzeczy dobrze powinienem zrobić jakieś głupoty, opublikować je w trzeciorzędnym czasopiśmie, które akurat ma wysoką liczbę punktów z takich czy innych absurdalnych powodów (nadmuchany impact factor, dziwna decyzja ekspertów, międziedziedzinowy charakter czasopisma, itd.) i cieszyć się wraz z moją jednostką z wysokiej oceny mojej beznadziejnej pracy.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

PIENIĄDZE DLA NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problemem jest ostateczny krach systemu nauki w Polsce

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przy obecnym poziomie pensji i nakładów na naukę w Polsce cała polska nauka stoi na grantach z NCN-u. Godzimy się tym samym, że tak naprawdę nie mamy nauki, a mamy pojedyncze wyspy – naukowców, którzy pracują dzięki grantom. Obecny poziom finansowania NCN-u powoduje, że nawet te wyspy zanikają. Jeszcze rok, jeszcze dwa takiej polityki i polska nauka wróci do poziomu sprzed istnienia NCN-u, który można nazwać poziomem zerowym: nauki w Polsce nie będzie w ogóle.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

WERYFIKACJA PODEJŚCIA DO OCENY JAKOŚCI PUBLIKACYJNEJ NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Weryfikacja oceny publikacji naukowych z punktu widzenia cytowalności a nie punktów, które obecnie są przyznawane w nieprzejrzysty sposób i nie odzwierciedlają znaczenia danego naukowca w jego środowisku a także na zewnątrz.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy dokonać analizy jakości i przydatności publikacji naukowych dla otoczenia, obecnie "opłacalne" jest publikowanie w czasopismach punktowanych, nie bierze się pod uwagę cytowalności danych tekstów, wielokrotnie jest tak, że np. w naukach prawnych komentarze, systemy prawa, monografie mają o wiele szerszy zakres wykorzystania np. przez judykaturę, samorząd terytorialny, jest większa rozpoznawalność w środowisku takiego naukowca. Pisanie do komentarzy czy "zbiórówek" jest może nieopłacalne z punktu widzenia punktozy ale przekłada się na rozpoznawalność w środowisku o wiele bardziej niż publikowanie w czasopismach. Warto może zastanowić się jednak nad docenieniem Indeksu Hirscha jako wskaźnika przez pryzmat którego ocenimy naukowców i ewaluujemy jednostki. Zbieranie punktów raczej się nie sprawdziło. Należałoby także zweryfikować zasady oceny z punktu widzenia różnych dyscyplin naukowych, gdzie zasięg odbioru jest diametralnie różny - np. globalne nauki ścisłe i lokalne nauki prawne (oczywiście mające zakres międzynarodowy i globalny niemniej zainteresowanie regulacjami prawa polskiego jest na świecie ograniczone).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZAKUP DOSTĘPU DO CZASOPISM NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nadmiar wolnego czasu, który mógłbym poświęcić na czytanie artykułów naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Warto byłoby wrócić do płacenia za dostęp do czasopism naukowych. Jakkolwiek oczywiście doceniam liczne zalety związane z dodatkowym czasem wolnym - kiedyś przeznaczanym na czytanie artykułów, a obecnie na długie spacery po plaży w zachodzącym słońcu, obserwowanie ptaków w pobliskim lesie i przeglądanie filmików na TikToku - wydaje mi się, że jeszcze parę numerów czasopism, do których nie będę miał dostępu i moją jedyną przyszłością będzie spokojna emerytura badawcza.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZRÓŻNICOWANIE PŁACY MINIMALNEJ PROFESORA PO DZIEDZINACH NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zapewnienie konkurencyjności wynagrodzeń na uczelniach względem odpowiadającym im działom gospodarki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W Ustawie PoSWiN należy wprowadzić zróżnicowanie płacy minimalnej profesora względem dziedzin nauki, a w rozporządzeniu o płacy minimalnej profesora należy podać osobne stawki dla każdej z 10 dziedzin nauki. Stawki te powinny być związane ze wskaźnikami dotyczącymi wynagrodzeń w poszczególnych branżach publikowanymi przez GUS. Za powyższymi zmianami powinno pójść odpowiednie finansowanie dziedzin o wyższych

zarobkach, które mogłyby pochodzić z podatku CIT firm z działających w branżach odpowiadających dziedzinom nauki. Należy takie zmienić rozporządzenie o subwencji, aby zapewnić uczelniom finansowanie zróżnicowanych zarobków w poszczególnych dziedzinach nauki.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Dyscypliny nauki należące do dziedzin nauk inżynieryjno-technicznych, nauk ścisłych i przyrodniczych, a po części także nauk medycznych i nauk o zdrowiu mierzą się od lat z odpływem najlepszych pracowników do biznesu i z trudnościami w pozyskaniu nowych pracowników wśród studentów. Główną przyczyną są odstające płace na uczelni względem płac oferowanych przez rynek. W niektórych dyscyplinach, np. informatyka techniczna i telekomunikacja, automatyka, elektronika, elektrotechnika i technologie kosmiczne płace na uczelniach są 2-3 razy mniejsze niż płace rynkowe na stanowiskach wymagających podobnych kompetencji i doświadczenia. Zdarzają się przypadki, w których student informatyki dorabiając do studiów zarabia lepiej od uczącego go profesora.

Konieczne zmiany dotyczą Art. 137 ust. 2 Ustawy PoSWiN (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.) oraz rozporządzeń (Dz.U. 2018 poz. 1838 z późn. zm. i Dz.U. 2019 poz. 1838 z późn. zm.).

Wskaźniki przeciętnych wynagrodzeń w poszczególnych branżach są publikowane przez GUS miesięcznie, np. za listopad 2023: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy/przecietne-zatrudnienie-i-wynagrodzenie-w-sektorze-przedsiębiorstw-w-listopadzie-2023-roku,3,144.html>

Przykładowo, płaca minimalna profesora powinna wynosić 130% przeciętnego wynagrodzenia w branży odpowiadającej jego dziedzinie nauki. Stawka wynagrodzenia minimalnego powinna być aktualizowana co najmniej jeden raz w roku.

STATYSTYCZNIE UZASADNIONA KOREKTA SYSTEMU EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Kryterium 1 ewaluacji jest tak skonstruowane, że faworyzuje małe podmioty.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić do rozporządzenia ws. ewaluacji korektę sposobu naliczania punktów w kryterium 1, aby podmioty o różnych rozmiarach miały jednakowe prawdopodobieństwo uzyskania każdej z ocen.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Szczegółowy opis problemu, analiza statystyczna i statystycznie uzasadniona propozycja korekty przepisów znajduje się w dokumencie:

<https://www.cs.put.poznan.pl/tpawlak/files/20221005%20Kryterium%201.pdf>

ZWIĘKSZENIE PUNKTACJI CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zwiększenie rangi czasopism z wieloletnią tradycją

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana punktacji polskich czasopism, które w związku z wprowadzeniem zmian w szkolnictwie wyższym i nauce przestały liczyć się w środowisku naukowym. Powszechna w ostatnim czasie "punktoza" wręcz nakazuje naukowcom publikację artykułów w czasopismach punktowanych (najlepiej wysoko). Wiele czasopism, które do roku 2018 było miejscem publikacji wartościowych artykułów, od tego czasu zostało zapomnianych, co spowodowało problemy finansowe prowadząc niejednokrotnie do zaprzestania działalności. Z drugiej jednak strony czasopisma "nadmiernie" docenione przez poprzedniego ministra, wprowadziły nierealne ceny za publikacje (np. Materiały budowlane). Uważam, że czasopisma o niewątpliwej renomie, np. Przegląd Górniczy czy też Przegląd Budowlany powinny uzyskać wyższą ilość punktów w kolejnym wykazie. Z kolei rozumiejąc, że są to czasopisma o głównym nurcie technicznym oraz wydawane w języku polskim punktacja ta nie powinna być wyższa niż 70 pkt. Przyznawanie czasopismom technicznym wydawanym jedynie w języku polskim o punktacji ≥ 100 pkt., jak pokazały to ostatnie lata, prowadzi do uzyskiwania (naukowo nie popartych) korzyści finansowych przez wydawców oraz korzyści punktowych przez naukowców.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

LIKWIDACJA PUNKTACJI MINISTERIALNEJ I ZASTĄPIENIE JEJ MIĘDZYNARODOWYM CZYNNIKIEM BIBLIOMETRYCZNYM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Likwidacja kontrowersji związanych z punktacją niektórych czasopism

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy oprzeć się na jednym z międzynarodowych czynników wpływu (IF, CiteScore), co będzie bardziej obiektywne. Ewentualnie, jeśli punktacja musi zostać, to trzeba wprowadzić prosty sposób przeliczania IF czy CiteScore na pkt MNiSW. Nie może być tak, że czasopisma o wyższym współczynniku wpływu mają mniej pkt MNiSW od innych o niższym współczynniku wpływu.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

ŚCIEŻKA KARIERY LEKARZ-NAUKOWIEC

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Pomysł rozwiązuje problem "ucieczki" medyków zainteresowanych prowadzeniem zaawansowanych badań z pogranicza medycyny klinicznej i nauk podstawowych (badań translacyjnych) do ośrodków zagranicznych lub w jeden z obszarów nauka/klinika

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Umożliwienie planowania i realizacji kariery lekarza-naukowca poprzez wprowadzenie: 1) mechanizmów finansowania (np. dedykowane granty) grup badawczych prowadzonych przez lekarza-naukowca wykonującego pracę kliniczną w wymiarze części etatu (np. finansowanie w ramach grantu zastępstwa w szpitalu w wymiarze 1/2 lub 3/4 etatu) oraz pracę badawczą, w szczególności tworzenia nowych grup badawczych przez badaczy na wczesnym etapie kariery; 2) możliwości realizacji kształcenia specjalistycznego (rezydentura) w wymiarze niepełnego etatu dla lekarzy-naukowców, np. realizujących jednocześnie kształcenie w szkole doktorskiej; 3) zachęt indywidualnych (granty, dodatki, stypendia) i instytucjonalnych (mechanizmy ewaluacji jednostek i zespołów promujące realizację badań podstawowych i translacyjnych w jednostkach szpitalnych lub we współpracy z nimi) do prowadzenia dobrej jakości badań naukowych

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

INSTRUMENT WSPARCIA PROAKTYWNYCH PRACOWNIKÓW ADMINISTRACYJNYCH (UDZIAŁ W KONFERENCJACH BRANŻOWYCH, STOWARZYSZENIACH POLSKICH I ZAGRANICZNYCH, GRUPY ROBOCZE, SZKOLENIA, ITP.)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak środków finansowych w jednostkach PAN czy w projektach grantowych na rozwój pracowników administracji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stworzenie programu dla pracowników administracyjnych na poziomie centralnym PAN (program adresowany do menedżerów badań, komunikacji nauki, specjalistów z obszaru umiędzynarodowienia, brokerów technologii, etc.)

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Inicjatywa zgłoszona jesienią Kierownikowi Biura POLSCA, p. Tomaszowi Poprawce

RESPEKTOWANIE WYROKÓW SĄDÓW PRZEZ RDN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wieloletnie postępowania o nadania tytułu profesora, blokowane przez bezprawne decyzje RDNU

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie respektowania wyroków sądów przez RDN. Obecnie RDN pomimo wyroku sądu unieważniającego jego decyzje ponownie ją uchwała i tak w kółko.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłoszenie dotyczy osób, których postępowania o nadanie tytułu są blokowane poprzez nierespektowanie prawa przez RDN (powoływanie recenzentów niezgodnie z ustawą o stopnia naukowych (...) z dnia 8 sierpnia 2011 roku), co potwierdzają wyroki sądów WSA (II Sa/Wa 2076/19 – wyrok prawomocny) czy też NSA (III OSK 839/22 – wyrok prawomocny). W obecnym stanie RDN może w nieskończoność przeciągać postępowania wydając bezzasadne decyzje, które sąd uchyla i mimo wyroków sądu i wskazania aspektów, które muszą być poprawione w decyzji, RDN ponownie wydaje praktycznie taką samą decyzję. Jest to jawna obstrukcja rozwoju karier naukowych z powodów niemerytorycznych. Ponadto, RDN nie uznaje nawet jawnych konfliktów interesów jak np. wspólne projekty, wspólne artykuły między kandydatek a członkiem sekcji, który prowadzi postępowanie, co również podnoszą wyroki sądów.

Proponowana zmiana: w przypadku uchylenia negatywnej decyzji RDNu wydanie z automatu decyzji pozytywnej jeżeli RDN w sposób zamierzony przekłamuje fakty lub działa nierzetelnie (np. nieuwzględnienie recenzji pozytywnych tylko uwzględnia recenzje negatywne, podnosi argumenty niemerytoryczne typu "kandydat jest za młody" itp.). Pozwoli to odblokować awanse, które są w toku od co najmniej kilku lat. Proponowana zmiana nic nie kosztuje, a wprowadza porządek i jasność w ścieżce rozwoju młodych kadr naukowych.

UTWORZENIE MAŁEGO NCBIR

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Mały NCBIR finansowałby badania aplikacyjne i przedwdrożeniowe na etapie powstawania.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jest potrzeba stworzenia nowych konkursów dla grup badawczych zajmujących się badaniami o charakterze aplikacyjnym.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W celu rozwijania technologii w kraju istnieje potrzeba utworzenia podjednostki NCBIR finansującej badania o charakterze aplikacyjnym i przedwdrożeniowym. Granty pozwalałyby na rozwój technologii, patentowanie nowej technologii zanim w grę wchodzi współpraca z firmą. Takie projekty bywają ryzykowne, ale w perspektywie mogą przynieść wiele korzyści dla rozwoju kraju. Obecne schematy grantów w NCBIR wymagają posiadania partnera firmy, często badacz z uczelni jest podwykonawcą w projekcie, a wypracowane pomysły własnością firmy. W skrócie, brakuje odpowiednika NCN dla badań aplikacyjnych.

KOMPLETNA ZMIANA KOMPETENCJI POZYCJI "DZIEKANA FINANSOWEGO"

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Dziekan Finansowy to (przeważnie starszy) członek społeczności akademickiej, który nagle musi się "przebranżowić" z naukowca w finansistę, co ma zero sensu i prowadzi do niegospodarności w zarządzaniu zasobami.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Dziekan Finansowy (lub analogiczna pozycja) na Wydziale/instytucie posiadającym własny dział finansowy to (przeważnie starszy) członek społeczności akademickiej, który nagle musi się "przebranżowić" z naukowca w finansistę. Ten irracjonalny zwyczaj opiera się na ekstremalnie naiwnym założeniu, że profesor z chemii/informatyki/angielskiego/psychologii/czegokolwiek będzie też sprawnie zarządzał pieniędzmi i ludźmi w dziale finansowym oraz dziale zamówień publicznych. Taki system prowadzi do tego, że zestawem mniej lub bardziej kompetentnych ludzi w tych działach na początku każdej nowej kadencji zaczyna zarządzać osoba, która ma zerowe doświadczenie i wykształcenie z zakresu finansów. Osoba zstępująca z tej pozycji też przeważnie nie pomoże, bo w końcu może zrobić coś naukowego po 4/8 latach przerwy od nauki i ma tego wszystkiego dość.

Taka sytuacja nigdy nie miałaby miejsca w poważnym biznesie. Jest to ekwiwalent zapytania np. w firmie budowlanej "Ej, kto tu jest w miarę stary i w skali światowej super zna się na projektowaniu fundamentów? Pan Zbigniew? Super, to od jutra, Panie Zbigniewie, będzie Pan naszym Dyrektorem Finansowym".

To ma zero sensu i pięknie widać do czego prowadzi np. na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego. Mamy tu do czynienia z ogromnymi problemami w wydatkowaniu pieniędzy, administracja dosłownie "trzęsie" naukowcami. Zakupy niezbędne do prowadzenia badań są realizowane w skali czasowej LAT od rozpoczęcia projektu naukowego i obkupione ogromnym nakładem pracy naukowców i ich zespołów, które zamiast zajmować się nauką, tak naprawdę zajmują się "papierologią stosowaną". Kwota zakupu rzadko kiedy ma znaczenie, bo u nas limity są przekroczone na wszystko, więc przetargiem kupuje się prawie wszystko (od długopisów promocyjnych, przez elementy optyczne, do komputerów). Doktorzy habilitowani i profesorowie na tym Wydziale (szczególnie eksperymentaliści) spędzają przynajmniej 60% czasu pracy nad papierami i administracją. Oznacza to, że czym się ma większe doświadczenie, dokonania i staż pracy naukowej, tym mniej się z nią ma cokolwiek do czynienia -- wszystko robią doktoranci i młodzi doktorzy, którzy muszą się wykazać a zarabiają ~najniższą krajową (doktoranci nawet nie tyle, przypomnę stypendium przed oceną śródkresową jest mniejsze niż najniższa krajowa). Jak doda się obowiązki dydaktyczne, to na prawdziwą naukę zostaje maksymalnie 10-15% czasu pracy, przez co nie da się być dobrym naukowcem i nie pracować po kilkanaście godzin dziennie, 365 dni w roku. Jest to przykład skrajnej niegospodarności w zarządzaniu kluczowymi zasobami (pieniędzmi i czasem), której głównym powodem jest ogromny problem z wydawaniem pieniędzy. I nie ma tu wymówki w postaci skali / trudności prawnych. Nie mamy 10 razy więcej naukowców niż np. Instytut Chemii Fizycznej PAN czy zachodnie ośrodki w Europie, gdzie zakupy odbywają się znacznie

sprawniej. Dodatkowo obowiązuje nas dokładnie to samo prawo zamówień publicznych i inne obostrzenia w dużej mierze dyktowane przez Unię (nałożone w grantach). Szczególnie na zachodzie Europy sprawa załatwiona jest regularnymi przetargami na dostawy stałe w każdej kategorii wydatków, które ponosi się, nie zgadną Państwo, stałe. Większość problemów rozwiązałoby spojrzenie na ostatnie 10 lat, zebranie kategorii największych wydatków oraz głównych dostawców, i przeprowadzenie centralnie przetargów na te kategorie z ogromnymi limitami. Dokładnie tak jak już to jest rozwiązane w przypadku gazów technicznych, biletów lotniczych, czy odczynników chemicznych (wszystkie te przetargi mają swoje problemy, ale skoro tryb jest przetrenowany to to już są detale do poprawy, a nie potrzeba wymyślenia trybu rozwiązania problemu).

Osobną sprawą jest skandaliczne podejście do "dupochronów" (termin oficjalny), czyli papierów / maili generowanych w absurdalnych ilościach, które mają na celu ochronę wyłącznie administracji. Te dokumenty w dowolnej chwili pozwalają administracji zwalić ewentualną winę na naukowców i są generowane tylko w jedną stronę. Standardową praktyką jest telefon do naukowca z prośbą o napisanie czegoś na mailu -- nigdy w drugą stronę. Do administracji się regularnie chodzi / dzwoni i wysyła to co chcą na potwierdzenie mailem. Dopiero wtedy machina administracyjna idzie w ruch. Z kolei jak się napisze z pytaniem jak coś załatwić, to odpowiedzią jest "proszę przyjść / zadzwonić". Papierowy ślad ma być, ale tylko w jedną stronę. W konsekwencji nie istnieje oficjalna instrukcja jak kupować co / do jakiej kwoty -- jak się zapyta 3 osób z działu zamówień publicznych o tryb zakupu danej rzeczy, to dostaje się 3 różne drogi.

Karygodne jest też to, że w realny koszt zakupu/obsługi projektu/organizacji konferencji/czegokolwiek nigdy nie jest brany pod uwagę koszt czasu pracowników (naukowych i administracyjnych) potrzebny do przeprosowania tego czegoś. Profesorowie zarabiający łącznie z UW >15 000 PLN miesięcznie (pensja + granty + dodatki) regularnie spędzają wspólnie ze swoimi doktorantami i kilkoma pracownikami działu zamówień publicznych (zarabiającymi kolejne kilka tysięcy miesięcznie) kilka godzin dziennie przez kilka tygodni, żeby przygotować dokumenty i doprowadzić do końca niezbędne zakupy za kwoty pomijalne w skali uzyskanych grantów (czym mniej literek przed nazwiskiem, tym bardziej pomijała nami administracja, więc żeby załatwić coś sprawnie i tak trzeba przynajmniej dr hab.).

Wszystkie te problemy to załedwie czubek góry lodowej, ale to nie jest miejsce na komplet zażaleń. Przejdźmy do propozycji rozwiązania problemu i powrót do tematu Dziekana Finansowego. Dziekan Finansowy to powinna być osoba, która ma władzę absolutną nad Kierownikiem Działu Finansowego i Działu Zamówień Publicznych (1 lub 2 osoby, zależnie od rozmiaru Wydziału). To rolą tego Kierownika / Kierowników, profesjonalistów wykształconych do pełnienia tych funkcji, jest zorganizowanie tych zespołów i ich pracy. Funkcją Dziekana powinno być regulane nadzorowanie prac tych działów i zbieranie feedbacku od naukowców z nich korzystających. Władzą absolutną Dziekana jest możliwość natychmiastowego zwalniania tych Kierowników. To co ma zapewnić super poziom tych osób, to bardzo wysoka pensja (ponad rynkowa). Pieniądze na to po prostu muszą się znaleźć, bo przez ten jeden problem zakupowy nasz Wydział w kilka lat stał się miejscem znanym głównie z tego, że jest bardzo trudnym środowiskiem do prowadzenia

badań naukowych. Podobnie z pracownikami tych działów -- bez znaczącej podwyżki pensji ciężko będzie zebrać kompetentne zespoły, które sprawnie będą realizowały zakupy bez marnowania czasu naukowców.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

1) PROŚBA O PILNĄ REFORMĘ PAN, 2) O ODBUDOWANIE PRESTIŻU NAUKOWCÓW I PAN NA ARENIE KRAJOWEJ I MIĘDZYKRAJOWEJ, 3) ZAPEWNIENIE GODNYCH WYNAGRODZEŃ, 4) ODBUDOWANIE ZAPAŚCI POKOLENIOWEJ,

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

1) obiecano dokonać reformy PAN najpóźniej w 2018 r. , jednak nadal brak działań, 2) praca naukowa w PAN, który nie zapewnia godnego wynagrodzenia przestała być prestiżem nie tylko dla Polaków, którzy odpłynęli masowo z działalności naukowej, ale także dla obcokrajowców nawet z biednych krajów, którzy wybierają lepsze oferty niż studia, praca w PAN, jesteśmy przez nich postrzegani jak kraj 3 świata 3) pracownicy naukowcy wykonują niewolniczą pracę i otrzymują jedynie jałmużny, zamiast wynagrodzenia pozwalającego godnie żyć, pracować i rozwijać się,

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Natychmiastowa reforma PAN i znaczący wzrost wynagrodzeń za pracę i zwiększenie nakładów na naukę, wynagrodzenia powinny być zróżnicowane w zależności od dyscypliny naukowej, tak jak to jest w krajach cywilizowanych czyli naukowcy uprawiający prawdziwą "science" (chemia, fizyka, biologia, medycyna, inżynieria) powinni otrzymywać większe wynagrodzenia niż humaniści, skandal, że pensja profesora jest odnoszona do 2- krotności najniższego wynagrodzenia, zamiast do wynagrodzenia średniego i że jest to jedynie 2- krotność (wynagrodzenia naukowców dzieli przepaść z lekarzami, prawnikami, IT, a tymczasem to naukowcy powinni być elitą intelektualną kraju!!!!), utworzenie strategicznych kierunków badań, które staną się domeną naszego kraju i skoncentrowanie sił wokół takich badań, obecnie mamy rozdrobnienie sił i zero efektów, zapewnienie naukowcom PAN godnych warunków do pracy: brak biur i krzeseł, PAN powinien skutecznie oddziaływać na rozwój Polski oraz na decyzje polityczne rządzących), tworząc organ doradczy lub "piątą władzę", jako że kraj potrzebuje decyzji podejmowanych przez elity intelektualne (a nie ignorantów intelektualnych), wybudowanie hotelu w stolicy dla pracowników naukowych PAN, których żenujące "wynagrodzenia" nie pozwalają na wynajęcie mieszkania i przeżycie, zbyt duża ilość pracowników technicznych w porównaniu z pracownikami naukowymi, zbyt duża ilość doktorantów z zagranicy (75%) w stosunku do krajowych, Polska traci na edukacji obcokrajowców, którzy z dyplomami wyjeżdżają do lepiej rozwiniętych krajów

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

fatalna pozycja Polskiej nauki na tle krajów europejskich wyłania się z raportu Ministerstwa nauki, i brak działań naprawczych

ZMIANA PENSUM POMIĘDZY RÓŻNYMI TYPMI ETATÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zwiększenie pensum dla etatów dydaktycznych przy jednoczesnym zmniejszeniu dla etatów naukowo-dydaktycznych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana przepisów.

Etaty naukowo - dydaktyczne związane są dodatkowo z wywiązaniem się z wymogów punktowych dotyczących badań. Natomiast pensum jest relatywnie podobne. 240-360h

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

CO WARTO POSPRZĄTAC PO USTAWIE Z 2018 ROKU

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obecnie w Budżecie RP 2024 jest tylko 1.1% PKB na Naukę i Szk. Wyższe, trzeba szybko dojść do 2%KB

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1% PKB to około 40 mld zł. Trzeba rocznie dokładać 7-8 mld rocznie.

Tylko to powstrzyma systematyczny spadek nakładów na N i Sz. W. od początku XXI wieku.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

SKASOWANIE PRZETARGÓW NA CELE NAUKOWE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obecnie konieczność przetargów realnie podnosi ceny o ok.20%. I opóźnia tempo prac naukowych, czasami nawet o rok.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W odpowiednich przepisach zawiesić konieczność organizowania przetargów w Nauce i Szkolnictwie Wyższym

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

wszystkie jednostki w naukach eksperymentalnych.

POŁĄCZYĆ RADY WYDZIAŁÓW, DYSCYPLIN I DYDAKTYCZNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

niepotrzebna biurokracja

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

połączyć, jak było przed 2018 rokiem Rady Wydziału, Rady dyscyplin naukowych i rady dydaktyczne

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)
wymaga szybkich działań, by zmiany nastąpiły od nowej kadencji władz Uczelni

ZLIKWIDOWAĆ RADY UCZELNI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

przywrócić decyzje finansowe do Senatów uczelni i elektorów do wyboru Rektora Uczelni

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

zmiany w Ustawie

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)
trzeba zdążyć przed nową kadencją władz Uczelni.

ODWRÓCI KORPORACYJNA STRUKTURĘ ZRZĄDZANIA W UCZELNIACH I INSTYTUTACH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

odwołać korporacyjną strukturę zarządzania uczelniami

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

zmiany w Ustawie i przywrócić rolę Senatu i poszczególnych Rad Wydziałów i jednostek w Uczelniach i instytutach

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)
zbyt duża jednoosobowa rola Rektora uczelni w każdej sprawie.

POPRAWA KULTURY W ŚRODOWISKU NAUKOWYM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Stworzenie otwartego i przyjaznego środowiska naukowego poprzez zwiększenie świadomości pracowników i studentów na temat zachowań nieetycznych i wrogich, a także informowanie o prawach, obowiązkach i sposobach reagowania na takie zachowania.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

(1) Przeprowadzanie systematycznych (np. co 2–3 lata) i obowiązkowych szkoleń online informujących pracowników i studentów m.in. o tym:

– jakie zachowania są nieetyczne i wrogie (np. poniżanie, szykanowanie, wykluczanie, kumoterstwo, zachowania pasywno-agresywne), z podaniem przykładów takich zachowań;

– co to jest konflikt interesów i w jakich sytuacjach występuje;

- jak okazywać akceptację i szacunek w stosunku do innych osób np. o odmiennej płci, kolorze skóry, narodowości;
- jak efektywnie komunikować swoje poglądy i różnice zdań;
- jak zarządzać zespołem, w tym jak unikać i rozwiązywać konflikty w zespole, wspierać rozwój naukowy studentów i pracowników.

Cykle szkoleń powinny być przeznaczone dla naukowców na różnych etapach kariery i zajmujących różnorodne stanowiska, w tym też na najwyższych szczeblach.

Obowiązkowe szkolenia pozwolą skutecznie eliminować zachowania nieetyczne i wrogie pracowników oraz studentów, czasem wynikające z braku świadomości. Szkolenia poszerzą też wiedzę pracowników i studentów o ich prawach, obowiązkach oraz znajomości procedur w kwestiach etycznych.

(2) Przeprowadzanie corocznych (anonimowych) ankiet obejmujących autoocenę oraz ocenę innych pracowników, w tym przełożonych. Zawartość ankiet powinna dotyczyć m.in. sposobu zarządzania jednostką naukową, możliwości rozwoju kariery, czy relacji interpersonalnych w jednostce.

Tego typu szkolenia oraz ankiety są przygotowywane przez firmy specjalistyczne, więc mogłyby zostać zamówione przez Ministerstwo Nauki lub wykonane na zlecenie PAN dla wszystkich instytutów naukowych, co pozwoliłoby zminimalizować koszty, maksymalizując tym samym efekty.

Praca w otwartym i przyjaznym środowisku zwiększy motywację i efektywność naukowców oraz ułatwi nawiązywanie współpracy naukowej, w tym współpracy międzynarodowej.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

RACJONALIZACJA KSZTAŁCENIA MEDYCZNEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zawieszenie kształcenia zawodowego w medycynie realizowanego w przypadkowych i nieprzygotowanych jednostkach

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zawieszenie kształcenia, umożliwienie studentom zmiany kierunku lub uczelni na jednostki akredytowane i posiadające bazę lokalową i kliniczną do prowadzenia kształcenia medycznego.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Szkoły w których min. Czarnek powołał kierunki lekarskie nie spełniają żadnych standardów kształcenia zawodowego. Niskie kryteria przyjęcia oraz brak infrastruktury przyczyni się do powstania populacji "lekarzy" o umiejętnościach i wiedzy istotnie niższych niż wymagane przez MZ minimum.

BADANIA KLINICZNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Poprawa modelu finansowania badań klinicznych przez Agencję Badań Medycznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Projekty ABM inne niż badania kliniczne powinny być realizowane we współpracy z NCN lub NCBR, podobnie do modelu projektów TANGO i innych posiadających komponentę podstawową i wdrożeniową.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

ABM realizuje badania komercyjne (te są wątpliwej jakości i raczej powinny być intensywnie audytowane), niekomercyjne – przyznawane w otwartych konkursach i finansowane z odpisu NFZ (te są ok) oraz inne (obserwacyjne, translacyjne itp.) – te ostatnie powinny być oceniane przez pulę faktycznych ekspertów a nie wąski zestaw ekspertów wybranych spośród jedynie lekarzy i pracowników ABM. Model łącznego realizowania takich badań przez ABM+NCN poprawiłoby jakość recenzowania i realizacji.

USPRAWNIENIE EWALUACJI JEDNOSTEK NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Odejście od systemu slotów i liczenie top x*N artykułów z jednostki, projektów i opisu wpływu prac.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Modyfikacja rozporządzenia o ewaluacji lub ustawy

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecna ewaluacja jest nie do uratowania i powinna zostać zawieszona przez przeniesienie bieżących kategorii na kolejne lata, z ewentualnym odświeżeniem konkursu na IDUB. W drugiej kolejności, ewaluacja jednostek jako grup naukowców i potraktowanie publikacji, grantów i opisów wpływu jako produktu pracy grupowej pozwoliłoby uwzględnić specyfikę jednostek naukowych, naukowo-dydaktycznych i klinicznych (instytuty), w których różne struktury i modele zatrudnienia i funkcjonowania nie są równocennie odzwierciedleni systemem slotowym.

FINANSOWANIE DOKTORANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Podniesienie stypendiów doktoranckich i uzależnienie ich od średniego wynagrodzenia w przemyśle przy jednoczesnej redukcji liczby miejsc doktorskich

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana ustawy i regulaminów jednostek

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Doktorant powinien mieć możliwość godnego życia i funkcjonowania przy szkole doktorskiej jako jego podstawowym miejscu pracy. Zniesienie limitu "dorabiania" było krokiem w dobrym kierunku, ale nie zablokowało wielu miejsc pracy – niezbędnych by doktoranci posiadali środki do życia. Zmniejszenie ich liczby, ale uczynienie studiów atrakcyjnymi finansowo (stypendiów = średnia wynagrodzeń GUS) przyczyniłoby się do skupienia się doktorantów na pracy naukowej i podniosła prestiż tych stanowisk.

EWALUACJA PRACOWNIKÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Konkursy na zatrudnienie w jednostkach powinny być rozstrzygane przez komisje w której jest reprezentacja społeczna lub innych jednostek naukowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana ustawy i regulaminów jednostek

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Konkursy są zwykle fikcyjne lub dotyczą wybierania pojedynczego zgłoszonego kandydata. Transparentność procesu – w sytuacjach kiedy kandydatów jest więcej – poprawiłby udział osób spoza jednostki. Mogą to być przedstawiciele rad uczelni/institutów (społecznych) lub osoby wskazywane przez RDN lub podobnie do recenzji w postępowaniach awansowych.

PROJEKTY MIĘDZYNARODOWE WSPÓLFINANSOWANE W MINISTERSTWIE NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zmiana zasad programu w takim kierunku, który premiuje sukcesy i usprawnia realizację projektów przez aktywne jednostki naukowe, np. w konkursach Horyzontu Europa wymagających wkładu – MSCA Cofund

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. konieczność wykazania przed Ministerstwem podpisanej umowy grantowej z Komisją Europejską, aby móc ubiegać się o środki w krajowym programie > to powoduje duży dyskomfort dla beneficjenta, tj. do przyznania wsparcia w programie powinna wystarczyć decyzja KE o przyznaniu grantu, natomiast uruchomienie środków mogłoby nastąpić dopiero po zawarciu umowy grantowej z KE;
2. program mimo, że ma wspierać udział krajowych podmiotów w grantach MSCA Cofund – wyklucza on rolę tzw. „implementing partners” którzy zatrudniają na czas projektu naukowców i wypłacają im środki projektowe; jako, że ci nie są koordynatorami – nie mogą ubiegać się o wsparcie w tym programie.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Problem sygnalizowany już przez mnie Kierownictwu PAN (vide Prof. Ostrowska) – jest zatem świadomość problemu, w tym fakt że PAN jako taki nie może być beneficjentem programu (instytuty tak);

WIĘCEJ MOŻLIWOŚCI DLA MŁODYCH DOKTORÓW BEZ WYMOGU PRZYMUSOWEJ MOBILNOŚCI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W miastach w których dominuje jedna jednostka naukowa np. Kraków i UJ, po uzyskaniu specjalistycznej wiedzy i doktoratu, nie ma zbyt wielu możliwości, aby kontynuować karierę akademicką. Młode zdolne osoby odchodzą z akademii do korporacji, ponieważ nie ma dla nich możliwości finansowania.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przykładem rozwiązania tego problemu jest przywrócenie możliwości finansowania w ramach konkursu SONATINA NCN – pierwszej umowy w danej jednostce naukowej, bez wykluczania jednostki w której zdobyto tytuł doktora. Innym sposobem jest zniesienie kryterium jednostki przy wyborze postdoców zatrudnianych w konkursach NCN. Mobilność powinna być doceniana, ale także ta krótkoterminowa i nie powinno się zmuszać młodych ludzi do wyjazdów. Szczególnie, że po uzyskaniu stopnia doktora, zazwyczaj młodzi ludzie są na etapie budowania własnej rodziny i nie każdy ma możliwość wyprowadzki do innego kraju.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZRÓWNANIE PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W GRANTACH Z PRACOWNIKAMI ZATRUDNIONYMI Z BUDŻETU.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pracownicy zatrudnieni z grantów są często traktowani jako pracownicy drugiej kategorii i pomijani np. przy podwyżkach – przykładem może być podwyżka zapowiadana na 2024 rok w której oczywiście pominie się pracowników zatrudnionych w grantach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

"Zrównanie" pracowników zatrudnionych w grantach i z budżetu – poprzez zaprzestanie pomijania tych pracowników w podwyżkach itp. Podwyżki kwotowe powinny objąć wszystkich pracowników. Wskazanie, że podwyżki dla pracowników zatrudnionych w grantach mogą być finansowane np. z kosztów pośrednich. Większa kontrola nad wydawaniem kosztów pośrednich – szczególnie w tym, że 25% powinno być wydawane w porozumieniu z kierownikiem projektu. Obecnie na UJ, wstrzymano wypłacanie dodatków – również tych za protektorstwo czy recenzje dla pracowników zatrudnionych wyłącznie z grantów. Uczelnia chętnie dodaje "pozagrantowe" obowiązki, ale nie chce finansować tego.

W takim formacie przestaje się opłacać starać o dodatkowe środki, skoro pracownicy z grantami są pracownikami "drugiej kategorii".

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PRZEDŁUŻENIE STYPENDIUM I UBEZPIECZENIA DO DNIA OBRONY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie doktoranci w momencie złożenia pracy tracą ubezpieczenie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przedłużenie tytułu do ubezpieczenia do dnia obrony – tak jak było to w przypadku uczestników studiów doktoranckich. Wprowadzenie możliwości wydłużenia wypłacania stypendium do dnia obrony np. na podstawie osiągnięć doktoranta. Doktoranci na studiach doktoranckich dostawali stypendium do dnia obrony – nawet w przypadku przedłużenia i bycia na 5 czy 6 roku. Obecnie doktoranci w szkole doktorskiej nie dość, że tracą tytuł do ubezpieczenia w dniu złożenia pracy to ich stypendium jest ograniczone do 48 miesięcy. Po tym czasie nie ma możliwości przedłużenia wypłacania stypendium, a sama procedura uzyskania tytułu doktora jest długa i często przedłuża się poza ustawowe terminy. Młodzi absolwenci szkół doktorskich nie mogą w tym czasie podjąć zatrudnienia jako post-docy w Polsce, bo nie mają tytułu doktora, więc jeśli nie chcą wyjeżdżać zagranicę (gdzie takie zatrudnienie byłoby możliwe) to najczęściej odchodzą z akademii, żeby zapewnić sobie pracę i środki do życia. Kwoty stypendiów nie są wysokie i rzadko w pełni wystarczają na utrzymanie, jednakże przedłużenie ich wypłacania umożliwiłoby "zatrzymanie" tych osób w nauce i dotrwanie do dnia obrony, a może następnie także kontynuację pracy w akademii.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ADANIA PODSTAWOWE I APLIKACYJNE W PARTNERSTWACH HORYZONTU EUROPA WDRAŻANYCH PRZEZ NCBR

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Umożliwienie finansowania zarówno badań podstawowych jak i aplikacyjnych w ramach konkursów partnerstw współfinansowanych Horyzontu Europa, które są wdrażane przez agencje finansujące badania w krajach członkowskich (w Polsce są to NCBR – większość oraz NCN – pojedyncze inicjatywy).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Trudno mi ocenić jakie działania należałoby podjąć na linii Ministerstwo – NCBR, aby dokonać takiej zmiany, ale ta wydaje się na pewno możliwa. Przemawiają za tym dwa argumenty:

1. Kiedy NCBR wdraża konkursy bilateralne, explicite pozwala w części z nich finansować zarówno badania podstawowe jak i aplikacyjne.

2. Kiedy NCN otrzymał zadanie wdrażania partnerstwa europejskiego Biodiversa+, to zadanie obejmowało finansowanie zarówno badań podstawowych jak i aplikacyjnych. Zatem, o ile ustawy o NCN i NCBR mówią, że agencje finansują odpowiednio badania podstawowe i aplikacyjne, są możliwości takiej organizacji konkursów przez te agencje, gdy równocześnie można finansować zarówno badania podstawowe i aplikacyjne. W ankiecie przeprowadzonej przez Biuro PolSCA wśród naszych odbiorców, zapytaliśmy czy dla krajowych badaczy i potencjalnych uczestników konkursów istotną zmianą byłaby możliwość finansowania zarówno przez NCN jak i NCBR w konkursach Partnerstw Europejskich Horyzontu Europa jednocześnie badań podstawowych i aplikacyjnych (o ile dopuszcza to temat konkursowy). Niemal 47% respondentów uznałoby taką zmianę za tzw. „game changer” i miałyby wpływ na ich zwiększone zainteresowanie udziałem w konkursach.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W pierwszej połowie 2023r. prowadziłem w tym temacie roboczą korespondencję z MEiN (komórka DIR), natomiast pomimo licznej wymiany maili – nie widzę implementacji takich zmian.

Poniżej przytaczam przykłady argumentów wysłanych do MEiN i NCBR:

1. Według naszej najlepszej wiedzy, w obecnej sytuacji gdy europejskie partnerstwa – w tym ERAnety/JPIs z H2020 – wdrażane są przez NCBR, wówczas w konkursach tych finansowane mogą być jedynie badania aplikacyjne. Dzieje się tak nawet w przypadku konkursów takich partnerstw, które wprost umożliwiają finansowanie badań podstawowych, np. Neuron, ICARD czy EJP Rare Diseases. Dla kontrastu, gdy NCN wdraża jedno z partnerstw Horyzontu Europa, wówczas finansowane mogą być zarówno badania podstawowe jak i badania aplikacyjne, tj. na podstawie stosownej delegacji z MEiN dla Biodiversity.

2. ERA4Health – partnerstwo Horyzontu Europa – call “Cardinnov 2023” już zamknięty:

<https://www.gov.pl/web/ncbr/era4health-konkurs-cardinnov-2023>

NCBR finansuje jedynie badania przemysłowe i prace rozwojowe. Annex I do ogłoszenia wskazuje jasno, że NCBR nie finansuje Fundamental/basic research w kontekście konkursu. Natomiast tego typu badania są uznane jako kwalifikowalne – explicite – przez francuski ANR oraz rumuński UEFISCDI. Zgodnie z warunkami – pozostałe agencje nie wskazują w warunkach braku możliwości finansowania badań fundamentalnych.

Przykład opisu z ogłoszenia: „The identification of integrative approach, clinically relevant, based on molecular and cellular levels and/or the link between these two levels. Poorly known mechanisms should be the focus of the proposal e.g. (but not limited to) the inflammatory reaction, (...)”

3. ERA4Health – partnerstwo Horyzontu Europa – call “Health equity 2023” nabór trwa

<https://www.gov.pl/web/ncbr/era4health-konkurs-healthequity-2023>

NCBR finansuje jedynie badania przemysłowe i prace rozwojowe. Annex I do ogłoszenia wskazuje jasno, że NCBR nie finansuje Fundamental/basic research w kontekście konkursu.

Natomiast tego typu badania są uznane jako kwalifikowalne ponownie przez francuski ANR. Zgodnie z warunkami – pozostałe agencje nie wskazują w warunkach braku możliwości finansowania badań fundamentalnych.

4. Neuron – ERA net jeszcze z H2020 – call II już zamknięty

<https://www.gov.pl/web/ncbr/neuron-cofund-2-iii-konkurs-2023>

NCBR finansuje jedynie badania przemysłowe i prace rozwojowe. Annex I do ogłoszenia wskazuje jasno, że NCBR nie finansuje Fundamental/basic research w kontekście konkursu. Podobnie jest w przypadku Irlandii

Natomiast tego typu badania są uznane jako kwalifikowalne ponownie przez francuski ANR. Zgodnie z warunkami – pozostałe agencje nie wskazują w warunkach braku możliwości finansowania badań fundamentalnych.

Przykład opisu z ogłoszenia: “Fundamental research addressing mental health vulnerability and resilience including the pathogenesis, aetiology, progression, treatment, and prevention of mental diseases initiated by exposure to adverse environmental challenges. This may include the use of knowledge on neurobiological mechanisms for the development of innovative technologies with the potential to promote mental health, reduce the incidence of mental disorders, and improve clinical outcomes”

5. Nasz przegląd zapisów warunków konkursowych pokazuje, że podobnie było w konkursach takich jak EJP RD (V konkurs 2023) czy nadal trwającym naborze w ICRAD call 2023 lub TRANSCAN-3 ERA-NET: Sustained collaboration of national and regional programmes in cancer research.

FINANSOWANIE WYSOKOOCENIONYCH WNIOSKÓW W KONKURSACH ERC Z BUDŻETU PAŃSTWA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zwiększa zainteresowanie aplikowaniem do konkursów grantowych ERC i pozwala szybciej finansować wysokoocenione projekty, które jednak nie uzyskały dofinansowania w ramach konkursów ERC.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stworzenie specjalnego programu w NCN (albo w ministerstwie nauki), w ramach którego finansowane byłyby projekty pozytywnie ocenione przez ERC ale odrzucone przez brak środków. Dzięki temu NCN otrzymałby już ocenione przez międzynarodowe grono ekspertów wnioski, co ograniczyłoby koszty ich oceny (duża część i tak jest potem składana do NCN jako alternatywnego grantodawcy) wykorzystanie dobrze działającego systemu recenzji wniosków europejskich. W efekcie najlepsi polscy naukowcy dostaliby wielką zachętę do ubiegania się o środki z ERC wiedząc, że jeśli projekt będzie bardzo dobry to uzyskają finansowanie – jeśli nie z ERC to z budżetu państwa.

Stworzenie programu wymaga oczywiście przeznaczenia dla NCN dodatkowych środków z budżetu państwa. Byłyby to jednak bardzo dobrze wydane środki, gdyż zdecydowanie obniżają koszty administracyjne, w tym koszty procesu oceny wniosków (po stronie NCN) oraz koszty powtórnego przygotowania wniosku (po stronie naukowców i uczelni).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wzorem takiego programu mógłby być działający kiedyś program IDEAS Plus oraz IDEAS Plus II (ostatni nabór był w 2015 roku), z niezbędnymi modyfikacjami wynikającymi z oceny ich funkcjonowania.

STABILIZACJA ZATRUDNIENIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obecnie naukowcy praujący w projektach sporą część czasu poświęcają nie na aktualne zadania, ale na planowanie kolejnych wniosków w obawie przed utratą zatrudnienia.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zatrudnienie naukowców w oparciu o umowy o pracę na czas nieokreślony po upływie jakiegoś okresu próbnego, tak jak ma to miejsce w innych obszarach gospodarki, zgodnie z kodeksem pracy. Obecnie wielu naukowców pracuje kilka-kilkanaście lat na tymczasowych, krótkoterminowych umowach.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wydaje się, że gdyby zatrudnienie w projektach finansowanych ze źródeł zewnętrznych, takich jak NCN, czy FNP było dodatkiem do zatrudnienia podstawowego a nie, jego zamiennikiem poziom stresu wśród naukowców mógłby zostać znacząco obniżony.

Obecnie najwydajniejsi naukowcy często pracują w projektach finansowanych z krótkoterminowych grantów nie mając jednocześnie stałego zatrudnienia. Wiąże się to z permanentnym stresem i niepokojem o możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych w przypadku chwilowego niepowodzenia/ niezyskania kolejnego grantu.

Wiadomym jest, że stres tylko do pewnego stopnia działa mobilizująco, ale jego przewlekłość działa destrukcyjnie i negatywnie odbija się nie tylko na naukowcach i ich otoczeniu, ale również na prowadzonych przez nich badaniach. Świadomość, że konsekwencją niepowodzenia jest jedynie przejściowe obniżenie przychodów mogłaby się przyczynić do zachęcenia wielu naukowców do pozostania w nauce i do pisania ambitniejszych, mniej asekuracyjnych projektów.

Obecnie nie da się uprawiać nauki bez naukowców. Naukowcy są ludźmi i muszą poza ciekawością naukową zaspokajać swoje podstawowe potrzeby życiowe.

OGRANICZENIE FETYSZU OPEN ACCESS

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Wymuszanie publikacji artykułów w formule otwartego dostępu głównie powoduje skokowy wzrost cen, ale nie przyczynia się do popularyzacji nauki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pozostawić naukowcom decyzję, czy kilka tysięcy euro wolą przeznaczyć na odczynniki, czy na koszty publikacji.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Dostęp do literatury naukowej, niezależnie, czy odpłatny, czy darmowy ogranicza się w zasadzie wyłącznie do naukowców i to przede wszystkim do wąskiej grupy zainteresowanej konkretnym tematem. Zwodnicze jest założenie, że jeżeli umożliwimy wszystkim dostęp do każdego artykułu to poziom świadomości/wiedzy wzrośnie w społeczeństwie. Ogólny poziom czytelnictwa jest zawstydzająco niski. Możliwe, że socjologowie przeprowadzili badania ilu "normalnych" ludzi (nie naukowców) czytuje artykuły naukowe. Ja nie mam danych liczbowych, ale przekonany jestem, że są to sporadyczne przypadki. Wydaje się, że rozsądnie byłoby za te środki na przykład dofinansować biblioteki uniwersyteckie, gdzie wszyscy zainteresowani mogliby uzyskać dostęp do żądanych materiałów. Ewentualnie pewien rodzaj wsparcia dla czasopism popularnonaukowych syntetyzujących skomplikowane, specjalistyczne zagadnienia w bardziej przystępny sposób.

W obecnym trendzie wydaje się, że najwięcej zyskują wydawcy, a nie naukowcy. Podobnie jak w przypadku ogłaszanych kolejnych dofinansowań rynku mieszkaniowego najwięcej zyskują deweloperzy, a nie kupujący. Po prostu ceny rosną i dostępność pozostaje podobna jak przed wprowadzeniem dopłat. Ponadto nie wszyscy potencjalni autorzy dysponują adekwatnymi środkami.

POLITYKA KADROWA, ROZWÓJ ŚCIEŻEK KARIERY NAUKOWEJ MŁODEJ KADRY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

PAN postrzegany jest jako skostniała Instytucja, w której średnia wieku przekracza 60 lat.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić ograniczenia wieku np. 70 lat na stanowiskach kierowniczych, zasiadaniu w radach etc. Nie podważam tu kompetencji naukowców w wieku 70 lat, nie chce powiedzieć, że nie doceniam ich dorobku naukowego i doświadczenia. Chodzi o to, żeby na stanowiskach kierowniczych (a więc na stanowiskach, które wiążą się z podejmowaniem decyzji w sprawie innych pracowników) należy zatrudniać osoby, które w sposób długofalowy wiążą swoją przyszłość zawodową z daną jednostką, a więc osoby, które będą pracować na danej uczelni jeszcze przez lata i utożsamiają swoje cele zawodowe z sukcesem jednostki. Świat zmienia się też w zawrotnym tempie, niekiedy osoby po 70 roku życia (ze względów również biologicznych, niestety starzejemy się i starzeje się nasz mózg) nie są już w stanie nadążać nad zmianami.

Brakuje również jasnej polityki kadrowej, brak strategii rozwoju młodej kadry. Często w Instytucjach PAN, 40-50 latkowie, którzy powinni być siłą napędową (na rynku pracy poza PAN właśnie to oni zasiadają na stanowiskach kierowniczych) są nadal traktowani jak by byli na początku swojej kariery a często są to osoby ze znaczący dorobkiem naukowym. Wprowadzenie kadencyjności na stanowiskach członek rzeczywisty/członek korespondencyjny PAN np. 10 lat. Ograniczenie liczby Komitetów PAN np. do liczby dziedzin.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

UWZGLĘDNIENIE LICZBY OSÓB ZDEKLAROWANYCH W DANEJ JEDNOSTCE W DYSCYPLINIE;

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Określenie mnożnika punktów dla jednostek 20 osobowych i dużo większego dla jednostek 300 osób w Dyscyplinie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany w przepisach parametryzacji.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Podam przykład, łatwiej jest prowadzić lekcje z 5 osobami niż 50-cioma. Specyfiką uczelni technicznej jest prowadzenie badań w zespołach. Zespół składa się z lidera, kierownika, badaczy i techników. Taki porządek występuje w cywilizowanym Świecie. W Polsce nie mamy już prawie pracowników technicznych, a wymagania w stosunku do całej reszty jak do liderów. Parametryzacja w obecnej postaci zwłaszcza zasady publikowania zabijają zespoły badawcze.

MAŁE PROJEKTY ROZWOJOWE BEZ UDZIAŁU PRZEMYSŁU I BEZ OGRANICZEŃ WIEKOWYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Brakuje projektów badawczych, technologicznych, przedwdrożeniowych, nie powiązanych bezpośrednio z przemysłem, na poziomie TRL3-6, pozwalających rozwijać nowe wynalazki bez pręgięza wdrożenia i nie tylko dla młodych naukowców.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wydzielenie finansów dla takich projektów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Większość projektów NBCiR służy głównie przemysłowi, myślą przewodnią przedsiębiorstw jest zakup sprzętu, modyfikacje produkcji, ewentualnie udoskonalenia technologii. Nie mamy możliwości tworzenia nowych urzędzeń, nowych materiałów, nowych technologii, o wysokim stopniu ryzyka (bo nikt nam na to nie da pieniędzy), musimy przedstawić business plan i mieć zainteresowane przedsiębiorstwo. Słowo innowacyjność w obecnych projektach tak naprawdę oznacza najczęściej "jakaś nieryzykowna mała zmiana". Mamy potencjał i pomysły, tylko nie mamy pieniędzy (nawet stosunkowo nie dużych), projekt TANGO to pomyłka.

NAUKA PO DOKTORACIE NIE TYLKO NA ETACIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej
JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Otwarcie możliwości uzyskiwania finansowania badań i prestiżowych stypendiów naukowych dla naukowców, którzy po doktoracie nie są zatrudnieni w jednostkach naukowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany w regulaminach przyznawania stypendium MEiN dla wybitnych młodych naukowców, Stypendium START FNP, wybranych programów NAWA, polegające na usunięciu wymogu zatrudnienia na umowę o pracę w jednostkach naukowych w momencie składania wniosku i w momencie otrzymywania stypendium. Wprowadzenie innych rozwiązań gwarantujących wykonywanie pracy naukowej przez stypendystów bez zatrudnienia w nauce.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wielu obiecujących naukowców po doktoracie traci szanse na dalszą pracę naukową z powodu braku dostępnych etatów. Ten problem ma znaczenie systemowe (etaty często zajęte są przez naukowców, którzy niekiedy nie wykazują aktywności badawczej i dydaktycznej uzasadniającej ich dalszą pracę w nauce), ale w tej propozycji, chciałbym skupić się tylko na jednej małej zmianie, która może dać „linę ratunkową” świeżym doktorom bez zatrudnienia na etacie w nauce.

Celem zmiany jest dopuszczenie do udziału w konkursach stypendialnych także naukowców, którzy nie są zatrudnieni na umowę o pracę w jednostkach naukowych. W szczególności mam na myśli takie konkursy jak stypendium MEiN dla wybitnych młodych naukowców, Stypendium START FNP, wybrane programy NAWA. Oprócz rygorystycznych kryteriów merytorycznych i oceny osiągnięć kandydatów swoistym kryterium wejścia jest w tych konkursach status osoby zatrudnionej w podmiocie prowadzącym działalność naukową. Wymóg ten jest do pewnego stopnia uzasadniony, bowiem gwarantuje nadzór nad realizacją stypendium i jest rękojmią tego, że laureat będzie wykonywał pracę naukową. Z perspektywy młodego naukowca, który nie miał zatrudnienia na etacie po doktoracie uważam jednak ten wymóg za zbędny. Z pewnością dałoby się wypracować rozwiązania inne, bardziej elastyczne, które pozwoliłyby składać wnioski stypendialne i realizować stypendia także młodym naukowcom bez etatu (np. promesa afiliacji w jednostce naukowej; deklaracja wnioskującego co do zakresu, w jakim będzie pracował naukowo otrzymując stypendium). Uzyskanie stypendium dawałoby też dobrą pozycję negocjacyjną przy staraniach o uzyskanie zatrudnienia. Jeżeli ktoś ma takie osiągnięcia, że w konkursie stypendialnym wypada lepiej niż naukowcy zatrudnieni na umowę o pracę, to wymownie świadczy o tym, że, po pierwsze, to on/ona powinien otrzymywać stypendium, a po drugie – być może powinien być także zatrudniony w nauce.

Obecnie system działa tak, że ten, komu się poszczęści (tj. akurat udało mu się trafić w odpowiednim czasie zaraz po doktoracie na konkurs na etat i go wygrać) ma dostęp do wszystkiego: do podstawowego wynagrodzenia, do środków w dyspozycji uczelni (np. w

ramach programu ID UB), do wszelkich dodatkowych zewnętrznych stypendiów i programów badawczych i jest na prostej drodze do kariery naukowej. Jeśli ktoś tego szczęścia nie miał – nie ma nic: ani pracy naukowej, ani stypendiów, ani perspektyw na pracę w nauce. Tymczasem nawet nie mając zatrudnienia na umowę o pracę otrzymanie np. stypendium MEiN może bardzo ułatwić młodej badaczce czy badaczowi poświęcenie całego czasu lub jego części na pracę naukową – tak by przez ten okres trzech lat kontynuować badania z nadzieją na uzyskanie etatu (czy to w drodze konkursu, czy poprzez finansowanie z NCN).

WSZYSTKIE PUBLIKACJE TOP10 W SCOPUSIE POWINNY MIEĆ WYSOKĄ PUNKTACJĘ, NAWET JEDNAKOWĄ.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przyznać jednakową punktację wszystkim czasopismom z TOP10 i inna TOP dołączyc polskie, które chcemy rozwijać na poziomie TOP 20.20

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana punktacji listy czasopism

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Skończyć z polityką "co dla mnie i mojego otoczenia będzie najlepsze" wśród osób decydujących i przyjąć ogólne Światowe standardy.

DYNAMICZNE DOSTOSOWYWANIE WYSOKOŚCI WYNAGRODZEŃ W GRANTACH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przy długoterminowych (np. 5 lat) albo później rozpoczętych (np. przez urlop macierzyński i wychowawczy) projektach wynagrodzenie w końcowych latach projektu może stać się nieadekwatne do siły nabywczej. Szczególnie jasne stało się to w czasie ostatnich kilku lat, gdy inflacja spowodowała zauważalny spadek realnej wartości stojących w miejscu wynagrodzeń.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. Zmiana na poziomie uchwał i regulaminów NCNu i innych organizacji "grantodawczych", tak aby uwzględniały furtki dotyczące zmiany wysokości wynagrodzeń.
2. Zabezpieczenie środków budżetowych nie tylko na otwieranie nowych konkursów, ale też rewaloryzację wynagrodzeń w już prowadzonych konkursach.
3. Przydałyby się analogiczne rozwiązania dla doktorantów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

PODNIESIENIE MAKSYMALNEJ ŁĄCZNEJ KWOTY STYPENDIÓW I WYNAGRODZEŃ DLA STUDENTÓW I DOKTORANTÓW FINANSOWANYCH PRZEZ NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Maksymalna łączna kwota stypendiów i wynagrodzeń dla studentów i doktorantów finansowanych przez NCN została ustalona w 2018 roku na 5 000 złotych i nie została podniesiona pomimo inflacji.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Aktualizacja stanowiska Rady NCN w sprawie maksymalnej łącznej kwoty stypendiów i wynagrodzeń dla studentów i doktorantów – podniesienie jej o poziom inflacji w stosunku do roku 2018.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

UWZGLĘDNIANIE INFLACJI W BUDŻETACH GRANTÓW (REWALORYZACJA)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uwzględnianie inflacji w budżetach już realizowanych grantów jest niezbędne by realizacja grantu była pomyślna. Stawki dla współpracowników i ceny usług poszły w górę, a pieniędzy jest tyle ile było. To absurd

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rewaloryzacja budżetów w grantach, które już są realizowane

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZNIESIENIE BLOKAD W ZATRUDNIANIU POST-DOKÓW W GRANTACH NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zniesienie absurdalnych wymogów przy zatrudnianiu post-doków w grantach NCN, to bardzo utrudnia utrzymanie zespołów, które się utworzyły w ramach wcześniejszej współpracy.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zniesienie absurdalnych wymogów przy zatrudnianiu post-doków w grantach NCN oraz umożliwienie im normalnych zarobków, a nie 1000 zł miesięcznie (przy aktualnych ograniczeniach miesięcznych na zespół), co jest absurdem

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

POKRYWANIE KOSZTÓW PRACODAWCY Z KOSZTÓW POŚREDNICH, A NIE WYNAGRODZEŃ WYKONAWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak rozwiązań związanych z pokrywaniem kosztów pracodawcy w grantach co skutkuje pobieraniem ich z wynagrodzeń pracowników (to nawet brzmi nielegalnie!)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie do regulaminu zapisu o konieczności płacenia ich z kosztów pośrednich jednostek (poza % kosztów uzgadnianych z kierownikiem)

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZWIĘKSZENIE WYNAGRODZEŃ W NAUCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

to wstyd, żeby naukowcy zarabiali niewiele ponad pensje w Lidlu

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

natychmiastowe podniesienie pensji

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

OCENA PUBLIKACJI WIELOAUTORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

pomysły, by artykuły wieloautorskie oceniać wg zasady: do 10 autorów każdemu jedna publikacja, powyżej 10 – procent publikacji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

To anachroniczny absurdalny pomysł, powrót do wykorzystywania współpracowników z krajów o mniejszej sile przebicia – w dobie gdy badania społeczne powinny wychodzić poza badania tzw. kultur WEIRD, otwierać się na wielość kultur i uwzględniać wiele krajów, w tym tzw kraje Global South, karanie za współautorstwo ponad 10 autorów jest nie tylko nieetyczne, ale absurdalne. Przykład: prowadzę badania w 45 krajach, nie wolno mi finansować zbierania danych w tych krajach z grantu NCN, więc jedyne co mogę dać w zamian to pracę przy artykule i współautorstwo. Takie pomysły tę współpracę po prostu zniszczą. Ponadto jest to też wsparcie kariery naukowców z biedniejszych krajów, którym trudno się przebić. To powinno być promowane, a nie karane!

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE Z DZIEDZINY NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie zamówienia z dziedziny nauki powyżej progu unijnego są objęte zarówno ustawą Pzp jak i ustawą o szkolnictwie wyższym i nauce.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Jednoznaczne stwierdzenie w ustawie o szkolnictwie wyższym i nauce, że wszystkie zamówienia z dziedziny nauki są nieobjęte ustawą Pzp i określenie sposobu realizowania takich zamówień (w ramach art. 469 ustawy)

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Interpretacja UZP dotycząca konieczności stosowania zarówno ustawy Pzp jak i PSWiN – <https://www.uzp.gov.pl/strona-glowna/slider-aktualnosci/opinie-prezesa-uzp-dotyczace-zagadnien-zwiazanych-z-zamowieniami-organizowanymi-przez-szkoly-wyzsze/opinie-prezesa-uzp-dotyczace-zagadnien-zwiazanych-z-zamowieniami-organizowanymi-przez-szkoly-wyzsze>

ŚRODKI INSTYTUTÓW PAN WYŁĄCZONE Z KONSOLIDACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie instytuty PAN (inaczej niż uniwersytety) zmuszone są do prowadzenia kont bankowych w Banku BGK, co jest mało elastyczne (np. brak walut koniecznych do realizacji niektórych podróży służbowych), a dodatkowo podlegają konsolidacji przez co nie są dostępne w pełnym zakresie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wyłączenie instytutów PAN z obowiązku prowadzenia kont bankowych w Banku BGK – zmiana w ustawie o finansach publicznych art. 196 ust. 5

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZNIESIENIE KONKURSÓW PRZY ZKUPACH ZWIĄZANYCH Z BADANIAMI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wymóg realizacji przetargów przy zakupach elementów infrastruktury badawczej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Znieść wymóg przetargów

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZNIESIENIE PRZETARGÓW PRZY DOTACJACH PRYWATNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problemem jest przekazywanie funduszy dla uczelni przez osoby (firmy) prywatne z zaznaczeniem celu na jaki są.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pozwolić osobom (firmom) przekazującym fundusze decydować w jaki sposób mogą być te fundusze wydatkowane, na co i kto ma realizować dany zakup....

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PRZYWRÓCENIE PODMIOTOWOŚCI WYDZIAŁOM UCZELNIANYM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Przywrócenie ocen wydziałów w ocenie parametrycznej w celu wprowadzenia motywacja dla oddziaływania pracodawcy na pracownika

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przywrócić podmiotowość wydziałów, przywrócić zakres kompetencji rad wydziałów w zakresie nadawania stopni i tytułów oraz kompetencji decyzyjnych w sprawach dotyczących wydziałów.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W mojej opinii wprowadzenie rad dyscyplin i przekazanie im kompetencji dotyczących ewaluacji nauki w obrębie jednostki, a także obsługi spraw dotyczących nadawania stopni i tytułów naukowych było jednym z największych błędów minionej reformy nauki. Wydziały straciły swoją podmiotowość, a jednak są w obrębie uczelni jednostkami zatrudniającymi pracowników i obsługującymi sprawy związane z kształceniem studentów. Jednocześnie powstały sztuczne twory w postaci rad dyscyplin, które skupiają często pracowników kilku wydziałów i są odpowiedzialne za utrzymanie odpowiedniego poziomu dyscypliny w jednostce. Nie ma jednak żadnego przełożenia przewodniczącego rady dyscypliny na członków rady, gdyż często są to pracownicy różnych wydziałów. Dziekani wydziałów nie mają obecnie wyraźnej bezpośredniej motywacji do dbania o rozwój naukowy pracowników, gdyż to nie wydziały podlegają ocenie w zakresie działalności naukowej. W mojej ocenie wprowadzone w okresie ostatniej reformy "Gowina" zmiany w zakresie odebrania kompetencji wydziałom i stworzenie sztucznych tworów w postaci dyscyplin wprowadziło jedynie chaos organizacyjny nie rozwiązując przy tym żadnego znaczącego problemu polskiej nauki. Przywrócenie poprzedniego systemu organizacji nauki opartego na wydziałach byłoby powrotem do normalności.

USTALENIE JEDNOLITEGO SYSTEMU OCENY NAUKOWEJ PRACOWNIKA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

ustalenie jednolitego sposobu oceny naukowej pracownika wraz z jednoznacznym ustaleniem oczekiwań wobec pracowników naukowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustalenie i wprowadzenie w życie w postaci zmiany ustawy o szkolnictwie wyższym i wprowadzenie rozporządzenia określającego zasady oceny pracowników naukowych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Ocena pracownika w zakresie działalności naukowej jest obecnie regulowana na szczeblu jednostki naukowej i najczęściej zasady tej oceny polegają na przeniesieniu zasad ewaluacji jednostki naukowej na poziom oceny pracowniczej. Systemy oceny pracowniczej

są różne w zależności od jednostki w której ta ocena jest prowadzona, jednak co do zasady zawsze oparte są o wytyczne dotyczące zasad kategoryzacji. Jednym z podstawowych wymogów jest więc uzyskanie przez pracownika odpowiednio dużej liczby tzw. punktów przyznawanych za publikacje naukowe, prowadzi to do tzw. efektu punktozy, w którym nie badania są najistotniejsze, a punkty uzyskane w wyniku opublikowania rezultatów pracy. Sprzyja to wielu niepożądanym praktykom obserwowanym w środowisku naukowym, a nie stymuluje do prowadzenia badań naukowych na wyższym poziomie wymagających dłuższego okresu badawczego ponieważ znacznie łatwiej jest wykonać kilka prac przyczynkowych i opublikować wyniki w czasopiśmie ocenionym na 100pkt niż wykonać badania mające szansę na publikację w najbardziej prestiżowych czasopiśmie. Należy zadać pytanie czy ocena działalności naukowej powinna schodzić na poziom pojedynczego pracownika. W obecnym systemie Ministerstwo nie nakłada wymagań na pracownika w zakresie jego działalności naukowej, a w zamian ocenia całe dyscypliny w ramach poszczególnych jednostek podstawowych. Należałoby się zastanowić i uregulować na szczeblu ustawowym czy zasady oceny naukowej nie powinny dotyczyć zespołów naukowych tworzonych w ramach różnych jednostek wydzielonych w jednostkach podstawowych jakimi są uczelnie wyższe i instytuty badawcze. Taka najmniejsza komórka prowadząca działalność naukowo-badawczą jest w stanie efektywnie zarządzać zespołem ludzkim i efektywnie delegować zadania, a także monitorować na każdym etapie uzyskiwane wyniki. W ramach zespołów naukowych mogą pracować różne osoby, których kompetencje będą się uzupełniać, co będzie prowadziło do zwiększenia efektywności pracy całego zespołu. Uniknie się przy takim podejściu dążenia pracowników do indywidualizacji pracy i rozdrobnienia potencjału badawczego, a w konsekwencji do trywializacji tematyki podejmowanych badań. Taka zmiana podejścia nie jest możliwa do wprowadzenia na szczeblu jednostki, gdyż nie jest bezpośrednio zbieżna z zasadami oceny parametrycznej.

Należy podkreślić również fakt, że obecnie stosowany system przyznawania punktów za publikacje czasopismom, które posiadają impact factor znacznie spłaszcza ocenę efektów naukowych, jeżeli już decydujemy się na ocenę efektywności naukowej poprzez liczbę i jakość publikacji naukowych należy posługiwać się bezpośrednio skalą wykorzystującą impact faktor bez dodatkowego przewartościowywania i spłykania skali (oczywiście w dziedzinach, w których nie ma czasopism dla których określone są tzw. impact factory należy utrzymać system punktów).

PONOWNE OGŁOSZENIE KONKURSU NA STYPENDIUM DLA MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Aktualnie prowadzony konkurs stypendialny dla młodych naukowców jest oparty o ewaluację na podstawie kontrowersyjnego wykazu czasopism oraz nie uwzględnia specyfiki dyscyplin naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ponowne ogłoszenie konkursu na stypendia dla wybitnych młodych naukowców z ewaluacją opartą o kryteria uwzględniające różnice między dyscyplinami naukowymi: w liczbie naukowców reprezentujących dyscyplinę (obecnie w niewielkich dziedzinach, jak prawo kanonicznie rywalizacja o jedno stypendium jest znacznie mniejsza, niż rywalizacja o jedno stypendium w obszarze nauk medycznych czy biologicznych) oraz w realiach działalności naukowej - dzielenie punktacji czasopism przez liczbę współautorów penalizuje współpracę i współautorstwo bardzo wysokiej jakości publikacji w najlepszych światowych czasopiśmie (specyfika nauk w szczególności biologicznych i fizycznych, w których najbardziej znaczące odkrycia są często dziełem współpracy wieloosobowych zespołów)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

STANOWISKA TECHNICZNE/INŻYNIERSKIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej
JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Możliwość zatrudniania w ramach katedr/wydziałów pracowników na stanowiskach technicznych/inżynierskich

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pomysł obejmuje wydzielenie oddzielnej kwoty dla jednostki pozwalającej na zatrudnienie w jednostkach np specjalistów od analizy statystycznej, programistów, inżynierów, pracowników laboratoriów i tym podobne. Pracownicy ci świadczyli by wsparcie dla zespołów naukowców podczas realizacji projektów badawczych. Obecnie jest tak, że każdy doktorant/adiunkt oprócz prowadzenia faktycznych badań musi nauczyć się ogromnej ilości dodatkowych umiejętności takich jak tworzenie oprogramowania, analiza statystyczna wyników, czy nawet tworzenie modeli CAD celem budowy stanowiska. Oceniam że podczas mojego doktoratu ponad 80% prac miało charakter czysto inżynierski i nie miało tak naprawdę wiele wspólnego z działalnością naukową. Zatrudnienie w jednostkach specjalistów mogłoby odciążyć pracowników naukowych dzięki czemu mieli by oni więcej czasu na prowadzenie faktycznych badań. Oczywiście teoretycznie już teraz jednostki mogą zatrudniać takowych pracowników, ale praktyka pokazuje że jeżeli nawet znajdą się dodatkowe środki na ten cel, to dziekani/kierownicy wolą przeznaczyć je na zatrudnienie osób na stanowiska naukowo-dydaktyczne. Dlatego ważne jest, aby te nowe środki były obciążone obostrzeniem pozwalającym na ich wydatkowanie tylko na zatrudnienie osób niezwiązanych bezpośrednio z działalnością naukową czy dydaktyczną. Ich ewentualne współautorstwa w publikacjach nie mogły by być wliczane do ewaluacji jednostek jak również do oceny samych pracowników naukowych (ilość autorów w publikacji) przez co kierownicy projektów nie mieli by dylematu czy dołączać kolejną osobę do zespołu. Ponadto pracowników tych nie obowiązywało pensum dydaktyczne, przez co mogli by się skupić wyłącznie na swej pracy inżynierskiej.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Pozdrawiam

OGRANICZANIE WYNAGRODZENIA PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obecne przepisy ograniczają wynagrodzenie dyrektorów zatrudnionych na etacie naukowym.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Proponujemy przegląd aktów prawnych ograniczających działalność naukową dyrektora lub jego zastępcy w celu zniwelowania barier uniemożliwiających pracę naukową.

Obowiązki związane z funkcją dyrektora lub zastępcy są łączone w wielu przypadkach z obowiązkami wynikającymi z zatrudnienia na etacie naukowym.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Szanowni Państwo,

Zapisy Ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi z dnia 3 marca 2000 r. Dz. U. 2000 Nr 26 poz. 306 (z póź. zm.) pozbawiają dyrektorów instytutów badawczych i jego zastępców możliwości pobierania dodatkowego wynagrodzenia:

z tytułu bycia promotorem

z tytułu realizacji projektów naukowych.

Takie regulacje wpływają demotywująco i marginalizują pracę naukową.

Proponujemy przegląd aktów prawnych ograniczających działalność naukową dyrektora lub jego zastępcy w celu zniwelowania barier uniemożliwiających pracę naukową.

Obowiązki związane z funkcją dyrektora lub zastępcy są łączone w wielu przypadkach z obowiązkami wynikającymi z zatrudnienia na etacie naukowym.

RECENZJE W POSTĘPOWANIACH O AWANS NAUKOWY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Problem braku jasności w wyborze recenzentów w postępowaniach o nadanie stopnia dr hab. i tytułu profesora.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

RDN powinien ogłaszać konkurs na przygotowanie recenzji konkretnego wniosku. Osoby, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje i czas na wykonanie recenzji zgłaszają swoje propozycje. RDN wybiera najlepsze propozycje kierując się dorobkiem naukowym (jakość i ilość dorobku w danym obszarze). Jeśli nie ma chętnych to dopiero wtedy RDN sam proponuje recenzentów.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

OPŁACENIE SUBSKRYPCJI DLA UCZELNI PAŃSTWOWYCH I INSTYTUTÓW PAN W ELSIEVIER

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zapłacenie za subskrypcję

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

znalezienie pieniędzy przez Ministerstwo Nauki w budżecie

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Proponowana przez Ministerstwo lista nielicznych publikacji możliwych do opublikowania w opcji open access dotyczy głównie czasopism przedstawiających wyniki badań podstawowych. Brak opłat subskrypcji i brak pieniędzy na open access powoduje zbyt częste odrzucanie naszych publikacji. Wydawnictwa nie są instytucjami charytatywnymi, wysyłając publikację musimy zaznaczyć czy płacimy za open opcję, czy instytucja ma opłaconą subskrypcję. Ta sytuacja stawia nas w sytuacji proszącego o wsparcie.

JESTEŚMY PAŃSTWEM ŚREDNIM – KORZYSTAJMY Z TEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Rozpoczęcie dyskusji nt. problematyki przedstawionej poniżej dałoby możliwość opracowania spójnej strategii rozwoju nauki i pozwoliłoby uporządkować narzędzia które w obecnym momencie są stosowane chaotycznie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wydaje mi się, że reforma polskiej nauki powinna zakładać przemyślenie i zmianę paradygmatów. Model stosowany na zachodzie ma swoje ograniczenia i ułomności, kładzenie nacisku na aplikacyjność, w duchu zachodnim skończy się u nas podobnie albo gorzej jak w USA – gdzie nacisk na szybkie wyniki z których można czerpać zyski powoduje paradoksalnie zmniejszającą się innowacyjność, bo badania podstawowe i bardziej "ryzykowne" są nieatrakcyjne dla sponsorów.

W Polsce próbowano wprowadzić podobne finansowanie grantowe ale przy współczynniku skuteczności na poziomie kilku-kilkunastu procent, gdzie projekty piszą zwykle sami naukowcy bez większego wsparcia ze strony jednostek, jest to kompletny absurd.

W Polsce nie ma na tyle rozwiniętego biznesu żeby finansować innowacyjne badania – znalezienie konsorcjanta który będzie chciał wyłożyć wkład własny w projekcie na przynajmniej kilka milionów, w wielu obszarach jest w zasadzie niemożliwe. W takim środowisku, permanentna niepewność zatrudnienia oraz zaniżone płace powodują, że z nauki odpływają specjaliści.

Jako kraj średni, wydaje się, że powinniśmy szukać nisz rozwojowych – nie mamy jak konkurować z wielkimi gospodarkami posiadającymi kapitał inwestycyjny. Stąd wydaje się, że naszym atutem mogłaby być właśnie praca na niskich poziomach gotowości, która może doprowadzić najpierw do powstania technologii – Polska ma naprawdę wiele świetnych ośrodków gdzie są tysiące pomysłów ale tych pomysłów nie ma kto

sfinansować w tym kraju. Świetnym przykładem są nasze prace nad grafenem, perowskitem czy nad małymi turbinami wiatrowymi. To są niesamowite osiągnięcia doceniane na świecie ale czytając wywiady z naukowcami zaangażowanymi w podobne projekty można stwierdzić, że wydarzyły się one pomimo działań Państwa, a nie w wyniku pomocy Państwa, a zaczynały się od bardzo niskich poziomów gotowości – wręcz od wiedzy z badań podstawowych. Wiele takich projektów upadło przez brak wsparcia, dziwne działania organów nadzorujących czy zostało finalnie sprzedanych na zachód, zamiast zostać w kraju i zarabiać dla nas wszystkich pieniądze. To jest kompletne, nieuzasadnione marnotrawstwo.

Podobnie można potraktować badania podstawowe – jeżeli zachód generalnie preferuje aplikacyjność, to prowadzenie badań podstawowych które siłą rzeczy są podstawą każdej aplikacji w przyszłości, może nam dać przewagę w formie "skarbnicy wiedzy", z której przy dobrej promocji będą chciały skorzystać ośrodki zagraniczne.

Skostnienie naszego systemu także opóźnia jakiegokolwiek innowacje, dalej mamy do czynienia z systemem para-feudalnym, gdzie ustawieni wyżej w hierarchii uniwersyteckiej wykorzystują prawie niewolniczą pracę doktorantów czy młodszych pracowników, a kwestie współautorstwa są w wielu miejscach głęboko patologiczne i sam system oceny na podstawie publikacji tego nie zmienił. Żeby to zmienić wypadałoby zastanowić się nad rolą każdego pracownika w hierarchii i akcentować mocne strony poszczególnych osób. Jeżeli profesor tworzy świetne sieci to niech tym się zajmuje, po co oceniać go z publikacji. Podobnie inaczej trzeba ocenić "pisarza", a inaczej "doświadczalnika". Niestety w naszym systemie promuje się omnipotencję – każdy naukowiec jest pisarzem, księgowym, specjalistą od projektów, menedżerem, programistą i analitykiem, a czasem nawet ślusarzem czy tragarzem, bo permanentnie brak jest pieniędzy na zatrudnienie prawdziwego specjalisty. Tym samym działania nauki w Polsce są ślamazarne i nieefektywne, a kosztują dużo (choć dalej mało jako pozycja w budżecie).

Szczegółowe rozwiązania jak nieszczęsna lista czasopism czy niedofinansowany NCN to już narzędzia, które powinny wynikać z ogólnych założeń i strategii rozwoju, a nie być celem samym w sobie. Wydaje się oczywiste, że choćby ta lista czasopism skorzystałaby na transparentnych wskaźnikach i pełnej jawności skąd biorą się punkty przy nazwie czasopisma (wskaźników w bazach nie brakuje, nie musimy zawsze wymyślać koła na nowo), a nie tak jak teraz, ogłaszanej ludowi informacji, w której wszyscy szukają niespodzianek albo próbują lobbować za swoim wydawnictwem. Ale żeby określić te nieszczęsne punkty, powinniśmy wiedzieć czego właściwie oczekujemy od nauki, bo na samym dole i tak w końcu będzie chodziło o zbieranie punktów za "coś".

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

WERYFIKACJA LISTY CZASOPISM (TAK, NADAL JEST POTRZEBNA!)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Na liście czasopism jest wiele nieprawidłowości w zakresie powiązania czasopism z dyscyplinami.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

-> Proponuję skierować do środowiska akademickiego ankietę z prośbą o wskazanie konkretnych czasopism i problemów związanych z przypisaniem do nich dyscyplin (być może również z punktacją).

Przykład: czasopisma Journal of Mathematical Behavior i Journal for Research in Mathematics Education nie mają przypisanej matematyki, a powinny mieć (zgodnie z MSC Classification Codes: 97-XX Mathematics education). Podobne do nich czasopismo Educational Studies in Mathematics ma przypisaną matematykę. Wszystkie te trzy czasopisma mają przypisane nauki o rodzinie, co jest nieporozumieniem. Czasopismo Annales Universitates Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Didacticam Mathematicae Pertinentia ma przypisane m.in. archeologię, polonistykę (!) i... nauki o rodzinie.

-> Warto w ogóle poddać dyskusji zasadność utrzymania powiązania czasopism z dyscyplinami.

Przykład: czasopismo Edukacja ma przypisaną tylko pedagogikę a profil czasopisma pozwala na publikowanie w nim wyników badań interdyscyplinarnych prowadzonych na pograniczu różnych nauk.

Przypisanie dyscyplin do czasopism ogranicza możliwość swobodnego publikowania w sensownych czasopismach tylko dlatego, że nie zostały one sensownie (albo: zostały bezsensownie) powiązane z dyscyplinami.

Przykład: Journal for Research in Mathematics Education; 200 punktów; przypisane dyscypliny: etnologia i antropologia kulturowa, pedagogika, stosunki międzynarodowe (?), nauki o rodzinie (?!). Psycholog i matematyk prowadzący wspólne badania nie wyślą tam swojego tekstu. Szkoda.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

A: SKOKOWY WZROST: MAŁE, MŁODE WIODĄCE GRUPY BADAWCZE.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Dobra nauka w Polsce to nie dobre uczelnie, ministerstwa czy wydziały, ale archipelag dobrych grup badawczych, z silnymi liderami, działających w ekosystemie dobrych uczelni z dobrym finansowaniem.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

A: Skokowy wzrost: Małe, młode wiodące grupy badawcze.

Dobra nauka w Polsce to nie dobre uczelnie, ministerstwa czy wydziały, ale archipelag dobrych grup badawczych, z silnymi liderami, działających w ekosystemie dobrych uczelni z dobrym finansowaniem.

1. Polski Tenure Track.

Polska nauka potrzebuje skoku do przodu. Szansą na taki skok może być inwestycja w nowe, młode grupy badawcze. W praktyce wystarczy znaleźć ambitnego, w miarę

młodego PI z profesjonalnym planem badawczym (np. nieskutecznie składanym na topowe uczelnie czy granty), dać mu budżet, grupę, wolną rękę i zaufanie- tylko tyle. Po kilku latach sprawdzić efekty. To działa już w praktycznie wszystkich naszych grantach ERC - nasi ludzie, gdy dostaną wolność i niezależność jako kierownicy budują świetne grupy (ostatnio np. przy Dioscuri). Już kilka takich grup na uczelni to nowy standard, infekowanie ekosystemu innym sposobem prowadzenia nauki i przełamanie skorupy tradycji i nawyków.

To moim zdaniem najbardziej efektywne lokowanie zasobów: atrakcyjny program budowy nowych zespołów, ściąganie albo absolwentów ze świata albo zagranicznych talentów chcących założyć własne zespoły. Przy profesjonalnym procesie pozyskiwania talentów, rzetelnych komisjach konkursowych i rygorystycznym procesie wyboru, mamy duże szanse na zbudowanie świetnego zespołu naukowego. Można wykorzystać doświadczenia z IDUB, gdzie kilka uczelni proponowało takie programy, z różnym skutkiem. Dobrym pomysłem byłoby oddelegowanie kontroli realizacji do panelu ekspertów zagranicznych, weryfikujących to w oparciu np. o to, czy lider takiej grupy miałby szansę na tenure na wiodących uczelniach. Wówczas można znacznie ograniczyć kontrolę i zwiększyć zaufanie - dać wolność i nie patrzeć na ręce, tylko pić szampana po sukcesach, a niewypały zamknąć po kilku latach.

2. Doktorant jako podstawowy budulec zespołu.

Doktoranci są najważniejsi w budowie zespołu, są najbardziej efektywni i konieczni do budowy nowego zespołu. Gdy mamy dobrego PI i daliśmy mu zaufanie do budowy zespołu, zacznie od doktorantów, PostDoc przyjdzie potem, magistrant nie dostarczy jeszcze wartości. Niestety, w naszej tradycji, aby dorosnąć do zaszczytu promowania trzeba mieć dużo siwych włosów i tytułów. Problemy są dwa: habilitacja (której wielu z tych którzy mogliby budować silne nowe zespoły nie ma, ale mają dorobek, który spokojnie pozwoliłby ją dostać) oraz szkoły doktorskie. Drugi problem jest bardziej trywialny, otóż nawet mając finansowanie stypendium (np. 5 000 PLN z NCN) nasz doktorant musi być zarekrutowany do szkoły doktorskiej. Tutaj problemy są dwa: 1) szkoły doktorskie prowadzone są w dyscyplinach, które są często wąskie, sztuczne i specyficznie rozumiane (np. Informatyka na UJ to co innego niż Informatyka na UW). Dla wielu ciekawych badań, w szczególności nowych, nie ma dyscyplin, albo istniejące rady dyscyplin nie są inkluzywne na tyle, by przyjąć doktoranta robiącego inne rzeczy niż te do których przywykli. Po drugie, komisja rekrutacyjna nie ma obowiązku konsultować z kierownikiem wyboru. Może się więc tak stać, że magistranci uznanych profesorów, absolwenci naszej uczelni dostaną się, nawet gdy nie mają finansowania z grantu, podczas gdy nowi, spoza nie dostają się nawet gdy mają rekomendacje nowego kierownika grupy, który ma dla nich finansowanie i buduje zespół. W takiej sytuacji kierownik nawet mając własnego OPUSa jest zależny w budowie zespołu od komisji rekrutacyjnej na studiach doktoranckich i programów kształcenia w ramach dyscyplin. Nie jest więc niezależny.

3. Magistranci jako członkowie grupy.

Na dobrych uczelniach magistranci mają wystarczający poziom, żeby wspierać prace grup badawczych. Pozwólmy im na to. Gdy kierownik ma wystarczającą masę krytyczną

(doktoranci, laboratorium, finansowanie) pozwólmy magistrantom u niego pracować, Wykorzystajmy to jako pensum z jednej strony dla kierownika a z drugiej jako ECTSy dla studenta a lab zaczyna żyć i integrować się ze studentami. Nie widzę minusów.

4. Finansowanie na podstawie wyników konkursów międzynarodowych.

Wskaźnik sukcesu w ERC to około 10%, a świetnych projektów jest tam wiele. Sam recenzowałem fantastyczne projekty, które zostawały odrzucone. Recenzują je najlepsi paneliści, liderzy swoich dyscyplin. Jeśli oni oceniają wnioski pozytywnie, to nie mamy powodów by tego nie finansować. Mogłyby powstać dwa programy: i) automatyczne finansowanie wszystkich Polskich projektów ERC z oceną A i wybranych B ii) zaproszenie do realizacji w Polsce projektów zagranicznych ocenionych na A.

Poważnie odciąży to NCN w procesie recenzowania, zwiększy jakość recenzji a nam dostarczy naturalnych, ambitnych i zdeterminowanych liderów grup - naszych ośrodków wzrostu.

5. Liderzy wzrostu i ich odpowiedzialność. Mamy deficyt liderów wzrostu, ludzi, którzy pokazali, że udało się w Polsce założyć prężne, rozpoznawalne grupy badawcze.

Powinniśmy im zaufać i dać warunki wzrostu, ale

jednocześnie wymagać. Jednym z takich wymagań powinno być wsparcie rozwoju słabszych grup a aspiracjami. Na przykład poprzez współ-promowanie doktoranta.

Wówczas merytorycznie opiekę mógłby sprawować lider grupy słabszej a nad jakością planu badawczego i jego wyników lider grupy lepszej. W efekcie: i) doktorat byłby lepszej jakości i zapewne z lepszymi publikacjami, ii) lider słabszej grupy doświadczyłby wzorców pracy na wyższym poziomie i mógł ją wdrażać u siebie iii) pracownicy słabszej grupy wzmocniliby swoje CV poprzez renomowanych współautorówi współfinansowanie prac z prestiżowych grantów.

6. Dla jednych wsparcie, dla drugich zaufanie.

Polska nauka to zarówno świetne, renomowane laby, kierowane przez liderów o świetnej reputacji, etyce, wynikach i 'integryty' (nie wiem jaki jest polski odpowiednik). Jak i mierne grupy bez ambicji, kontynuujące schedę po dawno emerytowanych założycielach, publikujące w polskich periodykach i MDPI. Ci drudzy potrzebują wzorca i wsparcia, ci pierwsi wolności i zaufania. Słabsze grupy powinny dostać dopasowaną do ich możliwości, zaplecza i tradycji ścieżkę wzrostu ze szczegółowym planem jak podnieść poziom naukowy, przy aktywnym wsparciu liderów grup lepszych. Grupy lepsze z kolei powinny dostać zaufanie - przyznanie im grantów, publikacji, czy nagród przez międzynarodowe, niezależne panele to wystarczający powód, by obdarzyć ich zaufaniem i wolnością. Dla nich nie mają znaczenia punkty, IFy - oni wiedzą już zazwyczaj co i jak chcą osiągnąć, nie potrzebują raportów, sprawozdań itp.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

https://github.com/RafalKucharskiPK/rafalkucharskipk.github.io/blob/2ecca3adc2cc909b37018675df931ad054a28326/assets/pdf/Kucharski_NaukaDoNaprawy.pdf?raw=true

B: EKOSYSTEM: POLSKIE UCZELNIE JAKO ATRAKCYJNE KIERUNKI DLA MIĘDZYNARODOWYCH TALENTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Polskie uczelnie jako atrakcyjne kierunki dla międzynarodowych talentów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

B: Ekosystem: Polskie uczelnie jako atrakcyjne kierunki dla międzynarodowych talentów:

7. Polskie uniwersytety atrakcyjne dla zagranicznych PhD, PD i PI

Mając najlepsze uczelnie w trzeciej setce rankingów a pozostałe poza 500, coś innego niż prestiż musi przyciągać talenty, z którymi nasi liderzy będą mogli prowadzić badania i rozwijać swoje grupy. Z moich obserwacji wynika, że poza renomą uczelni kluczowe są: renoma kierownika (PI), tzn. warto z nim pracować, bo to mi zaprocentuje w CV rozwoju osobistym oraz jakość życia, tzn. stosunek zarobków do kosztów. Nie mamy marki jak MIT czy ETH, mamy wciąż niewielu rozpoznawalnych w świecie kierowników, zadbajmy więc o jakość życia w środowisku naukowym. W szczególności:

(a) Anglojęzyczne szkoły i przedszkola przy uczelni. Być może prowadzone w ramach instytutów anglistyki, z gwarantowaną pulą miejsc dla dzieci naukowców oraz nierynkowymi stawkami (obecnie szkoła angielska w Krakowie jest kilkakrotnie droższa niż w Holandii, jest to rynek bardziej dla nowobogackiej klasy wyższej, niż dzieci expatów na uczelniach). Duże uczelnie mogą to łatwo zmienić (UJ, UW) i zyskać przewagę międzynarodową. W tych ośrodkach jest również masa krytyczna (rynek zagranicznych naukowców), aby zapełnić takie szkoły.

(b) Mieszkania dla zagranicznych PhD, PD i PI. Przy obecnym kryzysie mieszkaniowym i galopujących niestabilnych cenach wynajmu, poza akademikami dla studentów, również ważne jest zakwaterowanie dla naukowców. Wybudujmy dla nich domy asystenta, przy kampusie, szkole anglojęzycznej - zbuduje to miastotwórczy uniwersytecki kampus, atrakcyjny dla naukowców, ich partnerów i dzieci. Może to też przełamać fatalny impas polskiej urbanistyki, a raczej jej dezercji, i zaowocować osiedlami, w których to urbanista, a nie deweloper kształtuje przestrzeń.

8. Współczesny proces rekrutacyjny.

Proces rekrutacji na polskich uczelniach to wycieczka do PRL. Niektóre uczelnie otrzymały znaki jakości HR Excellence, ale w praktyce wygląda to jak staranie się o pracę w KWK Halemba w latach 80-tych. A przecież staramy się o najlepsze talenty, rywalizujemy z uczelniami o lepszej renomie, pieniądzach, oraz z korporacjami, gdzie profesjonalne działy rekrutacji walczą o najlepszych kandydatów.

Moja praktyka jest niestety taka, że niezależnie od procedur i wymagań realizuję rekrutację poza uczelniami, na LinkedIn, ResearchGate, Twitter, ogłaszając tam atrakcyjne i treściwe ogłoszenia, prowadząc samemu nieformalne (i pewnie nielegalne) rozmowy, oraz przedstawiając konkretne warunki (pensja, czas trwania, moment rozpoczęcia).

Po wstępnym wyborze kandydata przygotowuję go do wejścia w paszczę diabła naszej biurokracji i wyręczam go w stosach dokumentów, formalizmów, terminów i drzę, by

kandydat nie przestraszył się i nie zrezygnował gdy np. nie uda nam się wyliczyć mu dodatku na czas, zrobić badań lekarskich, przetłumaczyć apostile, zapisać do PPK, czy równie istotnych kwestii formalnych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

https://github.com/RafalKucharskiPK/rafalkucharskipk.github.io/blob/2ecca3adc2cc909b37018675df931ad054a28326/assets/pdf/Kucharski_NaukaDoNaprawy.pdf?raw=true

CENTRALIZACJA VS ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ + NOWA, MAŁA UCZELNIA WIODĄCA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Centralizacja vs zrównoważony rozwój.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Centralizacja vs zrównoważony rozwój.

Jedynymi polskimi uczelniami, które mogą liczyć się w walce o drugą setkę rankingów jest UW i UJ – to fakt, nie opinia. One potrzebują w tym wsparcia. Innego niż pozostałe uczelnie, np. te IDUBowe i z lokalną renomą. Tylko te dwa ośrodki (przy czym UW ostatnio radzi sobie istotnie lepiej) dzięki potencjałowi miast, tradycji, renomie i stabilnemu rozwojowi przez ostatnie lata mają szansę wytworzyć masę krytyczną do skokowego rozwoju. Powinny grać w innej lidze, a nie ścigać się w konkursie o liczbę publikacji MDPI z Politechniką Ostrołęcką (nazwa zmieniona).

Czy to oznacza, że mniejsze ośrodki powinny nie mieć Uniwersytetów? Nie wiem, ale szansę w światowym wyścigu mają tylko te dwa – możemy im w tym pomóc, lub nie. Uczelnie lokalne mają swoją rolę, budują kadry regionu, pozwalają na awans społeczny, są miastotwórcze. Ale czy dają szansę na zbudowanie masy krytycznej i konsolidacji środowiska tak, by powstał ekosystem i międzynarodowe środowisko naukowe, w którym powstają przełomowe badania naukowe i do które przyciąga talenty z Harvardu, EPFL czy Aalto? Nie, musimy wybrać liderów i na nich postawić, UW i UJ dobrze skorzystały z ostatnich szans i uniknęły zagrożenia. Oczywiście konieczne są zmiany, ale na tym sprawdzonym gruncie mogą one być one skuteczne.

10. Nowa, mała uczelnia wiodąca.

W poprzednim punkcie stwierdzam, że tylko UW i UJ mogą liczyć się w doganianiu czołówek, ale może nie tylko? Może stać nas na stworzenie małego, elitarnego, nowego Heidelbergu, Delft, czy Cambridge? Budowa od nowa Uniwersytetu bez skażeń obecnego systemu, bez narażenia i bagażu tradycji nauki miernej. Niestety w Polsce małe i średnie miasta nie są atrakcyjnymi ośrodkami, więc budowa takiego ośrodka w Sandomierzu, Nowym Sączu czy Malborku to karkołomne, ale może wykorzystać Warszawę/Kraków i na bazie istniejących tam uczelni (np. UKSW, PK, UEK czy Instytuty PAN) zbudować nowy Uniwersytet o atrakcyjnej angielskiej nazwie? Przeniesienie obecnych kadr do innych ośrodków (np PK do AGH) i budowa całkiem nowego ośrodka zarządzanego przez zagranicznego rektora o międzynarodowym doświadczeniu, otwierająca płaskie grupy badawcze o renomie światowej. Czy to może w krótkim czasie zbudować Polskie Aalto, Lugano czy University of

Luxembourg? Możemy spróbować i pokazać obrosłym tradycją katedrom, że jednak się da.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

https://github.com/RafalKucharskiPK/rafalkucharskipk.github.io/blob/2ecca3adc2cc909b37018675df931ad054a28326/assets/pdf/Kucharski_NaukaDoNaprawy.pdf?raw=true

PUNKTOZA CZY DORA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Podejście do wskaźników bibliometrycznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Punktoza czy DORA.

Jako środowisko naukowe musimy skromnie patrzeć na swój potencjał i miejsce. Oczywiście ambicje są konieczne, ale zazwyczaj nie mamy podstaw, by być awangardą. Taką niebezpieczną dla nas, w moim odczuciu awangardą jest popularna w wiodących ośrodkach i praktykowana przez wiodących badaczy moda na ignorowanie impact factorów, punktów i renomy czasopism. Dla jasności, w pełni wspieram i zgadzam się z deklaracją DORA, ale jednocześnie protestuję przeciwko jej praktykowaniu w obecnych warunkach w Polsce. Przy naszych miernych wynikach i słabych nawykach, przy dorobku w MPDI albo polskich periodykach bardzo łatwo jest mówić o punktozie, grantozie. Jednak mandat do tego, w moim odczuciu mają Ci, którzy są nad tą kreską. Póki co realizujemy sprawdzone wzorce i starajmy się bywać jednak w Science i Nature i zdobywać ERC częściej niż raz do roku, potem pomyślimy, czy dołączyć do awangardy zmian.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

https://github.com/RafalKucharskiPK/rafalkucharskipk.github.io/blob/2ecca3adc2cc909b37018675df931ad054a28326/assets/pdf/Kucharski_NaukaDoNaprawy.pdf?raw=true

D: POZOSTAŁE POSTULATY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Doktoranci i ich rola w systemie

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

D: Pozostałe postulaty.

12. Centralizacja raportowania dorobku.

Naprawdę, wystarczy jeden plik .bib, czy aktualizowany profil na google scholar, żeby po liście DOI ocenić dorobek. Nie musimy tego przepisywać do różnych tabel excelowskich, wordowskich, formularzy w OSF, POLonów itp. 15 razy rocznie.

13. Sztywność dyscyplin. W obecnym systemie mamy szansę rozwijać jedynie dyscypliny: i) zdefiniowane przez ministra ii) które uprawia wystarczająco dużo naukowców na uczelni, by stworzyć radę. Oznacza to, że nie mamy szansy na nowe badania. Interdyscyplinarność w praktyce nie istnieje: każdy pracownik jest przypisany do swojej dyscypliny i oceniany przez wiodącą radę, każdy doktorant otwiera się i broni przed komisją z jakiejś dyscypliny. Gdyby się okazało nagle, że otwiera się nowa dyscyplina (np. teleportacja przy użyciu farmaceutyków zasilanych tekstami filozofów greckich) nasza nauka potrzebowałaby kilkunastu lat, aby pojawił się pierwszy doktorat, kolejnych kilkunastu aby powstały rady dyscyplin i jeszcze kilku aby stworzyć kierunki studiów. Co więcej, gdyby renomowany profesor z tej branży napisał do rektora, że chętnie przyjedzie do Polski budować tu swoją nową grupę, raczej nie zostałby ciepło przyjęty, no bo w jakiej dyscyplinie miałby rozwijać uczelnię?

14. Eliminacja grantów dla doktorantów.

Doktorant nie powinien mieć własnego grantu i nim kierować. Doktorant powinien pracować w zespole, chłonąc jego atmosferę i wiedzę, pomagać w jego rozwoju, uczyć się dobrych

praktyk i warsztatu. Doktorant nie jest samodzielny i szanse na to, że jego pomysł zostanie zrealizowany z efektem naukowym wysokiej jakości poza mocną grupą badawczą, są niewielkie. Granty typu Preludium powinny być przyznawane kierownikom, którzy powinni potem mieć czas, by pozyskać w otwartym konkursie najlepszych kandydatów do realizacji ich planów badawczych - z korzyścią dla doktorantów, kierowników i uniwersytetu.

Uważam, że podstawowym zadaniem doktoranta na uczelni jest wsparcie grupy badawczej i praca na jej rzecz, wieńczona doktoratem. Doktoranci samodzielni, poza grupami i projektami są często bezużyteczni, nieproduktywni i nasiąkają indywidualizmem, w efekcie gorzkniej, szukają pracy poza uczelnią i w pozostałym wolnym czasie piszą doktorat w piątkowe popołudnia. Nieporównywalnie większą wartością jest doktorant na pełen etat, z finansowaniem z NCN (5k + stypendium) ściśle współpracujący z grupą badawczą, tworzący ją. Gdyby od tej strony prowadzić rekrutację doktorancką, efekty szkół doktorskich i grup badawczych byłyby nieporównywalnie wyższe.

15. Dostosowanie poziomu doktoratów do pokolenia Gen Z.

Młodzi ludzie nie lubią się stresować, męczyć, ponosić porażek. Współczesna nauka to pasmo niepowodzeń, odrzuceń, przegranych. W ambitnych pismach, konferencjach grantach szanse sukcesu to 10%. Młodzi ludzie, nawet zdolni nie chcą tego, wolą co innego - tego nie

zmienimy. Pytanie jak ich zachęcić do ambicji, do walki o naukę? Nie wiem, ale na pewno nie tworząc elitaryzm.

Dotyczy to grupy starszych profesorów, którzy mają wysokie wymagania co do doktorantów i ich wiedzy. Oczekują, że będą mieli podstawy z ich dyscyplin a za podstawy rozumieją 600 stronicowe podręczniki i weryfikują to dużym egzaminem, często nie powiązany z tematyką badawczą doktoranta. Bądźmy inkluzywni dla doktorantów i łagodniejsi dla ich innego stylu, młodzi ludzie inaczej będą prowadzić naukę. Boomerskie i millenialskie egzaminy, deadliny, hierarchia, garnitury i wymaganie pracy od 8 do 16 to dla

Gen Z wystarczający powód, żeby pracować w korpo a nie na uczelni. Oni się do nas nie dopasują, my musimy dopasować się do nich.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

https://github.com/RafalKucharskiPK/rafalkucharskipk.github.io/blob/2ecca3adc2cc909b37018675df931ad054a28326/assets/pdf/Kucharski_NaukaDoNaprawy.pdf?raw=true

ZESTAWIENIE PROPOZYCJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zestawienie propozycji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nauka do Naprawy – propozycje

Rafal Kucharski, Uniwersytet Jagielloński, rafal.kucharsk@uj.edu.pl

Styczeń 2024

Tło: Mam 10 osobową grupę badawczą na UJ, finansowaną z ERC, NCN i HE. Wróciłem z Holandii dzięki NCN i IDUB, a dzięki dobremu ekosystemowi na UJ zdobyłem ERC. Większość zmian ostatnich lat (w szczególności powstanie NCN, reformę 2.0 i IDUB) oceniam pozytywnie (z pominięciem ostatnich kilku lat o których wolę się nie wypowiadać, mając stanowczą opinię). Więc z mojej perspektywy to raczej kontynuacja kierunku, być może przyspieszenie zmian i naprawa ostatnich, skandalicznych lat. Dzięki sekwencji różnych zmian i reform od bodaj 2008 udało mi się stworzyć silną, niezależną grupę i realizować się naukowo w Polsce.

Moje propozycje podzieliłem na trzy grupy:

- A: skokowy wzrost: Wsparcie dla nowych i nienowych wiodących grup naukowych
  - młoda grupa naukowa jako ośrodek wzrostu
  - doktorant jako najważniejszy budulec zespołu
  - stopniowanie zaufania
  - odpowiedzialność: wsparcie w rozwoju dla innych
- B: ekosystem: Polskie uczelnie jako atrakcyjny cel dla międzynarodowych talentów:
  - profesjonalne pozyskiwanie talentów (HR)
  - szkoły i przedszkola anglojęzyczne
  - mieszkania dla nowych pracowników
- C: Kierunki rozwoju
  - centralizacja czy zrównoważony rozwój
  - całkiem nowy, świeży, mały ośrodek
  - punktoza czy DORA
- D: Pozostałe postulaty

Pomijam tu oczywiste postulaty o wzroście nakładów, koniecznej mobilności i higieny publikacyjnej

propozycje wysłałem za pomocą tego formularza w 3 transzach i dostępne są w całości jako pdf pod tym linkiem:

https://github.com/RafalKucharskiPK/rafalkucharskipk.github.io/blob/2ecca3adc2cc909b37018675df931ad054a28326/assets/pdf/Kucharski_NaukaDoNaprawy.pdf?raw=true

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Nauka do Naprawy – propozycje

Rafal Kucharski, Uniwersytet Jagielloński, rafal.kucharsk@uj.edu.pl

Styczeń 2024

Tło: Mam 10 osobową grupę badawczą na UJ, finansowaną z ERC, NCN i HE. Wróciłem z Holandii dzięki NCN i IDUB, a dzięki dobremu ekosystemowi na UJ zdobyłem ERC. Większość zmian ostatnich lat (w szczególności powstanie NCN, reformę 2.0 i IDUB) oceniam pozytywnie (z pominięciem ostatnich kilku lat o których wolę się nie wypowiadać, mając stanowczą opinię). Więc z mojej perspektywy to raczej kontynuacja kierunku, być może przyśpieszenie zmian i naprawa ostatnich, skandalicznych lat. Dzięki sekwencji różnych zmian i reform od bodaj 2008 udało mi się stworzyć silną, niezależną grupę i realizować się naukowo w Polsce.

Moje propozycje podzieliłem na trzy grupy:

- A: skokowy wzrost: Wsparcie dla nowych i nienowych wiodących grup naukowych
  - młoda grupa naukowa jako ośrodek wzrostu
  - doktorant jako najważniejszy budulec zespołu
  - stopniowanie zaufania
  - odpowiedzialność: wsparcie w rozwoju dla innych
- B: ekosystem: Polskie uczelnie jako atrakcyjny cel dla międzynarodowych talentów:
  - profesjonalne pozyskiwanie talentów (HR)
  - szkoły i przedszkola anglojęzyczne
  - mieszkania dla nowych pracowników
- C: Kierunki rozwoju
  - centralizacja czy zrównoważony rozwój
  - całkiem nowy, świeży, mały ośrodek
  - punktoza czy DORA
- D: Pozostałe postulaty

Pomijam tu oczywiste postulaty o wzroście nakładów, koniecznej mobilności i higieny publikacyjnej

prpzyccje wysłałem za pomocą tego formularza w 3 transzach i dostępne są w całości jako pdf pod tym linkiem:

https://github.com/RafalKucharskiPK/rafalkucharskipk.github.io/blob/2ecca3adc2cc909b37018675df931ad054a28326/assets/pdf/Kucharski_NaukaDoNaprawy.pdf?raw=true

PUNKTACJA CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Powiązanie punktacji czasopism z międzynarodowym wskaźnikiem rangi czasopisma tzn IF

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Policzyć:)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

UPROSZCZENIE, ZDIGITALIZOWANIE I UWOLNIENIE OD ZBĘDNEJ DOKUMENTACJI PROCEDURY HABILITACYJNEJ I PROFESORSKIEJ, A TAKŻE INNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Kandydaci do stopnia doktora habilitowanego i tytułu profesora przygotowują wnioski podczas gdy w systemie są różne narzędzia które powinny być stosowane jak najszerzej do zautomatyzowanego gromadzenia dorobku

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W myśl zasady, że państwo powinno wiedzieć co robi naukowiec czy instytucja, a nie wymagać produkcji dodatkowych dokumentów poza istniejącymi rekordami w systemie, które są często rozproszone. Należy znieść zbędną biurokrację i procedury tak, aby uzyskiwanie stopni i tytułów było możliwe bez podania obszernych autoreferatów i gromadzenia, skanowania setek dokumentów. Systemowo konieczne jest zautomatyzowanie gromadzenia wszelkiego dorobku, który przypisany do naukowców, ale też instytucji powinien podlegać kontroli recenzenckiej. Szkoda często czasu i pieniędzy, a narzędzia do tego istnieją i wiele tych danych jest w repozytoriach – są nieuporządkowane, ale dostępne. Wszystkie procedury powinny być zatem uproszczone (patrz pierwsze zdanie). Pewne dodatkowe osiągnięcia także mogłyby zostać dołączane do tych repozytoriów w celu oceny. Szkoda czasu na bezproduktywne procesy biurokratyczne, a nikt przecież nie ocenia zdolności autora do edycji autoreferatu czy raportu ewaluacyjnego.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

UTWORZENIE INSTYTUCJI DS. KOMERCJALIZACJI WYNIKÓW BADAŃ PRZEMYSŁOWYCH I PRAC ROZWOJOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Utworzenie centralnej instytucji ds. komercjalizacji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy utworzyć instytucję w systemie grantowym, która będzie zorientowana wyłącznie na wspieraniu działań mających na celu komercjalizację rozwiązań wypracowanych w ośrodkach naukowych. Kompetencje tej instytucji powinny być w jakiś sposób połączone z wymaganiami NCBiR, ale sama w sobie powinna ona odpowiadać za wspieranie i promowanie wdrożeń polskich rozwiązań naukowych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZMIANA MODELU KSZTAŁCENIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W Polsce ciągle obowiązuje model, który nazywany jest pruskim.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Niezbędne jest kompleksowe podejście do edukacji.

1. Należy inwestować w kompetencje miękkie i pracę zespołową.
2. Należy ograniczyć liczbę wykładów, gdyż wiedza jest dostępna w internecie i wystarczą rekomendacje.
3. Należy zwiększać liczbę praktycznych zajęć oraz zajęć problemowych uczących kreatywności i krytycznego myślenia.
4. Należy otworzyć się w pełni na umiędzynarodowienie rozumiane jako wymiana myśli i wspólne kształtowanie umiejętności w krajach rozwiniętych.
5. Należy uelastyczniać i rozwijać formy zajęć dydaktycznych.
6. Należy zdjąć pensa z nauczycieli a wymagać wdrożeń ECTS.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

JEDNOLITE ZASADY PUNKTACJI CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Listy czasopism punktowanych w różnych dyscyplinach nie zostały utworzone według jednolitych zasad, co sprawia że reprezentanci niektórych dyscyplin są w bardzo poważnym stopniu dyskryminowani..

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Większość mechanizmów oceny działalności naukowej opiera się na listach czasopism punktowanych, a te nie zostały utworzone według jednolitych zasad. Przykładowo, w niektórych dyscyplinach odsetek prac za 200 pkt publikowanych rocznie na świecie w stosunku do wszystkich prac punktowanych wynosi 3,3% (matematyka), a w niektórych 11,3% (nauki chemiczne). To prowadzi do nierównego traktowania reprezentantów różnych dyscyplin zawsze wtedy gdy z tej samej puli środków dokonuje się wyboru laureatów (obejmuje to stypendia, nagrody i wypłaty ze środków motywacyjnych). Wprawdzie proponowana zmiana ma charakter dość poważny, ponieważ zmienia podział na kategorie punktowe, ale można ją przeprowadzić stosunkowo łatwo, korzystając z istniejących list czasopism (po korektach związanych z nieuzasadnionymi "awansami" czasopism w ostatnich latach). Wystarczy dokonać podziału na kategorie punktowe w oparciu o takie same dla wszystkich list (lub zbliżone) proporcje publikowanych na świecie prac w różnych kategoriach punktowych. Można wykorzystać do tego dane statystyczne w sposób, który jest przedstawiony w linku.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Problem był badany w roku 2021 przez Radę Dyscypliny Matematyka na Politechnice Wrocławskiej. Analizę statystyki publikacji wykonaliśmy w zespole: prof. dr hab. Tomasz Downarowicz, prof. dr hab. Romuald Lenczewski, dr hab. Jacek Serafin. Uchwała w tej sprawie została następnie wysłana do MNiSW. Bardziej szczegółowy opis problemu z analizą statystyki publikacji i moja propozycja rozwiązania są poniżej.
<http://prac.im.pwr.wroc.pl/~lenczew/Publikacje/Publikacje%20punktowane%20w%20roku%202020.docx>

RÓWNE ZASADY OCENY OSIĄGNIĘĆ PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zapewnienie sprawiedliwego sposobu oceny osiągnięć naukowych pracowników.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

I. Baza publikacji konferencyjnych CORE

W poprzedniej ewaluacji jednostek naukowych punktowane były publikacje konferencyjne, które były indeksowane w bazie Web of Science. Przyznawano wtedy 15 punktów za publikację (najwyżej punktowane czasopisma otrzymywały 50 pkt.). Jednakże, w obecnym trybie, punktowane są publikacje konferencyjne zgodnie z rankingiem konferencji CORE. Ranking konferencji CORE jest australijską bazą konferencji ważnych z punktu widzenia informatyki australijskiej. Baza ta została stworzona jako przewodnik dla naukowca z Australii i okolic zajmującego się naukami informatycznymi. Wprowadzenie tego rankingu jest ukłonem w kierunku Informatyków, jednak wprowadza ogromne niesprawiedliwości. Należy zauważyć, że częścią dyscypliny naukowej Informatyka Techniczna i Telekomunikacja jest również Telekomunikacja, której konferencje nie są ujęte w bazie, bądź są ujęte (zaledwie w niewielkiej części) z zupełnie nieadekwatną rangą/punktacją. Powoduje to przyznanie części naukowców z dyscypliny punktów za ich publikacje konferencyjne, a pozostałym nie.

Dlaczego wykorzystanie bazy CORE nie jest dobrym rozwiązaniem

1. Obejmuje tylko nauki informatyczne. Tym samym faworyzuje wąską grupę naukowców dając im nieuprawnioną przewagę. Publikowanie na konferencjach jest domeną nie tylko Informatyki. W elektronice, telekomunikacji czy innych naukach technicznych tak samo istotna jest obecność na konferencjach naukowych, a obecnie te nauki nie otrzymują za to punktów.
2. Jest budowana w oparciu o subiektywne wartości. Ranking ten bierze pod uwagę nie tylko obiektywne i mierzalne parametry, ale także wartości subiektywne, jak np. niezdefiniowana istotność konferencji z punktu widzenia naukowców australijskich.
3. Jest budowana w oparciu o wartości istotne dla australijskich naukowców. Wartości te są oceniane przez zespół tworzący bazę, a więc są ukierunkowane na konferencje z tamtego regionu Świata. Wyższą notę uzyskują konferencje, które odbywają się w Australii i Azji.

Propozycja

1. Zastąpić ranking CORE jednym z dostępnych rankingów konferencyjnych obejmujących wszystkie dziedziny nauki. W ostatnich latach powstało wiele rankingów, jak np.:

a. Research.com: <https://research.com/> – rekomendujemy ten ranking jako bazowy do ustalenia punktacji konferencji

b. GII-GRIN-SCIE (GGS) Conference Rating: <http://gii-grin-scie-rating.scie.es/ratingSearch.jsf>

c. Conference Ranks: <http://www.conferenceranks.com/#>

2. Dostosować punktację za konferencje do ich realnej wartości. Obecnie publikacje konferencyjne otrzymują punkty z zakresu 10–200, tj. w tej samej wysokości, co publikacje w czasopiśmie. Najlepsze konferencje są punktowane tak samo jak najlepsze międzynarodowe czasopisma naukowe z wysokim współczynnikiem Impact Factor. Nie jest to prawidłowe podejście, gdyż publikacje w czasopiśmie są na całym świecie bardziej cenione, bardziej wartościowe i trudniejsze do osiągnięcia. Realnie, najlepsze konferencje można porównać do czasopism z puli 100 pkt. Konferencje naukowe powinny więc być punktowane w zakresie 10–100 pkt. Najlepsze konferencje naukowe powinny otrzymywać 100 pkt. Taka punktacja oddaje właściwą pozycję/istotność publikacji konferencyjnych i w czasopiśmie.

II. Sposób przyznawania punktów za publikację dla danej dyscypliny

Podstawa prawna:

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej

§ 13. 1. Przeliczeniowa wartość punktowa wieloautorskiego artykułu naukowego wynosi:

1) 100% całkowitej wartości punktowej artykułu naukowego, jeżeli wartość ta zgodnie z przepisem § 12 ust. 1 pkt 1 wynosi 100, 140 albo 200 pkt;

2) iloczyn wartości:

a) $\sqrt{(k/m)}$ i całkowitej wartości punktowej artykułu naukowego, jeżeli wartość ta zgodnie z przepisem § 12 ust. 1 pkt 1 wynosi 40 albo 70 pkt, ale nie mniej niż 10% tej wartości,

b) k/m i całkowitej wartości punktowej artykułu naukowego, jeżeli wartość ta zgodnie z przepisem § 12 ust. 1 pkt 1 wynosi 20 pkt albo jeżeli wartość ta zgodnie z przepisem § 12 ust. 1 pkt 2 wynosi 5 pkt, ale nie mniej niż 10% tej wartości

– gdzie:

k – oznacza liczbę autorów artykułu naukowego będących osobami, o których mowa w § 11 ust. 1, którzy upoważnili ewaluowany podmiot do wykazania artykułu naukowego jako osiągnięcia naukowego w danej dyscyplinie naukowej,

m – oznacza liczbę autorów artykułu naukowego ogółem.

Problem:

Jedna publikacja i wielokrotność punktów

Obecnie punktacja za autorstwo w artykule naukowym lub materiałach konferencyjnych zamieszczonych w wykazie czasopism, dla publikacji z punktacją 200; 140; 100 pkt. zapewnia 100% punktów dla ocenianej jednostki (przez ewaluowaną jednostkę należy rozumieć dyscyplinę naukową afiliowaną w danej uczelni) bez względu na stosunek liczby autorów z ewaluowanej jednostki do liczby wszystkich autorów.

Powoduje to niesprawiedliwości – przykładowo:

Artykuł oceniany na 100 pkt. został napisany przez 10 autorów, z czego jeden jest pracownikiem jednostki A, a pozostałe osoby są pracownikami jednostki B. Zapiszmy to:

ABBBBBBBBB. W tej sytuacji jednostka A otrzyma 100 punktów na konto swojego pracownika, a jednostka B również otrzyma 100 pkt do podziału na 9 pracowników. W rezultacie obie jednostki naukowe otrzymają po 100 pkt do ewaluacji, podczas gdy wkład w postanie artykułu był znacząco większy u jednostki B.

Artykuł oceniany na 100 pkt. został napisany przez 10 autorów, każdy z innej jednostki.

Napiszmy to: ABCDEFGHIJ. W tej sytuacji każda z 10 jednostek otrzyma 100 punktów na konto swojego pracownika. W rezultacie jedna publikacja za 100 pkt. wygeneruje łącznie 1000 pkt. do ewaluacji jednostek.

Rozwiązanie:

Należy przyznawać punkty za autorstwo zgodnie ze wzorem dla wszystkich publikacji, niezależnie od liczby punktów:

$k / m * \text{całkowita\_wartość\_punktowa\_artykułu}$, gdzie

k – oznacza liczbę autorów artykułu naukowego będących osobami, o których mowa w § 11 ust. 1, którzy upoważnili ewaluowany podmiot do wykazania artykułu naukowego jako osiągnięcia naukowego w danej dyscyplinie naukowej,

m – oznacza liczbę autorów artykułu naukowego ogółem.

Uzasadnienie:

Proponowany sposób liczenia punktów ma szereg korzyści:

Uproszczenie sposobu liczenia punktów. Upraszcza się proces wyznaczania liczby punktów, który jest transparentny i niezależny od np. deklaracji naukowca, do której dyscypliny naukowej zamierza przypisać swój wkład w publikację.

Sprawiedliwy podział punktów. Każda ewaluowana jednostka naukowa otrzyma punkty za publikację w liczbie proporcjonalnej do wkładu jaki w jej powstanie mieli autorzy będący pracownikami tej jednostki. Nie wystąpią problemy i niesprawiedliwości opisane powyżej. Zbieżność z oceną dorobku naukowego pracowników. Jest naturalna i zbieżna z oceną pracownika dokonywaną w procesie habilitacyjnym. Podczas oceny dorobku naukowego, oceniany naukowiec przedstawia tylko swoją część każdej publikacji), a nie otrzymuje punktów za całą publikację.

Koniec kombinowania z dwoma dyscyplinami. Eliminuje sztuczne zapisywanie się do wielu dyscyplin. Obecnie naukowcy optymalizują swój dorobek poprzez zapisywanie się do dwóch dyscyplin (jest to nagminne zwłaszcza w przypadku dyscyplin Informatyka Techniczna i Telekomunikacja oraz Informatyka) i naciągają swoje publikacje do tych dyscyplin, do których jest to dla nich korzystne. Paradoks polega na tym, że przypisanie publikacji do konkretnej dyscypliny odbywa się na podstawie oświadczenia autora. Dwóch autorów jednej publikacji przypisuje ją do różnych dyscyplin i w ten sposób nie dzielą punktów pomiędzy sobą.

Pomimo tego iż premier Gowin stwierdzał, opisując obecnie obowiązującą ustawę, że sposób oceny jednostek naukowych nie powinien zostać przenoszony do oceny pojedynczych pracowników, uczelnie ochoczo to robią, ponieważ ma to motywować pracowników do zdobywania punktów, a nie do pisania dobrych publikacji. Wprowadzenie zaproponowanej zmiany liczenia punktów rozwiąże ten problem i jednocześnie znacząco uprości system oceny pracowników i dyscyplin.

Zaproponowane zmiany powinny zacząć obowiązywać za ok. 1,5 roku (a więc od nowego okresu kategoryzacji), choć zmiana punktacji za konferencje powinna być wprowadzona niezwłocznie.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Przedstawione rozwiązanie popiera wielu pracowników polskiej nauki, w tym również prof. Rafał Stanisławski – przewodniczący KEN.

UTWORZENIE NOWEJ DYSCYPLINY NAUKOWEJ – TELEKOMUNIKACJA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Rozdzielenie dyscypliny informatyka techniczna i telekomunikacja na dwie dyscypliny: informatyka techniczna oraz telekomunikacja spowoduje równomierny rozwój obu dyscyplin i wyeliminuje obecnie utrwalone niesprawiedliwości.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Dlaczego telekomunikacja powinna być niezależną dyscypliną naukową?

Nikt nie powinien mieć wątpliwości, że branża telekomunikacyjna rozwija się bardzo dynamicznie, tak w Polsce, jak i na świecie. Stały wzrost szybkości transmisji w sieciach teleinformatycznych (kablowych, bezprzewodowych, światłowodowych) czy komórkowych (LTE, 5G, 6G) jest przede wszystkim wynikiem zaawansowanych prac badawczych na całym świecie. W Polsce swoje centra R&D lokuje coraz więcej światowych gigantów telekomunikacyjnych, takich jak Ericsson, Nokia czy Akamai. Również rozwój zaawansowanych układów elektronicznych czy rozwój sztucznej inteligencji, metod obliczeń światowych nie byłby możliwy, gdyby telekomunikacja nie rozwijała się tak dynamicznie jak przez ostatnich kilkadziesiąt już lat.

Do 2018 r. telekomunikacja funkcjonowała w Polsce jako osobna dyscyplina naukowa w dziedzinie nauk technicznych. W wyniku reformy z 2018 r. telekomunikacja stała się częścią dużej dyscypliny naukowej o nazwie informatyka techniczna i telekomunikacja. I choć argumentacja w tym zakresie wydawała się zrozumiała (mniej dyscyplin, bliskość telekomunikacji i informatyki), to jednak telekomunikacja jako dyscyplina nie tylko straciła swą podmiotowość, ale także możliwości dynamicznego rozwoju nauki w tym obszarze w Polsce. Stało się tak, gdyż reforma z 2018 roku poza nowym podziałem dyscyplin wprowadziła jeszcze inne (nowe) rozwiązania w zakresie kategoryzacji jednostek (dyscyplin). Dwie istotne nowości to:

1. Wyłączność punktowanych konferencji w oparciu o australijską bazę CORE

W poprzedniej ewaluacji jednostek naukowych punktowane były publikacje konferencyjne, które były indeksowane w bazie Web of Science. Przyznawano wtedy 15 punktów za publikację (najwyżej punktowane czasopisma otrzymywały 50 pkt.). Obecnie publikacje konferencyjne są punktowane zgodnie z rankingiem konferencji CORE, który jest australijską bazą konferencji ważnych z punktu widzenia informatyki. Ważne konferencje telekomunikacyjne zostały w tej bazie najczęściej pominięte, a punktacja nielicznych zaindeksowanych jest istotnie zaniżona względem konferencji informatycznych (np.

wiodącej konferencji telekomunikacyjnej IEEE Globecom przyznany jest zaledwie status B, co skutkuje 70 pkt. w wykazie ministerialnym, a druga wiodąca konferencja IEEE ICC w ogóle nie jest już indeksowana). Powoduje to przyznawanie wysokiej punktacji dla informatyków za ich publikacje konferencyjne, a dla telekomunikantów brak punktów lub przyznanie zaniżonej punktacji. Prowadzi to do bardzo istotnych, negatywnych konsekwencji zarówno w kategoryzacji jednostek jak i w ocenie pracy pojedynczych naukowców, w tym w ramach oceny okresowej, decydującej o zatrudnieniu.

2. Przyznawanie punktów za publikację w dwóch dyscyplinach

Obecnie punktacja za autorstwo w artykule naukowym lub materiałach konferencyjnych zamieszczonych w wykazie czasopism, dla publikacji z punktacją 200; 140; 100 pkt. zapewnia 100% punktów dla ocenianej jednostki (przez ewaluowaną jednostkę należy rozumieć dyscyplinę naukową afiliowaną w danej uczelni) bez względu na stosunek liczby autorów z ewaluowanej jednostki do liczby wszystkich autorów. Z uwagi na fakt, że informatycy mogą w sposób naturalny zapisywać się do dwóch dyscyplin (w AGH to „informatyka techniczna i telekomunikacja” oraz „informatyka”), zyskują oni możliwość korzystania z mechanizmu zapewniającego zdobywanie większej liczby punktów. Wystarczy, że każdy z dwóch autorów publikacji przypisze swój wkład do innej dyscypliny i każdy z nich otrzyma komplet punktów za publikację. Telekomunikanci, z uwagi na przypisanie wyłącznie do jednej dyscypliny (każde dowolne inne przypisanie do drugiej dyscypliny byłoby po prostu sztuczne), są pozbawieni takiej możliwości. W praktyce więc każdy przedstawiciel telekomunikacji musi pracować minimum dwukrotnie więcej, by w ogóle móc osiągnąć dorobek porównywalny z informatykami.

Zasady przydzielania punktów za osiągnięcia naukowe dotyczą procesu kategoryzacji jednostek. Niemal wszędzie jednak zasady te zostały przeniesione do oceny pracowników. Jest to w dużym stopniu zrozumiałe, choć ma swoje konsekwencje, jak opisano powyżej. W efekcie, w dyscyplinie informatyka techniczna i telekomunikacja zdecydowaną przewagę nad przedstawicielami telekomunikacji uzyskują informatycy, mogący publikować w dwóch dyscyplinach i posiadający możliwości publikowania na wysokopunktowanych konferencjach. Prowadzi to do niepotrzebnych napięć i budowania wzajemnej niechęci zamiast atmosfery współpracy. Przedstawicielom telekomunikacji jest znacznie trudniej uzyskać wysoką pozycję w rankingach niż informatykom, co zmniejsza motywację do wysiłku w celu uzyskiwania wysokopunktowanych publikacji, gdyż i tak prawdopodobieństwo docenienia tego trudu na poziomie uczelni jest znacząco niższe niż w przypadku informatyków (wyraźnie widać to we wszelkiego rodzaju rankingach). Tak naprawdę aktywne naukowo pozostają osoby mające przed sobą awans zawodowy. Po jego uzyskaniu motywacja do dalszego wysiłku naukowego istotnie spada. To z kolei prowadzi do obniżenia jakości pracy naukowej i degradacji pozycji Polski jako partnera w badaniach w zakresie telekomunikacji. Należy jasno powiedzieć, że w obecnych warunkach w Polsce telekomunikacja nie tylko nie będzie się rozwijać pod względem naukowym, ale w dłuższej perspektywie zauważalny będzie istotny regres naukowy w tym obszarze w naszym kraju.

Wszelkie próby podejmowane w kierunku zapewnienia „sprawiedliwości” w ocenie dokonań naukowych pomiędzy informatykami a telekomunikantami nie przynoszą

skutków. Jest to w pewnym sensie zrozumiałe, gdyż po pierwsze decyduje większość (w każdej jednostce więcej jest informatyków niż telekomunikantów) oraz „interes” kategoryzacyjny, w ramach którego dąży się do maksymalizacji liczby uzyskiwanych punktów.

Problemy te mogą być rozwiązane poprzez wydzielenie telekomunikacji z obecnej dyscypliny i ustanowienie jej jako niezależnej dyscypliny naukowej. Zalet takiego rozwiązania jest wiele. Najważniejsze to wyeliminowanie niepotrzebnych napięć pomiędzy informatykami i telekomunikantami i swobodny rozwój obu środowisk bez wzajemnych obciążeń. Będzie to korzystne dla procesu kategoryzacji, gdyż informatycy nie będą „obciążani” telekomunikantami o słabiej punktowanym dorobku, tylko będą porównywani względem jednostek o takich samych wymaganiach i możliwościach. Telekomunikanci z kolei będą musieli pracować na własną ocenę, co z pewnością spowoduje większe zaangażowanie do pracy naukowej tej grupy, ale także dalszy intensywny rozwój branży, która w Polsce odgrywa coraz większe znaczenie, również w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego. Należy zauważyć, że telekomunikacja nie będzie dużą dyscypliną, ale to paradoksalnie tylko przyczyni się do jej lepszego rozwoju, gdyż praca każdego pracownika będzie bardzo istotna. W Polsce istnieją „niewielkie” dyscypliny, np. inżynieria biomedyczna. To dyscyplina mniejsza od telekomunikacji. Dzięki swojej podmiotowości, pracownicy należący do tej dyscypliny mają bardzo dobre warunki do rozwoju i to wyraźnie widać w jakości ich pracy. Tego samego należy oczekiwać dla telekomunikacji.

W ostatnich wyborach do RDN wszystkie trzy miejsca przypadające na dyscyplinę informatyka techniczna i telekomunikacja zostały obsadzone przez informatyków. To kolejne niekorzystne rozwiązanie na drodze dalszego funkcjonowania telekomunikacji na mapie nauki uprawianej w Polsce. Utworzenie dyscypliny telekomunikacja pozwoliłoby uzyskać przedstawicielowi tej dyscypliny przynajmniej jednego miejsca w RDN. To ważne z punktu widzenia "obsługi" awansów naukowych z dyscypliny telekomunikacja, jak i dla rozwoju nauki jako całości.

Obecnie funkcjonujące zasady zniechęcają młodych badaczy do wybierania ścieżki naukowej w telekomunikacji/teleinformatyce na rzecz informatyki, gdzie zasady są znacznie bardziej przyjazne dla badaczy. Naprawmy ten niekorzystny stan rzeczy! Nowa dyscyplina - telekomunikacja - powinna zostać utworzona najdalej za ok. 1,5 roku, wraz z końcem obecnego okresu ewaluacji. Korzystnie byłoby jednak powołać ją jak najszybciej i kolejną ewaluację przeprowadzić już osobno dla informatyki technicznej i osobno dla telekomunikacji.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Propozycję popierają m.in.:

1. prof. dr hab. inż. Krzysztof Wesołowski (Politechnika Poznańska) – były Dziekan Wydziału Elektroniki i Telekomunikacji, członek Rady Doskonałości Naukowej poprzedniej kadencji
2. prof. dr hab. inż. Marek Domański (Politechnika Poznańska) – Dyrektor Instytutu Telekomunikacji Multimedialnej

3. dr hab. inż. Jacek Rak, prof. ucz. (Politechnika Gdańska) – Kierownik Katedry Teleinformatyki, Przewodniczący Rady Dyscypliny Informatyka Techniczna i Telekomunikacja
4. dr hab. inż. Paweł Pławiak, prof. ucz. (Politechnika Krakowska) – Dziekan Wydziału Informatyki i Telekomunikacji, Przewodniczący Rady Dyscypliny Informatyka Techniczna i Telekomunikacja
5. prof. dr hab. inż. Anna Fabijańska (Politechnika Łódzka) – Przewodnicząca Rady Dyscypliny Informatyka Techniczna i Telekomunikacja
6. dr hab. inż. Krzysztof Szczypiorski (Politechnika Warszawska) – Kierownik Zakładu Cyberbezpieczeństwa

LIKWIDACJA PUNKTOWEJ LISTY CZASOPISM I ZMIANA ZASAD EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

W przypadku prac wieloautorskich nie uwzględnia się czy są to publikacje o wiodącym wkładzie naukowców z danej jednostki. Bycie pierwszym bądź korespondencyjnym autorem to znacznie większy wkład niż współautorstwo. Stosowana lista punktowa nie odzwierciedla również rangi publikacji. Korzystają na tym drapieżne wydawnictwa. . Kolejnym problemem jest publikowanie w formie open access, które skutkuje promowaniem drapieżnych czasopism oferujących tę formę przy jednoczesnym niskim standardzie recenzji i łatwości publikowania prac o wątpliwej wartości naukowej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W ewaluacji należy zrezygnować z punktacji czasopism lub zwiększyć rozpiętość skali. Dodatkowo wprowadzić przelicznik uwzględniający wiodącą rolę badaczy/jednostek w konkretnych pracach. Należy również zrezygnować z finansowania publikacji w otwartym trybie (open access) ponieważ w aktualnej sytuacji skutkuje to marnowaniem publicznych pieniędzy oraz publikowaniem w wątpliwej jakości wydawnictwach, które robią interesy na łatwej recenzji i publikacji open access [np. MDPI]. Do momentu ustalenia akceptowalnych przez nasz kraj kwot publikacji open access z renomowanymi wydawnictwami należy powstrzymać się od wymogu publikacji w otwartym dostępie ponieważ to niejako "wpycha" naukowców w ręce drapieżnych czasopism i utrudnia publikację w czasopismach renomowanych. W ten sposób brak wypracowanych porozumień przrzucany jest na naukowca.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

RADYKALNA RADYKALNA REFORMA INSTYTUTÓW POLSKIEJ AKADEMII NAUK

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Instytuty PAN powinny stać się wizytówką i motorem napędowym polskiej nauki, jednak większość z nich nie odbiega pod względem naukowym od krajowej przeciętności.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

- stworzenie atrakcyjnych, dobrze płatnych miejsc pracy (profesury PAN dla uznanych badaczy, stanowiska liderów grup badawczych dla młodych badaczy z perspektywą zatrudnienia 5-10 lat)
- ocena działalności naukowej dokonywana przez zespoły składające się z członków korporacji PAN oraz co najmniej w 1/3 z wybitnych specjalistów zagranicznych
- zamykanie Instytutów, które nie podejmują ważnych wyzwań współczesnej nauki oraz tworzenie w ich miejsce nowych, podejmujących takie wyzwania

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

GODNE WYNAGRODZENIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zapaść kadr i spadek poziomu badań

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wynagrodzenia w nauce były bardzo niskie już 20 lat temu. Koszty życia w miastach, w których znajdują się ośrodki akademickie, dramatycznie przez ten czas wzrosły, najdobitniej w zakresie kosztów mieszkania. To nawet 40% wzrost cen od 2020 roku, i blisko/ponad 100% wzrost czynszów w ciągu 10 lat. Wynagrodzenia w nauce są poniżej kosztów życia nawet dla adiunktów, bardzo konkretnie uniemożliwiają jakąkolwiek stabilizację, czy posiadanie dzieci.

Ogromna liczba niezwykle utalentowanych osób porzuciła naukę, by mieć szansę realizować się jako po prostu ludzie – mieć zdrowe i udane relacje, być matkami i ojcami. Mamy tylko jedno życie, a organizacja nauki w Polsce niezmiennie składa z naszych dzieci i zdrowia psychicznego ofiarę Agamemnona.

Podniesienie pensji, by w krótkim terminie wynagrodzenie asystentów było np. czterokrotnością obecnych kosztów wynajmu kawalerki, oraz powiązanie ich ze średnimi wynagrodzeniami w gospodarce ma szansę zatrzymać trend zapaści kadr naukowych. Ten mechanizm automatycznego dostosowywania się do otoczenia gospodarczego może uwolnić nas od stałej zależności od łaski polityków – której nie udawało się zbyt wiele w ostatnich 30 latach wywalczyć.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

UELASTYCZNIE NIE STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ NISKIEGO SZCZEBLA NA UNIWERSYTETACH I W INSTYTUTACH NAUKOWYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Utrzymywanie stałych katedr i zakładów o długiej i profilu badań wywodzącym się pochodzących często z początku XX wieku utrudnia tworzenie nowych jednostek, podejmujących ważne wyzwania współczesnej nauki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

- jednostki poniżej instytutów powinny być powoływane wyłącznie do prowadzenia działalności badawczej, a nie dydaktycznej. Powinny być powoływane i przekształcane decyzją dyrektora instytutu lub dziekana.

- należy ułatwić tworzenie prestiżowych i dobrze płatnych stanowiska liderów grup badawczych obsadzanych w drodze konkursów międzynarodowych

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

MNIEJ AUTONOMII, WIĘCEJ SZACUNKU I PRZESTRZEGANIA PRAW PRACOWNICZYCH I OBYWATELSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rektor, zgodnie z przepisami prawa, posiada autonomię w podejmowaniu decyzji, w tym również kadrowych. Rektor to, jak wielu wskazuje "pan życia i śmierci", a ten fakt sprzyja korupcji, mobbingowi, dyskryminacji.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmniejszenie autonomii uczelni publicznych, a jednocześnie większa przejrzystość podejmowanych decyzji, w tym awansowych, kadrowych (zatrudnianie lub zwalnianie)

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

DYSCYPLINY NAUKOWE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Deklaracja dyscypliny, w której prowadzi się badania naukowe nie jest odzwierciedleniem ścieżki naukowej, a wynika z chęci osiągnięcia lepszego efektu w ewaluacji jednostki naukowej, w staraniu się o projekty naukowe, a także w uzyskaniu stopnia i tytułu naukowego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stworzyć możliwość weryfikacji zadeklarowanej dyscypliny i wykorzystanie do tego pozycji i doświadczenia Komitetów Naukowych Polskiej Akademii Nauk.

Warunkiem formalnym możliwości przesłania wniosku do odpowiedniego panelu w NCN powinien być wymóg, że przynajmniej 75% badań prowadzi się w dyscyplinie, której dotyczy obszar naukowy panelu.

Warunkiem formalnym przyjmowania wniosków o stopień doktora habilitowanego i tytuł profesora powinien stać się obowiązek podania zadeklarowanej dyscypliny, jej udziału procentowego oraz wszelkich zmian, jakie miały miejsce.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszane postulaty są odzwierciedleniem stanowiska Komitetu Inżynierii Materiałowej i Metalurgii Polskiej Akademii Nauk, które doprowadziło do ustanowienia nowego panelu w NCN, dedykowanego inżynierii materiałowej.

WSPARCIE DLA WYBITNIE UTALENTOWANYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

W systemie nauki polskiej brakuje systemowego rozwiązania dla wybitnie utalentowanych młodych naukowców. Brak tego systemu powoduje, że Polska jest "mistrzem świata w marnowaniu talentów" (to cytata pewnego polskiego naukowca pracującego na uczelni amerykańskiej).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy stworzyć specjalny program stypendialny dla wybitnie utalentowanych studentów (także doktorantów), w ramach którego otrzymywaliby oni godne wsparcie finansowe, tutoring oraz staże w uczelniach zagranicznych. Tego typu programy wsparcia istnieją od dawna w uczelniach amerykańskich czy brytyjskich (m.in. program Turing). Polskie uczelnie mogłyby stać się kuźniami talentów, bo statystyki pokazują że mamy w Polsce dosyć dużą grupę wybitnie utalentowanych młodych naukowców i innowatorów. Co więcej, liczne badania pokazują, że to nadmiar procedur i ich złożoność oraz biurokracja akademicka zabijają skutecznie pasję i zaangażowanie studentów. I ten biurokratyczny system niszczy talenty, utrudnia im rozwój i jest pewnego rodzaju "klątwą" która od dawna wisi nad polską nauką. Studenci III-go roku ekonomii z jednej uczelni w Warszawie wyliczyli (w ramach projektu semestralnego z przedmiotu "Finanse publiczne"), że każda ekipa rządząca (bez względu na opcję polityczną) marnuje w czasie swojej kadencji średnio około 10 miliardów złotych wydając je na "projekty" czysto polityczne, które mają poprawić PR partii rządzącej. Wniosek: należy te 10 miliardów złotych przeznaczyć na programy stypendialne dla wybitnie utalentowanych młodych naukowców.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu SWPS w Warszawie stworzyliśmy 6 lat temu konkurs dla studentów i doktorantów Acts of Leadership Award w ramach którego przyznawane są wyróżnienia specjalne takie jak: Leader Among Leaders, Young Rising Innovator, Young Rising Comapany oraz wyróżnienia za projekty startupowe: edukacyjne, społeczne, międzykulturowe, kreatywne, technologiczne, biznesowe. Poniżej znajduje się link do artykułu na temat gali finałowej IV edycji w/w konkursu:

<https://www.swps.pl/my-uniwersytet/aktualnosci/nagrody-i-wyroznienia/34476-gratulujemy-laureatom-i-laureatkom-iv-edycji-acts-of-leadership-award-2>

Link do strony Koła Naukowego Leadership LAB na Uniwersytecie SWPS:

<https://swps.pl/studia-i-szkolenia/studiu-j-komfortowo/organizacje-studenckie/34697-kolo-naukowe-leadership-lab>

ETATY BADAWCZO-DYDAKTYCZNE Z RÓŻNYMI PROPORCJAMI DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I DYDAKTYCZNEJ (NIE TYLKO 1:1, ALE TEŻ NP. 3:1 I 1:3).

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Mała elastyczność w wyborze ścieżki kariery akademickiej, nadmiar dydaktyki na stanowiskach badawczo-dydaktycznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Większość pracowników naukowych jest obecnie zatrudniona (o ile mi wiadomo) na stanowiskach badawczo-dydaktycznych, na których proporcja działalności badawczej i dydaktycznej jest z założenia 1:1. Istnieją też stanowiska czysto badawcze i czysto dydaktyczne. Chciałam zasugerować, że wartościowym pomysłem byłoby poszerzenie tej puli możliwych opcji o stanowiska z innymi proporcjami działalności badawczej i dydaktycznej, np. 3:1 i 1:3. Pozwoliłoby to uzyskać następujące korzyści. Po pierwsze, osoby chcące skupić się bardziej na dydaktyce mogłyby to zrobić bez przechodzenia na etat czysto dydaktyczny, dzięki czemu nie traciłyby całkowicie kontaktu z aktualnymi badaniami prowadzonymi w ich dziedzinie (a taki kontakt w zdecydowanej większości przypadków ma znaczenie dla jakości merytorycznej prowadzonych zajęć). Po drugie, osoby chcące skupić się bardziej na badaniach mogłyby to zrobić bez przechodzenia na etat czysto badawczy, dzięki czemu studenci zachowaliby możliwość uczenia się od osób najbardziej zaangażowanych w badania (która to możliwość jest im odebrana, gdy takie osoby są na stanowiskach czysto badawczych). Po trzecie, w praktyce na stanowiskach badawczo-dydaktycznych często obciążenie pracą dydaktyczną jest na tyle duże, że osobom chcącym prowadzić zajęcia na przyzwoitym poziomie (niekoniecznie wybitnym, po prostu przyzwoitym) pozostaje zbyt mało czasu na prowadzenie badań naukowych. Osobiście miewałam długie okresy, kiedy na samo przygotowanie do zajęć poświęcałam ponad 100% oficjalnego czasu pracy, mimo że moim celem było jedynie przeprowadzenie ich w standardowy sposób i nie miałam żadnych wygórowanych ambicji co do formy i treści owych zajęć. Z rozmów z niektórymi kolegami wiem, że również im nie udaje się poświęcać na pracę badawczą tyle czasu, ile wynikałoby z umowy, gdyż obciążenie dydaktyką im na to nie pozwala – jedynym sposobem na obejście tego problemu jest wykonywanie pracy badawczej po godzinach czy w trakcie urlopu. Obecnie, przynajmniej na mojej uczelni (Uniwersytet Jagielloński), zmniejszenie pensum dydaktycznego jest możliwe jedynie czasowo, np. w sytuacji uzyskania grantu badawczego (a i to jedynie pod pewnymi dodatkowymi warunkami). Wprowadzenie stanowisk badawczo-dydaktycznych typu 3:1 pozwoliłoby na pełniejsze i bardziej systematyczne zaangażowanie się w badania przynajmniej części pracowników akademickich. Oczywiście powstaje tutaj pytanie, na jakich zasadach byłoby możliwe uzyskanie przeniesienia na etat o większej proporcji pracy badawczej oraz w jaki sposób należałoby ewaluować pracowników na takich stanowiskach. Przymuszczałabym najlepszym rozwiązaniem byłoby uzależnienie możliwości zmiany etatu z 1:1 na 3:1 od dotychczasowych osiągnięć naukowych; jeśli zaś chodzi o ewaluację pracowniczą, to wymogi odnośnie osiągnięć badawczych musiałyby być większe niż dla „zwykłych” stanowisk badawczo-dydaktycznych (z możliwością powrotu do stanowiska 1:1 w razie ich niespełnienia), zaś odpowiednio mniejsze dla stanowisk z większą

proporcją dydaktyki. Dodam jeszcze, że jeśli przekwalifikujemy dwa stanowiska typu 1:1 na jedno stanowisko typu 1:3 i jedno typu 3:1, to proponowana przeze mnie zmiana nie będzie się wiązała z żadnymi dodatkowymi kosztami dla uczelni – liczba osób zatrudnionych pozostanie ta sama i pula zrealizowanej dydaktyki również.

Niestety nie mam wystarczających kompetencji, aby określić, jak dokładnie miałyby przebiegać wprowadzenie proponowanej zmiany od strony prawnej i organizacyjnej, ale mam nadzieję, że powyższe rozważania mogą stanowić wartościową sugestię dla osób lepiej zorientowanych w funkcjonowaniu polskich uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

POWIĄZANIE KOSZTOCHŁONNOŚCI DYDAKTYCZNEJ Z MAKSYMALNYM SSR (STUDENT-STAFF RATIO)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Kierunki kosztochłonne (np. techniczne) nie powinny być masowe

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana rozporządzenia o algorytmie podziału subwencji

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecnie dyscypliny "walczą" o jak najwyższe współczynniki kosztochłonności dla kierunków studiów, bo to generuje większą subwencję. Gdyby to się wiązało z niskim limitem SSR (czyli obniżką subwencji po przekroczeniu tego limitu), to tego typu przepychanki zostałyby ograniczone. Kosztochłonność uzyskałaby sens merytoryczny.

GRADUATE STUDIES PLUS ASYSTENTURA ZAMIAST SZKÓŁ DOKTORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Likwidacja szkół doktorskich. Połączenie studiów II i III stopnia

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Duża zmiana. Ustawa plus mentalność

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Szkoły doktorskie to oksymoron. Na tym etapie to młody badacz lub nauczyciel, a nie student. Umierają także studia II stopnia. Może więc lepiej byłoby dawać ofertę zbiorczą II+III. Po licencjacie "graduate studies", docelowo w kierunku doktoratu (wtedy program mógłby być ambitniejszy, bo zamiast 2, co najmniej 3-4 lata), z opcją wcześniejszego odejścia po napisaniu "w przelocie" pracy magisterskiej (tak jak w szkole doktorskiej – jest ocena wśród okresowa, tak i tu byłaby weryfikacja). Najzdolniejsi, po 2-3 latach, otrzymywali by ofertę pracy badawczej czy dydaktycznej i otrzymywali wynagrodzenie adekwatne do tej pracy.

PRZYWRÓCIĆ BST (ŚRODKI NA BADANIA STATUTOWE) DLA UCZELNI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Ustawa 2.0 zlikwidowała BST, włączając te środki w ogólną subwencję, stan poprzedni był lepszy

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Niewielka nowelizacja Ustawy

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

BST było w istocie jest quasi-konkursowym przydzielanie środków wydziałom, w dyspozycji dziekanów. Proporcjonalne do kategorii naukowej i kosztochłonności. Tylko rygorystycznie przestrzegać zasady, że BST naliczamy proporcjonalnie do liczby N używanej na potrzeby ewaluacji. Bardzo dobre sprzężenie zwrotne: wzrost kategorii -> wzrost BST, więcej osób w N -> więcej BST. Stabilne środki na badania naukowe. Obecne zmieszanie (w jednym kotle rektorskim) środków na badania z funduszem płac, czy opłatami za energię - nie wróży dobrze tym pierwszym.

POWIĄZANIE MISJI UCZELNI Z JEJ SKŁADEM KADROWYM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Przywrócenie powiązanie dydaktyki z badaniami na uczelniach akademickich

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana ustawy. Nie powinno być tak, że uprawnienia akademickie są "wypracowywane" przez wąską grupkę 12+ osób w N, a dydaktykę (nawet na uczelniach badawczych może prowadzić ktoś zupełnie inny).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Warunkiem koniecznym dla uczelni badawczej powinna być mała liczba pracowników czysto dydaktycznych (max. 3-5%?). Dydaktykę powinni tu prowadzić badacze. Na uczelniach akademickich ten limit też powinien być niski (8-10%?). Dopiero uczelnie zawodowe opierałyby się na kadrze czysto dydaktycznej. Przy okazji ustałyby kombinacje ze zmniejszaniem liczby N w celu poprawy kategorii.

DOCENIĆ WIELKOŚĆ JEDNOSTKI JAKO ELEMENT EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obecnie można dostać kategorię B+ czy A mając nawet N=3 (bo wystarczy mieć 12 osób w ostatnim roku)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozporządzenie ministra. Wprowadzić wyższe limity liczby N do uzyskiwania wysokich kategorii naukowych (np. N=24 dla kategorii A), aby zachęcić do kumulacji potencjału naukowego i zniechęcić do "optymalizowania" poprzez zmniejszanie N,

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecnie optaca się zmniejszać liczbę N, w celu próby podwyższenia kategorii. Gdyby jednak coraz wyższe kategorie miały coraz wyższe limity kadrowe, to premiowałoby jednostki większe (co ma różne plusy). Na przykład, N=12 mogłoby być limitem na kategorię B, ale do B+ zażądajmy więcej, np. N=18, do A jeszcze więcej, np. N=24, a do A+ N=30. W każdym przypadku chodziłoby o średnią liczbę kadry (za cały okres ewaluacji), a nie liczbę z ostatniego dnia ewaluacji.

PRACE MAGISTERSKIE ROZWIJAJĄCE NAUKĘ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zachęcanie studentów do replikowania badań w celu realnego rozwijania nauki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Promowanie replikowania badań w ramach prac dyplomowych (przede wszystkim w obszarze nauk społecznych), zmiana wytycznych dotyczących plagiatu w odniesieniu do takich prac.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Dłuższym opisem problemu jest szereg prac dotyczących kryzysu replikacji badań w obszarze nauk społecznych, jak i własne doświadczenia związane z tym, że prace te zamiast realnie rozwijać naukę zalegają jedynie w archiwach uczelnianych.

JAWNA OCENA WYKONANYCH GRANTÓW NCN POST FACTUM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wykonane granty są rozliczane, ale ich ocena nie jest systematycznie dokonywana, a na pewno nie jest ujawniana

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

NCN powinien wprowadzić (lub rozszerzyć, o ile jest) system oceny grantów post factum.

Kluczowe jest to, aby je oceniać metodą "grading on a scale", czyli przeciętne wykonanie to ocena raczej B, co skutkowałoby niższą oceną kolejnych wniosków ("finansowanie raz dostałeś, bez rewelacji, teraz czas na innych").

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Może to być metoda na zwiększenie dostępności grantów, zwiększając rotację. Przy bardzo małym współczynniku sukcesu, można by zakładać, że tylko granty ocenione post factum

na A (czyli np. 20–25% wykonanych grantów) daje pozytywną rekomendację przy kolejnych wnioskach. Nawiasem mówiąc: preferencja do mniejszych kwot wniosków też by się przydała (przy weryfikacji pozytywnej post factum – projekt można by kontynuować, itp.)

WSPARCIE BADAŃ INTERDYSCYPLINARNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

gorsza pozycja badań interdyscyplinarnych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wiele przełomów naukowych brało się z zastosowania metod jednej dziedziny w innej.

Wiele interdyscyplinarnych zagadnień i dziś wiąże się z większym zyskiem wiedzy dla ludzkości, przełożeniem na rzeczywistość, niż głęboko wyspecjalizowane badania zamknięte w obrębie jednej dziedziny.

Jednocześnie system ewaluacji instytutów i pracowników preferuje zatrudnianie pracowników badających dokładnie tą samą dyscyplinę, którą reprezentuje większość w danym instytucie, podobnie jak skłanianie ich do zawężonej tematyki badań (liczba N, deklaracje, przypisania czasopism do dyscyplin).

Panele dziedzinowe w systemie grantowym również utrudniają pozyskanie finansowania dla badań interdyscyplinarnych – choćby łączących reprezentantów nauk ścisłych z naukami o życiu, czy humanistyką i naukami społecznymi. Paneliści są w stanie lepiej ocenić badania, na których dobrze się znają, oraz które są bardziej standardowe, z którymi się identyfikują. Zdobycie grantu z nauk o życiu przez fizyka może być niemal niemożliwe, mimo, że badania opublikuje w czasopismach z dziedziny nauk o życiu, bo to ich dotyczą wnioski jego badań. Tak samo nie przyznano dotąd Sonaty NCN interdyscyplinarnym badaniom fizyki sieci/układów złożonych, bo w tym samym panelu są cząstki elementarne i fizyka jądrowa – dwie dużo bardziej „kanoniczne” dziedziny.

Granty NCN w dużej mierze finansują badania idące dalej w tematyce, którą wnioskodawca już od dawna się zajmował – co już w dość powszechnej świadomości nie jest zbyt produktywnie. Na arenie międzynarodowej monotematyzm nie świadczyłby dobrze o kreatywności i możliwościach naukowca.

Badania interdyscyplinarne częściej mogą być odrzucane przez panel bez recenzji, mimo że już specjalistyczna recenzja mogłaby ocenić je wysoko. Również kompetencje kierownika spoza dziedziny panelistów mogą być niecelnie ocenione. Pomimo nieprofesjonalizmu tej praktyki zdarza się, że paneliści oceniają rzeczy subtelne, wynikające ze zwyczajów właściwych dla danej dziedziny (typowa liczba i częstość publikowanych artykułów, kolejność autorów, praca indywidualna vs zespołowa i wielkość zespołów, opieka nad studentami normalna wśród doktorantów chemii czy biologii, ale dużo rzadsza w fizyce czy matematyce).

Można to rozwiązywać wielorako:

- powołując stałe panele międzydziedzinowe
- rezygnując z odgórnych prób szufladkowania badań i przypisań publikacji i naukowców wąskim i nie zawsze aktualnym dyscyplinom

- reformując system habilitacji i uprawnień na mocniej akcentujący szerszą dziedzinę niż wąską dyscyplinę, jednocześnie z ocenianiem prac i ludzi przez znających się na ich konkretnej tematyce ekspertów, a zmniejszeniem mechanizmów socjologicznych przyzwyczajęń co jest daną dyscypliną, a co nie

Nie mam tutaj doskonałej odpowiedzi na najlepszą praktykę, ale warto by dedykowany zespół przyjrzał się najskuteczniejszym metodom promocji badań interdyscyplinarnych na świecie.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

NAPRAWA SYSTEMU EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Dostosowanie narzędzi ewaluacji do jej celów, które pozostają niejasne

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Narzędzia ewaluacji powinny być dostosowane do jej celów, takich jak:

1) sprawdzenie, czy uniwersytety i inne jednostki faktycznie prowadzą działalność naukową na poziomie pozwalającym im prowadzić działalności dydaktycznej na szczeblu akademickim.

2) wymuszenie na uczelniach państwowych odpowiedniej polityki kadrowej, szczególnie zatrudniania możliwie najlepszych naukowców i usuwanie osób de facto nie prowadzących działalności naukowej.

3) stymulowanie podejmowania przez jednostki naukowe działań wspierających doskonałość naukową tak, aby nasi uczeni z powodzeniem konkurowali o granty ERC i prowadzili badania o potencjale noblowskim powinniśmy stwarzać jak najlepsze warunki do pracy i motywować badaczy najambitniejszych.

Do tych dwóch pierwszych celów wystarcza ocena parametryczna, należy do dotychczasowych systemów wprowadzić istotne zmiany:

- brać pod uwagę przede wszystkim osiągnięcia powstałe przy wiodącej roli osób zatrudnionych w tej jednostce. Można to osiągnąć nie dzieląc punktów autora wiodącego (w przypadku nauk biologicznych – pierwszego lub ostatniego) przez liczbę autorów.

Punkty pozostałych autorów powinno się dzielić (np. przez pierwiastek liczby autorów aby nie karać pracy zespołowej, równocześnie zniechęcając do nieuzasadnionego dopisywania dodatkowych autorów), niezależnie od ich afiliacji.

- Należy użyć wskaźników naukometrycznych automatycznie standaryzujących różnie specjalności wyróżniane za pomocą algorytmów, a nie arbitralnie. Kryteria te spełnia na przykład Article Influence (AI) publikowany przez Web of Science. Współczynnik ten niemal doskonale koreluje z rankingiem dokonany przez zespół Zespół Doradczy do spraw wykazów czasopism naukowych powołany przez min. Gowina, co zabrało temu zespołowi kilka tygodni pracy.

- Wskaźniki te należy stosować bezpośrednio (lub je skalować), raczej niż wyróżniać progi punktowe. Progi sprawiają, że spośród dwóch czasopism o zbliżonym IF naukowcy często

wybierają czasopism gorzej pasujące do tematyki ich badań, za to znajdujące się powyżej progu, ze szkodą dla odbioru ich badań przez środowisko naukowe.

Trzeci, długofalowy cel może być osiągnięty za pomocą oceny eksperckiej, oceniającej, czy w danej instytucji powstają wybitne osiągnięcia naukowe. Osiągnięcie statusu doskonałości naukowej może się wiązać z wyższym finansowaniem, lub być warunkiem prowadzenia studiów doktoranckich.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WPROWADZENIE ZAUTOMATYZOWANEGO MECHANIZMU PUNKTOWANIA CZASOPISM OPARTEGO NA ALGORYTMACH I AI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obecna lista czasopism punktowanych nie odzwierciedla pozycji czasopism na arenie międzynarodowej, częstokroć ignoruje wysiłek i efekt uzyskany w wyniku publikacji w takich czasopismach

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustalić jasne reguły gry, które z automatu, na podstawie wskaźników bibliograficznych, jak IF, wskaźniki cytowań, docenią zagraniczne czasopisma. Sytuacja w której skopusowe czasopismo z IF 3,9 ma mniej punktów niż polskie czasopisma które nawet nie są widoczne w międzynarodowych bazach bibliograficznych, nie powinna mieć miejsca. Chyba że będziemy mieć 2 listy, międzynarodową i krajową.

Graniczne wartości wskaźników będących podstawą oceny powinna ustalić komisja właściwa dla dziedziny i dyscypliny. Następnie to już program komputerowy powinien wyliczać punktację i np. raz na 6 miesięcy modyfikować ją automatycznie w oparciu o ustalone wskaźniki i ich wartości. Komisje właściwe dla dyscypliny mogłyby mieć prawo, by delikatnie modyfikować punktację w ustalonych granicach (np. podnosić ją dla szczególnie ważnych dla środowiska czasopism), ale w sposób pozwalający nadal na ciągłe modyfikowanie wartości punktów przez algorytm. Czyli, jeśli podnieść, to o stałą wartość dla konkretnego tytułu, tak aby nadal można było wykaz przygotowywać w oparciu o program komputerowy. Polskie czasopisma powinny znaleźć się na odrębnej liście, gdyż mając inny model finansowania, nie mają szans dogonić zagranicy. Być może, ewaluacja jednostek i naukowców powinna odrębnie traktować publikowanie w czasopismach międzynarodowych i polskich, gdyż te punktacje są nieporównywalne. Powinna też być jasna i dostępna dla wszystkich ścieżka, aby zgłaszać niejasności, błędy lub propozycje do listy czasopism, które byłyby na bieżąco rozpatrywane przez powołane do tego celu gremia.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WYŁĄCZENIE ZAKUPÓW NA POTRZEBY BADAŃ NAUKOWYCH Z PROCEDUR WYMAGANYCH PRZY ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Konieczność procedowania zamówień publicznych na aparaturę czy materiały niezbędne do badań prowadzi do opóźnień i utrudnia efektywną pracę naukowców.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wyłączyć zakupu, związane z prowadzeniem działalności badawczej, z zakresu obowiązywania prawa o zamówieniach publicznych. Konieczność procedowania zamówień publicznych na aparaturę czy materiały niezbędne do badań prowadzi do opóźnień i utrudnia efektywną pracę naukowców. Wyłączenie można uzasadnić następującymi przesłankami. Po pierwsze, specyfika działalności naukowej wymusza na naukowcach wybór najefektywniejszych rozwiązań, jako że kariera naukowców zależy od postępu prowadzonych przez nich badań. Dlatego nikt nie wybierze droższej oferty, ale też tańszej, ale nie gwarantującej odpowiedniej jakości analiz. Nie ma więc potrzeby zapewniania równych szans dostawców na drodze procedury zamówień publicznych. Po drugie, nie sposób oszacować z góry zakresu udzielanych zamówień, co wynika ze specyfiki badań naukowych. Nie da się więc z wyprzedzeniem zaplanować koniecznych zakupów materiałów. Nie dotyczy to aparatury badawczej, jednak w tym przypadku wysoko wyspecjalizowana aparatura może być często dostarczona przez jednego dostawcę, a w przypadku istnienia alternatyw, naukowcy zawsze wybiorą najefektywniejsze (patrz wyżej).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

STYMULACJA MOBILNOŚCI MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zdobywanie nowych doświadczeń i umiejętności w różnych zespołach badawczych jest jednym z fundamentów budowania warsztatu naukowego i poszerzania horyzontów, tymczasem w Polsce wciąż dominuje stary model, gdzie całą karierę realizuje się w tym samym miejscu.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Warunkiem bezterminowego kontraktu dla adiunkta powinno być wcześniejsze zatrudnienie w innej jednostce naukowej, na przykład na stanowisku postdoka, przez przynajmniej dwa lata.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

REFORMA PROGRAMÓW NAUCZANIA NA UCZELNIACH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uczelnie nie przygotowują studentów do zawodów przyszłości i nie kształcą liderów gotowych podejmować wyzwania współczesności

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić podział kierunków kształcenia na zawodowe (kształcenie lekarzy, inżynierów, informatyków, nauczycieli itp.) i akademickie, dopuszczając możliwość kształcenia zawodowego na pierwszym stopniu, a akademickiego na drugim i odwrotnie. Profil akademicki powinien odejść od programów kształcenia zakładających konieczność opanowania pełnego zakresu wiedzy, natomiast powinien rozwijać samodzielne zdobywanie wiedzy w celu dokonywania jej syntezy i rozwiązywania problemów badawczych lub społecznych. Przynajmniej rok studiów powinien być poświęcony włączaniu w badania naukowe prowadzone na uczelni. Studia takie będą przygotowywać do wykonywania zawodów przyszłości oraz kształcić przyszłych badaczy i liderów społecznych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

WDROŻENIE PRZEZ PKA OCENY KOMPLEKSOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Ewaluacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ustawa z 2018 r. przewiduje ocenę instytucjonalną, a PKA jest przeciążona ocenami programowymi; wiele uczelni mogło być objętych oceną kompleksową. Ocena taka powinna dotyczyć nie tylko studiów wyższych, ale także studiów podyplomowych (w tym MBA), kształcenia specjalistycznego, kursów i szkoleń oraz mikropoświadczeń.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Opracowanie zasad oceny kompleksowej – nowe rozporządzenie MNISW i szczegółowe procedury PKA.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ODRĘBNE UREGULOWANIE STUDIÓW TYPU MBA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak studiów MBA w polskim systemie skutkuje pewnymi nadużyciami ze strony niektórych uczelni.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Studia MBA prowadzone są na podstawie przepisów o studia podyplomowych. Zakres studiów MBA wykracza poza typowe studia podyplomowe m.in. ze względu na wymagania na wejściu, czy choćby czasu trwania (2 vs. 4 semestry). Co więcej, coraz częściej ukończenie studiów MBA dopuszcza do wyższych stanowisk czy np. zasiadania w radach nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa (art. 19 Ustawy z 16.12.2016 o zasadach zarządzania mieniem państwowym tj. Dz.U. 2023 poz. 973). Odrębne uregulowanie studiów typu MBA w tym objęcie ich oceną programową w przypadku braku oceny kompleksowej, sprawozdawczością do POL-on itd. powinno wyłączać je spod regulacji dla studiów podyplomowych. Programy MBA powinny obejmować efekty uczenia się, instytucje oferujące (uczelnie, instytuty) powinny albo wykazywać się uprawnieniami (samodzielnie

lub wspólnie z innymi podmiotami, w tym zagranicznymi) w obszarze kształcenia na MBA albo uzyskać zgodę – analogicznie jak przy studia wyższych (przy czym procedura powinna być uproszczona, mniej biurokratyczna i szybsza).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

PEŁNE WDROŻENIE KRÓTKIEGO CYKLU W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

UPSWN 2018 wprowadziła mocno ograniczone, a przez to mało użyteczne, kształcenie specjalistyczne na 5 poz. PRK

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W niektórych branżach występuje zapotrzebowanie na kadry fachowe z wykształceniem powyżej technikum, ale niekoniecznie wyższym. Upowszechnienie 5 poz. pozwoli zwiększyć inkluzywność edukacji, wpłynąć pozytywnie na potrzeby rynku pracy w niektórych branżach, ograniczyć zjawisko „overeducation” na rynku pracy, zwiększyć wymagania jakościowe przy rekrutacji na niektóre studia licencjackie i inżynierskie. Kształcenie na 5 poz. PRK powinno być uwzględnione w systemie SzW na wzór studiów wyższych (o profilu praktycznym). Powinno być dopuszczone także dla uczelni akademickich. Uczestnicy powinni mieć pełnię praw studenckich, krótki cykl powinien być uwzględniony w algorytmie podziału subwencji dla szkół publicznych (z preferencją w uczelniach zawodowych). Należy 5 poz. objąć wewnętrznym i zewnętrznym zapewnianiem jakości kształcenia przez PKA (w przypadku braku oceny kompleksowej – oceną programową). Należy rozważyć włączenie Sektorowych Rad Kompetencji do opiniowania programów kształcenia dla 5 poz. jeżeli podobne kwalifikacji cząstkowe na 4 lub 5 poz. występują w systemie oświaty albo rzemiosła.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Od ponad 10 lat kwestią krótkie cyklu zajmuje się Fundacja Rektorów Polskich <https://www.frp.org.pl/pl/projekty-aktualne/387-piaty-poziom-krajowych-ram-kwalifikacji.html>

Wypracowano m.in. propozycje zmian prawnych <https://www.frp.org.pl/pl/lista-publicacji/744-poziom-5-brakujacego-ogniwo-propozycje-zmian-ustawowych.html>

PREMIE ZA PUBLIKACJE W PRESTIŻOWYCH CZASOPISMACH MIĘDZYNARODOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Kolejne ekipy rządowe chcą umiędzynarodowienia polskiej nauki, ale brakuje mechanizmów by ludzie chcieli to robić

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Publikowanie w prestiżowych czasopismach, udział w zagranicznych konferencjach selekcyjnych uczestników na podstawie recenzji abstraktów, aplikowanie o międzynarodowe granty, wymaga wysiłku o wiele większego, niż te same czynności ograniczone do areny krajowej. Dodatkowo, takie prace wymagają finansowania, bo trzeba gdzieś pojechać, spotkać się, wygłosić, kupić program. Tych pieniędzy zwykle nie ma, trzeba za nimi chodzić, aplikować, nie zawsze jest gdzie, a do tego, zwykle czekanie na finansowanie konferencji z konkursu zajmuje długie tygodnie. Dodatkowo, punkty za publikacje krajowe i międzynarodowe są często zbliżone lub nawet, krajowe bywają większe; na koniec, pensje tych co publikują za granicą i w kraju też się nie różnią. Pieniądze nie są jedynym motywatorem w pracy, ale przy mizernym w środowisku naukowym, to może być bodziec do poprawy efektywności. W obszarach celów priorytetowych, jak umiędzynarodowienie, istnieją wielkie różnice pomiędzy dziedzinami i dyscyplinami nauki.

Aby wydzwignąć się z dołka, zamiast czekać aż ktoś opublikuje w Nature, należy włączyć zachęty za każdy krok w pożądanym kierunku. Pensja powinna być podnoszona z automatu po każdym artykule, które spełni określone wymagania. Obecnie, premie za publikacje funkcjonują, ale wymagania są tak wysokie, że bardzo nieliczni się na nie kwalifikują (2 artykuły za 200 punktów w ciągu 2 lat lub 4 za 140), a nagroda jest mizerna (kilkaset złotych). Poza tym rozdzielane są w systemie konkursowym. Tymczasem w dziedzinach i dyscyplinach gdzie publikuje się głównie w kraju, nie ma wielu przetartych ścieżek do pracy międzynarodowej, przydałyby się bardziej motywujące mechanizmy, nie konkursy, ale automatycznie naliczane premie okresowe (np. roczne, półroczne lub nawet jednorazowe) za każdą jedną zagraniczną publikację. W epoce one click, liczy się czas reakcji i dostępność nagrody. Aby uniknąć patologii, premie mogłyby być odpowiednio pomniejszane/dzielone przy pracach wieloautorskich (np. zgodnie z deklarowanym wkładem %).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

SIECI WSPÓŁPRACY KRAJOWEJ ANALOGICZNE DO COST

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak możliwości finansowania krajowych sieci naukowców skupionych nad danym problemem.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Do obecnych kategorii grantów na badania naukowe, należałoby dodać granty na sieci współpracy i mobilność wewnątrz krajową, analogicznie do COST Actions. Zaaprobowane wnioski grantowe na COST, finansowane ze środków europejskich, pozwalają na sieciowanie uczonych z całej Europy, zajmujących się danym problemem. Akcje COST dysponują środkami na przejazdy, dojazdy, hotele i wyżywienie uczestników, którzy dzięki współpracy, porządkują osiągnięcia w obrębie danego tematu, publikują, aplikują o granty badawcze. W Polsce brakuje możliwości aplikowania o środki na mobilność

wewnątrz krajową, od razu trzeba aplikować o sieci międzynarodowe, a przecież, czasami warto namówić się wcześniej lub generalnie w krajowym gronie :-).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZWIĘKSZENIE FINANSOWANIA NA GRANTY NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie 90% przemyślanych i dobrze ocenionych projektów badawczych ląduje w koszu. To marnoratswo potencjału naukowego i czynnik demotywujący dla środowiska

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększyć KILKUKROT NIE finansowanie NCN tak, by nie co 10, ale np. co 2 lub co 3 projekt był finansowany. W sytuacji idealnej, wszystkie dobrze ocenione, wartościowe projekty powinny być realizowane. Należałoby też zrewidować dodatki finansowe dla kierownika i uczestników grantów, obecne są zdecydowanie za niskie. Rewizji powinny być poddane także inne kryteria oceny, np. obecne oparcie oceny wniosku o dokonania kierownika projektu lekceważy osiągnięcia członków zespołu, i blokuje dostęp do grantów dla ludzi, którzy mają dobry pomysł i kwalifikacje, ale mniejsze osiągnięcia niż starsi koledzy. Tworzy się błędne koło: x nie może dostać grantu, bo nie ma na koncie kierowania grantami; nie ma na koncie kierowania grantami, bo nie może dostać grantu. Więc granty dostają ciągle ci sami ludzie którzy już wcześniej je dostali i dzięki temu, zrobili porządne badania i napisali porządne publikacje, co zwiększa ich szanse w kolejnych grantach.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZMIANA W ZAKRESIE PRZYJMOWANIA DO EWALUACJI PUBLIKACJI PRACOWNIKÓW REPREZENTUJĄCYCH NISZOWE NA DANEJ UCZELNI DYSCYPLINY NAUKOWE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Gorsze traktowanie pracowników na uczelniach, na których ich dyscyplina naukowa nie podlega ewaluacji (mniej niż 12 osób). Niemożliwość publikowania przez te osoby w czasopiśmie zgodnych z ich dyscypliną naukową, gdyż nie będą te artykuły brane pod uwagę przy ewaluacji.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Umożliwienie nauczycielom reprezentującym tzw. niszowe na danej uczelni dyscypliny naukowej publikowanie w czasopiśmie reprezentatywnych dla ich dyscypliny, (np. umożliwienie socjologowi medycyny publikowanie w czasopiśmie socjologicznych) oraz potwierdzenie, że punkty te będą mogły być dodane do tej dyscypliny naukowej, która na danej uczelni podlega ewaluacji, np. naukom o zdrowiu. W obecnej formie ewaluacji publikacje w innych czasopiśmie nie są brane do ewaluacji, a tym samym dla uczelni taki pracownik jest "nieistotny" i zbyt kosztowny.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)
Dyskryminacja pracowników naukowych z niszowych na danej uczelni dyscyplin naukowych. Problem dotyczy np. uczelni medycznych czy technicznych, w których zatrudnieni są również przedstawiciele innych dyscyplin niż te, które podlegają ewaluacji. Przykładem może być zatrudnianie na uczelni medycznej psychologów, socjologów, filozofów. Osoby te, jeśli chcą być zatrudnione na stanowiskach naukowo-dydaktycznych muszą publikować w czasopiśmie z zakresu nauk medycznych lub nauk o zdrowiu, pomimo iż nie są to czasopisma, które dotyczą ich tematyki naukowej. W przypadku braku publikacji w takich czasopiśmie władze uczelni medycznej odgórnie przenoszą takich pracowników na stanowiska dydaktyczne, gdyż nie są oni opłacalnymi dla uczelni pracownikami. W tym przypadku nie jest brana pod uwagę możliwość badawcza i publikacyjna danego pracownika, tylko to, czy publikuje on w czasopiśmie przypisanym do dyscypliny podlegającej ewaluacji w danej uczelni. Taka praktyka prowadzi do stopniowego wykluczania badaczy społecznych z uczelni innych niż uniwersytety i sprowadza ich jedynie do roli dydaktycznej, pomimo iż wielu takich badaczy znacząco przyczyniło się do rozwoju w Polsce takich specjalności jak psychologia czy socjologia zdrowia. Postuluje się zatem, aby osoby reprezentujące niszowe na danej uczelni dyscypliny mogły 100% swoich publikacji opublikowanych w czasopiśmie dla swojej dyscypliny (a nie dla dyscypliny podlegającej ewaluacji na uczelni) przedstawiać do ewaluacji. Zatem socjolog zatrudniony na uczelni medycznej dalej podlegałby ocenie w zakresie dyscypliny nauk o zdrowiu ale mógłby wykazywać artykuły opublikowane jedynie w czasopiśmie socjologicznych.

LIKWIDACJA HABILITACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Usunięcie problemu z blokowaniem rozwoju młodych naukowców przez różnego rodzaju gremia, problemem transferu naukowców z innych krajów gdzie habilitacja nie występuje do polski etc.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany ustawowe w prawie

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Stanowisko Akademii Młodych Naukowców: <https://amu.pan.pl/amu-proponuje-zmiany-w-procedurze-habilitacyjnej/>

Uchwała Rady Młodych Naukowców w sprawie nieprawidłowości w ogłoszonych konkursach na stanowiska profesora uczelni oraz idący za tym postulat likwidacji habilitacji: <http://rmn.org.pl/wp-content/uploads/2020/01/Uchwała-2-2020.pdf>

Artykuł w Forum Akademickim mówimy o tym że zniesienie habilitacji może zwiększyć liczbę kobiet w polskiej nauce: <https://forumakademickie.pl/sprawy-nauki/zniesienie-habilitacji-moze-zwiekszyc-liczbe-kobiet-w-polskiej-nauce/>

LIKwidACJA ALBO REFORMA SYSTEMU PUNKTOWEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Manipulowanie wykazem czasopism w ramach których przyznawane są punkty w ewaluacji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany ustawowe

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Uzależnienie ilości punktów na liście w postaci wzoru matematycznego uwzględniający średni Impact factor dla czasopisma podawany w międzynarodowych wyszukiwarkach naukowych typu Scopus, Google Scholar czy WoS jak główny wyznacznik przyznanych punktów. Rozdzielenie systemu przydawanych punktów na dziedziny Science i Humanities tak aby uwzględniać specyfikacje obu nurtów. KEN pełniąc rolę subsydnalną dokonującą oceny kiedy czasopismo jest "niestandardowe", wprowadzenie pełnej przejrzystości procesu decyzyjnego KEN

FINANSOWANIE NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problem ze stabilnością finansowania polskiej nauki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany ustawowe i budżetowe

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

wprowadzenie stałej procentowo kwoty do budżetu przeznaczonej na prowadzenie badań naukowych (NCN)

<https://nauka-dla-spoleczenstwa.pl/wp-content/uploads/2023/05/Finansowanie-nauki-w-Polsce-na-tle-miedzynarodowym.pdf>

UPOWSZECHNIENIE EWALUACJI EKSPERCKIEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie i/lub promowanie ewaluacji eksperckiej z dużą komponentą międzynarodową, zarówno na poziomie procedur awansowych i rekrutacyjnych, a także ewaluacji instytucji

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Możliwe bez głębokiej zmiany prawa (w obrębie PAN):

- promowanie i nagradzanie działania tych jednostek rad, gdzie realny wpływ na rekrutację liderów i procedurę awansową mają eksperci z zewnątrz (jako członkowie rady i/lub powołani zewnętrznie recenzenci)
  - zabezpieczenie finansów (najlepiej systemowo), aby prowadzenie polityki promocji wzmocnić realnymi nagrodami
- Głębsze zmiany wymagające lobbowania i zmian w prawie:
- jak wyżej tylko szerzej niż tylko instytuty PAN - jest to kluczowy element zwiększania doskonałości naukowej

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

takie propozycje pojawiały się wielokrotnie w dyskusji. Można podać wiele nazwisk, które podpisałyby się pod wieloma tezami. Zasadniczo to rozwiązanie jest skutecznie stosowane w bardzo wielu systemach poza granicami PL, i autor tego wpisu brał wielokrotnie udział w procedowaniach eksperckich

OTWARTY DOSTĘP DO WYSOKOCENNEJ APARATURY BADAWCZEJ FINANSOWANEJ Z FUNDUSZY PUBLICZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ze względów finansowych, organizacyjnych, jak i ograniczonej specjalizacji kadry, polska nauka i polska gospodarka ma ograniczony dostęp do wysokospecjalistycznej aparatury badawczej, co jest wynikiem m.in. braku działań optymalizujących jej wykorzystanie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Działania powinny być kompleksowe i obejmujące poniższe elementy (rozwijam każdy z poniższych w poszczególnych zgłoszeniach).

A. Wprowadzenie w adekwatnych ustawach/rozporządzeniach/regulaminach instytucji finansujących zmian dotyczących:

A1. WYMOGU UDOSTĘPNIANIA aparatury badawczej powyżej określonego progu wartości dla środowiska akademickiego;

A2. wymogu zatrudnienia lub oddelegowania KADRY TECHNICZNEJ do zakupionego sprzętu do obsługi aparatury na cele udostępniania;

A3. wymogu zatrudnienia lub oddelegowania KADRY ADMINISTRACYJNEJ do obsługi procesów administracyjnych udostępniania aparatury;

A4. WYMOGU KORZYSTANIA w przypadku obszarów dotyczących bezpieczeństwa państwa i obywateli z polskich usługodawców gwarantujących bezpieczeństwo z danego obszaru (np. bezpieczeństwo danych, bezpieczeństwo biologiczne);

A5. kategorii kosztów "usługi wewnętrzne" umożliwiających klarowne rozliczenia wewnętrzne dla instytucji naukowych pozwalających na UTRZYMANIE WYKWALIFIKOWANEJ KADRY;

A6. zwolnienia z rozwiązań lub wprowadzenie adekwatnych rozwiązań do Prawa Zamówień Publicznych w przypadku realizacji współprac na zasadach komercyjnych mając na celu UMOŻLIWIENIE DZIAŁAŃ RYNKOWYCH.

B. PROMOCJA tworzenia i współpracy LABORATORIÓW typu Core Facility, poprzez:

B1. powiązanie dofinansowania do zakupu aparatury z dofinansowaniem tworzenia jednostek typu Core Facilities;

B2. promowanie w rozstrzygnięciach grantowych udziału laboratoriów typu Core Facilities;

B3. stworzenie realnie funkcjonującej bazy aparatury badawczej w jednostkach naukowych w Polsce;

B4. dofinansowanie działalności marketingowej jednostek typu Core Facility;

B5. stworzenie dedykowanych grantów na rozwój współpracy Core Facilities w ramach tych samych, jak i różnych jednostek naukowych.

C. PROMOWANIE UDOSTĘPNIANIA wysokocennej aparatury badawczej finansowanej z budżetu Państwa DLA OTOCZENIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO.

C1. promocja świadomości, że działalność polegająca na udostępnianiu aparatury i współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym również na zasadach komercyjnych jest kluczowa z punktu widzenia celów naukowych;

C2. ujęcie tego typu działalności jako elementu ewaluacyjnego jednostek naukowych;

C3. program szkoleń dla administracji jednostek naukowych o wymogach prawnych, realiach rynkowych i rozwiązaniach administracyjnych związanych z obsługą usług naukowych.

W efekcie:

- zostaną ZMNIJSZONE WYDATKI na zduplikowaną i zbędną aparaturę (koszty zakupu, pracy i serwisu urządzeń w permanentnym przestoju);

- nastąpi ZRÓŻNICOWANIE DOSTĘPNYCH ROZWIĄZAŃ, a tym samym znaczące zwiększenie konkurencyjności polskiej nauki;

- OGRANICZONY zostanie realny KOSZT UTRZYMANIA aparatury (wpływy z udostępniania na zasadach komercyjnych, możliwość zwiększania skali; w tej chwili jest z reguły utrzymywana z dotacji z budżetu państwa, a nie jest wykorzystywana w pełnym zakresie możliwości - państwo płaci za to że stoi, za zakup równoważnych sprzętów, zamiast firmy płacić na to, że jest używana aparatura już zakupiona);

- ZWIĘKSZY SIĘ TRANSFER WIEDZY do otoczenia społeczno-gospodarczego poprzez realną współpracę jednostek naukowych i komercyjnych;

- nastąpi KORZYSTNY WPŁYW na BEZPIECZEŃSTWO PAŃSTWA- zmniejszenie zależności od podmiotów zagranicznych, bezpieczeństwo danych i procesów kluczowych dla państwa itp.

- zwiększy się konkurencyjność przez DYNAMIKĘ ROZWOJU POLSKICH FIRM w obszarach, których nie są w stanie same zabezpieczyć lub w których zmuszone są do korzystania z zagranicznych usługodawców (w efekcie brak rozwoju lokalnego, luka w ścieżce transferu

wiedzy do sektora społeczno-gospodarczego, problemy logistyczne, brak możliwości bycia konkurencyjnym, wypływ kapitału);

- ZMNIJSZY SIĘ WYPŁYW KAPITAŁU do zagranicznych laboratoriów i firm prowadzących tego typu działalność (realnie w Polsce bardzo rzadko przedsiębiorstwa posiadają możliwość zakupu drogiej aparatury do pionów R&D, czy też rozwoju działalności z udziałem takiej aparatury. Na zachodzie jest to normą).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WPROWADZENIE WYMAGU UDOSTĘPNIANIA NA ZASADACH OTWARTYCH APARATURY BADAWCZEJ POWYŻEJ OKREŚLONEGO PROGU WARTOŚCI.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W Polsce zakupiona aparatura w zdecydowanej większości nie jest w pełni wykorzystywana, a ze względów organizacyjnych przypisana do małych laboratoriów prowadzących projekty naukowe i w oczywisty sposób nie mogących zapewnić otwartego dostępu dla akademików do urządzeń zakupionych z funduszy publicznych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wymóg udostępnienia powinien zostać zapisany:

- w regulaminach i umowach na finansowanie aparatury;
- w ustawach: Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, o Polskiej Akademii Nauk, o Sieci Badawczej Łukasiewicz;

Zapisy powinny obejmować:

- wymóg stworzenia ogólnodostępnego REGULAMINU UDOSTĘPNIANIA aparatury, również komercyjnego;
- wymóg SPRAWOZDANIA Z UDOSTĘPNIANIA jako wskaźnika wymaganego do rozliczenia dofinansowania;
- wymóg rejestracji aparatury w OGÓLNOPOLSKIM REJESTRZE URZĄDZEŃ BADAWCZYCH.

W rezultacie laboratoria potrzebujące aparatury do realizacji pojedynczych i krótkoterminowych projektów, nie będą musiały ubiegać się o ich zakup. Będą również mogły skorzystać z bardziej doświadczonego personelu. Laboratoria o podobnym profilu działalności natomiast będą w naturalny sposób specjalizować się i zaopatrywać w zróżnicowaną aparaturę, do której nie ma łatwiejszego dostępu.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WPROWADZENIE WYMAGU ZATRUDNIENIA LUB ODDELEGOWANIA KADRY TECHNICZNEJ DO ZAKUPIONEGO SPRZĘTU DO OBSŁUGI APARATURY WYSOKOCENNEJ NA CELE UDOSTĘPNIANIA.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Polska nauka ma znikomy dostęp do wysokowykwalifikowanej kadry technicznej, brak jest klarownej ścieżki kariery dla kadry technicznej oraz woli tworzenie stabilnych stanowisk technicznych przez co następuje jej wypływ do sektora gospodarczego.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wymóg zatrudnienia kadry technicznej na cały okres trwałości projektu powinien zostać uwzględniony w umowach na dofinansowanie zakupu aparatury powyżej określonego progu wartości. Regulamin dofinansowania powinien wymagać już na etapie wniosku o dofinansowanie:

- konieczność uwzględnienia kosztów zatrudnienia/oddelegowania oraz ew. przeszkolenia kadry technicznej;
- zakres obowiązków kadry technicznej niezbędny do efektywnej obsługi i utrzymania wnioskowanej aparatury.

Łącznie z wymogiem udostępniania aparatury (A1), w efekcie, zostanie rozwiązany problem braku wsparcia naukowców przez wysoce wyspecjalizowaną kadrę techniczną i trudności z jej utrzymaniem oraz zaangażowaniem w obsługę specjalistycznej aparatury. Jej udział w wykonywaniu prac będzie obciążony mniejszą skalą błędów metodycznych, lepszą dbałością o aparaturę i będzie skutkować ograniczeniem kosztów pracy aparatury i prowadzenia badań naukowych, przez jej optymalne wykorzystanie. Rozwiązanie zapewni też stabilne i dające możliwości rozwoju zatrudnienie dla kadry technicznej ograniczając wypływ "know-how" z polskiej nauki.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

A3. WPROWADZENIE WYMOGU ZATRUDNIENIA LUB ODDELEGOWANIA KADRY ADMINISTRACYJNEJ DO OBSŁUGI PROCESÓW ADMINISTRACYJNYCH UDOSTĘPNIANIA APARATURY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Jednostki naukowe nie są przygotowane ze strony administracyjnej (wzory i przepływ dokumentacji, regulaminy, rozwiązania finansowe i prawne) do obsługi procesów udostępniania zasobów, realizacji usług zewnętrznych i wewnętrznych oraz ich rozliczania, a także nie posiadają środków to realizacji tych zadań.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wymóg zatrudnienia/oddelegowania kadry administracyjnej powinien zostać uwzględniony w umowach na dofinansowanie zakupu aparatury powyżej określonego progu wartości. Regulamin dofinansowania powinien zawierać już w kosztorysie wniosku o dofinansowanie uwzględniającego cały okres trwałości projektu, następujące elementy:

- konieczność uwzględnienia kosztów zatrudnienia/oddelegowania oraz ew. przeszkolenia kadry administracyjnej;

- zakres niezbędnych zadań kadry administracyjnej (m.in. stworzenie i nadzór nad dokumentacją, obsługę współprac naukowych, działania marketingowe)

Rozwiązanie umożliwi udział w kosztach utrzymania udostępnianej aparatury (A1) i pracy kadry technicznej (A2), wielu grup badawczych i jednostek naukowych, a także świadczenie usług naukowo-badawczych, pozwalających na ich utrzymanie i optymalne wykorzystanie. Pozwoli też na planowanie finansowe ich utrzymania, wraz z uwzględnieniem efektu skali, często pozwalającego na znaczące zmniejszenie kosztów badań. W efekcie możliwe będzie obsłużenie większej ilości projektów badawczych za pomocą mniejszej ilości aparatury, kadry, ale ze znacznie lepszą jakością i efektywnością kosztową.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

A5. WPROWADZENIE KATEGORII KOSZTÓW "USŁUGI WEWNĘTRZNE" DO ROZLICZEŃ WEWNĘTRZNYCH PRZY REALIZACJI PROJEKTÓW NAUKOWYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce
JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak jest jednoznacznych wskazówek dotyczących rozliczeń wew. jednostek, więc kierownicy projektów naukowych i jednostek naukowych mają wątpliwości co do poprawności rozliczeń kosztów w projektach za pomocą rozliczeń wewnętrznych (noty) za koszty pracy innych podjednostek w tym laboratoriów typu Core Facilities, co uniemożliwia efektywne utrzymanie aparatury i pracy kadry technicznej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić do regulaminów grantodawców kategorię kosztów "usługi wewnętrzne" umożliwiających podwykonawstwo zadań w obrębie tych samych podmiotów prawnych, ale finansowanych z innych źródeł.

Kategoria ta powinna umożliwiać rozliczenie kosztów pracy laboratoriów podwykonawczych, w tym:

- materiałów do przeprowadzenia prac;
- pracy techników nad tym zakresem prac;
- kosztów pośrednich pracy laboratorium:

a) utrzymania aparatury proporcjonalnie do czasu jej wykorzystania podczas wykonywania prac (w szczególności koszty mediów, koszty serwisu);

b) koszty prac administracyjnych (przeprowadzania postępowań z PZP, rozliczeń, dokumentacji pracy laboratorium itp.).

Rozliczenie powinno się odbywać na podstawie sformułowanego regulaminu, określającego metodykę wyliczeń powyższych kosztów i wzory dokumentacji.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

UNIEZALEŻNIENIE FINANSOWANIA INSTYTUCJI OD LIST CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecna ewaluacja instytucji/dyscyplin na uczelniach jest robiona na zasadniczo złych przesłankach, zepsutych dodatkowo przez wpływy "polityczne"

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie uproszczonego modelu bazowego finansowania, opartego na "flat rate" np liczba N, ORAZ znaczące podniesienie kosztów pośrednich w grantach ocenianych ekspercko (min 50%), z dużą komponentą ekspertów międzynarodowych. Uniezależnimy się w ten sposób od politycznych absurdów, ale także nieprawidłowości w systemach publikowania. Automatycznie będą uwzględniane pozytywne zmiany w "przemysle" publikacyjnym. Open access oraz dalsze zmiany, w tym mechanizmy zapobiegania działaniom czasopism drapieżnych – takich zmian należy się spodziewać globalnie. Finansowania musi to odwzorowywać, nie duplikując rzeczywistości. W przeciwnym razie syzyfowa praca komisji, straty czasu i potencjału. Taki model uwzględnia różnice międzydziedzinowe. Taki model zweryfikuje stare/istniejące instytucje i ułatwi tworzenie nowych instytucji. Warunki: musi wzrosnąć finansowania grantowe, takie jak NCN. (mowa jest tylko o finansowaniu nauki, NIE dydaktyki)

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

A6. WPROWADZENIE ZWOLNIENIA Z ROZWIĄZAŃ LUB WPROWADZENIE ADEKWATNYCH ROZWIĄZAŃ DO PRAWA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH W PRZYPADKU REALIZACJI WSPÓŁPRAC KOMERCYJNYCH (ZAPEWNIENIE REALNYCH MOŻLIWOŚCI SPRAWNEGO I DOSTOSOWANEGO DO WYMOGÓW ZLECEŃ ZAKUPU MATERIAŁÓW DO IC

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Prawo Zamówień Publicznych wymaga planowania wydatków z wyprzedzeniem, podczas gdy udostępnianie aparatury przez realizację usług badawczych lub udostępnianie komercyjne nie jest możliwe do zaplanowania z wyprzedzeniem i wymaga do utrzymania konkurencyjności i jakości usług dynamicznej odpowiedzi na zgłoszone zapotrzebowanie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić do Prawa Zamówień Publicznych wyjątek obejmujący zakup materiałów i usług z wyłączeniem procedur w przypadku realizacji przez jednostki publiczne zleceń rynkowych na zasadach komercyjnych.

Możliwość realizacji takich zamówień zwiększa dostępne środki na utrzymanie aparatury. Tymczasem czas tego procesu, który obecnie trwa niekiedy nawet rok, często uniemożliwia podjęcie zleceń komercyjnych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

B1. POWIĄZANIE DOFINANSOWANIA DO ZAKUPY APARATURY Z DOFINANSOWANIEM TWORZENIA JEDNOSTEK TYPU CORE FACILITIES;

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przez lata w Polsce łatwiej było uzyskać finansowanie na zakup aparatury niż zatrudnienia kadry i organizację podjednostek umożliwiających jej efektywną obsługę, przez co aparatura często stoi niewykorzystywana.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Konieczne jest przesunięcie akcentów z jedynie zakupu sprzętu na organizację jego wykorzystania - nie w ramach pojedynczych projektów czy zadań, ale otwartego dostępu czy z celem transferu wiedzy. Jednym ze sposobów jest ograniczenie do minimum zakupu wysokocennego sprzętu w ramach "grantów sprzętowych" na korzyść dofinansowania tworzenia/restrukturyzacji/rozwoju jednostek typu Core Facilities.

Dopiero tak skonstruowany system grantowy będzie miał realne przełożenie na dostępność aparatury dla środowiska akademickiego. Opisywany w powiązanych zgłoszeniach system może znaleźć również zabezpieczenie w wymogach tego typu grantów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

B2. PROMOWANIE W ROZSTRZYgniĘCIACH GRANTOWYCH KORZYSTANIA Z LABORATORIÓW TYPU CORE FACILITIES ROZWIĄZAŃ PRZEZ UZNANIE DODATKOWYCH ATUTÓW PRZY WSKAZANIU SAMODZIELNEGO WYKONANIA (W TYM W RAMACH UDZIAŁU CORE FACILITY W DANEJ JEDNOSTCE NAUKOWEJ) LUB PODWYKONA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Na rynku dostępne są usługi realizowane w ramach prac naukowych jako usługi zamawiane na zasadach komercyjnych głównie z zagranicznych podmiotów, co ogranicza nabywanie wiedzy i umiejętności w tych obszarach w Polsce i spowodowane jest m.in. przez braki organizacyjne i niską konkurencyjność polskich podmiotów akademickich posiadających niezbędną do ich realizacji aparaturę.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie do regulaminów konkursów na dofinansowanie badań jasnej informacji i rozwiązań regulaminowych:

- promujących samodzielne wykonanie badań przez podmiot dofinansowany, również ze wskazaniem jednostek typu Core Facilities;
- wprowadzenie jasnych zasad rozliczeń wewnętrznych z jednostkami typu Core Facilities na jasno określony zakres prac (A5);

- promujących podwykonawstwo we współpracy z laboratoriami typu Core Facilities jednostek zewnętrznych na zasadach rozliczeń kosztów pracy za pomocą faktury VAT (przy braku wymogu tworzenia skomplikowanych struktur konsorcjów do grantów, ale po przeprowadzeniu przeszukania rynku na etapie wniosku grantowego i deklaracji wykonywalności i poziomu kosztów realizacji ze strony Core Facility).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WYNAGRODZENIE PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Poziom wynagrodzeń pracowników naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Bez systemowego rozwiązanie poziomu wynagrodzeń pracowników naukowych nastąpi dalsza atrofia polskiej nauki, nie możliwe będzie odnowienie kadry ni mówiąc już o umiędzynarodowieniu nauki (ściągnięcie zarówno liderów naukowych jak i doktorantów). Dlatego też należy postulować:

1. Zdefiniowanie minimalnego poziomu wynagrodzenia asystenta na poziomie co najmniej równym średniemu wynagrodzeniu w gospodarce. Wynagrodzenie profesora na poziomie 2-3 krotności.
2. Zapewnienie finansowania agencji grantowych (NCN, NCBiR) zapewniające współczynnik sukcesu na poziomie co najmniej 20%.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

B3. STWORZENIE REALNIE FUNKCJONUJĄCEJ I PRZYDATNEJ BAZY APARATURY BADAWCZEJ W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH W POLSCE, ZREALIZOWANEJ I UTRZYMYWANEJ W JEDNOSTCE ZAKONTRAKTOWANEJ CENTRALNIE.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W polskim środowisku naukowym nie ma przepływu wiedzy na temat dostępnej aparatury, zasad jej udostępniania i otwartości na współpracę w tym zakresie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podejmowano już wspomniany problem w wielu partykularnych projektach, jednak nierealizowanych centralnie lub nie dotyczących pełnego zakresu wysokocennej aparatury oraz niekończące się funkcjonalną formą. W efekcie nie zdały one egzaminu i często nie zyskały zainteresowania, a tym samym nie były kontynuowane (np. Polska Mapa Infrastruktury Badawczej), z czego płynie wnioski, że:

- 1) baza aparatury powinna być UTRZYMYWANA CENTRALNIE - najrozsądniejszym rozwiązaniem wydaje się MNiSW;

- 2) jej działanie powinno być OPARTE NA PODSTAWIE PRAWNEJ ZAPEWNIAJĄCEJ CIĄGŁOŚĆ funkcjonowania – np. poprzez zapisy w ustawie uniemożliwiającej jej wygaśnięcie przy restrukturyzacji Ministerstwa np. przy zmianie władzy po 4-letnim cyklu;
- 3) wpis do bazy aparatury to powinien być WYMÓG przy przekroczeniu progu wartości aparatury, tak aby była kompletna i na bieżąco aktualizowana, a tym samym zawierała AKTUALNE INFORMACJE;
- 4) baza powinna skupiać PRZYDATNE INFORMACJE, które będą nadawały jej funkcjonalność i opłacalność utrzymywania, w tym:
  - a) spis aparatury wraz z jej parametrami technicznymi;
  - b) klarowne zasady jej udostępniania;
  - c) bezpośrednie kontakty do aktualnych operatorów – specjalistycznej kadry dedykowanej do pracy z nią.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

B4. DOFINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI MARKETINGOWEJ JEDNOSTEK TYPU CORE FACILITY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Udostępnienia aparatury zarówno wewnątrz dużych jednostek akademickich, jak i na zewnątrz dla podmiotów akademickich i komercyjnych jest nieefektywne ze względu na brak dedykowanych środków na zadania promocyjne oraz presji ich realizacji.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozwiązaniem jest wprowadzenie nowego rodzaju, nawet niskobudżetowych, grantów na materiały i działania marketingowe podjednostek typu Core Facility. Takie dofinansowanie powinno wymagać:

- 1) realnego planu obejmującego zakres planowanych prac na etapie wniosku;
- 2) zatrudnienia lub oddelegowania na pełen okres trwania projektu wykwalifikowanej kadry administracyjnej do realizacji wyżej wspomnianych prac.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

B4. STWORZENIE DEDYKOWANYCH GRANTÓW NA ROZWÓJ WSPÓŁPRACY CORE FACILITIES W RAMACH TYCH SAMYCH, JAK I RÓŻNYCH JEDNOSTEK NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Laboratoria typu Core Facilities w polskich realiach są nadal rzadkością, a ich współpraca praktycznie nie funkcjonuje, podczas kiedy zakres prowadzonych przez nie prac może i

powinien być uzupełniający się, a duża część rozwiązań organizacyjnych mogłaby zostać uwspólniona.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozwinięcie działalności Core Facilities może zostać w sposób synergiczny popchnięte do przodu przez nawet zaledwie kilkuletnie dofinansowanie rozwoju kultury współpracy w postaci grantów na:

- uwspólnianie rozwiązań organizacyjnych;
- wyjazdy na zasadach wymiany kadr;
- organizację wspólnych wydarzeń marketingowych;
- organizację wspólnych szkoleń;
- uwspólnienie zasobów - tworzenie kompleksowych usług analitycznych, wzajemne udostępnianie aparatury.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

"MAŁE" GRANTY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problem małego doświadczenia polskich naukowców w aplikowaniu o granty

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany ustawowe, dodatkowe finansowanie, najlepiej utworzenie nowej instytucji

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Polscy naukowcy, szczególnie młodzi mają mało doświadczenia w systemie grantowym, zwłaszcza że polskie uczelnie go nie wspierają. W związku z tym dobrym pomysłem było by utworzenie agencji na wzór NCN ale fundującej małe projekty badawcze, wyjazdy na konferencje czy wsparcie publikacji w czasopiśmie międzynarodowych, coś podobnego co robiła FNP. Przy czym ścieżka była by uproszczona a granty przydzielane byłyby w systemie ciągłym. Pozwoliłoby to naukowcom lepsze zapoznanie się z systemem grantowym bez ponoszenia dużych kosztów czasowych na napisanie projektu czy ryzyka gdzie niepowodzenie może oznaczać koniec umowy o pracę. Dodatkowo wsparło by to również doktorantów którzy w swoich projektach nie mają przewidzianego finansowania na konferencje czy publikacje.

LEPSZA ADMINISTRACJA ORAZ WPŁYW NAUKI NA PRAKTYKĘ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Lepsza komunikacja z administracją uczelni i pracownikami

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Konieczne jest wprowadzenie modelu oceny pracowników administracji w oparciu o obiektywne kryteria i wprowadzenie dodatkowych form wynagradzania.

Powiązanie systemu nieodpłatnej pomocy prawnej z aktywnością studentów prawa w ramach zajęć.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

CI. PROMOCJA ŚWIADOMOŚCI, ŻE JEDNOSTKA NAUKOWA MA MOŻLIWOŚĆ, NIESIE TO DODATKOWĄ WARTOŚĆ I JEST POTRZEBNE Z PUNKTU WIDZENIA CELÓW NAUKOWYCH, ABY PROWADZIĆ DZIAŁALNOŚĆ POLEGAJĄCĄ NA UDOSTĘPNIANIU APARATURY I WSPÓŁPRACY Z OTOCZENIEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM R

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W środowisku naukowym istnieje przekonanie, że prowadzenie działalności na zasadach komercyjnych przez jednostki naukowe jest sprzeczne z celami statutowymi tych jednostek lub etyką pracownika naukowego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Postaci i instytucje odpowiedzialne za rozwój nauki powinny otwarcie podejmować tematykę współpracy z jednostkami z otoczenia społeczno-gospodarczego na zasadach komercyjnych jasno przytaczając realne:

1. wymogi etyczne (brak dofinansowania działalności komercyjnej, priorytetyzacja działalności naukowej, inwestycja zysków w rozwój nauki, brak realizacji partykularnych interesów itp.);
2. wymogi prawne (zachowanie rynkowości cen – tzw. “niepsucie rynku”, brak podwójnego finansowania, amortyzacja kosztów aparatury itp.);
3. korzyści:
  - a) transfer wiedzy do otoczenia społeczno-gospodarczego poprzez realną współpracę jednostek naukowych i komercyjnych;
  - b) rozwój lokalnych jednostek zarówno z sektora finansowanego ze środków publicznych, jak i prywatnego – zwiększy się konkurencyjność polskich firm i instytucji w obszarach, których nie są w stanie same sobie zapewnić lub w których zmuszone są do korzystania z zagranicznych usługodawców (w efekcie brak rozwoju lokalnego, luka w ścieżce transferu wiedzy do sektora społeczno-gospodarczego, problemy logistyczne, brak możliwości bycia konkurencyjnym, wpływ kapitału);
  - c) urealnienie wpływu osiągnięć naukowych, a tym samym zasadności finansowania nauki ze środków publicznych;
  - d) wzrost rozpoznawalności i widoczności jednostek naukowych w otoczeniu społeczno-gospodarczym, a tym samym wpływ na ich rozwój również w kontekście działalności naukowej;
  - e) ograniczenie realnego kosztu utrzymania aparatury (wpływy z udostępniania na zasadach komercyjnych, możliwość zwiększania skali; w tej chwili jest z reguły utrzymywana z dotacji z budżetu państwa, a nie jest wykorzystywana w pełnym zakresie

możliwości – państwo płaci za to że stoi, zamiast firmy płacić za to, że je używają, a państwo tylko za zakres w którym jest wykorzystywana do badań naukowych);
f) zmniejszenie się wypływ kapitału do zagranicznych laboratoriów i firm prowadzących tego typu działalność (realnie w Polsce bardzo rzadko przedsiębiorstwa posiadają możliwość zakupu drogiej aparatury do pionów R&D, czy też rozwoju działalności z udziałem takiej aparatury. Na zachodzie jest to normą zarówno w jednostkach finansowanych z budżetów innych państw jak i firm, a są one dostępne na polskim rynku).

4. zagrożenia płynące z braku takiej działalności:

a) zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa:

- uzależnienie od podmiotów zagranicznych;
- wypływ danych (np. dane wrażliwe);
- brak zabezpieczenia procesów kluczowych dla państwa (np. monitoring środowiska, procesów społecznych, finansowych itp.).
- pogłębianie przepaści technologicznej, a tym samym ekonomicznej ze względu na ogromny próg wejścia nowatorskich rozwiązań na rynek (zakup sprzętu, inwestycje w rozwój technologii) podczas gdy transfer wiedzy wynikający z doświadczenia w tych technologiach w nauce jest bardzo niski;
- utrata wiarygodności polskiej nauki i poparcia społecznego na jej finansowanie.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

C2. UJĘCIE W KATEGORIACH EWALUACYJNYCH JEDNOSTEK NAUKOWYCH UDOSTĘPNIANIA WYSOKOCENNEJ APARATURY BADAWCZEJ FINANSOWANEJ Z BUDŻETU PAŃSTWA DLA OTOCZENIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak jest realnych czynników motywacyjnych do udostępniania aparatury dla otoczenia społeczno-gospodarczego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Mimo braku niewątpliwych korzyści dla środowiska naukowego jak i społeczeństwa (C1) płynącego ze współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, nie następuje w tym kierunku progres. Dlatego niezbędne jest wprowadzenie szczegółowych kategorii ewaluacyjnych w rozporządzeniu dotyczącym ewaluacji lub w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym, które będą promować wykorzystanie pełnego spektrum możliwości w tym zakresie. W tym obszarze powinien znaleźć się również zapis dotyczący udostępniania wysokocennej aparatury badawczej.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

C3. PROGRAM SZKOLEŃ DLA ADMINISTRACJI JEDNOSTEK NAUKOWYCH O WYMOGACH PRAWNYCH, REALIACH RYNKOWYCH I ROZWIĄZANIACH ADMINISTRACYJNYCH ZWIĄZANYCH Z OBSŁUGĄ ZLECEŃ KOMERCYJNYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Specyfika funkcjonowania jednostek naukowych jest znacząco odmienna od specyfiki działalności rynkowej, dlatego kadra administracyjna nie ma wiedzy i doświadczenia w tym zakresie, a to uniemożliwia sprawne działanie w obszarze społeczno-gospodarczym, nie ma też w tym kierunku oddolnych działań w jednostkach naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Problem może rozwiązać centralny program szkoleń z wymogiem oddelegowania określonej liczby pracowników administracyjnych z jednostek naukowych (np. 1 pracownik administracyjny przypadający na 50 pracowników naukowych w jednostce). Szkolenia powinny obejmować, m.in.:

- wymogi prawne dla administracji dotyczące działalności rynkowej;
- specyfika zarządzania działalnością rynkową;
- zarządzanie jakością i procesami akredytacyjnymi;
- marketing i kontakt z klientem.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

RDN + LISTA CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

1) Minimalizacji ryzyko losowania słabych recenzentów w RDN. 2) Czasopisma dla humanistów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1) W przepisach dotyczących Rady Doskonałości Naukowej – piszę to jako członek tego gremium w poprzedniej kadencji – warto zmienić trzykrotność wskazywanych kandydatów na recenzentów na dwukrotność. Zachowa to zasadę losowania, którą środowisko zdążyło już zaakceptować, ale jednocześnie zmniejszy prawdopodobieństwo mało profesjonalnych recenzji (obecnie ta trzykrotność obniża standardy – jeśli na przykład wniosek z publikacjami polskojęzycznymi złożył sinolog z UJ, to nie znajdzie się piętnastu sinologów spoza UJ, którzy mogliby ocenić taki wniosek jako "azjoznawcy" – na listę wpisuje się wtedy trzech japonistów, trzech rusycystów itd., i może się zdarzyć, że „lottomat” wylosuje akurat takich recenzentów, którzy o Chinach wiedzą – niewiele). 2) W humanistyce współczynnik cytowań, impact factory etc – to nonsens. Humanisci słusznie dziwią się, jak można opłacać APC's – Niemcy prawie całkiem wycofały się z dyktatu rynkowego tych paru globalnych wydawców czasopism (kiedys świetne żurnale były wydawane przez uczelnie, towarzystwa naukowe itd – teraz wszystko bierze Springer, Routledge itd). Należy zmodyfikować rozporządzenie o czasopismach i wydawnictwach tak, by publikatory z

zakresu humanistyki wskazywane były, po prostu, przez Komitety PANowskie (dysponujące mandatem, wyłonione w wyborach) – bez oglądania się na kwartyły, indeksowania, WoS itd, tylko ekspercko, według prostych zasad – z zastrzeżeniem, by zachować rozkład normalny – przykładowo, by za 200 pkt nie było więcej niż 5 procent czasopism, za 140 – 10 procent, za 100 – 15 procent.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Jako osoba mająca doświadczenie w KEJN oraz RDN, jest dla mnie jasne, że przedstawiciele nauk ścisłych i przyrodniczych nie powinni meblować humanistyki (nie rozumieją np. co to znaczy monografia źródła), i vice versa – lepiej by humaniści zachowali wstrzeźliwość w ocenie praktyk publikacyjnych ścisłaków i przyrodników.

AUTOMATYCZNE POWIĄZANIE SIATKI PŁAC NAUCZYCIELI AKADEMICKICH Z PŁACĄ ŚREDNIĄ I/LUB MINIMALNĄ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wynagrodzenie minimalne profesora = przynajmniej dwie średnie krajowe, asystenta – jedna średnia? przyn i asystenta powinno być uzależnione od być

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Chyba wystarczy rozporządzenie? chyba wyżej niż MNiSW?

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Konkretne liczby mogą być inne, można użyć płacy minimalnej w przypadku asystenta (1.5?)

REFORMA PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Założenia reformy PAN

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Od szeregu lat słyszy się różne opinie wskazujące na konieczność reformy PAN.

Niejednokrotnie brak tej reformy używa się jako argument braku wystarczającego finansowania zarówno Instytutów PAN jak i korporacji. Niestety postulatom reformy nie towarzyszy rzetelna analiza kierunku w jakim powinny być skierowane działania. Brak jest dogłębnej analizy silnych oraz słabych stron obecnego stanu i definicji jakie cele i w jakich ramach organizacyjnych po reformie PAN powinna realizować. Nie jest trafiony argument, że PAN nie zreformował się po przemianach ustrojowych, albowiem ustawa o PAN pochodzi z 2010 roku i była kilkakrotnie nowelizowana, np. w związku z wejściem w życie "Konstytucji dla Nauki".

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WYŁĄCZENIE ZAKUPÓW ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROJEKTU Z USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki, Polska Akademia Nauk
JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecne rozwiązania prawne powodują, że koszty znacznie wzrosły, czas realizacji znacznie się wydłużył, a Polska stała się mniej atrakcyjnym partnerem w konsorcjach zagranicznych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustawa PZP wymaga rozszerzenia dalszych ułatwień dla naukowców. PZP daje możliwość wyłączenia pewnych aktywności naukowych z ustawy, ale obecne zapisy nie są jednoznaczne i nie obejmują większości wydatków.

Wzorem programów z Horizon Europe, wcześniej obowiązujących w ramach małych inicjatyw, postuluję wyłączenie z PZP wszystkich wydatków w projektach naukowych, przyznanych w ramach konkursów. Finansowanie mogłoby się dokonywać wg. rozsądnych stawek ryczałtowych (np. w przypadku hoteli, podróży, wizyt naukowych, zaplanowanych w projektach) lub opisu zakupów na etapie składania wniosku.

Zasadność i wysokość kosztów powinna być rzetelnie oceniana na etapie oceny wniosku projektowego, a przyznanie finansowania byłoby zgodą na wydatki bez dodatkowych procedur.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

ZAPEWNIENIE STABILNOŚCI FINANSOWEJ W PERSPEKTYWIE DŁUŻSZEJ NIŻ 9 MIESIĘCY.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Informacje o finansowaniu na rok X, przypadają w trakcie jego trwania, uniemożliwiając planowanie badań.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W obecnej sytuacji finansowej i prawnej, jednostki nie mają możliwości opracowania strategii naukowej.

Informacje o finansowaniu na dany rok, przypadają często w połowie tego roku. Tym samym, sytuacja finansowa, znana jest na kolejne ok 6-9 miesięcy.

Jak słyszymy często w panelach dyskusyjnych, czas od pomysłu w badaniach podstawowych, do produktów, to procesach trwający minimum 5 lat.

Postuluję tworzenie strategii finansowania badań i jednostek prowadzących badania na kolejne lata, zabezpieczając minimum finansowania.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

FINANSOWANIE STYPENDIÓW DOKTORANCKICH RÓWNIEŻ W INSTYTUTACH PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W latach 2019-2023 jednostki PAN nie otrzymywały praktycznie żadnych środków na stypendia doktoranckie.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Brak finansowania miał dwie główne przyczyny – niestosowanie algorytmu przez MEiN w latach 2020–2022 oraz ograniczenie sumy środków instytutów o maksymalnie 5% (rozp. Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 maja 2023 rok). Składnik doktorancki, który miał być przekazywany liderom szkół doktorskich w PAN, był powyżej tego progu – w efekcie lider (oraz inne jednostki współprowadzące szkoły) nie dostały żadnych środków.

Dlatego postuluję traktowanie składnika doktoranckiego osobno. Środki na finansowanie szkół (instytuty PAN otrzymywały 7 000zł na rok za doktoranta) oraz na stypendia doktoranckie (instytuty PAN nie dostały nic w tej puli) mogłyby być zaplanowane z góry, jako osobna pula, a następnie rozdzielone pomiędzy podmioty prowadzące szkoły doktorskie zgodnie z algorytmem.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZAPEWNIENIE STABILNOŚCI PRAWNEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Polska Akademia Nauk, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Częste i nieprzemyślane zmiany prawny uniemożliwiają stabilne funkcjonowanie jednostek naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Niejednokrotnie podstawy prawne zmienia się wielokrotnie, nawet w ciągu roku. Każda zmiana wymaga zmiany szeregu regulaminów i procedur, utrudniających działanie jednostek.

Postuluję wyodrębnienie jednostek pilotażowych i testowanie na nich projektowanych rozwiązań prawnych przed wdrożeniem nowego prawa.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

DOFINANSOWANIE NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zbyt niski współczynnik sukcesu w konkursach na projekty naukowe

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Postuluję zwiększenie finansowania Narodowego Centrum Nauki

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

UNIEMOŻLIWIENIE ZMIAN "WSTECZ" W EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Dotychczas zmiany w punktacji czasopism i konferencji przeprowadzane były również wstecz, zatem zmieniona punktacja obowiązuje dla całego okresu ewaluacji, a nie od momentu ogłoszenia nowej listy.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zawarcie w rozporządzeniach ministra informacji, że zmieniona punktacja czasopism i konferencji obowiązuje dla artykułów opublikowanych po publikacji tego rozporządzenia.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Częste zmiany punktacji czasopism i konferencji wprowadzają bardzo duży chaos w planowaniu przyszłych publikacji. Ten chaos jest potęgowany zmianami, które obowiązują "wstecz", co jest szczególnie dotkliwe w przypadku konferencji. Koszty wyjazdów na konferencje są często bardzo wysokie, dlatego w zespole staramy się wybierać takie, które przynajmniej zapewniają dużą liczbę punktów do ewaluacji. Niestety, niejednokrotnie zdarzało się, że punktacja konferencji była obniżana (czasem drastycznie, z 200 na 70 punktów). W takiej sytuacji oczywiście pozostaje wybór innej konferencji, jednak taka zmiana dokonana po opublikowaniu artykułu konferencyjnego jest bardzo demotywująca - nie ma pewności, że ostatnie rozporządzenie w 2025 roku ponownie nie zmieni liczby punktów... Oczywiście, ten sam problem dotyczy czasopism, jednak dla nich wybór takich z wysokim IF daje pewne zabezpieczenie, że zmiana punktacji nie będzie drastyczna. Moim zdaniem rozsądnym wyjściem by było zastosowanie zasad podobnych jak przy zmianach podatków - jeżeli zmiana punktacji by była dokonywana z korzyścią dla naukowca, to uwzględniana jest wstecz (od rozpoczęcia ewaluowanego okresu), jeżeli jest ona niekorzystna, to jest wprowadzana od momentu ogłoszenia rozporządzenia (czyli nie dotyczy już opublikowanych artykułów).

WALKA Z MOBBINGIEM W UNIWERSYTECIE WARSZAWSKIM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W Uniwersytecie Warszawskim na Wydziale Nauk Politycznych i Stosunków

Międzynarodowych dziekan Daniel Przystek dopuszcza się mobbingu wobec pracowników.

Mimo wiedzy i jasnych dowodów Rektor Nowak nie reaguje.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Natychmiastowa dymisja Daniela Przastka i dyscyplinarne usunięcie tej osoby z przestrzeni Uniwersytetu. Ten Pan pracując z młodzieżą niszczy swoim zachowaniem setki ludzi.

Narcystyczna osobowość tej osoby, skrajna nietolerancja na odmiennosc, brak akceptacji dla jakiegokolwiek sprzeciwu. Każdą wypowiedź krytyczną ten pan przyjmuje jako atak personalny na siebie i osoba wypowiadająca się staje się od razu celem ataków personalnych.

Dość Przastka na Uniwersytecie! Ten gość tylko lata po świecie na koszt

wydziału i nic nie robi [bardzo proszę bez cenzury nazwisk, takie zachowania należy z pełną stanowczością piętnować i pokazywać!]

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

STANDARDY, UJEDNOLICENIE KSZTAŁCENIA PSYCHOLOGII

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Psycholog jako zawód zaufania publicznego powinien przejść gruntowne, oparte na dowodach naukowych, ujednolicone wykształcenie na pięcioletnich jednolitych studiach magisterskich.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie na powrót standardów kształcenia, ujednolicenie programu nauczania zawierającego oparte na dowodach treści, skrócenie masowo otwieranych IOSów na byle jakich uczelniach bez zaplecza badawczo-dydaktycznego, wprowadzenie jednakowej, obowiązkowej liczby praktyk studenckich.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Ostatnia dekada przyniosła wzrost kierunków psychologicznych z kilkunastu do ponad 100. Powstało mnóstwo kierunków umożliwiających ukończenie pięcioletniej psychologii w dwa lata (IOS). Na wielu uczelniach nie ma bazy dydaktycznej, nie wspominając o naukowo-badawczej. Powstała psychologia dwóch, a nawet trzech prędkości o czym można przekonać się wchodząc na jakąkolwiek stronę prywatnych szkół oferujących psychologię na grupy psychologów w SM. Efektem jest znaczne obniżenie oraz zróżnicowanie zakresu kompetencji absolwentów psychologii. To dla nas, psychologów ogromny problem a dla odbiorców naszych usług zachwianie bezpieczeństwa.

PSYCHOLOGIA W PRAKTYCE.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Psychologia przygotowująca do pracy w zawodzie, zamiast tysiąca szkoleń podyplomowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Modyfikacja programu nauczania i praktyki zawodowe.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PRZYWRÓCENIE RAMY PROGRAMOWEJ STUDIOM Z PSYCHOLOGII

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Przywrócenie ramy programowej kier. Psychologia.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przywrócenie ramy programowej, jednolitych studiów mgr.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Od ponad dekady kierunek psychologia nie posiada ramy programowej, co było we wcześniejszych latach standardem, jest też standardem kształcenia w krajach UE. Dzisiaj psychologia stała się kierunkiem wręcz uzupełniającym, poprzedni Minister Edukacji zezwolił np. na doksztalcenie nauczycieli od 7 semestru psychologii w formie online tak by zdobyli oni tytuł zawodowy mgr psychologii. W dobie kryzysu psychicznego po pandemii oraz kryzysu wojny w UA potrzebujemy wykwalifikowanych psychologów, którzy zajmą się przede wszystkim wzmocnieniem zasobów społeczeństwa, najbardziej grupą dzieci i młodzieży. Będą działać aktywnie jako psychologowie społeczni budując kolektywną maestrę ale także gdy trzeba jako psychologowie kliniczni będą potrafili zdiagnozować zaburzenia, kryzys presuicydalny i w nim pomóc. Komercjalizacja nauczania psychologii, brak ramy programowej spowodowały, że mamy dzisiaj bardzo wielu psychologów, niestety prawdopodobnie zupełnie nieprzygotowanych do udzielania sensownych świadczeń wobec społeczeństwa i/lub jednostek.

ELASTYCZNE ETATY: MNIEJ DYDAKTYKI ZA WIĘCEJ LEPSZYCH PUBLIKACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Są okresy, że praca naukowa idzie nam doskonale, a wtedy przeszkodą staje się nasze pensum dydaktyczne; proponuję w takich okresach zmniejszać pensum dydaktyczne.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy przekonać senat uczelni do idei elastycznego kształtowania proporcji między pensum dydaktycznym a pracą naukową w zatrudnieniu na zadany okres czasu, dla kwalifikujących się pracowników.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Na którymś etapie rozwoju naukowego odkrywamy zapewne, że zmniejszenie obciążenia dydaktycznego byłoby z korzyścią i dla pracy naukowej i dla pracy dydaktycznej.

Odpowiedzią byłaby możliwość elastycznego kształtowania proporcji między pensum dydaktycznym a pracą naukową w zatrudnieniu na zadany okres czasu. Przykładowo, na okres 4 lat kwalifikujący się pracownik uzyskiwałby zmniejszenie pensum dydaktycznego z 210 godzin rocznie do 105 godzin rocznie, dostając w zamian większy komponent obowiązków naukowych. Taka zmiana powinna dobrze wpłynąć zarówno na pracę naukową (będzie na nią więcej czasu) jak i dydaktyczną (mniejsze obciążenie = większy zapas).

Przyznaję, że trudną stroną tego pomysłu są kryteria. Kto się kwalifikuje do elastycznego etatu i na jaki okres czasu? Co to znaczy "większy komponent obowiązków naukowych", albo, bardziej praktycznie, jak oceniać osiągnięcia pracowników znajdujących się na różnych etatach, tradycyjnym i mieszanym. Wreszcie, jakie powinny być konsekwencje

braku mierzalnych osiągnięć naukowych mimo przebywania na "elastycznym" etacie? To są jednak dość szczegółowe kwestie, które (jak myślę) są do wynegocjowania gdy zgodzimy się na ideę: mniej dydaktyki za większe obowiązki naukowe.

PSYCHOLOGIA – STANDARDY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Brak jednolitego wykształcenia bazowego, podstawowych kompetencji, głównie w uczelniach niepublicznych, studiach zdalnych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nowelizacja ustawy – wpisanie psychologii na listę jednolitych studiów mgr + standardów kształcenia

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

OCHRONA PRAW PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stawiane jest przez

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

https://docs.google.com/document/d/135y6GILps37jAsCmpmjp_NK1wZzx3hDN/edit?usp=sharing&ouid=109034012809501944977&rtpof=true&sd=true

JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA PSYCHOLOGÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Obniżenie jakości studiów psychologicznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Studia z psychologii jedynie jednolite 5letnie magisterskie

Zakaz praktyk online

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszam jako psycholog obserwujący obniżenie Jakości kształcenia nowych psychologów

RATUJMY STUDIA Z PSYCHOLOGII!

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Aktualnie studia z psychologii toczy rak degradacji jakości na rzecz ilości, byle jakości i psycho-biznesu.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

- przywrócenie kierunku psychologii do listy kierunków obowiązkowo prowadzonych w trybie PIĘCIOLETNICH JEDNOLITYCH MAGISTERSKICH,
- przywrócenie standardów programowych studiów z psychologii z określeniem jednolitego zakresu merytorycznego i godzinowego zajęć, a także minimum kadrowego dla kierunku,
- standardy programowe powinny zawierać szeroki zakres wiedzy od przedmiotów bio-medycznych, przez logikę i metodologię oraz podstawowe obszary psychologii, aż po specjalistyczne obszary zastosowania psychologii; ponadto powinny zawierać określone ramy praktyk studenckich, warsztatów i laboratoriów,
- prowadzenie studiów z psychologii powinno być prowadzone tylko w uniwersytetach prowadzących działalność badawczą w obszarze psychologii,
- zakaz prowadzenia studiów z psychologii w trybie indywidualnej organizacji studiów dla całej roczników, jak to ma dziś miejsce nawet w dwa lata!,
- uporządkowanie studiów podyplomowych w obszarze psychologii na te dostępne tylko i wyłącznie dla psychologów (rozwijające wiedzę i umiejętności, ale także nadające nowe kwalifikacje w obrębie zawodu psychologa), oraz te dostępne dla niepsychologów (rozwijające w ramach ich podstawowych dziedzin/zawodów bez nadawania nowych kwalifikacji),
- powołanie rady akredytacji studiów z psychologii (PKA zezwala na otwieranie psychologii wszędzie, nawet na studia psychologiczne trwające 2 lata!!) - taka rada mogłaby kontrolować i akredytować kierunki psychologiczne, np. Krajowa Rada Akredytacyjnej Studiów Psychologicznych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

A4. WPROWADZENIE WYMAGU KORZYSTANIA Z APARATURY BADAWCZEJ I PRZECHOWYWANIA DANYCH W JEDNOSTKACH PUBLICZNYCH NA TERENIE POLSKI W PRZYPADKU OBSZARÓW BADAWCZYCH GENERUJĄCYCH DANE WRAŻLIWE (NP. GENOMIKA, MEDYCINA, ENERGETYKA, GEOLOGIA, GOSPODARKA SUROWCOWA, I

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Szereg obszarów wymagających nowoczesnych technologii jest obsługiwany w przewadze przez organizacje i firmy z najwyższej rozwiniętych krajów (USA, Chiny, UK itd.), a jednocześnie część z nich dotyczy obszarów strategicznych lub z zakresu bezpieczeństwa państwa i obywateli, co skutkuje wpływem danych wrażliwych poza granice kraju

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Powinien zostać opracowany katalog danych wrażliwych generowanych w wyniku działalności badawczej (dalej Katalog). Do opracowania katalogu powinna zostać powołana komisja ekspertów z poszczególnych dziedzin naukowych pod patronatem odpowiednich Ministrów. Następnie instytucje finansujące badania naukowe ze środków publicznych powinny zharmonizować regulaminy konkursowe z Katalogiem w taki sposób, aby przyznanie i realizacja grantu badawczego były możliwe jedynie w przypadku planu zrealizowania zadania badawczego objętego zakresem Katalogu na terenie kraju. Przykładowo, sekwencjonowanie DNA obywateli dostarczające szeregu danych wrażliwych na poziomie indywidualnym i populacyjnym, mogłoby być przeprowadzone jedynie w krajowych ośrodkach publicznych oferujących takie usługi. Podobnie pomiary dostępności zasobów naturalnych, dane hydrologiczne, inne dane medyczne, itp.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

DOBRE PUBLIKACJE MIĘDZYNARODOWE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Kariera i ewaluacja oparta o dobre publikacje międzynarodowe

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Postuluję doceniać dobre publikacje międzynarodowe silniej niż obecnie, a także wprowadzić reguły wskazujące, że podstawą recenzji awansowej powinny być dobre prace w obiegu międzynarodowym (z wyłączeniem predatory oraz quasi-predatory journals jak np. MDPI). W ten sposób dajemy kij i marchewkę i promujemy jakość, ale nie ilość w dorobku.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

PSYCHOLOGIA NA POZIOMIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak odgórných wymagań i programu nauczania dla wszystkich uczelni

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić obowiązkowy podstawowy plan nauczania psychologii, stworzyć strukturę odbywania praktyk (np. zakaz odbywania ich w formie online bo ogranicza się to do podbicia dzienniczka), wprowadzić egzamin końcowy na wzór LEK i Prawo Wykonywania Zawodu. Zamknąć twory takie jak 2letnie studia magisterskie z psychologii, przywrócić jednolitość kierunku

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

UPROSZCZENIE PROCEDUR ZAKUPOWYCH WYSOKOSPECJALISTYCZNYCH MATERIAŁÓW/SPRZĘTÓW I USŁUG STOSOWANYCH W PROCESACH R&D.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Konieczność prowadzenia zakupów specjalistycznych odczynników/sprzętu i specjalistycznych usług (np. przy produktach biomedycznych produkcji w określonym standardzie GMP, badań ADME czy toksykologicznych) zgodnie z wymogami PZP powoduje nieoptymalne wykorzystanie zasobów merytorycznych i wydłużenie prac, w których procedury przetargów są konieczne.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zakup specjalistycznych odczynników, sprzętu oraz usług zgodnie z wymogami przepisów krajowych, w tym ustawy Prawo Zamówień Publicznych (PZP) powoduje, że członkowie zespołów naukowych w czasie kiedy powinni prowadzić badania, pisać wnioski czy dopracowywać współpracę z otoczeniem i rozwijać czy to koncepcję naukową, czy produkt, są zaangażowani w opis merytoryczny zamówienia niezbędny w procedurze zakupowej zgodnej z przepisami. Ten proces jest często długotrwały, ponieważ nie ma w jednostkach prowadzących badania naukowe osób rozumiejących zarówno PZP w wystarczającym stopniu, jak i charakterystykę prac R&D. Natomiast opisanie zamówienia w taki sposób, by było na tyle ogólne, żeby spełniało wymagania PZP, a jednocześnie na tyle szczegółowe, żeby pozwalało zakupić zasób niezbędny do przeprowadzenia danego badania, zajmuje często kilkadziesiąt godzin. Warto prześledzić systemowo ile czasu średnio zajmuje przygotowanie dokumentacji przetargowej zarówno po stronie administracyjnej, jak i merytorycznej (z mojego doświadczenia jest to sumarycznie 20-30 h), przy czym jest to rozciągnięte w czasie ze względu na kolejkę spraw, którymi zaangażowane w proces osoby zajmują się równolegle. Z mojego doświadczenia (instytut badawczy, ok 150 zatrudnionych naukowców, Dział Zamówień stanowi jednostkę organizacyjną w strukturze) średnio 3-4 tygodnie upływa od pierwszego wniosku o wszczęcie postępowania do publikacji dokumentacji przetargowej i rozpoczęcia zbierania ofert. Ten okres zawsze musi być wzięty pod uwagę w planowaniu zadań w projektach i zawsze może stanowić komponent opóźnienia w realizacji zadań. Koszt niezbędnej pracy ludzkiej niezbędnej do przygotowania procesu zakupu, a także koszty opóźnień, niezwykle rzadko są kalkulowane w bilansie stanowiącym wkład do rozważań dot. efektywności wydatkowania pieniędzy publicznych. W mojej opinii natomiast powinien, bo znacząco zmienićby optykę prowadzenia procesów zakupowych pod PZP.

Identyfikuję kilka sposobów w jaki można zaadresować ten problem:

1. Na poziomie krajowym (przepisy) - wszędzie gdzie to możliwe w kontekście przepisów nadrzędnych, trzeba zmaksymalizować w przepisach krajowych limity od których niezbędne jest prowadzenie procedur przetargowych i zapytań ofertowych, a kontrolę wydatkowania postawić na kluczowych węzłach decyzyjnych, np. na sprawdzaniu konfliktu interesów – również po to, żeby zoptymalizować zasoby niezbędne do kontroli takich wydatków. Warto przeanalizować inne systemy krajowe, np. Czesi, działający w ramach

tych samych przepisów unijnych mają zdecydowanie bardziej elastyczne możliwości zakupów finansowanych z pieniędzy publicznych.

2. Na poziomie krajowym (np. poprzez Urząd Zamówień Publicznych) – warto wprowadzić zestaw dobrych praktyk w kontekście prowadzenia zakupów przez jednostki prowadzące prace R&D, które będą minimalizować ryzyko „blokowania” zakupu na poziomie administracji jednostki, wynikającego z np. niewystarczającej znajomości przepisów, z braku zrozumienia charakterystyki procesów R&D czy specyfikacji merytorycznej zamówienia, obawy przed stosowaniem rozwiązań innych niż te, które były „stosowane od zawsze” itp. Dodatkowo warto zaimplementować obowiązującą interpretację przepisów na poziomie Urzędu Zamówień Publicznych w kontekście zakupów w procesach R&D. Dobre praktyki w tym kontekście mogłabym zaproponować wypracowując je we współpracy z kolegami z PACTT (Porozumienie Akademickich Centrów Transferu Technologii).

3. Na poziomie lokalnym (jednostek prowadzących prace R&D) – warto rozważyć zmianę struktury jednostek prowadzących procesy zakupów wprowadzając nowy typ specjalisty – posiadającego kompetencje zarówno merytoryczne, jak i wiedzę w zakresie PZP. W celu przyciągnięcia talentów warto również przewidzieć finansowanie przynajmniej części takich etatów także w grantach.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PRZYWRÓCENIE KONKURSU ETIUDA LUB WPROWADZENIE PODOBNEGO GRANTU/STYPENDIUM NA UKOŃCZENIE ROZPRAWY I ODBYCIĘ DŁUŻSZEGO STAŻU ZAGRANICZNEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak możliwości zdobycia środków na ukończenie rozpraw + nieliczne programy mobilnościowe dla doktorantów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Warto byłoby, by NCN pomyślał nad przywróceniem konkursu Etiuda lub by inna jednostka takowy wprowadziła. Był to bardzo dobrze pomyślany konkurs, który z jednej strony zapewniał dobrym doktorantom godne środki na życie w czasie prac nad ukończeniem rozpraw doktorskich, a także umożliwiał odbycie dłuższego, kilkumiesięcznego stażu badawczego w dowolnej jednostce zagranicznej, który to staż mógł służyć ukończeniu rozprawy, zaplanowaniu przyszłych projektów badawczych czy też odbyciu pierwszego stażu podoktorskiego. Niestety konkurs ten wycofano, być może kierując się mylnym (choć niestety częstym wśród starszej części kadr akademickich, przynajmniej w środowisku zgłaszającej) założeniem, że głodowe stawki stypendiów w szkołach doktorskich (zwłaszcza przed oceną śródkresową) pozwalają na pełne skoncentrowanie się na rozprawach. Przy tak niskich stawkach stypendiów oraz ich otrzymywaniu przez maksymalnie 4 lata oczywiste jest, że większość doktorantów musiała podejmować pracę zawodową zarówno w trakcie pobierania stypendiów, jak i tym bardziej na przedłużeniach (za wyjątkiem tych, których wspóltrzymują rodzice, co prowadzi do patologicznej sytuacji, w której doktorat zamiast za pracę jest uznawany za przedłużenie studiów). Jest to tym bardziej bolesne dla rocznika

rozpoczynającego doktorat w roku 2019/2020, z racji utrudnień i opóźnień wywołanych przez pandemię oraz wszechobecny chaos na początku funkcjonowania szkół doktorskich. Możliwość złożenia o Etiudę w tej sytuacji pozwoliłaby na ukończenie wielu wartościowych projektów doktorskich, które w części nie zostaną ukończone ze względów finansowych.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

POWOŁANIE KOMISJI ETYKI W NAUCE, KTÓRA MIAŁABY GŁOS DECYDUJĄCY, A NIE DORADZY (JAK AKTUALNA KOMISJA ETYKI PAN)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak innego rozwiązania problemu nieetycznych zachowań w środowisku naukowym na drodze innej niż sądowa

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nie jest tajemnicą, że problem mobbingu, przemocy psychicznej czy dyskryminacji jest jednym z najbardziej palących w polskim środowisku naukowym. Fasadowość istniejących na uczelni instytucji typu komisje dyscyplinarne czy rzecznicy praw i wartości akademickich sprawia, że zazwyczaj stronie pokrzywdzonej pozostaje jedynie skierowanie sprawy na drogę sądową, która jest czasochłonna, wysoce kosztochłonna i często powoduje "wycancellowanie" sygnalisty ze środowiska naukowego poprzez uznanie go za "donosiciela". Problem ten dotyczy przede wszystkim młodszych badaczy, jak doktoranci czy młodzi doktorzy (częściej kobiet niż mężczyzn), wobec których przełożeni czy starsi "koledzy" pozwalają sobie na zachowania przemocowe, których nie dopuściliby się wobec siebie "równych" (przynajmniej statusem i wiekiem). Należałoby stworzyć ponaduczelnianą jednostkę, która rozstrzygałaby tego typu nadużycia i byłaby, w przeciwieństwie do Komisji ds. etyki PAN, uprawniona do wydawania odpowiednich kar lub decyzji wiążących dla jednostek zatrudniających mobberów czy osoby stosujące inne nieetyczne praktyki. Powinno się dodatkowo opracować procedury, które zminimalizowałyby, choć częściowo, negatywne konsekwencje dla sygnalistów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

DYSPROPORCJE MIĘDZY LISTAMI CZASOPISM PUNKTOWANYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Istnieją duże dysproporcje między listami czasopism punktowanych, polegające na tym, że proporcje między odsetkami publikacji na świecie w danej kategorii punktowej są diametralnie różne na różnych listach, co jest niesprawiedliwe zawsze wtedy gdy porównywani są reprezentanci różnych dyscyplin.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stosując obecne listy czasopism, należy ustalić kategorie punktowe na wszystkich listach według takich samych proporcji publikacji na świecie w wybranym roku referencyjnym. Należy uporządkować czasopisma na każdej liście według malejącego IF, a następnie

przyjąc dla każdej listy te same odsetki (udziały) publikacji na świecie w każdej kategorii punktowej. Przykładowo, 10% najlepszych prac – 200 pkt, 10% kolejnych – 140 pkt, 20% kolejnych – 100 pkt, 20% kolejnych – 70 pkt, 20% kolejnych – 40 pkt, 20% kolejnych – 20 pkt. Ewentualne korekty związane z przesunięciami niektórych (niewielkiej liczby) czasopism do innej kategorii nie wpłyną w istotny sposób na wyniki. Dzięki temu wszystkie dyscypliny będą na równi traktowane.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Bardziej dokładny opis problemu i propozycji rozwiązania go znajduje się pod tym linkiem.

<http://prac.im.pwr.wroc.pl/~lenczew/Publikacje/Publikacje%20punktowane%20w%20roku%202020.docx>

UZALEŻNIENIE WYNAGRODZENIA PRACOWNIKÓW UCZELNI WYŻSZYCH OD ŚREDNIEGO WYNAGRODZENIA PROFESORA NA DANEJ UCZELNI.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wynagrodzenia i rozwarstwienie wśród zarobków nauczycieli akademickich.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy uzależnić zarobki poszczególnych grup nauczycieli akademickich od średniego wynagrodzenia profesora na danej uczelni i być może w danej dyscyplinie (jeżeli jest to kluczowa krajowa dyscyplina przemysłu/nauki). Dodatkowo, należy uzależnić minimalne wynagrodzenie profesora od średniej krajowej (idealnie średniej krajowej w obszarze przemysłu jeżeli profesor działa w strategicznej dyscyplinie krajowej). Obecnie nieraz się zdarza, że w tej samej jednostce są osoby zarabiające minimum ustawowe (w tym też profesorowie) oraz osoby zarabiające znacznie więcej. Minimalne wynagrodzenie profesora nie waloryzuje się, przez co przy opieszale działającym rządzie wynagrodzenia potrafią szybko tracić na wartości, waloryzacja automatycznie dostosuje wynagrodzenie do inflacji.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PROGRAM KSZTALCENIA NA KIERUNKU PSYCHOLOGIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Spadek jakości kształcenia na kierunku psychologia spowodowany trybami skróconymi, a także niewystarczające kompetencje wykładowców i ograniczony sposób przekazywania wiedzy praktycznej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Tylko 5 letnia psychologia, egzamin zawodowy, powrót do standardowych kształcenia określonych w rozporządzeniu jak w 1999 roku

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ELASTYCZNE FINANSOWANIE DZIAŁAŃ PRZEDWDROŻENIOWYCH – DUET BIZNES I BADACZ (BIBA)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Bardzo ograniczone możliwości szybkiego i elastycznego finansowania wczesnych etapów badań translacyjnych (TRL2-4) w obecnym ekosystemie finansowania grantowego.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie polityka naukowa w Polsce podąża w kierunku intensyfikacji badań aplikacyjnych i „szybko-wdrażalnych” na rynek. W ekosystemie naukowym, w którym historycznie bardzo duża część prowadzonych badań była badaniami podstawowymi (ta tradycja jest wciąż bardzo ugruntowana w społeczności naukowej), szybkie zmiany w nakierowanie na dużą dostępność finansowania dla badań aplikacyjnych we współpracy z otoczeniem, kosztem finansowania badań podstawowych powoduje, że jako kraj tracimy w tym procesie rozwiązania o potencjale innowacji przełomowych. Nie twierdzę przy tym, że wszystkie prowadzone badania podstawowe w kraju generują taki potencjał.

Z jednej strony istnieje nacisk na aplikacyjność badań i współpracę z otoczeniem gospodarczym, a z drugiej strony dostępne są jedynie bardzo nieliczne mechanizmy finansowania umożliwiające przejście od badań podstawowych do szeroko rozwiniętych badań aplikacyjnych, których wyniki będą w stanie zachęcić przedsiębiorców do wejścia w partnerstwa czy pobrania rozwiązania pod swoje skrzydła i ich dalszy rozwój. Powoduje to, że część potencjalnych innowacji „utyka” na poziomie badań podstawowych i nie ma szans na dalszy rozwój. Biznes z reguły poszukuje projektów zwalidowanych i praktycznie gotowych do zastosowania. Niezwykle czaso- i pracochłonne przejście od technologii wielkolaboratoryjnej do technologii przemysłowej wymaga określenia wszystkich zagrożeń procesowych, kontaminacyjnych, i ogólnie rozumianego bezpieczeństwa technologii (zarówno dla pracowników jak i klientów końcowych, m.in. w kontekście bhp i ppoż. a także Te etapy wymagają silnego wsparcia finansowego duetu biznes i badacz (BIBA).

Skrótowe zestawienie głównych źródeł finansowania badań naukowych i mechanizmów finansowania działających w kontekście omawianego problemu:

A. Narodowe Centrum Nauki (NCN) finansuje jedynie badania podstawowe (w rozumieniu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce);

B. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) finansuje w przeważającej większości badania aplikacyjne i prace rozwojowe przedsiębiorstw. Nieliczne programy finansowania są dedykowane konsorcjom przedsiębiorstwa-jednostki naukowe (TANGO (2 ścieżki), ścieżka SMART FENG dla konsorcjów). Dla rozwiązań na wczesnych etapach rozwoju produktu (m.in. po to, żeby dopracować koncepcję i zainteresować biznes), jest dostępny program LIDER oraz TANGO ścieżka A. niestety budżety projektu jest mały i np. rozwój rozwiązań z obszaru biomedycyny często mają szans zaplanować sensownego zadania, które z jednej strony mieściło się w budżecie, a z drugiej pozwalało podnieść gotowość technologiczną rozwiązania..

C. Fundacja na rzecz Nauki Polskiej otworzyła dopiero niedawno mechanizm PoC (pierwszy nabór był w Q4 2023) wzorowany na PoC European Research Council, który pozwala

finansować badania nacelowane na podniesienie gotowości technologicznej rozwiązań opartych o wyniki badań podstawowych;

D. Programy regionalne są kierowane do przedsiębiorców.

Wszystkie powyższe mechanizmy są:

- „wolnouruchamialne” (trzeba realnie liczyć rok od momentu startu pisania wniosku do momentu uruchomienia środków, a w rok rynek na dane rozwiązanie może pójść znacząco do przodu). Warto również zwrócić uwagę na niski wskaźnik sukcesu we wszystkich dostępnych programach – podaż dobrych projektów jest duża, jednak utykają one w martwym punkcie ze względu na brak finansowania;
- nieelastyczne – każda zmiana na ścieżce rozwoju potencjalnego produktu wymaga ogromnego nakładu pracy na uzasadnienie i akceptację po stronie instytucji finansującej, co w praktyce hamuje proces badawczo-rozwojowy.

W celu zaadresowania problemu bardzo ograniczonej możliwości szybkiego i elastycznego finansowania wczesnych etapów badań translacyjnych (TRL2-4) w obecnym ekosystemie finansowania grantowego proponuję:

1. Optymalizację funkcjonowania oraz zwiększenie alokacji i (gdzie to możliwe) dopuszczalnych budżetów projektowych na już istniejące mechanizmy finansowania (TANGO, PoC FNP);
2. Dopracowanie i wdrożenie kontynuacji Programu Badań Stosowanych (prowadzonego w latach 2013-2016?) przez NCBR. Warto przeanalizować efekty tego programu i w ramach udoskonalenia określić modelowy program BIBA dla poszczególnych obszarów badań. Niezwykle ważne jest zadbanie o bazę recenzentów z doświadczeniem badawczo-wdrożeniowym i biznesowym. Nie do przecenienia są osoby z doświadczeniem naukowym po stronie akademickiej jak i biznesowej (mam niestety świadomość, że mamy do dyspozycji niewielką pulę takich osób w kraju). Z mojego doświadczenia wynika, że dobrze napisana recenzja może skutkować pozytywnymi zmianami w projektowanych badaniach, co ma szansę znacząco podnieść efektywność i sukces badań. Dlatego poddaję pod rozważenie wprowadzenie kontroli realizacji projektów z udziałem recenzentów, którzy zagłębiali się w projekt na etapie oceny.
3. Rozważenie opracowania programów branżowych, kierowanych do projektów w naukowych obszarach strategicznych z punktu widzenia polityki naukowej i gospodarczej Polski. Mogą to być programy i na poziomie krajowym, jak np. AWS w Austrii (<https://www.aws.at/en/about-us/ueber-die-aws/>) jak również na poziomie regionalnym poprzez różnego rodzaju akceleratory/inkubatory czy to finansowane z pieniędzy publicznych (np. <https://www.bio-m.org/en/for-start-ups.html> <https://www.labiotech.eu/best-biotech/biotech-incubators-europe/>) czy też partnerstwa (np. <https://www.danubelabs.eu/>)
4. Rozważenie alokacji dodatkowych, szybko uruchamialnych środków dla jednostek naukowych (uczelnia, instytutów PIB, PAN) w celu podniesienia gotowości technologicznej najbardziej rokujących projektów o potencjale komercyjnym lub wdrożeniowym w oparciu o niefinansowe, ale np. społeczne względy. Selekcją projektów musiałaby zajmować się zewnętrzna rada doradcza złożona z przedstawicieli nauki, otoczenia gospodarczego i społecznego (np. <https://www.spark-bih.de/about-us/spark-concept>).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

HABILITACJA - WYMAGANIA PUNKTOWE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Habilitacja powinna dotyczyć osób, które już zasłużyły się dla nauki, czyli mają choćby monografie i artykuły oraz pracują dla dobra szkolnictwa wyższego, a nie na podstawie jednej pracy.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić punkty wymagane do spełnienia dla uzyskania habilitacji. Dużo państw korzysta z takiego rozwiązania, choćby określona liczba artykułów z IF, podręcznik do nauki w danej specjalizacji, naukowe konferencje zagraniczne, wychowani dyplomanci, zrealizowane projekty badawcze itp. Konsultacje i oddzielne punkty dla konkretnych dziedzin lub dyscyplin naukowych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Dodatkowo do kryteriów punktowych należy określić kryteria oceny pracy habilitacyjnej, żeby wszystko nie kończyło się na subiektywnej ocenie jest lub nie ma wkładu do nauki. Nie może ocenie podlegać jedynie monografia, którą można zlecić do napisania osobie trzeciej i na tej podstawie uzyskać habilitację. Dlatego dodatkowe kryteria punktowe, w tym ilościowe powinny utrudnić ten proceder, który skutkuje profesurami bez dorobku. Dodatkowo należy określić wymagania po habilitacji, żeby prawdziwi uczeni wspomagali rozwój nauki wśród młodszych pokoleń, ponieważ w tym momencie nie ma wsparcia, a wręcz ograniczanie dostępu do możliwości rozwoju naukowego.

NIEKARANIE ZA CHOROWANIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uniwersytety nie pozwalają osobom, które były na zwolnieniu lekarskim pisać kolokwiów i wejściówek z których trzeba uzyskać odpowiednią liczbę punktów, aby zostać dopuszczonym do egzaminu.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić zmiany chroniące studentów, przed niewłaściwymi taktykami uczelni. Uczelnie w tym momencie mają bardzo dużą autonomię w zakresie uznawania zaświadczeń lekarskich. Przepisy powinny zobligować uczelnie do zmiany ich regulaminów celem jednakowego traktowania studentów. Uniemożliwianie uzyskania punktów, dopuszczających do egzaminu, stanowi dyskryminację osób, które rzeczywiście chorowały.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PSYCHOLOG DLA STUDENTÓW/PRACOWNIKÓW UCZELNI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Na moim uniwersytecie studiuje ok. 10 tys. studentów, natomiast do dyspozycji jest jeden psycholog.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększenie nakładów na pomoc psychologiczną dla uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KONTROLA NOWO PRYZNANYCH UPRAWNIEŃ (PRAWA DOKTORSKIE I HABILITACYJNE, UPRAWNIENIA DO PROWADZENIA KIERUNKÓW)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Poprawa jakości funkcjonowania uczelni oraz nadawania uprawnień

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Działania w obszarze akredytacji oraz dokładny audyt uprawnień przyznanych po raz pierwszy

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Propozycja ma związek z licznie przyznanymi uprawnieniami w zakresie prowadzenia studiów (np. kierunki medyczne) oraz uprawnieniami nadawania stopni i tytułów naukowych. Zdarzało się, że nadano uprawnienia habilitacyjne tam, gdzie wcześniej nie było nawet uprawnień doktorskich! Takie przypadki wymagają szczególnie starannego potraktowania w działaniach kontrolnych.

PRZEJRZYŚĆ STRUKTUR AKADEMICKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Większa przejrzystość struktur ich porównywalność, oszczędności w finansowaniu nauki, usprawnienie funkcjonowania uczelni

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Określenie minimalnych parametrów dla możliwości utworzenia wydziału (liczba studentów, pracowników, prowadzonych kierunków studiów). W przypadku bardzo małych wydziałów przeniesienie ich kompetencji administracyjnych na poziom instytutów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W myśl konstytucji 2.0 wydział jest jednostką fakultatywną. W przypadku dużych uczelni struktura ta ma uzasadnienie. Na niektórych małych uczelniach to rodzaj synekury.

Zdarzają się wydziały składające się z dwóch małych instytutów, prowadzące 3 - 4 kierunki

studiów gdzie studiuje ok. 300 osób. Wskazany audyt i określenie administracyjnych ram możliwości powołania wydziału.

FUNKCJE KIEROWNICZE – ZAKAZ ŁĄCZENIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Bezwzględny zakaz łączenia funkcji kierowniczych na uczelniach

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Działania prawne

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W przypadku sprawowania funkcji kierowniczej w administracji uczelnianej (rektorzy zastępcy, dziekani i prodekan, dyrektorzy instytutów i zastępcy wprowadzenie bezwzględnego zakazu kierowania jakąkolwiek jednostką (szkoła doktorska, studium języków obcych, szkoła językowa dla cudzoziemców oraz wszelkie inne). Możliwość sprawowania kilku funkcji wpływa na obniżenie jakości działań oraz tworzy możliwości nieuczciwej konkurencji (nierówne możliwości działań).

ZAOSTRZENIA KAR Z TYTUŁU PLAGIATÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Poprawa jakości nauki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nowelizacja przepisów w tym odpowiedzialności karnej

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Teoretycznie istnieje odpowiedzialność z tytułu plagiatostwa, w praktyce została bardzo złagodzona (np. przedawnienie karnego ścigania z urzędu po pięciu latach), często większy ostracyzm spotyka osobę zgłaszającą niż plagiatora, szczególnie dobrze umocowanego w strukturach naukowych. Konieczność uporządkowania tej kwestii, dopuszczenia zgłoszeń anonimowych, powołanie niezależnej, administracyjnej komórki rozpatrującej zgłoszenia, zaostrzenie odpowiedzialności zawodowej i karnej, w tym likwidacja albo wydłużenie okresu przedawnienia karnego (co najmniej 15 lat).

OCENA WAGI PUBLIKACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ocena wagi publikacji nie jest optymalna przy obecnym kształcie listy czasopism punktowanych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przywrócenie poprzedniej listy jest szybkim rozwiązaniem poprawiającym nieco obecny stan rzeczy, ale nie jest rozwiązaniem wystarczającym. Rozwiązaniem radykalnym, ale prostym i obiektywnym byłoby używanie pozycji danego czasopisma na liście Scopus. Pragnę zaznaczyć, że chodzi o ocenianie jednostek naukowych. Ogólnie ocena indywidualnego dorobku (przy awansach czy premiach) powinna być jakości dorobku, w tym jakości publikacji, nie czysto ich "punktów".

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

(Jak też zaznacza moja koleżanka Monika Stobiecka) Ewaluacja poprzez Scopus czy Web of Science miałyby też duże znaczenie dla rozwoju polskich czasopism naukowych. W chwili obecnej niewiele polskich czasopism humanistycznych jest tam indeksowanych. Jeśli ewaluacja będzie się odbywała przez Scopus lub Web of Science, polskim czasopismom będzie bardziej "zależać", by na tych listach się znaleźć – a jak wiadomo, by je rejestrować, czasopisma muszą się wykazać ciągłością i regularnością wydawania, transparentnymi procedurami, double blind reviews itd. To rozwiązanie, jak sądzę, nie ma zatem znaczenia tylko dla naukowców i naukowczyń, ale w ogóle dla poziomu polskiej nauki.

MAŁE GRANTY (DO 50 TYS. ZŁ) DLA NAUK SPOŁECZNYCH I HUMANISTYCZNYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie w naukach społecznych konkurencja w grantach NCN jest ogromna, dofinansowanie dostaje mniej niż 10% projektów, a nie każdy projekt badawczy w humanistyce potrzebuje bardzo dużego dofinansowania i budowania zespołu badawczego, co zapewniają granty NCN.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Postuluję zorganizowanie w ramach NCN lub NPRH konkursu grantowego na małe granty, podobnego do konkursu Miniatura, w ramach którego jednak o pieniądze można by się ubiegać wielokrotnie i na każdym etapie kariery naukowej.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Pomysł zrodził się z praktyki badawczej badaczy prowadzących jakościowe badania terenowe. Ich koszty nie są bardo duże, a jednak bez żadnego finansowania trudno jest jechać w teren na dłuższe pobyty badawcze.

SZKOŁY DOKTORSKIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Szkoły doktorskie w obecnym stanie nie zapewniają odpowiedniego wsparcia doktorantom do zrealizowania zgodnie z ustawą 4 letniego procesu doktoryzowania (utrudnienia w zamówieniach publicznych uniemożliwia sprawną realizację badań

eksperymentalnych, a brak funduszy na zakup niezbędnych materiałów i odczynników, obniża jakość realizowanych badań).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie specjalnego funduszu przewidzianego na realizację prac doktorskich (zapewniające zakup odczynników czy wyjazdy na konferencję), i objęcie ich szybką ścieżką w ramach zamówień publicznych. Można byłoby to rozwiązać poprzez wprowadzenie mini grantów badawczych dla młodych naukowców, realizowanych przez jednostki macierzyste. Po uzyskaniu takiego grantu doktorant przechodziłby na zatrudnienie w jednostce na etat badawczy.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Doktorant musiałby napisać krótki projekt badawczy, co przyczyniłoby się do rozwoju umiejętności pisania grantów, a mając środki na badania do których miałby dostęp (oczywiście po konsultacji z promotorem) usprawniłoby prowadzenie badań eksperymentalnych. Wiązałoby to się ze zwiększeniem finansowania statutowego danej jednostki, ale jednocześnie ponowiłoby na skupieniu się doktoranta na pracy badawczej a nie szukania innego źródła zarobku, co zawsze skutkuje mniejszym zaangażowaniem w badania.

SYSTEM WSPARCIA UBIEGAJĄCYCH SIĘ O GRANTY ERC

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Polska pomimo dużego potencjału naukowego, nie uzyskuje dużego współczynnika sukcesu w zdobywaniu grantów ERC. Zapewnienie wsparcia systemowego dla potencjalnych laureatów grantów ERC, pozwoliłoby odciążyć wnioskujących co w konsekwencji może przełożyć się na wzrost wniosków aplikujących i zwiększyć przyznawalność grantów ERC dla Polski.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie w jednostkach naukowych systemu wsparcia dla aplikujących poprzez redukcję pensum przez okres 6 miesięcy przed złożeniem wniosku i niewielki dodatek do pensji po złożeniu wniosku. Idąc wzorem zagranicznych jednostek badawczych wstępna selekcja kandydatów, pozwoliłaby na wybór rokujących potencjalnych laureatów.

Wprowadzenie systemowego podejścia zachęciłoby jednostki do promowania aplikowania o granty ERC.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Takie wsparcie byłoby istotne przede wszystkim dla osób ubiegających się o ERC Starting grant, gdzie zazwyczaj osoby te mają największe obciążenie dydaktyczne, a ich pensja jest stosunkowo niewielka.

SPORO DO ZMIANY:-)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

zasadnicza zmiana sposobu finansowania badań, działania szkoły doktorskiej i finansowania pracy na uczelni

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

zakwalifikowanie badań w obszarze nauk prawnych do badań podstawowych; rezygnacja z założenia, że w ramach NCN badania w naukach prawnych muszą się opierać o aspekt praktyczny i wdrożenie w relacji do otoczenia społecznego. wprowadzenie zakazu ograniczania wysokości wynagrodzenia pozyskiwanego z grantu w regulacjach wewnętrznych uczelni. wprowadzenie zmian w strukturze szkół doktorskich umożliwiające częściowe zatrudnienie doktorantów. wprowadzenie obowiązku prowadzenia SD przez instytut/kierunek a nie dla całej uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

EWALUACJA W POŁĄCZENIU Z 'SAMO-EWALUACJĄ'

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Niespójność oceny na podstawie listy ministerialnej i międzynarodowego statusu czasopism

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozszerzenie procesu ewaluacji

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Jedną z konsekwencji absurdalnego czasem wręcz „rozjechania się” międzynarodowego statusu wielu czasopism i ich punktacji jest, w moim odczuciu, to, że przyznane publikacjom punkty przekładają się często na oceny pracowników wewnątrz instytucji podlegających parametryzacji. Dotyczy to nie tylko nagród przyznawanych pracownikom w uznaniu za zebrane publikacyjne punkty, ale również (z może przede wszystkim) poczucia wśród pracowników, upierających się na publikacje w uznanych czasopismach bez względu na punktowe parametry, że podejmowane przez nich wysiłki – w związku ze średnią lub całkowitą liczbą punktów – nie są przez ich jednostki zauważane i doceniane. To w moim odczuciu bardzo przykra konsekwencja stworzonego systemu. Jednak w moim odczuciu można to w bardzo prosty sposób zmienić – wystarczy poszerzyć ocenę parametryczną jednostki o dodatkowy element: ekspercką ocenę krótkiej listy publikacji, które wybrane byłyby wewnętrznie przez instytucję i przedstawione do oceny (równolegle do funkcjonującej już oceny „slotów”). Lista taka powinna być na tyle krótka by ocenić ją mogło wybrane, najlepiej międzynarodowe, grono ekspertów; powiedzmy N/4, lub nawet N/5. Jeśli ocenie tej listy nada się odpowiednią wagę w pełnej ocenie parametrycznej, to może się okazać, że wysoko punktowane publikacje wcale tak ważne nie są, a ci którzy przy

dużym wysiłku opublikowali swoje prace w czasopismach faktycznie uznanych w kręgach międzynarodowych, zostaną nagle zauważeni i docenieni przez władze swoich instytucji. Co istotne, wydaje mi się, że taki element oceny można wprowadzić niezależnie od zmian punktacji na liście.

OGRANICZENIA AKTYWNOŚCI POZA FUNKCJAMI ZARZĄDCZYMI KADRY MANAGERSKIEJ WYŻSZEGO SZCZEBLA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecni Dyrektorzy i vice-dyrektorzy jednostek naukowych są aktywnymi naukowcami, co drastycznie odbija się na jakości zarządzania nie tylko grupami naukowymi, którymi kierują ale przede wszystkim zarządzaniem jednostkami akademickimi

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Powinien być zakaz jednoczesnego prowadzenia projektów naukowych i pełnienia funkcji na poziomie od vice-dyrektora w górę (dyrektorzy, dziekani, rektorzy etc.), zmiana powinna być w prowadzona do ustawy o nauce i szkolnictwie wyższym.

Niemożliwe jest efektywne i perspektywiczne kierowanie instytucją licząc paręset ludzi, przy jednoczesnej realizacji zadań naukowych. Taki sposób zarządzania powoduje również konflikty, a także często pomówienie o działanie pod swój interes albo na szkodę rywalizujących grup. Co więcej kadra zarządcza jest ciągle nieobecna przez wyjazdy na konferencje i aktywność naukową, zamiast rozwijać umiejętności zarządcze.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

PRZYSZŁE PRACE NAD NOWĄ LISTĄ CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Niespójność punktów na liście ministerialnej z faktycznym międzynarodowym statusem czasopism

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Opracowanie nowej listy czasopism

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Sugestia dotyczy nowego podejścia do tworzenia listy czasopism. Wydaje mi się że dobrym punktem wyjścia jest systemem oceny opisany przez Engemann & Wall (2009) i zastosowany na przykład tutaj: <https://economicsjournals.blogspot.com/> Opiera się on na wstępnej decyzji dotyczącej (bardzo) ograniczonej liczby najbardziej prestiżowych czasopism w danej dziedzinie (w cytowanym przykładzie oceny czasopism ekonomicznych to tzw. „top five” – pięć czasopism uznanych za najbardziej wpływowe w dyscyplinie).

Wykorzystując te powiedzmy 5 czasopism łatwo jest stworzyć szerszą listę na podstawie tego do jakich czasopism odnoszą się (cytują) prace w nich publikowane (w okresie np.

pięciu czy dziesięciu lat). Tak powstaje druga lista, z której można wybrać powiedzmy 20-30 czasopism i proces powtórzyć, wybierając w kolejnym kroku powiedzmy kolejne 30-50 czasopism. Kroków takich może być oczywiście dużo więcej (zachowując zawsze porządek listy uzyskany po kolejnym etapie). Na koniec uzyskanej w taki sposób liście znów trzeba będzie przyznać jakieś punkty, ale to już raczej nie będzie bardzo kontrowersyjne. Taki system nie będzie oczywiście idealny – zapewne ma też swoje słabości i musiałby być poszerzony i zmodyfikowany. Byłby w moim odczuciu jednak dużo lepszym punktem wyjścia niż listy tworzone wg zasad narzuconych zespołom ekspertów w 2019 roku. Ma on między innymi tę zaletę, że w ramach dyscyplin dość łatwo moim zdaniem powinno się zidentyfikować czasopisma do pierwszego kroku formułowania takiej listy. Kolejne kroki to już wypadkowa tego jakie prace cytowane są w czasopismach branych pod uwagę na danym etapie.

Engemann, K.M. & Wall H.J. (2009) A Journal Ranking for the Ambitious Economist; Federal Reserve Bank of St. Louis Review, May/June 2009, 91(3), pp. 127-39.

LIKwidACJA PRZYPISANIA CZASOPISM DO DYScYPLIN NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Należy zlikwidować przypisanie czasopism do dziedzin nauki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Odpowiednie rozporządzenie ministra lub zmiana w ustawie

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Przypisanie czasopism do dyscyplin to twór sztuczny i niepotrzebny. W praktyce publikowanie w czasopiśmie spoza dyscypliny zadeklarowanej przez pracownika i tak jest ekspercko zatwierdzone przez właściwą komisję uczelnianą. Stwarza to niepotrzebną pracę oraz zniechęca do prowadzenia badań interdyscyplinarnych oraz współautorstwa prac z naukowcami deklarującymi odmienne dyscypliny naukowe.

WSPARCIE DOSKONAŁOŚCI DYDAKTYCZNEJ WZOREM UCZELNI SKANDYNAWSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie wyróżnienia dla doskonałego dydaktyka jako zachęta do wkładania wysiłku w rozwój dydaktyki na uczelniach publicznych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozwiązania na poziomie uczelnianym lub dobre praktyki promowane przez ministerstwo

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Pomysł odnosi się do rozwiązań stosowanych w uczelniach skandynawskich (np. University of Lund, University of Eastern Finland, Norwegian University of Science and Technology) w zakresie promowania i rozwoju doskonałości dydaktycznej pracowników uczelni.

Pracownicy rozwijając swoje kompetencje budują portfolio dydaktyczne, które odpowiednio ocenione pozwala im zdobyć tytuł Excellent Teaching Practitioner. Wyróżnienie to jest powiedzeniem wysokich kwalifikacji dydaktycznych. W dłuższym okresie mogłoby ono stanowić alternatywę dla habilitacji w przypadku osób chcących rozwijać głównie ścieżkę dydaktyczną kariery na uczelni. Byłoby także międzynarodowo rozpoznawalnym potwierdzeniem kompetencji dydaktycznych polskich pracowników naukowo-dydaktycznych lub dydaktycznych zatrudnionych w uczelniach.

Źródła:

<https://www.youtube.com/watch?v=qD8hPLVBJlk>

<https://www.uef.fi/en/article/eight-teachers-recognised-with-the-2023-excellent-teaching-practitioner-award>

ZRÓWNOWAŻYĆ ŚRODKI FINANSOWE PRYZNAWANE W RAMACH GRANTÓW NCN DLA DYSCYPLIN NAUKOWYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Istnieje duża nierównowaga w wielkości środków finansowych przyznawanych w grantach NCN na projekty z różnych dyscyplin naukowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Celem polityki naukowej państwa powinien być zrównoważony rozwój dyscyplin. Środki finansowe przyznawane na projekty NCN z tych dyscyplin powinny temu celowi służyć.

Obecnie, jak rozumiem, przyznawanie środków na granty NCN odbywa się według pewnego ustalonego procentu kwotowego w stosunku do sumy wnioskowanych kwot w zgłaszanych projektach. W jednych dyscyplinach ten mechanizm działa, w innych nie. Prawdopodobnie zależy to od pewnych zachowań mających charakter korporacyjny. Na przykład w matematyce ten mechanizm nie działa, ponieważ obecnie wnioskują tylko osoby, które mają duże szanse na sukces (często też zespoły są małe, więc sumaryczna wnioskowana kwota na wnioskach też jest mała). W ostatnim podstawowej kategorii projektów, którym jest OPUS, finansowanie w panelu matematycznym ST1 uzyskały tylko 3 projekty (dla porównania: 8 w panelu ST4, 12 w panelu ST5, 10 w panelu HS2). Kwotowo: matematyka ST1 ok. 2 mln, ST4 ok. 20 mln, ST5 ok. 25mln, HS2 ok. 5 mln. Sytuację pogarsza fakt, że nie wszystkie dyscypliny mają realne szanse na uzyskanie środków z NCBiR. Powinno się więc zastosować inny mechanizm podziału środków na finansowanie projektów w ramach NCN, w przeciwnym razie bardzo dobre dyscypliny przestaną się rozwijać. Ministerstwo nie powinno patrzeć na takie zjawiska bezczynnie, ale powinno podjąć działania interwencyjne, jeżeli empirycznie można stwierdzić, że określony algorytm nie działa.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZASADA USTALANIA PROGÓW REFERENCYJNYCH DLA POSZCZEGÓLNYCH KATEGORII W PROCESIE EWALUACJI JEDNOSTEK NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak zasad ustalania progów referencyjnych dla poszczególnych kryteriów i kategorii (A, B+, B)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wg mojej opinii największym mankamentem dotychczasowych ewaluacji był brak uregulowań proceduralnych w zasadach ustalania progów referencyjnych dla poszczególnych kryteriów i kategorii (A, B+, B).

Fakt ten stwarza pole do manipulacji i nadużyć zarówno przez członków Komisji Ewaluacji Nauki i samego Ministra nadzorującego proces ewaluacji.

Moja przykładowa propozycja takich uregulowań jest następująca:

1. Po dokonaniu oceny punktowej w każdym kryterium Komisja Ewaluacji Nauki (KEN) ustala listy rankingowe dla każdej dyscypliny osobno.

2. Wybiera się jednostki najwyżej punktowane w liczbie najmniejszej przekraczającej lub równej 10% liczby jednostek uwzględnionych w rankingu, nie mniejszej niż 3, (przykładowo dla 20 jednostek byłoby to 3, dla 30 również 3, ale dla 31 już 4).

3. Oblicza się średnią arytmetyczną dla tych najwyżej punktowanych jednostek i wynik obliczeń oznacza się jako K_{max} .

4. Następnie KEN wyznacza progi dla każdej kategorii i każdej dyscypliny wg tych samych zasad:

- próg referencyjny kategorii A – $K_A = 0,75K_{max}$,

- próg referencyjny kategorii B+ – $K_{B+} = K_A/1,3$,

- próg referencyjny kategorii B – $K_B = K_{B+}/1,3$,

5. Tak obliczone przez KEN progi referencyjne podlegają zatwierdzeniu przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

6. Po zatwierdzeniu wartości progów przez Ministra NiSW Komisja Ewaluacji Nauki przeprowadza obliczenia miar względnych dla każdej jednostki przy założeniach:

- przy obliczeniach miary względnej dla każdej jednostki jako odniesienie zawsze

przyjmować wartość progów, a nie jak dotychczas mniejszą z 2 wartości biorących udział w obliczeniach miary względnej

- próg nierozróżnialności utrzymać na dotychczasowym poziomie tj. 0%,

- próg pełnego przewyższenia utrzymać na dotychczasowym poziomie tj. 30%.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZAWIESIĆ LISTY PUNKTOWANE NA 3 LATA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Walka o punkty za publikacje i jakość części masowej produkcji kompromituje nas jako środowisko.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zawiesić rozliczenie na czas wypracowania dobrych rozwiązań. Nie kierować się ilością publikacji. Przez 2 lata pracować nad nowym rozwiązaniem, wdrożyć je rok później.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KONTROLA PRYWATNYCH (I PAŃSTWOWYCH) UCZELNI MEDYCZNYCH. STWORZENIE SYSTEMU ANONIMOWEGO ZGŁASZANIA NIEPRAWIDŁOWOŚCI.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ukrócenie pseudoedukacji w obszarach krytycznych (zdrowie i życie ludzkie).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pracuję na uczelni całe swoje życie. Ostatnio słucham skarg na jakość nauczania na kierunku ratownictwo medyczne (zaoczne) na WUMed w Warszawie. Nie sądziłam, że takie rzeczy dzieją się na uczelniach: fikcyjne zajęcia, ćwiczenia z anatomii online w środku tygodnia (studia zaoczne), egzamin z Kwalifikowanej Pomocy Przedmedycznej po dwóch wykładach i 4h ćwiczeń... Wykładowcy, którzy mówią wprost, że na 2h zajęć nie będą przyjeżdżać. Jeśli tak wygląda sytuacja na medycznej uczelni w stolicy, oznacza to, że w mniejszych ośrodkach mogą dziać się równie niedopuszczalne rzeczy. Jakość studiów na kierunkach związanych bezpośrednio ze zdrowiem i życiem ludzkim powinna być priorytetem. Studenci nawet nie wiedzą, komu skutecznie można by zgłosić nieprawidłowości, bo nie ma jasnej ścieżki postępowania. Być może powinna istnieć jakaś znana studentom instancja podobna do RPO czy RPD reprezentująca prawa studentów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PRZYWRÓCENIE WAGI DYDAKTYKI I POPULARYZACJI W EWALUACJI NAUKOWEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Docenić wysiłek dydaktyczny i/lub popularyzatorski pracowników.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ewaluacja pracowników nie zachęca do angażowania się w popularyzację ani w dydaktykę. Osoby uczciwie przygotowujące swoje seminaria i wykłady są obciążone niewspółmiernie do osób, które traktują to jak przykry obowiązek do wypełnienia.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

ZMIANY W STATUSIE DOKTORANTÓW ORAZ REGULAMINACH KONKURSÓW NCN MAJĄCE NA CELU ZWIĘKSZENIE STABILIZACJI ŻYCIA I KARIERY MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nadanie praw pracowniczych dla doktorantów oraz zmiany w regulaminach konkursów NCN: SONATINA, SONATA, SONATA BIS, OPUS

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. Nadanie praw pracowniczych doktorantom, tak aby posiadali zdolność kredytową, prawo do urlopu macierzyńskiego oraz inne bardzo potrzebne młodym osobom prawa.

2. Zmiany w regulaminie konkursów NCN dla młodych naukowców. Obecnie, doktorant kończący studia w Szkole Doktorskiej jest w zasadzie pozbawiony możliwości kontynuowania kariery naukowej na swojej macierzystej uczelni. Do zmiany uczelni (i tym samym zazwyczaj zmiany miejsca zamieszkania) zmuszają regulaminy konkursów NCN. W przypadku SONATINY, młody doktor (jako kierownik projektu) jest zobowiązany do realizacji projektu w placówce innej, niż placówka w której realizowany był doktorat. W ramach innych konkursów takich jak SONATA, OPUS czy SONATA BIS, nie ma możliwości zatrudnienia młodego doktora, który realizował doktorat na tej samej uczelni, w swoim zespole badawczym. Osoby kończące doktorat to często osoby które założyły już rodzinę, mają swoje zobowiązania wobec bliskich i w wielu przypadkach nie mogą sobie pozwolić na długoletni wyjazd do innego miasta, celem kontynuowania kariery naukowej. Takie osoby, szczególnie z dziedzin technicznych (często zdolni naukowcy) opuszczają szeregi środowiska akademickiego i migrują do przemysłu, niekoniecznie ze względu na kwestie finansowe, a tylko dlatego że chcą pozostać w swoim obecnym miejscu zamieszkania. Proponuje się zatem zniesienie ograniczenia miejsca realizacji projektu w konkursie SONATINA oraz umożliwienie udziału w otwartych konkursach na stanowiska badawcze w projektach SONATA, SONATA BIS, OPUS młodym doktorom z macierzystych uczelni. Aby zachować element polityki mobilności środowiska akademickiego, mającej na celu rozwój kadry naukowej, proponuje się pozostawienie obowiązku odbywania krótkoterminowych staży zagranicznych w programie SONATINA oraz rozważenie wprowadzenia podobnego rozwiązania w przypadku zatrudnienia młodego doktora z macierzystej uczelni w zespole badawczym w projektach SONATA, SONATA BIS i OPUS.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

USER FRIENDLY APLIKOWANIE O GRANTY Z PERSPEKTYWY NAUKOWCA A NIE GRANTODAWCY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

System grantowy w Polsce wymaga głębokich reform, które zaproponowałem niegdyś w opracowaniu, które niestety wciąż nie straciło na swej wartości – <https://ine.org.pl/system-grantowy-w-polskiej-humanistyce-2/>

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

- 1) poprawa formularzy wnioskowych – usprawnienie aplikowania w przypadku NCN oraz modyfikacja aplikacji w przypadku MEiN,
- 2) zaplanowanie oferty grantowej przez MEiN na kolejne lata z uwzględnieniem wymogów stawianych kandydatom i tematyki obszarów wiodących,

3) połączenie baz danych dostarczających już informacje o osiągnięciach naukowców (ORCID, Polon 2.0) z formularzami wnioskowymi (głównie OSF) w celu usprawnienia procedury aplikowania o granty,

4) rozbudowa oferty programowej dla humanistów przez FNP,

5) bieżący monitoring oferty finansowania dla humanistów z uwzględnieniem przede wszystkim perspektywy wnioskujących i rozwoju dyscypliny, a nie celów organizacji.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Bardziej szczegółowy opis problemu i propozycja rozwiązań w raporcie:

<https://ine.org.pl/system-grantowy-w-polskiej-humanistyce-2/>

ZARZĄDZANIE JEDNOSTKAMI PAN I SPRAWY ZWIĄZANE Z NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce, Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pod niżej podanym linkiem znajdują się proponowane zmiany

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Opisy wybranych problemów które dostrzegamy i uwagi co do ich rozwiązania znajdują się pod podanym linkiem

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://www.dropbox.com/scl/fi/5r7604gcqcyitzl3gyglt/ndn.pdf?rlkey=vs90le6e7o777m4x1bkoumno9&dl=0>

WYBÓR ORGANÓW UCZELNI – RADY UCZELNI, SENATU, REKTORA I IN., NA WYBORY JEDNOSTOPNIOWE BEZPOŚREDNIE PRZEZ NAUCZYCIELI AKADEMICKICH ORAZ PRZEDSTAWICIELI STUDENTÓW, DOKTORANTÓW I PRACOWNIKÓW NIEBĘDĄCYCH NAUCZYCIELAMI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zmiana sposobu wyborów organów uczelni – rady uczelni, senatu, rektora i in., na wybory jednostopniowe bezpośrednio przez nauczycieli akademickich oraz przedstawicieli studentów, doktorantów i pracowników niebędących nauczycielami

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany w zapisach ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, m.in. art. 24. 2

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecnie obowiązujące Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce utrwała w szkołach wyższych stosunki feudalne oparte na systemie hierarchicznej zależności, zapewnia autonomię uczelniom i jej organom jednak nauczycielom akademickim i pracownikom niebędącym

nauczycielami nie gwarantuje autonomii, pluralizmu i demokracji. Organizację i strukturę uczelni określają wewnętrzne zapisy ujęte w ich statutach (art.34). Prowadzi to do istotnych różnic między uczelniami szczególnie w funkcjonowaniu jednostek organizacyjnych, m.in. wydziałów. Wydziały, ich członkowie i rady (nauk/wydziałów) utracili wpływ na funkcjonowanie macierzystych jednostek i generalnie uczelni. Dzisiejsi dziekani i przewodniczący rad nie pochodzą z bezpośrednich wyborów, są wskazywani jednoosobowo przez rektora poza jakimikolwiek konkursem. Odwróciła się zatem ich rola, nie reprezentują pracowników wydziału i ich sprawy przed rektorem, a w imieniu rektora nadzorują wykonywanie przez podległych im nauczycieli akademickich i pracowników niebędących nauczycielami zarządzeń i poleceń rektora oraz uchwał senatu. W efekcie nastąpiło pogorszenie sytuacji pracowników (na poziomie administracyjnym, dydaktycznym i badawczym), którzy w istniejącym systemie stali się wasalami rektora i jego akolitów. Niemalże absolutna władza rektora prowadzi do praktyk z pogranicza etyki czy prawa – dla pracownika są to zagrożenia dotyczące redukcji etatów, reorganizacji jednostek i zmiany w zatrudnieniu, narzucanie maksymalnych obciążeń dydaktycznych i wygórowane oczekiwania wobec obowiązków naukowych (maksymalizacja efektów w zakresie publikowania i uzyskiwania grantów). Zwrot „slot albo wylot” obok wyśrubowanej i częstej oceny okresowej (co 2 lata choć ustawa przewiduje nie rzadziej niż raz na 4 lata, art. 128) stały się narzędziami nacisku. Wolność wypowiedzi jest niestety fikcją, podobnie jak autonomia społeczności akademickiej gwarantowana wśród „pryncypiów” w preambule ustawy. Niepokornych pracowników o odmiennych poglądach na kwestie związane z funkcjonowaniem uczelni ucisza się postępowaniem dyscyplinarnym, które co prawda nie skutkuje powołaniem komisji dyscyplinarnej, ale jest podstawą nałożenia kary upomnienia. Ta pierwsza spośród przewidzianych kara dyscyplinarna (Art. 276. 1) wyklucza nauczyciela akademickiego z prac wielu zespołów a ostatecznie utrudnia awans naukowy. Wydaje się zatem, że wybrani w wyborach bezpośrednich, jednostopniowych (z pominięciem elektorów) senatorowie, rektor, członkowie rady uczelni, a być może także dziekani/przewodniczący rad naukowych wyrażaliby istotnie większą więź ze społecznością akademicką – ich wyborcami, a problemy pracowników uczelni znalazłyby u nich właściwy posłuch. Spadłoby także ryzyko tworzenia koterii i układów w zamkniętym kręgu rektor (dziekani/przewodniczący rad i elektorzy) –senat–rada uczelni. W wyborach bezpośrednich czynny i bierny udział mieliby nauczyciele akademicy oraz przedstawiciele studentów, doktorantów i pracowników niebędących nauczycielami w odpowiednich proporcjach wg algorytmu uwzględniającego dyscypliny naukowe i ich liczebność (z wyznaczonym limitem gwarantującym udział wszystkich grup w podejmowanych decyzjach). Pluralizm, demokracja, wolność wypowiedzi, nauczania, badań naukowych i twórczości oraz autonomia społeczności akademickiej są gwarancją rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki.

SYSTEMOWE PRZEZWYCIĘŻANIE BARIER W DOSTĘPIE DO WYNIKÓW NAUKOWYCH W DZIEDZINACH HUMANISTYCZNYCH I SPOŁECZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki, Model kariery

naukowej, Otwarty dostęp w nauce, Polska Akademia Nauk, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecnie w Polsce naukowcy z dziedzin humanistycznych i społecznych nie dysponują dostępem do wytworzonych na świecie zasobów naukowych – konieczne jest przezwyciężenie barier w celu zapewnienia innowacyjności polskiej nauki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

– Doposażenie polskich bibliotek. Mogłoby to mieć formę dofinansowania Biblioteki Narodowej w Warszawie albo utworzenia na bazie istniejącej infrastruktury badawczej lokalnych centrów specjalizujących się w określonej tematyce. Optujemy za rozwiązaniem centralizacyjnym, aby stworzyć hub dla naukowców z Europy Środkowo-Wschodniej, którzy w Polsce mogliby uzyskać dostęp do światowej wiedzy. Gdyby Biblioteka Narodowa dysponowała zasobami o podobnym zakresie jak Biblioteka Kongresu USA, elektronicznymi i swobodnie dostępnymi, mielibyśmy szansę zarówno wprowadzić do polskiego obiegu więcej aktualnych rozwiązań i wyników badań naukowców z całego globu, jak i mieć większą szansę na partycypowanie w nauce światowej. Taka inicjatywa pomogłaby ukształtować nasze środowisko naukowe i miałaby również pozytywny wpływ ekonomiczny, choćby w postaci oszczędności na wyjazdach badawczych oraz przyciągnięciu do Polski naukowców z okolicznych krajów mierzących się z podobnymi problemami.

– Tworzenie profesjonalnej infrastruktury obsługi i organizacji badań. Przykładem takiego rozwiązania jest zatrudnianie studentów/asystentów dla pracowników naukowych lub komórek badawczych, którzy wspieraliby samodzielnych pracowników w pracy badawczej. Pozwoliłoby to naukowcom skoncentrować się na tych zadaniach, w których mają „komparatywną przewagę”, czyli oryginalnej pracy twórczej. Podobne rozwiązanie od wielu lat funkcjonuje w Niemczech, gdzie tzw. Hilskraft, rekrutowany spośród studentów, pomaga w dostępie do wiedzy naukowcom.

– Upowszechnienie publikowania przez polskich naukowców w wolnym dostępie (ang. open access).

– Rozwiązania prawne, finansowe lub organizacyjne, które ułatwią bibliotekom pozyskiwanie od wydawców publikacji elektronicznych (artykułów, książek) i ich udostępnianie jak najszerszemu kręgowi czytelników (do wyświetlania lub lepiej powielania w całości lub części), w przyjaznych dla nich formatach plików. Można starać się o skrócenie czasu ochrony prawnoautorskiej z obecnych 70 lat[5], zacieśniać współpracę przy udostępnianiu zbiorów między bibliotekami np. na wzór Massachusetts Library System[6], lub dofinansować przynajmniej niektóre z nich, by mogły wynegocjować lepsze warunki licencji z wydawcami. Z pewnością decyzje takie musiałyby być poprzedzone analizą zapotrzebowania na takie publikacje. Warto przy tym pamiętać, że zwiększenie ekspozycji polskiej nauki na zagraniczne publikacje może jej pomóc w lepszym wypełnieniu swojej roli, którą jest „tworzenie cywilizacji”, jak stwierdza nowe Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce[7].

– Kontynuacja cyfryzacji zbiorów na szerszą skalę i w szybszym tempie, przy czym dostęp do nich nie powinien być ograniczony jedynie do komputerów biblioteki, lecz możliwie szeroki, aby umożliwić naukowcom pracę zdalną. Rozumiemy, że obecnie sformułowane

prawo autorskie może stanowić przeszkodę w tym względzie, dlatego należałoby się zastanowić nad odpowiednimi regulacjami.

Potrzeba oceny stanu wdrożenia nowej ustawy i nowe otwarcie programowe w rządzie RP mogą być dobrym pretekstem do znalezienia rozwiązań na zarysowane w niniejszym tekście problemy w dostępie do wyników badań naukowych prowadzonych na całym świecie. Im wyższe publiczne nakłady na naukę (ponad 30 mld zł w 2020 r. nawet po planowanej nowelizacji ustawy budżetowej[8]), tym większa odpowiedzialność za to, by były one rozdysponowane efektywnie, maksymalizując wartość pracy naukowej, której służą.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Szczegółowy opis problemu i rozwiązań w artykule o kolonializmie polskiej nauki:

<https://ine.org.pl/miedzy-innowacja-a-postkolonializmem-bariery-dostepu-nauki-polskiej-do-wiedzy-swiatowej/>

MODYFIKACJA ZASAD PRYZNAWANIA STYPENDIÓW DODATKOWYCH DLA DOKTORANTÓW.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Stypendia dla doktorantów o podwyższonej wysokości oraz stypendia z funduszu własnego uczelni są przyznawane na podstawie algorytmów opartych na punktacji czasopism z różnych list, co nie jest sprawiedliwe.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stosowanie algorytmu opartego o punkty za publikacje z różnych list czasopism punktowanych przy przyznawaniu stypendiów dla doktorantów (tzw. stypendiów o podwyższonej wysokości oraz stypendiów z funduszu własnego) nie jest sprawiedliwe, ponieważ listy te nie są ze sobą kompatybilne (są między nimi duże dysproporcje jeśli chodzi o odsetek publikacji na świecie z tej samej kategorii punktowej). Porównuje się więc osiągnięcia nieporównywalne. Przy pomocy algorytmu tego typu powinno się porównywać osiągnięcia tylko w ramach tej samej dyscypliny naukowej, przypisanej do tej samej listy czasopism punktowanych.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

OD PRZEMYSŁU DO POMYSŁÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Odpływ zdolnych kadr do biznesu spowodowany szeregiem czynników składających się na nieatrakcyjność kariery naukowej w porównaniu z alternatywami oferowanymi przez rynek pracy.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Sprofesjonalizować stosowanie na uniwersytetach metod zarządzania kadrami opierając się

na doświadczeniach największych korporacji.

Zwiększyć konkurencyjność ścieżek kariery w nauce wobec ścieżek kariery w korporacjach.

Nauka przegrywa konkurencję o inteligentnego człowieka z kapitałem. Konkurować można innymi

czynnikami, niż tylko wysokością pensji.

Obowiązkowa nauka i praktyka tworzenia prezentacji, wystąpień publicznych i działania w życiu publicznym w czasie studiów.

Wprowadzić osobny tryb studiów dla laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych, którego istotą byłoby finansowanie przez państwo wyjazdów na staże do najlepszych ośrodków na

świecie, takich jak Harvard, MIT etc.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Aby temu zaradzić, proponujemy

następujące rozwiązania:

1. Zapewnić widoczność ofert staży/wolontariatu w zespołach naukowych na uniwersytetach dla studentów i zdolnych uczniów szkół średnich, wprowadzić sformalizowane umowy prawne dla ww współpracy podobnie jak w Niemczech
2. Sprofesjonalizować stosowanie na uniwersytetach metod zarządzania kadrami opierając się na doświadczeniach największych korporacji.
3. Przeszkolić profesorów w zakresie zarządzania zespołami i HR. Położyć nacisk na uczenie pracy zespołowej podczas studiów.
4. Uzależnić ścieżkę kariery profesorów od sukcesów osiąganych przez ich doktorantów i magistrantów, bo obecnie profesorom nie opłaca się promować potencjalnej konkurencji, w wyniku czego w ich interesie leży blokowanie ambitnych podwładnych.
5. Zwiększyć konkurencyjność ścieżek kariery w nauce wobec ścieżek kariery w korporacjach. Nauka przegrywa konkurencję o inteligentnego człowieka z kapitałem. Konkurować można innymi czynnikami, niż tylko wysokością pensji.
6. Obowiązkowa nauka i praktyka tworzenia prezentacji, wystąpień publicznych i działania w życiu publicznym w czasie studiów.
7. Wprowadzić osobny tryb studiów dla laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych,

którego istotą byłoby finansowanie przez państwo wyjazdów na staże do najlepszych ośrodków na świecie, takich jak Harvard, MIT etc.

LIKWIDACJA HABILITACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Proponuję całkowite wycofanie określenia samodzielny pracownik nauki jako synonim osoby po habilitacji, usunięcie tego stopnia.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

decyzja ministra, zmiana w ustawie, zmiana w rozporządzeniach

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Problemy z postępowaniami habilitacyjnymi dobrze opisuje ten artykuł:

<https://serwisy.gazetaprawna.pl/edukacja/artykuly/1404161,patologie-w-postepowaniu-habilitacyjnym.html>. W mojej opinii, w dzisiejszym świecie otrzymanie stopnia doktora habilitowanego utraciło sens. Szczególnie to widać w promocji (słusznej nota bene) działań młodych naukowców, tuż po zakończeniu doktoratu.

PUNKTACJA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Ewaluacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problemem jest działanie wstecz zmian punktacji czasopism.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przy każdej zmianie zasad punktacji czasopism nie powinno się zmieniać punktacji za artykuły, które zostały opublikowane przed zmianą zasad.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ROZSZERZENIE SUBWENCJI NA KSZTAŁCENIE STUDENTÓW NA STUDIACH STACJONARNYCH NA AKADEMICKIE UCZELNIE NIEPUBLICZNE CZYLI 27 UCZELNI NIEPUBLICZNYCH, KTÓRE UZYSKAŁY UPRAWNIENIA DOKTORSKIE I HABILITACYJNE ORAZ ZASTOSOWANIE SUBWENCJI NA NAUKĘ W POSZCZEGÓLNYCH DYS

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Akademickie uczelnie niepubliczne realizują w podobny sposób misję kształcenia i dydaktyki jak uczelnie publiczne i potwierdziły to uzyskaniem uprawnień doktorskich i habilitacyjnych w ostatniej ewaluacji działalności naukowej. Od lat zajmują także czołowe miejsca w rankingu uczelni niepublicznych, prowadzonych przez Perspektywy. Z tych względów oraz statusu badawczo-naukowego jaki osiągnęły powinny podlegać analogicznym lub zbliżonym zasadom subwencyjnym jak uczelnie publiczne.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Rozszerzenie o pkt. 1 lit. a, w drodze nowelizacji Ustawy PSWiN w Artykule 366. 1. Minister przyznaje środki finansowe, o których mowa w art. 365:

3) pkt 2 lit. a–f, pkt 3, pkt 4 lit. b, pkt 6, 7 i 9 – niepublicznej uczelni akademickiej co wiązałoby się z niepobieraniem czesnego w akademickich uczelniach niepublicznych na studiach stacjonarnych

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Grupą zgłaszającą jest Konferencja Rektorów Akademickich Uczelni Niepublicznych, z poparciem Polskiej Unii Edukacyjnej oraz kierownictwa i Prezydium KRASP

ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI LICENCJI OPROGRAMOWANIA DEDYKOWANEGO NAUKOM HUMANISTYCZNYM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zmiana proporcji środków kwalifikowanych w budżetach polskich konkursów dotyczących umiędzynarodowienia nauki na rzecz zakupu nowych technologii.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zamiast finansowania głównie podróży zagranicznych beneficjentów (obecnie część współpracy międzynarodowej humanistów można realizować w formie zdalnej - warsztaty, seminaria, podcasty, rozmowy robocze uczestników projektów) - należy przeznaczać środki na zakup oprogramowania badawczego, sprzętu niezbędnego do jego działania i budowę odpowiedniej infrastruktury (bazy danych, aplikacje) na polskich uczelniach. Cyfryzacja nie oznacza już konieczności stacjonarnego zdobywania wiedzy (poza np. kwerendami w zbiorach specjalnych archiwów, ale stopniowo i one są digitalizowane), a przede wszystkim dostosowanie technologiczne polskich uczelni do wdrażania dedykowanych warsztatowi badawczemu humanistów nowych technologii i narzędzi bazujących na AI.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Przykładowa norma, wymagająca powyższych zmian:

https://nawa.gov.pl/images/BIP/Ustawa_o_NAWA.pdf

NIWELOWANIE BARIER FORMALNO-PRAWNYCH DLA DOKTORANTÓW(-EK) ZAKŁADAJĄCYCH RODZINY, W ZAKRESIE PRZERW W PRZEWODZIE DOKTORSKIM SPOWODOWANYCH CIĄŻĄ LUB PEŁNIENIEM FUNKCJI OPIEKUŃCZEJ WOBEC DZIECKA.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

doktoranci(-tki) nie mogą korzystać z urlopu macierzyńskiego/tacierzyńskiego, przez co przerwa w pracy naukowej nie jest uwzględniana w długości trwania doktoratu (doktorat nie wydłuża się na okres dłuższy niż ustawowe cztery lata). W efekcie nie są wypłacane

świadczenia w ramach urlopu macierzyńskiego, ponieważ finansowanie doktoratu nie jest wydłużone tj. urlop nie jest dodatkowo finansowany. Problem stanowi także w przerwa w pracy przy innych projektach naukowych o finansowaniu zewnętrznym, niezwiązanych z doktoratem.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przyznanie praw doktorantom(-tkom) w związku z ciążą i opieką rodzicielską równorzędnych z prawami osób zatrudnionych na umowę o pracę,

Walka z dyskryminacją w placówkach badawczych osób decydujących się na posiadanie dzieci, w tym dyscyplinowanie pracowników(-czek) naukowych łamiących prawa doktorantów(-ek) wynikające z ciąży i opieki rodzicielskiej,

Szkolenie doktorantów(-ek) w zakresie sposobów ubiegania się o urlopy zdrowotne i rodzicielskie,

Rozwijanie infrastruktury opiekuńczej uczelni dla dzieci doktorantów(-ek) oraz pracowników(-czek), takiej jak: żłobki, przedszkola, kąpiki malucha, pokoje rodzica z dzieckiem i przewijaki w budynkach uczelni, a także organizacja w okresie zamknięcia przedszkoli uniwersyteckich półkolonii, aby pracownicy(-czki) naukowcy(-e), w tym doktoranci(-tki), mogli realizować swoje zadania zawodowe.

Umożliwienie uczęszczania dzieciom pracowników(-czek) naukowych, w tym doktorantów(-ek), na półkolonie lub do sal zabaw organizowanych przez inne ośrodki naukowe, jeśli dany ośrodek naukowy ich nie organizuje. Dotyczy to także możliwości korzystania pracowników(-czek) i doktorantów(-ek) z ośrodków Polskiej Akademii Nauk z sal zabaw, czy półkolonii na Uniwersytetach.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

WYDŁUŻENIE PRYZNANIA UCZELNIANYCH (REKTORSKICH) STYPENDIÓW NAUKOWYCH I SOCJALNYCH DLA STUDENTÓW(-EK) Z 9 DO 12 MIESIĘCY.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

stypendium jako jedno ze źródeł utrzymania osób studiujących, często główne, nie jest obecnie przyznawane, w większości z ośrodków uniwersyteckich, na okres od lipca do września, w którym osoby studiujące nadal potrzebują środków na opłacenie podstawowych potrzeb bytowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

wymóg trwania stypendiów naukowych i socjalnych do końca września danego roku akademickiego (z wyłączeniem osób na ostatnim roku studiów inżynierskich).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZWOLNIENIE BADAŃ NAUKOWYCH Z PRAWA O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

granty badawcze podlegają pod zapisy ustawy – prawo o zamówieniach publicznych, przez co zakup optymalnych urządzeń badawczych jest uzależniony od procedury faworyzującej najtańszych wykonawców.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wyłączenie pracy naukowej z prawa o zamówieniach publicznych lub podwyższenie ich progu kwotowego dla nauki.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WYŁĄCZENIE PRACY NAUKOWEJ DOKTORANTÓW(-EK) Z ART. 209, UST. 1A USTAWY -- PRAWA O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM ORAZ WSPIERANIE DOKTORANTÓW(-EK) W UTRZYMYWANIU SIĘ Z PRACY NAUKOWEJ.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Aktualne wynagrodzenie doktorantów(-ek) jest bardzo niskie, szczególnie w okresie przed oceną śródkresową. Dodatkowo przepisy ograniczają możliwości zarobkowe doktorantów(-ek) w ramach pracy naukowej, szczególnie w ramach art. 209 ust. 1a. Skutkuje to niemożnością samodzielnego utrzymania się – szczególnie w dużych ośrodkach miejskich – z pracy naukowo-badawczej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zniesienie ograniczeń finansowania doktorantów(-ek) pracujących naukowo, szczególnie zniesienie art. 209 ust. 1a, a w efekcie: umożliwienie kumulacji dochodów z pracy naukowej, badawczej i dydaktycznej, z uwzględnieniem górnego limitu (w celu zapobiegania sytuacjom gdy jeden doktorant(-ka) będą „zajmowali” większość stanowisk pracy), jednak adekwatnie wysokiego, przekraczającego średnie krajowe zarobki specjalistów. Wspieranie pracy naukowej doktorantów(-ek) w projektach badawczych, w tym zwiększenie liczby stanowisk – także w projektach nie-laboratoryjnych – dla doktorantów(-ek) w celu kształtowania kompetencji naukowych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

POSZERZENIE W USTAWIE – PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM (ART. 111) MOŻLIWOŚCI WYDATKOWANIA ŚRODKÓW PRZEZ UCZELNIE PUBLICZNE NA DZIAŁANIA NA RZECZ ŚRODOWISKA STUDENCKIEGO I NAUKOWEGO SKUPIONEGO W ORGANIZACJACH POZARZĄDOWYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Ze względu na obecne zapisy ustawowe uczelnie nie mogą przekazywać środków organizacjom pozarządowym działającym w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego, które prowadzą działalność ponad uczelnianą, ale przekładają się na rzecz dobra uczelni i jej

społeczności Do takich podmiotów należy m. in. Stowarzyszenie Naukowe Collegium Invisibile.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nowelizacja art. 111 ustawy – prawo o szkolnictwie wyższym,

Stworzenie funduszy uczelnianych przeznaczonych na wsparcie i współpracę z poza uczelnianymi organizacjami pozarządowymi o profilu naukowym, przyznawanych np. w trybie konkursowym.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

UŁATWIENIE ŚCIEŻKI FINANSOWANIA W PROJEKTACH NAUKOWYCH DLA WSPÓŁPRACOWNIKÓW I OSÓB STUDIUJĄCYCH AFILIOWANYCH PRZY INNEJ PLACÓWCE BADAWCZEJ.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

osoby zatrudnione przy projektach naukowych na umowach-zlecenie lub osoby studiujące współpracujące z danym ośrodkiem w ramach projektów naukowych lub ruchu kół studenckich, a przy nim nieafiliowane, nie mogą w żadnym stopniu korzystać ze środków danej placówki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana zapisów przynajmniej części konkursów grantowych placówek naukowych, które uniemożliwiają start lub włączanie do projektów osób spoza ośrodka.

Umożliwienie osobom pracującym w projekcie badawczym realizowanym w danym ośrodku naukowym, czy na danym uniwersytecie, korzystania z infrastruktury tego ośrodka, w tym z bibliotek, pokoi pracy wspólnej.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

RODZICE NA UCZELNI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wypalenie zawodowe pracowników naukowo-dydaktycznych ok.30-40 r.ż.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. Uwzględnienie w ewaluacji efektów pracy dydaktycznej jako równoważnego komponentu pracy pracowników naukowo-dydaktycznych (obecnie ze względu na punktację dydaktyka jest traktowana jako nieistotny dodatek do pracy naukowej, przez co cierpi jej jakość)

2. Tworzenie rzeczywiście funkcjonujących rozwiązań wspierających rodziców na uczelni (dostępność np. przedszkoli uczelnianych dla pracowników naukowo-dydaktycznych, a dopiero w dalszej kolejności dla personelu administracyjnego placówki).

3. Systemowe wsparcie psychologiczne oferowane rodzicom dzieci z wyzwaniami rozwojowymi i problemami psychicznymi (rosnąca obecnie grupa rodziców dzieci

starszych i młodzieży zmagających się z trudnościami w nauce, zaburzeniami społecznymi, depresją – obecnie zauważa się niemal wyłącznie rodziców dzieci małych, objętych ustawowym wsparciem od państwa. Wspomniana w tym punkcie grupa pracowników naukowo-dydaktycznych jest osamotniona tak przez ustawodawstwo, przez niedostępny i nieefektywny system opieki psychologicznej i psychiatrycznej, jak i przez uczelnie, dla których pozostaje niewidoczna).

4. Dostosowanie mobilności zawodowej pracowników naukowo-dydaktycznych będących rodzicami do możliwych form współpracy uczelnianej i międzynarodowej (stworzenie wyboru angażowania się w hybrydowe lub zdalne projekty wymiany akademickiej, czy wdrożenia nowych technologii na uczelni macierzystej bez konieczności wielomiesięcznych nieobecności w domu. Globalnie działa w ten sposób branża IT – gotowe rozwiązania czekają na zastosowanie).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Przykład potrzeby uwzględnienia problemu w środowisku akademickim:

<http://rodzice.partycypacyjny.uw.edu.pl/>

POLEPSZENIE PRZEJRZYŚCI OGŁOSZEŃ O PRACĘ W PROJEKTACH BADAWCZYCH ORAZ NA STANOWISKACH NAUKOWYCH I DYDAKTYCZNYCH, FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

obecnie wiele konkursów na stanowiska w projektach badawczych oraz na stanowiska naukowe i dydaktyczne, w tym dla studentów(-ek) i doktorantów(-ek), jest prowadzona w sposób nieprzejrzysty, a informacje o prowadzonych konkursach są trudno dostępne. Nie ma również jasnego harmonogramu publikacji ogłoszeń, więc pracownicy(-czki) naukowci nie są w stanie przewidzieć w jakich miesiącach mogą pojawiać się nowe ogłoszenia o pracę, a w efekcie niepewność płynności zatrudnienia wciąż jest pogłębianą.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Tworzenie publicznych harmonogramów zatrudnienia, tak aby zwiększać bezpieczeństwo i planowalność zatrudnienia oraz aplikacji o pracę tj. tworzenie zapisów, w jakich miesiącach będą się pojawiały nowe oferty pracy w danym ośrodku lub w danym projekcie badawczym.

Umożliwienie w niektórych sytuacjach zatrudnianie studentów(-ek) i doktorantów(-ek) w trybie bezkonkursowym, co spowoduje uprawomocnienie obecnego stanu faktycznego.

Przykładowo, konkurs nie musiałby być przeprowadzany dla ofert pracy na okres do 6 miesięcy i przy pensji nie wyższej niż 50 % pensji minimalnej.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZABEZPIECZENIE SOCJALNE DOKTORANTÓW(-TEK).

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

sytuacja materialna doktorantów(-ek) w Polsce jest zła i wymusza podejmowanie pobocznej aktywności zarobkowej w czasie doktoratu, często niezwiązanej z pracą naukową.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Doktorantom(-tkom) powinny przysługiwać podobne prawa socjalne co osobom studiującym w zakresie uzyskania zapomóg, stypendiów socjalnych i dostępu do bazy mieszkaniowej placówki badawczej. Doktoranci(-tki) doktoryzujący się w ośrodkach Polskiej Akademii Nauk powinni mieć równe prawo do zapomogi, czy innych świadczeń socjalnych co doktoranci(-tki) doktoryzujący się w szkołach doktorskich na uniwersytetach. Dążenie do zwiększania miejsc zamieszkania dla doktorantów(-ek), które byłyby przeznaczone nie dla grupy studenckiej, a dla osób pracujących naukowo.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

OKRES OCHRONNY PO UKOŃCZENIU DOKTORATU.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Osoby, które dopiero co zamknęły przewód doktorski uzyskując tytuł doktora(-ki) mierzą się z trudnościami w utrzymaniu ciągłości zatrudnienia i pracy naukowej. Obejmuje to m.in. brak możliwości aplikacji na stanowiska pracy dla doktorów(-ek) oraz post-doków jeszcze w trakcie realizacji doktoratu (np. w ostatnim roku doktoryzowania się), brak usystematyzowanych form przechodzenia na stanowiska po uzyskaniu doktoratu. Przekłada się to na częste przerwy w zatrudnieniu między datą obrony doktoratu a datą rozpoczęcia kolejnej pracy (często kilkumiesięczne), które oznaczają brak ciągłości finansowej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Umożliwienie aplikacji o stypendia postdoc przed uzyskaniem tytułu doktora, Wsparcie socjalne dla osób tuż po zamknięciu przewodu doktorskiego, którym nie udało się znaleźć pracy naukowej po obronie doktoratu (przerwa od pracy nie z woli doktoranta(-tki)) – jako dodatkowe finansowanie badań. Wypracowanie procedur aplikacji o pracę naukową: zarówno na stanowiska naukowe, dydaktyczne, jak i badawcze, które wspierałyby ciągłość zatrudnienia i ciągłość finansową. Stworzenie doradców kariery naukowej dla doktorantów(-tek). Analogiczne stanowiska istnieją już na uniwersytetach, ale są przeznaczone przede wszystkim dla studentów(-ek) w efekcie czego często nie mają wiedzy i kompetencji aby pomagać planować karierę naukową. Doradcy kariery naukowej mogliby działać niekoniecznie w danym ośrodku akademicko-badawczym, ale stanowiska mogłyby być tworzone dla zespołu uniwersytetów i ośrodków, tak aby mniejsze uniwersytety publiczne, czy ośrodki Polskiej Akademii Nauk – ze względu na mniejszy budżet oraz mniejsze zaplecze administracyjne – nie zostały wykluczone z procesu wsparcia doradczego swoich doktorantów(-ek).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

STABILIZACJA SYTUACJI FINANSOWEJ DOKTORANTÓW(-EK)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

niestabilny charakter stypendium doktoranckiego ograniczony czasowo, niezależnie od sytuacji losowych, urodzenia dziecka lub pogorszenia stanu zdrowia (w tym przewlekłej choroby np. chorób nowotworowych).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zamiana stypendium doktoranckiego na umowę o pracę, przyznającą doktorantom(-tkom) wszystkie prawa wynikające z prawa pracy, w tym prawa do urlopu zdrowotnego, czy macierzyńskiego/tacierzyńskiego.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

ZWIĘKSZENIE TRANSPARENTNOŚCI REKRUTACJI DO SZKÓŁ DOKTORSKICH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Proces informowania o nieprzyjęciu do szkoły doktorskiej jest nieprzejrzysty, głos osób obserwujących – których celem jest kontrolowanie procesu rekrutacyjnego – jest ignorowany i brak im sprawczości w procedurze rekrutacyjnej, a komisje rekrutacyjne są hermetyczne i często faworyzują osoby ze środowiska danej uczelni.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie procedur umożliwiających podjęcie faktycznych działań przez osobę obserwującą ze szkoły doktorskiej w procedurze rekrutacyjnej,

Wprowadzenie do komisji rekrutacyjnej min. jednej osoby spoza uczelni,

Obowiązek przedstawienia przez komisję rekrutacyjną na prośbę kandydata(-tki)

uzasadnienia nie przyjęcia do szkoły doktorskiej, zwłaszcza w sytuacji, gdy nie zostały wypełnione wszystkie miejsca. Uzasadnienie powinno umożliwiać odwołanie się od podjętej decyzji tak, aby dana osoba – po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku skargowego – miała prawo przystąpić do rekrutacji ponownie, przy powołaniu nowej komisji lub uwzględnieniu innych rozwiązań.

Stworzenie niezależnego organu kontrolnego komisji rekrutacyjnych,

Zwiększenie uprawnień rzeczników, którzy przyjmują wnioski skargowe w sprawach nadużyć w ramach rekrutacji do szkół doktorskich, tak aby mieli moc sprawczą pomocy w takich sytuacjach.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

PODWYŻSZENIE STYPENDIUM DOKTORANCKIEGO Z 37 PROC. DO 43 PROC WYNAGRODZENIA PROFESORA LUB WYSOKOŚCI PENSJI MINIMALNEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

obecna wysokość stypendium doktoranckiego – szczególnie przed oceną śródkresową – jest zbyt niska, aby zapewnić choćby podstawowe samodzielne utrzymanie w dużym

mieście, co stanowi problem zwłaszcza dla doktorantów(-ek) zakładających rodziny, ale też osób chorujących, pochodzących z niezamożnych rodzin, czy samotnych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

podwyższenie procentowej zależności stypendium doktoranckiego od pensji profesorskiej lub uzależnienie jego wysokości od pensji minimalnej zgodnie z postulatami środowiska doktoranckiego skupionego w Krajowej Reprezentacji Doktorantów i związkach zawodowych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

UJEDNOLICENIE WYSOKOŚCI STYPENDIÓW DOKTORANCKICH W CAŁEJ POLSCE W ZAKRESIE STAWKI PODSTAWOWEJ I DODATKÓW.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

między ośrodkami występują znaczne różnice w wysokości stypendiów doktoranckich; przyznawanie dodatków i podwyżek stypendiów doktoranckich jest nieprzejrzyste, a sposób ich wyliczania jest niejawny, zwłaszcza w ośrodkach o lepszej sytuacji finansowej; osoby rekrutujące się do szkół doktoranckich nie znają kwoty przysługującego im stypendium.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie równej i godnej stawki podstawowej oraz wysokości i typów możliwych do przyznania dodatków we wszystkich szkołach doktorskich w Polsce,

Jeśli dochodzi do sytuacji, że w sposób znaczny część z publicznych uczelni podwyższa wynagrodzenie doktorantów, przy jednoczesnym braku zapewnienia godnej stawki wynagrodzenia pozostałym doktorantom(-kom) należy wdrożyć procedury regulujące.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZMNIJSZENIE OBOWIĄZKOWEGO WYMIARU GODZIN ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH SZKÓŁ DOKTORSKICH, WZOREM SZKÓŁ DOKTORSKICH PAN.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

obecnie w wielu szkołach doktorskich programy nauczania są przeciążone przedmiotami powielającymi wiedzę i umiejętności zdobywane na wcześniejszych etapach kształcenia. Zbyt duża liczba zajęć utrudnia efektywną pracę naukową.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmniejszenie liczby zajęć obowiązkowych, zwłaszcza w obszarze metodologii, poprzez wprowadzenie fakultatywności części z nich.

Umożliwienie wymiany doktorantów(-ek) między ośrodkami naukowymi tj. w sytuacjach zainteresowania doktorantów(-ek) z innego ośrodka danym kursem fakultatywnym.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

UREALNIENIE SIATKI GODZIN ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH SZKÓŁ DOKTORSKICH POPRZEZ ZMINIMALIZOWANIE JEJ ASYNCHRONICZNOŚCI W RAMACH SEMESTRÓW STUDIÓW.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

nieregularny sposób prowadzenia zajęć doktoranckich w obrębie semestru akademickiego utrudnia efektywną pracę naukową, a także tworzy niepotrzebne trudności w życiu codziennym doktorantów(-ek), w tym opiece rodzicielskiej.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

organizacja przedmiotów o wymiarze godzinowym krótszym niż jeden semestr w systemie blokowym poprzez wyznaczenie jednego terminu ich odbywania się na przełomie danego cyklu dydaktycznego.

OCENA SKALI ZMIANY: drobna

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

REFORMA ZASAD PROWADZENIA ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH PRZEZ DOKTORANTÓW(-TKI).

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

doktoranci(-tki) w niektórych placówkach naukowych są zmuszeni do prowadzenia bezpłatnych zajęć dydaktycznych celem uzupełnienia braków kadrowych. Z drugiej strony w niektórych placówkach naukowych prowadzenie zajęć dydaktycznych jest uniemożliwiane przez brak studiów niższego stopnia lub z powodu niedostatecznej liczby studentów(-ek).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zniesienie obowiązku prowadzenia zajęć dydaktycznych, w zamian za zastąpienie jej w pełni asystenturą dydaktyczną pracownikom(-czkom) naukowym przy prowadzeniu zajęć, lecz z dalszym pozostawieniem opcji samodzielnego prowadzenia przedmiotu, Mała liczba godzin dydaktycznych nie może być przesłanką do odmowy zwiększenia finansowania stypendialnego doktorantów i doktorantek, co zdarza się na wielu uniwersytetach, czy wydziałach z mniejszą liczbą studentów, a także jest argumentem w szkołach doktorskich PAN.

Wprowadzenie obowiązku umożliwienia przez szkołę doktorską prowadzenia zajęć przez doktoranta(-tkę), jeżeli tylko wyrazi taką chęć,

Umożliwienie doktorantom(-tkom) prowadzenia zajęć w placówkach innych niż macierzysta, jeżeli w ośrodku macierzystym nie prowadzone są zajęcia dydaktyczne lub nie ma przedmiotów możliwych do realizacji,

Ujednolicenie zasad realizacji praktyk doktoranckich oraz prowadzenia zajęć dydaktycznych przez doktorantów(-tki) w wymiarze ogólnokrajowym.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

CENTRUM DS. KOMERCJALIZACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W systemie brak jest centrum działającego w obszarze komercjalizacji – ogólnokrajowego.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Utworzenie centrum ds komercjalizacji, podobnie jak działają NCBiR, NCN, FRSE, NAWA.

Centrum mogłoby kształtować ustawy w tym zakresie oraz dysponować środkami na rzecz wspierania współpracy z otoczeniem.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

STWORZENIE PLANU ZATRUDNIENIA JEDNOSTEK NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

zasady niektórych konkursów na stanowiska w placówkach naukowych są formułowane tendencyjnie, w dopasowaniu do konkretnego kandydata(-ki) sposób, co skutkuje „ustawieniem” konkursu. Konkursy rozpisywane są ad hoc, nieregularnie, z niewielkim wyprzedzeniem przed rozstrzygnięciem, co zmniejsza płynność zatrudnienia oraz bezpieczeństwo pracy.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Placówki badawcze powinny być zobowiązane do przeprowadzania rekrutacji pracowników(-czek) w sposób planowy i transparentny, np. w perspektywie 5, 10, 15 lat (np. w formie planów zatrudnienia),

W trakcie rekrutacji powinny być sprawdzane ogólne umiejętności wymagane w danej dyscyplinie, zdolności, dorobek itp., a po spełnieniu tych wymagań w trybie selekcji kandydatów(-ek) (kilku na raz), etaty powinny być przyznane wybranym kandydatom(-kom),

Rekrutacje powinny być przeprowadzane cyklicznie, np. co trzy lata. Nie uniemożliwiłoby to niezależnego zatrudniania w ramach grantu lub w celu uzupełnienia nieplanowanego zwolnienia etatu.

Utworzenie centralnego systemu ogłoszeń o pracę w nauce (np. w domenie gov.), na którym obowiązkowo uwzględniane byłyby plany zatrudnienia w danych ośrodkach, ale też konkretne oferty dla wszystkich typów pracy naukowej (zarówno z grantów NCN, innych, w tym finansowe z IDUB, oraz oferty pracy na stanowiskach naukowych, czy dydaktycznych).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

UTWORZENIE ŚCIEŻKI PROJEKTÓW POSTDOC W MNIJSZYCH OŚRODKACH BADAWCZYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

polscy pracownicy(-czki) naukowcy wykazują niewielką mobilność badawczą, a mniejsze ośrodki naukowe o wysokim potencjale mają problem z przyciągnięciem dobrych

pracowników(-czek) naukowych. Zmniejsza to szanse na rozwój wciąż istniejących uniwersytetów i ośrodków, a w efekcie ich konkurencyjność i szanse na staranie się o zwiększenie finansowania w przyszłości.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stworzenie ścieżki realizacji projektów badawczych finansowanych ze środków publicznych w mniejszych ośrodkach o dużym potencjale naukowym w danej dyscyplinie, np. w formie staży post-doc na tworzenie zespołów badawczych.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

WYWAŻENIE WYMAGAŃ W UZYSKIWANIU TYTUŁÓW NAUKOWYCH POMIĘDZY DYSCYPLINAMI.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

wymagania stawiane dla uzyskania wyższych tytułów naukowych pomiędzy dyscyplinami znacznie się różnią, co przekłada się na wydłużenie ścieżki awansu. Ścieżka osiągania kolejnych stopni naukowych w niektórych dyscyplinach jest szybsze (np. w medycynie), co tworzy wyraźne dysproporcje w możliwościach młodych naukowców(-czyń).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

podjęcie próby wyważenia nakładu sił i wymaganych osiągnięć naukowych do uzyskiwania wyższych tytułów naukowych we wszystkich dyscyplinach.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

OBLIGATORYJNOŚĆ KONSULTACJI PROJEKTÓW NAUKOWYCH Z KOMISJĄ ETYCZNĄ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

projekty naukowe rzadko podlegają procedurze oceny przez komisję etyczną, zwłaszcza te prowadzone bez finansowania zewnętrznego.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obowiązkowa ocena projektów z udziałem ludzi lub zwierząt przez komisje etyczne działające przy uczelni lub wydziale danej placówki. Powinno to dotyczyć projektów naukowych od doktoratu wzwyż,

Zwiększanie dostępności komisji etycznych dla wszystkich osób zainteresowanych złożeniem wniosku np. poprzez tworzenie stron lub zakładki komisji etycznych, upowszechnianie procedury wśród studentów(-ek) i doktorantów(-ek) etc.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

ZNACZNE POSZERZENIE BAZY MIESZKALNEJ DO DYSPOZYCJI DOKTORANTÓW(-EK) I PRACOWNIKÓW(-EK) PAN.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Polska Akademia Nauk
JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Doktoranci(-tki) oraz pracownicy(-czki) PAN posiadają niewielki lub wcale nie posiadają dostępu do bazy mieszkalnej na pobyt okazjonalny i długoterminowy w porównaniu do innych placówek badawczych, zwłaszcza uczelni.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Doraźnie: zawarcie przez PAN porozumień z uczelniami publicznymi, które umożliwią korzystanie z ich infrastruktury mieszkalnej przez doktorantów(-tki) i pracowników(-czki) PAN.

Długoterminowe: rozszerzenie bazy mieszkalnej na pobyt krótko- i długoterminowy do dyspozycji doktorantów(-tek) i pracowników(-czek) PAN, zwłaszcza na terenie Warszawy.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

ZWIĘKSZENIE FINANSOWANIA NA PŁATNE STAŻE BADAWCZE DLA STUDENTÓW(-EK).

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

potencjał osób studiujących obecnie jest pochłaniany głównie przez sektor komercyjny.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Porozumienia z uczelniami zagranicznymi w zakresie staży dla osób studiujących;
Stworzenie funduszu centralnego dla finansowania staży zagranicznych dla osób studiujących w Polsce.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

USTAWOWE ZNIESIENIE BEZWZGLĘDNEGO ZAKAZU ODPLATNOŚCI PRAKTYK ODBYWANYCH PRZEZ STUDENTÓW(-TKI) W RAMACH PROGRAMÓW STUDIÓW, OBOWIĄZUJĄCEGO NA NIEKTÓRYCH UCZELNIACH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecny zakaz odpłatności praktyk studenckich wpływa na zmniejszenie przedsiębiorczości osób studiujących, a także jest przyczyną ekonomicznego wycisku osób młodych borykających się z wysokimi kosztami życia w ośrodkach akademickich.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zakazanie przymusowości bezpłatnych praktyk,

Stworzenie funduszu finansowania praktyk studenckich w instytucjach zewnętrznych.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZWIĘKSZENIE LICZBY MIEJSC W AKADEMIKACH UCZELNI PUBLICZNYCH DO MIN. 25 % LICZBY OSÓB STUDIUJĄCYCH W DANEJ PLACÓWCE, A TAKŻE MODERNIZACJA DOTYCHCZASOWYCH OBIEKTÓW ZGODNIE Z WSPÓŁCZESNYMI POTRZEBAMI SPOŁECZNO-KULTUROWYMI I SOCJALNYMI.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

liczba miejsc w akademikach publicznych jest rażąco poniżej liczby osób zainteresowanych, co wynika z bardzo złej sytuacji na rynkach mieszkaniowych w polskich metropoliach, pełniących jednocześnie funkcję najważniejszych ośrodków akademickich (Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Gdańsk).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stworzenie przez MNiSW funduszu dla uczelni publicznych na modernizację i budowę nowych akademików,

Pełne wykorzystanie przez uczelnie publiczne już istniejącej bazy socjalnej,

Utworzenie przez państwo publicznych akademików w miastach o najtrudniejszej sytuacji mieszkaniowej,

Stworzenie systemu dotacyjnego do wynajmu mieszkań lub korzystania z akademików niepublicznych dla studentów(-ek) o trudnej sytuacji finansowej, dla których zabrakło miejsc w akademikach uczelnianych.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): dalekosiężna (pow. 4 lat)

UNORMOWANIE SYTUACJI KIERUNKÓW LEKARSKICH PROWADZONYCH W POLSCE.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Ewaluacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Jakość kształcenia na kierunkach lekarskich w Polsce znacząco spadła z powodu przyznania prawa do ich prowadzenia zbyt wielu uczelniom.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmniejszenie liczby uczelni, którym przysługuje prawo prowadzenia kierunku lekarskiego,

Przeprowadzenie ewaluacji kształcenia na wszystkich kierunkach lekarskich, ratowniczych, pielęgniarstwach i położniczych w Polsce celem oceny stanu edukacji medycznej i wdrożenia koniecznych zmian,

Zwiększenie minimalnych wymagań, jakie musi spełniać uczelnia, aby utworzyć kierunek lekarski, takich jak: dostępność prosektorium, posiadanie umowy partnerskiej ze szpitalem spełniającym wysokie wymagania badań klinicznych etc.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

BAZOWE FINANSOWANIE BADAN NAUKOWYCH OPARTE NA WYNIKACH EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Jak ewaluacja pracy naukowców powinna wpływać na finansowanie badań naukowych?

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W państwach, gdzie badania naukowe są wspierane z budżetu państwa, istnieje potrzeba finansowego wspierania nauki nie tylko na poziomie tych najlepszych 5 czy 10% zespołów, ale również tych nieco mniej kompetytywnych, jak również dopiero rozpoczynających prace. Polityka wspierania finansowego wpływa praktycznie na wszystkie aspekty pracy naukowej, włączając rozwój kariery młodych/nowych, jak również dobrze już ustalonych laboratoriów.

Proponuje, żeby zwiększanie budżetu na badania naukowe dotyczyło w pierwszym rzędzie ustalania bazowego poziomu finansowania. Zależałoby on od konkretnych dziedzin nauki. Tej dziedziny, którą dany naukowiec zgłasza, jako swoją priorytetową, i w której to są oceniane jego prace naukowe (ewaluacja). Poziom tego finansowania nie powinien nigdy spadać poniżej pewnej wartości, charakterystycznej dla tej dziedziny, natomiast może on wzrastać w oparciu o ewaluację danego naukowca/grupy badawczej. "Słabi" naukowcy dostaną więc mało pieniędzy, a "dobrzy" naukowcy więcej. Pozwala to na zmiany wewnątrz danej grupy badawczej; na przykład, kierownik tej grupy może spróbować przejść z badaniami w kierunku niestandardowym, ryzykownym, lub też mocno zmienić kierunek swoich badań. Fundusze te powinny trafiać bezpośrednio do danych naukowców tak, aby nie być "przejęte" przez instytucje, w których dana grupa pracuje. Nie mogą być więc wykorzystane na opłacanie codziennych kosztów, które dana instytucja ponosi (prąd, woda, utrzymanie budynków, etc), a powinny być wykorzystane w kierunku szeroko rozumianych badań naukowych.

Rosnie tutaj waga ewaluacji konkretnych naukowców, ponieważ od tej ewaluacji właśnie będzie zależał poziom tego finansowania. Ewaluacja więc powinna być przeprowadzona bardzo starannie i dokładnie. Wzorem tutaj może być – przynajmniej do pewnego stopnia – brytyjska ewaluacja przeprowadzana w systemie REF. Ministerstwo powinno BARDZO dokładnie przyjrzeć się tej ewaluacji, aby dogłębnie zrozumieć jej zasady. Ewaluacje przeprowadzane w innych krajach też oczywiście mogą być brane pod uwagę. W oparciu o doświadczenia innych należy stworzyć taki system ewaluacji, który ma szansę powodzenia na polskim gruncie. To jest duże i trudne zadanie, ale od niego nie można uciec. Jest potrzebne z różnych, bardzo istotnych powodów.

Jeszcze raz podkreślę, że ten system "core funding", który proponuję, nie zostałby wprowadzony zamiast systemu grantowego, ale działałby równolegle z nim. Pozwoliłby na rozwój jednostek o mniejszym znaczeniu, mniejszych ośrodków. Pozwoliłby na rozpoczęcie badań, które być może są niestandardowe, trudne, albo początkowo "malo-atrakcyjne" z punktu widzenia finansowania grantowego. Pozwoliłby też planować długofalowo zarówno pojedynczym naukowcom, jak również instytucjom, które ich zatrudniają. Instytucjom tym wtedy jeszcze bardziej opłacałoby się zatrudnianie ambitnych naukowców, którzy dobrze rokują. Co również ważne, system ten nie przeszkadzałby w żaden sposób instytucjom

naukowym wprowadzając swoich zasad wsparcia finansowego; działalby równolegle lub synergistycznie.

Ta propozycja zmiany systemowej łączy zdolność wszystkich naukowców do prowadzenia badań, solidna ewaluacja pracy naukowej oraz wspiera mechanizmy nakierowane na ulepszenie poziomu badań naukowych we wszystkich ośrodkach naukowych w Polsce.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Propozycja moja wynika z bezpośredniej obserwacji finansowania nauki w kraju, który tradycyjnie wspiera naukę na stosunkowo wysokim poziomie (Wielka Brytania) oraz pośredniej obserwacji kraju, który dąży do poprawy warunków pracy naukowców (Polska). Martwi mnie, że zarówno w wypowiedziach polityków, jak również często samych naukowców, trywializuje się pewne tematy, bardzo istotne dla dział publicznie-fundowanej nauki, jak również wypowiedzi te często pokazują brak profesjonalizmu i brak podstawowej wiedzy w tych właśnie tematach (przykład: ewaluacja naukowców i jednostek naukowych). To musi się zmienić, dla dobra nauki polskiej.

[przepraszam za brak polskich znaków w tekście powyżej]

**DOSTOSOWANIE KLASYFIKACJI DYSCYPLIN NAUKOWYCH DO POTRZEB NOWOCZESNEJ
GOSPODARKI. PRZYWRÓCENIE DYSCYPLINY „INŻYNIERIA PRODUKCJI”, ZLIKWIDOWANEJ
ROZPORZĄDZENIEM MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO Z DNIA 20 WRZEŚNIA 2018
ROKU W SPRAWIE DZIEDZIN NAUKI I DY**

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Klasyfikacja dyscyplin naukowych nie powinna być jedynie narzędziem umożliwiającym przeprowadzenia miarodajnej ewaluacji jakości działalności naukowej, ale przede wszystkim stymulować rozwój kluczowych dla nowoczesnej gospodarki obszarów wiedzy.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiana rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Dyscyplina naukowa „inżynieria produkcji” została utworzona w 2010 roku. Starania o jej utworzenie zostały poparte przez ponad 20 senatów polskich uczelni technicznych. Środowisko naukowców z wyprzedzeniem dostrzegło potrzebę rozwoju i integracji wiedzy o procesach produkcyjnych. W momencie likwidacji w 2018 roku była to dyscyplina młoda i dynamicznie się rozwijająca, czego potwierdzeniem jest ponad 150 samodzielnych pracowników nauki posiadających kompetencje w zdefiniowanych dla inżynierii produkcji obszarach badawczych. Zdefiniowana w opracowaniu „Istota i perspektywy inżynierii produkcji”, specyfika naukowa inżynierii produkcji jest bezsporna i bardzo spójna z problemami rewolucji cywilizacyjnej jakiej jesteśmy świadkami, określanej jako Przemysł

4.0, a nawet już kolejnej określanej jako 5.0. Jest to zgodne także z międzynarodowymi standardami, gdzie „Production Engineering” jest podstawowym hasłem zarówno w nazwach organizacji i stowarzyszeń, procesach kształcenia, także w ocenie procesów gospodarczych.

Inżynieria produkcji w Polsce jest dojrzałą dyscypliną naukową, kompatybilną z bliźniaczymi dyscyplinami naukowymi za granicą. Tematyka badań prowadzonych w Polsce wpisuje się w międzynarodowe trendy w tym zakresie. Krajowa „inżynieria produkcji” jest dobrze postrzegana za granicą. Wyniki działalności środowiska naukowego w Polsce w obszarze inżynierii produkcji widać zarówno w wysokiej aktywności naukowej i organizacyjnej. Potencjał środowiska inżynierii produkcji w Polsce pozwala na kontynuację rozwijanie tematyki badań dotyczących organizacji i zarządzania produkcją, usługami i przedsiębiorstwem, cyfryzacji i automatyzacji procesów produkcyjnych oraz zaawansowanych technologii przemysłowych. Warto także podkreślić, że problematyka będąca istotą „inżynierii produkcji” zmienia się szybko a rewolucja cywilizacyjna, jakiej jesteśmy świadkami, szczególnie dotyczy tego obszaru wiedzy i praktyki przemysłowej. Środowisko zrzeszone w Komitecie Inżynierii Produkcji PAN nie widzi żadnej korzyści z włączenia „inżynierii produkcji” w skład „inżynierii mechanicznej” dla rozwoju nauki. Likwidacja tej dyscypliny już prowadzi do atomizacji zorganizowanego dzisiaj środowiska naukowego i w przyszłości zahamuje rozwój tak potrzebnego nowoczesnej gospodarce obszaru wiedzy. W naszej ocenie jest to zniszczenie kilkunastoletniej pracy wielu osób, które z wyprzedzeniem dostrzegły konieczność rozwoju i integracji wiedzy oraz kompetencji w procesach produkcyjnych, a nie tylko technologicznych. Obserwujemy to na co dzień, z jakim zainteresowaniem przyjmowane są przez gospodarkę, zagadnienia będące przedmiotem prac KIP PAN.

W imieniu Komitetu Inżynierii Produkcji PAN

prof. dr hab. inż. Sebastian Skoczypiec

Zastępca Przewodniczącego

Materiały uzupełniające:

Ekspertyza pt. Istota i perspektywy inżynierii produkcji w kontekście (makro-) dyscypliny naukowej inżynieria mechaniczna

<https://publikacje.pan.pl/book/145094/istota-i-perspektywy-inzynierii-produkcji-w-kontekscie-makro-dyscypliny-naukowej-inzynieria-mechaniczna>

NAUKA I GOSPODARKA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Ścieżki kariery naukowej dla praktyków

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

- modyfikacja systemu doktoratów wdrożeniowych;
- opracowanie krótkich programów (o charakterze szkoleniowym) dla praktyków umożliwiających nabycie umiejętności prowadzenia pracy naukowej;
- stworzenie ścieżek " mentoringowych".

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Nauka w służbie gospodarki.

OCENA DOROBKU INDYWIDUALNEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Problemem jest słaba jakość oceny dorobku indywidualnego naukowców.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Uważam, że ocena dorobku indywidualnego powinna składać się z połączenia oceny punktowej (wskaźniki bibliometryczne itp.) oraz oceny eksperckiej czyli oceny wpływu badań, które prowadzi naukowiec na rozwój dyscypliny oraz na społeczeństwo. Każda z tych ocen powinna stanowić 50% oceny ogólnej tak aby naukowiec, który ma bardzo dobre wskaźniki punktowe i jednocześnie bardzo słabą ocenę ekspertów znalazł się maksymalnie w połowie skali ocen. Wysoka ocena ekspertów przy słabych wskaźnikach punktowych również skutkowałaby uplasowaniem się w połowie stawki. Jedynie dobre wskaźniki punktowe i jednoczesna wysoka ocena ekspertów pozwoliłyby na uzyskanie bardzo wysokiej oceny ogólnej.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

OCENA CZASOPISM I ICH PRZYPISANIE DO DYSCYPLIN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zastosowanie oceny mieszanej i uwzględnienie suwerenności czasopism w przypisaniu do dyscyplin naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

1. Wartości punktacji pozostają bez zmian.
2. Ocena kolegialna czasopism jest wykonywana na podstawie katalogu ogólnych kryteriów, niezmiennych w okresie ewaluacji, co dwa lata przez dyscyplinowy zespół ekspertów (np. odpowiedni komitet PAN), z uwzględnieniem czasu na złożenie ewentualnego odwołania od decyzji przez redaktora ocenianego czasopisma bądź inną osobę.
3. Ocena jest dokonywana przez zespół ekspertów z dyscypliny wiodącej czasopisma. Dany zespół liczy sobie nie mniej niż 10 członków zajmujących się różną problematyką badawczą. Głos doradczy w zespole mogą posiadać specjaliści w zakresie analizy danych bibliograficznych, np. pracownicy bibliotek naukowych.
4. Wprowadza się obowiązek publikacji wstępnego wykazu we wrześniu (podstawa do ewentualnych odwołań, zgłaszania zastrzeżeń) oraz definitywnego wykazu (w grudniu). Definitywny wykaz obowiązuje w następnych dwóch latach kalendarzowych.
5. Przypisanie punktów przez zespół ekspertów danemu czasopismu na podstawie katalogu ogólnych kryteriów i po zapoznaniu się z treścią i formą czasopisma nie może

przekroczyć wartości 70 punktów (albo 100 punktów – do rozważenia), przy czym wszystkie czasopisma afiliowane w Polsce i występujące w międzynarodowych bazach czasopism naukowych o największym zasięgu, tj. WoS, Scopus, DOAJ (?), ERIH PLUS (?), otrzymują nie mniej niż 40 punktów, co jest szczególnie istotne w odniesieniu do czasopism z obszaru nauk humanistycznych i częściowo społecznych, w których obieg informacji w czasie i przestrzeni odznacza się odmiennym wzorcem.

6. Czasopisma i materiały z konferencji ujęte w bibliometrycznych bazach mają wyliczaną punktację na podstawie wskaźników (IF lub CiteScore bądź innych) według pozycji w danym percentylu, są też, na uzasadniony wniosek redaktora lub innej osoby, przedmiotem oceny eksperckiej. Uwzględnia się korzystniejszy wynik oceny.

7. Przypisanie czasopism do dyscyplin naukowych wykonuje zespół ekspertów na podstawie zapisów widniejących w międzynarodowych bazach lub na podstawie informacji uzyskanych od redaktorów czasopism afiliowanych w Polsce, z użyciem odpowiedniego systemu elektronicznego. W przypadku rozbieżności w przypisaniu do dyscypliny wiodącej decydujący jest głos redaktora czasopisma.

8. Przypisanie do dyscyplin obowiązuje przez dwa lata kalendarzowe, o których jest mowa w pkt. 4. Potwierdzenie braku zmian w przypisaniu nie jest wymagane.

9. Wykazy czasopism są zestawiane i sprawdzane pod względem formalnym przez Komisję Ewaluacji Nauki, a następnie podlegają zatwierdzeniu przez odpowiedniego ministra. Mają moc rozporządzenia.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

IDUB DO LIKWIDACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

O ile konieczne jest finansowanie projektów badawczych o tyle nie powinno to mieć mca przez formułę idub

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pieniądze powinny dotyczyć konkretnych działań i konkretnych badaczy a nie powinny wspomaganie całych wydziałów. Iduby doprowadzają do sytuacji w której badacze z małych ośrodków są od początku w gorszej sytuacji, bez szans na wybicie, na dostrzeżenie. W efekcie prowincja jest coraz bardziej prowincjonalna. A nie ma alternatywy skoro oficjalny wynik dofinansowywania projektów przez ncn to obecnie 8 %.ponadto pieniądze z idubow są rozdysponowane źle, bez perspektywy że są to środki publiczne.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Środki z których dxus finansuje się iduby powinny być rozdysponowywane bardziej solidarnościowo i projekcyjnie, ale żeby podnosić jakość wszystkich ośrodków a nie tylko tych "centralnych"

ZMNIEJSZENIE OBCIĄŻENIA DYDAKTYCZNEGO, ZWŁASZCZA MŁODEJ KADRY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Edukacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zbyt duże obciążenie dydaktyczne pracowników naukowych, zwłaszcza tych przed habilitacją, bardzo utrudnia prowadzenie badań naukowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ogólnosystemowe obniżenie maksymalnego pensum dydaktycznego.

Umożliwienie/rozpropagowanie mieszanych form zatrudnienia np. 1/2 etat naukowy -1/2 etat naukowo-dydaktyczny.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zmiana o której piszę pomoże polskim naukowcom aktywnie włączyć się w naukę, zamiast być (w najlepszym razie) łącznikami między nauką światową a studentami. Możemy wykorzystać niż demograficzny uwalniając moce badawcze kadry i w ten sposób zbliżyć się do standardów obciążenia dydaktycznego panujących w wielu dobrych systemach naukowych. W obecnej sytuacji normą jest (przynajmniej w moim otoczeniu), że młodzi naukowcy przeznaczają przynajmniej 90% czasu pracy regulowanego umową na obowiązki dydaktyczno-administracyjne. Praca naukowa prowadzona jest wieczorami, w weekendy, czy podczas letnich urlopów. O patologii tej sytuacji przekonałem się odkąd założyłem rodzinę i przestałem pracować "po godzinach" z uwagi na obowiązki rodzicielskie. Moja aktywność naukowa spadła radykalnie. Dopiero obniżenie pensum o połowę dzięki grantowi Sonata NCN pozwoliło mi wrócić do pracy naukowej w większym wymiarze. Obcowanie z aktywnymi badawczo dydaktykami będzie również niewątpliwie z korzyścią dla studentów i doktorantów; zwłaszcza dla przyszłej kadry naukowej.

PODWYŻSZENIE STYPENDIUM DLA DOKTORANTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Na pierwszych dwóch latach szkoły doktorskiej stypendium doktoranckie jest znacznie niższe od pensji minimalnej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podwyższyć stypendia dla stawki dla doktorantów

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszam to w imieniu doktorantów Wydziału I Instytutów PAN – często wobec braków środków utrzymania, oraz braku możliwości pracy w grantach (jak ma to miejsce wśród doktorantów innych dziedzin) doktorant podejmuje się zatrudnienia. Tracą na tym wyniki badań, doktorat staje się "dodatkiem do pracy", działalnością "partyzancką".

MONOGRAFIA CYFROWA MONOGRAFIĄ NAUKOWĄ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Monografie cyfrowe, choć spełniają kryteria definicji monografii naukowej z Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej, nie są uznawane za równorzędne wobec monografii naukowych wydanych drukiem.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Nowatorskość i odmienność monografii cyfrowych wobec wydawnictw drukowanych polega na zastosowanym formacie, który umożliwia wykorzystanie materiałów i sposobów budowania narracji właściwych dla mediów cyfrowych. Aby nie było wątpliwości co do tego, że tak wydane monografie są naukowe w takim samym stopniu jak tradycyjnie drukowane książki, proponujemy do definicji monografii cyfrowej dodać zapis, dotyczący formy wydania. Przykładowo, zapis taki w rozporządzeniu mógłby brzmieć:

§ 10. 1. Monografia naukowa jest to recenzowana publikacja książkowa, wydana w formacie drukowanym, elektronicznym lub przygotowana wyłącznie do publikacji w Internecie:

- 1) przedstawiająca określone zagadnienie naukowe w sposób oryginalny i twórczy;
- 2) opatrzona przypisami, bibliografią lub innym właściwym dla danej dyscypliny naukowej aparatem naukowym.

Definicja obecna:

§ 10. 1. Monografia naukowa jest to recenzowana publikacja książkowa: 1) przedstawiająca określone zagadnienie naukowe w sposób oryginalny i twórczy; 2) opatrzona przypisami, bibliografią lub innym właściwym dla danej dyscypliny naukowej aparatem naukowym.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Monografie cyfrowe to recenzowane prace naukowe opatrzone aparatem naukowym, które są od początku są przygotowane do wydania wyłącznie w formie cyfrowej. Nie są to więc na ogół scyfryzowane wydawnictwa książkowe (choć i takie sytuacje się zdarzają, o czym za chwilę), ale prace, których celem jest m.in. wykorzystanie możliwości, jakie daje format cyfrowy do tego, aby przedstawić zebrany materiał naukowy i jego interpretację. Monografia cyfrowa jest poszerzeniem tradycyjnego formatu tekstu drukowanego (lub dostępnego w formacie .pdf) o nowe interaktywne sposoby przekazywania treści i angażowania czytelnika.

Do tekstu dodaje się np. materiały audiowizualne, funkcjonalności umożliwiające komentowanie, automatyczne tworzenie bibliografii do poszczególnych rozdziałów publikacji i jej aktualizowanie oraz wersjonowanie. Niektóre narzędzia do publikacji takich monografii umożliwiają nie tylko nieliniarne przeglądanie tekstu, ale także zaznaczanie cytatów i komentowanie.

Miejsce, gdzie tego typu publikacje rozwijają się już od ok. 10 lat są Stany Zjednoczone (zob. Monograph Publishing in the Digital Age). Warto zapoznać się z projektami Uniwersytetu Kalifornijskiego (biblioteka Luminos Open Access) czy serią monografii cyfrowych Stanford University Press. Publikowanie takich form często wymaga nowych,

specjalnie do tego stworzonych narzędzi. Właśnie w USA powstały pierwsze oprogramowania, służące do przygotowania takich publikacji, takie jak Manifold czy Fulcrum. Manifold nie jest po prostu repozytorium czy platformą wydawniczą online, ale narzędziem do tworzenia tekstu od początku z myślą o publikacji w sieci. W Manifold została opublikowana m.in. monografia Metagaming. Playing, Competing, Spectating, Cheating, Trading, Making, and Breaking Videogames. W Polsce forma ta jest jeszcze mało upowszechniona, ale wynika to nie tylko z niedostatków technologicznych i know-how, ale także z niewiedzy i przesądów, które powodują, że monografia cyfrowa kojarzy się nam bardziej z blogiem niż pełnoprawną naukową publikacją. Nowa Panorama Literatury Polskiej od kilku lat stara się zmienić ten stan rzeczy. Publikując tzw. kolekcje cyfrowe (więcej o kolekcjach pisze Paweł Rams: <https://otwartanauka.hypotheses.org/713>), niemające statusu prac naukowych, stara się przybliżyć polskiemu odbiorcy inny sposób konsumowania treści naukowych.

W 2023 r. zespół Centrum Humanistyki Cyfrowej po raz pierwszy zmierzył się ze stworzeniem monografii cyfrowej, wykorzystując narzędzie Nowej Panoramy, dotychczas służące wyłącznie kolekcjom. Nasza publikacja jest przykładem, że książki naukowe nie muszą powstawać wyłącznie do druku. Monografia zbiorowa, którą przygotowaliśmy jest recenzowana, opatrzona bibliografią i aparatem naukowym. Jako, że publikacja została stworzona w ramach projektu realizowanego IBL PAN, mogliśmy liczyć również na numer ISBN wydawnictwa IBL PAN, który sprawia, że monografia spełnia również kryteria publikacji książkowej i może zostać zgłoszona do oceny parametrycznej. Dzięki temu autorzy rozdziałów w monografii mogą zgłosić ją w procesie ewaluacji i oczekiwać, że otrzymają za nią taką samą liczbę punktów, jak za rozdział w monografii drukowanej. Niemniej, tak naprawdę na ten moment nie wiemy, czy format naszej publikacji (wyłącznie cyfrowy) nie spowoduje zakwestionowania jej jako monografii naukowej w procesie ewaluacji. Dlatego naszym zdaniem, aby uniknąć tego typu nieścisłości konieczne jest zaktualizowanie definicji monografii naukowej w rozporządzeniu ministra.

Zagadnieniu ewaluacji i recenzowania innowacyjnych wytworów naukowych w humanistyce poświęcony jest ostatni raport ALLEA E-humanities Working Group 'Recognising Digital Scholarly Outputs in the Humanities' (<https://allea.org/portfolio-item/recognising-digital-scholarly-outputs-in-the-humanities/>)

Pomysł zgłosiła Sekcja Otwartej Humanistyki, działająca przy Centrum Humanistyki Cyfrowej IBL PAN.

GODZIWE STYPENDIA DLA DOKTORANTÓW/EK

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Stypendia doktoranckie są głodowe

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stypendia powinny ustawowo być związane z pensją minimalna i nie być poniżej niej

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PRZEJRZyste I UCZCIWE PROCEDURY ZATRUDNIANIA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zatrudnianie „swoich”

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przejrzyste warunki konkursów, kryteria punktacji, umożliwiające jej zweryfikowanie, procedura odwoławcza

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WYNAGRODZENIA W NCN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Progi wynagrodzeń nie były zmieniane od tak dawna, że 1500 brutto brutto miesięcznie za prowadzenie preludeum (ale też wynagrodzenia dodatkowe w innych grantach) czynią ubieganie się o nie dość karkołomnym przedsięwzięciem, w którym ogromna odpowiedzialność nie jest w żaden sposób kompensowana wynagrodzeniem, pozwalającym się na tej pracy skupić

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podwyższenie wynagrodzeń + zwiększenie finansowania ncn

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

NOWE ZASADY PARAMETRYZACJI, TWORZENIA LISTY CZASOPISM I LISTY WYDAWNICTW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Kontrowersje wokół listy czasopism i wydawnictw punktowanych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Praca zespołów eksperckich KEN w obszarze czasopism naukowych i wydawnictw

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Propozycje mają na celu usprawnienie procesu ewaluacji oraz ustalenie przejrzystych zasad tworzenia listy czasopism i wydawnictw punktowanych.

1. Odejdźcie od powiązania wyników ewaluacji (kategoria) z uprawnieniami do nadawania stopni naukowych. To rozwiązanie ma w sobie duży potencjał wytworzenia chaosu w postępowaniach awansowych, prowadzonych w jednostkach, które tracą uprawnienia. Zgoda, że uprawnienia powinny być powiązane z jakością prowadzonej działalności naukowej, ale przede wszystkim warunkiem dobrych postępowań jest obecność odpowiedniej liczny samodzielnych pracowników nauki. W jakimś sensie byłby to powrót do minimum kadrowego.

2. Wymuszenie publikowania przez wszystkich pracowników można osiągnąć inaczej, np. formułując jeden z wymogów formalnych ewaluacji – "każda osoba wchodząca w skład

liczby n opublikowała w okresie parametryzacji przynajmniej jeden artykuł naukowy afiliowany do parametryzowanej jednostki". Za niespełnienie tego wymogu - np. odjęcie punktów z ogólnego wyniku.

3. Wystarczyłoby zgłaszać do parametryzacji najlepsze artykuły opublikowane przez parametryzowaną jednostkę w liczbie 2n. Znieść limit slotów dla jednego autora za publikacje 140+

4. Lista wydawnictw co najmniej trzystopniowa. Punktacja za monografie na poszczególnych poziomach: 140, 250, 300.

5. Zasady tworzenia listy czasopism maksymalnie proste i przejrzyste. Może być w oparciu o notowania w WoS i SCOPUS. Przykładowo: Q1-200 punktów, Q2-140, Q3-100, Q4-70. Jeśli czasopismo ma różne notowania w WoS i w SCOPUS - bierzemy wyższą pozycję. Dla czasopism polskich, które nie są indeksowane w ww. bazach punktacja 20-70 punktów, z czego 70 zastrzeżone dla czasopism, które są najbardziej znaczące w danej dyscyplinie. Ich wskazaniem mogłyby się zająć komitety PAN lub inna reprezentacja środowiska danej dyscypliny. Droga do wyższej punktacji musiałaby prowadzić przez SCOPUS/WoS. Ustalenie punktacji 20/40 punktów - przez spełnienie kryteriów formalnych, podobnie jak było w czasach podziału na listę A, B i C. Przykładowe kryteria: umiędzynarodowienie, procent tekstów odrzucanych po negatywnych recenzjach, indeksowanie w bazach danych, cytowania w czasopismach indeksowanych przez WoS i SCOPUS etc.

6. Odejście od sztywnego przypisania dyscyplin do czasopism - bardzo mocno przeszkadza to w tworzeniu zespołów interdyscyplinarnych.

7. To bardzo luźna idea i totalnie nie mam pomysłu na jej wprowadzenie w życie, ale publikacje w czasopismach polskich nieindeksowanych z punktacją 20/40/70 - mogłyby być jakoś uwzględniane przy ocenie trzeciego kryterium, czyli wpływu społecznego. Fundamentalna kwestia: czemu ma służyć system parametryzacji. Czy chodzi o skłonienie naukowców do publikowania, czy podniesienie pozycji polskiej nauki w rankingach (jakich?), czy jeszcze o coś innego? Czemu ma służyć ten system?

PREKOMERCJALIZACJA INNOWACJI W POSTACI PRE-STARTUPÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Współpraca nauki z otoczeniem
JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Obecne finansowanie badań zakłada 0-1 podejście w komercjalizacji - nie ma możliwości popełnienia błędów, postawienia złych założeń i dokonania elastycznych zmian, tj. dopasowania rozwiązania do rynku i odbiorców, co jest oczywiste w każdej działalności biznesowej, która nie pochodzi z uczelni

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zmiany są wymagane na kilku płaszczyznach:

1. Finansowanie - wprowadzenie wielu etapów finansowania, dopuszczenie możliwości nieodniesienia sukcesu komercyjnego, wiele mniejszych grantów na pilotażowe i testowe rozwiązania zorientowanie na szukanie rynków i odbiorców.
2. Instytucjonalne - utworzenie Proof of Concept Centers (mogą być w ramach dotychczasowych struktur np. TTO, AIP), które będą łączyć funkcje małych grantodawców wraz z udzielaniem niezbędnego wsparcia biznesowo-produktowego dla wszystkich naukowców, którzy chcą skomercjalizować swoje rozwiązania iteracyjnie, jednak nie

posiadają odpowiednich zasobów (np. inżynierowie nie potrafią tworzyć planów biznesowych i produktowych).

3. Prawne - wprowadzenie specjalnego pojęcia pre-startupu do polskiego prawodawstwa na wzór dawniejszych Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (parasolowe AIP przejmowało główne zadania związane ze sprawami prawno-księgowymi, więc zespół komercjalizujący rozwiązania mógł skupić się na krytycznych elementach biznesowo-produktowych).

4. Kulturowe - zmiana mentalności poprzez szkolenia i edukację, że poprawki i iteracje rozwiązań prowadzą do dużych skutecznych zmian, a nie są porażkami (to prawdopodobnie praca na dekady, ale trzeba zacząć).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Model regionalnie jest skutecznie testowany w Krakowie w postaci inicjatywy non-profit <https://kms.org.pl/kits-new/>. Wiele podmiotów pochodzi ze świata i jest na etapie prekomercjalizacji (statusu pre-startupu). Zadaniem organizacji wspierającej jest pomoc przy przetestowaniu rynku, weryfikacji hipotez biznesowo-produktowych, przygotowanie pierwszej wersji komercyjnej produktu (usługi, technologii itp.), aby podmiot mógł postawić pierwsze kroki na komercyjnym rynku i rozwijać się dalej (np. przy wsparciu inkubatorów, funduszy zalążkowych). Podobny schemat wsparcia pre-startupów i prekomercjalizacji funkcjonuje m.in. w Niemczech oraz Hiszpanii.

USUNIĘCIE Z LISTY CZASOPISM PUNKTOWANYCH CZASOPISM WYDAWANYCH PRZEZ MULTIDISCIPLINARY DIGITAL PUBLISHING INSTITUTE (MDPI)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Nieetyczne praktyki w publikowaniu artykułów naukowych i zaburzenie procesu ewaluacji jednostek naukowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Modyfikacja listy czasopism punktowanych przez usunięcie z tej listy czasopism wydawanych przez Multidisciplinary Digital Publishing Institute (MDPI), jako wydawnictwa podejrzanego o nieetyczne praktyki publikacyjne.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Problem publikowania w wydawnictwie MDPI był już wielokrotnie podnoszony w literaturze (m.in. <https://miesiecznik.forumakademickie.pl/czasopisma/fa-12-2022/nie-marnowac-publicznych-pieniedzy%E2%80%A9/>, <https://miesiecznik.forumakademickie.pl/czasopisma/fa-5-2022/mdpi-a-sprawa-polska%E2%80%A9/>, [256](https://gazeta.sgh.waw.pl/index.php/meritum/ppp-punktacja-</p></div><div data-bbox=)

parametryzacja-patologia). Jednocześnie wydawnictwo MDPI jest często uznawane za wydawnictwo drapieżne (<https://academic.oup.com/rev/article/30/3/405/6348133>, <https://predatoryreports.org/news/f/list-of-all-mdpi-predatory-publications>). Jest to rażący przypadek, uwzględnienia wydawcy, podejrzanego o praktyki nieetyczne, na liście czasopism punktowanych, przy czym niektóre czasopisma MDPI mają przypisane 140 i 100 pkt. Istniejąca pomiędzy uczelniami konkurencja w procesie ewaluacji oraz konieczność opublikowania jak największej liczby wysokopunktowanych artykułów powoduje jednocześnie, iż środowisko naukowe nie jest w stanie samodzielnie poradzić sobie z tym problemem. Stąd, konieczna jest decyzja administracyjna dotycząca usunięcia ww. wydawnictwa z listy czasopism punktowanych.

DOSTĘP DO OMBUDSMANA DLA KAŻDEJ OSOBY ZE ŚRODOWISKA AKADEMICKIEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Brak zaufania do władz uczelni w rozwiązywaniu problemów i sporów

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

nowelizacja PSWiN – wprowadzenie prawa do dostępu do ombudsmana dla każdej osoby ze środowiska akademickiego

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszający: Akademicka Sieć Bezpieczeństwa i Równości, stowarzyszenie, strona internetowa: asbir.pl, Przewodnicząca dr Anna Cybulko anna.cybulko@uw.edu.pl Opis: Zapewnienie na poziomie ustawowym prawa dostępu dla osób członkowskich społeczności akademickiej do rzecznika (ombudsmana) jest standardem np. w Norwegii. Jest to niezbędne do zapewnienia bezpiecznych warunków pracy i studiowania oraz wsparcia społeczności akademickiej w fachowym i czasem konsensualnym rozwiązywaniu sporów

STWORZENIE PROCEDUR ODWOŁAWCZYCH W KONKURSACH NA STANOWISKA NAUKOWE I NAUKOWO-DYDAKTYCZNE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

brak transparentności konkursów na stanowiska naukowe i naukowo dydaktyczne

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

stworzenie procedur

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszający: Akademicka Sieć Bezpieczeństwa i Równości, stowarzyszenie, strona internetowa: asbir.pl, Przewodnicząca dr Anna Cybulko anna.cybulko@uw.edu.pl Opis: Brak

jasnych, spójnych i transparentnych procedur odwoławczych skutkuje niemożnością reagowania na "ustawiane" konkursy.

USUNIĘCIE OKREŚLENIA "NIEBĘDĄCY NAUCZYCIELAMI AKADEMICKIMI" UŻYWANEGO PRZEZ PSWiN NA GRUPĘ UCZELNIANYCH PRACOWNIKÓW WSPIERAJĄCYCH/ ADMINISTRACYJNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Istniejące poczucie bycia pracownikiem drugiej kategorii przez personel administracyjny uczelni i takie traktowanie przez nauczycieli akademickich

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

nowelizacja PSWiN i aktów za ustawą posługujących się tym pojęciem

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszający: Akademicka Sieć Bezpieczeństwa i Równości, stowarzyszenie, strona internetowa: asbir.pl Opis: Określenie "niebędący nauczycielami akademickimi" jest stygmatyzujące, szokuje osoby nowo zatrudniane na uczelniach, przez lata jego funkcjonowania stało się synonimem grupy pracowników mniej ważnych, gorzej traktowanych przez pracodawcę jakim jest uczelnia wyższa. Zmiana pozwoli na wyzwolenie się z ww. skojarzenia oraz wesprze budowanie dialogu i współpracy pomiędzy pracownikami obu grup

DOSTOSOWANIE PROCEDUR PROWADZENIA POSTĘPOWAŃ DYSCYPLINARNYCH WOBEC PRACOWNIKÓW - NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, DOKTORANTÓW I STUDENTÓW DO REALIÓW DZIAŁANIA UCZELNI, ZWŁASZCZA INNYCH NIŻ UNIwersYTETY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

nieskuteczność tych postępowań w praktyce

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

nowelizacja PSWiN i rozporządzeń wykonawczych regulujących tryb postępowań dyscyplinarnych wobec ww. trzech grup

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszający: Akademicka Sieć Bezpieczeństwa i Równości, stowarzyszenie, strona internetowa: asbir.pl Opis: Oparte na Kodeksie postępowania karnego wewnątrzuczelniane procedury dyscyplinarne nie przystają do ich realiów funkcjonowania. Zauważone w praktyce problemy, to m.in:

- konieczność ich prowadzenia przez nauczycieli akademickich generuje duże problemy na uczelniach nie posiadających wydziałów prawa (wszystkie poza uniwersytetami),

nieznajomość procedur, podstaw prawa przez rzeczników dyscyplinarnych prowadzi do umorzeń z błahych, proceduralnych powodów, zwłaszcza jeśli obwiniony zatrudni profesjonalnego pełnomocnika

- terminy np. 6 miesięcy na wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przez komisję, liczone od dnia poinformowania Rektora o sprawie, są nieadekwatne, np. jeśli informacja do Rektora dotrze na początku lipca i poleci on rzecznikowi dyscyplinarnemu przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego, okres wakacyjny, nieobecność na uczelni zarówno pracowników jak i studentów i doktorantów może sprawić, że przez 3 miesiące w rzeczywistości postępowanie jest wstrzymane pomimo, że terminy upływają;
- brak mediacji w postępowaniu dotyczącym studentów

ZAPEWNIENIE CIĄGŁOŚCI PRACY ELEMENTOM INFRASTRUKTURY BADAWCZEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Uzależnienie finansowania zespołów odpowiedzialnych za elementy infrastruktury badawczej od trybu konkursowego zdobywania finansowania, co w praktyce prowadzi do marnotrawienia zasobów ludzkich, wypracowanych wcześniej rezultatów i do zawieszenia prac zespołów.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zapewnienie minimalnego stałego finansowania prac zespołów ludzi, od których zależy ciągłość prac elementów infrastruktury badawczej, ew. uzależnienie jego kontynuacji od oceny prac zrealizowanych w minionym okresie ewaluacyjnym.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

<https://nplp.pl/artukul/biuletyn-polonistyczny-budowanie-spolnosci-i-tworzenie-wspolnoty-wokol-dyscypliny/> :

“U źródeł problemów z zachowaniem ciągłości prac znajduje się kwestia finansowania długofalowych przedsięwzięć tego typu. Tryb konkursowy zdobywania finansowania w przypadku „Biuletynu” wielokrotnie spotkał się z odmową przyznania funduszy.

Problematyczne dla recenzentów były m.in. niejednorodność, hybrydowość projektu, trudność w przypisaniu go do jednego rodzaju „cyfrowych bytów”, niezrozumienie jego specyfiki. Przykładowa recenzja wyglądała następująco: „unikatowość rozwiązania jest wątpliwa, gdyż infrastruktura stanowi portal/serwis internetowy i domenową bazę wiedzy. W opinii Zespołu liczba użytkowników aktywnych, którzy rozpoczęli korzystanie z aparatury lub infrastruktury w okresie 24 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku jest niewielka. Ze względu na charakter infrastruktury informatycznej i relatywnie niewielkie znaczenie praktyczne wyników, Zespół ocenił wniosek negatywnie” (uzasadnienie z 16.08.2022). Niektóre uzasadnienia tłumaczą, że „Biuletyn” powinien być finansowany ze środków statutowych – w sytuacji, gdy te środki statutowe nie są wystarczające na utrzymanie pięcioosobowego Zespołu Redakcyjnego, który nieprzerwanie do 2018 roku zapewniał „Biuletynowi” dynamiczny rozwój”.

Pomysł zgłosiła Sekcja Otwartej Humanistyki, działająca przy Centrum Humanistyki Cyfrowej IBL PAN.

PROCEDURY DZIAŁAŃ W SYTUACJACH NIEBEZPIECZNYCH, SZCZEGÓLNIIE ISTOTNE BIORĄC POD UWAGĘ TRAGICZNE WYDARZENIA Z UNIWERSYTETU KAROLA W PRADZE Z GRUDNIA 2023 R.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak szczegółowych rozwiązań w zakresie jak należy postępować w sytuacjach niebezpiecznych, które występują na uczelniach

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Doprecyzowanie art. 50 PSWiN, ewentualnie wydania rozporządzenia regulującego procedurę bezpieczeństwa na uczelniach

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszający: Akademicka Sieć Bezpieczeństwa i Równości, stowarzyszenie, strona internetowa: asbir.pl, Łukasz Prus, członek zarządu lukasz.prus@novalex.pl

Opis: Sytuacjami niebezpiecznymi mogą być w szczególności:

- a) akt fizycznej lub psychicznej przemocy, w tym napad na terenie Uczelni;
- b) wnoszenie lub posiadanie na terenie uczelni noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu w sytuacji, gdy okoliczności jego posiadania wskazują na zamiar użycia go w celu popełnienia przestępstwa;
- c) wnoszenie lub posiadanie na terenie uczelni bez wymaganego zezwolenia broni lub amunicji;
- d) wnoszenie, używanie lub posiadanie na terenie uczelni materiałów wybuchowych, pirotechnicznych albo innych materiałów pożarowo niebezpiecznych;
- e) podłożenie ładunku, pakunku lub przesyłki nieznanego pochodzenia na terenie Uczelni;
- f) pożar na terenie uczelni;
- g) eksplozja materiałów wybuchowych lub wybuch gazu na terenie Uczelni;
- h) uwolnienie toksycznych środków przemysłowych (TŚP) na terenie Uczelni.

W tych okolicznościach konieczne jest uregulowanie w jaki sposób mają zachować się osoby członkowskie ze wspólnoty akademickiej oraz organy uczelni.

WYMAGANIA DOT. AWANSÓW NAUKOWYCH (HAB. I PROF.)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Podniesienie rangi habilitacji i tytułu profesora – zwiększenie efektywności i jakości naukowej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie możliwe jest ubieganie się o habilitację lub profesurę na podstawie tych samych osiągnięć, a postęp od doktoratu do habilitacji oraz od habilitacji do profesury nie jest

obligatoryjny. Jeżeli recenzent uznaje, że osiągnięcia we wczesnym etapie kariery naukowej (np. z doktoratu) są wybitne i wniosą istotny wkład w rozwój dyscypliny, nie wymaga się tradycyjnego zwiększenia dorobku, jak to miało miejsce w przeszłości.

Proponuję zmianę wymagań dla kandydatów w następujący sposób:

1. Habilitacja – konieczność wykazania postępu od stopnia doktora, ocena jakości naukowej osiągnięć, gdzie sam cykl monotematycznych publikacji nie stanowi dowodu na spełnienie wymagań i wkładu w rozwój dyscypliny.
2. Profesura – powrót do wymogu posiadania co najmniej jednego wypromowanego doktoranta, konieczność wykazania postępu od poprzedniego awansu, ocena jakości dorobku i istotnego wkładu.

GENERALNIE – przy ocenie dorobku, proponuję nie uwzględniać ilościowych wskaźników jak liczba publikacji. Ilość nie znaczy jakość. Może jedynie ocenić 10 najlepszych prac? W tej chwili każdy publikuje w czasopiśmie z IF. Im gorsza jakość, tym więcej współautorskich prac, tym większy dorobek, który nie jest potwierdzeniem wysokiej jakości naukowej.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

GWARANCJA DLA UŻYWANIA WSKAZANYCH PRZEZ OSOBĘ DANYCH INNYCH NIŻ TE WYNIKAJĄCE Z AKTU URODZENIA W WEWNĘTRZNEJ DOKUMENTACJI UCZELNIANEJ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

zderzenie osób postrzegających uniwersytety jako miejsca otwarte na różnorodność z praktyką

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

zalecenia ministerialne

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Zgłaszający: Akademicka Sieć Bezpieczeństwa i Równości, stowarzyszenie, strona internetowa: asbir.pl, Jan Gałkowski, Sekretarz ASBiR jgalkowski@ur.edu.pl Opis: Osoby transpłciowe i niebinarne – zarówno pracujące jak i studiujące w uczelniach wyższych – potrzebują gwarancji, że są traktowane z szacunkiem a deadnaming i misgendering nie jest dozwolony.

OBNIŻENIE ŚREDNIEGO WIEKU KADRY KIERWONICZEJ W NAUCE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Średnia wieku na stanowiskach kierowniczych, w tym dyrektorskich oraz w radach instytucji jest znacznie wyższa niż w otoczeniu społeczno-gospodarczym, co sprawia że

nauka w Polsce nie nadąża za współczesnymi realiami i wyznaczane są nieaktualne kierunki rozwoju

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić górną granicę wieku na stanowiskach kierowniczych, w tym:

- na stanowiskach dyrektorów (5 lat przed granicą wieku emerytalnego mężczyzn) – stanowiska dyrektorów nie mogą służyć za gratyfikację dla zasłużonych naukowców na zwieńczenie ich kariery zawodowej;
- na stanowiskach vice-dyrektorów (na granicy wieku emerytalnego);
- na stanowiskach kierowników laboratoriów naukowych (na granicy wieku emerytalnego);
- na administracyjnych stanowiskach kierowniczych (na granicy wieku emerytalnego);
- w radach naukowych i innych organach doradczych i zarządczych instytucji naukowych (na granicy wieku emerytalnego).

Nic nie stoi na przeszkodzie, by osoby chcące pozostać w zawodzie w wieku emerytalnym stanowiły wsparcie merytoryczne i doradcze, w dziedzinach w których są ekspertami, przy otwarciu adekwatnych etatów. Jednak nauka musi być dynamiczną i szybko zmieniającą się strukturą nadążającą za przemianami społecznymi i technologicznymi. Obecnie nie raz trudno o tak podstawowe kwestie jak płynna komunikację elektroniczną, sprawny obieg elektroniczny dokumentów, funkcjonowanie baz danych, czy akceptację powszechnie wykorzystywanych w otoczeniu społeczno-gospodarczym rozwiązań organizacyjnych opartych na współczesnych technologiach, ze względu na kadrę zarządzającą utrzymującą status quo i nie widzącą perspektyw płynących z tych rozwiązań.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

UREALNIENIE ZAKRESU WYMAGAŃ DLA PRACOWNIKÓW NAUKOWO-DYDAKTYCZNYCH.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Model kariery naukowej, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nadmierne niekontrolowane przeciążenie różnorodnymi obowiązkami, odbywa się kosztem jakości badań naukowych i dydaktyki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ograniczenie pensum (obecnie wynosi 2/3 etatu dydaktycznego). Zobowiązanie uczelni do uwzględniania w pensum godzin konsultacji, kolokwium i egzaminów we wszystkich terminach oraz innych godzin ze studentami.

Ograniczenie dodatkowych zadań administracyjnych do tych niezbędnych. Zakaz powierzania nauczycielom akademickim zadań nie wymagających wiedzy merytorycznej, a które mogłyby być wykonane przez pracowników administracji.

Urealnienie wymagań odnośnie wyników naukowych adekwatnie do ułamka etatu pozostałego na badania.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecnie pracownik na etacie naukowo-badawczym, musi wypracować 2/3 tego co na etacie naukowym, opublikować tyle samo co na etacie naukowym (taka sama liczba slotów = takie oczekiwania), dodatkowo obowiązki administracyjne mogą być faktycznie powierzane bez ograniczeń. Wymagania stale rosną, a uczelnie mają możliwość nie przyznawania godzin dydaktycznych za aktywności dydaktyczne za które one dotychczas przysługiwały. Obciążenie zatem wzrasta. Odbywa się to wszystko albo kosztem bezpłatnych nadgodzin, albo obniżeniem jakości nauki.

OGRANICZMY PZP

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Trzeba ograniczyć destrukcyjny wpływ PZP na naukę.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy w jakiś sposób ograniczyć stosowanie Prawa Zamówień Publicznych w projektach naukowych (grantach). Można np stosować limity kwot do każdego projektu osobno, albo wyłączyć koszty typowo naukowe (odczynniki, materiały laboratoryjne, usługi naukowe) ze stosowania PZP.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

OCENA UCZELNI POPRZEZ SPOŚÓB W JAKI STWARZA WARUNKI DLA PROWADZENIA NAUKI.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak zobowiązania i odpowiedzialności władz uczelni za zapewnienie odpowiednich warunków do prowadzenia badań

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy w ewaluacji uczelni wziąć pod uwagę sposób w jaki stwarza warunki do badań naukowych. Wywarcie nacisku na działania mające na celu zwiększenie efektywności (inwestycja w nowoczesny sprzęt, informatyzację, automatyzację), zwiększenie dostępności narzędzi do badań dla wszystkich grup naukowców. Zobowiązanie uczelni do regularnych inwestycji w nowoczesny sprzęt na wszystkich wydziałach. Pieniądze na utrzymanie potencjału badawczego nie umożliwiają zakupu droższego sprzętu badawczego

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Ocenia się Uczelnię poprzez wyniki naukowców zapominając o ocenie sposobu organizacji i tworzenia warunków, polepszenia efektywności. Skutkuje to "systemowym mobbingiem" pracowników oraz pominięciem roli i odpowiedzialności pracodawcy za stworzenie warunków do osiągnięcia oczekiwanych rezultatów.

DECENTRALIZACJA I PRZYWRÓCENIE PODMIOTOWOŚCI WYDZIAŁOM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Marginalizacja wydziałów oraz ignorowanie ich specyfiki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Decentralizacja uczelni, wybór dziekana przez Radę Dyscypliny. Wypracowanie mechanizmów zapobiegających marginalizacji mniejszych wydziałów.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

W mniejszych uczelniach, mocniejsze wydziały trzymają władzę i marginalizują mniejsze wydziały i ich potrzeby, specyfikę. Pomijają przy ważniejszych decyzjach, inwestycjach.

WYTYCZNE DLA REDAKCJI DOT. SZTUCZNEJ INTELIGENCJI / NARZĘDZI PARAFRAZUJĄCYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak wytycznych dla redakcji czasopism naukowych dot. korzystania ze sztucznej inteligencji lub aplikacji parafrazujących przez autorów artykułów naukowych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Określenie warunków korzystania przez autorów artykułów naukowych ze sztucznej inteligencji/narzędzi parafrazujących. Wprowadzenie (przez Ministerstwo?) jasnych wytycznych w tej kwestii dla redakcji czasopism naukowych.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WSPÓŁCZYNNIK KOSZTOCHŁONNOŚCI DLA KIERUNKU ARCHITEKTURA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zwiększenie współczynnika dla kierunku architektura z 1,75 do 2,85

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Niniejszym wnioskuję się o wprowadzenie zmian do Rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 18 kwietnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie współczynników kosztochłonności i zwiększenie współczynnika dla kierunku architektura z 1,75 do 2,125.

Uzasadnienie:

- dla kierunku architektura i urbanistyka obowiązują standardy kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta. Określają one grupy zajęć i ich liczebność (zajęcia w grupie A stanowiące 1325h muszą być realizowane w grupach 15 osobowych), czego skutkiem jest zwiększenie kosztów kształcenia na kierunku średnio o ok. 20% w porównaniu z innymi kierunkami studiów.

[można dodać wyliczenia]

- kształcenie architektów współcześnie opiera się na nowoczesnych technologiach i rozwiązaniach cyfrowych m.in. z zakresu BIM. Jednostki prowadzące kształcenie muszą

zakupić kosztowne i specjalistyczne stacje komputerowe (o dużych mocach przeliczeniowych) oraz specjalistyczne oprogramowanie do projektowania, by móc kształcić architektów zgodnie z oczekiwaniami rynku pracy w kraju i za granicą.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

STANDARD KSZTAŁCENIA ARCHITEKTÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zmiany do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Standardy kształcenia (propozycje WA PP)

Niniejszym wnioskuję się o wprowadzenie zmian do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta w następującym zakresie:

1. Zwiększenie ilości zajęć prowadzonych z wykorzystaniem technik zdalnego kształcenia na odległość z 10% do 30%

Uzasadnienie:

Obecny postęp techniki oraz rozwój dyscypliny i współpraca międzynarodowa wymaga wprowadzenia narzędzi zdalnych do kształcenia architektów w zakresie większym niż określono to w Rozporządzeniu w 2019r. tj. 10% (przed pandemią). Dla kształcenia na kierunkach ogólnoakademickich ten wskaźnik wynosi 50%.

2. Dopuszczenie możliwości przesuwania zajęć (godziny i ECTS) pomiędzy grupami zajęć określonymi w standardach (grupy A-E) w zakresie do 10% wszystkich punktów ECTS uzyskiwanych przez studentów na określonym stopniu studiów

Uzasadnienie:

Obecne standardy są bardzo restrykcyjne w porównaniu do Rozporządzenia z 2011r. Praktycznie uniemożliwiają jednostkom indywidualne prowadzenie ścieżki kształcenia i badań z nią powiązanych. Należy wspomnieć, że Rozporządzenie z 2011r. mimo dużo bardziej liberalnego określenia składników programu kształcenia w pełni spełniało założenia Unii Europejskiej i dyrektywy 2005/36/WE.

Dyplomy ukończenia studiów na kierunku architektura (wg Rozporządzenia z 2011r.) były podstawą do automatycznego uznania kwalifikacji zawodowych w państwach Unii Europejskiej, Europejskiego Okręgu Gospodarczego i Konfederacji Szwajcarskiej oraz otwiera drogę do pełnego uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu architekta w wyżej wymienionych państwach.

3. Uwzględnienie w grupie zajęć A tj. Projektowanie (A.1. Projektowanie architektoniczne i urbanistyczne, A.2. Projektowanie ruralistyczne, projektowanie wnętrz i projektowanie specjalistyczne wynikające z uwarunkowań lokalnych) zajęć wykładowych dotyczących projektowania i realizowanych w grupach wykładowych.

Uzasadnienie:

Obecne zapisy Rozporządzenia narzucają realizację zajęć w grupie A w grupach studenckich o liczebności 15 osób. Zajęcia te (o charakterze praktycznym) muszą jednak zawierać komponent teoretyczny. Realizowanie wykładów w grupach 15 os. jest niemożliwe ze względów organizacyjnych i ekonomicznych.

4. Zmiana zapisu odnośnie udziału Izby Architektów RP w organizacji praktyk studenckich. Praktyki studenckie są elementem kształcenia i programów studiów, które są realizowane w uczelniach i to uczelnie wprost ponoszą odpowiedzialność za ich realizację. Stąd Izba nie może pozostawać stroną w procesie, za którego realizację nie ponosi odpowiedzialności. Wnosi się jednocześnie o dopuszczenie do odbywania praktyki zawodowej w innych miejscach niż tylko biuro architektoniczne, np. budowy, biura konstrukcyjne, itp. Do 2019r. wszystkie uczelnie, które prowadziły kształcenie na kierunku architektura o profilu praktycznym realizowały półroczne praktyki w jednostkach projektowych, samorządowych etc. co było i nadal pozostaje zgodne z dyrektywą unijną (2005/36/WE).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

EWALUACJA DYSCYPLINY ARCHITEKTURA I URBANISTYKA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uwzględnienie dorobku twórczego architektów w ewaluacji jakości naukowej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Z pewnością miniona ewaluacja spowodowała uwidocznienie naszych osiągnięć publikacyjnych – jako naukowcy jesteśmy widoczni w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym, to potwierdzają wyniki w kryterium 1.

Mimo, że dyscyplina architektura i urbanistyka należy do dziedziny nauk inżyniersko-technicznych i tak jest ewaluowana, problem ewaluacji dorobku twórczego architektonicznego i artystycznego jest dla nas ważny. Kierunek architektura jest prowadzony w oparciu o standardy kształcenia, które od 2019 są bardzo precyzyjne i bardzo dokładnie określają grupy zajęć (jakościowo i ilościowo). Na kierunkach ogólnoakademickich kształcenie jest powiązane z działalnością naukową. W konsekwencji prowadzimy badania bardzo niejednorodne i interdyscyplinarne, związane z urbanistyką i planowaniem przestrzennym, które jest ulokowane w naukach społecznych czy działalnością artystyczną w zakresie rysunku, grafiki, malarstwa, rzeźby z dziedziny sztuki etc. To są istotne komponenty naszej działalności dydaktycznej i naukowej realizowanej na wydziałach architektury.

Co więcej, promotorzy prac dyplomowych na kierunku architektura powinni posiadać uprawnienia budowlane do projektowania w specjalności architektonicznej, czyli muszą być praktykującymi architektami, co wynika z zapisów w obowiązujących nas standardach.

Zatem nauczyciele akademicki przypisani do dyscypliny architektura i urbanistyka prowadzą jednocześnie działalność naukową, artystyczną i projektową. Podczas gdy ostatnie zasady ewaluacji wykluczyły dorobek architektoniczny i twórczy z oceny dyscypliny architektura i urbanistyka. Jednostka mogła wprawdzie wykazać dodatkowe

dwa opisy wpływu powiązane z dziełami architektonicznymi i urbanistycznymi, natomiast to był jednak pryzmat kryterium 3 tj. wpływu osiągnięć na społeczeństwa i gospodarkę związany z popularyzacją osiągnięć i ich implementacją, a nie oceną dzieła architektonicznego czy artystycznego jako osiągnięcia naukowego.

W 2013r. ocena parametryczna uwzględniała dorobek twórczy w naszej dyscyplinie tj. dzieła plastyczne, architektoniczne, wystawy. W 2016 pozostawiono jedynie projekty architektoniczne i urbanistyczne skatalogowane wg m.in. stopnia skomplikowania funkcji i technologii czy uzyskanych nagród. Obecnie zasady ewaluacji dorobku w dyscyplinie architektura i urbanistyka są tożsame dla wszystkich dyscyplin z dziedziny nauk inżyniersko-technicznych, podczas gdy dzieło projektowe zgodnie z Ustawą art. 219 pozostaje osiągnięciem naukowym i musimy mieć świadomość, że ostatnie zasady wykluczają znaczącą ilość naszego dorobku, który przecież pozostaje dorobkiem naukowym.

Oczywiście trafna, obiektywna ocena dorobku projektowego i artystycznego jest wyzwaniem, trudno określić mierniki. I na pewno brak tego komponentu w ocenie jest lepszy niż niemiarodajna / nieskuteczna metoda oceny. Poza tym zachodzi też pytanie czy skala i jakość dorobku projektowego pracowników danej jednostki nie wynika również spoza naukowych aspektów, choćby lokalizacji (małe miasto vs metropolia i wielkość rynku inwestycyjnego) itd.

Ewaluacja – jej zasady kreują pewien wzorzec dla uczelni i pracowników. często przekładają się na okresowe oceny w uczelniach czy systemy motywacyjne. Tutaj pożądanym jest, żeby zmiany były wyważone i raczej ewolucyjne, a nie rewolucyjne. Jeżeli zasady będą zmieniać się gwałtownie, to skutkiem będzie jedynie intensywne prace nad adekwatną i pożądaną popularyzacją wyników badań, a nie podejmowanie nowych kierunków naukowych i inicjowanie wyzwań badawczych.

Istotnym skutkiem tej ostatniej ewaluacji jest zmiana w przyznawaniu uczelniom uprawnień, po pierwsze są one warunkowane wynikiem oceny, co w niewielkim stopniu jest powiązane z jakością kadry, a po drugie zostały połączone niejako w pakiet. Uprawnienia do doktoryzowania nabywa się automatycznie z uprawnieniami do habilitowania. Natomiast doświadczenie uczelni wskazuje, że powinna zostać zachowana gradacja w tym zakresie.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

DOSTĘP DO ELEKTRONICZNYCH BAZ CZASOPISM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Przywrócenie oraz rozszerzenie dostępu do elektronicznych baz czasopism naukowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podjąć negocjacje z wydawcami i jak najszybciej przywrócić dostęp do baz.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Ta sprawa powinna być załatwiona natychmiast – jak akademik "Jowita". Jeszcze przed anulowaniem go przez min. Czarnka zakres naszej licencji krajowej był węższy niż ten, z jakiego korzystają badacze na Zachodzie – warto więc pomyśleć nad jego rozszerzeniem.

KALENDARIUM KONGRESÓW BRANŻOWYCH (ORAZ PROGRAM AMBASADORÓW KONGRESÓW BRANŻOWYCH)

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Brak kalendarium rekomendowanych kongresów branżowych (w tym online) oraz programu dedykowanego organizatorom takich wydarzeń

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Istotne dla ułatwienia współpracy nauki z otoczeniem jest wypracowanie koncepcji rekomendacji cyklicznych kongresów branżowych (w tym online). Utworzenie ogólnodostępnego kalendarium rekomendowanych ogólnopolskich kongresów branżowych (wraz z szczegółowymi opisami) ułatwiłoby uczestnikom uprzednie zaplanowanie działań służących intensyfikacji kontaktów przedstawicieli nauki z otoczeniem. Zasadne byłoby poddanie kongresów audytom: jednolite wytyczne dot. badań satysfakcji uczestników, weryfikacja liczby uczestników ze świata nauki/biznesu/administracji/mediów branżowych czy instytucji otoczenia biznesu, a w przypadku kongresów branżowych online wręcz pomiar osiągniętych przez uczestników zaplanowanych rezultatów (umożliwiają to niektóre platformy eventowe). Z kolei wprowadzenie programu mającemu na celu wyróżnienie organizatorów cyklicznych kongresów branżowych gromadzących przedstawicieli zarówno świata nauki, jak i biznesu, docelowo służyłoby promocji dobrych praktyk związanych z organizacją takich wydarzeń (Uwaga: na rynku obecne są rozwiązania typu Ambasador Kongresów Polskich <http://ambasadorkongresow.pl/>, jednak program ten służy wsparciu i wyróżnieniu osób, które pozyskują dla Polski kongresy stowarzyszeń międzynarodowych o typowo naukowym charakterze, których kolejne edycje organizowane są w różnych krajach).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

UPOWSZECHNIENIE PRAKTYKI ŻĄDANIA POPRAWY PRAC DOKTORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Zmienić model obrony pracy doktorskiej tak aby poprawianie rozprawy po recenzji a przed obroną było częstą praktyką, a nie wyjątkiem – tak jak jest krajach anglosaskich.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Już się zdarza, że recenzent żąda poprawek w rozprawie. Nie jestem pewien jaka jest podstawa prawna, bo w ustawie nic o tym nie ma, czyli musi to być uregulowane w aktach niższego rzędu lub uchwałach uczelni. Tym łatwiej można wprowadzić zmiany. Natomiast

niezbędne jest dostosowanie procedur dotyczących stypendiów i szkół doktorskich, tak aby wnioski o poprawę nie rujnowały sytuacji życiowej doktoranta.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Uważam, że szersze korzystanie z możliwości poprawiania rozpraw wpłynęłoby pozytywnie na poziom doktoratów. Obecnie komisja doktorska może tylko pracę przyjąć albo odrzucić, przy czym ta ostatnia opcja jest uruchamiana tylko w naprawdę wyjątkowych przypadkach. Podobnie rzadko spotyka się negatywne recenzje. Skutek jest taki, że doktorant nie musi się zbytnio przejmować jakością pracy, ponieważ sankcja w postaci negatywnego wyniku obrony jest mało prawdopodobna. Sankcja w postaci żądania poprawy byłaby dużo bardziej wiarygodna.

AKTYWIZACJA POPULARNONAUKOWA NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Przedstawicielom świata nauki należy stworzyć warunki zachęcające do włączania się w popularyzację wiedzy naukowej, dyskusowanie bieżących problemów społecznych z użyciem wiedzy naukowej i otwarcie na świat mediów.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

- Nagradzanie za działalność popularyzatorską, szeroko rozumianą, także w procesie ewaluacji
- Tworzenie szkoleń w zakresie kontaktów z mediami, wypowiedzi publicznej, pisania i prowadzenia wykładów w sposób przystępny dla szerokiego, zróżnicowanego, nieeksperskiego audytorium.
- Współpraca ze światem mediów, w zakresie podnoszenia wiedzy dziennikarzy do kogo i w jakim zakresie kierować zainteresowanie podczas poszukiwania eksperta, aby uniknąć nietrafionych zapytań, wychodzić poza krąg "dyżurnych ekspertów".
- Podejmowanie ogólnonaukowej debaty na temat wypracowywania stosunku do tematów kontrowersyjnych i kierunku kreowanej wizji nauki, która nie godzi w wartości i konkuruje z antynaukowymi źródłami wiedzy ale robi to w sposób nieopresyjny i pozbawiony agresji.
- Prowadzenie badań w zakresie skuteczności i trafności określonych form społecznego komunikowania wiedzy naukowej

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

OPCJONALNE ODTAJNIENIE RECENZENTA PROJEKTU NAUKOWEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Niekompetencja i/lub nieuczciwość (w tym stronniczość) recenzentów projektów badawczych

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy wprowadzić zasadę, zgodnie z którą w przypadku udokumentowanej niekompetencji itd. (jak w opisie) wprowadza się możliwość odtajnienia danych osobowych nierzetelnego recenzenta. Podkreślam - możliwość a nie automatyzm. Już sama "możliwość" powinna wpłynąć dyscyplinująco na recenzentów, zaś w skrajnych przypadkach pozwolić na ujawnienie powiązań i/lub odstąpić inne przyczyny nierzetelności (np brak merytorycznego związku ze specjalnością naukową danego projektu badawczego)

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

UTWORZENIE AGENCJI EWALUACJI NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO POPRZEZ WYODRĘBNIE NIE I DOPOSAŻENIE PKA I KEN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Słaba pozycja Państwowej Komisji Akredytacyjnej i Komisji Ewaluacji Nauki, ich zależność od MNiSW i ograniczone możliwości uczenia się tych instytucji i korzystania ze skumulowanej wiedzy (poleganie na ciągłości personalnej).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wymagana jest zmiana ustawowa

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Obecnie pozycja PKA i KEJ jest słaba. Wiadomo że poprzedni minister ignorował te ciała, ale faktycznie nigdy nie było z tym za dobrze. Przykładowo, tajemnicą poliszynela jest, że w Polsce nie da się zamknąć słabej uczelni, ponieważ minister (ktokolwiek by nim nie był) w końcu ulegnie lobbingsowi środowiska i posłów z regionu.

Oprócz kwestii nacisków i "siły politycznej", osobna Agencja w lepszym stopniu zapewniłaby przyrost wiedzy na temat ewaluacji. Miałaby swoją pamięć instytucjonalną i kulturę organizacyjną.

Uwaga - nie postuluję oparcia ewaluacji tylko na wskaźnikach ilościowych. Przeciwnie, osobna Agencja mogłaby eksperymentować z różnymi metodami, tak jak NCBiR przez ostatnie 20 lat bardzo się rozwinął w ocenie wniosków (obecnie wśród naukowców modne jest krytykowanie NCBiR, ale wynika to, moim zdaniem, z niewiedzy).

KRAKON – KRAJOWY KOORDYNATOR OTWARTEJ NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja, Otwarty dostęp w nauce, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak koordynacji rozproszonych inicjatyw z zakresu wdrażania i podtrzymywania praktyk oraz infrastruktury otwartej nauki, prowadzonych na różnych szczeblach (badacze i badaczki, instytucje prowadzące badania, instytucje finansujące, infrastruktury badawcze).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustanowienie stanowiska Krajowego Koordynatora Otwartej Nauki o następujących prerogatywach:

- doradzanie Ministrowi w zakresie polityki otwartościowych oraz implementacji rozwiązań wprowadzanych na poziomie Unii Europejskiej, w tym inicjowanie koniecznych zmian prawnych (jeśli to konieczne);
- przygotowanie Krajowej Polityki Otwartego dostępu, która zawierałaby zalecenia dotyczące upowszechniania prac i danych badawczych w taki sposób, by mogły być swobodnie dostępne i wykorzystywane przez uczonych i szeroką publiczność;
- harmonizacja procedur otwartościowych w konkursach grantowych finansowanych z budżetu państwa;
- tworzenie wzorów rozwiązań otwartościowych, które można wprowadzać na uczelniach i w innych instytucjach nauki;
- zamawianie ekspertyz i szukanie rozwiązań problemów w zakresie otwartej nauki zgłaszanych przez środowisko;
- przygotowywanie materiałów szkoleniowych;

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Podobne rozwiązania z powodzeniem stosowane są w innych krajów (np. Irlandii czy Francji) by koordynować różne działania i procesy, które zachodzą w nauce za sprawą upowszechniania się modelu otwartej nauki.

Pomysł zgłosiła Sekcja Otwartej Humanistyki przy Centrum Humanistyki Cyfrowej IBL PAN.

POWIĄZANIE WYNAGRODZEŃ W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM W WYNAGRODZENIEM MINIMALNYM.

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wynagrodzenia w szkolnictwie wyższym są skandalicznie niskie, co nieuchronnie prowadzi do zapaści i coraz słabszej kondycji uczelni wyższych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wynagrodzenia w szkolnictwie wyższym powinny być regulowane przepisami, które powiążą je z wynagrodzeniami w gospodarce. W przeciwnym razie uczelnie będą staczać

się po równi pochyłej, kadra naukowa będzie coraz słabsza, a absolwenci szkół średnich będą studiować za granicą. Na tym straci całe społeczeństwo. Ten proces już się dawno rozpoczął i trwa w najlepsze. Konieczne jest ustawowe powiązanie wynagrodzeń w szkolnictwie wyższym z wynagrodzeniami z gospodarcze. Jednym z możliwych rozwiązań byłoby powiązanie tych wynagrodzeń z płacą minimalną w ten sposób, by minimalna pensja profesora była ustawowo 3-krotnością wynagrodzenia minimalnego, pozostałe wynagrodzenia i stypendia (doktoranckie i studenckie) wzrosną wtedy w analogicznym stopniu. Stabilność wynagrodzeń na uczelniach wyższych ma znaczenie podstawowe i dlatego warto taki mechanizm wprowadzić. Zabezpieczy to też uczelnie przed okresami finansowych zapaści zależnych od polityki rządów względem nauczycieli akademickich i ludzi nauki.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

SKOŃCZENIE Z PUNKTOZĄ JAKO DROGA DO LEPSZEJ NAUKI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej, Polska Akademia Nauk, Szkolnictwo wyższe, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Minimalny wpływ polskiej nauki na PKB

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Aby naukowcy "niehumanisci" odzyskali pasję w badaniach podstawowych, a w stosowanych mogli spokojnie współpracować z otoczeniem społeczno-gospodarczym, konieczne jest odejście od ewaluacji opartej na punktach i sumowaniu "pozyskanych funduszy". Punktoza, zlecenioza i grantozza są odmianami tej samej choroby, która od kilkunastu lat zabija polską naukę i mnoży patologie w zakresie współpracy nauki i przemysłu. Choroby, która zniechęca młode pokolenia badaczy do podjęcia kariery naukowej. Choroby, która powoduje wypalenie zawodowe lub oportunistyczne wielu starszych naukowców. Choroby, która "zabija" współpracę naukową w ramach większych zespołów w jednej jednostce naukowej/dyscyplinie. Mimo, że punkty i finanse to nie wszystkie kategorie w ewaluacji, to w większości jednostek naukowych stanowią główny problem, który zniechęca do prowadzenia ambitnych (czytaj ryzykownych lub silnie nastawionych na komercjalizację - czyli trudno publikowalnych) badań.

Nie ma jednej prostej recepty na rozwiązanie tego problemu. Jednak jest kilka naturalnych zmian, które mogą poprawić sytuację. Najprostszym byłoby zrezygnowanie z ewaluacji (rodzi patologię i konflikty). Określona część budżetu ministerstwa na subwencję (np. 50%) byłaby proporcjonalna do wielkości instytucji (liczby zatrudnionych naukowców), a pozostała pula byłaby rozdzielana proporcjonalnie do pozycji w niezależnych rankingach (np. Szanghajski, Perspektywy, itp.). Instytuty badawcze, jeśli chciałyby w niej partycypować, powinny być "podpięte" pod uniwersytety, tak jak ma to miejsce we Francji lub USA, gdzie CNRS i National Labs są "nadzorowane" przez Uniwersytety (z obopólną korzyścią).

Jeśli pomysł bazowania na rankingach jest zbyt rewolucyjny, to prostszym jest zlikwidowanie listy czasopism i (skoro ewoluowane są dziedziny) bazowanie na IF lub innych współczynnikach "wpływu". Zlikwidowanie listy zakończy również niepotrzebne kontrowersje polityczne. Część proporcjonalna dotacji byłaby wówczas rozdzielana tak jak dotąd, ale liczba ocenianych publikacji powinna być zmniejszona do 2N (w okresie ocenianym). Ale do "prawdziwego" 2N, czyli dwóch najlepszych publikacji każdego badacza zatrudnionego w Jednostce. Nie powinno się przy tym zwracać uwagi na liczbę współautorów i tego z jakiej są instytucji/dziedziny, bo coraz częściej przełomowe badania robi się w dużych zespołach, w których nakład pracy na pojedynczego badacza jest bardzo duży, a ścisła współpraca konieczna. Tą samą publikację można zaliczyć każdemu współautorowi, a ewentualną premię można przyznać dla autorów korespondencyjnych (np. 50%), aby promować badania, w których polscy badacze mają rolę wiodącą. Przy czym, aby zapobiec patologii premiowania, w przypadku wielu autorów korespondencyjnych, premia powinna być ważona ich liczbą.

Dla badaczy/instytucji nastawionych na wdrożenia (np. Sieć Łukasiewicza), zamiast publikacji można uwzględniać patenty, ale tylko te, które instytucja sprzedała, lub które są przygotowane w strategicznych obszarach badawczych. Takie obszary powinny ustalać niezależne grona eksperckie, w skład których powinni wchodzić dyrektorzy największych polskich przedsiębiorstw, przedstawiciele rządu, przedstawiciele armii i (maksymalnie w 33%) przedstawiciele świata nauki (najlepiej jeśli byłoby w tym gronie licznie reprezentowani uznani polscy naukowcy pracujący za granicą). Prowadzenie badań w "obszarach strategicznych" jest szczególnie ważne dla młodego pokolenia badaczy z zakresu nauk stosowanych, którzy (w znaczącej większości) potrzebują dostrzec realny cel swoich działań. Jeśli go nie widzą, to nie należy się dziwić, że najlepsi rezygnują z kariery naukowej.

Ważne aby obszary strategiczne były wyłaniane na drodze dogłębnych ekspertyz w zakresie tego co jest potrzebne i co jest możliwe do wdrożenia w polskich firmach (w aspekcie zaplecza ludzkiego, technologicznego i finansowego). Jest niezwykle ważne, aby w końcu zerwać z patologiami (z góry ustalonego podziału geograficznego albo na dziedziny/instytucje) znanymi z czasów KBN, a potem z konkursów NCBiR (typu POIG, POIR, POIS), z których większość to fundusze "wyrzucone w błoto". Kolejnym przykładem działania "pod publikę", zamiast rozsądnego planowania jest ostatni nabór do konkursów PERUN - to będą kolejne miliardy, z których prawdopodobnie nie powstanie żadna wdrożona technologia.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

POLUZOWANIE BĄDŹ LIKWIDACJA SYSTEMU PRZETARGOWEGO PRZY ZAKUPACH NA CELE BADAWCZE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wady (obciążenia) systemu przetargowego krępującego rozwój badań naukowych zostały już opisane w tysiącach opracowań.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Poluzowanie (likwidacja) systemu przetargowego powinno dotyczyć w pierwszej kolejności indywidualnych projektów badawczych w obszarze badań podstawowych. Nie potrafię wyobrazić sobie sytuacji gdzie kierownik grantu działa przeciwko sobie niepotrzebnie (oraz intencjonalnie) zamawiając zbyt drogi sprzęt czy odczynniki. Natomiast jeśli chodzi o instytucje nauki oraz badania z obszaru R&D system powinien co najmniej zostać istotnie zmodyfikowany. Wiadomo powszechnie, że i tak wytworzono szereg sposobów na obejście procedur.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMISJA DO SPRAW ETYKI W NAUCE W SYSTEMI NAUKI POLSKIEJ I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Biorąc pod uwagę system nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce należy zmienić pozycję (umiejscowienie) Komisji do spraw etyki badań naukowych w nauce.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie Komisja do spraw etyki nauce umiejscowiona jest w ramach ustroju Polskiej Akademii Nauk (PAN). Komisja ta podejmuje uchwały i m.in. uchwała Kodeks Etyki Pracownika Naukowego. Jest dobrą praktyką, że Prezes PAN przesyła tego rodzaju Kodeks do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, ale pracownicy uczelni traktują Kodeks, jako wiążący jedynie członków PAN i pracowników poszczególnych instytutów naukowych, nie zaś całe środowisko naukowe, tj. wskazany Ustawą – Prawo o szkolnictwie wyższym (art. 7) system nauki polskiej i szkolnictwa wyższego. Umiejscowienie zatem ww. Komisji w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa wyższego, a także jej działanie i uchwalenie Kodeksu etyki badań naukowych w Ministerstwie, a nie jedynie w PAN, byłoby ważnym i trafnym krokiem w promowaniu dużego dorobku w Polsce kwestii etyki badań naukowych.

Dodam na koniec, iż takie umiejscowienie ww Komisji sprawiłoby, iż możemy mówić o systemie nauki polskiej i szkolnictwa wyższego również w wymiarze etyki badań naukowych.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Jestem autorem obszernego rozdziału na temat etyki badań naukowych w: H. Izdebski, A. Łazarska (red.), *Metodologia dysertacji doktorskiej dla prawników. Teoria i praktyka*, Wolters Kluwer, Warszawa 2022, s. 187-228;

W latach 2016–2020 w wyniku wyborów ogólnopolskich orzekałem w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli akademickich w II i I instancji.

Należę również do zarządu Instytutu Etyki Prawniczej w Warszawie. Prowadzę zajęcia dla doktorantów na Uczelni Łazarskiego w Warszawie. Jestem także współautorem 13 tom. *Systemu Prawa Administracyjnego, Etyka urzędnicza i etyka służby publicznej*, CH. Beck Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa 2016.

REFORMA EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Proponowane kierunki zmian systemu ewaluacji nauki w Polsce

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Działania nadrzędne: Zmiana kryteriów ewaluacji nauki zawartych w odpowiednich rozporządzeniach a także ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym z 20 lipca 2018 roku (<https://www.gov.pl/attachment/c28d4c75-a14e-46c5-bf41-912ea28cda5b>)

Szczegółowy opis propozycji w pliku:

<https://docs.google.com/document/d/1gGlduhkFVmTKQiDKZ7FqWaeJts8DyFwY7CpuyeJsqvk/edit?usp=sharing>

Wybrane zagadnienia w skrócie:

- Uproszczenie systemu punktacji czasopism i korzystanie z istniejących danych scjentometrycznych lub ich kombinacji w miejsce list wymagających częstych aktualizacji (co generuje koszty i spory). Specyfika punktacji może/powinna być zależna od dyscypliny.
- Uproszczenie systemu slotów (szczegóły w dokumencie)
- Rozważenie systemu merytorycznej oceny.
- Zmiany w ocenie impactu (wpływu)
- Dodatkowe punkty za rekrutację naukowców z innych instytucji zagranicznych lub krajowych, czyli nagradzanie mobilności i programów promujących samodzielność takich badaczy.
- Wyłączenie dochodu z grantów krajowych spośród kryteriów ewaluacyjnych (nagradzanie 2 razy nie ma sensu).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Link ze szczegółowym opisem:

<https://docs.google.com/document/d/1gGlduhkFVmTKQiDKZ7FqWaeJts8DyFwY7CpuyeJsqvk/edit?usp=sharing>

OBNIŻENIE BARIERY KULTUROWO ADMINISTRACYJNEJ DLA BADACZY ZZA GRANICY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Polska nie cieszy się dużym zainteresowaniem ze strony młodych badaczy zza granicy, co spowodowane jest nie tylko wynagrodzeniami ale i trudnościami na jakie obcokrajowcy natrafiają w Polsce na poziomie administracyjnym i kulturowym.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

- 1) Zmiany na poziomie funkcjonowania Urzędów Wojewódzkich, lub na poziomie ustaw/rozporządzeń, które pozwolą na priorytetowe procedowanie wniosków o kartę pobytu dla badaczy zza granicy aplikujących na stanowiska typu post-doc lub do Szkół doktorskich. Idealnym rozwiązaniem byłoby otwarcie szybkiej ścieżki wizowej dla naukowców zza granicy.
- 2) Zachęcenie instytutów badawczych i uczelni do wspierania umiędzynarodowienie, poprzez szersze operowanie językiem angielskim w zakresie korespondencji i administracji, wprowadzenie programów mentoringu dla doktorantów/post-doców (zza granicy i nie tylko), otwieranie nowych kierunków studiów/specjalności w języku angielskim. Taka działalność mogłaby być np. nagradzana w konkursach organizowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
- 3) Finansowanie programów promujących Polskę jako przyjazne, wygodne i bezpieczne miejsce do życia dla młodych naukowców i ich rodzin. Przygotowanie spotów reklamowych, wypowiedzi zagranicznych naukowców i doktorantów, którzy zdecydowali się przyjechać do Polski.
- 4) Wzmocnienie programów w ofercie NAWA, a także modyfikacja ich strony w celu ułatwienia nawigacji po programach NAWA osobom zza granicy.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Proponuję zastosowanie miękkich motywatorów, czyli nagradzania działalności zwiększającej umiędzynarodowienie. Wymuszanie pewnych działań (np. obowiązkowe kształcenie w języku angielskim) może się okazać problematyczne w niektórych dyscyplinach (w tym przypadku, w niektórych dyscyplinach humanistycznych).

PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Administracja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Zakupy wszelkich urządzeń i materiałów naukowych powinny być traktowane specjalnie lub wyłączone z PZP

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Obecnie zakup specjalistycznych urządzeń i materiałów, nawet jeśli istnieje jeden sprzedawca na świecie wymaga takiej samej procedury jak zakup betonu i trwa długimi miesiącami, często ponad rok. Uniemożliwia to realną konkurencję z zachodnimi uczelniami. Co więcej stosowanie PZP często sprawia, że nie można kupić bezpośrednio o

prodeucenta tylko przez polskich prywatnych pośredników, którzy narzucają nawet 20% marży.

Zakup specjalistycznej aparatury badawczej powinien być wyłączony z PZP. Zakup elementów aparatury badawczej, materiałów i odczynników naukowych jeśli nie wyłączony z PZP, to powinien być traktowany na warunkach uwzględniających specyfikę pracy naukowej.

W minimalnym wymiarze, należy odeść od sumowania wydatków na aparaturę badawczą po całej uczelni, co sprawia, że łatwo wejść w kolejne progi coraz bardziej surowych i czasochłonnych procedur i co najwyżej sumować po projektach. Należy odeść od nieuzasadnionego i zachowawczego używania bardzo szerokich kategorii typu zakupów. Obecnie np. sumuje się koszt wszystkich laserów kupionych na uczelni w danym roku, zamiast sumować koszt zakupu laserów danego typu w jednym projekcie. Już taka zmiana rozwiązałaby większość projektów z PZP w polskiej nauce.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WYŻSZE STYPENDIA DOKTORSKIE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Należy podnieść stypendia doktorskie

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podnieść stypendia doktorskie przed oceną śródkresową do min 45% pensji profesora.

Stypendium doktorskie netto nie może być niższe niż najniższa pensja krajowa netto!!!

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

UTWORZENIE ETATÓW BADAWCZYCH/SPECJALISTÓW W UNIWERSYTETACH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak etatów badawczych/specjalistów na uniwersytetach.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Utworzenie etatów badawczych/specjalistów bez obowiązku prowadzenia dydaktyki.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Po obronie doktoratu nie każdy naukowiec otrzyma możliwość zatrudnienia się na macierzystej uczelni. Wyjechawszy na staż zagraniczny, po kilku latach wraca. Przeważnie brakuje miejsc/etatów na uczelniach. Jedyną opcją zatrudnienia to projekt lub własny grant. Z drugiej strony osoby wyjeżdżające na dłuższego post doca ale posiadające etaty otrzymują urlop bezpłatny na 2-3 lata. W ten sposób blokują miejsca – jest mniejsza możliwość zatrudnienia się na tymczasowy okres lub zrobienie 2-letniego stażu krajowego dla innym aplikantów.

DOPUSZCZENIE PRAKTYKÓW I OSÓB NIEZWIĄZANYCH ZE ŚRODOWISKIEM AKADEMICKIM DO AWANSU NAUKOWEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Rzetelna weryfikacja kandydatów na studia doktorskie

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Powołanie międzyuczelnianych i niezależnych zespołów, które zweryfikują faktyczną wiedzę i dokonania kandydatów

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

TENURE TRACK PL

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wprowadzenie modelu kariery podobny do tenure track (5-6 lat probatory + przedłużenie na stałe)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

zmiana ustawy 2.0, zmiany w stanowiskach adiunktów, profesora uniwersyteckiego

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Pozwoli to uporządkować transparentność zatrudnień na stałe na uniwersytetach

USUNIĘCIE CZASOPISM WYDAWNICTWA MDPI Z LISTY CZASOPISM PUNKTOWANYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Czasopisma tego wydawnictwa są drapieżne i stosują nieetyczne "sztuczki" w celu podnoszenia wskaźnika IF.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy dokładnie przyjrzeć się wszystkim nieetycznym praktykom, jakich dopuszcza się wydawnictwo MDPI w celu zebrania argumentów uzasadniających usunięcie czasopism tego wydawnictwa z listy czasopism punktowanych. W przeszłości, tj. do końca 2021 roku, przyglądałem się temu – bardzo szkodliwemu dla polskiej nauki – zjawisku. Pisałem w tej sprawie nawet do Ministerstwa. Informacje dot. nieetycznych praktyk MDPI, które w tamtym czasie zgromadziłem zamieściłem na stronie internetowej pod adresem:

pracownicy.uwm.edu.pl/krzysztof.nowel/mdpi.pdf

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

pracownicy.uwm.edu.pl/krzysztof.nowel/mdpi.pdf

UMÓŻLIWIENIE WYBORU ETATU NAUKOWEGO DLA OSÓB W SPEKTRUM AUTYZMU

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Prawdziwa możliwość wyboru modelu kariery

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Faktyczne wprowadzenie możliwości wyboru ścieżki kariery naukowej lub ograniczenie godzin dydaktycznych dla osób zaangażowanych naukowo. Obecnie możliwość wyboru etatu naukowego, naukowo-dydaktycznego lub dydaktycznego zazwyczaj jest fikcją. Wiele osób aktywnych naukowo chciałoby móc wybrać etat naukowy, jednak najczęściej nie ma takiej opcji. Możliwość taka powinna być dostępna zwłaszcza w przypadku osób neuroodmiennych (np. w spektrum autyzmu), dla których prowadzenie zajęć może być niezwykle obciążając i w dużej mierze uniemożliwiająca (lub znacząco spowalniająca) pracę naukową (ze względu na poziom obciążenia organizmu - przebodźcowania etc.). Przykładowo, w moim przypadku dydaktyka w zasadzie na dłuższy czas wyłącza mnie z prowadzenia badań (mój organizm od tego po prostu wysiada) oraz jest przyczyną tak dużego stresu, że od lat muszę wspomagać się lekami psychotropowymi. Marzę o tym, aby ten czas i energię poświęcić na pracę naukową.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

osoby chcące skupić się na pracy naukowej, osoby w spektrum autyzmu

SZERSZY ZAKRES OCZEKIWAŃ DO UZYSKANIA HAB I PROF

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Wymagania do hab i a zwłaszcza prof zapisane w ustawie są za ogólne

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Należy rozważyć bardziej staranne zapisanie oczekiwań potrzebnych do uzyskania stopnia doktora habilitowanego a zwłaszcza tytułu profesury.

W przypadku tytułu profesora Art. 227. ustawy powinien poza wybitnymi osiągnięciami naukowymi oczekiwać od kandydatów:

- osiągnąć w zakresie kształcenia młodej kadry w tym wyprawiania doktorów (np. 2 doktorów w naukach matematyczno-przyrodniczych, społecznych, medycznych, technicznych i 1 w humanistycznych)
- osiągnąć w zakresie zdobywania środków na finansowanie badań lub kierowania projektami badawczymi
- osiągnąć dydaktycznych
- osiągnąć organizacyjnych w zakresie nauki
- międzynarodowego doświadczenia naukowego

Zapisy mogą być ogólnie jak wyżej bez wchodzenia szczegółów, zostawiając interpretację specyficzną dla różnych dyscyplin dla recenzentów, jednak ich zapisanie wskaże wprost jakiego typu działalności oczekuje się od osoby z tytułem prof.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

MŁODZI NAUKOWCY- PRACOWNICY LABORATORIÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Czas pracy i niewspółmierne wynagrodzenie doktorantów i osób po 4 letniej szkole doktorskiej realizujących doktoraty w naukach podstawowych.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Traktowanie doktorantów z nauk medycznych/przyrodniczych i innych, których realizacja pracy doktorskiej wymaga obecności w Instytucji tyle co pracownika na pełny etat, a w szczególności tych z nauk podstawowych INACZEJ.

1) Należy odróżnić doktoranta prowadzącego doświadczenia w laboratorium (często także w soboty) od doktoranta np. odbywającego staż lekarki/pracownika kancelarii adwokackiej, który pojawi się 1/2x w tygodniu na godzinę/dwie. Nasze STYPENDIA są takie same... dla nich to dodatek do głównego wynagrodzenia, dla nas główne źródło utrzymania (aktualnie MAKSYMALNA kwota to ok. 3800zł netto z grantów NCN po ocenie śródkresowej). W takich naukach my nie mamy możliwości realizacji badań po godzinach (większość eksperymentów wymaga skupienia i trwa po kilka godzin, trzeba ich codziennie doglądać, ale i kierownicy projektów wymagają obecności).

Najszybsze na teraz rozwiązanie to stypendium ze szkoły doktorskiej (podstawowe) + jeśli WYGRAŁEŚ konkurs z NCN to otrzymujesz DWA stypendia - wiele osób myśli, że tak jest, a to błąd. Teraz jeśli doktorant jest zatrudniony do realizacji projektu z grantu NCN to nie otrzymuje nic więcej. Osoby, które realizują doktorat, bo przyda im się w pracy miałyby podstawowe stypendium, a osoby, które są realnymi/ pełnoetatowymi naukowcami miałyby wyższe wynagrodzenie.

2) Aktualnie brak dodatku BHP za pracę w warunkach szkodliwych pomimo jasnych przesłanek (osoba z umową o pracę taki otrzymuje). Najmłodszy stażem pracownicy pracują najwięcej w laboratoriach. Należy zobligować pracodawców do wypłacania dodatku (nie jest teraz wypłacany/ Uważam, że może w przyszłości istnieć problem z uznaniem tej pracy jako praca w warunkach szkodliwych).

3) Ustawa 2.0 nakazuje realizację pracy doktorskiej w 4 lata. Indywidualne Plany badawcze (i zadania dla doktorantów w grantach NCN) rozpisywane są na równe 4 lata. Szkoły doktorskie JUŻ wprowadziły możliwość przedłużania terminu oddania pracy doktorskiej, ale bez wynagrodzenia... Doktorant musi prosić swoją jednostkę o możliwość zatrudnienia (lub kontynuować badania za darmo) i proponowane jest mu stanowisko techniczne za najniższą krajową - podkreślam po 4 latach pracy i byciu wyróżniającym się absolwentem 5 letnich studiów- bo z założenia takie osoby decydują się na pracę naukową. Zwracam uwagę, że to nie tylko w interesie doktoranta jest dokończenie badań, a także kierownika grantu i jednostki jeśli praca ma mieć wysoką wartość merytoryczną. Należy to uregulować od strony finansowej i głośno wyjaśnić Promotorom i w NCN, że czasy robienia doktoratów po 6 lat się skończyły... W modelu szkół doktorskich należy planować zadania

na 3 lata i ostatni rok zostawić na ewentualne opóźnienia i pisanie pracy (za granicą się da, ale wtedy młody naukowiec skupiony jest tylko na swoim projekcie, a nie tanią siłą realizującą cały grant).

4) Osoby w wieku około 30lat często już myślą o własnym mieszkaniu. Umowy stypendialne, niezależnie na jakie kwoty nie są uznawane w bankach przy staraniu się o kredyt. Proponuję konsultacje z prawnikami/bankami, ponieważ często są to umowy 4 letnie i powinny być uznawane. Ewentualnie zmiana formy i zatrudnienie w przypadku realnych/pełnoetatowych młodych naukowców.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WIĘCEJ ZAUFANIA DO NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

W systemie panuje ogólny brak zaufania do naukowców, który generuje zbędną biurokrację

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Duża cześć, jeśli nie większość zbędnej biurokracji w nauce wynika z braku zaufania w systemie. Różne szczeble administracji i władz uczelni w celu zabezpieczenia swoich interesów oczekują generowania zbędnych dokumentów na wszelki wypadek. Wynika to w dużej mierze z braku zaufania. Naukowcy czują się traktowani jak potencjalni złodzieje i na każdym kroku muszą udowadniać, że nie oszukują. Jednocześnie system jest bezbronny przed osobami które oszukują.

System powinienem wzorem amerykańskim dążyć do założenia, że wszyscy mają dobrą wolę i dobre intencje i ufać sobie nawzajem. Jednocześnie jednak wszelkie celowe łamanie przepisów i oszustwa powinny być nieuchronnie i surowo karane, łącznie z wyrzuceniem z uczelni.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

CENTRUM TRANSFERU WIEDZY I TECHNOLOGII PAN

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Polska Akademia Nauk

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nieopłacalność utrzymania na poziomie poszczególnych Instytutów PAN specjalistycznych kompetencji niezbędnych w procesach transferu wiedzy/technologii do gospodarki.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W mojej opinii rozwiązaniem wartym rozważenia jest zbudowanie kompetentnego zespołu, który może efektywnie wspierać komercjalizację badań naukowych na poziomie całej PAN. Na podobnej zasadzie działa MAX Planck Innovation <https://www.mpg.de/knowledge-transfer/max-planck-innovation> oraz EMBLEM <https://embl-em.de/>

Poszczególne Instytuty PAN w różny sposób prowadzą działania nakierowane na transfer wiedzy z laboratorium do gospodarki. Analizując sytuację na bardzo wysokim poziomie ogólności jest to podyktowane m.in.:

- a) obszarem naukowym prowadzonych badań,
- b) poziomem rozwoju danego sektora gospodarki (odbiorców rozwiązań, a więc popytem na rozwiązania) w Polsce (w mniejszym stopniu regionalnie i globalnie),
- c) zasobami kadrowymi w dyspozycji oraz strategią rozwoju danej jednostki,
- d) podażą rozwiązań, wystarczająco dobrze dopracowanych pod potrzeby odbiorców.

Zestaw kompetencji zespołu niezbędnego w efektywnej transferze z laboratorium do praktyki będzie zależał przede wszystkim od poziomu dojrzałości technologicznej rozwiązań powstających w laboratoriach oraz od skomplikowania ścieżki rozwoju produktów opartych o te rozwiązania. Niemniej jednak, na podstawie moich obserwacji można przyjąć, że im bardziej przełomowe rozwiązanie, tym zestaw kompetencji, niezbędnych do jego wdrożenia w praktyce, będzie bardziej zróżnicowany.

Jeśli przyjmiemy, że w PAN jest wysoki odsetek badań stanowiących awangardę nie tylko na poziomie krajowym ale międzynarodowym, to można pokusić się o stwierdzenie, że duża część z prowadzonych w PAN badań naukowych ma wysoki potencjał aby wygenerować innowacje przełomowe. Niestety jednak niewiele z wyników badań prowadzonych w PAN (z nielicznymi, chlubnymi wyjątkami) prowadzi również do wdrożeń konkretnych produktów praktyce. Powodów takiego stanu jest co najmniej kilka, jednak w tym opisie skupiam się na jednej z głównych (w mojej opinii) przyczyn – na braku w zespołach odpowiednich kompetencji niezbędnych do właściwego dopracowania rozwiązania i przygotowania do wdrożenia.

Aby doprowadzić rozwiązanie do odpowiedniego poziomu gotowości technologicznej niezbędne są nie tylko wiedza merytoryczna i kompetencje badawcze ale cały szereg umiejętności z szeroko pojętego rozwoju produktu (product development) oraz rozwoju biznesowego (business development). Co więcej, w samym procesie transferu wiedzy/technologii (komercjalizacja bezpośrednia) niezbędni są ludzie z odpowiednimi kontaktami wśród potencjalnych odbiorców technologii, prawnicy właściwie rozumiejący zarówno uwarunkowania biznesowe jak i przepisy wg. których działają jednostki naukowe. Dodatkowo sprawa się komplikuje w przypadku komercjalizacji pośredniej, w której niezbędne są kompetencje biznesowe oraz wiedza rynkowa pozwalająca zbudować odpowiedni model biznesowy dla danej technologii/ rozwiązania. Nie jest możliwe, że zespół naukowy będzie w stanie pozyskać wszystkie niezbędne kompetencje do rozwoju produktów, konieczne jest w mojej opinii zerwanie z mitem, że da się ze wszystkich naukowców zrobić przedsiębiorców. Niemniej jednak w mojej opinii możliwe jest wdrażanie wyników prac naukowych pod warunkiem, że zapewni się do tych procesów odpowiednie zespoły. Wymienione powyżej kompetencje są nie do utrzymania na poziomie poszczególnych instytutów, ponieważ podaż projektów rzeczywiście komercjalizowalnych jest zbyt mała aby utrzymać odpowiedni zespół nawet w 10-letniej perspektywie.

W mojej opinii rozwiązaniem wartym rozważenia jest zbudowanie kompetentnego zespołu, który może efektywnie wspierać komercjalizację badań naukowych na poziomie całej PAN. Zespół taki (np. w formie spółki) mógłby wspierać te zespoły w ramach PAN, które będą

rzeczywiście potrzebowały wsparcia na ścieżce komercjalizacji i stanowiłby wsparcie dla tych Instytutów, które nie utrzymują zespołu do wsparcia wdrożeń, mógłby też stanowić źródło informacji i dobrych praktyk. Po stronie poszczególnych instytutów w zależności od potrzeb zostaliby koordynatorzy i lub merytoryczni managerowie do wsparcia projektów rozwojowych. Na podobnej zasadzie działa MAX Planck Innovation <https://www.mpg.de/knowledge-transfer/max-planck-innovation> oraz EMBLEM <https://embl-em.de/>

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

RESTART PROGRAMU IDUB W NOWEJ FORMULE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Nie udaje się ogólnie wprowadzić mechanizmów pro jakościowych. Rozwiązaniem jest mechanizm pozwalający na autoselekcję zainteresowanych podmiotów.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Restart programu Uczelnia Badawcza – Inicjatywa Doskonałości, z większym budżetem i dodatkowymi wymaganiami w zakresie dobrych praktyk dla zgłaszających się uczelni

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Wkrótce ukaże się artykuł prasowy (w polityka.pl), w którym szerzej uzasadniam i opisuję ten pomysł.

NAUKOWO POINFORMOWANA POLITYKA

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja, Finansowanie nauki, Popularyzacja i społeczna rola nauki, Współpraca nauki z otoczeniem

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak naukowo poinformowanej polityki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W Polsce mamy bardzo poważny problem oderwania debaty publicznej i polityki od najważniejszych rozpoznanych przez naukę problemów. Bardzo dobitnie widać to w tematyce kryzysów środowiskowych, jak zmiany klimatu czy kryzys bioróżnorodności. Również w polskiej akademii te zagadnienia są słabo reprezentowane i nie otrzymują systemowego wsparcia. Większość z nich ma charakter interdyscyplinarny i są mniej ugruntowane w środowisku (mają mniejsze wsparcie) niż te należące do kanonu dziedzin, zagadnień uprawianych w polskich instytutach od dekad.

Ten brak jest szczególnie ostro widoczny po mojej pracy w International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA), skupiającym wybitnych naukowców, w tym Polaków o dużych sukcesach, instytucie zajmującym się globalnymi wyzwaniami dla ludzkości.

Polska wystąpiła z IIASA (który współzakładała w 1972 r.; to organizacja krajów członkowskich jak CERN), a np. naturalnie dedykowany kryzysowi bioróżnorodności Instytut Ekologii PAN został rozwiązany. Rozwiązano również powiązane tematycznie grupy w Ministerstwie Środowiska.

Drogi naprawy sytuacji:

- instytucjonalne wypełnienie przepaści między nauką a polityką (choćby wzorem systemu doradczego dla Komisji Europejskiej);
- stworzenie systemu finansowania systematycznej współpracy nauki i społeczeństwa (państwa, samorządów); zarówno instytucji grantowej, jak i trwałych paneli dialogu, trwających mimo zmian polityków i urzędników;
- poprawa systemu Państwowych Instytutów Badawczych (zwiększenie transparentności, współpracy z resztą akademii);

- dedykowane edukacji naukowej (i choćby środowiskowej) programy w telewizji publicznej i radiu w godzinach największej oglądalności przynajmniej raz w tygodniu;

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

LICENCJE KRAJOWE DLA PUBLIKOWANIA OA W RENOMOWANYCH WYDAWNICTWACH NAUKOWYCH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Finansowanie nauki, Otwarty dostęp w nauce

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Bardzo duże koszty publikacji ogromnych ilości prac w wydawnictwie MDPI; dodatkowo, prac o relatywnie niskiej wartości naukowej

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

MNiSW powinno rozważyć wykupienie licencji krajowych w renomowanych wydawnictwach dla publikowania OA, tak jak to zrobiono wiele lat temu dla wydawnictwa Springer. Uważam, że to było świetne rozwiązanie, opublikowałem tam kilka prac w bardzo prestiżowych czasopismach. Silną motywacją dla mnie był darmowy (bo wcześniej opłacony dla polskich naukowców przez MNiSW) OA. Uważam, że Ministerstwo powinno rozważyć wykupienie licencji krajowych również dla innych dobrych wydawnictw. To byłaby istotna zachęta do publikowania w dobrych czasopismach naukowych. Środki na ten cel można by znaleźć w środkach, które obecnie są wydawane - indywidualnie w jednostkach uczelnianych - na publikowanie w MDPI. Należałoby wówczas zmniejszyć środki przyznawane jednostkom na publikacje w OA, a w zamian wykupić licencje krajowe na publikowanie OA w dobrych wydawnictwach. Być może nie wymagałoby to żadnego wkładu finansowego (tylko przesunięcia środków z jednego miejsca w drugie), a korzyści dla polskiej nauki byłyby ogromne.

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PODNIESIENIE WYSOKOŚCI STYPENDIUM DOKTORANCKIEGO

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Stypendia

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Podniesienie wysokości stypendium doktoranckiego, minimum 45% przed oceną śródkresową

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZWIĘKSZENIE WYSOKOŚCI STYPENDIÓW DLA DOKTORANTÓW SZKÓŁ DOKTORSKICH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Informacje nt postulatów doktorantów i doktorantek dostępne pod linkiem:

https://www.petycjeonline.com/inicjatywa_doktorancka

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Wprowadzenie wyższych stypendiów dla doktorantek i doktorantów szkół doktorskich pozwalające im faktycznie skupić się na pracy naukowej, w miejsce obecnych, zbyt niskich, zmuszających do równoległej pracy na etacie.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WIĘKSZE FINANSOWANIE NCN I WYŻSZE PENSJE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Trzeba zwiększyć finansowanie NCN i podnieść pensje

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zwiększyć finansowanie NCN do budżetu który zagwarantuje współczynnik sukcesy na poziomie 25-30%.

Należy zwiększyć minimalną pensję profesora do około 150% średniej krajowej lub więcej.

Najlepiej powiązać minimalną pensję profesora z średnią krajową (150-175%) lub minimując pensją (250-300%).

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

WALORYZACJA STYPENDIUM DLA WYBITNYCH MŁODYCH NAUKOWCÓW

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Wstrzymana od 2015 r. waloryzacja wysokości stypendium dla wybitnych młodych naukowców

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Przez lata obowiązywała zasada, że wysokość stypendium dla wybitnego młodego naukowca była równa minimalnemu wynagrodzeniu profesora obowiązującemu w roku przyznania stypendium. Została ona jednak całkowicie zignorowana przez poprzedni rząd: wysokość stypendium nie została zwaloryzowana ANI RAZU w przeciągu ostatnich 8 lat. W efekcie nadal pozostaje na poziomie obowiązującym w 2015 roku! Konieczne jest podniesienie wysokości stypendium do obecnego wynagrodzenia profesora (9370 zł) i przywrócenie wstrzymanej od 2015 r. zasady corocznej waloryzacji. Powinno to obejmować także trwający obecnie konkurs SMN19, z którego stypendia zostaną przyznane w czerwcu 2024 r.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZATRUDNIENIE DOKTORANTÓW NA UMÓWIE O PRACĘ

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak zabezpieczenia socjalnego doktorantów np. w wypadku choroby (utrata środków do życia w trakcie urlopu zdrowotnego)

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Zatrudnienie doktorantów na umowie o pracę

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZADBANIE O JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA LEKARZY

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Edukacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Otworzenie nowych kierunków lekarskich na uczelniach, które nie są w stanie zapewnić jego odpowiedniej jakości

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Kontrola nowo otwartych kierunków lekarskich, zamknięcie ich w przypadku braku możliwości zapewnienia odpowiedniego poziomu kształcenia, zmniejszenie liczby miejsc na kierunku lekarskim, wspieranie innych kierunków medycznych, bardziej zagrożonych brakiem chętnych, np. pielęgniarstwa

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ZAUTOMATYZOWANIE TWORZENIA BAZY PUBLIKACJI (PBN) DO EWALUACJI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Uproszczenie tworzenia bazy publikacji PBN czy Polon, obecnie jest to marnowanie czasu wielu osób.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Automatyczne zaciąganie wszystkich publikacji ze Scopus, oraz wprowadzenie wymogu, aby polskie wydawnictwa (które mają lub ubiegają się o punktację MNiSW) niezwłocznie

wstawiały do PBN, to co opublikują. Wtedy zaoszczędzimy dziesiątki (setki?) tysięcy godzin pracy osób, które wklepują te publikacje do PBN. bo poza Scoopusem i polskimi wydawcami to już bardzo niewiele do wpisania zostaje.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

PRZYWRÓCENIE DWÓCH EDYCJI KONKURSU PRELUDIUM NA ROK

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Brak możliwości finansowania badań przez młodych naukowców

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

W początkowych latach funkcjonowania NCN konkurs Preludium, skierowany dla naukowców nie posiadających jeszcze stopnia doktora, ogłaszany był dwa razy w roku. Kilka lat temu NCN zmniejszyło jego częstotliwość do 1 edycji na rok, nie zwiększając przy tym budżetu przeznaczanego na edycję. W efekcie finansowane jest dwukrotnie mniej projektów niż było. Konieczne jest przywrócenie dwóch edycji Preludium na rok i zwiększenie w ten sposób współczynnika sukcesu i liczby finansowanych projektów. Środki na to można pozyskać dzięki likwidacji konkursu Preludium Bis (skierowanego dla promotorów na stypendia dla nowych doktorantów). Promotorzy mają bardzo szerokie możliwości finansowania stypendiów dla doktorantów w projektach Opus/Sonata/itd. Nie ma więc potrzeby istnienia dodatkowego konkursu specjalnie w tym celu. Szczególnie w sytuacji gdy doktoranci mają z kolei tak bardzo ograniczone możliwości finansowania swoich własnych badań (jedna edycja Preludium na rok, brak alternatywnych konkursów w innych agencjach).

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

ROZWIĄZANIE PROBLEMU MDPI

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Etyka i dobre praktyki w instytucjach naukowych, Ewaluacja, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Pomysł rozwiązuje zaburzenia procesu ewaluacji dyscyplin powodowane przez lawinowo rosnącą liczbę publikacji w MDPI.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Usunięcie czasopism MDPI z listy prawdopodobnie spowodowałoby duży opór środowiska dlatego proponuję obniżenie ich punktacji do najniższego (ew. niemal najniższego) możliwego poziomu, czyli do 20 lub 40 punktów.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

PROCENT PKB NA NAUKĘ I SZKOLNICTWO WYŻSZE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Finansowanie nauki cały czas jest u nas zaniżone, nie nadąża za rozwojem gospodarki

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ustawowe zapisanie, że na naukę jest wydawany określony procent PKB. Co więcej, aby uniknąć sztucznego dopisywania jakichś incydentalnych środków, warto takie regulacja wprowadzić też dla konkretnych (ważnych) działów nauki. Na przykład: subwencja dla szkół wyższych czy agencje grantowe. Wtedy inflacja nie będzie nam straszna

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

ZWIĘKSZENIE WYNAGRODZENIA KIEROWNIKA W KONKURSIE PRELUDIUM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Doktoranci i wczesny etap kariery, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Maksymalna wysokość wynagrodzenia 1500 zł

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Stypendia dla doktorantów w konkursach NCN dla promotorów wynoszą 5000 lub 6000 zł. Absurdem więc jest, że w konkursie Preludium, w którym doktorant ma przecież dodatkowe obowiązki, bo jest jego kierownikiem i autorem wniosku grantowego, wynagrodzenie maksymalne wynosi 1500 zł. Wysokość wynagrodzenia maksymalnego powinna podniesiona i porównywalna do maksymalnych wysokości stypendiów. Zmiana powinna dotyczyć także realizowanych już grantów.

OCENA SKALI ZMIANY: mała

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): bardzo pilna (skala tygodni)

ZAPOMNIEĆ O PUNKTACH

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja, Finansowanie nauki, Model kariery naukowej

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYŚL ROZWIĄDUJE

Ewaluacja instytucji oraz analiza i ocena dorobku naukowego naukowca nie powinna opierać się na punktach ale na recenzji.

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYŚL WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Ewaluacja instytucji jak również ocena dorobku naukowego opiera się na przyjętych z góry punktach, które służą tylko opisowi bibliometrycznemu, są produktem komercyjnym (wskaźnik IF). Punkty nie opisują włożonej pracy w przeprowadzenie i wpływu badań na otoczenie i stan nauki oraz ewolucji badacza i jego warsztaty naukowego i podejścia do tematyki. Wprowadzenie rzetelnych recenzji w ewaluacji i ocenie dorobku naukowego będzie sprzyjało wzrostowi w dziedzinie nauki i ciągłemu doskonaleniu poprzez feedback.

OCENA SKALI ZMIANY: wielka

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): długofalowa (kilka lat)

ŚRODKI POGRANTOWE

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Finansowanie nauki, Szkolnictwo wyższe

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Likwiduje opóźnienie w realizacji nowego projektu badawczego

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Pozytywne rozliczenia wcześniej otrzymanego grantu skutkowałyby tym że ustalony procent budżetu (20%?) byłby przekazywany wnioskodawcy w formie "funduszy pograntomych" – środków które można byłoby wydać na dowolne cele naukowe.

Umożliwiłoby to przeprowadzania badań ryzykownych i nie mieszczących się w obecnym systemie – unikając jednocześnie obecnej fikcji że aplikuje się o pieniądze na badania już wykonane.

OCENA SKALI ZMIANY: średnia

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): normalna (ok. roku)

WERYFIKACJA PUNKTACJI CZASOPISM POST FACTUM

OBSZAR, KTÓREGO ZMIANA DOTYCZY: Ewaluacja

JEDNOZDANIOWY OPIS PROBLEMU, KTÓRY POMYSŁ ROZWIĄDUJE

Gdy czasopismo ma zawyżoną punktację, to notuje się wzrost, czasem gwałtowny autorów z polską afiliacją. Od razu dowodzi to zawyżenia punktacji (gdyby pismo było prestiżowe, to niezależnie od motywacji punktami – nie jest łatwo publikować).

OPIS, JAKIE DZIAŁANIA SĄ NIEZBĘDNE, ABY POMYSŁ WPROWADZIĆ W ŻYCIE

Dodać do reguł ewaluacji opcję weryfikacji post factum ("zagrozić", ostrzec w rozporządzeniu, że coś takiego będzie wykonane), to warto zrobić niemal natychmiast.

Konkretne zapisy: trzeba by się zastanowić. Na przykład: ustalić maksymalny dopuszczalny procent polskich afiliacji w czasopiśmie o danej liczbie punktów, kierując się czasopismami "wzorcowymi", gdzie jest konsensus, co do ich punktacji (np. 200 pkt – najwyżej 2%, być może 1.5%? bo 1% to chyba za mało).

OCENA SKALI ZMIANY: duża

OCENA PILNOŚCI ZMIANY (HORYZONTU CZASOWEGO): pilna (skala miesięcy)

KOMENTARZ (NP. LINK DO DŁUŻSZEGO OPISU PROBLEMU, WSKAZANIE GRUPY ZGŁASZAJĄCEJ ROZWIĄZANIE)

Artykuł w FA 12/2023, J. Cieśliński